

ལྷ་པོ་འཕེ་མིག

སྒྲུང་རི་བ་བྱུང་བསྟན་སྒྱུན་པས་བརྩམས།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁིབ་དབྱེད་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

བོད་རྒྱ་དྲུག་གི་བར་སྒྲོན་གསལ་བསྒྲིགས་
ལྷ་སྒོའི་ལྷ་མིག

ལྷ་སྒོའི་བ་ལྷ་སྒོའི་སྒྲིག་པས་བཅུམས།

© Thupten Jinpa, 2010
Published by the Institute of Tibetan Classics
www.tibetanclassics.org

བོད་སྐད་ཀྱི་བརྗོད་གསུང་བསྒྲིགས་སྒྲིལ་ལྟེ་མེག

ཚུལ་པ་པོ། སྐད་རིབ་ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།
བརྗོད་བྱ། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བརྗོད་སྟོན་

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོར། ལྷ་ལིར་དཔར་ཐང་ས་དང་པོ་བསྐྱུན།

Title: *brda sprod gsar bsgrigs smra sgo'i lde mig*
(*A Modern Tibetan Grammar: The Key Opening the Gateway of Speech*)

Author: Thupten Jinpa, PhD

1. Tibetan language - Grammar - Handbook - Manual -
Analysis of Tibetan language - Modernization of classical Tibetan grammar -
Reorganization of grammatical particles.

2. Thönmi Sambhodra - Ngok Loden Sherap - Sapan Kunga Gyaltsen -
Zhalu Lotsawa - Pang Lodrö Tenpa - Drati Rinchen Dhöndup - Situ
Panchen - Tendar Lharam - Akya Yongzin - Ngülchu Dharma
Bhadra - Yangchen Drupai Dorjé - Jampel Roplai Lodrö - Sertok
Lobsang Tsültrim - Dzemé Lobsang Palden - Tseten Shapdrung

ISBN 978-81-89165-91-7
Printed in New Delhi, India, 2010

༥ བད་སྟོན་གསར་བསྐྱེགས་«སྤྱི་སྟོན་ལྟེ་མིག་»གི་དབ་འདི་བཞིན། འཛམ་གླིང་གར་ལུབ་ཀྱན་ཏུ་དེང་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་གིན་ཏུ་མྱུར་པོ་དང་བྱབ་ཆེན་པོ་འགོ་བཞིན་པའི་དུས་སྐབས་འདིར། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཆེས་མགོ་འཁོར་ཅིག་གནས་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བར་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ་བརྩམས་གིང་སྟེ།

ཁ་སྤྱི་ལིཡའི་དགེ་ཅུ་ནས་དབ་འདིའི་དཔར་སྐྱོན་ཐེངས་དང་པོའི་རྒྱ་སྟོར་ཆ་ཚང་གནང་བར་རྗེས་སུ་ཡི་རང་དང་འབྲེལ་སྟིང་ཐག་པ་ནས་བྱགས་རྗེ་ཆེ་ལྷ་རྒྱུ། སྤང་རི་བ་བྱབ་བསྟན་སྟེན་པས།

This book is dedicated towards the preservation and revitalization of Tibetan language as well as the classical culture rooted in this unique language. May this work be of benefit to many, especially the members of Tibetan-speaking communities across the world so that they may be able to sustain and further develop their inherited language, art and culture.

The printing of this book has been made possible through the generous support of CAMELLIA FOUNDATION. I would like to express my deep appreciation to the foundation's board of trustees for their kind support.

Thupten Jinpa, PhD

ཐོས་པ་གཏི་མུག་མུན་སེལ་སྒྲོན་མེ་ཡིན།།
 ཀུན་པོ་ལ་སོགས་མི་ཁྱེད་ནོར་གྱི་མཆོག།
 ཀུན་ཏུ་མོངས་པའི་དག་འཛོམས་མཆོན་ཆ་ཡིན།།
 ཐབས་རྒྱལ་མན་དག་སྒྲོན་པའི་གྲོགས་གྱི་མཆོག།
 སྒྲོབ་དཔོན་དཔའ་པོ། «སྒྲེས་རབས་སོ་བཞི་པ།»

དམ་པ་དག་ལ་བསྟེན་པ་དང་།།
 མཁས་པ་དག་ལ་འདྲི་བ་དང་།།
 གཞུང་བཟང་པོ་དང་འགྲོགས་པ་ནི།།
 སུ་ལ་ཡོད་པ་རྒྱན་དུ་བདེ།།
 འཇམ་མགོན་ཆེན་པོ་ཉེ། «ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད།»

རིགས་ལམ་ཕྲ་མོ་བྱེད་པའི་རྣམ་དབྱེད་དང་།།
 གཞུང་ལུགས་གདམས་པར་ཤར་པའི་ཉམས་ལེན་དང་།།
 ཆོག་སྒྱུར་རྒྱལ་ལ་མཁས་པའི་དག་གི་དཔལ།།
 ས་སྟེང་འདི་ན་རིན་ཆེན་རྣམ་གསུམ་སྣང་།།
 རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། «རིན་པོ་ཆེ་གསུམ་གྱི་གཏམ་གྱི་སྒྱུར་བ།»

གྲུང་བརྗོད།

༥ འདིར་ཁོ་བོས་བོད་ཀྱི་བརྗོད་གསར་པ་«སྤྱོད་ལྷོ་མིག་»ཅེས་པ་བརྩམས་ཏེ་སྤེལ་བ་ནི།
 བོད་རིགས་གཙོ་བོར་གྱུར་ཀྱི་རང་ཅག་བོད་རྒྱ་ལཱ་འཛུགས་ཀྱི་འཛིན་ཁུངས་ཀྱི་གཞོན་སྐྱེས་ལྷན་ཁག་གི་བོད་
 རྒྱ་རང་གི་སྤྲོད་ཡི་གེ་འབྲི་སྒྲིག་ལ་འཇུག་པ་བདེ་བ་ཞིག་ཐབས་ཅི་འདྲ་བ་ཞིག་གི་སྤྲོད་ནས་ཡོང་ན་སྤྲོད་པའི་
 རེ་སྒྲོན་དང་ཀྱན་སྒྲོང་གི་ཐོག་ནས་བཀྲིས་པ་ལགས་ཤིང་། (འདིར་ཁོ་བོས་རིན་ཆེན་སྤྲུངས་ཤད་ནི་སྤྲུང་བ་སྤྲུང་
 མཇུག་ཏུ་ཉིས་ཤད་བྱུང་བ་དང་། ག་མཐས་ཆོག་སྤྲུབ་ཀྱི་མཇུག་བསྡུས་པ་མ་ཡིན་པའི་སྤྲུབས་ཐམས་ཅད་ལ།
 ཆོག་སྤྲུབ་རྫོགས་ཏུགས་ཤིག་དགོས་པར་མཐོང་སྟེ་དེའི་ཏུགས་སུ་བཏབ་ཡོད་པ་མཁྱེན་འཚལ་ཤིང་།) སྤྲིར་གནང་
 ཏུས་སུ་མི་མང་སྤྱི་བྱིངས་ནས། བོད་རྒྱ་ཁ་རྒྱུན་གྱི་ཚུལ་དུ་སྤྲུངས་ཏེ་ཉམས་འོག་ཏུ་རྒྱུད་པ་ལས། ཡི་གེ་འབྲི་
 སྒྲིག་ལ་འཇུག་པའི་སྒོལ་དེ་ཙམ་བྱུང་ཆེན་པོ་དར་མེད་མོད། དེར་གྱི་དུས་སུ་ནི། ས་གནས་གང་དང་གང་ཡིན་
 རུང་། སྤྲིར་དམངས་ཀྱི་ཁྲོད་ལ་ཤེས་ཡོན་གྱི་རྒྱ་ཚད་མཐོ་རུ་བྱེད་པས། རང་རང་གི་ཡུལ་རྒྱུད་ལ་བརྟེན་པའི་
 ཡི་གེ་འབྲི་སྒྲིག་ལ་ལྷག་པར་འཇུག་པ་དེ་འཆར་ཅན་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་ཀྱན་གྱིས་མཐོང་ཆོས་སུ་གྱུར་པ་
 ལྟར་ལགས་ཤིང་། དེ་ལྟར་འདྲ་རང་ཅག་བོད་རྒྱ་ལཱ་འཛུགས་ཀྱི་འཛིན་ཁུངས་ཀྱི་ལྷན་ཁག་གི་བོད་པའི་སྤྲོད་བྲུང་བྱེད་
 ཏེ་འཛིན་བྲུང་བྱེད་གཉིས་བར་བསྐྱད་ན་འདྲ་བོད་ཡིག་ཐོག་འབྲི་རྩོམ་ལྷག་པོར་འཇུག་བྲུང་མཁན་ནི་གིན་ཏུ་
 དགོན་པ་སྟེ། ཉལ་མ་བརྒྱ་ཆ་བརྩམས་ཏུང་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད་པ་ནི་ཡིད་ལམ་གྱི་
 གནས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གདན་ས་དང་བཤད་བྲུང་ཁག་ལ་ཆ་བཞག་ན་འདྲ་། དུས་རྒྱུན་དུ་སྤྲོད་སྤྲོད་བཀྲི་ཡུལ་
 བརྒྱ་ཆ་བརྒྱ་ཐམས་པ་བོད་ཡིག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆར་ངས་ཀྱང་། སྤྲོད་གཉེར་བའི་ནང་དུ་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་
 ལྷག་པོར་གནང་བུང་མཁན་དེ་ཙམ་མི་ཐོན་པ་དེ་དེ་ལྟར་དེ་རང་དུ་གནས་ལ། གནས་སྤྲུངས་འདི་འདྲ་ནི་
 མཐོང་བསམ་ལེགས་པར་བཏང་ན་སུ་མཐུད་ནས་འཛོག་ཏུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ཤིང་།

ལྷག་པར་ད་ལྟ་སྤྱི་གཟིན་གིན་ཏུ་དར་བའི་དུས་རབས་འདིར། བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་གྱི་སྒོལ་བརྟན་
 པོ་གནས་སྤྲུང་དེ་དོ་སྤྲང་དམིགས་བསལ་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་སྟེ། བྱོགས་གཅིག་ནས་དུས་ཀྱི་འགྱུར་བའི་དབང་
 གིས་དེང་རང་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་མང་ཆེ་བ་རྒྱུས་ལ། ཉན་རེའི་འཛོལ་རྟེན་གྱི་ལས་རིགས་ལ། རྒྱ་ཡིག་བྲུང་
 ཆེ་བ་གཞན་ཡིན་རྒྱུ་དམ་རྒྱ་རྒྱ་ལྟ་བུ་བཅད་སྤྲོད་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར་པའི་གནས་སྤྲུངས་ཤིག་གི་འོག་

ཏུ་ཡོད་པས། ཉན་རེའི་མི་ཚའི་ནང་བོད་ཡིག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་ཏུ་དུ་འགོ་བཞུགས། དེའི་སྐབས་བོད་ཡིག་འབྲི་ཚུམ་ལ་འཇུག་རྒྱ་དེ་སྤར་རྒྱུ་བཞུགས་ཤིང་དུ་སྤྱད་དཀའ་བའི་གནས་སུ་ལུས་ན། རིམ་པས་བོད་རིགས་གཞན་སྐྱེས་རྣམས་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་ལ་འཇུག་པའི་གོམས་གཤིས་དེ་བོར་བརྒྱག་ཏུ་འགོ་བའི་ཉན་ཁའང་མི་འོར་བ་མི་སྤྲིད་ཡང་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན། དེར་སྟོག་གྲྲ་ནང་བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱའི་ཆ་རྒྱུ་ཆ་ཆར་བ་ཡོད་པ་མ་ཟད་བོད་ཡིག་གི་དྲ་རྒྱ་ཡང་རིམ་པས་མང་དུ་འགོ་བ་དང་། ལྷག་པར་བོད་ཡིག་ནང་ཨི་མེ་ལ་སྟེ་སྟོག་ཐིན་ཡང་བྲི་བྲུབ་པའི་མཐུན་རྒྱུ་ཡོད་པར་བརྟེན། བོད་ཡིག་འབྲི་ཚུམ་ལ་གོམས་པ་ཞིག་བརྟེན་ན་སྟོག་ཐིན་སོགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ཡར་རྒྱས་མཁོགས་པོ་འགོ་བྲུབ་པའི་རེ་བའང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་དུས་ཚོད་ཅིག་ལ་སྤྲེལ་སྟོན་ཡོད་ན།

དེ་ལ་ཁོ་བོས་བརྟགས་ན། བོད་ཡིག་འབྲི་ཚུམ་ལ་ལྷག་པོར་འཇུག་པའི་འཁོར་ལུག་བཟོ་བར་ཆ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་བརྟེན་པའི་བད་སྟོན་གྱི་རིགས་ལམ་ཆ་ཆར་ཞིང་འཇུག་བའི་བ། བོད་སྐད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་ཆོག་དང་ཐུད་ཀྱི་སྟོར་རྒྱུ་ལ་གསལ་བར་སྟོན་བ། བརྟེན་པ་བག་གི་ཆ་གསལ་སུ་གྱུར་པའི་ཆོག་གི་རིགས་རྣམས་སྟེ་ཆོན་སོ་སོར་ཕྱེ་སྟེ་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་སྟོར་རྒྱུ་ལ་དང་བཅས་པ་གཏན་ལ་འབེབས་བ། ལྷག་པར་བྱ་ཆོག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཆོག་བཅས་ལ་སྟོར་བའི་ཆེ་རང་རང་གི་ཡི་གེའི་གཞུགས་ཅི་ལྟར་འགྱུར་པའི་ཁྲིམས་རིགས་པའི་ལམ་ནས་སྟོན་བྲུབ་པ་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྟར་པའི་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་གཏན་འབེབས་བྲུབ་པར་དགོས་པ་དེ་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད་དེ། དེ་འདྲ་བའི་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡོད་ན། རིམ་པས་སྟོབ་བྲུ་དང་གཏན་ས་བྲུ་ཆར་ཁག་ཏུ་འང་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་སྟོབ་སྤངས་གསར་པ་ཞིག་བརྒྱུད་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུམ་གྱི་རྩ་ལ་ལྷུང་པོར་ལག་ལེན་བསྟར་ཅུས་པའི་སྟོལ་འཕེལ་བྲུབ་པ་ཞིག་འོང་སྤྲིད་པ་ཁོ་བོས་མཐོང་དེ། ཆ་རྒྱུན་གཤམ་ཆེ་བ་གཞན་ཞིག་ནི་ཁོ་བོས་བརྟགས་ན། ཅི་ཙམ་གྱིས་ཁ་སྐད་ཀྱི་ཆོག་སྟོར་བྱ་རྒྱུ་དང་དེ་བཞིན་དུ་ཁ་སྐད་ཀྱི་བ་སྟོན་སྟོབ་ཁྱེ་བྱེད་ཏུ་སྟོན་པ་རྣམས་བད་སྟོན་གྱི་རྩ་བའི་སྟོལ་གྱི་ནང་རྒྱུད་པར་བྱས་ཏེ་ཡིག་སྐད་དང་འབྲེལ་བའི་བཤད་པ་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག་བཟོ་དགོས་པ་དེ་གནད་ཅིག་ཏུ་མཐོང་དེ།

རྒྱབ་སྟོངས་ཀྱི་གནས་རྒྱུ་ཤོད་དུ་སྐྱས་པ་དེ་རྣམས་ལ་བསམས་ཏེ། ཁོ་བོས་གནའ་སྟོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་རྣམས་གཞིར་བྱས། བྱ་ཆོག་ལ་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཆོག་སོ་སོར་ཡིག་གཞུགས་

རིམ་ལྔ་འགྲུལ་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་ལ་དབྱེད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་འབྲས་བྱ་ཆོག་ལ་སྡེ་ཆོན་སོ་སོར་བྱེ་སྡེ་དེ་དག་
 སྦྱོར་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་རེའུ་མིག་དང་བཅས་པ་བཞོད་པའི་དཔེ་ལོགས་སུ་བྱ་བར་འདོད་ཅིང་། ལྷོགས་བམ་
 འདིར་ནི་སྤྲུལ་ཏྲགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་འབྱུང་བའི་ཡི་གེ་དང་། རྣམ་དབྱེ། ཆོག་ཤད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་སྡེ་དང་། དེར་
 མ་བྱུང་བའི་བརྟུན་ཀྱི་གནད་ཆོག་གི་སྡེ་ཆོན་ཆེ་ལག་གི་རྣམ་གཞག་ ཆོག་ཤད་རྣམས་ལ་ཆོག་སྦྱོར་གྱི་ཤད་
 རྣམ་དབྱེའི་ཤད་དང་། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཤད། མཐའི་ཆོག་ཤད། དེའི་སྡེ་ཆོན་གི་ཆ་
 ཤས་སྦྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཤད་བཅས་རིགས་སོ་སོར་གནས་ཚུལ། དེ་བཞིན་དུ་ཆོག་དང་ཆོག་ཤད་སྦྱར་ཏེ་ཆོག་སྦྱོར་
 དང་ཆོག་སྦྱབ་བྱ་ཚུལ་གྱི་གནས་རྣམས་བསྟན་ཏེ། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྟུན་ཆ་ཆོད་པ་
 ཞིག་བྱས་ཏེ་སྐབས་བབས་སོ་སོར་དཔེར་བརྗོད་གང་རྒྱས་བཞོད་ནས་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཡོད་ལགས། དེ་
 ཡང་གསར་གཏོད་ཀྱི་བཤད་པ་དཔེར་ན་ཆོག་གི་སྡེ་ཆོན་སོ་སོར་བྱེ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོག་སྦྱབ་ཀྱི་སྦྱོར་
 ལས་བརྒམས་པའི་ཆོག་སྦྱོར་གྱི་སྐབས་སོགས་སུ། དེར་བབས་ཀྱི་འགྲུལ་བ་ཐེབས་པའི་སྐད་ཡིག་གཙོ་བོ་གས་
 ཡིན་སྐད་ཀྱི་བརྟུན་དང་ཡང་ཡན་ཚུན་བསྟར་ཞིབ་ཀྱིས། སྐབས་སོ་སོར་ཡིན་སྐད་ལོགས་པོར་མཁུན་པ་
 རྣམས་ལ་སྟུན་ན་སྟུམ་ཏེ་ཐད་ཀ་ཐད་ཀའི་ཡིན་ཡིག་གི་ཆོག་དང་འབྲེལ་བའི་གསལ་བཤད་དགོས་གལ་
 རྣམས་གཤམ་དུ་མཆོན་དུ་སྟུལ་ཡོད་། (ད་དུང་ཡང་བོད་སྐད་ནང་ཆོག་སྦྱོར་བྱ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་
 དོན་ཞིབ་ཤུའི་རིགས་དེབ་འདིར་མ་གསལ་བ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པེས་པས། སྐད་ནས་བརྟུན་ཀྱི་མཐའ་པ་
 རྣམས་ནས་རིམ་བས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པ་མཛད་རོགས་ཞུ།) དེ་ལྟར་འདྲ་གཞུང་འདིར་སྦྱར་རིག་པར་
 ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་དཔེར་ན། «ཏྲགས་འཇུག་»གི་གཞུང་དུ་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་ལ་ཏྲགས་
 མཚུངས་དང་བརྗོད་བའི་འདྲེན་ཚུལ་གང་ཡིན་གྱི་རྣམ་གཞག་ དེ་བཞིན་དུ་ཡི་གེའི་བྱེད་རྩལ་དང་སྦྱེ་གནས་ཀྱི་
 སྒྲིང་། གཞན་ཡང་ལོགས་སྦྱར་གྱི་བརྟུན་ལས་དཔེ་བྲངས་པའི་ཆོག་སྦྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་
 ཅི། རྩོན་གྱི་བརྟུན་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་མཛད་སྟེ་ཡོད་ནའང་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་གི་རྩལ་འཐོབ་པའི་
 བྱིར་བརྟུན་སྦྱོར་བ་ལ་གནད་འདི་དག་དེ་ཙམ་ཉེ་བར་མི་མཁོ་བས། དེ་རྣམས་ལ་འདིར་བཤད་པ་མི་དགོས་
 པར་བྱས་ཡོད་པ་བཅས་མཁུན་འཛུལ་།

སྦྱར་མི་རིགས་ཆེས་རྒྱིང་པ་ཞིག་གི་སྐད་ཡིག་གི་སྟོལ་རྒྱ་ན་བརྟུན་ལ་སྟོན་འཕྲི་དང་གསར་
 གཏོད་ཀྱི་བཅོས་འགྲུལ་གཏོད་པའི་ལས་ལ་འཇུག་པ་ནི་གལ་ལག་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ལས་དོན་ཞིག་ལ་སོང་།

བད་སྟོན་«སྐྱོད་ལྟེ་མིག»འདི་འདྲི་ཐོག་གཉིས་པ་བཏང་ཐེས་པོ་པོས་རགས་ཐོག་དེ་བཞིན་དེར་རབས་
 བོད་ཀྱི་རིག་གནས་མཁས་དབང་ལག་ཅིག་ལ་ལེགས་བཅོས་དང་སྟོན་སེལ་རྩི་འོས་དགོངས་འཆར་ལྟ་བུའི་
 བྲིས་སུ་ལ་ཡིན། དེའི་ནང་ནས་དེར་རབས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྐྱོད་ལྟེ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་ཅིང་། བད་དག་
 གི་གཞུང་གྱི་དང་ལྷན་པར་སྤྲི་ཏིའི་«སྐྱོད་མཆོག་ཆ»དང་། ལུ་ཁྱི་འབྲུག་གི་«གནས་བརྒྱད་»ཙམ་གྱི་ལྟ་
 བཅའ་ཀྱི་སྤྲི་ཏི་གཞུང་ནུས་ལ་ཐུགས་རྒྱུད་ཞིབ་མོར་མངའ་པ་མཁས་དབང་རྒྱ་ར་རེན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་། དེ་
 བཞིན་དུ་ལེགས་སྦྱར་དང་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་རིག་གནས་གཉིས་ཀ་དང་། ཨིན་སྐད་ལའང་ནང་བྱན་ཆུད་པའི་
 མཁས་པའི་དབང་པོ་ཆོས་གོགས་དགེ་བཤེས་དག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས། གཞན་ཡང་གཞོན་གྲས་ནས་
 དེར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་བད་སྟོན་ཚུ་མ་བྲིས་དང་བཅས་པའི་སྐོར་ལ་སྐྱོད་པའི་སྟོབས་པ་ལྷན་པ་མཁས་དབང་
 དགེ་འདུན་རབ་གསལ་ལགས་དང་མཁས་དབང་ན་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར་ལགས་བཅས། མཁས་དབང་
 བཞིན་པོ་པོའི་ཐོག་གཉིས་འདི་ཐོག་དབྱེད་ཞིབ་གནང་སྟེ། སྐབས་བབས་ཀྱི་ལེགས་བཅོས་འོས་པའི་
 དགོངས་འཆར་ལྷན་པོར་བརྩམས་པར་སྤྲི་ཏི་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྩི་ཆེ་ཆེ་ལྟ་བུ་དང་། མཁས་དབང་སོ་སོའི་
 དགོངས་འཆར་དམིགས་ཀྱིས་བསམ་འོས་པ་ནུས་ལ་མཆོག་དུ་གསལ་བཤད་ལྟས་ཡོད་པ་མཆོག་འཆོལ་།
 ད་དུང་ཡང་བད་སྟོན་ཀྱི་གནས་ལ་ནུས་དབྱེད་སྤྲི་ཏི་གཉིས་པ་མངའ་བ་ནུས་ནས་ལེགས་སྦྲེལ་ཉེས་
 འགོག་དགོས་རིགས་ནུས་ལ་དགོངས་འཆར་ལྷན་པོར་སྤྲི་ཏི་ཐག་པ་གནང་ཞེས་ལྟ་བུ་ལ། དེ་བརྟན་བཅོས་
 འོས་དང་སྟོན་འཕྲི་བཀྱི་འོས་ནུས་དཔར་ཐེངས་རྗེས་མའི་སྐབས་སུ་ཆུད་ཐུབ་པར་ལྟ་འབྲས་ལགས།

དེ་ལྟར་བད་སྟོན་གསར་པ་«སྐྱོད་ལྟེ་མིག»འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རིགས་གཞོན་ནུ་མང་པོ་
 ཞིག་རལ་བ་ཆེན་པོ་དུས་ཡུན་གིན་ཏུ་རིང་བ་བརྟེན་མི་དགོས་པར། དུས་དང་རལ་བ་རན་པོ་གཅིག་གི་ཐོག་
 ནས། བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུ་མ་གྱི་རྩལ་སྦྱོར་ཐུབ་པའི་རེ་སྟོན་དང་བཅས། བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་ཀྱི་གཞུང་གལ་ཆེ་
 བ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལ་སྦྱངས་པ་མི་དམན་ཙམ་བརྟེན་པ་གྲང་རི་བ་ལྟ་རམས་ཐུབ་བརྟན་སྦྱིན་པས། ༡༩༡༠ ལྷ་
 ཆོས་ལ་བྲིས་པ་དགེ་ལོ།

དེབ་འདི་བཅད་སྒྲིབ་བྱ་ཚུལ།

༥ བརྩམས་དེབ་འདི་བཞེན་སྒྲོན་གྱི་བརྩན་བཅོས་སྤྲོས་ཏུགས་གཉིས་ཅུ་བར་བཞག་སྟེ་དེར་འགྲེལ་བ་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་མིན་ཅིང་། དེ་བཞེན་དུ་བོད་སྐད་ཀྱི་སྐྱེ་ལོག་པའི་བརྩན་བཅོས་སྤྲོས་པ་འདྲ་མིན་ལ། འདི་ནི་བོད་ཡིག་སྒྲིབ་མཁན་ཞིག་གིས་དངོས་སུ་ལག་ལེན་བསྟར་སྤངས་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བོད་སྐད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བརྩན་སྒྲིབ་གྱི་གནད་གལ་ཆེ་བ་མཐའ་དག་གཏན་འབེབས་བྱ་བའི་ཕྱིར་བྲིས་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷག་པར་འདི་ནང་བོད་སྐད་ཉིད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བརྩན་སྒྲིབ་གྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགོ་སྤངས་བཅུ་ལ་འདོན་ཐོག་དེའི་འགྲེལ་བཤད་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་འོང་བའི་ཆེད་དུ་སྐབས་འགར་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་སྤྲོས་ཏུགས་ཀྱི་བརྩན་སྒྲིབ་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་བའི་གནས་ཀྱང་མང་པོ་ཞིག་རིགས་པའི་ལམ་ནས་གསར་གཏོད་ཀྱང་ལུས་ཡོད་ཏེ། སྤྱིར་དེབ་འདི་སྤྱད་པའི་སྤྱོད་པ་དེ་བུ་འབྲུལ་མི་ཉེན་མོད། དེ་ལྟ་ན་འདྲ་བརྩན་སྒྲིབ་གསར་པའི་འགོ་སྤངས་འདིའི་སྟེང་ནས་བོད་རིགས་སྤྱད་ནམས་ལ་བོད་ཡིག་སྒྲིབ་སྤངས་གསར་པ་ཞིག་བཅོས་ཏེ། དེ་བརྩན་བོད་ཡིག་སྒྲིབ་དེབ་ཀྱང་གསར་དུ་བསྒྲིག་བྱུང་བ་ཞིག་རེས་པར་འོང་བྱིད་ཏེ། སྤྱིར་དེབ་འདི་གྲོག་མཁན་ནམ་བཅད་སྒྲིབ་བགྱིད་མཁན་རིགས་གཙོ་ཆེ་བ་གསུམ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གནས་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་།

༡ དེ་ལ་བཅད་སྒྲིབ་བགྱིད་མཁན་གྱི་རིགས་གཙོ་ཆེ་བ་དང་བོ་ནི། གཞན་ལ་ད་ལྟ་བོད་ཡིག་འབྲི་གྲོག་སྒྲིབ་སྟོན་གནད་བཞེན་པའི་བོད་ཡིག་གི་དགེ་ཤོས་རྣམས་ཡིན་ཅིང་། ཁོང་རྣམས་ལ་སྤྱིར་སྟོལ་རྒྱུན་སྤྲོས་ཏུགས་ཀྱི་བརྩན་སྒྲིབ་ཐུགས་རྒྱས་ལེགས་པོ་ཡོད་ཅིང་། བོད་ཡིག་གཞན་ལ་སྒྲིབ་པའི་ཆེའང་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་བརྩན་སྒྲིབ་གཞིར་བཞག་གིས་སྒྲིབ་བྱིད་གནད་བཞེན་པ་ལྟ་མི་དགོས་ཏེ། ཁོ་བོའི་རེ་བ་ལ་ད་ལྟའི་བོད་དགེ་རྣམས་ནས་བརྩན་སྒྲིབ་གྱི་དེབ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས། བོད་ཡིག་གི་བརྩན་སྒྲིབ་ཀྱི་འགོ་སྤངས་ལ་གོ་བ་གསར་པ་ཞིག་ཆེད་ཅིང་། ལྷག་པར་བརྩན་སྒྲིབ་གྱི་གནས་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་སྒྲིབ་རྒྱུ་དེ། དེའི་སྟེང་ནས་གཞན་ལ་བོད་ཡིག་སྒྲིབ་སྤངས་ཐུག་ཏུ་གཏོང་བྱུང་བ་ཞིག་འོང་བའི་རེ་བ་ལྟ་ཡི་ཡོད་ཏེ། ཁོང་རྣམས་ལ་ཕན་པའི་ཕྱིར་སྐབས་གང་བྱུང་ལ་བརྩན་སྒྲིབ་གྱི་བཤད་པ་གསར་པ་རྣམས་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་མཁས་པའི་གཞུང་གང་དང་མཐུན་མིན་སྟགས་ཀྱི་ཞིབ་

བཤད་མང་པོ་ཞིག་ཡིག་ཚུང་གི་མཆན་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྐབས་སྐབས་སུ་དག་ཤིང་ཆོད་སྟོང་སྟུང་ན་པན་སྒྲུབ་པའི་དོན་གནས་སུ་མཐོང་བ་རྣམས་“ཟུར་བརྗོད་”ཅེས་པའི་མགོ་བརྗོད་ཀྱི་ཡིག་གསལ་བཤད་བཀྲིས་ཡོད་དེ། དེ་བའི་འདི་སྐབས་གསུམ་པའི་མཐུག་ཏུ། ཆོག་དང་ཆོག་ཐུང་ལས་བརྒྱུ་མས་པའི་དོན་བསྟུ་ཞིག་བཀོད་ཡོད་པ་ནི། ས་མཐོ་ས་ནས་ཆུ་ཆེན་པོ་མཐོང་བུ་པའི་དཔེ་བཞིན། བོད་ཡིག་སྟོབ་སྟོན་གནང་མཁན་རྣམས་ནས་བོད་ཡིག་གི་བད་སྟོན་གྱི་གནས་མཐའ་དག་ཡི་གེ་ཉུང་དུ་ཞིག་གི་ནང་བསྐྱེད་ཏེ་ཉམས་འཛིན་ཏེ་ཆུང་བུ་པའི་ཞིག་འོང་ན་སྒྲུབ་པའི་བསམ་པས་བསྐྱེད་པ་ལགས་ཤིང་།

༡ དེ་བའི་འདི་སྟོན་མཁན་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་གཉིས་པ་ཞིག་ནི། བོད་ཀྱི་ཐ་སྟོན་རིག་གནས་སྒྱི་དང་ལྷག་པར་སུམ་རྟགས་དང་བད་དག་སོགས་ལ་བྱང་ཆུབ་པའི་བད་སྟོན་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཡིན་ཤིང་། ཁོ་བོས་སྟོབ་ཆུག་གྱི་བད་སྟོན་ལ་དེང་གསར་གཏོང་གིས་བཅོས་འགྱུར་གཏང་དགོས་པའི་ཚུལ་རྒྱ་མཚན་དཔེ་དང་བཅས་པ་ཞིབ་ཏུ་བཀོད་པའི་སྟོན་འགྲོའི་དབྱེད་གཏམ་དེ་གཙོ་བོ་ཁོང་རྣམ་པའི་ཆེད་དུ་བྲིས་པ་ཡིན་ཤིང་། དེ་དང་ཆབས་གཅིག་ཁོང་རྣམ་པའི་ཆེད་དུ་གཞུང་དངོས་གཞིའི་སྐབས་སུ་འདྲ་སྟོན་གྱི་བད་སྟོན་མཁས་པ་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་པ་དང་། གཞན་ཡང་བད་སྟོན་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གནད་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་སྐབས་བབས་གང་ཡིན་ལ་མཆན་གྱི་ཨང་གྲངས་བཏབ་ཏེ་གཤམ་དུ་ཡིག་ཚུང་གི་མཆན་བཀོད་ཡོད་ཤིང་།

༢ བརྒྱུ་མས་དེ་བའི་འདི་སྟོན་མཁན་གལ་ཆེ་བའི་རིགས་གསུམ་པ་ནི། སུམ་རྟགས་སོགས་ལེགས་པོར་མ་ཤེས་ཅུང་། ཆུང་དུས་ནས་བོད་པའི་སྒྱི་ཆོགས་ནང་འཆར་འོངས་བྱས་ཤིང་། སྟོབ་གྲུ་ཡང་བོད་ཡིག་བསྐྱེད་པས་དེང་བོད་སྐད་ལེགས་པོ་ཤེས་པའི་ཐོག་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོན་གྱི་རྒྱ་མཚན་ཚུ་ཞིག་ཤེས་མོད། ཡི་གེ་དེ་ཙམ་སྟོ་འཕེལ་པའི་ཐོག་ནས་དག་པོ་དང་ལྷག་པོར་བྲི་མི་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བོད་ཡིག་གི་བད་སྟོན་གྱི་བྲི་མས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ལ་དམིགས་བསལ་རྒྱ་ས་ལེགས་པོ་མེད་པ་རྣམས་ཡིན་པེས་ཤིང་། དེ་ལྟར་འདྲ་བོད་རྣམས་བོད་སྐད་ནང་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོན་གྱི་འདོད་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཡོད་གཤིས། བོད་སྐད་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་བད་སྟོན་གྱི་བྲི་མས་རྣམས་གསལ་ཞིང་ལག་ལེན་ཏུ་བསྟར་བའི་བར་སྟོན་པའི་ལམ་ཞིག་ཡོད་ཆེ་ཁོང་རྣམས་འབད་བརྩོན་དང་སེམས་བྱུགས་ཀྱིས་མི་དབུལ་བས། ཁོ་བོས་དེ་བའི་གཙོ་བོར་ཁོང་རྣམས་ལ་དམིགས་པ་ཡིན་ལགས་ཤིང་། ཁོང་རྣམས་ནས་དེ་བའི་སྟོན་པའི་ཆེད་པོ་ཉིད་ནས་གཞུང་དངོས་གཞིར་འཇུག་པ་ལས། སྟོན་འགྲོའི་དབྱེད་གཏམ་དེ་སྟོན་མི་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞུང་དངོས་གཞིའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་

ཡིག་ཀླུང་གི་མཆན་ལས། མཆན་གྱི་ཨང་གྲངས་བཏབ་སྟེ་གཤམ་དུ་བཏགས་པ་རྣམས་ལ་དམིགས་བསལ་
ཐུགས་སྒྲུབ་མ་བཤིང་ནའང་འགྲིག་འཕུས། གཞན་ཡང་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྟེན་གྱི་གནད་མཆོན་པའི་ཕྱིར་
དཔེར་བརྟེན་བཀོད་པ་རྣམས་ངོས་འཛིན་སྟེ་བའི་ཆེད་དུ་དེ་རྣམས་ཡི་གེ་ཀླུང་བར་བྱས་ཤིང་། ཆོག་སྐྱབ་སྟེ་
མང་གི་ནང་དུ་ཀློང་པའི་དཔེར་བརྟེན་རྣམས་ལུང་འདྲེན་གྱི་ཏྲགས་ཀྱི་བར་བཅུག་པ་སོགས་དེབ་ཀློག་གང་བདེ་
བྱས་ཡོད།

ཁོང་རྣམས་ནས་དེབ་འདི་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་སྟོབ་དེབ་ལྟ་བུར་བེད་སྤྱོད་བྱ་འདོད་
ན། ཐོག་མར་སྐབས་དང་པོར་བཤད་པའི་ཡི་གེའི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ལ་རྒྱས་ཆགས་པར་བྱ་དགོས་ཤིང་།
དངོས་གཞིའི་བརྟེན་གྱི་སྟོབ་སྟོབ་ནི་སྐབས་གཉིས་པ་ནས་འགོ་འཇུགས་དགོས། དེ་ལ་དང་ཐོག་དེབ་
འདིའི་སྐབས་གཉིས་པ་ནས་བཤད་པའི་བརྟེན་པ་དག་གི་ཆ་ཤས་ཆོག་གི་སྟེ་ཆོན་རྣམས་རེ་རེ་ནས་སོ་སོའི་ངོ་
བོ་དང་བྱེད་ལས་གང་ཡིན་གསལ་བར་སྟོ་ལ་ངེས་པར་བྱས་ཏེ་རྒྱས་ཆགས་པ་ཞིག་བྱ། དེ་ནས་བོད་ཡིག་གི་
ཚིག་ཡིག་དག་པ་ཞིག་མདུན་དུ་ཉར་ནས་དལ་པོར་སྟོག་ཐོག་དེའི་ཆོག་སྟོར་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱས་ཏེ་ཆོག་སྟོར་གྱི་
ཆ་ཤས་རེ་རེ་ནས་ཆོག་གི་སྟེ་ཆོན་གང་དུ་གཏོགས་མིན་ལ་དབྱེད་པའི་གོམས་པ་ཞིག་ཆགས་པར་བྱ། དེབ་
འདིའི་སྐབས་གསུམ་པ་ནས་བཤད་པའི་ཆོག་སྟེ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་སྟོབ་པའི་ཆོ། སྐར་སྟོལ་བཞིན་ཆོག་
སྟེ་རེ་རེ་ནས་ཆོག་ལྟག་གི་དཔེར་བརྟེན་གང་མང་བཏབ་ཐུབ་ན་ཆོག་སྟེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱ་དང་དོན་གྱི་སྟོར་ཆུ་ལ་
གཉིས་ཀ་ལེགས་པར་ཁོང་དུ་ཀློང་ཐུབ་པ་ཞིག་འོང་། དེ་ཡང་ཅུང་རིག་པ་ལྟོ་བ་རྣམས་ནས་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་
དཔེར་བརྟེན་བྱེད་པའི་ཆོ་ཆོག་ལྟག་ཙམ་མིན་པར་རྣམ་དབྱེ་རེར་ཆོག་བཅད་རེ་དཔེར་བརྟེན་བྱ་ཐུབ་ན་ཤིན་ཏུ་
ཕན་ཐོགས་པ་ཞིག་འོང་བ་གཤོན་མི་ཟ། དེབ་འདིའི་སྐབས་བཞི་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཆོག་སྐྱབ་བྱ་ཆུ་ལ་
གྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་སྟོབ་པའི་ཆོ་ངེས་པར་དུ་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་ཆའམ་དེབ་གྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་མདུན་དུ་བཞག་
སྟེ་དེར་ཆོག་སྟོར་བྱས་པའི་ཆོག་སྐྱབ་རྣམས་ལ་རྟོག་ཞིབ་དང་འབྲེལ། རང་ངོས་ནས་ཀྱང་གང་ཐུབ་ཀྱི་ཆོག་
སྐྱབ་རྒྱས་བསྟུས་མང་པོ་རྩོམ་པའི་རྩལ་སྟོབ་ཐུབ་ན་ཤིན་ཏུ་ཕན་རེས། དེབ་འདིའི་གཤམ་དུ་རྒྱུན་མཁོའི་བྱ་
ཆོག་བརྒྱ་ཕྲག་འགའ་ཤས་ཤིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ཏེ་དུས་གསུམ་སྟེ་ཆོག་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་རི་
ལྟར་འཐོབ་ཆུ་ལ་གྱི་རེ་ལུ་མིག་བཀོད་ཡོད་པས། ཆོག་སྐྱབ་འབྲི་རྩལ་སྟོབ་པའི་ཆོ་བྱ་ཆོག་འདི་རིགས་རྣམས་ཉེ་
བར་མཁོ་བས་རེ་ལུ་མིག་དེ་ལ་རྒྱུན་དུ་ནས་རྒྱས་ཡོད་པ་ཞིག་བྱ།

མཐའ་དོན་རང་ཅག་བོད་སྐད་སྐྱོ་ཞིང་བོད་ཡིག་གྲོག་གེས་པ་ན་མས་ནས་མ་མཐར་ཁ་ནས་ཇི་
ཙམ་སྐྱོ་གེས་པའི་བོད་སྐད་ཀྱི་ཆོད་ཙམ་ཞིག་ཡི་གེར་བྲི་བྱལ་པ་ཞིག་བཟོ་རྒྱུ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་
གྱུར་བར་བརྟེན། དེ་བའདི་མང་པོ་ཞིག་ལ་བོད་ཡིག་འབྲི་གྲོག་ལ་འཇུག་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱན་དུ་ལག་དེབ་ལྟ་
བུར་བེད་སྟོན་དང་ཕན་འདོགས་འོང་གི་དུས་དེ་མཐུན་ཁོ་བོས་ཀྱང་རེ་སྟོན་ཞུའོ།

དཀར་ཆག

ཞོག་གངས།

སྒྲིང་བཟོད། ————— 5

དེབ་འདི་བཅུ་སྟོད་བྱ་ཚུལ། ————— 9

ཀ བཅུ་སྟོད་གསར་རྟེན་ལས་བཅུ་མས་པའི་ཐོན་འབྲེལ་དབྱེད་གཏམ། ————— 21

ཁ བཅུ་སྟོད་གསར་པའི་གཞུང་དངོས། ————— 60

སྐབས་དང་པོ། ཡི་གེའི་སྒྲིང་།

ཡེ་ལུ་དང་པོ། དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ ————— 61

ཡེ་ལུ་གཉིས་པ། མགོ་འདོགས་ཅན་གྱི་རྗེས་སྐྱབ་ཀྱི་ཡི་གེ ————— 67

ཡེ་ལུ་གསུམ་པ། ཐོན་འཇུག་དང་། རྗེས་འཇུག ཡང་འཇུག་བཅས་ཀྱི་སྒྲིང་། ————— 77

ཡེ་ལུ་བཞི་པ། ཡི་གེ་གྲོག་ཚུལ་གྱི་སྒྲིང་། ————— 83

ཡེ་ལུ་ལྔ་པ། ཡང་གངས་དང་། དང་གྲོག གང་སོགས་ཀྱི་སྒྲིང་། ————— 97

སྐབས་གཉིས་པ། བཟོད་པ་དག་གི་ཆ་གས་གཙོ་ཁག་ཆོག་གི་སྒྲིང་།

བཟོད་པ་དག་གི་ཆ་གས་ཆོག་གི་སྒྲིང་། ————— 104

ཡེ་ལུ་དྲུག་པ། མིང་ཆོག་གི་སྒྲིང་། ————— 111

༡ མིང་ཆོག་གི་དོ་བོ། ————— 111

༢ མིང་ཆོག་གི་དབྱེ་བ། ————— 111

༣ མིང་ཆོག་གི་སྟོར་ཚུལ། ————— 113

ལེའུ་བདུན་པ། མིང་ཚབ་ཀྱི་སྒྲོར།	115
༡ སྒྲིལ་བུའི་མིང་ཚབ།	115
༢ མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་ རྟེ་ འདྲི་ རྟེ་ཚོ། འདྲི་ཚོ།	117
༣ སྒྲིལ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ།	119
༤ རེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ།	120
ལེའུ་བརྒྱད་པ། མིང་གྲོགས་ཀྱི་སྒྲོར།	123
༡ མིང་གྲོགས་རེས་བཟུང་ཙན། རྟེ་སྒྲུ།	123
༢ མིང་གྲོགས་རེས་བཟུང་མ་ཡིན་པ། ཞིག་ ཅིག་ ཤིག་	123
༣ དཔེ་སྟོན་ཀྱི་མིང་གྲོགས། རྟེ། འདྲི། རྟེ་ཚོ། འདྲི་ཚོ།	126
ལེའུ་དགུ་པ། ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་སྒྲོར།	131
༡ གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད།	132
༢ ཉིད་ལྟ་བུ་བརྒྱན་པའི་ཚིག་གྲོགས།	133
༣ ཆ་གས་དང་ཐམས་ཅད་སྟོན་བྱེད་ཚིག་གྲོགས།	135
༤ མིང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། བྱ། བྱེད། བ། བ། མཁན། ལྟངས། ལྟུང་།	136
༥ ལྟངས་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། ཅན། ལྟན། བཅས།	136
༦ ཤུག་ གཞིར་བྱས་ཀྱི་དོན་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས།	138
༧ ལུལ། ཡིན་ལུལ་ལྟ་བུ་ཅུང་མ་རངས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།	139
༨ སྒྲིལ་དང་བསྐྱེད་སྒྲིག་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས། ཞིག་ སྟེ། སྟེ། འདྲ། སྟེ། ལྟེ།	140

དཀར་ཆག	15
ལེའུ་བཅུ་པ། མཚུག་སྤྱད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་སྒོར།	143
1 གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་བྱེད་དུ་བཀོད་པ།	145
2 ཡོད་པ་སྟོན་བྱེད་དུ་བཀོད་པ།	147
3 བྱ་ཚིག་གི་མཚུག་བསྐྱར་བཀོད་པ།	148
4 ལགས། ཞེས་པ་མཚུག་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ།	153
5 མཚུག་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་སྒྱུར་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱེད་གཞི་འགའ་ཤས།	154
ལེའུ་བཅུ་གཅིག་པ། བྱ་ཚིག་གི་སྒོར།	159
1 བྱ་ཚིག་གི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ།	161
2 བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་	163
3 བྱ་ཚིག་གི་རིགས་གཉིས་ལ་དགག་སྒྲིབ་ཚུལ།	171
4 བྱ་བའི་དངོས་ཡུལ་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་དབྱེ།	172
5 བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཚིག་སོགས་སུ་གཞུགས་འགྲུར་ཚུལ།	173
6 འབྱུང་བཞིན་དང་གྲུབ་ཀྱི་སྟེང་ནས་དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པའི་དབྱེ་བ་བཅུ་གཉིས།	178
7 བྱ་ཚིག་ལ་ཞུན་སྟོན་ཀྱི་ཕྱད་ན་སྒྲིབ་པ།	186
8 རྒྱབ་བསྟོན་བྱ་ཚིག་གི་སྒོར།	189
9 ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་སྒོར།	195
ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ། བྱ་ཚིག་གི་སྒོར།	201
1 བྱ་ཚིག་དཔྱུས་མ།	202
2 གངས་དང་མང་ཉུང་གི་ཚད་སྟོན་པའི་བྱ་ཚིག་	203
3 འབྲེལ་སྒྲིབ་ལས་བྱ་ཚིག་སྒྲུབ་པ།	204

༤ ཚིག་བསྐྱེད་ལས་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་པ།	206
༥ བསྐྱེད་ཀྱི་བ་དང་མཚོག་གསལ་བྱེད་ཁྱད་ཚིག་	208
ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པ། རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་གི་སྒྲོར།	211
༡ བྱ་བའི་རྣམ་འགྲུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་	213
༢ རྒྱུ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་	215
ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ། གནས་དང་དུས་ཀྱི་ཚིག་	221
༡ རྒྱུ་གསལ་དང་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག་	221
༢ དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག་	222
ལེའུ་བཅུ་ལྔ་པ། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་	225
ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པ། ཚིག་ཐད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས།	227
ལེའུ་བཅུ་བདུན་པ། དྲི་ཚིག་དང་སྒྲིག་ཀྱི་སྒྲོར།	237
༡ སྒྲིག་ཀྱི་ ཅི་ ཅི་ སྟུ་ གྲང་།	237
༢ དྲི་ཚིག་ལག་	242
ལེའུ་བཅུ་བརྒྱད་པ། འབོད་སྒྲུབ་སྒྲོར།	247
༡ འབོད་སྒྲུབ་བཤད་པ་དངོས།	247
༢ ཞར་བྱུང་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་དང་། རྗེས་སུ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བཤད་པ།	249
སྐབས་གསུམ་པ། ཚིག་ཐད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	
ལེའུ་བཅུ་དགུ་པ། རྣམ་དབྱེད་ཐད་བཤད་པ།	253
༡ རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་དོ་སྟོན།	255

༡ ལ་དོན་གྱི་ཕྱད། ༡ ལྷ་ར་རྩ་རྩ་རྩ་ལ་ཏུ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་གཞི་བདུན་པ་དང་།།	
དེ་ཉིད་ཆོས་ལུགས་རྣམས་ལ་འཇུག།	258
༢ རྣམ་དབྱེ་བྱུག་པ་འབྲེལ་སྒྲིའི་ཕྱད། ༥ གི་གྱི་གྱི་འི་ཡི།	267
༣ རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲིའི་ཕྱད། ༥ གིས་གྱིས་གྱིས་འིས་ཡིས།	269
༤ རྣམ་དབྱེ་ལྷ་པ་འབྱུང་ཁུངས་གྱི་ཕྱད། ༩ ལྷ། ལྷ།	273
ལེའུ་ཉི་ཤུ་པ། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཆོམས་སྟོར་གྱི་ཕྱད།	279
༡ རྩོན་སྤྱད་གྱི་ཕྱད། ༩ གྱུང་ཡང་འདྲ།	280
༢ འབྱེད་སྤྱད་གྱི་ཕྱད། ༡༡ གཤམ་རམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ། རམ་ལམ་སམ་ཏམ།	283
༣ དྲ་སྒྲ། འབྱེད་པ་དང་། སྤྱད་པ། ཆོས་ལུགས། རྩུ་མཆོན་བཅས་བཞི་ལ་འཇུག་པ།	285
༤ ཉི་སྒྲ། དགར་བ་དང་། བརྟན་པ་ལ་འཇུག་པ།	287
༥ ཡང་སྒྲ། བརྟན་པ་ལ་འཇུག་པ།	289
༦ ལྷག་བཅས་གྱི་ཕྱད། ༩ རྩོན་ཏེ།	290
༧ ལྷག་བཅས་གྱི་ཕྱད་གཞན།	292
ལྷ་སྒྲ། ལྷ་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་ཤིང་། ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ།	292
༨ ལྷ་སྒྲ། དྲ་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་ཤིང་། ཆོག་གི་འཛོག་མཆོམས་ལ་འཇུག་པ།	295
༩ ཡི་ལྷན་གྱི་ཕྱད། གི་གྱི་གྱི་འི་ཡི། ཆོག་སྟོར་སྟེ་སྟེ་ལ་བའི་འཛོག་མཆོམས་ལ་འཇུག་པ།	296
༡༠ ལུང་འབྲེན་གསལ་བྱེད། ཞེས་ ཅེས།	297
༡༡ གྱི་བའི་གཞི་སྟོན་པའི་ཕྱད། ཞེན། ཅེན། ཤེན།	297
༡༢ ལྷ་སྒྲ་རྩོན་ཏེ་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།	298
༡༣ ལྷ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ།	302

ག ལྟ་སྒྲིག་ཁྲུང་འཇུག་པ་ལ་འཇུག་པ།	302
ཁ ལྟ་སྒྲིག་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།	303
ག ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།	303
༡༤ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་གཞན་བཤད་པ།	305
ག ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	305
ཁ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	306
ག ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	306
ང ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	307
ཅ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	307
ཆ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	308
༡༥ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	311
ལེ་ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	313
༡ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	313
༢ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	314
༣ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	315
༤ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	317
༥ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	317
ལེ་ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	319
༡ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	320
༢ ལྟ་སྒྲིག་པའི་འཇུག་པའི་འཇུག་པ།	322

༡ དགག་སྒྲིལ་ཐང་། མ་མི་མིན་མེད།	324
ལེའུ་ཉེར་གསུམ་པ། མཚམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྱད་འདུས།	329
༡ རོན་གྱི་སྐབས་དབྱེ་བའི་མཚམས་སྦྱོར།	329
༡ དམིགས་གྱིས་མི་འཛོན་བའི་མཚམས་སྦྱོར།	329
༡ དམིགས་གྱིས་མི་འཛོན་བའི་མཚམས་སྦྱོར།	330
༤ ཡན་ཚུན་སྦྲེལ་བའི་སྦྱོར།	330
༥ མཚམས་སྦྱོར་ཕྱད་འདུས་གཞན།	330
ལེའུ་ཉེར་བཞི་པ། ཚིག་དང་ཚིག་ཕྱད་ལས་བརྒྱམས་པའི་རོན་བསྟུ།	345
སྐབས་བཞི་པ། ཚིག་སྒྲུབ་སྦྱོར་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན།	
ལེའུ་ཉེར་ལྔ་པ། ཡི་གེ་ལས་མིང་ཚིག་སོགས་སྒྲུབ་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ།	357
༡ ཡི་གེ་དང་ཚིག་སོགས་གྱི་ཁྱད་པར་དང་ཡན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྒྲོམ།	359
༡ ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་ཕྱ་བའི་སྒྲོམ།	365
ལེའུ་ཉེར་དྲུག་པ། ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་སྒྲོམ།	371
༡ ཚིག་སྒྲུབ་རྒྱུད་པ།	372
༡ ཟུང་འབྲེལ་ཚིག་སྒྲུབ།	373
༡ སྒྲེ་མང་ཚིག་སྒྲུབ།	375
༤ ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་ནང་ལུང་དངོས་སུ་འདྲེན་པ་དང་བརྒྱུད་ནས་འདྲེན་བའི་ཚུལ།	378
༥ ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་ཁྱད་གཞི་རྒྱས་བསྟུ།	380

ལེའུ་ཉེར་བདུན་པ། ཚིག་གི་སྒྲུབ་བ་གཙོ་བོ་དང་པལ་པའི་སྒྲོར།	385
ལེའུ་ཉེར་བརྒྱད་པ། བོད་ཡིག་གི་མཚམས་བཅད་ཀྱི་སྒྲོར།	395
༡ ཚིག་གད།	397
༢ ཉིས་གད།	397
༣ བཞི་གད།	398
༤ ཚིག་སྒྲུབ་ཐོག་སྟགས།	398
མཚུག་བྱང་།	403
ག དབྱད་གཞི་དང་ཁུངས་བཅོལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ལག་	407
ང་ ལྷན་ཐབས།	
༡ ལྷན་ཐབས་པའི་སྒྲིང་པོ་«ལེགས་བཤད་ལྷོན་དབང་།» དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོན་ནི།	415
༢ «ལྷན་ཐབས་པའི་སྒྲིང་པོ་ལེགས་བཤད་ལྷོན་དབང་གི་ཚིག་དོན་ལྡན་པར་གསལ་བ་	
འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་།» སྒྲུབས་རྗེ་རྗེ་སྒྲུབ་པའི་པོ་ཆེ།	417
ག «ལྷགས་འཕྲུག་གི་སྒྲིང་པོ་«དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོན་ནི།	429
ང ལྷན་པའི་པོ་ཆེ་གི་གཙུག་བུ་གྱི་རེ་ལུ་མིག་	435

བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོད་གསར་རྟེན་ལས་བརྒྱམས་པའི་སྒྲོན་འགྲོའི་དབྱང་གཏམ།

༡༡༡། ཡིག་འབྲུ་ཀུན་གྱི་མཚན་གྱུར་ཅིང་། མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་མ་ལུས་སྟོག།
 རང་བྱུང་ཨ་ཡིས་ལེགས་མཚན་པའི། སྒྲེ་མེད་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་འདུད།
 ས་མཐོ་གནམ་སྒྲོ་རྒྱུང་བསིལ་ཞིང་། རྡོ་མཚར་གངས་རིས་ར་བསྐྱོར་བའི།
 བོད་ཁམས་ཁོ་བོས་སྒྲོང་ངོ་ཞེས། ལུགས་བསྐྱེད་བྱས་ན་བརྗོད་འདུད།
 ཡི་གེ་ཨ་ལི་ཀ་ལི་དང་། རྟེ་ལས་མིང་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་སོགས།
 བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོད་ཕྱི་མའི་ལུགས། སྒོལ་འབྱེད་དྲིན་ཅན་ཐོན་མིར་བསྟོད།
 འདི་ན་བོད་སྐད་སྒྲུབ་བརྒྱམས། རང་གི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་ལ།
 འཇུག་པ་གང་བདེར་སྒྲན་པའི་སྟེང་། བད་སྒྲོད་སྒྲུ་སྒྲོའི་ལྟ་མིག་བྱ།

སྒྲིབ་གད།

༥ དེ་ཡང་སྒྲོན་གྱི་བོད་བཅན་བོའི་དུས་ཀྱི་དོ་རིང་གི་ཡི་གེ་ལས་“ཡུལ་མཐོ་ས་གཙང་བ་”
 ཞེས་བྱུང་བ། ཁ་བ་ཅན་དུའང་གྲགས་པ། ས་སྐང་གིན་རྟེ་ཡངས་པའི་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྒྲོངས་དེར།
 རང་ཅག་བོད་མའི་གནའ་རབས་ཀྱི་མི་སྡེ་ཚོ་ཁག་འགའ་གས་མི་ལོ་སྤྱི་ཁྱག་འགའི་གོང་ནས་
 ཆགས་པ་དེར་གནའ་ལྷུ་ལ་བསྟོགས་ཏེ་ཐོན་པའི་རྗེས་ལས་གསལ་བར་གྲུབ་ཅིང་། ས་གནས་
 གཞན་ནས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་ཁ་བའི་སྒྲོངས་དེར་མི་སྡེ་ཁག་གཞན་ཡང་འབྱོར་ཏེ་གཞིས་ཆགས་པ་
 སོགས་ལས། རིམ་གྱིས་མི་སྡེ་དེ་རྒྱམས་ས་གནས་ཀྱི་འཁོས་བབས་དང་བརྒྱན་ཏེ་རྒྱན་འཛོའི་
 ཐབས་ལམ་དཔེར་ན་རི་དྲགས་བཞོར་བ་དང་ཞིང་འབྲོག་གི་ལས་རིགས་སྟེལ་བ་སོགས་བྱུང་བ་
 བྱེ། འཛམ་གླིང་ས་གནས་མང་པོར་གནའ་རབས་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་བའི་བགོད་རིམ་དང་མཐུན་
 པ་ཞུ་མི་དགོས། གནའ་བོའི་མི་རིགས་དེ་དག་རང་ཅག་བོད་རིགས་སུ་གྲགས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་

པ་མེས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་ཡིན། པ་མེས་ཀྱི་བོད་རིགས་དེ་ཕྱི་མ་ལ་སྤྱིར་རིམ་གྱིས་ཡུལ་ལུང་སོ་སོའི་
 ཡུལ་སྐད་ཐུན་མོང་པ་ཡིན་པ་རེ་ཆགས་པ་བསྟོན་དུ་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་ཡུལ་སྐད་དེ་ཕྱི་མས་སྤྱིར་
 བུ་ཆ་དང་ཡང་ཆ་ལྟ་བུ་ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆེས་སྤྲ་ས་ཞིག་ནས་ཡོད་པ་རིགས་པས་གྲུབ་
 ཅིང་། ལྷག་པར་དུས་རབས་བདུན་པ་ཡས་མས་སུ་གནམ་རི་སྒོར་བཅན་དང་བཅན་པོ་སྒོར་བཅན་
 ཀྱི་དུས་སུ་སྤྱིར་བྱེད་ཀྱི་ཀྱུ་ལ་ཁམས་དབུ་འཕང་གིན་ཏུ་མཐོ་བར་གྱུར་ཅིང་། རིམ་པས་བྱང་ཕྱོགས་
 སུ་ཁང་ཁུང་གི་ཀྱུ་ལ་ཁམས་མངའ་འོག་ཏུ་བསྐྱེད་ལ། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སུ་མ་བ་དང་། འ་ཞ་སོགས་
 ཀྱུ་ལ་ཕན་མང་པོ་མངའ་འོག་ཏུ་བསྐྱེད་ཏེ་བོད་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཀྱུ་ལ་ཁམས་བཅུགས་གིང་། ལྷོར་
 བལ་ཡུལ་ཡང་སྤྱིད་དབང་བཅན་པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་གཏོགས་པར་མཛད་པ་སོགས་ཀྱིས། སྤྱིར་
 ཀྱུ་ལ་བོད་ཀྱི་ཀྱུ་ལ་ཁམས་གིན་ཏུ་སྟོབས་ཆེ་བར་གྱུར་པར་བརྟེན། ཀྱུ་ལ་ཁམས་སྤྱི་ལ་བྱུང་བའི་
 བྱིས་པ་དང་། འཛིན་སྒྲོང་དང་། དམག་སྤྱིག་སོགས་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་གཏན་འབེབས་
 ཀྱིས་བྱིས་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ལོ་རེ་ནས་རིམ་གསལ་དུ་བྱིན་པ་དང་། ལྷག་
 པར་བྱིས་མཆོས་ཀྱི་ཀྱུ་ལ་ཁམས་དཔེར་ན་བྱིས་དབུ་མེ་གི་ཡའི་ས་ཁུལ་དུ་དབང་ཤུགས་ལ་ཉག་ཏུ་
 ཐབས་ཅོད་དང་མགའ་ཁྲུ་བྱ་ཡུལ་གྱི་ཀྱུ་ལ་ཁམས་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། བྱིས་པའི་ཡི་གེ་
 གཏན་འབེབས་ཡོད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཁེ་ཕན་རི་ལྟར་ཡོད་ཚུལ་མཐོང་བྱུང་བ་དང་། ལྷག་པར་གྱི་
 གར་ལ་ཡི་གེ་ཡོད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་རྒྱ་ཆད་མཐོན་པོར་སོན་པ་སོགས་ཀྱི་
 གནས་ཚུལ་ཡང་རིམ་པས་ཏོགས་པ་སོགས་ཀྱིས། བྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་ཆོས་ཀྱུ་ལ་
 སྒོར་བཅན་གྱིས་བོད་སྐད་ལ་མཁོ་བའི་ཡི་གེ་གཏན་འབེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་ལྟེ་སྒོ་བ་
 དཔོན་ཐོན་མིས་ད་ལྟའི་བོད་ཡིག་འདིའི་སྒོལ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས།

དེ་ལ་སྤྱིར་སྐད་ཡིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། ཡི་གེ་ལས་ཁ་སྐད་ཆེས་རྙིང་པ་ཡིན་པ་ནི་
 ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་ཡིན་པས། རང་རེའི་བོད་སྐད་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་བོད་ཡིག་ལས་བོད་
 སྐད་ཆེས་རྙིང་པ་ཡིན་པ་ནི་ཞུ་མི་དགོས། དེར་བརྟེན་བོད་ཡིག་ཐོག་མར་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་སུ་

དེ་ལ་བད་སྒོའ་ཅེས་པ་ནི་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་མོག་“ལྷ་ཀ་ར་ཏ”ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་
བཞིན་ཅིང་། དེའི་དོན་ནི་འཇམ་མགོན་ས་པ་ཏ་གྱིས་ཡུར་སྟོན་པ་འདམ། གྲུག་གསལ་བར་བསྐྱས་

དེ་ལ་བད་སྒོའ་ཅེས་པ་ནི་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་མོག་“ལྷ་ཀ་ར་ཏ”ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་
བཞིན་ཅིང་། དེའི་དོན་ནི་འཇམ་མགོན་ས་པ་ཏ་གྱིས་ཡུར་སྟོན་པ་འདམ། གྲུག་གསལ་བར་བྱས་

པལམ། ཀུན་གོ་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས།^༡ དེ་ཡང་གོ་བདེར་བཤད་ན།
བད་སྟོན་ཅེས་པ་ནི་མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་རིམ་ལྟར་སྟོན་ཚུལ་བད་སྟོན་པ་ཞིག་ལ་གོ་
ཞིང་། དངོས་སུ་ནི་ཡི་གེ་ལ་རྣམ་དབྱེ་སྟགས་ཀྱི་རྒྱུ་སྐྱར་ཏེ་མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་རིམ་ལྟར་སྟོན་ཚུལ་
སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་བད་སྟོན་ཅེས་ཟེར་བས། ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྒྲུབ་བརྟན་བཙུག་དཔེར་ན་
«ཀ་ལཱ་པ་»ལྟ་བུ་མང་པོ་ཞིག་གི་མཚན་དུ་བྱ་ཀ་ར་ཏ་སྟེ་བད་སྟོན་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་དངོས་སུ་
སྟོན་པའང་རྒྱ་མཚན་དེ་ལ་བྱུག་ཚིག་འདི་ཡིན་སྐད་དུ་“གསུམ་”ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་དང་དོན་
མཚུངས་ལ། དེ་ལྟ་ན་རང་རེའི་རག་རྒྱུ་དུ་བད་སྟོན་ལ་སྐྱབས་འགར་“སུམ་ཏྲགས་”ཞེས་སྐྱབས་
བདེ་བྱས་ཏེ་སྟོན་པ་ཡོད་མོད། དེར་བྱུགས་སྐད་མཛད་དེ་གང་བྱུག་གིས་བད་སྟོན་ཅེས་གསུང་བྱུག་
ན་འབྲུལ་གཞི་མི་འོང་བའི་དགེ་མཚན་ཆེ། “སྐྱ་རིག་པ་”ཞེས་པ་ནི་ཡིན་སྐད་ལ་“ཡིང་གུ་ཡི་སྟོན་གྱི་”
ཞེས་པ་དང་མཚུངས་ལ། དེ་ནི་བད་སྟོན་ཅེས་མིན་པར་ཚོད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་ལ་རིགས་པའི་ལམ་ནས་
དབྱེད་པའི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྟེ་ཚན་ཞིག་ལ་བྱ་ཞིང་། བད་སྟོན་ནི་དེའི་ཆ་གསུམ་གྱི་སྐྱར་
པ་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས་པོ་^༢

སྐྱར་སྐྱ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་འགོ་སྟངས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་ན། ཡིག་རིགས་
གཞན་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་ལའང་ནང་གསེས་ཆ་གསུམ་ ༡ གསལ་བྱེད་དང་
དབྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་སྟོན་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མིང་དང་ཚིག་རིམ་ལྟར་སྟོན་ཚུལ་དང་། ༢ ཡང་
མིང་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྱད་དང་མཚམས་སྟོར་སྟགས་སྐྱར་བ་ལས་ཚིག་སྟོར་དང་ཚིག་སྐྱབ་རིམ་བྱ་
ཚུལ་གྱི་སྒྲི་བྲིམས་སྟོན་པའི་སྟེ་ཚན་ཞིག་དང་། ༣ དེ་བཞིན་དུ་ཡི་གེ་རྣམས་སྟོན་པའི་ཐོག་ནས་དེ་
རྣམས་སྟེ་གནས་གང་དང་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་དབྱེད་པའི་ཚུལ་བཙས་གསུམ་ངེས་པར་ཡོད་དགོས།
དེ་གསུམ་ལས་ཆ་གསུམ་དང་པོ་དང་གཉིས་པའི་ཁོངས་ཀྱི་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་འགོ་སྟངས་བཙས་ནི་«སུམ་
ཅུ་པ་»དང་«ཏྲགས་འཇུག་»གི་གཞུང་གཉིས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་ལེགས་པར་མཛད་ཅིང་། ཆ་
གསུམ་གསུམ་པ་ནི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་བྱུང་བའི་བད་སྟོན་གྱི་བརྟན་བཙུག་«སྟོན་སྐྱར་»

མཚོན་ཆའི་»ནང་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཡབ་ཟེན། དེ་ལྟ་ནའང་ཆ་ཤས་གཉིས་པའི་ཁོངས་ཀྱི་
 ཚིག་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་གསལ་བར་བྱེ་སྟེ་དེ་གསེས་མི་འོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་རྣམས་པར་བཞག་
 པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཡན་ཚུན་བསྒྲིགས་པ་ཙམ་མིན་པར་དེ་ལྟར་བསྒྲིགས་པ་ལས་ཚིག་
 སྒྲིབ་ལྟ་དང་ཚིག་སྒྲུབ་ཇི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་ལ་གནའ་སྟོལ་སྟུམ་རྟགས་ཀྱི་བད་སྟོན་དུ་བཤད་པ་གཏན་
 འབེབས་མཛད་པར་མི་སྣང་བར་བརྟེན། སྟོལ་རྒྱུན་སྟུམ་རྟགས་ཀྱི་ལུགས་ལ་བོད་སྐད་ཀྱི་བད་
 སྟོན་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་གཏན་འབེབས་མེད་པར་རྟོགས་ནུས་སོ།།

བོད་སྐད་ཀྱི་བད་སྟོན་གྱི་ཅ་བའི་གཞུང་རྣམས་བྱུང་ངེས།

སྒྲིབ་སྒྲིབ་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་གོང་དུ་བོད་ལ་ཡི་གེའི་སྟོལ་དར་ཡོད་མེད་ཀྱི་དོན་
 དེ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ཚུད་པའི་གཞིར་གྱུར་ཅིང་། ཁོ་བོས་བརྟག་ནའང་གནས་དོན་འདིའི་ཐོག་
 ཚེས་གནའ་རྟེན་གྱི་ཡིག་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཡན་ཚུན་གྲུང་བསྒྲིགས་ཤིང་། གནའ་དུས་བོད་དང་འབྲེལ་
 བ་བྱུང་བའི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་གནའ་བོའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ལའང་དབྱེད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་པ་སོགས་
 ཀྱི་སྟངས་ནས་མ་གཏོགས་གནས་སྐབས་ཤིག་རིང་ཁ་ཚོན་བཅད་དེ་གོད་བྱུང་བྱུང་ཀྱང་ལའང་མཐོང་།
 འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཞང་ཞུང་དམར་ཡིག་ཅེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་བཤད་ནའང་། ད་བར་དུས་རབས་
 བདུན་པའི་གོང་གི་ཞང་ཞུང་གི་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་ཡིག་ཆ་ཡར་བཞག་ མཐའ་ན་བྲག་དང་རུས་
 པ་བྱུང་བུ་སོགས་ལ་བཀོད་པའི་ཡིག་རིགས། དཔེར་ན་མི་རིགས་ཚེས་རྟེན་པ་དག་ཆགས་པའི་ས་
 ཁུལ་ནས་ཐོན་པ་ལྟ་བུ་ཕྱ་མོ་ཙམ་ཡང་རྟེན་པ་བྱུང་མེད་པས། ད་ལྟའི་ཆར་ཞང་ཞུང་གི་ཡི་གེ་རྟེན་
 པ་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་ཤིན་ཏུ་དཀའ་། ཡང་གཞན་དག་གིས་ཚོས་རྒྱལ་སྟོན་བཅའ་བཙན་གྱི་
 གོང་ནས་རྒྱ་གར་སོགས་ཡིག་རིགས་གཞན་ལ་དཔེར་བྱས་པའི་བོད་ཡིག་རྟེན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ།
 དུས་རབས་བདུན་པར་སྟོབ་དཔོན་ཐོན་མིས་བད་སྟོན་གྱི་བྲིམས་གཏན་འབེབས་མཛད་དེ་སྟོབ་
 ཀྱི་སྟོལ་སྟེལ་བར་བྱུང་ཚུལ་ཡང་བཤད་། གང་ལྟར་ཡང་ད་ལྟ་ང་ཚོས་བེད་སྟོད་བཞིན་པའི་བོད་

གྱི་ཡི་གེ་འདི་གཞིར་བྱས་པའི་བདེ་སྤྲོད་གྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་ན། “ཆུ་མགོ་གངས་ལ་ཐུག་ཆོས་མགོ་
 མངས་རྒྱས་ལ་ཐུག” ཅེས་པའི་དཔེ་བཞེན་ཐོག་མར་སློབ་དཔོན་བཀའ་དྲིན་ཅན་ཐོན་མི་སམ་རྩོ་
 ༣་ལ་ཐུག་དགོས་པ་ནི་ཕལ་ཆེར་བསྟོན་དུ་མེད་པར་མཛོན། དེ་ཡང་ཡོངས་གྲགས་ལ། སློབ་དཔོན་
 ཐོན་མིས་ན་ག་པའི་ཡི་གེ་སྟེ་དེ་དུས་གྱི་རྒྱ་གར་གྲུ་ལྷའི་རྒྱལ་བརྒྱད་གྱི་ཡི་གེར་དཔེ་བྱས་ཏེ་ད་ལྟའི་
 བོད་ཡིག་འདི་གསར་དུ་བཟོས་པར་བཤད་ཅིང་། སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིབ་པའི་གསུང་སྟོལ་ལྟར་ན་སློབ་
 དཔོན་ཐོན་མི་ཉིད་ནས་གསར་བཅོས་གྱི་བོད་གྱི་ཡི་གེ་དེའི་སྒྲིབ་དང་དོན་གྱི་སྒྲིབ་རྒྱུ་ལ་གཏན་ལ་
 འབབས་པའི་བདེ་སྤྲོད་གྱི་བསྟན་བཅོས་རྩ་བ་«ལུང་སྟོན་པ་ཐུམ་རུ་བ་»དང་། དེའི་འགྲེལ་པའི་
 རྒྱལ་དུ་ཡན་ལག་གི་བསྟན་བཅོས་བདུན་བརྩམས་པར་གྲགས་པ་ལས། ཆེས་སྐར་ས་ཞིག་ནས་ཡན་
 ལག་གི་བསྟན་བཅོས་དུག་བསྐྱག་པར་བཤད་ལ།^༦ གང་ལྟར་ཡང་ལོ་ངོ་སྟོང་ཐུག་ཙམ་གྱི་དུས་
 ནས་«ཐུམ་རུ་བ་»དང་«དྲགས་གྱི་འཕྲག་པ་»གཉིས་ལས་མ་བཞུགས། བོད་ཡིག་གི་བྱུང་བའི་
 ཐོག་ལ་བར་སྐབས་ཤིག་ནས་གསུང་སྟོལ་ལ། རྒྱ་གར་གྱི་ཡི་གེ་ལ། ཅ་ཆ་ཇ་དང་། ཞ་ཟ་འ་དུག་
 མེད་པ་ཐོན་མིས་བོད་ཡིག་ལ་གསར་དུ་བསྟན་དགོས་པར་བྱུང་བར་གྲགས་མོད། དེ་ནི་ན་ལུ་ལོ་
 ཙྴ་བས་ཐོག་མར་གསུངས་པ་བྱིས་གྱི་བདེ་སྤྲོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་ལྟོས་པ་དང་། དེ་
 ལྟ་ནའང་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ལ་ཅ་ཆ་ཇ་གསུམ་མེད་པ་མཛོན་སུམ་ལ་བསྟོན་པའི་གཏམ་ཡིན་ཆུ་ལ་
 མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་པ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་
 ལ་བསྟན་པ་ཙམ་གྱིས་ཏྲོགས་ལུས་༩

བོད་ཀྱི་བདེ་སྤོང་གི་ཕ་གཞུང་«སུམ་ཅུ་པ་»དང་«རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ་»གཉིས་ལས་
བསྟན་བཅོས་«སུམ་ཅུ་པས་»ནི་བོད་རྒྱུད་ལ་ཉེ་བར་མཐོ་བའི་ཕ་བའི་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་དང་
གསལ་བྱེད་ཇི་དགོས་དང་། ཡི་གེ་ལས་ཆོག་འདྲུ་བཟོ་བའི་ཆེ་ཕ་བའི་མིང་གཞི་ཞིག་གཞིར་བྱས་
ཏིང་ལ་རྒྱབས་སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་དང་སྟོན་དུ་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་བཏབ་པའི་བྱིར། གསལ་
བྱེད་སུམ་ཅུ་ལས་ཟུར་དུ་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་བཅུད་དང་། ཡང་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་གཉིས། རྗེས་འཇུག་

བཅུ་ལས་ཐོན་དུ་འང་འཇུག་ཏུ་རུང་བའི་ཐོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ལྟ་བུ་བཅས་གཏན་ལ་ཕབ་། དེའི་སྟངས་
 དུ་མིང་གཞི་དང་ཐོན་རྒྱུ་གི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་གཞིར་བྱས་ཏེ་མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་སྐྱབ་པའི་ཚེ་ཉེ་
 བར་མཁོ་བའི་ཚིག་ཕྱད་ལ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་ལ་དོན་དང་ཨི་ལྟ་གི་ཕྱད་ལ་སོགས་པ་དང་། རྣམ་
 དབྱེ་མ་ཡིན་མོད་སྐྱེའི་སྐྱེར་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ལ་བཞུས་དགོས་པ་སྟེ་ཚིག་ཕྱད་གཞན་
 དབང་ཅན་སྐྱར་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐྱེར་ཚུལ་ལ་སོགས་པ། གཞན་ཡང་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་ནི་སྐྱར་དང་དེ་སྐྱར་
 ལ་སོགས་པ་རྣམས་རྣམ་པར་བཞག་ཅིང་། ཕྱད་དེ་རྣམས་དོན་གང་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་ཅ་བའི་བརྗོད་
 སྟོན་གྱི་ཁྲིམས་གཏན་ལ་ཕབ་པར་མཛད་། གཞུང་གཉིས་པ་«རྟགས་གྱི་འཇུག་པས་»ནི་སྐྱེར་
 དབྱངས་གསལ་གཉིས་དང་ལྟག་པར་གསལ་བྱེད་སྐུམ་ཅུ་ལ་ནང་གསལ་སྐྱོད་ཀྱི་དབང་
 གིས་པོ་མོ་མ་ནིང་སོགས་རྟགས་གྱི་རྣམ་དབྱེ་བྱས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐོན་འཇུག་ལའང་ནང་
 གསལ་པོ་མོ་མ་ནིང་གི་རྟགས་གྱི་དབྱེ་བ་བྱས་པས། མིང་གཞི་དང་ཐོན་རྒྱུ་སོགས་གྱི་ཡི་གེ་
 བསྐྱིགས་པ་ལས་མིང་ཚིག་སོགས་སྐྱབ་པ་ན་ཐོན་རྒྱུ་གི་སྐྱེར་ཚུལ་ལས་རྒྱུ་མིང་མཐའ་
 འདྲེན་ཚུལ་རིམ་ཐོབ་པའི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ཀྱང་གཏན་ལ་ཕབ་། ལྟག་པར་ཐོན་འཇུག་ལ་
 རྟགས་གྱི་རྣམ་དབྱེ་མཛད་པའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི། བོད་ཡིག་ལ་བྱ་ཚིག་སྐྱེར་བའི་ཚེ།
 དངོས་པོ་བདག་དང་གཞན་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཐོག་ནས་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་
 རྟེ། བྱ་བ་དང་། བྱེད་པ་པོ། ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ་བཅས་སུ་འཛོག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འདས་
 མ་འོངས་ད་ལྟ་དུས་གསུམ་ལ་བྱ་ཚིག་གི་ཡི་གེའི་གཞུགས་རིམ་ཐོབ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་
 འབེབས་མཛད་པ་དེ་ཡིན་། གང་ལྟར་ཡང་སྐུམ་རྟགས་གཉིས་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་བོད་གྱི་
 བརྗོད་སྟོན་དེ་ཐོག་མར་ཡོངས་གྲགས་བཞད་སྟོལ་ལྟར་ན་དུས་རབས་བདུན་པ་ཡས་མས་སུ་བྱུང་། ན་
 དེ་རྒྱུ་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སྔ་དམ་དགུ་པའི་སྟོན་ཡས་མས་སུ་ལོ་ཙྏ་བ་ལྟེ་ཁྱི་
 འཇུག་གིས་ལེགས་སྐྱར་གྱི་བརྗོད་སྟོན་གཞུང་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་བརྗོད་སྟོན་གཞན་རྣམས་དོན་ཚན་
 རམ་གནས་བརྒྱད་རྟེ། ༡ བྱེད་པའི་གནས་དང་། ༢ བསྐྱེད་པའི་གནས། ༣ བསྐྱེད་པའི་གནས།

༤ བྱེད་པའི་གནས། ༥ འཇུག་པའི་གནས། ༦ རྣམ་དབྱེའི་གནས། ༧ རྟོགས་ཀྱི་གནས་དང་།
 ༨ དངོས་པོའི་གནས་སུ་བསྐྱེད་ཀྱི་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བསྟན་བཅོས་«གནས་བརྟན་ཅ་
 འགྲེལ་»མཛད་པ་། དེ་ལ་དང་པོ་བྱེད་པའི་གནས་ཀྱིས་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་དང་འགྲེལ་བའི་ཡི་
 གའི་འགོ་ཚུལ་དང་། གཉིས་པ་བསྐྱེད་པའི་གནས་ཀྱིས་དཔེར་ན་གསེར་གྱི་བུམ་པ་ལ་“གསེར་བུམ་”
 ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཆོག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཚུལ། གསུམ་པ་བསྐྱེད་པའི་གནས་ཀྱིས་ཅ་བའི་ཡི་གའི་གཟུགས་དཔེར་
 ན་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་སྐྱབས་སྟོབས་ཀྱི་སྒྲིའི་ཆོ་ག་བྱས་ཏེ་ཡིག་གཟུགས་རི་ལྟར་འགྲུབ་ཚུལ།
 བཞི་པ་བྱེད་པའི་གནས་ཀྱིས་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པ་ལ་སོགས་པའི་མུ་བཞིའི་སྟེང་ནས་གཞན་
 སེལ་བའི་སྟོན་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་དོན་གསལ་བར་སྟོན་ཚུལ། ལུ་པ་འཇུག་པའི་གནས་ཀྱིས་ཡི་
 གའི་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྟོན་སྐབས་དང་ཐ་སྟོན་རི་ལྟར་སྐྱབ་ཚུལ། རྟོག་པ་རྣམ་དབྱེའི་གནས་ཀྱིས་སྒྲ་
 གཅིག་སྟེ་དཔེར་ན་ཆོག་པ་བྱེད་ཀྱི་གཏན་ལ་དུ་མ་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྒྲིའི་ཚུལ།
 བདུན་པ་རྟོགས་ཀྱི་གནས་ནི་སྒྲིའི་བྱ་རབ་འབྲིང་མཐའ་གསུམ་གྱིས་སྒྲ་གཅིག་གམ་གནས་མང་པོ་
 ཤེས་པས་རྟོགས་གཅིག་གམ་རྟོགས་མང་པོ་ཤེས་མི་ཤེས་ཀྱི་ཚུལ་དང་། བརྟན་པ་དངོས་པོའི་གནས་
 ཀྱིས་སྒྲ་དང་སྐད་ཀྱི་སྟོན་སྐབས་དོན་ཀྱི་དངོས་པོ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་རྣམས་སྟོན་ཏོ། །དེ་ལ་གནས་
 བརྟན་ཅ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་འདིས་སུམ་རྟགས་གཉིས་སུ་མི་གསལ་བའི་བད་སྟོན་གྱི་གནད་མང་
 ཅུ་མ་ཞིག་སྟོན་མོད། རྟོགས་གཅིག་ནས་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྒྲིའི་འགོ་ཚུལ་གཞིར་བཞག་ལས། བོད་
 སྐད་ལ་ཚུར་རི་ལྟར་སྒྲིའི་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་དམིགས་བསལ་མི་བྱུང་བས་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་ལ་
 གཞུང་འདིའི་ཐོག་ནས་དམིགས་བསལ་རྣམས་པ་ཐོན་པ་མ་བྱུང་། དེའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་
 བད་སྟོན་སྒྲ་བ་མང་ཆེ་བས་ཀྱང་གཞུང་འདིར་འགྲེལ་པ་དང་རྣམ་བཤད་མཛད་པའང་མ་བྱུང་བའི་
 ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤེས་བྱའི་པ་དེ་ལགས་ཀྱི་ལོ་

དེ་ནས་ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་སྟོན་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་མཁས་པ་སྤྱི་ཉི་ལྔ་ན་
 ཀེ་ཉིས་བོད་སྐད་ལ་བྱང་ཚུབ་པར་མཛད་དེ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་བད་སྟོན་གྱི་

བསྟན་བཅོས་«སྤྱོད་མཚན་ཆ་»མཛད་ཅིང་།¹⁾ དེའི་ནང་སྤྲུལ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་སྤྲུལ་གསལ་མོད་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བད་སྟོད་ཀྱི་འགྲོ་ཚུལ་གྱི་རིགས་འགའ་ཤས་དང་ལྷག་པར་ཆོག་པུད་ཀྱི་སྟོར། དཔེར་ན་ལ་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ལས་གཞན་པའི་ལ་དང་ནའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་པུད་པར་དབང་ཅན་དཔེར་ན་ནི་སྤྱོད་ལྷ་བུ་སྤྲུལ་རྟགས་སུ་དངོས་སྤྲུལ་གསལ་བའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་ཚུལ་སོགས་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་དང་། གཞན་ཡང་ལེགས་སྒྱར་བད་སྟོད་དུ་ཡི་གའི་གནས་དང་བྱེད་ཅོལ་གྱི་སྟོར་ལ་བཤད་པ་ཞིབ་མོ་ཡོད་པ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་གསལ་བྱེད་སྤྲུལ་ཅུ་དང་དེ་འབྲེལ་གྱི་ཡི་གེ་བསྐྱས་པའི་སྤྱོད་ཆ་མས་གང་ལས་ཐོན་པའི་གནས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་གང་ཡིན། སྤྱོད་ཆེ་ཚོ་ལ་བ་ཆེ་ཆུང་གང་ཡིན་གཏན་ལ་ཐབ་པ་སོགས་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་བད་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཐུག་ཏུ་བཏང་པ་བཅས་བྱུང་། གནས་བརྒྱད་ཅུ་འབྲེལ་དང་མི་འདྲ་བར་སྤྱི་ཉིའི་«སྤྱོད་མཚན་ཆ་»ལ་སྤྱི་རྒྱུ་གྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པས་འབྲེལ་པ་དང་དབྱེད་པ་མཛད་ཡོད། དཔེར་ན་དེར་བསྟན་འགྱུར་དུ་བཞུགས་ཤིང་པར་འབྲེལ་དུ་འདྲུག་གསལ་ཡང་ཡོད་ཏེ་པས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་པོར་ཐོམ་པ་རྒྱུ་མཛད་པར་ཡང་གསལ་བའི་འབྲེལ་པ་དེ་དང་། རྩེ་བཅུ་གསལ་པ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྤྱོད་ཆེ་མཚན་འབྲེལ། དེ་བཞིན་དུ་ས་སྤྱོད་པ་རྒྱུ་མཚན་གཞུང་འདིའི་ས་བཅད་མཛད་པ་དང་། ཤྲག་མཚན་པས་ཀྱང་འབྲེལ་པ་མཛད་པ་བཅས་བྱུང་། ལྷག་པར་བྱིས་ཀྱི་བད་སྟོད་མཁས་པ་བྲ་སྟེ་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་དང་། སི་ཏུ་པཱ་ཆེན། གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། ཨ་མདོ་དགེ་བཤེས་འཇམ་ཙམ་པཅས་གྱིས་སོ་སོའི་བད་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་སྤྱོད་ནས་གསུངས་པའི་གནད་མང་པོར་བཤད་པ་ཐོན་པ་སོགས་ལས་རྟོགས་ནུས་། དེ་ལྟར་ཐོན་མའི་«སྤྲུལ་ཅུ་བ་»དང་«རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ་»གཉིས་དང་། དེའི་ལྷན་ཐབས་ཀྱི་གཞུང་«གནས་བརྒྱད་ཅུ་འབྲེལ་»དང་«སྤྱོད་མཚན་ཆ་»བཅས་གཞུང་ཆེན་བཞི་ཡིས་ལེགས་སྒྱར་གཞི་ལ་བྱས་པའི་སྟོན་གྱི་བོད་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་བད་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དབྱིས་བྱིན་པར་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཐབ་པས། སྤྲུལ་རྟགས་གཉིས་དང་གཞུང་དེ་གཉིས་བཅས་

བཞི་པ་པོད་ཀྱི་བད་སྟོན་གྱི་ཙ་བའི་གཞུང་དུ་ངོས་འཛིན་དགོས་སོ།།^{༡༩}

སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་འགྲེལ་བ་དང་དབྱད་ཙམ་བྱང་རིམ།

དེ་ལ་«སུམ་རྟ་བ་»དང་«རྟགས་འཇུག་»གཉིས་ནི་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་ཀྲན་གྱི་
 བྱི་མོ་ཡིན་པས་ཆེས་སྒྲ་ས་ནས་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་བ་མ་ཟད། རུས་པ་འང་ཤིན་ཏུ་བྱུང་ཆེ་བས།
 སྐབས་ཤིག་ནས་“སུམ་རྟགས་”ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་བོད་སྐད་དུ་བད་སྟོན་ཉིད་ཀྱི་མིང་ལྟ་བུར་གྱུར་བ་
 བྱུང་སྟེ། དཔེར་ན་རྟ་འག་དང་བད་སྟོན་ལ་“རྟ་སུམ་”ཞེས་སྒྲ་བ་སོགས་བྱུང་བའི་སྟེན་ལྟ་ལྟེ་
 བར་དུ་གནས་པ་དེ་ལགས། སྒྲིང་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་ལ་འགྲེལ་བ་དང་། དེ་གཉིས་དང་
 འགྲེལ་བའི་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་བ་ནི་བརྗོད་མི་དགོས་ལ། ལོ་
 རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན་ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ལ་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་གོང་དུ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་
 འགྲེལ་བ་བཅུ་མས་པའི་དཔེ་དེ་ལྟ་མཐུང་སྒྲ་ཡོད་པ་པར་བཞག མཐའ་ན་དཔེ་ཆའི་མིང་ཙམ་
 ཡང་གསལ་བོ་མེད་ལ། ལྷག་པར་«སྒྲ་སྟོ་མཚོན་ཆ་»ལྟ་བུའི་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་གལ་ཆེ་བའི་ནང་
 དང་། དེ་བཞིན་དུ་དུས་རབས་དགུ་པའི་སྟོན་དུ་བཙན་པོ་ཁྱི་སྟེ་སྟོང་བཙན་གྱི་དུས་སུ་སྐད་
 གསར་བཙད་དང་པོར་གྲགས་པ་མཛད་དེ་«སྒྲ་སྟོར་བམ་པོ་གཉིས་པ་»བསྐྱེགས་པའི་སྟོན་གྲེང་དུ།
 ལེགས་སྒྲུབ་ལས་གསུང་རབ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ་དག་ལས་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་དང་མཐུན་མིན་
 བྱུང་བའི་བཤད་པ་སོགས་མཛད་འདུག་པ་དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་སུམ་རྟགས་གཉིས་ལ་ཞལ་
 འཕངས་ཙམ་ཞིག་ཐོན་དགོས་མོད། ལྷ་ཀ་ར་ཆའི་ལུགས་དང་མཐུན་མི་མཐུན་གྱི་བཤད་པ་ཙམ་
 ལས། གཞན་སུམ་རྟགས་གཉིས་ལ་ཞལ་འཕངས་མ་བྱུང་བ་དེ་དབྱད་གཞི་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་གནས་
 སུ་མཐོང་།^{༢༠} ས་པཎ་གྱི་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་སུ་འད་སུམ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་
 མཚན་འདོན་མི་བྱུང་ལ། ལྷག་པར་དེའི་«ཡི་གའི་སྟོར་བའི་»གཞུང་མང་ཆེ་བ་«སུམ་རྟ་བའི་»ཆོག་
 རིམ་བ་བཞིན་དུ་འདུག་པས་དེའི་ནང་སུམ་རྟ་བའི་མཚན་འདོན་བྱུང་ཙམ་ཞིག་ངོས་པར་དགོས་པ་

ལྷ་བྱར་ཡོད་མོད་མ་བྱུང་། དེ་ལྷ་ནང་ས་པའ་གྱིས་བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་དང་ལོ་ལྷ་བ་སམ་རྩོལ་བྱ་
བ་ཞིག་གཉིས་ཀྱི་དབར་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཞེས་གྱིས་བཞེས་པར་སྤང་
སྟེ། དེའི་སྤེལ་སྦྱོར་གྱི་བསྟན་བཅོས་«བསྟོད་དབྱངས་ཀྱི་སྤང་བ་»ཞེས་པའི་ནང་།

དེ་ཕྱིར་བོད་ལ་བོད་སྐད་དུ། །གསུང་ཕྱིར་སམ་རྩོལ་ལ་སོགས།

འཛིག་རྟེན་མིག་འབྱེད་ཕྱིན་བསྐྱབས་ནས། །བསྟན་པ་སྤེལ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།¹⁶

ཞེས། སམ་རྩོལ་འཛིན་མཚན་དངོས་སུ་བཏོན་ཏེ་དེ་ལོ་ལྷ་བར་ངོས་འཛིན་ཐོག་བོད་དུ་དམ་ཚེས་ཐོག་
མར་སྤེལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཚུལ་གསལ་བར་གསུངས་།

ད་ལྷ་ངོས་བབྱང་བྱུང་བའི་སྤེལ་རྟགས་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞུང་རྟིང་གསལ་
བཅོམ་ལྷན་རིག་རལ་གྱི་སྒྲོབ་མ་དབུས་པ་སྒྲོ་གསལ་གྱི་སྤེལ་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ལོ་ཆེན་
ནམ་མཁའ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་སྤེལ་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་«བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེ»བྱ་བ་བྱུང་ཡོད་
ཚུལ་མཁས་དབང་ཆེ་ཏན་ཞབས་བྲུང་གིས་གསུངས་ལ།¹⁷ ལྷག་པར་དུས་རབས་བཙུ་པ་ཡས་
མས་ནས་སྤེལ་རྟགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཤིན་ཏུ་དར་བས་ཅ་གཞུང་དེ་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་གྲགས་ཆེ་བ།
དཔེར་ན་ཞལ་ལོ་ལྷ་བ་ཆོས་སྦྱོང་བཟང་པོ། རྣམ་གླིང་ལོ་ལྷ་བ་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཡུ་
མཚོག་ལྷན་གྱི་འབྲེལ་བ། ཅོ་ནེ་གྲགས་པ་བཤད་བྱུང་གྱི་འབྲེལ་བ། བྱ་སྤྱི་རིན་ཆེན་ཆེན་དོན་བྱུང་
གྱི་འབྲེལ་བ། སི་ཏུ་པའ་ཆེན་གྱི་«ལུ་ཏིག་སྤང་མཛེས།» རྩོམ་པ་འཁྲུག་ཏེ་འབྲེལ་བ། དངུལ་རྒྱུ་
«སི་ཏུ་འལ་ལུང་།» དབྱངས་ཅན་བྱུང་བའི་རྩོམ་པ་འཁྲུག་གཉིས་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་བསྐྱེད་ཏེ་ཆོགས་
བཅད་དུ་བསྐྱབས་པ་«ལེགས་བཤད་ལྷོན་དབང་»དང་། «དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།»
ལུང་སྒྲུ་རོལ་བའི་རྩོམ་པ་འཁྲུག་ཏེ་འབྲེལ་བ། ཨ་ཁྲུ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དཀའ་བའི་སྒྲོ་གྲོས་ཀྱི་
རྟགས་འཇུག་འབྲེལ་བ། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་སྤེལ་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ། «གསེར་ཏོག་སྤེལ་
རྟགས་»སྤེལ་གྲགས་པ་གསེར་ལུས་སྒྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྤེལ་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ། དཀར་ལེབ་
དུག་ཡིག་པར་རྩོམ་པ་འཁྲུག་ཏེ་འབྲེལ་བ། «ཐོན་མིའི་དགོངས་རྒྱན་»དང་། «རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་དཀའ་གནད་སྤྱིང་

པོ་རབ་གསལ།» འཇམ་རོལ་གྱི་སྐུ་ཕུ་པའི་འགྲེལ་པ་སོགས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་།^{༡༥}

སྐུ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དངོས་མིན་ནའང་དེ་གཉིས་དང་འགྲེལ་པའི་བད་སྒྲོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་གལ་ཆེ་བ་གཞན་ཡང་བྱུང་བ་ནི། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་རང་འགྲེལ་དུ་འང་གྲགས་ཤིང་ཡང་རོང་ཟོམ་ཆོས་བཟང་གིས་མཛད་པར་ཡང་གྲགས་པའི་«སྒྲིལ་མཆོན་ཆའི་འགྲེལ་པ་»དང་། རྟོག་ལོ་ཙུ་བ་སྟོ་ལུན་གཤམ་རབ་ཀྱི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྐྱེས་པ་»ཞེས་པ་དང་།^{༡༦} ས་སྒྲུ་རྩེ་བཙུན་བསོད་ནམས་ཚུ་མོའི་«ཡི་གེའི་བཀྲ་ག་ཐབས་བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པ་»དང་། དེའི་འགྲེལ་པ་ས་པའ་གྱིས་མཛད་པ། ས་པའ་རང་ཉིད་ཀྱི་«སྒྲིལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» «སྒྲིལ་བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» «ཡི་གེའི་སྒྲིལ་བ།» གཞན་ཡང་«མཁས་འཇུག་ཏུ་བོད་སྐད་ལ་མཁོ་བའི་སྒྲིལ་འཇུག་ཚུ་ལ་སྟོན་པའི་སྒྲོར་བཅས། དཔལ་ལོ་ཆེན་པོའི་«ཆོགས་གསུམ་གསལ་བ།»^{༡༧} ཞ་ལུ་ལོ་ཙུ་བའི་«བོད་ཀྱི་བདའི་བསྟན་བཅོས་ལེགས་པར་བཤད་པ་ཟ་མ་ཏོག་བཀོད་པ།» རྒྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་«བད་སྒྲོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་རྒྱས་པའི་བདེན་ཆོག་བཛྲོད་པ་ཡོངས་འདུའི་ལྟོན་པ།» ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་གྱི་«ས་མཐའི་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྒྲོན་མེ།» ཨ་ཀྱ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་སྟོ་གོས་ཀྱི་«རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དང་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་བྱུང་པར་མདོ་ཙམ་བཛྲོད་པ་དང་། «རྟགས་འཇུག་གི་དཀའ་གནད་བདག་གཞན་དུས་གསུམ་གྱི་བྱུང་པར་ཞིབ་ཏུ་བྱེ་བ་ཏུང་གསལ་འབྲུལ་གྱི་ལྟེ་མེག» བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དང་། དུས་བྱིས་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲིལ་སྒྲོར་དང་། རོ་སྒྲིལ་སྟོ་བཟང་དཔལ་ལུན་གྱི་«བོད་ཡིག་གི་བད་སྒྲོན་བྱེ་མོའི་སྟོམ་བྱང་»སོགས་བསྟན་བཅོས་ལྷ་རྩེས་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་བྱུང་།

གོང་གི་གཞུང་དེ་དག་ལས། རྟོག་ལོའི་གཞུང་དེའི་མཆོན་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་དག་ཡིག་ཅེས་བྱུང་ཡང་། གཞུང་དེ་དག་ཡིག་ཙམ་མ་ཡིན་པ་བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོན་གྱི་གཞུང་རང་དུ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་ནི། དེའི་དབྱར་གཞུང་ཚུ་པའི་དགོས་པར། “འདིར་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཡི་གེ་འདིའི་མིང་འདི་

ཞེས་བྱ་ཞིང་། འོན་པའི་བརྗོད་པ་ལ་ཚིག་འདི་དང་འདི་འཇུག་གོ་ཞེས་བདེ་སྒྲགས་ཏུ་ཉོག་པ་བར་བྱ་
བའི་ཕྱིར་བསྟན་བཅོས་འདི་རྩོམ་མོ།” །ཞེས་གསུངས་པ་ལས་གསལ་བར་གོ་རྒྱུ་ནི། གཞུང་དེར་
དོན་ཚན་ཆེ་ལག་ལྷན་སྟེ། ༡ ཡི་གེའི་རྣམ་བཞག་གྱིར་བསྟན་པ་དང་། ༢ སྒྱིར་བསྟན་པ་དེ་དག་
གྲངས་དེས་པའི་ཚུལ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་བཞུགས་པ་དང་། ༣ ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་སྒྲིབ་དང་།
༤ འཕྲུལ་ལམ་སྟོན་འཇུག་དང་མཐའ་རྟེན་ཏེ་རྗེས་འཇུག་འཕྲོ་བའི་འཕྲོ་བའི་ཀྱི་ཚུལ་དང་།
༥ དམིགས་བསལ་སོ་སོར་དབྱེ་བ་ཞེས་པ་སྒྲུ་འབྲེལ་དོན་མི་འབྲེལ་བར་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ་སོ་
ནས་དག་ཆ་མ་ཞོར་བར་འབྲི་ཚུལ་བཅས། ས་བཅད་ཆེ་ལག་ལྷན་སྟེ་སྟོན་པའི་བརྗོད་ཀྱི་བརྗོད་ཀྱི་གནད་
གལ་ཆེ་བ་རྣམས་གཏན་འབེབས་མཛད་པས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་གཞུང་འདི་བོད་ཀྱི་བརྗོད་ཀྱི་
བསྟན་བཅོས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་།

བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་དང་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་དག་ཡིག་
ཏུ་གྲགས་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་ལ་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་རྟོག་ལོ་ཆེན་པོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྟུས་
པ།» སྟེ་ཐང་བ་སེལྟེ་«དག་ཡིག་གཞུ།» གཙང་ནག་བ་ཐུགས་རྗེ་སེལྟེ་«དག་ཡིག་བདུད་ཅིའི་
ཚུ་རྒྱུ།» སྟག་སྟོན་གཞོན་ཏུ་དཔལ་གྱི་«དག་ཡིག་འོད་ཟེར་བརྒྱུ་པ།» ས་བཞུ་གྱི་«དག་པར་
བྱེད་སྟེ་བསྟོར་བེན་ཆེན་རྒྱ་མཚོ།» བཞུ་ཆེན་བྱམས་པ་གླིང་པའི་«དག་ཡིག་སྒྲུ་བའི་རྒྱུ།» ཞ་ལུ་
ལོ་རྩེ་བའི་«དག་ཡིག་ཟ་མ་ཏོག།» སྟོགས་སྟོན་ལོ་རྩེ་བའི་བརྗོད་གསར་རྟེན་གྱི་བྱེད་པར་སྟོན་པ་
«དག་ཡིག་ལི་ཤིའི་གྲུ་ཁང་།» དཔལ་ཁང་ལོ་རྩེ་བའི་«དག་ཡིག་དག་གི་སྟོན་མེ།» ཅོ་ཞེ་གྲགས་
པ་བཞུད་སྒྲུབ་ཀྱི་«དག་ཡིག་སྟོ་གསལ་གཞོན་ཏུ་དགའ་བསྟེན།» སུམ་པ་ཡི་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་
ཀྱི་«དག་ཡིག་རབ་གསལ་མེ་ལོང་།» ལྷང་སྒྲུ་རོལ་པའི་རྟོ་རྗེའི་«དག་ཡིག་མཁས་པའི་འབྲུ་
གནས།» དདུལ་ཚུའི་«དག་ཡིག་ཚུ་ཐིགས་རྒྱ་མཚོ།» «བྱིས་པ་དག་ཡིག་»བཅས་སྟོ་ཆོགས་པ་
ཞིག་བཞུགས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ།^{༡༤}

དེ་ལྟར་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་ལ་འགྲེལ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ལས། ཁོ་
 བོ་ནི་དུས་རབས་བརྒྱ་བརྒྱུན་པའི་ནང་བརྩམས་པའི་བྲ་སྟེ་རིག་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་འགྲེལ་བ་དང་།
 ཡང་དུས་རབས་དེ་ནི་དུ་བྲ་སྟེ་འཛེས་སུ་སི་ཏུ་བཏ་ཆེན་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་སྤང་བས་བརྩམས་
 པའི་འགྲེལ་བ་གཉིས་པོ་གནད་ཆེ་ཤོས་སུ་མཐོང་སྟེ། འགྲེལ་བ་དེ་གཉིས་སུ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་
 དོན་རྒྱས་པར་བཀྲལ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། སུམ་རྟགས་སུ་མ་གསལ་བ་«སྟེ་སྟེ་མཆོན་ཆང་»བཞོད་
 པའི་བད་སྟོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ལ་མཐའ་ཆོད་པའི་དབྱེད་པ་མཛད་དེ་གཅིག་ཏུ་མི་འཐད་
 པའམ་ཡང་ན་དོགས་པའི་གཞིར་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་དགག་གཞག་རྒྱས་པར་མཛད་ཐོག བོད་ཀྱི་
 བད་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་སུམ་རྟགས་དང་«སྟེ་སྟེ་མཆོན་ཆང་»གསུམ་ཀ་བྱུང་དུ་འགྲེལ་བའི་གནའ་སྟེལ་
 ཀྱི་བད་སྟོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་དབྱིས་ཕྱིན་པ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཐབ་བས། ཕྱིས་ཀྱི་བད་སྟོད་སྟེ་བ་
 རྣམས་བྲ་སྟེ་འགྲེལ་བ་དང་སི་ཏུ་འཛེས་སུ་འགྲེལ་བའི་«མུ་ཏིག་ཤིང་མཛོས་»གཉིས་ལ་གཅིགས་སུ་མཛད་པའང་རྒྱ་
 མཆོན་དེ་དག་ལ་ཐུག ཁོ་བོ་ནི་ཀྱང་གཞོན་དུས་སྐབས་རྩེ་རྩེ་སྤྲོད་རིག་པོ་ཆེའི་སྟེ་མཐུན་དུ་བད་
 སྟོད་སྟོད་སྐབས། འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཆེད་གཞུང་དངོས་གཞིའི་འཇུག་ཤིང་དཔུལ་རྒྱུའི་«ལེགས་
 བཤད་ལྟོན་དབང་»དང་«དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མི་ལོང་»སྟེང་ནས་ལྷུ་མོད། སུམ་རྟགས་ཀྱི་
 གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་དང་བཤད་པ་ཞིབ་ཕྱ་རྣམས་བྲ་སྟེ་དང་ལྷག་པར་སི་ཏུ་འགྲེལ་བ་ཆེན་གཉིས་
 ལ་བརྟེན་ཏེ་ཤིད་པའི་སྐལ་བ་ཐོབ།

དེ་ལྟར་ཐུམ་རྟགས་ལ་འབྲེལ་བ་སྐྱེ་རྗེས་གིན་ཏུ་མང་བ་བྱུང་ཡོད། ད་ཏུང་བོད་ཀྱི་སྐད་
ཡིག་ལ་ཉི་ཤེར་མཁོ་བའི་བདེ་སྟོང་གི་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྟོལ་རྒྱུ་ནི་གི་བདེ་སྟོང་ཐོག་ནས་
གཏན་འཁེབས་ཀྱི་བཤད་བ་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་མ་ཡོངས་པར་བརྟེན། སྤེས་ཀྱི་བདེ་སྟོང་བ་རྣམས་
བདེ་སྟོང་གི་གནས་ཀྱི་བྲག་པ་རེ་གཉིས་ལ་དམིགས་བསལ་དབྱེད་པ་མཛད་དེ་གསར་གཏོད་ལྟ་
སྟེ་བཤད་པ་ཐོན་པའང་བྱུང་བར་མངོན་ཏེ། དཔེར་ན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་བྱ་ཆོག་འགོད་སྐབས་
འདས་པ་དང་སྐུ་ལ་ཆོག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཕུ་བའི་བྱ་ཆོག་གི་གཟུགས་དེར་རྗེས་འཇུག་

གམ་ཡང་འཇུག་གང་རུང་གི་ས་མཐའ་བསྐྱོན་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོལ་ཡོད་མོད། གནའ་སྒྲོལ་བརྒྱ་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་དེའི་སྒྲོར་ལ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པ་མ་བྱུང་བས་ན་ལུ་ལོ་ཙཱ་བའི་སྒྲོབ་མ་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་གྱིས་«ས་མཐའ་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྒྲོན་མེ»བཅུ་མས་ཏེ་བཤད་པ་མཛད་པ་བྱུང་།^{༡༠} ལྷག་པར་དུ་དུ་ས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པ་ཡས་མས་ནས་ཨ་མདོ་དང་སོག་རིགས་ཀྱི་མཁས་པ་བོད་རྒྱུ་ལ་བྱང་ཆུབ་པ་འགས་བོད་ཀྱི་བརྒྱ་སྒྲོད་ཐོག་དམིགས་བསལ་ཐུགས་སྒྲུབ་མཛད་དེ་བཤད་པ་མཛད་པ་རྣམས་ཁོ་བོས་བལྟས་ན་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་མཐོང་། དཔེར་ན་སྤྱིར་སྒྲིག་ཡིག་ཆེ་ལག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། མིང་ཆོག་སྐྱབ་པ་ན་འདོད་ཆུལ་ཙམ་ལས་མིང་གྲུབ་པ་དང་། བཏགས་མིང་ལས་མིང་ཆོག་གྲུབ་པ་དང་། ཡང་བྱ་ཆོག་ལས་ཀྱང་མིང་ཆོག་དཔེར་ན། “ར་འཐུང་སྒྲོད།” “བལྟ་བྱ།” “སྐྱབ་བྱེད།” ལྟ་བུ་གྲུབ་པ་ཡོད་མོད། རྩོལ་རྒྱན་སུ་མ་ཏྲགས་ཀྱི་བརྒྱ་སྒྲོད་དུ་ནི་མིང་ཆོག་སྐྱབ་ཆུལ་སྤྱི་དང་ལྷག་པར་བྱ་ཆོག་ལས་མིང་ཆོག་སྐྱབ་ཆུལ་ལ་བཤད་པ་དམིགས་བསལ་མེད་སྟབས། སོག་རིགས་མཁས་པ་བསྐྱོན་དར་ལྷ་རམས་ནས་དཀའ་གནད་དེའི་སྒྲོར་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དུ་དབྱེད་པ་མཛད་པ་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ཨ་ཀྱ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་བློ་བྱོས་ཀྱི་«རྣམ་དབྱེ་བརྒྱུད་དང་བྱ་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་»ཞེས་པའི་བསྐྱོན་བཙོས་མཛད་དེ་སུ་མ་ཏྲགས་གཉིས་ཀའི་དཀའ་གནད་གལ་ཆེ་བ་ལག་གཅིག་གསལ་བར་མཛད་པ་དང་། ལྷག་པར་བྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་ནང་མདོ་སྤྱི་ཀྱི་མཁས་པ་གསེར་ཏོག་བློ་བཟང་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་སུ་མ་ཏྲགས་གཉིས་དང་དེ་བཞིན་དུ་«སྤྱི་སྒྲོ་མཚོན་ཆ་»སོགས་སུ་གསུངས་པའི་ཆོག་ཕྱད་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཏུས་ཤིང་། དེའི་སྤྱིང་བོད་ཀྱི་སྒྲིག་ཡིག་ལ་རྒྱན་སྒྲོད་དུ་ཏེ་བར་མཁོ་ནའང་གནའ་སྒྲོལ་བརྒྱ་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་དམིགས་བསལ་མ་ཐོན་པའི་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་རིགས་ཀྱང་དོས་འཛིན་མཛད་དེ་དེ་རྣམས་སྤྱིར་ཆུལ་ལ་བཤད་པ་མཛད་པ་སོགས་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་བརྒྱ་སྒྲོད་སྤྱི་བའི་རྣམས་ནས་གནའ་སྒྲོལ་གྱི་སུ་མ་ཏྲགས་ཀྱི་བརྒྱ་སྒྲོད་ཀྱི་བཤད་པ་ཐུག་ཏུ་བཏང་བ་ཁོ་བོས་མཐོང་ངོ་།

སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་བད་སྟོན་ལ་གསར་གཏོད་གྱི་བཅོས་འགྱུར་ངེས་པར་དགོས་ཚུལ།

དེ་ལྟར་ང་རང་ཚོའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགོ་སྟངས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བར་སྟོང་
 ཀྱི་གཞུང་གོང་དུ་སློབ་པ་ལྟར་ཐོག་མར་ཅུ་གཞུང་ལྟ་བུ་སྤུས་དྲགས་གཉིས་དང་«སྤྱི་མཐོན་
 ཆ་»བཅས་དང་། དེ་ནས་མིམ་གྱིས་འགྲེལ་བ་དང་དབྱུང་རྩོམ་ཁག་གི་ཏུ་མང་བ་ཞིག་དར་ཏེ་
 བར་སྟོང་རིག་པའི་རྒྱ་ཚད་མཐོན་པོར་སོན་ཐུབ་པ་བྱུང་ཞིང་། གན་འསོལ་གྱི་བར་སྟོང་དེ་ལ་བརྟེན་
 ཏེ་བོད་ཡིག་ལ་བྱང་ཆུབ་སྟེ་རྩོམ་གྱི་ཚད་མཐོན་པོར་སླེབས་པའི་ཡིག་ཆ་མཛད་པའང་གངས་གྱིས་
 མི་ལང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མཁྱེན་ངེས་ལ་ཁུ་མི་དགོས། དེ་ལྟ་ནའང་དང་བོད་
 ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་བར་སྟོང་ལ་བཅོས་འགྱུར་ཞིག་གཏོང་བའི་དུས་ཚོད་གཉན་འཕྲང་ཞིག་ལ་སླེབས་པ་
 ཁོ་བོས་མཐོང་སྟེ། འདིར་སྟོན་དུ་དེ་ལྟར་བཅོས་འགྱུར་དང་གསར་གཏོང་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་
 གལ་ཆེ་བ་འགའ་གས་ཤིག་ཞུའོ།

དེ་ལ་རྒྱ་མཚན་དང་བོ་ནི། གནའ་སྤྱི་ལ་བརྒྱུད་དེ་ནི་ཐོག་མར་གཏན་ལ་འབེབས་སྐབས་དེ་དུས་རྒྱ་གར་གྱི་སྐད་ཡིག་ལས་བརྒྱུད་ཀྱི་བཤད་པ་ལྷན་ཤོས་ནི་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་དེ་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད་པས། བོད་ཡིག་གི་བརྒྱུད་དེ་ཉིད་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་བརྒྱུད་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་མོད། སྤྱིར་ལེགས་སྒྱུར་དང་བོད་སྐད་གཉིས་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཐ་དད་ཡིན་པ་དང་། ལྷག་པར་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་བརྒྱུད་ལ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བའི་དོན། ཕ་བའི་ཆོག་གི་ཆ་ཤས་ཆུང་མཐའ་བྱིངས་ལྟ་བུ་ལ་ནམ་དུ་ཤོས་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཏེ་ཡིག་གཟུགས་ཅི་ལྟར་འབྲུང་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མིང་ཆོག་སྒྲུབ་པའི་ཆེ་བརྗོད་བདེའི་དབང་གིས་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་མཚམས་སྒྱུར་ཅི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་སོགས་ཡིན་པས། བོད་ཡིག་གི་བརྒྱུད་ལ་མཚམས་སྒྱུར་བྱེད་མི་དགོས་པས་མཚམས་སྒྱུར་གྱི་སྐོར་དེ་མི་དགོས་པར་བྱས་ཤིང་། ལེགས་སྒྱུར་གྱི་ནམ་དུ་བདུན་གྱི་སྒྲོམ་དེ་རང་སོར་བྱས་ཏེ་ནམ་དུ་ཤོས་ཀྱི་སྒྱུར་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ནམ་དུ་མ་ཡིན་པའི་ཐུང་ནམས་ཀྱི་སྒྱུར་ཚུལ་«སྤྲུལ་བྱ་བའི་»གཞུང་གིས་ཕུལ་དུ་བཏོན་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་དེ་བྱུང་། དེ་ལྟར་འདུང་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྒྱུད་ཀྱི་གནད་གལ་ཆེ་བ་མང་བོ་ཞིག་ལ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་པ་ཆ་ཚང་བ་ནི་གནའ་སྤྱི་ལ་སྤྲུལ་ཏུགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ནང་ལོངས་པ་བྱུང་མེད་པས་སྤྱི་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་བརྒྱུད་དེ་བོད་སྐད་ཀྱི་བརྒྱུད་ཆ་ཚང་བར་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཏུ་འཛིན་དགོས་པ་དེ་དེ་ལྟར་སྤྱི་ལ་རྒྱ་གར་སྤྲུལ་ཏུགས་ཀྱི་བརྒྱུད་དུ་མ་ཆང་བའི་གནད་གལ་ཆེ་བ་འགའ་ཞིག་འདིར་སྒྲོས་ན།

༡) དཔེར་ན་བརྒྱུད་སྤྱིའི་བྲིམས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གནད་ཡི་གེ་ལས་མིང་ཆོག་སོགས་བསྒྲིགས་ཏེ་ཕ་བའི་བརྗོད་པ་སྒྲུབ་ཚུལ་ལ་ཆ་བཞག་ན། སྤྱི་ལ་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི། “ཡི་གེ་ལས་མིང་། མིང་ལས་ཆོག་ཆོག་ལས་བརྗོད་པ་བྱུང་།” ཅས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་“དོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་མིང་། བྱེད་པར་བརྗོད་པ་ཆོག” ཅས་པའི་སྤྲུལ་བཤད་ཙམ་ལས། བོད་སྐད་ཉིད་ཀྱི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོག་སྒྲུབ་བསྒྲིགས་ཏེ་ཆོག་སྒྲུབ་བྱ་སྤངས་སྐོར་ལ་བཤད་པ་

གཏན་འབེབས་མེད་པས། ཡི་གེ་ལས་ཆོག་འབྱུང་དང་། ཆོག་འབྱུང་བསྐྱེགས་པ་ལས་མིང་ཆོག་དང་།
 རོན་གྱི་ཁྱད་པར་སྟོན་པའི་ཁྱད་ཆོག་སོགས་སྒྲུབ་ཅིང་། དེ་རྣམས་ལ་བྱ་ཆོག་དང་བྱ་བའི་རྣམ་
 འགྱུར་སྟོན་པའི་ཆོག་སོགས་གོ་རིམ་དང་མཐུན་པར་བཞོད་དེ་ཆོག་སྒྲུབ་བསྐྱེགས་སྒྲུབས་ལ་བད་
 སྟོན་གྱི་ཁྲིམས་ངེས་པར་ཡོད་མོད། དེ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་ནི་སྟོན་ཆུན་སུམ་ཏྱགས་ཀྱི་བད་སྟོན་
 བར་དུ་རྩ་བ་ནས་ཆང་མེད་པར་བརྟེན། བོད་སྐད་དེ་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་པའི་དབང་གིས་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱུ་ལོ་མང་རིང་བྱང་བའི་ཉམས་སྦྱང་གཉིས་ལ་བརྟེན་པ་མ་གཏོགས།
 སུམ་ཏྱགས་ཀྱི་བད་སྟོན་སྒྲུབས་པ་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་བོད་ཡིག་གི་ཆོག་སྒྲུབ་རི་ལྗང་སྐྱེག་དགོས་
 མིན་ངེས་བྱུང་ཆུ་དཀའ་བའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་པ་དེ་འདྲ་བྱུང་བ་རེད།

༡ ཡང་། ཆོག་སྒྲུབ་ཆ་ཆང་བ་དཔེར་ན། “བསྐྱེས་ལམ་ལ་འགོ་བཞེན་དུ་དོན་གྲུབ་ལ་
 ཆེ་རིང་གི་སྒྲོར་ལ་སྐད་ཆ་སྟན་པ་ཞིག་བཤད་སོང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། བརྗོད་པ་དེའི་
 ཆ་གསལ་བད་སྟོན་གྱི་གནད་གལ་ཆེ་བ་“བད་མ་”ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་བརྗོད་པ་དེའི་རྩ་བའི་ཁྱད་གཞི་
 དང་། “སྐད་ཆ་བཤད་པ་”བྱ་ཆོག་དང་། “སྟན་པ་”ཞེས་པ་སྐད་ཆའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཆོག་
 དང་། “ཆེ་རིང་གི་སྒྲོར་”ཞེས་པ་གཏམ་དེའི་བརྗོད་བྱ་གང་ཡིན་མིན་དང་། “དོན་གྲུབ་”ཅེས་པ་
 བྱ་བའི་བརྗོད་པའི་ཡུལ་བརྗོད་པའི་ཆོག་དང་། “ལ་”ཞེས་པ་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་གཙོ་
 བོར་སྟོན་པའི་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ཕྱད་དང་། “སོང་།” ཞེས་པ་བྱ་ཆོག་མཐུག་སྟེད་ཀྱི་ཆོག་སྒྲུབ་
 བས་དུས་འདས་པ་སྟོན་པ་དང་། “ལམ་ལ་འགོ་བཞེན་དུ་”ཞེས་པ་ཁྱད་གཞི་འཕྲུལ་བྱེད་པ་པོ་བད་
 མའི་ཁྱད་པར་སྟེ་རྣམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཆོག་ཡིན་ཅིང་། ཆོག་དེ་རྣམས་རིགས་ཐ་དད་དུ་ཡོད་མོད།
 གནའ་སྟོན་པ་བད་སྟོན་དུ་ནི་མིང་ཆོག་དང་བྱ་ཆོག་དང་ཁྱད་ཆོག་ཐམས་ཅད་ལ་“མིང་”ཞེས་པ་ཙམ་
 ལས། ཆོག་གི་ནང་གསེས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ལ་མིང་ཆོག་དང་ལས་ཆོག་གཉིས་ལས་མི་འབྱུང་བས་
 བཤད་པ་གིན་ཏུ་རགས་། དེ་བཞིན་དུ་སྟོན་ཆུན་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་དུ་“ཆོག་”ཅེས་པ་ནི། “བུམ་
 པ་དཀར་པོ།” “མེ་ཏོག་དམར་པོ།” ཞེས་པ་དོན་དང་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་དངོས་དུ་སྒྲུབ་ཏེ་སྟོན་པ་

ཙམ་ལ་སྒྱུར་བས་ཤིན་ཏུ་བྱུང་ཆུང་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་“བརྗོད་པ་”ཞེས་པ་ནི་འདོད་བྱའི་དོན་ཆ་
ཆང་བར་སྒྲིབ་པའི་ཚིག་གི་སྤང་བ་ཞིག་ལ་འཛོག་པས། “སྤྲུལ་པ་དེ་དཀར་པོ་རེད་ཀྱི་” ཅེས་པའི་
ཚིག་སྒྲུབ་དང་། སྒྲུང་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་སྒྲིབ་པའི་རྩོམ་གྲིས་དང་། གཞུང་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པའི་དེབ་
འདི་ལྟ་བུ་ཆང་མར་གཅིག་བྱུང་བརྗོད་པ་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་ནམ་དུ་འབྱེད་རྒྱ་མེད་པས་བཤད་
པ་ཤིན་ཏུ་རགས་པར་ལུས་པ་དེ་བྱུང་ངོ་།།

དེར་བརྟེན་སྐད་ཡིག་གཞན་ལྟར་བོད་སྐད་དུ་འང་ཁ་སྐད་ལ། དཔེར་ན། “ཆོ་རིང་གིས་
ང་ལ་དགའ་བཞིན་དུ་མེ་ཏོག་སེར་པོ་འདི་གནང་བྱུང་།” ཞེས་སྒྲིས་པ་ན། “ཆོ་རིང་”ཞེས་པ་མིང་
ཚིག་དང་། “གིས་”ཞེས་པ་བྱེད་སྒྲིབ་དང་། “ང་།” ཞེས་པ་མིང་ཆབ་ཀྱི་ཚིག་དང་། “ལ་”ཞེས་པ་
ནམ་དུ་འབྱེད་སྤྲད་དང་། “དགའ་བཞིན་དུ་”ཞེས་པ་བྱུང་བའི་ནམ་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་། “མེ་
ཏོག་སེར་པོ་”ཞེས་པ་བྱུང་བའི་ཡུལ་ཏེ། “མེ་ཏོག་”ཅེས་པའི་མིང་ཚིག་ལ་བྱུང་ཚིག་ “སེར་པོ་”ཞེས་
པ་སྒྱུར་བ་དང་། “གནང་།” ཞེས་པ་བྱུང་ཚིག་དང་། དེའི་མཐར་“བྱུང་།” ཞེས་སྒྱུར་བས་བྱུང་བ་
ཡུལ་ཟིན་དུས་འདས་པ་སྒྲིབ་པ་སོགས་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་སྒྲོམ་རང་ནས་རྟོགས་ནུས་མོད། གནའ་
སྔོན་སུ་མ་ཉགས་ཀྱི་བད་སྒྲོད་དུ་ནི་ཚིག་དེ་ནམས་ཀྱི་ནང་གསེས་ནམ་དུ་མི་ཐོན་པས་བོད་ཀྱི་
སྐད་ཡིག་གི་བྲིམས་ཆ་ཆང་བ་མཚོན་མི་ལུས་པའི་སྒྲིབ་ལྷག་པ་དེ་བྱུང་ངོ་།།

༩ དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། གོང་དུ་སྒྲིས་པའི་སྒྲིབ་གཉིས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་རྩ་བ་ནི།
བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཆེས་སྲ་ས་ནས་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བའི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གནད་“ཚིག་”ཅེས་པའི་སྒྲིབ་
དོན་གཉིས་ལ་བཤད་པ་སྤྲུལ་བཤད་ཙམ་ལས་ཞིབ་སྤྲོད་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་བ་དེས་ལན་པར་
ཁོ་བོ་བསམས།^{༡)} དེ་ཡང་གོང་དུ་སྒྲིས་ཟིན་པ་བཞིན་སྒྲིབ་ཀྱི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ། “ཡི་གེ་
ལས་མིང་། མིང་ལས་ཚིག་ ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་བྱུང་།” ཅེས་དང་། དེ་ལ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི་ཕྱོགས་
གཅིག་ནས་མིང་དོན་ལ་བྱུང་པར་སྒྱུར་བ་དཔེར་ན། “སྤྲུལ་པ་དཀར་པོ།” ཞེས་པ་དང་། “ཤིང་
སྤང་རིང་པོ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དོན་ཀྱི་བྱུང་པར་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་ཞིག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་མོད།

ཕྱོགས་གཞན་ནས་ནི། “བུམ་པ་ཉིད།” ཅེས་པ་གཅིག་ཆོག་དང་། “བུམ་པ་དག” ཅེས་པ་གཉིས་ཆོག་ “བུམ་པ་རྣམས།” ཞེས་པ་མང་ཆོག་དང་། “བསྐྱེད།” ཞེས་པ་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་ཡོད་པའི་བྱ་བ་སྟོན་པའི་བྱ་ཆོག་དང་། “སྐྱེད།” ཅེས་པ་བྱེད་པ་པོ་ལ་ཡོད་པའི་བྱ་བ་སྟོན་པའི་བྱེད་ཆོག་ཅེས་སོགས་དང་། གཞན་ཡང་“ཆོག་རན་བཟོད་པ་” ཞེས་པ་དང་། “ངེས་པའི་ཆོག་” “ཆོག་གི་དོན།” “རྒྱན་གྱི་ཆོག་” ཅེས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་ཀྱང་གིན་ཏུ་མང་བས། སྐབས་གཞན་ལ་ཆོག་ཅེས་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བཟོད་པ་ལ་འཇུག་མི་དགོས་པར་སྒྲ་ཟེར་ཡངས་པའི་བཤད་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་གྲུབ་ཤིང་། དེ་ལྟར་ན་འདྲ་བའི་སྟོན་གྱི་གཞུང་དུ་ཆོག་གི་རྣམ་བཞག་གཏན་ལ་འབབས་པ་ན། ལེགས་སྒྲུབ་བད་སྟོན་གྱི་ལུགས་གཞིར་བྱས་ཏེ། ཡི་གེའི་ཆོགས་དང་། མིང་གི་ཆོགས་དང་། ཆོག་གི་ཆོགས་ཞེས་ཅུ་པའི་སྟེ་ཆོན་གསུམ་དུ་བྱེད་ཏེ། ཆོག་གི་ཆོགས་བཤད་པ་ན་ཆོག་གི་དབྱེ་བ་ལ་ཆོག་སྟེད་པའི་སྟོར་བ་སྟེ་ཆོག་ཕྱད་མེད་ན་འདྲ་དོན་སྟོན་པའི་ཆོག་སྟེད་ཀྱི་རིགས་ཇི་ཡོད་དང་། ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བཅས་དེ་གཉིས་སྟོན་པ་ལས།¹⁹ ཆོག་ལ་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བའི་ཡོད་དང་། དེ་དག་ཆོག་སྐྱབ་ལ་སྟོར་བ་ན་གོ་རིམ་ཇི་ལྟར་བསྐྱོད་གོས་མིན། བར་ཕན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཡིན་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་ཅུ་བ་ནས་མི་འབྱུང་། དཀའ་ངལ་གཅིག་ནི་ཕ་ལ་ཆེར་སྒྲ་འབྱུར་གྱི་དབང་གིས་ཡིན་པར་སྒྲུབ་ཏེ། ཆོག་གི་སྐད་དོད་ལེགས་སྒྲུབ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་པོད་སྐད་དུ་ཆོག་ཅེས་པ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲུབ་བས། པོད་སྐད་ཀྱི་ཆོག་ཅེས་པའི་དོན་ནི་ཡིན་སྐད་ལ་“ཕྱོད་”བྱ་བ་དང་མཚུངས་པ་ཁྱབ་ཆེན་པོ་ཡོད་མོད། གྲོལ་རྒྱན་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་མང་པོར་མིང་དང་ཆོག་གི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབབས་སྐབས་ཆོག་གི་དོ་བོའམ་འདོག་བྱེད་ལ་“དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བཟོད་པ་” ཞེས་གཏན་འབེབས་མཛད་པས་ཅུང་དོག་དྲགས་པའི་སྟོན་ཆགས་པ་དེ་བྱུང་བར་མཛོན།

༩ དེ་བཞིན་དུ་པོད་སྐད་ནང་གཏམ་བཟོད་ལ་འཇུག་སྐབས། གཏམ་སྒྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་དང་། གཏམ་སྒྲ་ཡུལ་དང་། གང་གི་སྐོར་ལ་སྒྲ་བའི་སྒྲིམ་བྱ་གསུམ་ལ་སྐད་ཡིག་གཞན་ལྟར། “ང་”

དང་། “ཁྱོད་”དང་། “ཁོང་”སོགས་མིང་ཚབ་སྒྲོས་ཏེ། སྒྲིབ་བྱ་དེ་གསུམ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པའི་གནས་ཚུལ་བརྗོད་པ་ན། དཔེར་ན། “ང་བོད་པ་ཡིན།” “ཁྱེད་རང་བོད་པ་རེད།” “ཁོང་བོད་པ་རེད་”ཅིས་དང་། “ངས་མཐོང་བྱུང་།” “ཁྱེད་ཀྱིས་མཐོང་སོང་།” “ཁོང་གིས་མཐོང་སོང་།” ཞེས་སོགས། སྒྲིབ་བྱ་དང་དུས་གསུམ་ལ་བརྟུན་ཏེ་མཇུག་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་མི་འདྲ་བའོ་བ་དགོས་ཀྱང་།⁴³ གནའ་སྐལ་གྱི་བརྗོད་སྐད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་དོན་གནས་འདིའི་སྐོར་ལ་གྲེས་སྐོར་ཙམ་ཡང་མེད་། དེ་ནི་སྐལ་རྒྱལ་བརྗོད་སྐད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཚིག་སྐད་དམ་ཡིག་སྐད་ཀྱི་འགྲོ་སྐྱེད་སྐྱེད་གཏན་འབེབས་མཛད་ཅིང་ཡིག་སྐད་ནང་མཇུག་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྒྱིར་བཏང་བཀོད་སྐོར་མེད་པའི་གནད་ཀྱིས། སུམ་ཉག་གི་བརྗོད་སྐད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཆེ་བའི་མཇུག་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་བཤད་པ་མ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ་སྟེ།

“ ལྷག་པར་གནའ་སྐལ་བརྗོད་སྐད་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་མེད་པའི་གནད་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བོད་ཡིག་ཏུ་བྱ་ཚིག་བཀོད་པའི་ཆེ་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་དུས་གསུམ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐལ་རྒྱལ་སོགས་ལ་ལེགས་སྒྱུར་དང་སྐད་ཡིག་གཞན་བཞིན་སྒྲུབས་མང་ཆེ་བར་བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ་ལ་སྒྱི་བྲིམས་གང་ཡིན་མིན་གྱི་སྐོར་དེ་ཡིན་། དོན་གནད་དེའི་ཐོག་«ཉག་མཇུག་»གི་གཞུང་དུ་སྐོར་འཇུག་གི་ཡི་ག་རྣམས་ལ་ཕོ་མོ་མ་ནིང་སོགས་ཉག་གི་རྣམ་དབྱེ་བྱས་ཏེ། དཔེར་ན་སྐོར་འཇུག་ཕོ་ཡིག་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བའི་དངོས་པོ་གཞན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དུས་འདས་པ་བཅས་ལ་འཇུག་ཅིས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐོར་འཇུག་གཞན་རྣམས་ཀྱང་དོན་དེ་ལ་འཇུག་དེ་ལ་འདྲ་ཅིས་པ་ཙམ་ལས། སྒྱིར་བྱ་ཚིག་རེ་རེར་ལེགས་སྒྱུར་ལྟར་ན་ཅ་བའི་བྲིངས་ལྟ་བུ་དང་། སྐད་ཡིག་གཞན་ཡིན་སྐད་ལྟར་ན་དུས་གང་ལ་འདྲ་མི་སྟོས་པའི་ཅ་བའི་གཟུགས་ཤིག་ངོས་བཟུང་སྟེ་བྱ་ཚིག་དེ་དུས་སོ་སོར་སྒྱིར་བའི་ཆེ་ཡིག་གཟུགས་འདི་ལྟར་དུ་འགྱུར་ཞེས་པའི་སྒྱི་བྲིམས་ཀྱི་གསལ་བཤད་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ནི་«ཉག་མཇུག་»གི་གཞུང་དུ་མི་ཐོན་དེ་ལྟ་ནའང་མཁས་པ་ཤེས་རབ་འོད་ཟེར་གྱིས་«ས་མཐའི་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྒྲིབ་མར།» ས་

མཐས་དུས་འདས་པ་དང་སྐྱེལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་སྟེ་དང་། ལྷག་པར་རྗེས་འཇུག་ག་དང་བ་མའི་
 མཐར་ས་མཐའ་སྟེ་བྱ་ཚིག་ལ་ཡང་འཇུག་ས་བསྟན་ཏེ་འདས་པ་དང་སྐྱེལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་
 བཤད་པ་མཛད་ཀྱང་། བྱ་ཚིག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་དེས་མ་བྱུང་བ་ཞུ་མི་དགོས།^{༡༥}
 (བསྟན་བཅོས་«ས་མཐའི་རྣམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྟོན་མ་»ལ་ཚིག་བཅད་འབའ་ཞིག་ཏུ་བྱེད་པ་
 ལེའུ་བདུན་སྐབས་འགར་སི་ཏུས་ཡིག་རྒྱུ་གི་མཆན་བྱ་བཏགས་པ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། ལེའུ་དང་བོས་
 དུས་གསུམ་གྱི་བད་སྟེར་བཤད་ཅིང་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་འགའ་ཞིག་ལ་དུས་འདས་པར་ས་མཐའ་
 སྟོང་དགོས་ཚུལ་བསྟན་ལ། ལེའུ་གཉིས་པས་དུས་གསུམ་གྱི་བད་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་དེ་ཡང་རྗེས་
 གང་རུང་གི་ས་མཐས་སྟེར་བྱ་ཚིག་ལ་དུས་འདས་པ་དང་སྐྱེལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་བསྟན་། ལེའུ་གསུམ་
 པ་ནས་དྲག་པའི་བར་ལེའུ་བཞིས་རིམ་གྱིས། རྗེས་འཇུག་ག་དང་བ་མ་བཞི་པོ་སོ་སོའི་མཐར་ཡང་
 འཇུག་ས་བསྟན་ཏེ་མིང་ཚིག་དང་ལྷག་པར་བྱ་ཚིག་འདས་པ་དང་སྐྱེལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་བསྟན་།
 མཐར་ལེའུ་བདུན་པས་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུབ་པ་ལ་འབྱུང་ཁུངས་གཉིས་ལ་ས་མཐའ་སྟེ་
 རྗེས་འཇུག་ས་བཏབ་སྟེ་སྒྲུབ་ཚུལ་བཅས་བསྟན་ནོ།) དེ་བཞིན་དུ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོན་རྗེའི་
 «དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ། “མ་འོངས་འཕུལ་ཡོད་ཡང་འཇུག་མེད། སྐྱེལ་ཚིག་
 འཕུལ་མེད་ཡང་འཇུག་ཡོད། འདས་ལ་འཕུལ་ཡོད་ཡང་འཇུག་ཡོད། ཏེ་ལྷ་བ་ལ་གཉིས་ཀ་
 མེད།”^{༡༦} ཁེས་པའི་སྟེ་བྱིམས་ཤིག་ཐོན་མོད། དེ་ནི་བས་འཕུལ་ཅན་གྱི་བྱ་ཚིག་བྱེ་བྲག་པ་
 དཔེར་ན་“བསྐྱབས་”ལྟ་བུ་འབའ་ཞིག་ལ་འཇུག་པས་བྱ་ཚིག་སྟེ་ལ་བྱུང་པའི་བྱིམས་མིན་པར་
 བརྟེན། བོད་ཡིག་གི་འབྲི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་བྱ་ཚིག་རེ་རེ་ནས་དུས་གསུམ་དང་སྐྱེལ་ཚིག་
 སོགས་ལ་སྟེར་སྐབས་ཡིག་གཞུགས་རིམ་ལྡར་ཚུལ་ལ་སྟོ་ཐོག་ནས་ངས་དགོས་པའོ། ཡང་
 བྱ་ཚིག་གི་རེའུ་མིག་ཅིག་ལ་ཏྲག་དུ་བསྟོས་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་འདི་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།

སྟེ་ལ་རྒྱན་སུམ་ཏྲགས་ཀྱི་བད་སྟོན་ལ་དེང་བཅོས་འབྱུང་གཏང་དགོས་པའི་རྒྱ་

མཚན་གཉིས་པ་ནི། གནའ་སྔོན་སྐྱུ་རྒྱལ་གྱི་བདེ་སྤྱོད་དུ་བོད་ཡིག་ལ་མཁོ་བའི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་
བཤད་པ་ཆ་ཚད་གཏན་འབེབས་བྱུང་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཙམ་ཞིག་ནི་དེ་སྔ་ནས་རྟོགས་ཡོད་པ་
ལོ་རྒྱུས་ནས་ཀྱང་རགས་ཙམ་ཤེས་ནུས་ཏེ། དཔེར་ན་སྔོན་དཔོན་ཐོན་མིས་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་
བརྒྱུད་མཛད་མེད་དུ་ག་ཅ་བརྒྱག་ཏུ་གྱུར་པས་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་མང་པོ་ཞིག་གཞུང་བརྒྱག་པ་
ནམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡོད་པེས་ཚུལ་«གསེར་ཏོག་སྐྱུ་རྒྱལ་»སྐྱུ་གསུངས་པ་ལྟར་ལགས་།^{༧༥}

ཁོ་པོ་ཉིད་ལ་ཆ་བཞག་ན་འང་གཞོན་དུས་སྐབས་མེ་རྩོད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ནས་
སྐྱུ་རྒྱལ་གཞུང་ཁྱིད་ལུས་ཐོག་གནའ་སྔོན་བཞིན་ཆོག་པུད་ལ་དོན་སོགས་རེ་རེ་ནས་དཔེར་
བརྗོད་ཆོག་བཅད་ལྷུག་ཏུ་བསྒྲིགས་པའི་སྐུ་ལ་བཞེད་མོད། དེས་སྐྱུ་བས་མེ་རིན་པོ་ཆེའི་ཤག་གི་
དགེ་སྤྱུག་བྱས་ཏེ་གདན་ས་དགའ་ལྡན་དུ་གཞུང་ཆེན་མོར་སྤོང་གཉེར་བཞུགས་ཤིང་། དེ་དུས་ཁོ་པོ་
ཡིན་སྐད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་འགྲོ་སྐྱེད་ཀྱང་ལེགས་ཙམ་ཤེས་ཟིན་ཡོད་སྟབས། བོད་ཡིག་གི་སྐྱུ་
རྒྱལ་གྱི་བདེ་སྤྱོད་ལ་བརྟགས་སྐབས། དཔེར་ན། “ཁོ་བོས་ནི་འཆད་པར་བྱ་ཡི། ཉན་མི་ཉན་ནི་
ཁྱེད་བསམ་པར་བྱོས་ཤིག” ཞེས་པའི་ཡི་ལྷན་གྱི་ཡི་སྐུ་རྣམ་དབྱེད་འབྲེལ་སྐྱུ་གཏན་ནས་མིན་པ་
ཤིན་ཏུ་གསལ་མོད། དེ་སྐབས་འདིར་དོན་མི་མཐུན་པ་སྟོན་པའི་ཆོག་གི་འཛིག་མཚམས་ལ་
འཇུག་པའི་སྐོར་«སྐུ་ཅུ་པའི་»གཞུང་དུ་བཤད་པ་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་མིང་དང་ཆོག་གི་རྣམ་
དབྱེད་དང་ཆོག་སྐྱོར་བསྒྲིགས་སྐྱེད་སོགས་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་གནད་མང་པོ་ཞིག་མ་ཆད་པའི་གནས་
ཚུལ་མཐོང་བའི་ཚུལ་ནམས་སྐབས་མེ་རིན་པོ་ཆེར་ལྷུ་བྱུང་། རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་བསམ་ཚུལ་
དེ་བདེན་པེས་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་བཤད་སྔོན་ལ་སྔོན་དཔོན་ཐོན་མིའི་གཞུང་ལྷག་མ་དུག་བརྒྱག་
པའི་གནས་ཚུལ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་པུད་ཀྱི་སྐོར་སྐྱུ་རྒྱལ་གྱི་གཞུང་དུ་མ་གསལ་བ་མང་
ཙམ་ཞིག་«སྐུ་སྐོར་མཆོན་ཆར་»ཡོད་པ་«གསེར་ཏོག་སྐྱུ་རྒྱལ་»སྐྱུ་བསྐྱེད་ཏེ་བཞོད་ཡོད་ཚུལ་
དང་། དེ་བཞིན་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་ཀྱིས་བོད་ཡིག་ལ་མིང་ཆོག་སྐུ་ལྷན་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་
སྐོར་གྱི་བཤད་པ་ཡོད་ཚུལ་ནམས་གསུངས་བྱུང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱུ་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱི་བོད་སྐད་ཀྱི་

དེ་ལྟར་སྔོན་ལ་རྒྱུན་སྤུམ་རྟགས་ཀྱི་བདེ་སྟོང་ལ་དེར་བཅོས་འཁྱུར་དགོས་པའི་རྒྱ་
 མཚན་གསུམ་པ་ནི། གཤམ་ཏེ་གནང་སྔོན་བདེ་སྟོང་ལ་བཅོས་འཁྱུར་མེད་པར་རང་སོར་བཞག་
 བ། སྤྱོད་པ་གཅིག་ནས་དེ་སྔ་བཞིན་བོད་ཡིག་འབྲི་ཚུལ་ལ་ལོ་མང་ཉམས་སྦྱང་བསགས་ན་མ་
 གཏོགས་བྱང་པ་ཐོབ་མཁན་ཤིན་ཏུ་དགོན་པར་ཁྱུང་པ་ལུ་མཐུན་ནས་གནས་རྒྱུར་ངེས་པས། དེར་
 བོད་རིགས་སྤྱི་བྱིངས་རྒྱམས་ཡིར་སྐྱད་དང་རྒྱ་སྐྱད་སོགས་སྐྱད་ཡིག་གཞན་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཉིན་
 རེའི་འཚོ་བ་བསྟེན་དགོས་པའི་གནས་སྐབས་འདིའི་འོག་ལ་རིམ་པས་བོད་ཡིག་འབྲི་རྒྱུར་དུས་
 ཚོད་ཀྱི་ཆ་ནས་ལོ་རེ་ནས་དཀར་ཆེགས་ཆེ་ཅུ་འགྲོ་སྟིང་པས་ལུགས་ནས་བོད་ཡིག་འབྲི་སྔོན་གནས་
 རྒྱུར་དཀར་ཆེ་འཕྲད་རྒྱུ་དང་། ལྷག་པར་བོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་རྒྱུན་སྟོང་ཀྱི་སྟེང་པའི་སྐྱོར་དང་
 ཤེས་བྱ་གསར་པའི་སྐྱོར་ལ་འབྲི་ཚུལ་ཀྱི་ཐོག་ནས་བོད་ཡིག་ལུགས་ཏུ་གཏོང་རྒྱུར་དགག་བྱ་ཆེན་

པོར་འགྱུར་སྤྱི་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་དུ་ནམ་ཞིག་གཅིག་ལ་དུས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཕྱིན་
 ཏེ་བོད་ཡིག་འབྲི་སྒྲིལ་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་པའི་རྒྱུ་ཡིན། འཕྲལ་
 ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ཏེ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མགོ་སྟོན་དུ་རྒྱ་ནག་གི་ཡི་གེར་འགྱུར་བ་ཆེན་
 པོ་བཏང་བ་དང་། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མཚུག་ཏུ་སོག་ཡུལ་གྱི་ཡི་གེ་འབྲི་སྒྲིལ་ལ་ཅུ་བའི་ཡིག་
 གཟུགས་རང་ཉིད་འགྱུར་བ་བཏང་བ་བཞིན་བོད་ཡིག་འབྲི་སྒྲིལ་ལའང་འགྱུར་བ་གཏང་སྤྱི་པས།
 དེ་འདྲ་བྱུང་ཆོ་རྒྱ་ནག་དང་སོག་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་བཞིན། གན་འསྒོལ་གྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་
 རྒྱུན་པའི་གཞུང་ཚུལ་ནམ་ཞིག་བོད་ཡིག་གྲོག་པ་པོ་པལ་ཆེ་བས་གྲོག་མི་བྱུང་བར་འགྱུར་བའི་
 གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་འོང་མི་སྤྱི་པ་མིན་པོ།

བོད་ཀྱི་སྒྲིལ་རྒྱུན་བརྒྱུད་ལ་བཅོས་འགྱུར་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་བཞི་པ་ནི།
 སྤྱིར་སྐད་ཡིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། གནའ་དུས་སུ་སྐད་ཡིག་དེའི་བརྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུ་བཞག་
 གཏན་འབེབས་བཞིན་དུས་སྐབས་དེ་དུས་ཀྱི་བརྒྱུད་ཟབ་ཤོས་གང་ཡིན་པ་དེར་གཞི་བྱས་པ་ནི་
 སྤྱི་འགོས་ལྟ་བུ་ཡིན་པོ། དཔེར་ན་ཨིང་ཡིག་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན་བརྒྱུད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་གྲགས་
 ཆེ་བ་ཐོག་མ་ནི་ཁྱི་སྤྱི་སྤྱི་ཀར་བྱ་བས་དུས་རབས་བཅུ་དྲུག་པའི་སྤྱི་དུད་པར་དུ་བཏང་བ་དེ་
 ཡིན་པར་བཤད་ལ། བསྟན་བཅོས་དེར་ལུ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་རིགས་ཀྱི་མ་མ་ལེ་འེན་གྱི་བརྒྱུད་
 གཞིར་བྱས་ཏེ་ཨིན་སྐད་ཀྱི་བརྒྱུད་གཏན་འབེབས་བྱས་པར་བཤད་པོ། དེ་ལྟ་ནའང་རིམ་བས་ལེ་
 འེན་ལ་ཉི་བར་མཁོ་ནའང་ཨིན་སྐད་ལ་མི་མཁོ་བའི་རྒྱུ་དབྱེ་བདུན་གྱི་རྒྱུ་གཞག་གཞིར་བྱས་
 པའི་སྒྲིལ་དེ་བསྐྱར་ཏེ། ཨིན་སྐད་རང་གི་འགོས་དང་བསྟུན་ཅིང་སྐད་ཡིག་དེའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
 སྤྱི་བྲིམས་རྒྱུ་ཆ་ཆོང་བ་ཞིག་མཚོན་བྱུང་བའི་བརྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིལ་དར་བྱུང་བ་བྱུང་བར་བརྟེན།
 ཡུལ་མིའི་ཨིན་ཡིག་སྟེང་འབྲི་ཚུ་ལྟ་ག་པོ་བྱ་བྱུང་མཁན་ཤིན་ཏུ་མང་པོར་འཕེལ་བ་མ་ཟད། སྤྱི་
 མིས་ཀྱང་ཨིན་རིའི་སྐད་ཡིག་སྤྱིར་སྐབས་བརྒྱུད་ཀྱི་འགོ་སྟོན་དེའི་གཞི་སྒྲིལ་གས་པར་བྱས་

དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་ཆ་བཞག་ནའང་། ཐོག་མར་རང་མེད་བདེ་
སྡོད་དེ་ལེགས་སྐྱར་ལ་གིན་ཏུ་བསྐྱེད་དགོས་པ་ཁག་མེད་མོད། དུས་ཀྱི་མིམ་པས་བོད་སྐད་རང་གི་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགྲོས་དང་བསྐྱེད་ཏེ་བཅོས་འགྱུར་ཐེབས་དགོས་པ་ཞིག་དང་། ལྷག་པར་
བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བདེ་སྡོད་ཀྱི་སྒྲི་བྲིམས་དང་འགྲོ་སྐྱདས་ཚང་མ་ལེགས་པར་
མཆོག་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་འགྲོ་སྐྱདས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་མེད་ལ།
ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་བོད་ཡིག་ལ་སྐད་གསར་བཅད་བྱུང་བ་ཡང་རྒྱ་མཚན་དེ་ག་རང་ལ་ཐུག་
པས། ཁོ་བོས་འདིར་བོད་ཀྱི་བདེ་སྡོད་ལ་གསར་བཅོས་དགོས་པའི་སྒོ་འཆར་ཐུལ་བ་རྣམས་ལ་
མཐའ་ལྗུང་གི་རྣམ་པར་དོས་འཛིན་མི་མང་དུ་བ་ཞུ། སྤྱིར་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་ནི་ཁྱོང་པའི་སྒྲུ་བོ་བདེ་
མཐུན་པ་ལ་གྲགས་པའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་ཀྱི་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྒྲ་སྒྲུབ་ལུ་གས་བཞིན་
བཤད་དུ་མེད་ཚུལ་འཇམ་མགོན་ས་པཌ་གྱིས་«མཁས་འཇུག»ཏུ་གསལ་བར་གསུངས་པ་གིན་ཏུ་
བདེན་ཏེ།⁹⁵ དཔེར་ན་ལེགས་སྐྱར་ལ་དབྱེདས་ཀྱི་མཐའ་ཅན་ལ་སྐྱབས་སྟོབས་ཀྱི་དབྱེདས་མིང་
ལོས་ཀྱི་སྟེང་ནས་སྒྲ་རྣམས་ལ་ཕོ་མོ་ན་ཁིང་གསུམ་གྱི་ཏྲགས་སོ་སོར་བཀོད་ཅིང་དེ་དག་ལ་རྣམ་
དབྱེ་སོ་སོར་སྐྱར་ནས་སྒྲུབ་དགོས་མོད། དེ་དག་བོད་སྐད་ལ་མི་དགོས་པ་སོགས་ཀྱིས་ལེགས་
སྐྱར་དང་བོད་སྐད་གཉིས་ཀྱི་སྒྲའི་འགྲོ་སྐྱདས་ལ་བྱུང་པར་གིན་ཏུ་ཆེ་བས། འཇམ་མགོན་ས་པཌ་
གྱིས། བོད་ཀྱི་སྒྲ་འདི་ནི་ཆུན་པོ་རྣམས་ལ་གྲགས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་གྱི་བསྒྲུབ་པ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་
ནོ།⁹⁶ ཞེས་གསུངས་པ་གིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བའི་ལེགས་བཤད་དུ་གོ་དགོས་སོ།

མདོར་ན། འདིར་ཁོ་བོས་སྒོ་འཆར་སྟོན་པ་བཞིན། བོད་ཡིག་གི་བད་སྟོད་དེ་རྣམ་དུ་
དར་མཉམ་གྱི་འགྲོ་སྟངས་ལ་སྒུལ་དྲགས་གྱི་གཞུང་དང་«སྒྲ་སྒྲོ་མཚོ་ཆ་»ལས་ཐུང་པ་རང་མོང་
བྱས་ཤིང་། ཡང་གྱི་རྣམ་གཞག་འབྲེད་སྟངས་ལ་ཅུང་ཟད་བཙས་འཁྱུར་དང་། དེའི་སྟེང་གལ་ཆེ་
ཤོས་བོད་ཡིག་ཁང་ཚིག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལྟར་འདོག་ཚུ་ལ་དང་། དེ་རྣམས་དང་།

འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཆོག་སྒྲིབ་དང་ཆོག་སྒྲིབ་བྱ་ཚུལ། ཆོག་སྒྲིབ་བྱ་བའི་ཆེ་མཚམས་བཅད་ཇི་
ལྟར་བྱ་ཚུལ་སོགས་དོན་གནད་མང་པོ་ཞིག་ལ། ཡིན་སྐད་ལྟ་བུ་དེར་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཐེབས་
ཟིན་པའི་སྐད་རིགས་ཀྱི་བདེ་སྒྲོན་ལས་ལེགས་ཆ་སྤངས་ཤིང་། ཅུ་བ་བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོས་དང་
བསྟན་པའི་ཐོག་ནས་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཡོད་པ་དེ་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་ཐུབ་ན། དེར་རབས་ཀྱི་
སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་བདེ་སྒྲོན་སྒྲོང་བ་བཞིན་དཀའ་ཆོགས་མེད་པར་འཇུག་པ་ཤིན་ཏུ་བདེ་བ་ཞིག་
འོང་མིད་ན། སྒྲོབ་གྲར་ཡང་བོད་ཡིག་སྒྲོབ་པའི་ཆེ་དང་པོ་ནས་བོད་ཡིག་ནང་ཆོག་གི་སྒྲེ་ཆོན་སོ་
སོར་བྱ་ཚུལ་དང་། དེའི་སྟེང་ནས་ཆོག་སྒྲིབ་སྒྲིག་སྟངས་ཅུལ་འདོན་དུ་བྱས་ནས་བོད་ཡིག་འབྲི་
གྲོག་སྒྲོབ་ཆོག་པས། ལོ་ངོ་རྒྱུད་དུ་ནས་ཀྱང་བོད་ཡིག་འབྲི་ཚོམ་ལེགས་པོ་བཟིན་ཐུབ་པ་འོང་
རྒྱུ་ཡིན་པར་ཉན་ཉན་ཡོད་། བདེ་སྒྲོན་གྱི་གཞུང་གསར་པ་«སྒྲུ་སྒྲོའི་ལྗེ་མིག་»འདི་དང་ཆབས་གཅིག་
དྲུག་པོས་བྱ་ཆོག་གི་སྒྲོབ་ཚུལ་གྱི་སྒྲོར་ལ་«བྱ་ཆོག་གི་རྣམ་གཞག་སྒྲུ་སྒྲོའི་རིགས་ལམ་གསལ་བྱེད་
»ཞེས་པ་ལོགས་སུ་བསྒྲིག་པར་འདོད་པས། གཞུང་དེ་ལ་དང་པོ་ཉིད་ནས་བྱང་པ་བསྟེན་ན། བྱ་
ཆོག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཆོག་སོགས་ལ་སྒྲོབ་པའི་ཆེ་བྱ་ཆོག་སོ་སོའི་སྒྲུ་བྲིམས་དང་
མཐུན་པའི་སྒྲོ་ནས་ཡིག་གཟུགས་མ་ནོར་བར་བཀོད་ཐུབ་པའི་དགེ་མཚན་འོང་ངེས། དེ་ལྟར་གོང་
དུ་སྒྲོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གཙོ་ཁག་བཞི་ལ་ཞིབ་དུ་བསམས་ན་དེར་བོད་ཡིག་གི་བདེ་སྒྲོན་དེ་དེར་
རབས་དང་མཐུན་པའི་བདེ་སྒྲོན་གསར་པའི་ལམ་དུ་བསྒྲོད་ཐུབ་པ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་པར་ཚིག་
མེད་དུ་གྲུབ་པས། ཁོ་བོས་འདིར་རྗེས་ཀྱི་མི་རབས་མང་པོའི་བདེ་དོན་ཡིད་ལ་བཅངས་ཏེ་སྒྲོལ་
རྒྱན་བདེ་སྒྲོན་ལ་རྩོན་འཁྲིད་དང་གསར་གཏོད་གང་འོས་བཟི་བའི་བའི་བའི་བའི་ལེན་ཞུས་ཡོད་།

བོད་ཡིག་གི་བདེ་སྒྲོན་གསར་པ་འདི་བསྒྲིགས་ཚུལ།

བདེ་སྒྲོན་གསར་པ་འདི་ནི་ལྟར་བསྒྲིགས་ཚུལ་སྒྲོར་རགས་ཙམ་ཞིག་ཞུས་ན། སྒྲིབ་གོང་
དུ་སྒྲོས་པ་བཞིན་གནང་སྒྲོལ་སྐུ་རྟགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བདེ་སྒྲོན་གྱི་ཆ་ཤས་གལ་ཆེ་བ་

དེ་ཡང་རྟེན་ལྗགས་མ་བྱེད་པར་ཐོག་མར་སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་གསལ་ཆེ་བ་བྲ་སྟེ་འཁྱུར་
བཟང་དགོངས་རྟེན་དང་སི་རྟེ་འགྲེལ་ཆེན། དེའི་སྟེང་དགོངས་འཇམ་རོལ་གྱིས་སུམ་རྟེན་པའི་
གཞུང་དོན་ལ་བོད་ཀྱི་བདེ་སྟོན་སྐྱེ་བ་གསལ་ཆེ་བ་བྲ་སྟེ་དང་སི་རྟེ་གཉིས། དེ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ལུ་ལོ་
ཙྴ་བ། རྣམ་གླིང་པའ་ཆེན། སུམ་པ་མཁན་པོ། ལུང་རྒྱ་རོལ་པའི་དོ་རྩེ། དངུལ་རྩ་ཡཔ་སྐས། ཨ་
ཀྱ་ཡོངས་འཛོན། བསྟན་དར་རྩ་རམས་པ་ཐོགས་ཀྱི་བཞེད་པ་རྣམས་མན་ཚུན་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱིས་
དབྱད་པ་ཞིབ་མཐོང་མཛད་པ་རྣམས་ཞིབ་རྩ་བསྐྱགས། ལྷག་པར་ཆོག་པར་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་«
གསེར་རྟེན་སུམ་རྟགས་»དང་འཇམ་རོལ་གྱི་སུམ་རྟེན་པའི་འགྲེལ་པ་གཉིས་སྐྱགས་ཏེ་དབྱད་པ་
དང་། གཞན་ཡང་བདེ་སྟོན་ཀྱི་དཀའ་གནད་རྣམས་ལ་«སྐྱ་སྐྱ་མཚོན་ཆ་»བསྟན་འཕྱར་རྩ་བཞགས་
པ་དང་། དེའི་རང་འགྲེལ་ལས་ཡང་ན་དུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རོང་ཐོམ་

ཚོས་བཟང་གིས་མཛད་པར་ཡང་གྲགས་པའི་«སྤྲོའི་འགྲེལ་བ་»བཅས་ལ་ཞིབ་ཏུ་སྒྱུར་ས་ཤིང་།
 ཟུར་རྒྱན་གྱི་ཚུལ་དུ་རྟོག་ལོའི་«དག་ཡིག་ཉེ་མཐོ་བསྐྱེས་པ་»དང་། ལྷག་པར་ས་པཏ་གྱི་གསུང་
 བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོད་དང་འབྲེལ་བ་དཔེར་ན་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་བྱུང་བའི་བོད་ཀྱི་སྤྲོའི་སྒྲུབ་ཚུལ་སྒོར་
 དང་། ཡང་དེའི་«སྤྲོའི་འཇུག་པའི་བསྐྱེས་བཅོས།»⁴⁰ «བསྐྱེས་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།»
 དེའི་«བྱིས་པ་བདེ་འཇུག་གི་འགྲེལ་བ་»བཅས་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲོ་དུ་དབང་ལོའི་«ཚོགས་
 གསུམ་གསལ་བ།» བསྐྱེས་དར་ལྷ་རམས་པའི་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དག་
 འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་«བོད་ཡིག་གི་སྤྲོ་སྒྲུབ་སྒོར།» བད་སྒྲོད་ཀྱི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་བའི་སྒོམ་གྱི་
 ཚུལ་དུ་«ལེགས་བཤད་སྒོར་དབང་»དང་རྟགས་འཇུག་གི་«དཀའ་གནད་སེལ་བའི་མེ་ལོང་
 »གཉིས་ཀྱི་སྤྲོ་སྒྲུབ་སྒོར་རྗེ་རྗེས་དེ་ན་པོ་ཆེའི་«བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོད་ལྷི་མོའི་སྒོམ་བྱང་»བཅས་ལ་
 རང་སྤྲོད་གི་ཚུལ་དུ་རྟོག་ཞིབ་རྒྱས་པར་བྱས།

དེའི་རིང་སྤོན་གྱི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་དེ་རྣམས་སུ་གསལ་བའི་བོད་ཡིག་ལ་ཉེ་བར་མཐོ་
 བའི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་ཆ་ཤས་གང་སྤོན་པ་རྣམས་ཟུར་དུ་ཐོ་བཞེད་ཅིང་། དེ་དང་ཆབས་གཅིག་ཏུ་བོད་
 ཡིག་ཏུ་བཞུགས་པའི་ཚུལ་རིགས་གྲགས་ཆེ་ཞིང་ཚུལ་གྱི་ཆད་མཐོན་པོར་སོན་པའི་གཞུང་དཔེར་
 ན་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་«ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྱེང་བ་»ལྟ་བུ་དང་། རྒྱལ་མཚོག་ལྷ་པ་ཆེན་
 པོའི་རྣམ་ཐར་«དུ་ཀུ་ལའི་གོས་བཟང་།» ཡང་«རྡོ་རིང་བརྟེན་འཛིན་རྣམ་ཐར་»ལྟ་བུ་དཔེ་མཚོན་ལ་
 བཟུང་ནས། གཞུང་དེ་དག་གི་ཆོག་སྒྲུབ་སྤྲི་བ་སྤྲོད་པ་དང་བསྐྱེས་ནས་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གནས་རྣམས་
 གནའ་སྒོལ་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་ཚང་མ་ཚང་གི་བཏག་པ་ཞིབ་ཏུ་བྱས། ལྷག་པར་བྱ་
 ཆོག་གི་གཞུགས་དུས་གསུམ་དང་སྤྲུལ་ཆོག་ལ་སྒྲུབ་སྐབས་རི་ལྷ་ར་འགྲུབ་ཚུལ་གྱི་གནད་དེ་གིན་ཏུ་
 གལ་ཆེན་འདྲ་སྤོན་གྱི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་བདག་གཞན་དུས་གསུམ་ལ་སྤོན་འཇུག་ལྷ་ལས་
 གང་འཇུག་མི་འཇུག་ཙམ་ལས། ལེགས་སྒྲུབ་ལྷ་ར་བྱ་ཆོག་ལ་སྤོན་ཆོན་སོ་སོར་བྱེ་སྤོན་དུས་གསུམ་ལ་
 རི་ལྷ་ར་སྤོན་ཚུལ་གྱི་སྤྲོ་སྒྲུབ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་གཏན་ནས་མི་འདུག་པས། ཁོ་བོས་

བསྟན་དང་ལྷ་རམས་པའི་སྤྲུལ་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་དང་། «གསེར་རྟོག་སྤྲུལ་རྟགས་»སུ་བྱུང་བའི་
བྱ་ཚིག་གི་རེ་ལུ་མིག་གཉིས་དང་། ལྷག་པར་«བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་»ག་གསུ་དུ་བྱུང་བའི་
བྱ་ཚིག་གི་རེ་ལུ་མིག་བཙས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ཏེ། གང་ཐུབ་ཀྱིས། བོད་རྒྱ་ད་དུ་འད་བྱ་ཚིག་ལ་སྡེ་
ཚན་དུ་ཕྱེ་ནས་དུས་གསུམ་དང་རྒྱལ་ཚིག་ལ་ཡིག་གཟུགས་ཅི་ལྟར་ཐོབ་ཚུལ་གྱི་སྒྲི་བྲིམས་གཏན་
འཁེབས་བྱས་ཏེ་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་པ་ཞག་«སྒྲ་སྒྲེའི་རིགས་ལམ་གསལ་ཁྱེད་»ཅེས་པའི་གཞུང་
ཡིགས་སུ་སྒྲིག་འགོ་ཚུགས་ཐུབ་པ་དེ་བྱུང་།

བད་སྐྱོད་གསར་པའི་གཞུང་འདི་རྩོམ་པའི་གཞིག་གི་རིམ་པ་ཐ་མར་བོད་ཀྱི་གནའ་
སྐོལ་བད་སྐྱོད་གང་ལ་གཞི་བཙུག་པའི་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་སྐད་དང་ཤིང་ཏུ་ཉེ་བའི་དེད་དུས་ཀྱི་ན་ག་
རའི་ཡི་གེར་ཡོད་པའི་དོན་དེ་བད་སྐྱོད་ཀྱི་འགོ་སྐད་སྤངས་དང་། ལྷག་པར་ཁོ་བོ་ཉིད་གང་ལ་སྤངས་པ་
ཞིབ་མོ་ཡོད་པའི་སྐད་ཡིག་ཨིན་ཟིན་བད་སྐྱོད་ལ་དབྱུང་བ་ཞིབ་མོར་བྱས་ཏེ། དེ་དང་གནའ་སྐོལ་
བོད་ཀྱི་སྐུ་རྟགས་ཀྱི་བད་སྐྱོད་གཉིས་བསྐྱར་ཞིབ་ལེགས་པོར་དུས་ཡུན་རིང་ཙམ་ཞིག་བྱས། དེ་
ཡང་ཨིན་སྐད་དུ་བད་སྐྱོད་ཀྱི་དེབ་ཤིང་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་མོད། དེར་སང་གཙོགས་ཆེན་མོར་བརྟེན་བ་
ནི་«ཨོལ་རྩྱུང་ཨིན་སྐད་བད་སྐྱོད་»ཅས་པའི་དེབ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་པས། དེ་ཉིད་རྩ་བར་
བཟུངས་ཏེ་རིམ་གྱིས་བོད་སྐད་ཉིད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་ནའང་སྐུ་རྟགས་ཀྱི་བད་སྐྱོད་དུ་མི་གསལ་
བའི་བད་སྐྱོད་ཀྱི་གནད་ཆུངས་ཤེ་རེ་ནས་བོས་འཛིན་བྱས་ཏེ་ཐོ་བཀོད་ནས་ད་ལྟའི་བསྟན་བཙུན་བཙུག་བཙུག་
འདིར་གཞིར་གྱུར་པའི་ཐོན་ལྷན་རྩོམ་པའི་ལས་ལ་ཞུགས། བཅ་ཞིག་རང་ཉིད་ཀྱིས་དབྱུང་བ་
ཞིབ་མོར་བྱས་པའི་གྲུབ་དོན་ལྟར་བད་སྐྱོད་གསར་པ་འདིརི་རྩ་བའི་སྐོམ་བསྐྱིགས་ཐོན་ཅིང་།
དེའི་ནང་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བད་སྐྱོད་ཀྱི་གནད་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་
གཏན་འབེབས་ཀྱི་བཤད་བཤའ་ཐོན་ལྷན་ཀྱི་རྩལ་དུ་བརྩམས་ཏེ་ཡོད་ཟུར། ལྷག་པར་ལེགས་པ་
ཞིག་ལ། ཨ་རིའི་མི་རིགས་བོད་དང་ནང་དོན་རིག་པའི་མཁས་པ་དེ་ཤིས་ཤིག་ནས་ཁོ་བོས་བོད་
ཀྱི་བད་སྐྱོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་དབྱུང་ཞིབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཐོས་ཤིང་། ཁོ་བོར་བྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་དཔར་

དུ་བཏབ་པ་ཨ་རིའི་སྐྱ་རིག་པའི་མཁས་པ་རོལ་མི་ཤྲེ་ཞེས་པས་བོད་ཀྱི་སྐྱ་རིག་པའི་སྐོར་ལ་
 དབྱེད་ཚུལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་བདུན་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་བརྟམ་པའི་ཨིན་སྐད་ཀྱི་དེ་བ་རྟིང་པ་ཞིག་
 བཏང་འབྱོར་བྱུང་བ་ཞིབ་དུ་གྲོག་སྐབས། སྐྱ་རིག་པའི་མཁས་པ་དེར་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བོད་ཀྱི་
 བད་སྲོད་ཀྱི་ཅ་གཞུང་སྐུ་ཏྲགས་གཉིས་དང་དེའི་འགྲེལ་པ་སི་དུ་འགྲེལ་ཆེན་དང་དབུལ་ཚུའི་«སི་
 དུའི་ཞལ་ལུང་»བཅས་ལ་རྒྱས་ལེགས་པོ་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཉི་ཉོང་གི་བོད་ཀྱི་སྐྱ་རིག་པའི་
 མཁས་པ་ཨིན་པའི་དབྱེད་ཚུལ་ལ་རྒྱས་ཤིན་དུ་ལེགས་པོ་འདུག་སྐབས་ཨ་རིའི་མཁས་པའི་དེ་བ་
 དེ་ཁོ་བོར་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆར་ཤིན་དུ་ཕན་ཐོགས་པོ་བྱུང་།³⁹ ཁོང་གི་དབྱེད་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་
 ཕན་ཐོགས་ཆེ་ཤོས་ནི་ཚིག་ཤད་ཀྱི་སྡེ་ཆོན་ཕྱེ་ཚུལ་དེའི་ཐོག་ལ་བྱུང་། དེ་ལ་ཐོག་མར་ཁོ་བོས་ཚིག་
 ཤད་ལ་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེ་དང་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་སུ་བྱེ་ཞིང་། དེ་ནས་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་
 པ་ལ་ནང་གསེས་རྗེས་འདུག་ལ་བཟོས་པའི་ཤད་གཞན་དབང་ཅན་དང་། དེ་ལྟར་བཟོས་མི་
 དགོས་པའི་རང་དབང་ཅན་ཞེས་སྐར་སྒོལ་ལྟར་བྱེ་བ་དང་། དེའི་སྡེང་མཚམས་སྒྱོར་གྱི་ཤད་ཅེས་
 པའི་སྡེ་ཆོན་གསར་པ་ཞིག་བསྐྱར་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད་ཡོད། ཨ་རིའི་མཁས་པ་དེའི་དབྱེད་ཚུལ་
 བསྐྱགས་རྗེས་ཚིག་ཤད་ཀྱི་སྡེ་ཆོན་ཕྱེ་ཚུལ་འགྱུར་བ་བཏང་སྟེ་ད་ལྟོ་ཚུལ་ལྟར། སྒྱིར་ཤད་ལ་ཚིག་
 ཤད་རྒྱུ་པ་དང་། ཤད་འདུས་གཉིས་སུ་བྱེ་ཞིང་། དང་པོ་ལའང་ནང་གསེས་ཚིག་སྒྱོར་གྱི་ཤད་དང་།
 ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཤད་གཉིས། ཚིག་སྒྱོར་གྱི་ཤད་ལའང་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེའི་
 ཤད་དང་། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྒྱོར་གྱི་ཤད། མཐའི་ཚིག་ཤད་བཅས་གསུམ་དུ་བྱེ་སྟེ་
 བསྐྱིགས་པ་དེ་བྱུང་།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་བྱུང་རིམ་རྣམས་ལྟ་བུ་ནི། རང་རིགས་བད་
 སྲོད་སྐྱ་བའི་མཁས་པ་རྣམས་ནས། ཁོ་བོས་སྒོལ་རྒྱན་གྱི་སྐུ་ཏྲགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་བཟང་པོ་
 དེ་རང་སོར་མ་བཞག་པར་ཉོལ་རྒྱག་བྱས་ཏེ་བོད་སྐད་ལ་མི་སྒྱོར་བའི་བད་སྲོད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་
 ཉག་ཉོག་མང་པོ་ཞིག་ཁྱེར་ཡོང་ནས་གནའ་བོའི་སྒོལ་རྒྱན་སྐུ་ཏྲགས་དག་པོ་དེ་ལྟར་ཅན་དུ་བཏང་།

འདྲག་སྒྲུལ་པར་མི་དགོངས་འཆོལ་ཞེས། རེ་བསྐྱལ་ཁྱབ་འཛི་ཆེད་དུ་རྒྱུ་བ་ལྟོངས་ཀྱི་བཤད་པའི་ཚུལ་
དུ་ཐུལ་བ་ཡིན།

བད་མོན་གསར་པ་འདིའི་མི་སྣ།

བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་གསར་པ་གཏན་འབེབས་ཀྱི་གཞུང་«སྤྱི་མཐོང་ལྟེ་མིག་»འདི་ལ་སྡེ་ཚོ་
 ཆེ་ཁག་སྟེ་སྐབས་བཞི་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་དང་པོས་བོད་སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་དབྱངས་དང་
 གསལ་བྱེད་དང་། གཞན་ཡང་མགོ་འདོགས་ཅན་དང་སྟོན་རྗེས་སྟགས་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེ་རིམ་
 ཡོད་པ་རྣམས་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རིམ་བཞིན་རྣམ་པར་བཞག་ སྐབས་གཉིས་པས་
 བོ་ དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པའི་མིང་ཆོག་དང་། ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཁྱད་ཆོག་ བརྗོད་པ་ལ་འཇུག་
 པའི་ཆེ་ང་དང་ཁྱོད་ཁོང་སྟགས་སྟེས་སུ་ལ་མིང་ཆོབ་བཀོད་པ་དང་། དེ་དང་འདྲི་ཞེས་སྟགས་
 དངོས་པོ་ལ་མིང་ཆོབ་བཀོད་དེ་གཏམ་བརྗོད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བའི་མིང་ཆོབ་ཀྱི་ཆོག་ དེ་བཞིན་ཏུ་
 བྱ་བ་སྟོན་པའི་བྱ་ཆོག་ བྱ་ཆོག་རྣམས་བཀོད་པའི་ཆེ་སྟེས་སུ་དང་རྟམ་ལ་བསྟན་ཏེ་སྦྱོར་དགོས་
 པའི་མཇུག་སྟེད་ཀྱི་ཆོག་ བྱ་བ་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་པའི་རྣམ་འགྲུར་ཀྱི་ཆོག་ ཆོག་སྟེད་
 ཀྱི་སྦྱོར་དང་། སྤྱི་སྤྱོད་དང་འདྲི་ཆོག་ཁག་ གནས་དང་རྟམ་བརྗོད་པའི་ཆོག་ མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་
 ཀྱི་ཆོག་ འབོད་སྤྱིའི་ཆོག་བཅས་བརྗོད་པ་དག་གི་ཆ་ཤས་གཙོ་ཆེ་བ་ཆོག་གི་སྟེ་ཚན་རྣམས་ངོས་
 འཛིན་ཐོག་ གྲུ་རིག་པའི་ཚུ་ཚད་མཐོན་པོར་སོན་པའི་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་མཐུན་
 པར་། བོད་ཡིག་ལ་འདྲ་ཆོག་དང་ཆོག་སྟེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཞིབ་པར་གཏན་ལ་ཕབ་། སྐབས་
 གསུམ་པས་གོང་དུ་སྦྱོས་པའི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་རྣམས་ལས་ཆོག་སྟེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་སུམ་
 རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་གཞིར་བྱས་ཤིང་། གོ་རིམ་དང་སྟེ་ཚན་བྱེ་ཚུལ་ལ་འཇུག་པ་བདེ་བའི་སྤྱོད་
 ཏུ་རུང་ཟད་བཅོས་པ་དང་། སྟེ་ཚན་གསར་པ་མཚམས་སྦྱོར་ཀྱི་སྟེད་འདུས་ཅས་པ་བསྟན་ཏེ་བོད་
 ཡིག་ལ་མཁོ་བའི་སྟེད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་དབྱིས་ཕྱིན་པ་ཞིག་སྟོན་ནོ། །གཞུང་གི་སྐབས་བཞི་པས་ནི་

ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་དཔེར་ན། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་རིམ་ལྟར་
 ཡིན་པ་དོས་འཛིན་ཚུལ་དང་། བོད་ཡིག་ལ་མཚམས་བཅད་བཞག་སྟངས། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་དང་།
 ཚིག་བརྒྱུགས། ཚིག་གི་སྒྱུར་བ། ཚིག་སྒྲུབ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བྱེ་ཚུལ་དང་།¹⁹ བོད་ཡིག་གི་
 བའི་སྒྲུབ་སྒྲུབ་མ་བྱ་སྒྱུར་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་བཅས་གསལ་བར་གཏན་ལ་པ་བ་
 ཅིང་། མཐར་ཐུན་མཁོའི་བྱ་ཚིག་གཅེས་བཅུས་ཀྱི་རེ་ལུ་མིག་བཅས་བཞག་དེ། མདོར་ན་མགོ་ཀ་
 ཁ་ནས་མཐར་གཞུང་ཚུལ་བའི་བར་གྱི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བརྟེན་གྱི་གནད་ཆ་
 ཚང་བ་ཞིག་གཞུང་འདིས་སྟོན་ནོ། །དེ་ལྟར་བསྟན་བཅོས་འདིའི་གཞུང་དངོས་གཞིའི་སྒྲུབ་བཞི་
 ལས་གཉིས་པ་དང་བཞི་པ་གཉིས་སྟོན་གྱི་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་སྒྲུབ་ཏུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་སུ་མེད་པའི་
 བརྟེན་གྱི་རིགས་ལམ་གསར་དུ་བསྒྲིགས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཕྱད་རྣམས་
 བརྟེན་གྱི་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བའི་ཐོག་ནས་སྡེ་ཚན་སོ་སོར་བྱེ་ཚུལ་གཏན་ལ་པ་བ་དེ་ཡང་
 གསར་གཏོད་ཀྱི་གསལ་ཡིན་པ་མཁྱེན་འཚལ་།

གཞུང་འདིའི་འཇུག་ཏུ། ཁོ་བོས་གནའ་སྟོལ་སྒྲུབ་ཏུགས་ཀྱི་བརྟེན་གྱི་རྣམ་གཞག་
 གསལ་བར་གཏན་ལ་པ་བའི་ཐོག་ཤིང་དག་འདོན་དུ་འང་བྱ་རུང་བའི་བསྟན་བཅོས་གྲགས་ཅན་
 དངུལ་ཚུ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོ་རྗེའི་གསུང་སྒྲུབ་ཅུ་པའི་སྟིང་པོ་བསྒྲུས་པ་«ལེགས་བཤད་ལྡོན་
 དབང་»དང་། དེའི་ཚིག་འབྲེལ་གོ་བདེ་ལ་གཞུང་བསྒྲུས་པ། «སྒྲུབ་ཅུ་པའི་སྟིང་པོ་ལེགས་བཤད་
 ལྡོན་དབང་གི་ཚིག་དོན་རྣམ་པར་གསལ་བ་འཇུག་གི་མེ་ལོང་།» ཞེས་བྱ་བ། ཁོ་བོ་རང་ཉིད་ལ་
 བརྟེན་དང་སྟན་དག དེ་བཞིན་དུ་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སོགས་སྟོ་དུ་མར་བཀའ་
 དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མཁས་དབང་སྒྲུབས་རྗེ་རྗེ་སྟག་རིན་པོ་ཆེ་སྟོ་བཟང་དཔལ་
 ལྷན་བསྟན་འཛིན་ཡར་རྒྱས་ཀྱིས་མཛད་པ་དེ་དང་། ཡང་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོ་རྗེའི་གསུང་
 ཏུགས་འཇུག་གི་སྟིང་པོ་སྟོན་པའི་གཞུང་། «དཀའ་གནད་སེལ་བའི་མེ་ལོང་»བཅས་གཞུང་
 གསུམ་ལྟན་ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད་། མཐར་རང་རིགས་གཞོན་ནུ་བོད་ཡིག་

ཐོག་འབྲི་ཚུམ་ལ་འཇུག་འདོད་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཀྱིས་ཕན་ངེས་སྒྲུལ་སྟེ།
 བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཉིས་ཀར་ཉིན་རེའི་མི་ཆོན་དུ་རྒྱུན་སྒྲོན་ཀྱི་ཉེར་མཁོའི་བྱ་ཆོག་བརྒྱ་ཕྱག་ལ་
 ཤས་ཤིག་བཏུས་ཏེ་དུས་གསུམ་སྒྲུལ་ཆོག་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་རི་ལྟར་ཐོབ་ཚུལ་བཅས་རེའུ་
 མིག་ཏུ་བྱས་ཏེ་བཀོད་ཡོད་ལགས།

དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོན་གསར་རྟིང་ལས་བརྒྱམས་པའི་སྔོན་འགྲོའི་དབྱེད་གཏམ་སྒྲུས་
 ཟིན་ནས། ད་ནི་གཞུང་དངོས་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ།། །།

རང་བྱུང་གྲོ་ཏེ་སྐད་ཀྱི་རིན་ཆེན་གཏོར།
 སྐོ་འཕར་ཡངས་པོར་བྱེ་བའི་གསང་ཆོག་རྣམས།
 རྣམ་དབྱེད་ཐ་མོས་རིམ་གྱིས་བརྟེན་པ་ལས།
 རོ་མཆར་སྒྲིག་པའི་ཕྱེ་མིག་འདི་བསྒྲུབ་ཏོ།།

ཞེས་བྱ་བ་ནི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའོ།། །།

སྔོན་འགྲོའི་དབྱེད་གཏམ་གྱི་མཆན།

1 དཔེར་ན། «རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» དེབ། ཤོག ༥༥ ལ་གཟིགས།

2 «སྒྲུལ་འཇུག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས།» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༧ ཤོག 134

3 ཐ་སྙད་དེ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བར་བོད་སྐད་ལ་“དག་ཡིག”ཅེས་པ་དང་། “ཆོག་མཛོད།” “མངོན་བརྗོད་”སྟགས་
 ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་ནང་གསེས་རྣམ་དབྱེ་གསལ་པོར་བཀྱིད་བྱུང་ན་ལགས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཨིན་སྐད་དང་བསྟན་ན་ཆོག་
 མཛོད་ཅེས་པ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཤིང་ཤིཨྱཱ་ཅི་ dictionary ཞེས་པའི་ཆོག་དང་། དག་ཡིག་ཅེས་པ་ནི་ཆོག་རྣམས་ཡི་
 གོ་དག་པོར་འབྲི་བྱུང་བའི་ཆེད་དུ་བསྐྱེགས་པའི་ཨོར་ཐོ་གཤི་ orthography ཞེས་པ་དང་། མངོན་བརྗོད་ནི་དོན་

- གཅིག་ཚིག་མང་པོས་མཚོན་པར་སྟོན་པའི་བེ་སུ་རུས་ thesaurus ཞེས་པ་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བ་ཡིད་པའང་མཁྱེན་ན།
 དག་ཡིག་དང་བརྟུན་པར་དག་ཡིག་དང་ཚིག་མཛོད་སོགས་ཡན་ཚུན་མི་འཆོལ་བའི་དགེ་མཚན་ཡོད་ཀྱི་
- ༤ འདིར་ཚིག་སྟོར་ཞེས་པ་ཚིག་གི་སྟོར་ཚུལ་ཞེས་པའི་བསྟུས་ཡིག་ཏུ་བཀོད་ཅིང་། དེའི་དོན་ཡང་བརྟུན་པར་བྱ་སྟེ་བྲིས་པས་བཞེན་ཚིག་ཡན་ཚུན་གོ་རིམ་བསྒྲིགས་ཚུལ་ཏེ། ཡིན་སྟངས་ཏུ་བྱིན་ཅེ་ཀླ་ syntax ཞེས་པའི་དོན་ཏུ་བསྟར་བའི་བསྟུན་པ་གོ་དགོས་ཀྱི་
- ༥ དཔེར་ན། ཆངས་སྒྲུལ་དབྱེས་པའི་དོན་དེ་དབྱེ་ཚུལ་བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་བྱང་འཕེལ་སྒྲོར་ལ་རགས་ཅམ་དབྱེད་པ་ཞེས་པ་
 «བོད་ཀྱི་ཡིག་རྟིང་ཞིབ་འཇུག»ནང་བྱང་པ་ལ་གཟིགས།
- ༦ «རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ། (དེབ། ཤོག ༥༠) “རྒྱས་པར་འདོད་ན་ཐོན་མིས། དང་པོ་ཡི་གེའི་རྒྱུ་འབྱུང་གི་བཅོ་བརྟུན། ཀ་སྒྲུབ་སྟུལ་ཅུར་བསྟར། ལྟེ་བསྟོར་བསྒྲིག་པའི་གཞི་མ། ཐོན་མི་མདོ་རྩེའི་སྒྲུ་མདོ་བྱ་བ་ཡོད་ཀྱིས་དེ་དག་ལ་གཟིགས་ཤིག” ཅེས་བྱང་པ་སྒྲུ་མདོ་བྱ་བའི་གཞུང་དེ་གང་ཡིན་བཏག་དགོས་པར་སྣང་།
- ༧ «གཏམ་བརྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མ།» ལེའུ་བརྒྱུད་པ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་ཚུམ། དེབ། ༡ ཤོག ༩༧ ལ་གཟིགས།
- ༨ སྟུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་གཉིས་བྱང་དུས་དང་། དེ་གཉིས་སྟོབ་དཔོན་ཐོན་མའི་གསུང་ཡིན་མིན་སོགས་ལ་བྱི་མའི་མཁས་པ་དཔེར་ན་རྟོ་ལ་མི་སྐྱེར་ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱིས་ཀྱི་བོད་རིགས་ཀྱི་མཁས་པའི་ནང་དུ་འང་དོགས་སྟོང་བྱིས་མཁས་བྱང་ཡོད་ཀྱི་ ཨ་རིའི་མཁས་པ་རྟོ་ལ་མི་སྐྱེར་གྱིས་སྟུམ་རྟགས་གཉིས་བྱང་དུས་དང་ཚུམ་པ་པོ་སྟུ་ཡིན་མིན་སྟོར་གྱི་དབྱེ་ཚུལ་ལ་བསོད་ནམས་ཆོ་རིང་བྱ་བས་འགྲེལ་བརྗོད་དང་འབྲེལ་ཞིབ་འཇུག་བྱིས་པ་ཞིག་«བོད་ཀྱི་ཡིག་རྟིང་ཞིབ་འཇུག»ཏུ་བྱང་། ཁོ་བོ་ལྟར་ན་«སྟུམ་རྟུ་བ་»ལས་«རྟགས་འཇུག»དུས་རབས་ཀྱི་ཆ་ནས་བྱིས་པ་དང་། ཐོན་གྱི་དོན་དང་དང་ཏུན་རྟོང་ནས་ཐོན་པའི་ཡིག་ཆ་སོགས་སྟུམ་རྟགས་ནས་གཏན་འབེབས་མཛད་པའི་བརྟུན་པར་བྱ་སྟེ་བྲིས་པས་མང་པོ་ཞིག་མི་བརྟེན་བསོགས་ཀྱིས་«སྟུམ་རྟུ་བ་»ལྟ་བུ་སྒྲུའི་བསྟན་བཅོས་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟུན་པར་བྱ་སྟེ་བྲིས་པས་རྒྱུ་ཅན་ཅན་ཐོན་མིས་གཏན་འབེབས་མཛད་པར་ངེས་མོད། བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་རང་ཉིད་ཐོན་མིས་གསར་དུ་བཅོས་ཞེས་པ་དེ་ལ་དོགས་གཞི་ཆེ་ཅམ་འདུག་ཅིང་། འདིར་ནི་དབྱེད་པ་འདིའི་སྒྲོར་རེ་ཞིག་བཏང་སྟོམས་སྟུ་བཞག་ཡོད་ཀྱི་

༩ གཞུང་འདི་ཙུ་འབྲེལ་གཉིས་ཀ་སྟེ་དགེ་བསྟན་འབྱུང་། ལྷ་ཚོགས། ཅོ་ཤོག ༡༤༩ ན། ནས་ ༡༧༩ ན། བར་བཞུགས།
གནས་བརྒྱད་ཆེན་མོའི་གཞུང་དེ་ལོ་ཙུ་བ་ཕྱེ་བྱི་འབྲུག་གི་རང་ཙུ་མ་ཡིན་ནམ་ལེགས་སྐྱུང་གི་གཞུང་ཞིག་བསྐྱུར་པ་ཡིན་
མིན་ལ་སྟོན་གྱི་བོད་ཀྱི་མཐའ་ཤེས་ལ་ཆུས་པ་ཞེད་པ་མི་འདྲ་བར་བྱུང་བར་སྣང་།

༡༠ ས་པའ་གྱིས་«སྐུ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས་»(དེབ། ༤ ཤོག ༡༥༤)ནང་སྐུའི་གནས་བརྒྱད་དོས་འཛིན་དང་དེ་
རྣམས་བསྐྱུར་པ་ཡི་གེའི་ཚོགས་དང་མིང་གི་ཚོགས་དང་ཆོག་གི་ཚོགས་སྟེ་གནས་གསུམ་དུ་བྱུར་ཚུལ་གསུངས་མོད། གནས་
བརྒྱད་ཀྱི་སྐོར་རྒྱས་པར་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་གནས་བརྒྱད་ཙུ་འབྲེལ་གྱི་མཚན་འདོན་མ་མཛད་།

༡༡ གཞུང་འདི་ཙུ་འབྲེལ་གཉིས་ཀ་སྟེ་དགེ་བསྟན་འབྱུང་། ལྷ་ཚོགས། ཅོ་ནང་བཞུགས། ཤུག་མཚོག་གི་འབྲེལ་པའི་བཤད་
བབས་ལ་བརྟག་ན་པལ་ཆེར་དབུས་པ་སྟོ་གསལ་གྱི་སྐུ་སྟོའི་འབྲེལ་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་དམ་སྟུམ་པ་དབྱུད་། དཔར་ལོ་ཆེན་
པོས་གཞུང་འདི་སྐུ་ཏིའི་མིན་པར་བཞེད་པ་མ་ཟད་དེའི་ཆ་ཤས་མང་ཙམ་ཞིག་ལ་དགག་པའང་མཛད་ཅིང་། སི་ཏུ་པའ་
ཆེན་གྱིས་ཀྱང་གཞུང་འདི་སྐུ་ཏིའི་མིན་པར་བཞེད་པར་སྣང་།

༡༢ སྐུ་ཏིའི་གཞུང་དེར་སྟོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་མཐའ་ཤེས་ཀྱི་དགོངས་ཚུལ་གང་ཡིན་མིན་སྟོར་ལ་བཤད་པ་སྟོར་བསྐྱུས་
ཤིག་མཐའ་དབང་ཆེ་ཏན་ཞབས་དུང་གི་«ཐོན་མའི་ཞལ་ལུང་»དུ་བྱུང་བ་དེར་གཟིགས་།

༡༣ «སྐུ་སྟོར་བམ་པོ་གཉིས་པ།» སྟེ་དགེ་བསྟན་འབྱུང་། ལྷ་ཚོགས། ཤོག ༡༤༡ བལ་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན།
བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་སྐད་གསར་བཅད་ཐེངས་གསུམ་བྱུང་བར་གྲགས་སྟེ། དང་ཐོག་ལ་ཆོས་རྒྱལ་ནི་སྟེ་སྟོང་བཅོན་གྱི་སྐབས་
དུས་རབས་དགུ་པའི་སྟོན་ཙམ་དང་། གཉིས་པ་ནི་རལ་པ་ཙན་གྱི་སྐབས་སུ་དུས་རབས་དགུ་པ་དང་། གསུམ་པ་དུས་
རབས་བཅུ་པའི་མཇུག་ཏུ་ལྷ་སྐྱ་མ་ཡི་ཤེས་འོད་ཀྱི་དུས་སུ་ལོ་ཙུ་བ་པེན་ཆེན་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱུང་བར་
བཤད་།

༡༤ གཞུང་འདི་ས་ཆེན་གོང་མ་རྣམས་ལྟེ་གསུང་འབུམ་ཁ་སྐོང་ལས་ས་པའ་གྱི་གསུང་བོད་དང་པོ། ཤོག ༡༡༤ - ༡༡༥
བར་བྱུང་། ས་པའ་གྱི་བསྟན་བཅོས་འདི་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་དང་འབྲེལ་བའི་སྟེ་བསྟོར་གྱི་བསྟན་བཅོས་བྱུར་མོང་མ་ཡིན་
པ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་སྟེ། ཐོག་མར་སྐུར་བསྟན་གྱི་ལུ་འུའི་ནང་བོད་ཡིག་ལ་གསལ་བྱེད་སུམ་ཅུ་དང་། བུ་ཡིག་སྟེ་དབྱངས་
བཞི། འདོགས་ཅན། འཕུལ་རྟེན་དང་བཅས་པ་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་རྣམས་རྟོག་ལོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྐྱུས་པའི་

»སྒྲིག་ལྟར་རེ་རེ་ནས་ཚིག་ས་བཅད་དུ་དཔེར་བརྗོད་དེ། ལེའུ་གཉིས་པ་སོ་སོར་བཤད་པའི་ནང་། མགོ་འདྲགས་
ཅན་དང་སྒྲིག་འཇུག་རྣམས་རེ་རེ་ནས་མིང་གཞི་སོ་སོར་འཇུག་ཚུལ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་བསྟན་ཅིང་།
ལེའུ་ཐ་མས་ཚིག་ཕྲད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་བསྟན་ལ། དེ་ཐམས་ཅད་སྒྲིག་པ་བཙུམ་ཕྱན་འདས་ལ་བསྟོད་ཕྱག་དང་སྒྲུར་ནས་
མཛད་པས། གཞུང་འདི་བོད་ཡིག་གི་བསྟན་བཙུན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་གནད་དུ་མཐོང་།

༡༥ «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» (ཤོག ༣༧) ལ་གཟིགས། འདིར་ས་པའ་གྱི་ཡི་གེའི་སྒྲིར་བ་སྟུམ་ཏྲགས་ཀྱི་དོན་འགྲེལ་དུ་
བརྩི་འདུག་མོད། དེ་ནི་དབྱེད་གཞི་སྟེ། ས་པའ་གྱིས་གང་དུ་འདྲ་སྟུམ་ཏྲགས་གཉིས་ཀྱི་མཚན་འདོན་མཛད་པ་མི་སྣར་།
ས་པའ་གྱི་གཞུང་འདི་ནང་སྟུམ་ཏྲགས་གཉིས་སུ་བྱུང་བའི་ཚིག་གང་ཐོན་སྐོར་ལ་གཞུང་འདི་གསུམ་ཡན་ཚུན་བསྟར་ཞིབ་
བྱས་པ་ཞིག་ན་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར་གྱི་«བོད་ཀྱི་བརྟན་སྟོད་ནག་ཁྲིལ་»ནང་བྱུང་བ་དེར་གཟིགས།

༡༦ སྟུམ་ཏྲགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་སྔ་ཕྱི་གང་བྱུང་མཚན་དང་དེ་རྣམས་དུས་རབས་ནམ་བྱུང་རྣམས་«ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་»(ཤོག
༡༩༠) དང་། བ་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར་གྱི་«བོད་ཀྱི་བརྟན་སྟོད་ནག་ཁྲིལ་» (ཤོག ༣༧) ནང་ཞིབ་བཤད་བྱུང་བ་
དེར་གཟིགས།

༡༧ རྟོག་ཡེའི་བརྟན་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་འདི་དེ་སྔ་དཔེ་རྒྱན་གྱི་དུད་ཀོན་ཅིང་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་ལུང་འདྲེན་མཛད་པའི་ཚིག་
རྣམས་མ་གཏོགས་མཛལ་རྒྱ་མེད་མོད། དེར་བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དཔར་དུ་བཏབ་པས་དེའི་
ནང་དུ་བཞུགས།

༡༨ དཔང་ལོའི་«ཚོགས་གསུམ་གསལ་བ་»འདི་བཞེན་སྒྲིར་བོད་ཀྱི་བརྟན་སྟོད་ཀྱི་བསྟན་བཙུན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མོད།
དཔང་ལོ་རང་ཉིད་ནས་ལེགས་སྒྲུར་གཞིར་བྱས་པའི་སྒྲིའི་བསྟན་བཙུན་གྱི་དགོངས་པ་ལས་བོད་སྐད་རང་གི་སྟུམ་
ཏྲགས་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟན་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་བརྩམས་པར་མཛད་མི་སྣར་། གཞུང་འདིའི་སྒྲིམ་ཡང་བསྟན་བཙུན་ཉིད་
ཀྱི་མཚན་ལས་གསལ་བ་བཞེན་བརྟན་སྟོད་ཀྱི་གནད་རྣམས། ཡི་གེ་དང་མིང་། ཚིག་གི་ཚོགས་གསུམ་དུ་བསྟར་ཏེ་གཏན་
ལ་འབེབས་པ་མ་ཟད། འདི་ནང་སྒྲིན་གྱི་བོད་ཀྱི་བརྟན་སྟོད་ཀྱི་གཞུང་སྒྲི་དང་ལྷག་པར་«སྒྲི་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»ཕྲད་དུ་ངོས་
བཟུང་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ལེགས་སྒྲུར་གྱི་བཤད་པ་དང་བསྟན་ཏེ་འཐད་མིན་གྱི་དགག་པ་མང་དག་ཅིག་ཐོན་པ་སོགས་
ཀྱིས་དབྱེད་གཞི་ཡང་གིན་ཏུ་ཆེ་བའི་གཞུང་ཞིག་ཏུ་ཁོ་བོ་མཐོང་།

[illegible]

- ༡༥ «གསེར་རྟོག་སྤྲུལ་རྟགས།» དེབ། ཤོག ༡༥༤ ཐོན་མིས་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་བརྒྱུད་མཛད་ཅེས་པའི་བཤད་སྤྱོད་ལྟུང་མི་ཙམ་ནས་བྱུང་བ་བརྟག་དགོས་པར་མཐོང་ལ། དེར་མཛུགས་བྱེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ལས་ནི་ཡལ་ཆེར་བསྟན་ཆོས་འབྱུང་ དེབ། ཤོག ༡༥༩ རྟུང་བ་དེ་ལྟ་བུ་སྤྲུལ་།
- ༡༦ «གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་མའི་»ནང་བོད་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ལ་བཤད་པ་སྤྱི་ཐུན་པེ་གཉིས་ཐོན་མོད། དེ་དག་ཏུ་སྤྱོད་ལྟུང་གི་སྤྲུལ་རྟགས་བདེ་སྤྱོད་ལ་སྟོན་འཕྲི་དགོས་པའི་དབྱེད་པ་དམིགས་བསམ་ལ་བྱུང་།
- ༡༧ དཔེར་ན། «མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ།» ལེའུ་དང་པོ། དེབ། ༤ ཤོག ༣༠ ལ་གཟིགས།
- ༡༨ གོང་མཚུངས། ལེའུ་དང་པོ། དེབ། ༤ ཤོག ༣༡ ལ་གཟིགས།
- ༢༠ བསྟན་བཅོས་འདིའི་མཇུག་ཏུ། “འདིར་ནི་ཁོ་བོས་མདོར་བསྟུས་པ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་པར་ཟད་དེ། འདི་དག་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། འགལ་སྔོང་དང་། དེ་དག་གི་སྒྲ་རིམ་སྒྲིབ་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཁོ་བོས་སྤྲུལ་བའི་སྒྲ་འབྲུག་བསྟན་ཤེས་རབ་འཕྲོ་བ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།” །ཞེས་བྱུང་ལ། སྤྱི་བསྟན་བཅོས་དེ་བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་གི་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྤྲུང་མོད། ད་ལྟ་མཛུགས་བྱེད་པའི་གསུང་འབྲུལ་དང་། བོད་ནས་ཉེ་དུས་ཐོན་པའི་ཁ་སྐོང་གཉིས་ཀར་མ་བཞུགས་པ་གིན་ཏུ་ཡངས་།
- ༢༡ རོ་ལ་མི་ལྷན། «བོད་དུ་བདེ་སྤྱོད་རིག་པའི་སྤྱོད་བྱུང་བར་དབྱེད་ཞིབ།» རོ་ལ་རྒྱ་ཁྱུལ་ས་ཨམ་སྟེར་ཏུ་ ༡༩༣༤ ལོར་དཔར་བཅུག།
- ༢༢ འདིར་མཚམས་བཅད་ཅེས་པ་ནི་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་ཚོ་ཚོགས་མཚམས་གཅོད་ཚུལ་ཏེ་ཡིང་སྐད་བདེ་སྤྱོད་ཏུ་ punctuation ཞེས་པའི་དོད་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་དང་། ཚིག་བསྒྲིགས། ཚིག་གི་སྒྲིབ་བ། ཚིག་སྒྲུབ་ཅེས་པ་རྣམས་ནི། རིམ་པ་བཞིན། words, phrases, clauses, and sentences ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོད་ཡིན་། དེ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་ཞིབ་ཕྲ་ནི་གཤམ་དུ་གཞུང་དངོས་གཞིའི་ནང་དུ་ལྟ་རྒྱུ་ལ་དེ་ནས་མཁྱེན་འཚལ་།

སྐབས་དང་པོ། ཡི་གེའི་སྒྲིབ།

འདི་ནི་མཁས་མོངས་འབྱེད་པ་སྟེ།

དོན་འདི་ཁོང་དུ་ཆུད་པའི་མི།

མང་པོ་འདུས་པའི་ནང་དག་ཏུ།

མཁས་པའི་སྟན་ལ་འདུག་པར་དབང་།

ཞུལ་ལོ་ཕྱ་བ་ཆོས་སྒྲིབ་བཟང་པོ། «ཟ་མ་ཉིག་བཞོད་པ།»

ལེའུ་དང་པོ། དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ

༥ བད་སྒྲོན་གྱི་གཞུང་ལུགས་ནི་སྒྲ་རིག་པའི་ཆ་ཤས་གིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཅིང་།
དེའི་བརྗོད་དོན་གཙོ་བོ་འདྲ་ཡི་གེ་དང་མིང་ཚིག་སོགས་ལས་བརྗོད་པ་རིམ་ལྔ་བ་ཀྱབ་ཚུལ་གྱི་རིགས་
ལས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་མིང་ཚིག་བརྗོད་པ་མཐའ་དག་གི་སྒྲུབ་གཞི་མཐར་ཐུག་
པ་ནི་ཡི་གེ་ཡིན་པས། ཐོག་མར་ཡི་གེའི་རྣམ་བཞག་བཤད་པར་བྱའོ།

ཡི་གེའི་རོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་ཚུམ་པའི་གཞིར་གྱུར་པའི་སྐད་གྱི་གདངས་གིག་ལ་བྱ་བ་
སྒྲོན་གྱི་སྒྲ་རིག་སྒྲུབ་རྣམས་གསུངས་པ་ལྟར་ལ། ཡི་གེའི་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་སྐད་དོད་ཨ་ཀྲར་ཞེས་པ་
“མི་འགྱུར་བ་”ཞེས་པ་སྟེ། དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་སྒྲུབ་གདངས་ཀྱི་རྣམ་པའི་
རང་བཞིན་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བར་གནས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ།

ཡི་གེ་ལ་དབྱེ་ན། དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་གཉིས་སོ། །དེ་གཉིས་ལས་ཐོག་མར་
དབྱངས་ཀྱི་རོ་བོ་ནི། ཡི་གེ་གང་ལས་སྒྲེས་པའི་གནས་དང་བྱེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་མི་གསལ་ཞིང་སྒྲ་
ཙམ་དང་ར་ཙམ་ཤས་ཆེ་བའི་ཡི་གེའོ། །དཔེར་བརྗོད་ནི། ཨ་ཨ་ཨ་ཨ་ཨ་ ལྷ་བྲ་སྟེ། དབྱངས་
ཀྱི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་སྒྱུར་བའི་ཆེ་ཡི་གེ་སོ་སོའི་སྒྲ་གདངས་དང་མཐུན་
པའི་དབྱངས་སམ་ར་ཙམ་བར་བྱེད་དོ།

༡༡ དབྱངས་ཀྱི་ཡི་གེ ༥

ཨ་ ཨུ ཨེ ཨོ།
གི་ཤུ ཞབས་ཀྱུ། འགྲེང་བྲ། ཅ་རོ།

དབྱངས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ཤེས་དགོས་པ་ནི། བོད་རྒྱུད་ལ་
གསལ་དུ་བཤད་པའི་འདོགས་ཅན་དུ་བྱས་པའི་འདོགས་གྱི་ཡི་གེ་ ཡ་བཅུགས་དང་། ར་བཅུགས་།

༡ དབྱངས་ཡིག་རྣམས་ཀྱི་གཞུགས་ལ་བརྟེན་སྒྲིབ་སོགས་ཀྱི་འགྲང་པའི་བརྒྱུས་«སྤྱོ་སྟོ་མཚོན་ཆར་»འཁྲུགས་པ་དེར་གཟིགས་འཆང་།

ལ་བཏགས། མ་བཏགས་བཞི་ཡོད་པའང་།^༩ སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་
བཀོད་པའི་ཆོ་ཡི་གེ་དེར་རིམ་པ་བཞིན་ཡི་སྒྲ་དང་། ར་སྒྲ། ལ་སྒྲ། དེ་བཞིན་དུ་མ་སྒྲ་ཅུང་ཟད་
ཐོན་པ་ཞིག་དགོས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། གྲ། ཞེས་པར་ཡི་གེ་ཀ་དང་དེའི་འཇུག་ཏུ་ཡི་གེ་སྒྲ་ཐོན་ཏེ་ཀ་
ལ་བཏགས་ཀྱི་ཞེས་སྒྲོས་དགོས་པར་བརྟེན། བོད་སྐད་ལ་ལ་བཏགས་སོགས་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་
བཞི་རྣམས་དབྱངས་ཡིག་བྱེད་པར་བརྟེན་ན་ལེགས་སོ།

༡༡ གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ ༣༠

གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེའི་ངོ་བོ་ནི། གནས་དང་བྱེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་གསལ་ཞིང་མཚུ་
སོགས་འབྱེད་འཇུམ་གྱི་དབང་གིས་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཡི་གེའོ།

མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཀའི་ཐོང་བ་སྟེ་ཀ་ཐོང་ངམ། ལེགས་སྒྱུར་གཞིར་བྱས་ཀྱི་མིང་ཀྱི་
ལིའི་ཡི་གེ་དང་། ཀ་ནས་མས་སུ་བགྲངས་པའི་ཀ་མས་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་། ལ་སྐད་ལ་ཀ་ལ་ཞེས་ཀྱང་
ཟེར་རོ། དེ་ཡང་བོད་སྐད་ལ་ཉི་པར་མཁོ་བའི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་སྐུམ་ཅུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་རྣམས་
གཤམ་གསལ་ལྟར་སྟེ་པ་བདུན་དང་བྱེད་དུ་འདུའོ།

༡ ཀ་ ལ་ ཀ་ ང་།	༩ ཅ་ ཆ་ ཇ་ ཉ།
༢ ཉ་ ཐ་ ད་ ན།	༡༠ པ་ བ་ ང་ མ།
༣ ཅ་ ཆ་ ཇ་ མ།	༡༡ ཞ་ ཟ་ འ་ ཡ།
༤ ར་ ལ་ ཤ་ ས།	༡༢ ཉ་ ཞ།

^༩ ཐོན་ཀྱི་བདུ་སྒྲོད་པ་འགས། མ་བཏགས་ལ་མ་ཐུར་ཞེས་སྐད་དེ་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེར་མི་བརྟེན་བར་སྒྲ་ངམ་དང་། བདུ་སྒྲོད་
རང་གི་འགྲོས་དང་བསྐྱེད་ན་ལ་བཏགས་དང་ར་བཏགས་སོགས་ལྟར་འདོགས་གི་ཡི་གེར་བརྟེན་ན་ལེགས་པར་མཛོན།

སྒྲིབ་ཡི་གེ་ལ་ཕོ་མོ་འདྲ་བའི་རྒྱལ་སྐྱེད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་སྐྱབས་དབྱེད་སྐྱེད་རྣམས་མོ་དང་གསལ་བྱེད་རྣམས་
ཕོར་འཛོག་མོད། གསལ་བྱེད་སྐྱེད་རྣམས་ལ་འདྲ་སྒྲིབ་ཞན་གྱི་དབང་གིས། “ཀ་ཅ་ཉ་པ་ཅ་
རྣམས་པོ། ཁ་ཆ་ཐ་པ་ཆ་མ་ནིང་། ག་ཇ་ད་བ་ཇ་མ་ཞ། ཟ་ལ་ཡ་ཤ་ས་མོ། འ་ཉ་ན་མ་ཤིན་ཏུ་
མོ། འ་ལ་ཉ་ཨ་མོ་གཤམ་སྟེ། ཨ་ནི་མཚན་མེད་ཅེས་གྲུབ་བྱ།”^༤ ཞེས་བད་སྒྲོན་གྱི་སྒྲིབ་དཔེན་
དབྱེད་སྐྱེད་ཅན་གྱུ་བ་པའི་དོ་རྗེས་«དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»^༥ དུ་གསུངས་པ་ལྟར་འཛོག་
དགོས་ཤིང་།

དེ་དག་ལས། གསལ་བྱེད་མོ་ཡིག་ག་ ཇ་ ད་ བ་ ཡ་ དང་། ཤིན་ཏུ་མོ་འདྲ་བའི་གེ་བཞི་
ཀ་སྟེ། ང་ ཉ་ ན་ མ་ བཅས་ཀྱི་ཡི་གེ་ ༧ ལ་ར་མགོ་དང་ལ་མགོ་ས་མགོ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་སྒྲོན་འཇུག་བསྐྱེད་རྣམས་ལྟེ་བའམ་དག་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་དགོས་པོ།

དཔེར་བརྗོད་ན།	ག	གངས། དགོན་པ། སྒྲུང་ཏོག
	ཇ	ཇ་མ། མཇའ་མཚོན། རྗེས་མ།
	ད	དོན་གྲུབ། བདེན་པ། དོ་རྗེ།
	བ	བོད་པ། འབོད་པ། དབང་པོ།* སྤལ་པ།
	ཡ	ཡས་མས། གཡོན་པ། གཡས།
	ང	ངར་མ། མངར་མོ། རྩ་མ།
	ཉ	ཉལ་བ། གཉེན་ཚན། ལྷིང་རྗེ།
	ན	ནད་པ། གནས་ཚད། ལྷག་ཚ།
	མ	མེ་ཏོག དམར་པོ། ལྷན་ཁང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

*ད་སྒྲོན་འཇུག་ཅན་གྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ བ་ ཡིག་གི་སྒྲིབ་གདངས་ལ་“དབང་ལྷག་”དང་། “དབང་པོ།”

༤ «དཀའ་གནད་མེལ་བའི་མེ་ལོང་།» དེབ་འདིའི་ཤོག་གངས་ ༤༩ ལ་གསལ་གསུངས་ཤིང་།

རྒྱུ་ལ། བད་མྱོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སྤུམ་ཅུ་པའི་སྒྲིབ་པོ་«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།
 དབྱངས་ཀྱི་བྱ་བ་གསལ་པོ་དུ། བྱེད་པ་ཨི་ཨུ་ཨི་ཨི་བཞི།
 གསལ་བྱེད་ཀ་མོགས་སྤུམ་ཅུ་པོ། ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

ལེན་གཉིས་པ།

༥ བོད་རྒྱལ་དུ་མིང་ཚིག་གི་ཚོམ་གཞིར་གྱུར་པའི་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་
 ཚམ་དུ་མ་ཟད་རྗེས་སྐྱབ་ཀྱི་ཡི་གེའང་འཛུགས་དགོས་ཏེ། དེ་ཡང་ཚུགས་གཅིག་ནས་བོད་རྒྱལ་ལ་
 ཡོད་པའི་རྒྱ་མཐའ་དག་གསལ་བྱེད་སྲུལ་ཅུ་རྒྱུད་རྒྱུད་ནས་ཐོན་མི་ཐུབ་པ་དང་། ལྷག་པར་བོད་
 རྒྱལ་ལ་རྒྱའི་ཐོག་ནས་བྱུང་པར་སྤེལ་བྱ་མེད་མོད་དོན་ལ་བྱུང་པར་གིན་ཏུ་ཆེ་བའི་མིང་ཚིག་ དཔེར་
 བ་སེམས་ཅན་སྟག་ཅིས་པ་འི་“སྟག་”དང་། ས་ལ་རྟགས་རྒྱབ་པའི་“རྟགས།” རྟག་ཏུ་འགོ་ཞེས་
 པའི་“རྟག” ལྟ་བུ་རྒྱ་མཚུངས་པ་མང་བས། དེ་རྣམས་དབྱེ་འབྱེད་གཏོང་བའི་ཕྱིར་ཅུ་བའི་མིང་
 གཞི་ཏུ་ཡིག་ལར་མགོ་དང་ས་མགོ་བཟུང་ཅིང་། དེའི་སྟེང་རྗེས་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་སྟོན་པའི་
 ཐོག་ནས་སྤེད་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན།

དེ་ལྟ་ན་ཐོད་སྐྱོད་གྱི་རྗེས་སྐྱབ་གྱི་ཡི་གེའི་ངོ་བོ་ནི། གསལ་ཁྱེད་གྱི་ཡི་གེ་རྒྱུང་པ་མ་ཡིན་
མོད། ཡ་བཏགས་སོགས་འདོགས་དང་ར་མགོ་སོགས་མགོ་ཡིག་བསྐྱལ་ཏེ་མིང་གཞིར་བྱུང་ཅིང་
དེ་ལ་ཐོན་འཇུག་དང་རྗེས་འཇུག་སོགས་སྐྱར་རུང་བའི་ཡི་གེའོ། ཁྲོལ་རྒྱུན་བར་སྐྱོད་ནང་མགོ་
འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ་རྗེས་སྐྱབ་གྱི་ཡི་གེའི་ཐ་སྐྱོད་མི་ཐོན་མོད། ཡི་གེ་དེ་རྒྱུ་མ་སྐྱོན་རྗེས་དང་

༡) སི་ཏུ་བར་ཆེན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཨ་མ་དོའི་བདེ་སྤྱོད་མཁས་པ་འཇམ་ཏེལ། བྱིས་ཀྱི་དགོ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་སོགས་ནས་
མུ་དུས་ལུ་བོད་སྐད་སྒྲུབ་ཅན་མས་ས་མགོ་ར་མགོ་ལ་མགོ་སོགས་དང་། རྩོན་འཇུག་སོགས་ཡི་གེ་ཆ་ཆར་གི་སྒྲ་བཀ་ནས་
འདོན་སྒྲེལ་ཡོད་པར་བཤད་མོད། འདི་ནི་དབྱུང་ག་ཞི་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་གནས་ཡིན་ཚུལ་གསལ་དུ་ཡི་གེའི་བསྐྱུ་ག་ཚུལ་གྱི་
འཕྲུལ་ཐད་དུ་ཞུ་བས་དེར་ག་ཞིག་ས་འཆུལ་།

དབྱངས་བཞི་པོ་གང་རུང་གདགས་སུ་རུང་བའི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེར་གནས་པས། བྱིས་ནས་འདི་
རིགས་ལ་ཐ་སྙད་འདི་ལྟར་བཏགས་ན་ལེགས་པར་མཐོང་།

དེ་ལ་དབྱེན། བོད་སྐད་རང་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་དང་། མགོ་ཅན་
གྱི་ཡི་གེ་སྟེ་རིགས་གཉིས་སོ།།

༡༡ འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་

འདོགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ། ཡ་སྐྱ་ཡོད་པ་ཡ་བཏགས་དང་། ར་སྐྱ་ཡོད་པ་ར་བཏགས།
ལ་སྐྱ་ཡོད་པ་ལ་བཏགས། སྐ་སྐྱ་ཡོད་པ་སྐ་བཏགས་ཏེ་རིགས་བཞི་ཡོད།

དེ་ཡང་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་སྐད་ལ་ཡི་གེ་ རི་ ལི་ གཉིས་དབྱངས་སུ་བགྲང་བ་དང་། ཡ་
དང་ སྐ་ གཉིས་དབྱངས་ཁྱེད་པར་བརྩི་ལ། བོད་ཡིག་རྩ་བའི་གོང་དུ་སྐྱས་པ་བཞིན་དངོས་སུ་ན་
དབྱངས་སུ་ངོས་འཛིན་མི་བྱེད་མོད། འོན་ཀྱང་ཡ་བཏགས་དང་། ར་བཏགས། ལ་བཏགས་
སོགས་སྒྱུར་བ་ན། འདོགས་གྱི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་དབྱངས་དང་ཆ་འདྲ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་པས་

༡ རྒྱ་ལོ་ལྷ་པོ་ཆེན་པོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྐྱེད་པར།» “གསལ་བྱེད་སྐུ་ཅུ་བཞི་བཞི། ཡ་བཏགས་བདུན་དང་
ར་བཏགས་བདུ། དེ་བཞིན་འོག་རྩ་ལ་བཏགས་དུག སྐ་བཏགས་རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་དང་། ར་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་
གསུམ་དང་། ལ་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་དང་ནི། སྐ་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་གཉིས་དང་།” ཞེས་འདོགས་ཅན་དང་མགོ་ཅན་
གྱི་ཡི་གེའི་གྲངས་བརྩི་རྩལ་ཅུང་མི་འདྲ་བཞིག་བྱུང་བ་བརྟགས་ན། ར་བཏགས་ལས། ཏ་ཐ་གཉིས་མ་བགྲངས་ལ། ར་
ལ་བཏགས་པ་སྟེ་ར་མགོ་ཅན་ལ་འདིར་བཅུ་གསུམ་གསུངས་ཤིང་གཤམ་དུ། “ར་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་ཡི་དཔེར།” ཞེས་
འགལ་ནས་བྱུང་མོད། དཔེར་བརྗོད་ལ་བཅུ་གཉིས་བྱུང་བས་ཡལ་ཆེར་སྟེ་བྱི་གཉིས་ཀྱི་ཡི་གེ་མ་དག་པར་ངོས་ལ། དེ་
བཞིན་དུ། “ས་ལ་བཏགས་པ་བཅུ་གཉིས་ནི།” ཞེས་བྱུང་ཡང་། དཔེར་བརྗོད་ལ་ས་མགོ་ཅན་དངོས་བཅུ་གཉིས་དང་།
དེའི་སྟེང་། སྐ། བསྐྱན་འདུག་མོད། དེ་ནི་ས་མགོ་ཅན་དུ་མ་བགྲངས་ན་ལེགས་།

ཕྱི་ལོ་མཁའ་ཁག་ལྟེན་གྱི་འཁྲུག་མཁའ་ལོ་ལ། བླ་མ་ཤུ་གསུམ་ལྟར་དེ་ར་བཏགས་བཅུ་གཅིག་བཅི་སྒྲིལ་འདུག་
མོད། འདིར་ནི་«གཤམ་རྟོག་སྤྲུལ་རྟགས་»སྤྱུང་བ་རིགས་ལམ་དང་མཐུན་པར་མཐོང་བས་དེ་བཞིན་དུ་བྱས་ཡོད་

ལ་བཏགས་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ལས་ལྷ་ལ་ ར་ ཞེས་པའི་སྒྲིག་པ་གཏོགས། གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་
གཅིག་མཚུངས་སུ། ལའི་སྒྲིག་པ་ཐོན་པོ་ཞིག་ཐོན་པ་དགོས་།

ཕ་བཏགས་ཅན། ༡༩ ཀྱ་ ཁ་ ག་ ཏ་ ཉ་ ཐ་ ག་ ར་ ལ་ ལ་ ས་ ཏ་

ཕ་བཏགས་འདི་གྲག་སྒྱེད་ཅན་དེ་དབྱངས་ཡོད་པའི་ཡི་གེ་ར་མི་འཕྲོ་བ་པར་ཤེས་དགོས་།

གོང་དུ་དྲངས་པའི་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་བཞི་པོ་གང་རུང་ཙམ་བཀོད་པའི་ཡི་གེ་ལ་
འདོགས་ཅན་ཉིས་བརྟེན་མེད་ཞིང་། དེའི་དོན་ཡང་རྩ་བའི་མིང་གཞི་ཡི་གེ་དེ་གཅིག་དང་དེའི་
སྟེང་དུ་འདོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་གཅིག་སྟེ་ཡི་གེ་གཉིས་བརྟེན་ནས་ཡོད་པས་ཡིན་། ར་མགོ་ས་མགོ་
སོགས་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ་འདོགས་བཏབ་ན་འདོགས་ཅན་གསུ་མ་བརྟེན་མེད་པ་ཤེས་
དགོས་།

ཟུར་བཞོད། གོང་གི་ར་བཏགས་བཅུ་བཞི་ལས། ཏ་ཐ་ན་ གསུམ་འཕྲུག་ཡུལ་གིན་ཏུ་ཏུང་ཞིང་།
ཏ་ལ། བད་རྟིང་གི་ཚིག་ཏོན་(བརྟོན་འགྲུས་)ཏུ་བྱ་དང་། ཡང་ལེགས་སྒྱུར་གྱི་ཚིག་ཏི་གྲུལ་ལ་(མདུང་ཅེ་གསུམ་)
ཏུ་བྱ། ཡང་ན་པོན་དང་ཞང་ཞུང་གི་སྐད་ལས་བྱུང་བའི་ཐ་སྟོང་དམིགས་བསལ་རེ་གཉིས་མ་གཏོགས། རྒྱན་
སྟོང་གི་ཐ་སྟོང་ལ་ནི། ཏེ་ཉོར་རམ་ཏེ་པོ་ཞེས་པ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཞིག་གི་མིང་ཙམ་ལས་མེད་། ཐ་ལ། ཐུག་
ཐུག་ཏེ་སྒྲིག་གསུམ་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་གི་ཐ་སྟོང་ལས་པ་ལ་ཆེར་རྒྱན་སྟོང་གི་མིང་ཚིག་ལ་མི་བྱུང་། དེ་
བཞིན་དུ། ཏ་ལ། ལེགས་སྒྱུར་གྱི་ཚིག་པོད་ཡིག་ཏུ་ཐིས་པ་ལས། པོད་སྐད་རང་ལ་ནི། སྟུ། ཞེས་པ་ལས། བ་
ཡིག་རྒྱུང་པ་ལ་ར་བཏགས་ཅན་མེད་ཅིང་། སྟུ་ཡང་། སྟུལ་ནི་ཞེས་པའི་བད་རྟིང་གི་ཚིག་གི་རིམ་འཕྲོ་བ་
ལ་གོ་བ་དེ་དང་། ཡང་རྒྱ་སྐད་ཉེར་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་གསེས། སྟོན། ཞེས་པ་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི། སྟོན་ལྷ་
བ། ཞེས་པ་ལས་པ་ལ་ཆེར་མི་འབྱུང་།

ལ་བཏགས་ཅན་དྲུག་ལས། ལྷ་ལ། རྒྱན་སྟོང་གི་ཐ་སྟོང་དུ་པ་ལ་ཆེ་བ་ཉི་ལྔ་འཕྲོ་བ་དང་། ཡང་ན་

ལོ་དང་ཟླ་བའི་ནང་གི་ཟླ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་མང་ཞིང་། དེ་མིན་པ་ལ་ནི། གྲོགས་སམ་རྟོགས་པའི་གོ་
 དོན་ཡོད་པའི་ཆོག་དཔེར་ན། བཟའ་ཟླ། ཟླ་གྲོགས། ཟླ་བོ། ཟླ་སྤྲིག་ལྟ་བུ་དང་། གཞན་ཡང་། ཟླ་འདྲེས།
 གོས་ཟླ་གས། འགན་ཟླ་མེད་པ། ཟླ་བལ། ཟླ་ཡ། ལུང་མེད་ཀྱི་ཟླ་མཚན། དབྱིབས་ཟླ་མ་པོ་བཅས་དང་། ལྷ་
 ཆོག་མ་ཁི་བཟླ་བ། ཟློ་བ། བཟླ་ས་པ། ཟློས་ཤིག་འབྲུག་པ་བཟླ་ས་པ། ཟླུ་མ་པ། བཟླུ་མ་ས་པ། ཟླུ་མ་ས་ཤིག་
 བར་ཆད་སོགས་བཟློག་པ། ཟློག་པ། བཟློག་ས། བཅས་པ་ལྟ་བུ་ལས་འཇུག་ཡུལ་དེ་ཙམ་མང་པོ་མེད།

༡༡ མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ

མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ་དབྱེ་ན། ར་མགོ་ཅན་དང་། ལ་མགོ་ཅན། ས་མགོ་ཅན་བཅས་
 རྟོགས་གསུམ་ཡོད་དེ།

ར་མགོ་ཅན། ༡༩ ཀ་ ག་ ར་ ུ་ ཅ་ ཆ་ ཇ་ ཉ་ ཏ་ བ་ མ་ ཙ་ ར་

ལ་མགོ་ཅན། ༡༠ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་

ས་མགོ་ཅན། ༡༡ སྐ་ སྐ་ སྐ་ སྐ་ སྐ་ སྐ་ སྐ་ སྐ་ སྐ་ སྐ་ སྐ་

ཟུར་བཞོད། དེ་ལྟར་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་རྒྱུང་པ་ ༣༠ ནི་བོད་ཡིག་གི་རྩ་བའི་མིང་གཞི་སྟེ། ཡི་
 གེ་ལས་མིང་ཆོག་སོགས་རྒྱུ་བ་པའི་གཞི་རྩ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། ཞར་བྱུང་བུ་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་རྣམས་ཀྱང་མིང་ཆོག་
 སོགས་རྒྱུ་བ་པའི་མིང་གཞིར་འཛོག་དགོས་སོ།

མཁས་དབང་བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པས་མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ལས་དངོས་
 གཞིའི་བེད་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བའི་རྟོགས་འགའ་གས་དམིགས་འདོན་མཛད་པ་རྣམས་ངོས་བཟུང་
 ན་ཕན་ཆེ་བས་འདིར་བཀོད་ན།

དེ་ལ་མ་ཡིག་ནི། བ་ཕྱེད་མ་རུ་འབོད་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར། བལ་ཆེར་བ་དང་སྤྱོད་པ་མཚུངས་

ཤིང་། དེར་མ་ཟད་མིང་གཞི་ལ་འཇུག་པའང་མ་སྒྲིལ་མ་ཁ་ལྟ་བུ་ཉུང་བའི་ཕྱི་ལོ་མེད་པས།
 དེའི་ཕྱིར་མ་ཡིག་འདི་ལ། མེད་ཀྱང་ཚོགས་པའི་ཡི་གེ་གཅིག་ཅེས་ཐ་སྟོན་མཛད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་
 ལྷ་ཡིག་དང་ལྷ་ཡིག་གཉིས་གཅིན་སྟོན་ལྷ་དང་ལྷ་ཡི་མིང་དང་། གངས་ཀྱི་ལྷ་མ་གཏོགས་གཞན་ལ་
 མི་འཇུག་པས་རེ་རེ་བར་ཟད་ཅེས་པ་གྲགས་ཆེ་ལ། ཏ་དང་བྲ་གཉིས་གོང་དུ་སྒྲིལ་པ་ལྟར་རེ་རེ་
 དང་། ས་ལ་བཏགས་པའི་ཅ་ཡིག་ནི། ལྷ་དང་སྟོ་ལ་གཉིས་ཁོ་ན་དང་། མ་འོག་ག་ལ་ར་
 བཏགས་མཁྱ་ཡིག་ཀྱང་མགོན་དང་མགོན་གཉིས་ཁོ་ནར་ཟད་ཅེས་བདག་གིས་ཁ་ཚོན་བཅད་དེ་
 སྒྲིལ་སོ། །ཡང་གསར་བུ་བ་ནམས་ལ་དྲི་སྟེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ནི། ལྷ་ཡིག་ནི། ལྷོག་
 དང་ལྷོགས་ལྟ་བུ་གཉིས་ལས་ལྷོག་པ་ཡོད་དམ་མེད། ལྷ་ཡིག་ནི། ལྷོག་ལྷོགས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་
 བགས་པའི་མིང་ལས་གཞན་ལ་འཇུག་པ་ཡོད་དམ་མེད། མ་གྱ་ཡིག་ནི། མགྱོགས་ལྟ་བུ་ན་རུ་ཅན་
 དང་། དགྱ་ཡིག་ནི། དགྱེས་ལྟ་བུ་འགྲེང་བུ་ཅན་དང་། བགྱ་ཡིག་ནི། བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་ལྟ་བུ་
 ལྷ་གྱ་ཅན་ལས་གཞན་པ། ཁོ་བོའི་སྟོ་གོས་ཀྱི་བྲག་པ་དོག་པས་མ་མཐོང་ཡང་། གལ་ཏེ་མཁྱེན་
 ལྷོན་ཡངས་པ་དག་གི་སྒྱུན་ལམ་དུ་དེ་མེན་པའི་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ཤར་བྱུང་ན་བདག་གི་སྒྲུག་རྗེས་
 བན་པ་འདི་ལ་ཕྱི་སྟོན་ཅི་བདེར་མཛོད་ཅེས་སྐབས་དབྱེ་བར་བྱའོ།^༤ །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༡༡.༣ གསུམ་བརྟེགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ

མགོ་འདོགས་གཉིས་ཀ་ཆབས་ཅིག་ཏུ་ལྷན་པའི་ཡི་གེ་ལ་གསུམ་བརྟེགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་
 ཞེས་ཟེར་། དེ་ལྟ་བུའི་མགོ་འདོགས་གཉིས་ཀ་ལྷན་པའི་ཡི་གེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་བྱུང་མོད་གངས་
 ཉུང་བས་ངོས་འཛིན་སྒྲིལ་བའི་ཆེད་དུ་འདིར་བཀོད་ན།

^༤ «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དེབ། ཤོག ༡༢༡

ས་མགོ་ཅན་ཉིས་བརྩེགས། ་ བསྐྱ་བསྐྱ་བསྐྱ་བསྐྱ་བསྐྱ་བསྐྱ་བསྐྱ་བསྐྱ་

ལ་མགོ་ཙན་ཉེས་བཅུགས། ༡ བལྟ་བལྟ།

མགོ་ཙན་གསུམ་བཅུགས་འཕུལ་བ། ༢ བརྟ་བརྟ་བརྟ། བསྟ་བསྟ་བསྟ།

༡༢ ལོག་ཡིག་དང་། ལྷག་པོའི་ཡི་གེ

ལོག་ཡིག ༢ ཏ་ ཐ་ ཏ་ ཏ་ ཏ་ ཏ།

ལྷག་པོའི་ཡི་གེ ༣ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ་ ལྷ།

ལོག་ཡིག་རྣམས་བོད་སྐད་རང་གི་ཚིག་ལ་གིན་ཏུ་ཉུང་ཞིང་། ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་གཙོ་
བོ་ལེགས་སྦྱར་རམ་སྐད་ཡིག་གཞན་པར་གི་ཡི་ལེ་སྐད་ལྟ་བུ་ལས་བྱུང་བའི་ཚིག་འབའ་ཞིག་ཡིན་
པར་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན། མཐུལ། ཁྲིམ། གསེར་ཁམ་ལྟ་བུའོ།།

༥ ལྷོགས་སྟོན་ལོ་ཙཱ་བའི་«བད་གསར་རྟེན་གི་རྣམ་གཞག་ལི་གི་འཁྲུ་ཁང་»ནང་། བོད་སྐད་ནང་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ཟུར་
ཆག་པ་བད་རྟེན་ཏུ་འབྱུལ་བ་དང་། ཡང་ཆུ་ནག་གི་སྐད་བད་རྟེན་ཏུ་འབྱུལ་བ། དེ་བཞིན་ཏུ་བོད་སྐད་ནང་ཉེ་མོག་པོའི་
བད་ཡོད་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཁང་ཁྱུང་གི་སྐད་ཏུ་འང་བཞུགས་པའི་ཚིག་ཡོད་ཚུལ་ངོས་འཛིན་དང་བཅས་གསལ་བར་
འཁོད་པ་རྣམས་བད་སྟོན་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་ཡོད་པ་རྣམས་དང་བད་སྟོན་གཞན་ལ་སྟོབ་པའི་སྟོབ་དཔོན་རྣམས་
ནས་བྱགས་སྒྲུང་ངོས་པར་མཛད་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་།

སྤྱིར་བོད་ཡིག་ནང་ལོག་ཡིག་དང་སྐྱབ་པོའི་ཡི་གེ་འབྲི་བ་ནི་ལེགས་སྐྱབ་གྱི་སྐྱགས་
 ཡིག་བོད་ཡིག་ཏུ་འབྲི་བའི་ཆེད་དུ་བཅོས་པ་ཡིན་པར་གཤམ་དགོས། དེ་བཞིན་དུ་སྐད་ཡིག་གཞན་
 གྱི་སྐྱབ་བོད་ཡིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཆོ་གསར་དུ་མཁོ་བའི་ཡི་གེ་ ལྷ་ དང་ ཅ་ གཉིས་ཀྱང་མིང་གཞི་
 དང་རྗེས་སྐྱབ་གྱི་ཡི་གེར་འཛོག་ བྱིས་ནས་ཨིན་སྐད་བོད་ཡིག་ཏུ་འབྲི་ཚུལ་གཏན་འབེབས་བྱུང་
 བ་བྱུང་ན་དེ་དུས་ངེས་པར་དུ་ལུ་བ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་གྱི་སྐྱབ་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་མཚོན་པའི་
 ཆེད་དུ་རྗེས་སྐྱབ་གྱི་ཡི་གེ་གསར་བ་བཞོད་གོས་པ་སྤིང་བའང་ལུ་མི་དགོས་སོ།།^༦ ||

⁶ ལྷ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་འདི་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ཀྱི་གདངས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་མཚོན་པའི་བྱིར་བུ་བཀག་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་«གྲུབ་མཐའ་
 ཤེལ་གྱི་མེ་ལོང་»དུ་བཀོད་སྤངས་ལ། ལྷ་དེ་ནི་ལུ་བ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཡི་གེ་ F ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་
 དེས་མཚོན་། ཁོ་བོ་ལྟར་ན། བོད་ཡིག་གི་ལོག་ཡིག་ཁོངས་ནས་ཡི་གེ་ ༩ ཨིན་ཡིག་གི་ Q རོད་དང་། ལྷ་ X རོད་
 དུ་བཞག་ན་འབྲད་དམ་བཟླག་ དཔེར་ན། Queens College ཞེས་པ་ལ་ ལྷ་ལྷོ་མཐོ་སྤྱོད་ལྷ་བྱ་དང་། Oxford
 University ཞེས་པ་ལ་ ཨོ་ལྷ་ལྷོ་མཐོ་སྤྱོད་ཆེན་མོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ལེའུ་གསུམ་པ།

རྩེས་འཇུག་དང་། ཡང་འཇུག རྩོན་འཇུག་བཅས་ཀྱི་སྒྲོམ།

༥ གོང་དུ་སྒྲུབ་པའི་བོད་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་སྒྲུབ་ཅུ་ལས། ཀ་ཁ་དང་། ཅ་ཆ་ཇ་
 ཉ། ཉ་ཐ། པ་པ། ཅ་ཆ་ཇ་མ། ཞ་ཟ་ཡ། ཤ་ ཉ་ཡ། བཅས་ཡི་གེ་ཉི་ཤུ་ནི་མིང་གཞི་འབའ་ཞིག་
 ལས། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་གཞན་ཀྱི་རྩོན་རྩེས་གང་དུ་འང་མི་འཇུག དེ་ལས་གཞན་པའི་ཡི་གེ་
 རྣམས་གསལ་བྱེད་གཞན་ཀྱི་རྩེས་སུ་འགོད་དུ་རུང་བའི་རྩེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་སྟེ། དེ་རྣམས་མིང་
 གཞིའི་ཡི་གེའི་མཐར་བཀོད་པའི་ཆེ་ཡི་གེ་དེའི་མཐར་རྩེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་དེའི་སྐྱའང་ཐོན་པར་
 བྱས་ཤིང་། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཡང་འཇུག་པ་སྟེ་རྩེས་འཇུག་གི་ཡང་རྩེས་སུ་འཇུག་པ་ད་དང་ས་
 གཉིས་ཡོད་དེ། རྩེས་འཇུག་བཅུ་ལས་ ག་ད་བ་མ་འ་ ལ་ནི། མིང་གཞི་ཡི་གེའི་རྩོན་དུ་འང་འཇུག་
 ཏུ་རང་བའི་རྩོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ཡིན་པའི་རྩེས་རྣམས་ཤེས་དགོས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་
 གནད་ཆེའོ།

༦༡ རྩེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ ༡༠

ག་ ང་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ་ ར་ ལ་ ས།

རྩེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་འདི་རྣམས་མིང་གཞི་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩེས་སུ་འཇུག་ཏུ་
 རུང་བ་ཤེས་དགོས། རྩེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་མིང་གཞིའི་ཡི་གེའི་མཐུག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཆེ་
 མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དེའི་སྐྱ་འགྱུར་རྩེས་ནི། རྩེས་འཇུག་ ག་ ང་ ན་ བ་ མ་ འ་ ར་ ལ་ བཅས་
 བརྒྱད་ལ། མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དཔེར་ན་ཀ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན། སོ་སོའི་སྐྱའི་མཐུག་ཏུ་སྐྱའི་མཐའ་ལྟ་བུར་
 རྩེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་དེའི་སྐྱ་ཅུང་ཟད་ཐོན་པ་དགོས་ཤིང་། རྩེས་འཇུག་ ད་ དང་ ས་ གཉིས་ལ་

ནི་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིམ་མི་གནས་པ་དེ་ཡང་དབེར་ན་ཡི་གེ་དེ་གཉིས་མིང་གཞི་
 དབྱངས་མེད་པ་ལ་བཀོད་པའི་ཆོ། སྒྲིད། ཟས། ལྟ་བུ་དབྱངས་ཨེ་བྱང་བྱེད་གི་སྒྲིམ་ཐོན་པ་དང་།
 མིང་གཞི་ལ་དབྱངས་ཡིག་ཨེ་ཡོད་ན། སྒྲིད། ཟླུ། ལྟ་བུ་དབྱངས་ཅུང་རིང་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་དང་།
 དབྱངས་ལྷུ་ཡོད་ན། ལྟ། ལྟུ། ལྟ་བུ་ཞབས་ཀྱི་འོ་འོ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་ལ་མཆུ་ཚོག་བྱས་པ་བཞུགས་
 ཉི་ཅུང་ཟད་ཟླུར་ནས་བའི་སྒྲིམ་ཐོན་པ་དང་། དབྱངས་ཨེ་ཡོད་ན། བཀོད། ཆོས། ལྟ་བུ་ན་རིམ་སྒྲི
 ཡོད་པ་གང་ཞིག་ལ་མཆུ་ཅུང་ཟད་ནས་ཞིང་མཆུ་སྟེང་མ་གྱིན་བྱ་སྟེང་བ་ལྟ་བུར་བྱས་པའི་སྒྲིམ་ཐོན་པ་
 ཞིག་དགོས་པ་ཤེས་དགོས་པ་སྒྲིམ་དེ་གཉིས་ལེགས་སྒྱུར་དང་རྒྱ་གར་གི་སྒྲིམ་དེགས་ཉི་ལྟེ་སྐྱེས་ལ་
 མེད་པའི་བོད་ཀྱི་སྒྲིམ་ཀྱི་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྒྲིམ་ཡིན་ནོ། རྒྱ་བོད་གསལ་ལྟར་མན་གྱི་སྒྲིམ་དེགས་
 ལ་སྒྲིམ་དེ་ཐོན་པ་མ་ཟད་སྒྲིམ་དེ་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་དྲགས་ཀྱང་དབྱངས་ཨེ་དང་ལྷུ་ཉི་ལྟེ་ཕྱི་མཁའ་ལེ་བྱང་
 གཅིག་བཏབ་པའི་སྒྲིམ་ཡོད་པ་

༣༡ ཡང་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ ༡

ད་ ས།

ཡང་འཇུག་གི་ཡི་གེ་གཉིས་སྟེར་བ་ན་གང་ལ་སྒྱུར་སའི་ཆོག་དེའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བསྟན་
 དགོས་ཀྱི། གང་བྱུང་གིས་མི་རུང་དེ་ལྟར་ཡི་གེ་གང་གི་མཇུག་ཏུ་གང་འཐོབ་ཀྱི་འགོ་རྒྱུ་དེ་ལ་
 བད་སྟོན་གྱི་ཐ་སྟོན་དུ་“སྒྲིམ་སྟེར་”རམ་སྒྲིམ་ཉི་ལྟེ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཡི་གེ་དེ་དོན་གང་
 སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྟེར་བར་སྟོན་པ་ལ་“དོན་སྟེར་”རམ་དོན་གྱི་སྟེར་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་ཤེས་དགོས་པ་

ཡང་འཇུག་གི་ཡི་གེ་གཉིས་ལས། ཡང་འཇུག་ ད་ བེ་ཡི་གེ་ བ་ར་ལ་ གསུམ་གྱི་
 མཐར་འཇུག་ཅིང་དེ་ལ་ད་དྲག་ཅིས་ཀྱང་ཟེར། ས་ བེ་ ག་ང་བ་མ་ བཞིའི་མཐར་འཐོབ་པོ། ཡང་
 འཇུག་གི་ཡི་གེ་གཉིས་པོ་ནི་གཙོ་བོ་བྱ་ཆོག་ལ་དུས་འདས་པ་སྟོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲིམ་

མང་པོར་བྱ་ཚིག་ལ་སྐྱལ་ཚིག་འགོད་པའི་ཆེད་དུ་སྒྲིབ་བ་ཤེས་དགོས་ཤིང་།

ཟུར་བཞོན། རྒྱུ་གསར་བཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཡིག་ཚོགས་ཆུང་བའི་ཕྱིར་ད་དྲག་སྟེ་ད་ཡང་འཇུག་བསྐྱམས་ཏེ་བྱི་སྒོལ་མེད་པར་གྱུར་བས། མཛེས་ཆའི་ཆ་ནས་ལེགས་ཕྱོགས་སུ་ཕྱིན་ཡོད་མོད། ལག་ལེན་གྱི་ཆ་ནས་ཅུང་ཞྭ་ཁྲ་ཆེ་དུ་ཕྱིན་ཡོད་ཤིང་། གང་ལགས་ཞེན། བད་སྟོན་གྱི་བྲིམས་ལ་ད་དྲག་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྟེང་ནས་སྒྲིབ་བསྐྱུ་དང་། ལ་དོན། ཡི་ལྷན་གྱི་ཕྱད་འབྲེལ་སྒྲིབ་བྱེད་སྒྲིབ་གཞན་ཡང་། ཅིང་ཅས་ཅོམ་ཅོམ་ན། ཞེས་པ་རྣམས་འདི་བས་དགོས་པས། ད་དྲག་བསྐྱམས་པའི་རྗེས་ཚིག་གང་གི་མིང་མཐར་ད་དྲག་ཡོད་མེད་ཡང་ན་སྟོ་ལ་ངེས་དགོས་པའམ། ཡང་ན་རྟགས་ཀྱི་ས་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུ་ལ་གྱི་སྒྲིབ་བྲིམས་ཤེས་པའི་སྟེང་ནས་མ་གཏོགས། ཡི་གེའི་གཟུགས་རང་གི་སྟེང་ནས་ཤེས་མི་བྱུང་པར་གྱུར་ཡོད་ཤིང་། དེ་ལ་སྒྲིབ་ད་དྲག་ནི། རྗེས་འཇུག་ན་ར་ལ་གསུམ་ཅན་གྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་འདས་པ་དང་སྐྱལ་ཚིག་སྒྲིབ་བྱེད་དུ་མང་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་འཛོལ་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡིག་གཟུགས་མི་འགྱུར་བའི་བྱ་ཚིག་མཁྱེན། ཐར། འབྲུལ། འཆལ། ཞེས་པ་རྣམས་དང་། ཡང་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་བའི་བྱ་ཚིག་རྟེན། འཛོན། བསྟན། རོལ། ཞེས་པ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་ཡང་འཇུག་པ་ཤེས་དགོས་ཤིང་། དེའི་ཕྱིར་ཚིག་སྒྲིབ་བྱེད་པའི་ཆེ་སྒྲིབ་ལ། མཁྱེན་ཅིང་། ཐར་ཅིང་། རྟེན་ཅིང་། འཛོན་ཅིང་། རོལ་ཅིང་། བས་ལ་ཅིང་། ཕྱིན་ཏོ། །འཆལ་ཏོ། །བསྟན་ཏོ། །ཞེས་འབྲི་དགོས་པ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །སྐབས་འགར་བྱ་ཚིག་མིན་པའི་ཚིག་གཞན་ལ་འད་ད་དྲག་འཛོལ་སྟེ། དཔེར་ན། གྲུག་ཏུ། ཤིན་ཏུ། འོན་ཀྱང་། ལྷ་བྱུང་ཡོད་ཤིང་།

༣༡༣ རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ ༥

ག་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ།

རྗེས་འཇུག་ལྷ་པོ་འདི་རྣམས་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་གང་ལ་འཇུག་ཅིན། འདིར་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཅུས་ཏེ་ལྷ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་«ག་སེར་རྟོག་སྐྱམ་རྟགས་»མས་བྱུང་བ་ལ་གཞིར་བྱས་ཏེ་རེའུམིག་

ཏུ་བཀོད་ན།

སྟོན་འདུག རྒྱ་འདོགས་བརྟེན་གསུམ། འདུག་ཡུལ་གྱི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ

ག	རྒྱ་འདོགས་ཡི་གེ ༡༠	ཅ་ཉ་ཏ་ད་ན་ཅ་ཞ་ཐ་ལ་ག་ས།
ད	རྒྱ་འདོགས་ཡི་གེ ༥ འདོགས་ཅན། ༩	ཀ་ག་པ་བ་མ། ཁ་ཁ་ཐ་ཐ་ཐ། ག་ག་ཐ་ཐ།
བ	རྒྱ་འདོགས་ཡི་གེ ༡༠ མགོ་ཅན། ༡༩ འདོགས་ཅན། ༩ བརྟེན་གསུམ་ཅན། ༥	ཀ་ག་ཅ་ཏ་ད་ན་ཅ་ཞ་ཐ་ལ་ག་ས། ཀ་ག་ར་ར་ཉ་ཏ་ན་ཅ་ཞ། ཉ་ལ། ཀ་ཀ་ཐ་ཐ་ཉ་ཏ་ན་ཅ་ཞ། ཁ་ཁ། ག་ག། ག་ག་ཐ། ག་ཐ་ཐ་ཐ། རྒྱ་རྒྱ། རྒྱ་རྒྱ། རྒྱ་རྒྱ།
མ	རྒྱ་འདོགས་ཡི་གེ ༡༠ འདོགས་ཅན། ༩	ཁ་ག་ར་ཆ་ར་ཉ་ཏ་ད་ན་ཅ་ཞ། ཐ་ཐ། ཐ་ཐ།
འ	རྒྱ་འདོགས་ཡི་གེ ༡༠ འདོགས་ཅན། ༩	ཁ་ག་ར་ཆ་ར་ཉ་ཏ་ད་ན་ཅ་ཞ། ཐ་ཐ་ཐ་ཐ། ཐ་ཐ་ཐ་ཐ།
འཇུག་མི་ཐོབ་ པ།	རྒྱ་འདོགས་ཡི་གེ ༥	ཐ་འ་ར་ལ་ཏ་ཨ།

དེ་ལྟར་སྟོན་འདུག་ལུ་ལས་ནང་གསེས་ཐོ་མོ་མ་ནིང་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱེད།

བ་ ཐོ་ཡིག

འ་ མོ་ཡིག

ག་ ད་ གཉིས་མ་ནིང་།

མ་ ཤིན་ཏུ་ཐོ་ཡིག་ཡིན།

ཐོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་རྣམས་གང་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན་ཐོན་འཇུག་བཟོ་ཡིག་
རང་གི་སྒྲེ་པའི་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ བ་པ་མ་ གསུམ་ལ་མི་འཇུག་པ་སོགས། ཐོན་འཇུག་རྣམས་
སྒྱིར་རང་རང་གི་སྒྲེ་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་ལ་མི་འཇུག་ལ། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཐོན་འཇུག་པོ་ཡིག་ བ་ མིང་
གཞིའི་ཡི་གེ་མ་ནིང་ ཁ་ཆ་ཐ་པ་ཆ་ རྣམས་ལ་མི་འཇུག་ཅིང་། ཐོན་འཇུག་མོ་ཡིག་ འ་ མིང་གཞི་
མོ་ཡིག་ ཞ་ཟ་འ་ཡ་དང་། མིང་གཞི་པོ་ ཀ་ཅ་ཏ་པ་ཅ་རྣམས་ལ་མི་འཇུག་ ཐོན་འཇུག་མ་ནིང་
ག་ བྱེ་མིང་གཞི་པོ་ ཀ་དང་། མོ་ ག་ད་། མིང་གཞི་མ་ནིང་ ཁ་ཆ་ཐ་པ་ཆ་རྣམས་ལ་མི་འཇུག་
ཐོན་འཇུག་མ་ནིང་ ཏ་ བྱེ་མིང་གཞི་ ཀ་ག་པ་བ་མ་ ཕྲ་ལས་གཞན་གང་ལའང་མི་འཇུག་ ཐོན་
འཇུག་གིན་ཏུ་མོ་ མ་ བྱེ་མིང་གཞི་པོ་ ཀ་ཏ་པ་ཅ་དང་། མོ་ཡིག་ བ་མ་དང་། མིང་གཞི་མ་ནིང་
པ་ རྣམས་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཚུལ་གཤམ་དགོས་།

ཟུར་བཞོན། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་ཀྱིས་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དུ་མགོ་ཅན་
ཉིས་བརྟེན་དང་སྤྱུ་བརྟེན་ལ་འཕུལ་བའི་ཐོན་འཇུག་ལ་བཟོ་ཡིག་ཁོ་ནར་ངེས་པར་གསུངས་པས། ས་
མགོ་ར་མགོ་ལ་མགོ་གང་རུང་ཅན་གྱི་ཡི་གེའི་ཐོན་འཇུག་ཡིན་ན་བཟོ་ཡིག་ཡིན་པས་བྱེ་ཅིང་། བཟོ་འཇུག་
ཅན་གྱི་ས་མགོ་ཅན་དང་ར་མགོ་ཅན་མང་ཡང་། ཐོན་འཇུག་ཅན་གྱི་ལ་མགོ་ཅན་ལ་ནི། བལྟ། ཞེས་པ། མིག་
གིས་བལྟ་བ་དང་བལྟས་པ་ལྟ་བུ་དང་། རྣག་བྲག་སོགས་བརྟོལ་བ། རྒྱུ་ལ་བལྟས་པ། ལྟ་བུ་དང་། བལྟ།
ཞེས་པ། ཞོ་སོགས་ལྟེས་བལྟས་པ། བལྟས་སོགས་ཀྱིས་ཟས་བལྟས་པ། ཆོག་སོགས་ཡང་ཡང་བལྟས་པ།
ག་རུས་འབུར་མ་ཞིག་ལ་སོ་ཡང་ཡང་བལྟས་པ་ལྟ་བུ་ལས། གཞན་མང་པོ་མེད་དོ།

༡ «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་» དེ་བ། ཤོག ༡༩༠

སྒྲོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་སྒྲོན་དབང་»དུ།

ག་ད་བ་མ་འ་སྒྲོན་འཇུག། ག་ད་ན་བ་མ་ལ།

ར་ལ་ས་ན་མ་ས་རྗེས་འཇུག་བཅུ། ཏ་དང་ས་ག་ཉིས་ཡང་འཇུག་སྟེ།

ད་ནི་ན་ར་ལ་གསུམ་དང་། ས་ནི་ག་ད་བ་མ་ར་འཕྲོབ། ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ། །

ལེའུ་བཞི་པ། ཡི་གེའི་བསྐྱུག་ཚུལ་གྱི་སྒྲོར།

༥ བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་དབྱེངས་དང་གསལ་བྱེད་ཅམ་དུ་མ་ཟད་གོང་དུ་སྒྲིམ་པ་བཞིན་མགོ་
འདོགས་ཅན་གྱི་རྗེས་སྐྱབ་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡོད་པ་དང་། དེའི་སྤྱིང་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་ལ་སྔོན་
འཇུག་དང་རྗེས་འཇུག་ ཡང་འཇུག་བཅས་བསྒྲན་ཏེ་མཐར་ཆོགས་ཐུང་ངམ་ཤད་བཏབ་སྟེ་ཆོག་
འབྲུག་བ་པ་ནི་བོད་ཡིག་གི་འགོ་སྟངས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟ་ནའང་ཆོག་འབྲུ་
རྣམས་བསགས་པའི་མིང་ཆོག་སོགས་གྲོག་པའི་ཆེ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེའི་སྒྲིག་ཅོ་བོར་བཟུང་སྟེ་དེ་ལ་
རྗེས་འཇུག་ཡོད་ན་དེའི་སྒྲིག་ཐོན་པ་བཅས་དང་། མགོ་ཅན་དང་སྔོན་འཇུག་ཅན་ཡིན་ན། གསལ་
བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལས་ ག་ང་ཇ་ཉ་ད་ན་བ་མ་ཡ་ རྣམས་ཀྱི་སྒྲིག་འབྲུར་ཏེ་ཕྱི་རུ་འགོ་བ་དང་། འདོགས་
ཀྱི་ཡི་གེ་ ཡ་བཏགས་དང་། ར་བཏགས། ལ་བཏགས་བཅས་ཡོད་ན་དབྱེངས་ཆུང་བུའི་ཚུལ་དུ་
སྒྲིག་ཐོན་པ་སོགས་དཀའ་ལྷོག་ཐུན་བྱ་ཡོད་པ་ནི་གཡོལ་དུ་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་
པས། བོད་ཡིག་གི་གྲོག་ཐོན་མར་སྒོབ་པའི་ཆེ་ཡི་གེ་རེ་རེ་ནས་སྒྲིག་ཐོན་པར་བྱས་པའི་སྒྱུར་གྲོག་གི་
སྤྱིང་ནས་བཟོད་དགོས་པ་གལ་ཆེ། རྣམ་ཞིག་སྒྱུར་གྲོག་ལ་གོམས་པ་གང་འཚམས་ཐོབ་ཟིན་
རྗེས་གཞི་ནས་བསྐྱུག་བཞིན་ན་ལེགས་། དཔེར་ན། “སྒྲ་མ་མཆོག་དང་དབྱེར་མེད་པའི།”
ཞེས་དང་། “སྤྱིང་པོ་མདོར་བསྐྱུས་བཤད་པར་བྱ།” །ཞེས་པ་གཉིས་གྲོག་པའི་ཆེ། རིམ་པ་བཞིན།
“བ་ལ་བཏགས་སྒྲ། མ། མ་འོག་ཆ་ན་རོ་མཆོག་མཆོག་ ད་ང་དང་། ད་འོག་བ་ཡ་བཏགས་དབྱེ་
འགེང་བུ་དབྱེ་ར་དབྱེར། མ་འགེང་བུ་མེད་མེད། བ་འ་གི་གྲུ་འི།” ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། “ས་
ཉ་བཏགས་སྟ་སྟ་གི་གྲུ་སྟི་སྟི་ང་སྟིང་། བ་ན་རོ་པོ། མ་འོག་ད་ན་རོ་མདོ་མདོ་ར་མདོར། བ་འོག་
ས་ད་བཏགས་བསྐྱུ་བསྐྱུ་ཞབས་ཀྱུ་བསྐྱུ་བསྐྱུ་ས་བསྐྱུས། བ་འོག་ཤ་ད་བཤད། བ་ར་བར། བ་ཡ་

བཏགས་བྱ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གྲོག་ཚུལ་འདི་ལ་ཡི་གེ་རེ་ནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲིག་ཐོན་པས་བོད་ཡིག་ཐོག་མར་སྟོབ་
པ་ནམས་ལ་གིན་ཏུག་ལ་ཆེ། དོན་གནས་འདིའི་ཐོག་ལ་ས་སྒྲིལ་ཆེ་བཙུན་བསོད་ནམས་ཅུ་མོས་«ཡི་
གེའི་བཀྲག་ཐབས་བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པར།»

གང་དང་གང་ལ་གང་བཏགས་པ། ཁོ་རིམ་བཞིན་དུ་གནས་ནས་དབྱུང་།།

དེ་ལ་ར་མགོ་ཕྱེ་ཅེ་འདར། ལ་མགོ་ཕྱེ་གྲོད་ཀྱི་ཡང་བསྐྱེད།།

ས་མགོ་སོ་ཡི་བབས་ནས་དབྱུང་། ལྷག་མ་ནམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་གཤེ།།

གལ་ཏེ་མ་ཕྱིན་གྱུར་པ་ནི། ཡི་གེ་ཐུལ་ཞིང་བརྗོད་པར་བྱ།།

དཔེར་ན་ག་ལ་ག་ར་འམ། སྒྲ་ལ་སྒྲ་ར་རི་བཞིན་དུ།།

དེ་ནས་འཕུལ་བ་བསྐྱབ་པར་བྱ། གས་འཕུལ་ཐོག་མར་རྟོན་ནས་དབྱུང་།།

དས་འཕུལ་ཕྱེ་ཅེ་གྲོད་པ་ལས། བ་མས་འཕུལ་བ་ཐོག་མར་ནི།།

མཚུ་བཙུམ་པ་ལས་ཁྱད་པར་སྒྲ། འས་འཕུལ་གེ་བའི་ཕྱག་ནས་དབྱུང་།།

འཕུལ་ཞིང་བཅུགས་པའི་ཡི་གེ་ཡང་། ཁོ་རིམ་བཞིན་དབྱུང་མ་ཕྱིན་ན།།

འདི་ཡང་ཐུལ་ཞིང་བཀྲག་པ་སྟེ། མཁྲ་ལ་མ་ཁ་ར་རི་བཞིན་ནོ།།¹⁾

ཞེས་སོགས་གསུངས་སྟེ། མགོ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ནམས་གྲོག་པའི་ཆེ་ཐོག་མར་སྒྲིལ་གནས་གང་ནས་
བྱེད་པ་རི་ལྟར་གྱི་ཚུལ་དུ་ངག་ནས་འདོན་དགོས་མིན་དང་བཅས་པ་གསལ་བར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལ་སྟོན་གྱི་བད་སྟོན་པའི་མཁས་པ་དཔེར་ན་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་དང་གསེར་ཏྲོག་སྟོ་
བཟང་ཚུལ་བྲིམས། འཇམ་དཔལ་ལོ་ལ་པ། ལྷག་པར་དུ་དུས་བྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་དགེ་འདུན་ཆོས་

1) «བྱིས་པ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པར།» གསུང་འབུམ་པོད། ང་ ཤོག ༩ ནུ

འཕེལ་སོགས་ཀྱིས་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་ཅེ་མོའི་གསུང་གོང་དུ་བྲངས་པ་དེའི་དོན་ལ་བསམས་ནས།^༡ སྤར་བོད་སྐད་སྒྲིབ་བྱེད་པ་ལྟོས་ར་མགོ་ས་མགོ་སོགས་ཆ་ཆང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཆ་ཤོད་པའི་སྐབས་སུ་འང་ཡི་གེ་དེ་རྣམས་དག་ནས་འདོན་སློལ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་དགོངས་གིང་། དེའི་རྒྱབ་ཏེ་དུ་དེར་གི་དུས་སུ་འང་མདོ་སྐྱོད་ས་ཁུལ་འགའ་ཤས་དང་སྟོད་ཀྱི་ལ་དྲགས་སོགས་སུ་སློལ་འདི་གནས་པའི་རྒྱལ་སྤྱོད། འདི་ནི་རྩོད་པའི་གནས་ཤིག་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་སྟེ། ལ་དྲགས་སོགས་ཀྱི་སྐད་དུ་འང་ཞིབ་མོར་བརྟག་ན་སྐབས་འགའ་རེར། “བརྟན་འཛིན་”ལྟ་བུ་ལ། ཆོག་འབྲུད་དང་པོའི་ས་སྒོ་ཆོག་འབྲུད་དེའི་ཆ་ཤས་ལྟ་བུར་བྱས་ཏེ་དེའི་སྐྱུ་རྩུང་ཟད་གཅིག་ཐོན་པ་བྱུང་བ་ལས། ཆོག་འབྲུད་དང་པོའི་སྟོན་འཇུག་བ་ཡིག་གི་སྐྱུ་འདོན་པར་ནི་མི་སྤང་ལ། དེ་ནི་དབྱས་གཙང་ཁུལ་གྱི་ས་གནས་འགར་“རྒྱ་མཚོ་”ལ་“རྒྱ་མཚོ་”དང་། “རྟ་མགིན་”ལ་“རྟ་མགིན་”ཞེས་ཆོག་འབྲུད་གཉིས་པའི་སྟོན་འཇུག་མ་ཡིག་ཆོག་འབྲུད་མའི་རྗེས་འཇུག་ལྟ་བུར་འདོན་པའི་སློལ་ཡོད་པ་དང་སྤྱིའི་འགོ་རྒྱུ་མཚུངས་པར་མཐོང་བས། གོང་གི་རྒྱ་མཚན་དེས་སྤར་བོད་སྐད་སྒྲིབ་བྱེད་པ་རྣམས་སྟོན་འཇུག་དང་ས་མགོ་ར་མགོ་སོགས་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་དག་ནས་འདོན་སློལ་ཡོད་པ་སྐྱབ་ག་ལ་ལུས། གཞན་ཡང་སྟོན་གྱི་ཡི་གེ་རྙིང་པ་དཔེར་ན་རྟ་མཚན་ཐོན་པ་དག་དང་དེ་མཚུངས་རྩོད་པའི་བཀོད་པ་རྣམས་ལ་བརྟག་ཆེ། སྤར་བོད་སྐད་སྒྲིབ་བྱེད་པ་ལྟོས་མཛད་པའི་སྟོན་རྗེས་ཀྱི་འཇུག་རྒྱལ་གྱི་ཁྲིམས་འདི་དང་མི་མཐུན་པའང་རིགས་ཤིན་ཏུ་མང་བས། དེ་སྟོན་རྗེས་ཆང་མའི་སྐྱུ་ཐོན་པར་འདོན་སློལ་ཡོད་ཅེས་པ་དེ་བདེན་དཀའ་བར་མཛོན་།

སྤྱིར་ན་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་ཅེ་མོའི་གསུང་དེས་བོད་སྐད་སྒྲིབ་བྱེད་པའི་ཆེ་མགོ་འདོགས་དང་སྟོན་རྗེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་དག་ནས་འདོན་པར་གསུང་མིན་ནི་དབྱུད་པའི་གཞིར་མཛོན་ཏེ། གལ་ཏེ་དེ་ཡིན་ན་ང་ཚོ་བོད་རིགས་རྣམས་སྤར་བོད་སྐད་སྒྲིབ་བྱེད་པ་ལ་ལྟོས་པ་ཆེན་པོ་

^༡ སྤྱིའི་འགོ་རྒྱུ་ལྱི་བཤད་པ་རྣམས་«སྤྱི་འགོ་ལ་ཆེན།» ཤོག ༡༢༩ ཡས་མས་སུ་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས།

བསྐྱེད་མི་དགོས་པ་ཞིག་ལ་དུས་ཕྱིས་ཡི་གེའི་རིག་གནས་ཕྱག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཡི་གེ་དག་པོ་
འབྲི་རྒྱ་རིམ་པས་རེ་སྒྲིག་ཏུ་ཕྱིན་ཞེས་པ་བྲག་གི་ཀྲིས་གོ་བས། དེ་འདྲ་བ་ནི་རིག་ས་བ་དང་མི་
མཐུན་པའི་གནས་ཤིག་ཏུ་ཁོ་བོ་མཐོང་། ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་རྩ་བའི་འགྲོ་སྐྱེད་ས་ལ་
བརྟག་ན། སྒྱིར་བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྒྲིབ་འདི་བརྗོད་པའི་རང་བཞིན་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་སྐད་ཡིག་
ཅིག་ཡིན་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་སྐད་རིག་ས་གཞན་ལེགས་སྒྱུར་དང་ཉིན། དེ་བཞིན་དུ་བྱུང་བ་ཕྱོགས་
པའི་སྐད་ཨིན་སྐད་ལྟ་བུ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་དབར་དབྱངས་མ་བཟུང་ནའང་ཡི་གེ་མཐའ་དག་གི་སྒྲིབ་
ཐོན་པའི་སྒྲིབ་ཐོན་འབྲུ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་པ་དེ་འདྲ་ཡོད་པ་མི་སྣར་། དེར་བརྟེན་ལེགས་སྒྱུར་ལ་མར་
མའི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ལ་“སྒྲིབ་”སྒྲིབ། གསལ་བྱེད་ས་དང་ཉ་གཉིས་དབར་དབྱངས་གང་ཡང་མེད་པར་
བསྐྱེད་ས་པའི་ཚིག་ལྟ་བུ་སྒྲིབ་པའི་ཆེ་རིམ་པ་བཞིན། ས་དང་ཉ་དང་དེའི་རྗེས་དབྱངས་ཨ། དེ་
ནས་མ་དང་པའི་སྒྲིབ་བཞིན་ཏེ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཨིན་སྐད་ལ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ལ་“སྒྲིབ་”ཞེས་
པ་གསལ་བྱེད་ས་དང་ཉ་གཉིས་ཀྱི་དབར་དབྱངས་ཅི་ཡང་མེད་མོད། དེ་ནས་སྐྱེད་སྐྱེད་ཏེ་
སྒྲིབ་པའི་ཆེ་ཡི་གེ་རེ་རེའི་སྒྲིབ་ཐོན་ནས་སྒྲིབ་སྒྲིབ་པ་དེ་འདྲ་བོད་སྐད་ལ་མེད་པས། བོད་པའི་ཁ་
ལ་རྒྱུད་དུས་ནས་བྱང་ན་མ་གཏོགས་“ཨི་སི་ལུལ་”ཞེས་ཚིག་འབྲུག་སྐྱེད་པ་ཅན་ཞིག་ལྟ་བུ་དག་
ནས་ཐོན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གསལ་བྱེད་འགའི་དབར་དབྱངས་མེད་པར་བསྐྱེད་ས་པ་ནམས་
སྒྲིབ་པའི་ཆེ། སྐལ་ལ་ཉ་ལ་ཉ། སྐལ་ལ་པ། ཞེས་སྒྲིབ་དགོས་པ་དེ་བྱུང་བ་བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོ་
ཚུལ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་བས། སྐད་དུས་བོད་པ་ནམས་གསལ་བྱེད་དབྱངས་མེད་པར་བསྐྱེད་ས་
པ་ནམས་ལེགས་སྒྱུར་ལྟ་བུ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཡོད་ཅེས་པ་དེ་ནི་ཁོ་བོའི་སྒྲིབ་རྒྱུད་ཤིན་ཏུ་དཀའ་།

སྒྱིར་སྐད་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་དུས་ཀྱི་རིམ་པའི་དབང་དང་། སྐད་རིག་ས་གཞན་སྒྲིབ་
པའི་མི་དང་ལན་ཚུན་རྒྱ་འབྲུལ་གྱི་འབྲེལ་པ་ཐེ་ཙམ་ཆེ་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་འབྲུར་བ་འགྲོ་བ་ནི་ཆོས་
ཉིད་ཡིན་པ་བརྗོད་མི་དགོས་མོད། དེ་ལྟ་ནའང་ཚིག་འབྲུག་ཅིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་གསལ་བྱེད་
ཀྱི་དབར་དབྱངས་མེད་པར་ཡི་གེ་ཆང་མའི་སྒྲིབ་ཐོན་པར་བྱས་ཏེ་སྒྲིབ་པ་དང་དེ་ལྟ་བུ་སྒྲིབ་པ་ནི་སྐད་

རང་གི་ཕ་བའི་འགོ་སྟངས་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་པའི་འགོས་ཡིན་པས། དེ་འདྲ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་མཐོང་།

གཞན་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་གལ་ཆེ་བའི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཆ་བཞག་ནའང་། བྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་བཅུ་མས་པའི་རྫོག་ལོའི་«དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྐྱུས་པར་»ཡང་། སྒྲ་མཚུངས་ཀྱང་དོན་མི་འདྲ་བ་སྟོན་པའི་ཆོག་དཔེར་ན། ཀླ་དང་། དཀའ། སྒྲ་བཀའ་སོགས་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུ་ལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་ནམས་མ་ནོར་བར་ངེས་དགོས་ཚུ་ལ་གསལ་བར་གསུངས་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་མཚུངས་པའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་དག་ཡིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་མཛད་ལ། དེ་བཞིན་དུས་པར་གྱི་«དག་པར་བྱེད་པའི་སྤེལ་སྒྲོར་རིན་ཆེན་རྒྱ་མཚོར་»ཡང་ཚུལ་དེ་དང་མཚུངས་པར་བྱུང་བས། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་ཡས་མས་ས་སྒྲ་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་ཅེ་མོའི་སྒྲ་དུས་སུ་བོད་སྐད་སྒྲ་བ་ནམས་ཡི་གེ་ཐམས་ཅད་དག་ཏུ་ཐོན་པ་བྱེད་ཚུལ་ཡོད་པར་བཤད་པ་བདེན་ན། རྫོག་ལོ་དང་ས་པར་གྱིས་དག་ཡིག་ནམས་སུ་བཤད་པ་དེ་འདྲ་མཛད་པའི་དགོས་པ་གང་ཡིན་བརྗོད་དཀའ་བར་མཛོན།

ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བལྟས་ན། རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་ཅེ་མོའི་གཞུང་«བྱིས་པ་བདེ་འཇུག་»དེར།

དེ་ལ་རང་གི་ཡུལ་གྱི་སྐད། །མ་དག་པ་ཡིས་ནོར་བ་མཐོང་།།

དབུས་པས་ར་ཡི་མགོ་ཅན་དང་། །རྒྱང་པར་འདྲེ་ཞིང་ཡ་བཏགས་དང་།།

ར་སྟ་ཡང་ནི་ནོར་བ་ཡོད། །གཙང་པས་མས་འཕུལ་འས་འཕུལ་དུ།།

ནོར་ཅིང་ར་ཡི་མགོ་ཅན་དང་། །གས་འཕུལ་དས་འཕུལ་ནོར་བ་ཡོད།།³

ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་ས་པར་གྱི་འགྲེལ་པར་ཡང་།

³ «བྱིས་པ་བདེ་འཇུག་ཏུ་འཇུག་པ།» ཤོག ༧ བ༥

དབུས་པས་རའི་མགོ་ཅན་དང་། རྒྱུ་པར་འབྲེལ་ཡང་ཉེ་དང་། ར་སྒྲ་ཡང་ཡང་ནི་ནོར་
བ་སྟེ། དཔེར་ན་རྟ་ལ་སྟེའམ། རྟ་ག་ལ་ཉག་ལྟ་བུའམ། འགྲོ་བ་ལ་འགྲོ་བའམ། ལྷ་བ་
ལ་ལྷ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུར་ནོར་རོ། །གཙང་པས་མས་སྤུལ་འས་སྤུལ་དུ་ནོར་ཞིང་རའི་
མགོ་ཅན་དང་། དས་སྤུལ་གས་སྤུལ་དུ་ནོར་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་མགོ་བོ་ལ་འགོ་བོའམ།
མཁའ་ལ་འཁའ་ལྟ་བུའམ། གཏོང་བ་ལ་རྟོང་བ་དང་། དགའ་བ་ལ་རྒྱ་བ་ལ་སོགས་པར་
ནོར་རོ།^༥

ཞེས་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ཚིག་ཟེན་ལྟར་ན་སི་རྟ་དང་། གསེར་ཏྲེག་ འཇམ་རོལ། དག་ཚོས་
བཅས་ཀྱིས་འདོད་པ་འཐད་ལྟན་དུ་སོང་བ་ལྟ་བུར་འདུག་མོད། ས་པའ་གི་«བྱིས་པ་དེ་འཇུག་»
གི་འགྲེལ་པ་དེར་སྐབས་གཞན་དུ་དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཡི་གེ་གྲོག་སྤངས་ནོར་བའི་ཚུལ་དེ་ངོས་
འཛིན་པ་ན། “ཐ་མལ་པའི་སྐད་ལ་མཐའ་རྟེན་རྫོགས་པར་རབ་རྟ་ལྟར་སྟེ། གང་ན་འཁོད་ལ་ག་
ལ་འཁོད་དམ། བསྐྱབ་པ་ལ་སྐྱབ་པའམ། དབང་ལྷག་ལ་དབང་ལྷག་ལྟ་བུ་སྟེ། བོད་ཀྱི་མཐའ་
ཁོབ་ན་དེ་ལྟ་བུ་མེད་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་དབུས་མཐིལ་རྣམས་ན་ཡོད་པས། ཡུལ་གྱི་དབུས་ཀྱི་བྱིས་པ་
རྣམས་ཀྱིས་སློབ་པ་ན། དེ་བས་ན་སྤྲད་ཆེ་མཐའ་རྟེན་ལ་གཟབ་ལ་ནན་ཏན་བསྐྱེད་པར་བྱའོ།
ཞེས་དགོངས་སོ།”^༦ ཞེས་ཀྱང་གསུངས་པས་དགོངས་དོན་དངོས་གཞི་གང་ཡིན་ཞུ་དགའ། དེ་
ལྟ་ན་འང་ས་པའ་གིས་མཇུག་རྟ་སྟོམ་གྱི་ཚུལ་དུ་བྱིས་པས་ཐོག་མར་ཡི་གེ་སློབ་པའི་དགེ་རྒན་གྱི་
བྱུང་དུ་ཡི་གེའི་གྲོག་རིམ་གྱིས་སློབ་ཚུལ་འདི་ལྟར་གསུངས་སྟེ།

དེ་ནས་ཐོག་མར་སྤྲད་པ་ལྟར་ཀ་ཁ་རྣམས་ལ་བསྐྱབ་བོ། །དེ་ནས་གྲུག་
སྐྱེད་རྣམས་སོ། །དེ་ནས་སྒྲོར་གྲོག་ལའོ། །དེ་ནས་རྒྱང་སྤྲད་དོ། །དེ་དག་གི་

༥ «བྱིས་པ་བདེ་སྒྲོག་རྟ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༡༩༩

༦ «བྱིས་པ་བདེ་སྒྲོག་རྟ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༡༩༠

དུས་སྐད་ལ་བས་ཡིད་ལ་བཞག་སྟེ་སྒྲིའི་ཟུར་ཕྱིན་པར་བསྐྱུག་བོ། །དེ་ནས་མིང་
བསྐྱུས་ལ་ཐུད་རྒྱུང་པར་བསྐྱུག། །དེ་ནས་ཐུད་སྐྱེ་མའི་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་ལ་
བསྐྱུག་གོ། །དེའི་དུས་སྐྱེ་ཟུར་ཕྱིན་པ་ལ་འབད་པར་བྱའོ།༥

ཞེས་སོགས་བྱུང་བ་ལས་དཔག་ན། རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་ཅེ་མོའི་གསུང་དེ་སྦྱོར་གྲོག་བྱ་ཚུལ་ལ་
དགོངས་པར་མངོན་ནོ། །དེ་ལྟར་རང་ཅག་བོད་སྐད་སྐྱེ་བ་ནམས་ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་
པའི་ཡས་མས་སུ་འང་མིང་གཞིའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཆང་མའི་སྐྱེ་ཐོན་པར་སྐྱེ་སྒྲོལ་ཡོད་མེད་རྗེ་ལྟར་
ཡང་། ད་ལྟའི་དུས་སུ་ནི། ས་གནས་འགར་ཆོག་བྱེ་བྲག་པ་དམིགས་བསལ་འགའ་ཤས་ཙམ་ལས།
རང་ཅག་བོད་སྐད་སྐྱེ་བ་སྦྱི་བྱིངས་ནས་མགོ་ར་མགོ་ལ་མགོ་སོགས་དང་སྟོན་འཇུག་གི་ཡི་གེ་
ནམས་ཀྱི་སྐྱེ་བྱེད་ནས་ཐོན་ཏེ་བསྐྱུས་གྲོག་བྱེད་སྒྲོལ་མེད་པ་ནི་མཐོང་ཆོས་སུ་གྲུབ་པ་འདི་ཡིན་
པས། བོད་ཡིག་བསྐྱུག་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་ཡང་ད་ལྟའི་ལམ་སྒྲོལ་འདི་དང་བསྐྱུན་ནས་གཏན་
འབེབས་བགྱིད་དགོས་པ་ལྟ་མི་དགོས་སོ།།

དེ་ལྟར་ཡི་གེ་སྦྱོར་གྲོག་བྱུང་ན་མཐར་ཡི་གེ་གྲོག་པའི་ཆོ་མིང་གཞིའི་སྐྱེ་ཉིད་ལས་བཟུང་
སྟེ་དེ་ལ་རྗེས་འཇུག་བཏགས་པའི་སྐྱེ་ཉིད་བཏོན་ཏེ་གྲོག་དགོས་ཤིང་། གྲོག་ཚུལ་འདི་ལ་བསྐྱུས་
གྲོག་ཅེས་ཟེར་། བསྐྱུས་གྲོག་བགྱི་བའི་ཆོ་བོད་ཡིག་གི་འགོ་སྐྱེངས་ལ་ཆོག་འབྲུ་རེ་རེ་སྐྱེ་རེ་བྱས་
ཏེ་གྲོག་དགོས་པས། དཔེར་ན། “བསྐྱུབས་”ཞེས་པ་ལ་ཡི་གེ་བསྐྱེ་མས་ན། ༡ ཐོན་འཇུག་དང་།
༢ ས་མགོ་ ༣ མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ག་ ༤ ར་བཏགས། ༥ དབྱངས་ཞབས་ཀྱ། ༦ རྗེས་འཇུག་བ་
དང་། ༧ ཡང་འཇུག་ས་བཅས་ཡི་གེ་བདུན་ཡོད་མོད། བསྐྱུས་གྲོག་ལ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ག་ ལ་
ས་མགོ་ཡོད་པས་སྐྱེ་བྱེད་བསྐྱེ་དམའ་བར་གྱུར་པའི་ སྐྱེ་ ཞེས་པ་ལ། དེའི་སྟེང་ར་བཏགས་ཀྱི་སྐྱེ་

༥ «ཁྱིས་པ་བདེ་སྐྱེ་ཏུ་འཇུག་པའི་ནམ་བཤད།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྐྱུར་མ། དེབ་ ༤ ཤོག ༡༧༡

ཅུང་ཐོན་པས་ རྒྱ་ ཞེས་པ་ལ་ དབྱངས་ལུ་བསྐྱེད་པས་ རྒྱ་ ཞེས་པ་ལ་རྒྱུ་ལུ་ག་ བ་ བཏབ་
པས། “རྒྱུ་བ་”ཅེས་པའི་རྒྱ་ཐོན་པ་ལྟ་བུར་གྲོག་པ་ནི་བོད་ཡིག་གི་རྒྱ་སྐོལ་ཡིན་པ་དེས་དགོས།

ཡང་བོད་ཡིག་ལ་གོང་དུ་སྒྲིག་པ་ལྟར་ཆོག་འབྲུག་པ་ཡིན་པའི་དེའི་མཐར་ཆོག་གསལ་ཤད་
བཏབ་ནས་གསལ་བར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་བྱད་ཆོས་ལྟར་པས། གྲོག་པའི་ཆོ་ཆོག་འབྲུ་རེ་
ནས་རྒྱ་ཐོན་པ་དེས་པར་དགོས་ལ། དེ་ལ་མིང་ཆོག་དང་བྱ་ཆོག་སོགས་ཆོག་གི་རིགས་ཤིན་ཏུ་
མང་བ་ཞིག་ལ་རྒྱ་བའི་ཆོག་རང་ཉིད་ལ་ཆོག་འབྲུག་ཅིག་ལས་མེད་མོད། དེ་ལ་ཆོག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་
ཆོག་ཐུང་། དཔེར་ན། བ བ མ དང་། བོ བོ མོ། ཡང་། ཀ ལ ག ང སོགས་བཏབ་སྟེ་ཆོག་
ཆ་ཆང་བར་རྒྱུ་བ་པ་བོད་སྐད་ཀྱི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགྲོ་སྒྲུང་སྐོལ་ཤིག་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་མིང་
ཆོག་ བུ་མ་ལ། ཀ་བ། ཆང་མ། སྟིང་ལ། བྱགས་ཀ། སོགས་དང་། བྱ་ཆོག་ མཐོང་བ། བཏང་བ། བཤད་
བ། སོགས་ལ་བཏག་ན་ལས་སེང་རྟོགས་ལུས། དེ་ལྟར་ཆོག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུང་བཏབ་པའི་ཆོག་
ཐམས་ཅད་ལ།” གང་དུ་བཏབ་པའི་ཆོག་འབྲུ་དེ་དང་བཏབ་པའི་ཐུང་གཉིས་གཅིག་མཇུག་
གཉིས་མཐུད་ཀྱིས། དཔེར་ན། “བུ་མ་ལ།” “ཀ་བ།” “མཐོང་བ།” ལྟ་བུར་མཉམ་དུ་གྲོག་
དགོས། དེ་ཡང་བ་ཡིག་ཆོག་གི་ཆ་ཤས་སུ་བཀོད་ཕྱིན་གྲོག་པའི་ཆོ་ཐོན་རྒྱ་ཐོན་ཏེ་གྲོག་དགོས་ཀྱི།
གལ་ཏེ། བ་ཐུགས། ལྟ་བུར་ཡིག་དེ་མིང་གི་རྒྱ་བའི་ཆོག་ཏུ་ཡོད་ཆོ་བ་རང་གི་རྒྱ་ཐོན་པ་དགོས་
ཚུལ་ཤེས་པར་གཅེས།

དེ་ལས་བསྐྱོག་སྟེ་ཆོག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཆོག་ཐུང་མ་བཏབ་པའི་ཆོག་ དཔེར་ན། “མི།”
“ན།” ལྟ་བུའི་མིང་ཆོག་དང་། བྱད་ཆོག་ “མཐོ།” “རིང་།” “རྒྱེ།” “བྱམས།” ལྟ་བུ་ཡོད་ན།
ཆོག་འབྲུ་རྒྱུ་བ་པ་ཅན་དུ་གྲོག་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོག་འབྲུ་རྒྱུ་བ་པ་དེ་རྣམས་ལ་རྣམ་དབྱེ་

ལ ཆོག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐུང་གི་སྐོར་རྒྱས་པ་ཆོག་ཐུང་གི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པའི་སྐབས་ནང་གསལ་གསལ།

གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུའི་ཕྱད་ལས། འིས་དང་། རྩལ་པ་འབྲེལ་སྒྲུའི་ཕྱད་ལས། འི་གཉིས་མཐའ་མེད་ལ་བཀོད་པའི་ཆེ། སྤར་གྱི་ཆོག་འཕྲུ་དེའི་སྒྲ་ཅུང་ཟད་འཁྱུར་བ་ལས་ཆོག་འཕྲུ་དེའི་ཆ་གསུལ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་ཆོག་འཕྲུ་གཅིག་རང་དུ་གནས་པ་དང་། རྩལ་འདི་ནི། ལ་དོན་གྱི་ཕྱད། ར། རྩལ་སྤྲུང་གྱི་ཕྱད། འང་། སྤར་བསྐྱུའི་ འོ། འབྲེད་སྤྲུང་གྱི། འམ། རྩལ་ས་ལ་འང་མཚུངས་སོ། ། «ལགས་བཤད་ཐོན་དབང་»དུ་འང་། “ར་རུའི་ཡི་འིས་ཡིས་རྩལ་ས། རྩལ་པ་སྒོང་དང་མི་སྒོང་ཁྱད། འོ་འུ་འམ་གྱི་གོང་དུ་ཆོག་ ཡོད་དང་མེད་པ་འང་དེ་བཞིན་ནོ།” ཞེས་གསུངས་པ་འང་དོན་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་དགོངས་སོ།།

གལ་ཏེ་ཆོག་འཕྲུ་རྩལ་པའི་ཆོག་གསུལ། ཆོག་ཕྱད་ཅིག་ཆ་གསུལ་སྤྲུང་ཏེ་སྤྲུབ་པའི་ཆོག་འཕྲུ་གཉིས་པ་ཅན་གྱི་ཆོག་གང་ཡིན་རུང་། ཆོག་དེར་རྩལ་དབྱེ་དང་མཚུངས་སྤྲུང་སོགས་གྱི་ཕྱད། དཔེར་ན། ལ་དོན་གྱི། སྤར་རུ་ན་ལ་ཏུ་དང་། འབྲེལ་སྒྲུའི། གི་གྱི་གྱི་ཡི། བྱེད་སྒྲུའི་ཕྱད་གིས་གྱིས་གྱིས་ཡིས། སོགས་བཏབ་པའི་ཆེ། གང་ལ་བཏབ་སའི་ཆོག་དེར་ཆོག་འཕྲུ་ཇི་སྟེད་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་དང་མཉམ་དུ་སྤྲུང་ཏེ་གྲོག་ན་བདེ་སྟེ། དཔེར་ན། “བུམ་པ་ལ་མེ་ཏོག་གིན་ཏུ་མང་པོ་འདུག” ཅེས་པ་གྲོག་པའི་ཆེ། བུམ་པ་ལ། མེ་ཏོག་གིན་ཏུ། མང་པོ། འདུག ཅེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། “རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་སློ་བཟང་གསལ་པ་ལ་རྣ་མོ།” ཞེས་པ་ལ། རྩེ། ཙོང་ཁ་པ། སློ་བཟང་། གསལ་པ་ལ། རྣ་མོ། ཞེས་དང་། ཡང་། “སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་སློང་བཙན་གྱིས་རྒྱའི་སྤྲུང་མོ་རྒྱ་བཟང་ཀོང་ཇོ་བཙུན་མོར་སྤངས་སོ།” ཞེས་པ་ལ། སྤྱི་ལོའི་ དུས་རབས། བདུན་པའི་ནང་། བོད་ཀྱི། བཙན་པོ། སློང་བཙན་གྱིས། རྒྱའི་སྤྲུང་མོ། ཀོང་ཇོ། བཙུན་མོར། སྤངས་སོ། ཞེས་གྲོག་དགོས་སོ། ཡང་ན་ཕྱད་དེ་བཏབ་པའི་ཆོག་ལ་བཏབ་སའི་ཆོག་འཕྲུ་དེ་དང་སྤྲུང་ནས་བཀོད་པ། ལ་དོན་གྱི་ ར། འབྲེལ་སྒྲུའི་ འི། བྱེད་སྒྲུའི་ འིས། དེ་བཞིན་དུ་སྤར་བསྐྱུའི་ འོ། འབྲེད་སྤྲུང་གྱི་ འམ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་རྩལ་གསལ་བྱེད་གྱི་ཁྱད་ཆོག་གིན་ཏུ། ཡང་ཏུ། ཡོངས་སུ། ལྟ་བུ་ཡོད་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱད་རང་གཟུགས་སྤྲུང་བ་ཏུ།

གནས་པ་བཏབ་ཡོད་ན། ཕྱད་དེ་ནམས་ལོགས་སུ་ཕྱལ་རྟེ། དཔེར་ན། ལུ་པ། ལ། མེ་ཏོག་གི་ན་ཏུ། མང་པོ། འདུག་ཅེས་དང་། སངས་རྒྱས། གྱི། གསུང་། བློ། དམ་པ། འོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུར་གྲོག་ནའང་འབྲས་སོ།།

ཡང་ཡི་གེའི་བསྐྱེག་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། བོད་སྐད་ལ་མིང་ཆོག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་བྱ་ཆོག་ལས་གྲུབ་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཡི་གེའི་རང་གཟུགས་ལའང་མིང་ཆོག་དང་བྱ་ཆོག་གཉིས་ཀྱི་དབར་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། ལུ་པ། བསྟན་པ། རྒྱལ་པ། བྱ་པ། བྱེད་པ། རྩོམ་པ། འབྲུལ་པ། མཁས་པ། རྩལ་པ། བསམ་པ་ལྟ་བུ་མཐའ་ཡས་སོ།། དེ་ནམས་བསྐྱེག་གྲོག་བགྱི་བའི་ཆོ། མིང་ཆོག་དུ་བཀོད་དམ་བྱ་ཆོག་དུ་བཀོད་པའི་ཁྱད་པར་ནི་ཆོག་དེ་ནམས་གྲོག་སྟངས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བྱེད་དགོས་རྟེ། དཔེར་ན། “ལུ་པ།” “རྩལ་པ།” “རྒྱལ་པ།” “ཞེས་པ་མིང་ཆོག་དུ་བཀོད་ཡོད་ན། ཆོག་འབྲུ་ལྟ་བུ་གཉིས་ལ་སྒྲུ་བྱགས་ཆེ་ཆུང་ངམ་ཡང་ལྟེ་ཁྱད་པར་མེད་པར་མཉམ་པར་གྲོག་ལ། དེ་ནམས་བྱ་ཆོག་དུ་བཀོད་ཡོད་ན། ཆོག་འབྲུ་ལྟ་བུ་ཆུང་བྱགས་ཆེ་བའམ་ལྟེ་བར་བྱས་ཏེ་གྲོག་དགོས་།

གཞན་ཡང་ཡི་གེའི་བསྐྱེག་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། ཡི་གེ་ནམས་སྟེ་གནས་དང་བྱེད་ཚུལ་བྱགས་ཆེ་ཆུང་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲུང་ཚུལ་གྱི་སྒྲོར་དེ་ཡིན་ཅིང་། ཚུལ་འདི་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་ཇེ་བཅུན་བསོད་ནམས་ཅུ་མོས་མཛད་པའི་«ཆོས་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ་»དང་། བླ་སྟེ་རིན་ཆེན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་«བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་ནམས་བཞག་མད་བྱང་དོན་གྱི་བདུད་ཅིའི་རོ་འཛིན།» དེ་བཞིན་དུ་སི་ཏུ་འཁྲུལ་ཆོག་དང་། དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོ་ཇེའི་«བོད་ཡིག་གི་གནས་དང་བྱེད་ཚུལ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ངོ་མཚར་གཏམ་གྱི་ཐུག་» ནམས་སུ་རྒྱས་པར་བྱུང་ཞིང་། གིན་ཏུ་བསྐྱེས་གིང་གོ་བདེ་བ་ཞིག་བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པའི་«ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་»དུ་འང་བྱུང་བ་འདིར་བཀོད་ན།

དབེར་ན་གཞི་ཤིང་གཅིག་བྱ་བ་ཐོ་བའི་འདུ་བྱེད་གྱི་དབང་གིས་རྒྱུ་པོ་དང་གྲུ་བཞི་ལ་
 སོགས་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྣ་ཚོགས་བྱུང་བ་བཞིན་དུ། གཞི་སྒྲ་གཅིག་ཉིད་ཀྱང་གནས་
 དང་བྱེད་པའི་བྱེད་པར་ལས་ཡི་གེ་སྣ་ཚོགས་སུ་འགྱུར་རོ། །གནས་ནི་བརྒྱད་དེ། ཁོག་
 པ་དང་། མགིན་པ་དང་། ཀན་དང་། རྩེ་དང་། ལྷ་དང་། སྤྱི་བོ་དང་། སོ་དང་། མཚུ་
 རྣམས་སོ། །གནས་དེ་རྣམས་ཀྱང་གཉིས་དུ་འདུ་སྟེ། རོག་པའི་གནས་དང་། ཡངས་
 པའི་གནས་སོ། །དེ་ལ་དོག་པའི་གནས་ནི། མགིན་པ་དང་། ལྷ་དང་། སྤྱི་བོའི་ཀྱང་
 པས་བསྐྱུ་བས་གསུམ་མོ། །ཡངས་པའི་གནས་ནི། ཁོག་པ་དང་། ཀན་དང་། རྩེ་དང་།
 སོ་དང་། མཚུ་ལྟོ། །བྱེད་པ་ནི་རྩེ་དང་ཀན་གཉིས་གཙོ་བོ་ཡིན་ཅིང་། དེ་དག་གནས་
 རྣམས་སུ་ཕྱད་པའི་དབང་གིས་བྱེད་པ་རྣམས་པ་དྲུག་བྱེད་དེ། ཕྱད་པ་དང་། རྩེ་ཐད་
 ཕྱད་པ་དང་། བཙུམ་པ་དང་། བྱེ་བ་དང་། རོག་པ་དང་། ཡངས་པར་བྱས་པའོ། །རྩོལ་
 པ་ནི། རྒྱུད་དང་རྣམ་རྟོག་སོགས་སོ། །གནས་དེ་དག་ལས་ཡི་གེ་འབྱུང་བའི་རྒྱལ་འོག་
 ཏུ་བརྒྱུད་པར་བྱའོ།།^༡

ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྒྱས་པར་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ཡི། འདིར་སྐྱུར་
 རྒྱུས་གྱི་ངལ་བ་མི་བྱའོ།།

མཐའ་དོན་དུ། བོད་གྱི་ཡི་གེའི་བསྐྱུ་ཚུལ་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་ན་འང་བརྒྱད་ནས་
 འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དོན་གནད་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་བོད་ཡིག་གི་དག་ཆའི་སྒྲིབ་དེ་རེད། དེ་
 ལ་སྒྲིབ་ཡིག་གཞན་མང་པོ་དང་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པར། བོད་ཡིག་ལ་སྒྲིབ་འཇུག་དང་ས་མགོ་ར་
 མགོ་ལ་མགོ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡང་འཇུག་བཅས་པ་རྣམས་ཚོགས་འབྲུལ་ཕྱི་ཆ་ཤས་
 སུ་གྲུར་པའི་ཡི་གེ་ཡིན་མོད། དངོས་གཞི་ཚོགས་འབྲུ་རང་ཉིད་ངག་ནས་འདོན་པའི་ཆེ་ཡི་གེ་དེ་

༡ «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» དེབ། ཤོག ༡༡༤

ནམས་རེ་རེ་ནས་སོ་སོའི་སྒྲ་དངོས་སུ་མི་བོན་པར་སྒྲས་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་པར་བརྟེན། ངག་ནས་
 ཐོན་སྐྱེད་དང་ཡི་གའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་སྐྱེད་ས་གཉིས་ཡིང་སྐད་ལྟ་བུ་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བ་དེ་འདྲ་མེད་།
 ལྷག་པར་ཆོག་གམ་ཆོག་འབྲུ་མང་པོ་ཞིག་གོང་དུ་སྒྲས་པ་ལྟར་སྒྲ་འདོན་སྐྱེད་ལ་ཁྱད་པར་ཏིལ་
 འབྲུ་ཙམ་མེད་པ་དཔེར་ན། ལྷག་ དང་། ཏྲགས། ཏྲག བཅས་དང་། བསྐྱེད་དང་སྐྱེས། ལྷང་།
 བཅངས། ཅང་གསུམ། རྟེན་དང་བརྟེས། ལྟ་བུ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་སྒྲ་རང་གི་སྟེང་ནས་ཁྱད་པར་
 འབྱེད་སྒྲུ་མེད་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་། རྒྱ་མཚན་དེ་ནམས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིར་བོད་སྐད་ལོགས་པོ་ཤེས་
 ཤིང་དེའི་སྟེང་བོད་ཡིག་འབྲི་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཡི་གེ་དག་པོ་འོང་བའི་ངེས་པ་གཏན་ནས་མེད་
 པས། བོད་ཡིག་དག་པོ་འོང་རྒྱ་དེ་དངོས་འབྲེལ་དཀའ་ངལ་གྱི་གནས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་
 བདེན་པར་མཛོན་།

འོན་འདྲི་འདྲའི་དཀའ་ངལ་དེ་བོད་ཡིག་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་
 ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱ་སྐད་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཡི་གེ་ཤེས་པ་ལ་ཆོག་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་རེ་རེ་ནས་སོ་
 སོའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་སྒྲོ་ལ་མ་ངེས་མཐུ་མེད་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཉེ་
 རྒྱུ་གི་སྐད་ལ་ཆ་བཞག་ན་རྒྱ་ཡིག་རྟེན་པ་ལ་གཞི་བྱས་པའི་ཆོག་གི་རིགས་ནམས་ནི་རྒྱ་སྐད་ལྟར་
 སྒྲོ་ལ་ངེས་དགོས་པ་དང་། དེའི་སྟེང་ཉི་ར་ཀ་ན་ཞེས་པ་དང་། ཀ་ཏ་ཀ་ན་ཞེས་པའི་ཡི་གའི་རིགས་
 ལོགས་སུ་བྱས་ཏེ་སྐད་ཀྱི་གདངས་མང་པོ་ཞིག་དེའི་ཐོག་ནས་མཚོན་དགོས་པས། བྱིས་པ་ནམས་
 རྒྱུང་དུས་ཡི་གེ་སྒྲོང་བའི་ཆེ། ཆོག་སོ་སོ་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གའི་གཟུགས་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱལ་བ་
 ཞིག་སྒྲོ་ལ་མ་བཟུང་ཐབས་མེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད་། དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་རང་ཅག་
 བོད་རིགས་ནམས་ཀྱང་རྒྱུང་བྱིས་པའི་དུས་ནས་ཡི་གེ་སྒྲོ་བ་སྐབས། ཆེད་དུ་དྲུང་འདོད་བྱས་ཏེ་
 ཉེན་རེའི་མི་ཆེའི་ནང་རྒྱན་སྒྲོད་བྱེད་པའི་ཆོག་གི་རིགས། དཔེར་ན་མིང་ཆོག་དང་ཁྱད་ཆོག དེ་
 བཞིན་དུ་གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཆོག་ མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་དང་བྱི་ཆོག་སོགས་བསྟོམས་
 པས་ཆོག་སྟོང་ཕྲག་ཙམ་བརྒྱལ་བ་ཞིག་གི་སྟེང་། བྱ་ཆོག་གལ་ཆེ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་སྟོང་ཞིག་ཆོག་རེ་

ནས་སོ་སོའི་གཟུགས་སྒོ་ལ་ངེས་པའི་སྟེང་། བོད་སྐད་ཀྱི་ཚིག་པུང་ཉེ་བར་མཐོ་བ་ནམས་ཀྱང་
རྒྱས་ཡོད་པ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡི་གེ་དག་པོ་འོང་རྒྱུ་དམིགས་བསལ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཨེ་ཆགས་ཞོ་
བོ་སྟུམ། དེ་ཡང་ཚིག་རེ་རེ་ནས་དཔེ་ཆ་སྒོ་འཛིན་བྱེད་པ་ལྟ་བུའམ། ཡང་ན་གནའ་སྒོ་ལ་བཞིན་
དག་ཡིག་སྒོ་འཛིན་བྱེད་པའི་སྟེང་ནས་ནི་འོང་རྒྱུ་དཀའ་སྟེ། ཐུན་གྱི་ཁ་རྒྱན་ལའང་། “དག་ཡིག་
ཆ་ཆང་དག་ནས་སྒྲོར། །མ་དག་ཡི་གེ་ལག་ནས་བྲི།” ཞེས་བྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་བདེན་པར་སྟུང་།

འོ་ན་ཐབས་ཤེས་གང་འདྲ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་ཡི་གེ་དག་པོ་འོང་བ་སྒྲུབ་དགོས་ཤིན། ཞོ་
བོ་ནི་འདི་ལྟར་བསམ་སྟེ། དེར་རབས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་རིག་པའི་གྲུབ་དོན་གཞི་ལ་བྱས་ཏེ་སོ་སོའི་
ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྒོ་བ་དེ་བ་བསྒྲིགས་པ་དག་ལས་སྒོ་སྒྲིབ་བསྐྱེད་ཏེ་ཚིག་སྒྲིབ་པའི་རིམ་པ་
ནམས་བྲིས་པའི་སྒོ་ཆད་དང་བསྟན་བྱུང་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ནམས་སྒྲིབ་ཐབས་ལའང་རེ་
དྲགས་ཀྱི་ཤོད་སྒྲུབ་དང་། ཡང་སྐབས་འགར་ཚིག་སྒྲིབ་མ་ཤར་བྱས་ཐོན་པ་ལ་བར་སྟོང་རེ་གཉིས་
བཞག་སྟེ་དེར་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚིག་ངེས་ཅན་ཞིག་འགོངས་དགོས་པ་སོགས་ཀྱིས་སྟེང་ནས་སྒོ་བ་
དགོས། ལྟག་པར་སྒྲིབ་ཐོག་ནས་ཤིན་ཏུ་འདྲ་པོ་ཡོད་པའི་ཚིག་ནམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྒྲུབ་སྟེ་
ཤོད་སྒྲུབ་ལྟ་བུའི་ནང་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་བེད་སྟོད་པ། དཔེར་ན། “སྟག་དེ་རྟག་པར་རྒྱུ་འབྱུང་དུ་ཡོང་
སའི་བྱར་དེར་ཤིང་སྟོང་ཞིག་འདུག་པ་དེར་ངས་རྟགས་བརྒྱབས་པ་ཡིན། དེ་ངས་རེ་དྲགས་རྟོག་
ཞིབ་པར་བཤད་པས་ཁོས་རྒྱུ་འབྱུང་དེ་རྟག་རྟག་ངོ་ཤེས་བྱུང་བ་བྱུང་སོང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱས་ཏེ་
བསྐྱེད་བྱུང་ན་ཚིག་ནམས་ལས་སྒྲིབ་པོར་སྒོར་ངེས་བྱུང་པ་འོང་བས། ཐབས་ཤེས་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་གི་
སྟེང་ནས་ཡི་གེ་དག་པོ་བྲི་བྱུང་པ་འོང་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞོ་བོ་མཐོང་ངོ་།

མཚུག་ཏུ་འདིར་བོད་ཡིག་གི་དབྱེད་སྟེང་བཞི་དང་གསལ་བྱེད་སྟུམ་ཅུ། དེ་བཞིན་དུ་ཐུན་
འཚུག་དང་རྗེས་འཚུག་ཐམས་ཅད་ཚོམ་སྒྲིག་གཅིག་གི་ནང་དུ་ཚོགས་པ་ཞིག་དཔེར་བཞིན་ན།

རྟག་ཆད་མཐའ་བྲལ་ཞི་དབྱེད་སྟེང་རིག་པའི་འབྲུལ། །ཨེ་མྱོ་ལྟན་ཅིག་སྒྲིས་དགའི་མཚན་དཔེའི་གར།

བརྗོད་བྲལ་དམ་པའི་ཆ་གས་ཡོངས་རྫོགས་ལྷ། །མགོན་ཁྱེད་དང་མོས་གཙུག་རྒྱུན་ཉིད་ཏུ་བོབ། །ཞེས་དང་།

ཡང་བོད་ཡིག་གི་དབྱངས་བཞེ་ཀ་སྒྲོལ་གཅིག་གི་ནང་ཚིག་ཀླང་རེ་རེ་ཚང་བར་བྱེད་པ་
དཔེར་བརྗོད་ན།

ཞེ་དབྱིངས་གཟེགས་ཤིང་རིག་འཛིན་སྟེང་གི་དབྱིད། །དུས་གསུམ་བདུད་ཐུལ་གཟུགས་སྒྲུ་ཀླན་ཏུ་སྟུག།
ཡེ་ཤེས་མེ་ཕྱེས་བདེ་གཤེགས་དབྱེས་བསྐྱེད་དེ། །སྒྲོ་མཚོག་མགོན་པོས་ཚེས་འཁོར་སྟོང་བསྐྱོར་རོ།^༤ །ཞེས་
པ་ལྷ་བྱུང་དང་།

ཡང་དབྱངས་བཞེ་པོ་གང་ཡང་མེད་པར་སྒྲོག་གནས་ཀྱི་དབྱངས་ཨ་འབའ་ཞིག་ཅན་
གྱི་ཚུམ་ཤིན་ཏུ་གྲགས་ཆེ་བ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«སྒྲོ་སྒྲོང་སྟན་དག་སྒྲུ་རྒྱན་»ཞེས་པ་བཞུགས་
པ་ལས་ཚིགས་བཅད་ཡོངས་གྲགས་ཤིག་དཔེར་བརྗོད་ན།

དཀར་ནག་ལས་རྣམས་བསམ་པ་བཟང་དན་ལགས། །བསམ་པ་བཟང་ན་ས་དང་ལམ་ཡང་བཟང་།།
བསམ་པ་དན་ན་ས་དང་ལམ་ཡང་དན། །ཐམས་ཅད་བསམ་པ་དག་ལ་རག་ལས་པས། །ཞེས་སོ།། །

^༤ འདི་དང་གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་གཉིས་ནི་སྐྱབས་རྗེ་ལོ་སྒྲོད་རིན་པོ་ཆའི་གསུང་རྒྱུ་ལྟར་«དཔེར་བརྗོད་ཚིགས་བཅད་ཐོར་བྱ་
སྒྲུ་ལ་བཟང་ཡི་ག་འཛོ་བའི་དབྱངས་སྟན་»ལས་བྲངས།

ལེའུ་ལྷ་པ།

ཡང་གྲངས་དང་། དང་གྲོག་ ཤད་སོགས་གྱི་སྒྲོར།

༥ བོད་གྱི་ཡི་གེར་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་དང་རྗེས་སྐྱབ་གྱི་ཡི་གེའི་སྟེང་། གཅིག་བརྩ་
སོགས་གྲངས་རྣམས་ཡང་ཀེར་བཞོད་པའི་གཟུགས་གང་ཡིན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རང་ཉིད་ཡི་གེ་
དངོས་མིན་ནའང་བོད་ཡིག་འབྲི་བ་ལ་ཉེ་བར་མཐོ་བའི་རྟགས་གསལ་ཆེ་བ་དང་གྲོག་ཅེས་པའི་
ཡིག་མཐོ་དང་ཤད་གྱི་རིགས་སོགས་ཁག་གཅིག་ཡོད་། རྟགས་འདི་རྣམས་ལ་རྒྱུན་གྱི་ཡི་གེ་ཞེས་
ཀྱང་གསུང་སྟེ་ལ་ཡོད་།

༤། གྲངས་གྱི་སྒྲོར།

༠ ༡ ༢ ༣ ༤ ༥ ༦ ༧ ༨

༩ ༡༠

ཁྲད་ཀོར། གཅིག གཉིས། གསུམ། བཞི། ལྷ་། རྩག བདུན། བརྒྱད།
དགུ བརྩ།

༡༡ བརྩ་གཅིག ༡༢ བརྩ་གཉིས། ༡༣ བརྩ་གསུམ། ༡༤ བརྩ་བཞི། ༡༥ བརྩ་ལྷ་།* ༡༦ བརྩ་
རྩག ༡༧ བརྩ་བདུན། ༡༨ བརྩ་བརྒྱད། ༡༩ བརྩ་དགུ ༢༠ ཉི་ཤུ། (ཉི་ཤུ་ཐམ་
བ།)

*བརྩ་ལྷ་དང་བརྩ་བརྒྱད་ལ་དབྱངས་ན་རྟོ་ཡོད་།

༩ x ༩ = ༨༡ དགྲ་གཉིས་ཀྱིས་བཙོ་བརྒྱད།

$12 \times 3 = 36$ དགུ་གསུམ་ཉི་ཤུ་ཅུ་བདུན་ཡིན།

བཞོ་རྩིས།

$3 \div 3 = 1$ བརྒྱད་གཉིས་ལ་བཞོས་པས་བཞི།

$36 \div 3 = 12$ བཅུ་དྲུག་བཞི་ལ་བཞོས་པས་བཞི།

= མཚུངས་རྟགས་སམ་དོན་གཅིག་རྟགས།

ཟུར་བཞོད། འདིར་སྒྲོམ་རྩིས་དང་། འཕྲུལ་རྩིས། འཁྱུར་རྩིས། བཞོས་རྩིས་སོགས་ལ་བོད་ཡིག་ཏུ་དམིགས་བསལ་རྩིས་སོ་སོའི་རང་རྟགས་མེད་པར་བརྟེན། སྒྲོམ་རྩིས་སོགས་ཀྱི་རྟགས་རྣམས་ཨིན་སྐད་ལས་ཚུར་ལེན་ན་ལེགས་ཤིང་། རྟགས་དེ་རྣམས་ཀྱི་གཟུགས་ཀྱང་བོད་ཡིག་དབྱ་ཆེན་དབྱ་མེད་གང་ལ་སྒྱུར་ན་འདྲ་མཛུགས་ཆའི་ཆ་ནས་མི་འགྲིགས་པ་མེད་ཤོ།

༧༡ དང་ཀློག་དང་ཤད་སོགས་ཀྱི་རྟགས།

བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཆེ་ཆོག་འབྲུའི་མཚམས་མཚོན་བྱེད་ཆོག་དང་། ཡི་གེ་ཐོག་མར་མགོ་བཅུགས་པའི་ཆེ་དེ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཡིག་མགོ་དེ་བཞིན་དུ་མཚམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་ཤད། དེ་ལ་འདྲ་ནང་གསེས་ཤད་ཀྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ། དེ་བཞིན་དུ་ལེགས་སྒྱུར་བོད་ཡིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཆེ་ཉི་བར་མཁོ་བའི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་རྣམས་བཅད་དང་ཐིག་ལེ་སོགས་ཡོད་ཤོ། རྟགས་དེ་རྣམས་དེ་མཁས་པས་འགྲེལ་བཤད་དང་བཅས་བཀོད་ན།

༣༣༡། ༣༣༡། ཡིག་མགོ་འདི་ལ་དང་ཀློག་དང་། བེལ་དབྱ་བྱུང་སོགས་ཀྱང་ཟེར་ཞིང་། ནང་གསེས་ཁྱོག་གསུམ་ཅན་དང་གཉིས་ཅན་བཅས་ཡོད་ཤོ།

- ༥ སྤྱུལ་ཤད། འདི་གཞུང་མཚམས་ཆེ་ལག་དང་སྐྱབས་འགར་ལེའུ་གསར་བ་དབུ་ཚུགས་
པའི་མགོར་བཏབ་མོད། བྱིས་སྤྱུལ་པོ་ཞིག་གིས་སྤྱུལ་ཤད་འདི་ཡིག་མགོར་ཡང་བེད་
སྤྱོད་པར་མཐོང་།
- ༦ རེན་ཆེན་སྤངས་ཤད། འདི་གནའ་སྤོལ་ལ་དཔེ་རིང་དཔར་དུ་བཀོད་པའི་ཆེ་ཡིག་གི་ཐེང་
སྤྱུལ་ལས་ཚིག་འབྲུག་ཅིག་ལུས་ཏེ་ཡིག་ཐེང་འོག་མར་བཀོད་དགོས་ན་དེ་དུས་བཏབ་
མོད། དེང་ཤད་འདི་བཀོད་པའི་སྤོལ་དམིགས་བསལ་མེད་པར་བརྟེན་གཤམ་དུ་ཁོ་
བོས་ཤད་འདི་ཚིག་སྤྱབ་ཀྱི་མཚམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་དགོས་སར་བཏབ་ན་ལེགས་
པའི་སྒོ་འཆར་དབྱེད་པ་དང་བཅས་འབུལ་འབྱུང་།
- ༧ ལུང་ཤད། འདི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཤད་དེ་ཡིན་།
ཆོག་ ཆོག་ལུང་ཡང་ཟེར་ཞིང་། འདི་ནི་མིང་ཆོག་སྒྲིག་པའི་ཆོ་ཆོག་འབྲུན་མས་སོ་
སོའི་མཚམས་གང་ཡིན་དོས་འཛིན་པའི་བྱིར་བཀོད་པའི་རྟགས་ཡིན་།
- ༨ རྩམ་བཅད། འདི་ནི་ལེགས་སྤྱར་གྱི་ཆོག་བོད་ཡིག་ཏུ་འབྲི་བའི་སྐབས་མཁོ་བའི་རྟགས་
ཤིག་སྟེ། དཔེར་ན་བརྒྱ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།
- ༩ ཐེག་ལེ། འདི་ནི་ལེགས་སྤྱར་གྱི་སྤྱུགས་བོད་ཡིག་ཏུ་འབྲི་བའི་སྐབས་མཁོ་བའི་མ་ཡིག་
གམ་ང་ཡིག་གི་རྟགས་སྟེ། དཔེར་ན་བྱི་དང་རྩྱ་ལྟ་བུའོ།

༧༩ སྐད་ཡིག་གཞན་ལས་བོད་ཡིག་དུ་ལེན་རུང་བའི་རྟགས།

- “ ” ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་ཉིས་བརྟེན་གས།
ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་འདི་དཔེ་དེབ་གཞན་ཞིག་ནས་ལུང་འདྲེན་པའོ། ཡང་ན། ཆོ་
རིང་གིས་ང་ལ། “བྱིད་རང་སྤྱི་ཡིན་ནམ།” ཞེས་དྲིས་བྱུང་། ལྟ་བུ་གཞན་གྱིས་སྤྱུགས་པ་
ཐད་ཁར་དྲང་བའི་ཆོ་རྟགས་འདི་བཀོད་ན་ལེགས་།

- ‘ ’ ལུང་འདྲན་གྱི་རྟགས་རྒྱང་པ།
 རྟགས་འདི་ལུང་འདྲན་ནང་དུ་འང་ལུང་འདྲན་དགོས་བྱུང་ཆེ་བཞོན་དགོས། དཔེར་ན།
 “ཆེ་རིང་གིས་ང་ལ། ‘བྱིད་རང་སྤྱི་ཡིན་ནམ།’ ཞེས་དྲིས་བྱུང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུར་བཞོན་
 དགོས།
- «» ལྷ་རེན་ཆའི་ལུང་འདྲན་གྱི་རྟགས།
 རྟགས་འདི་དཔེ་དེབ་ཀྱི་མིང་གི་གཡས་གཡོན་དུ་དཔེར་ན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་
 གསུང་«བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་»ཞེས་བཞོན་པ་ལྟ་བུའོ།
- () སྤྱད་རྟགས།
 རྟགས་འདི་ཡི་གེ་འབྲི་བའི་ཆེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་མཐོང་བའི་གནས་ཚུལ་ཡིན་
 མོད། ཐད་ཁར་བཞོན་ན་དཀྱིས་ཀྱི་འགྲོས་ལ་རྩེ་མི་བདེ་བ་འོང་ངེས་པའི་རིགས་དཔེར་
 ན་ཡིག་རྒྱང་གི་མཆན་ལྟ་བུ་རྒྱལ་སྤྱད་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་བར་འཇུག་ན་ལེགས་སོ།
- [] གྲུ་རྟགས།
 རྟགས་འདི་ལྷོ་ཀྱའི་ཨང་གྲངས་སོགས་དང་གཞན་ཡང་སྐབས་གཞན་ལ་དམིགས་བསལ་
 རྟགས་བཏབ་དགོས་པ་རྣམས་གྲུ་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་དབར་འཇུག་ན་ལེགས་སོ།
- ? འདྲི་རྟགས།
 རྟགས་འདི་དྲི་བ་ཞིག་བཞོན་པའི་མཇུག་ཏུ་བཞོན་ན་དྲི་ཆོག་གང་ཡིན་ལམ་གསེང་ངོས་
 འཛིན་བྱུང་པའི་བྱད་ཆོས་ཡོད་དེ་དེ་ལྟར་ན་འང་བོད་ཡིག་ལ་དྲི་ཆོག་རྣམས་པལ་ཆེ་བ་ངོས་
 འཛིན་སྤྱད་བས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དྲི་རྟགས་འདི་མ་བཞོན་ན་འང་ཆོག་པས་དགོས་མིན་
 བརྟག་པར་འཆལ་ལོ། ||

སྐབས་གཉིས་པ། བརྗོད་པ་ངག་གི་ཆ་ཤས་ཆིག་གི་སྡེ་ཚན་ཁག

སྐབ་བ་དཔེ་རུ་འཆར་བ་ཡི།།

ནལ་འབྱོར་དེ་ལ་གདམས་བ་མང་།།

ནགས་ཁྲུང་སྒྲག་པོའི་དོ་ར་རྒྱ།

ཤིང་ལོའི་ལུང་པོ་ཟད་པ་མེད།།

གུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྟོན་མེ། «ཤིང་གི་བསྟན་བཅོས།»

བརྟུན་པ་རག་གི་ཆ་ཤས་ཆོག་གི་སྡེ་ཆེན་དོ་སྟོན།

༥ དེ་ལ་ཁོ་བོས་སྟོན་སྟེང་དབྱེད་གཏམ་དུ་སྒྲུབ་ཟེན་པ་བཞིན། བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་ཆ་ཆོད་བཞིག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ། བོད་སྐད་ཉིད་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཆགས་པའི་སྒྲིའི་འགྲོ་སྐྱབས་ཆ་ཆོད་བཞིག་རིགས་པའི་ལམ་ནས་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས། དོན་གནད་གལ་ཆེ་གོས་ཤིག་ནི་དཔེར་ན་བོད་སྐད་ཀྱི་ཐོག་བརྟུན་པ་ཆ་ཆོད་བཞིག་ལ་འཇུག་པའི་ཆེ། བརྟུན་པ་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་བད་སྟོན་གྱི་འགྲོ་སྐྱབས་སམ་དོན་གྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པའི་སྡེ་ཆེན་སོ་སོར་འཛོག་དགོས་པའི་ཆོག་དང་ཕྱད་ཀྱི་རིགས་རི་ཙམ་ཡོད་མིན་དོས་འཛིན་གསལ་བར་བྱས་ཏེ། དེ་དག་རེ་རེ་དོ་བོ་དང་། བྱེད་ལས། སྒྲུབ་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་བྱ་དགོས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་གནའ་སྟོན་བད་སྟོན་དུ་ནི་ཡི་གེ་དང་། མིང་དང་། ཆོག་བཅས་བད་སྟོན་གྱི་སྡེ་ཆེན་གསུམ་དུ་བྱེད་ཆོད་ཆོག་ཀྱི་ཆོག་ཤས་ལ་ནང་གསལ་ཆོག་སྟེ་དང་ཆོག་ཕྱད་ཅེས་སྡེ་ཆེན་གཉིས་སུ་དབྱེད་པའི་རྣམ་བཞག་བྱུང་མོད། ཆོག་སྟེད་ཀྱི་སྟོར་དེ་ལེགས་སྒྱར་ལ་སྒྲུབ་ཀྱི་བཤད་པ་ཞིབ་མོ་དགོས་པས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན་ནའང་། བོད་ཀྱི་སྒྲུབ་ཆོག་སྟེད་བྱེད་པའི་ཆེ་བརྟུན་བདེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་གཙོ་བོར་བྱེད་ཀྱི། ལེགས་སྒྱར་བཞིན་སྒྲུབ་མི་དགོས་པས་ཆོག་སྟེད་ཀྱི་སྟོར་དེ་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་ལ་ཅུང་ཞོག་ཁའི་གནས་སུ་གྱུར་མོད་དེ་ཙམ་གལ་མི་ཆེ།

ཆོག་གི་ཆོག་ཤས་ཀྱི་སྡེ་ཆེན་གཉིས་པ་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་སྟོར་དེ་གནའ་སྟོན་སུམ་ཏྲགས་ཀྱི་བད་སྟོན་དུ་ཤིན་ཏུ་བྱུངས་པར་ཡོད་མོད། ཆོག་ཕྱད་མ་ཡིན་པའི་ཆོག་གི་སྟོར་ལ་མིང་ཆོག་དང་བྱ་ཆོག་གཉིས་ལས་ཆོག་གི་སྡེ་ཆེན་གཞན་གྱི་རྣམ་དབྱེད་མོད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཆོག་གི་རིགས་ཐ་དད་པ་རྣམས་བད་སྟོན་གྱི་བྲིམས་དང་བསྟན་ཏེ་གོ་རིམ་བསྐྱེད་ཏེ་ཆོག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ་གྱི་སྟོར་ལ་རྣམ་བཞག་གཏན་འབེབས་མེད་པས། གནའ་སྟོན་སུམ་ཏྲགས་ཀྱི་བད་སྟོན་གྱི་སྒྲི་སྒྲོམ་དེའི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་སྒྲིའི་འགྲོ་སྐྱབས་ཆ་ཆོད་བཞིག་མཆོན་མི་ཐུབ་ཚུལ་གོང་དུ་བསྒྲུབས་ཟེན་པ་ལྟར་ལགས།

འོ་ན་བད་སྒྲིབ་ཀྱི་བཤད་པའི་སྒྲིབ་མ་ཇི་འདྲ་བ་ཞིག་དགོས་སམ།? དེའི་ནང་སྒྲིབ་མ་ཐ་དད་པ་ཇི་
ཙམ་ཞིག་རྣམས་པར་གཞག་དགོས་སམ།? ཞེན། དེ་བཤད་པར་བྱའོ།

ཁོ་པོས་བརྟགས་ན་བོད་སྐད་དང་མཐུན་པའི་བད་སྒྲིབ་ཀྱི་ཚ་བའི་སྒྲིབ་མ་ལ། ༡ ཡི་གེ་
དང་། ༢ ཆོག་ཆོག་ཕྱད་དང་བཅས་པའི་ཆོག་ས་དང་། ༣ ཆོག་སྒྲིབ་བྱ་ཚུལ་བཅས་གསུམ་དུ་
འཛོག་དགོས་པར་མཐོང་ལ། དེ་ཡང་ཡི་གེ་ལས་ཆོག་འབྱུང་ དང་ཆོག་ ཆོག་པན་ཚུན་བསྒྲིགས་
ཤིང་ཆོག་ཕྱད་སྒྲིབ་པ་ལས་ཆོག་སྒྲིབ་བམ་བཛོད་པ་གྲུབ་པ་འདི་བད་སྒྲིབ་ཀྱི་སྒྲིབ་མའི་ཁྲིམས་ཡིན།
དེའི་ཕྱིར་བོད་ཀྱི་བད་སྒྲིབ་ཀྱི་བརྟན་བཅོས་ཀྱི་བཛོད་བྱ་གཙོ་བོ་ཡང་ཡི་གེ་དང་། ཆོག་དང་ཆོག་
ཕྱད་དང་། ཆོག་གི་སྒྲིབ་ཚུལ་གསུམ་གྱི་རྣམས་བཞག་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དེ་ཡིན་དགོས་པ་རིགས་
པས་གྲུབ་པོ།

དེ་ལ་དང་བོ་ཡི་གེའི་རྣམས་གཞག་ནི་གོང་དུ་བརྟན་ཟེན་ལ། འདིར་རྩ་བ་འདིའི་སྐབས་
གཉིས་པར་ཆོག་དང་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམས་གཞག་གཏན་ལ་འབེབས་རྒྱུ་ དེ་ལ་ཐོག་མར་དབྱེད་
གཞིའི་ཕྱིར་བོད་སྐད་ཀྱི་བཛོད་པའི་དཔེར་བཛོད་ཅིག་བཏོད་ན།

དེ་ལྟར་འབྲོམ་སྟོན་གྱི་བསྐབ་བྱ་དང་། ཏུན་ཏྲང་བྲག་ལྷག་ནས་ཐོན་པའི་དཔེ་
རྒྱུད་དེའི་ནང་གདམས་པའི་གནད་དོན་རྣམས་ལ་ཞིབ་མོའི་སྒྲིབ་དབྱེད་ན། དེ་རྣམས་
ཀྱིས་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་མི་རབས་ནང་ཆེས་སྒྲ་མོན་ས་ཡ་རབས་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་བརྩི་
བའི་ཁྱད་ཆོས་མང་པོ་ཞིག་མཆོན་པ་གདོན་མི་ཟ་བས། འདི་རྣམས་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་མི་
རིགས་ལ་ཆེས་གལ་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་གསུམ་སྒྲིབ་པ་ཡི།

༡ དཔེར་བཛོད་འདི་ཁོ་པོས་ཁྲིམས་པའི་མི་ཆོས་དང་ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསྐབ་བྱ་ལས་བརྩམས་པའི་འབེལ་གཏམ།
བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་བོད་ཕྱིར་ གྲྲིབ་སྒྲིབ་པའི་སྒྲིབ་པ་ཡི།

དེ་ཡང་ཆོག་སྒྲུབ་མ་མ་དང་དེའི་བྱ་གཏོགས་པའི་ཆོག་སྒྲུབ་གཉིས་པོ་འདི་ནང་གསལ་ཆ་གསལ་བརྟགས་ན། “འབྲོམ་སྟོན་གྱི་བསྐྱབ་བྱའི་དཔེ” ཞེས་པ་དང་“རྩྭ་རྟོང་ནས་ཐོབ་པའི་དཔེ” ཞེས་པ་གཉིས་ནི་མིང་ཆོག་དང་། “དེ” ཞེས་པ་མིང་གོགས་འཕྲུལ་ཅན། “གནད་དོན” ཞེས་པ་མིང་ཆོག་དང་། “རྣམས་” ཞེས་པ་མང་ཆོག་སྟོན་པའི་ཆོག་གོགས། གནད་དོན་ནི་འདྲ་བ་ཞིག་ཅན། “དེ་གཉིས་གྱི་ནང་གདམས་པའི་” ཞེས་བྱང་པར་སྟོན་པས་བྱང་ཆོག་དང་། “བོད་མི་རིགས་” ཞེས་པ་མིང་ཆོག་དང་། “ལ་” ཞེས་པ་ལ་དོན་གྱི་སྟེང་། “ཡོན་ཏན་གྱི་གསལ་” ཞེས་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་རིགས་ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས་པས་མིང་ཆོག་དང་། “གལ་ཆེ་བ་” ཞེས་པ་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱང་པར་བརྟེན་པའི་བྱང་ཆོག “སྣང་” ཞེས་པ་བྱ་ཆོག་ཡིན་ནོ། །དེའི་བྱའི་ཆོག་སྒྲུབ་ལ་བརྟགས་ན། “དབྱུང་” ཞེས་པ་བྱ་ཆོག་དང་། “ཞིབ་མོའི་སྒྲོས།” ཞེས་པ་བྱ་བ་དེའི་རྣམ་འགྲུལ་བརྟེན་པའི་ཆོག “ན་” ཞེས་པའི་སྟངས་ནི་རྒྱུན་ལྡན་གསལ་བྱུང་དེ་གལ་ཏེ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་། “དེ་རྣམས་” ཞེས་པ་མིང་ཆེད་ཅུམ་པོ་མང་ཆོག་ཏུ་བཞོད་པ་དང་། “ཀྱིས་” ཞེས་པ་བྱེད་སྒྲུབ་དང་། “རང་ཅག་བོད་ཀྱི་མི་རབས་” ཞེས་པ་མིང་ཆོག “ནང་” ཞེས་པ་ཆོག་སྟེང་། “ཆེས་སྐྱ་མོ་ནས་ལ་”

རབས་དང་ཡོན་ཏན་ཏུ་བརྩི་བ་ཞེས་པ་བྱད་ཚིག་ བྱད་པར་གང་ལ་སྦྱར་བའི་མིང་ཚིག་ནི་“བྱད་
ཚོས་”ཞེས་པ་དེ་ཡིན། “མང་པོ་”ཞེས་པ་མང་ཚིག་སྟོན་པའི་ཚིག་གོ་གསུམ་དང་། “མཚན་པ་གཏོན་
མི་ཟ་”ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་ཡིན་ལོ།

དེ་ལྟར་བྱ་ཚིག་གི་ནང་གསལ་རིགས་མི་འདྲ་བའི་རྣམ་དབྱེ་དང་དེ་བཞིན་བྱ་ཚིག་ཕྱད་སོ་
སོར་བྱེ་སྟེ་དབྱད་བྱུང་ན། བོད་ཡིག་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་རྒྱས་བསྐྱུས་དང་སྟོན་བྲུ་ཆེ་ཆུང་ནི་ལྟར་ཡང་།
དེའི་ཆ་ཤས་སོ་སོར་འབྲལ་ཏེ་བརྗོད་དོན་སྟོན་པོ་གང་ཡིན་བདེ་བྲག་ཏུ་རྟོགས་བྱུང་བའི་དགེ་
མཚན་ཡོད་། དེ་ལ་གལ་གྱིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལ་ནང་གསལ་རིགས་སོ་སོར་རྣམ་དབྱེ་
གསལ་བར་བྱེ་བ་འདི་ཡིན་པས། འདིར་ཁོ་བོས་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་མང་པོ་ཞིག་གི་བརྗོད་
སྟོན་ནང་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་རིགས་ཐ་དད་ཏུ་གཏན་འཁེབས་བགྱིད་སྟོན་ཡོད་པ་དང་ཚུལ་མཚུངས་
པར། བོད་ཡིག་ཏུ་འང་མཁོས་བབས་དང་བསྐྱུར་ཏེ་ཚིག་གི་ཚོགས་ལ་ནང་གསལ་སྡེ་ཚན་ཆེ་ཁག་
སོ་སོར་བྱེ་ཞིང་དེ་དག་རེ་རེས་བརྗོད་བྱི་གནད་གཙོ་ཆེ་བ་རེ་རེ་མཚན་ཚུལ་དང་བཅས་པ་གཏན་
འཁེབས་བྱུང་ན་ལེགས་པས་དེ་བཞིན་བྱ་བཤོ།

༡ སྡེ་ཚན་དང་པོ་མིང་ཚིག་ནི། དངོས་པོ་དང་གང་ཟག་བྱེ་བྲག་པའི་མིང་དངོས་སྟོན་
པའི་མིང་ཚིག་དང་། ཡང་བྲུམ་པ་དང་། ཀ་བ། ལྟ་བུ་རིགས་ཀྱི་མིང་སྟོན་པའི་ཚིག་གོང་། བགས་
ཚལ་ལྟ་བུ་ཚོགས་པ་སྟོན་པའི་མིང་ཚིག་སོགས་སོ།

༢ སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་མིང་ཚབ་ནི། ང་། བྱེད། ཁོང་། ལྟ་བུ་སྒྲིམ་བུའི་མིང་གི་ཚབ་ཏུ་
བཀོད་པ་དང་། འདྲི། འདྲི་ཚོ། དེ། དེ་ཚོ། ལྟ་བུ་དངོས་མཐོང་གི་ཚོས་ཀྱི་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་
དང་། ཡང་སྟུ། གང་། ལྟ་བུ་སྒྲིམ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ། ཡང་ཁ་ཅིག་ འགའ་ཤས། ཏུང་ཤས།
གཅིག་ མང་པོ། ཐམས་ཅད། ཚང་མ། ལྟ་བུ་ངེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་རྣམས་སོ།

༣ སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་མིང་གོ་གསུམ་ནི། ཞིག་ ཅིག་ ཤིག་ ལྟ་བུ་མིང་གོ་གསུམ་ངེས་བཟུང་

མ་ཡིན་པ་དང་། དེ། ལྷ་བྱ་མིང་གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན།

༤ རྟེ་ཚན་བཞི་པ་ཚིག་གོགས་ནི། ཞིག་ ཅིག་ ཤིག་ གཅིག་ ལྷ་བྱ་གཅིག་ཚིག་ལ་
འཇུག་པ་དང་། དག་ རྣམས། ཚོ། ལྷ་བྱ་མིང་ཚིག་སྟོན་པའི་ཚིག་གོགས་ལ་འཇུག་པ། དེ་བཞིན་
བྱ། ཉིད། ཁོ་ན། ཅམ། འབའ་ཞིག་ ཤུག་ ལྷ་བྱ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ཏེ་བཟུང་པའི་ཚིག་གོགས་ལ་
འཇུག་པ། གཞན་ཡང་སྒྱུ་སྒྲུའི་ཚིག་གོགས་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཡང་། ཤུག་ ལྷ་བྱ་གཞིར་བྱས་
ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ཚིག་གོགས་རྣམས་སོ།

༥ རྟེ་ཚན་ལྷ་པ་མཇུག་སྟུང་ཀྱི་ཚིག་ནི། བོད་སྐད་སྒྱི་དང་ལྷག་པར་ཁ་སྐད་ལ་ཉེ་བར་
མཁོ་བའི་གཞན་ཅིག་ཡིན། དེ་ཡང་བོད་སྐད་དུ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་བཟོད་པ་འཕ། ཡོད་པ་
བཟོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཏུ་ཁ་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་བཀོད་པའི་ཆེ་མཇུག་སྟུང་ཀྱི་ཚིག་གིས་བྱ་བའི་དུས་
དང་གནས་སྐབས་ཀྱང་སྟོན་པས་སྒྲེས་བྱ་དང་དུས་དང་བཟུང་ནས་སྟོར་དགོས་པའི་ཚིག་ ཡིན།
ཟེད། ཡོད། འདུག་ བཅས་དང་། དེའི་སྟེང་། བྱུང་། སོང་། ལྷ་བྱ་རྣམས་སོ།

༦ རྟེ་ཚན་བྱག་པ་བྱ་ཚིག་ནི། བརྟ་བ། གཏང་བ། བསྐྱབ་པ། ལྷ་བྱ་བྱེད་ཐ་དང་དུ་ཡོད་
པའི་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་བཟོད་པའི་ཚིག་དང་། ཡང་། འགོ་བ། འཇུར་
བ། ལྷ་བྱ་བྱེད་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་
དང་། དེའི་སྟེང་། བྱེད། བཞིད། གནང་། ལུབ། ལུས། འཇུག། དགོས། སོགས་བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་ལ་བསྒྲན་
ཏེ་བཀོད་པའི་རྒྱབ་སྟོན་བྱ་ཚིག་རྣམས་དང་། ཡང་། བྱ་བ། བརྟུབ་པ། གཏང་བ། ལྷ་བྱ་མིང་ཚིག་ཞིག་
གི་མཐར་སྟུང་ཏེ་བྱ་ཚིག་སྐྱབ་པའི་བྱུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་བཅས་ངེགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་
སོ།

༧ རྟེ་ཚན་བདུན་པ་བྱུང་ཚིག་ནི། དོན་གྱི་བྱུང་པར་བཟོད་པའི་ཚིག་སྟེ། དཔེར་ན་ཁ་
དོག་བཟོད་པའི་ཚིག་ དཀར་པོ། དམར་པོ། གམེར་པོ། སྟོན་པོ། ལྷ་བྱ་དང་། དབྱིབས་བཟོད་པའི་ཚིག་
རིང་པོ། ལུང་ལ། ལྷ་བཞི། སོགས་དང་། གྲངས་བཟོད་པའི་ཚིག་ གཅིག་ གཉིས། གསུམ། ལྷ་བྱ། གཞན་

ཡང་འབྲེལ་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་ལས་བྱུང་ཆོག་གྲུབ་པ་དཔེར་ན། མཐོང་བའི་ལྟ་སྟོན་ཞེས་བཀོད་པ་ན་མཐོང་བའི་ཞེས་པ་བྱུང་ཆོག་ཏུ་གྲུབ་པ་དང་། ཡང་ཆོག་བསྒྲིགས་^༡ ལས་བྱུང་ཆོག་གྲུབ་པ་དཔེར་ན། ལང་པ་སྒོ་བརྒྱབ་པ་དེ། ཤིང་སྒོང་ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དེ། ལྷ་བྱ་རྣམས་སོ།།

༡ རྩེ་ཆོན་བརྒྱད་པ་རྣམས་འགྲུར་གྱི་ཆོག་ནི། དགའ་བཞེན་དུ་འགྲོ་བ། སྒྱ་སིང་པེར་ཤར་བ། མཁྱོགས་པོར་ཕྱིན། སེམས་སྒྱུ་སིང་པེར་གཞས་བཏང་། སྒོག་བྲམ་མེ་ར་འབར་བ། རྒྱ་བོམ་མེར་ལུས་པ། མཐོང་བཞེན་དུ་འདོན་པ་ཤེད་ཀྱིས་འདོན། འཇམ་གྱིས་བསྐྱུལ། ལྷ་བྱ་བྱ་བའི་རྣམས་འགྲུར་བཛོད་པའི་ཆོག་རྣམས་སོ།།

༢ རྩེ་ཆོན་དགུ་པ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་གྱི་ཆོག་ནི། བཞེན་དང་། ལྷ་བྱ། ལྷ་པ། འབ་བ། མཚུངས་པ། ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་རྣམས་སོ།།

༣ རྩེ་ཆོན་བརྒྱུ་པ་གནས་སམ་ཕྱོགས་དང་དུས་བཛོད་པའི་ཆོག་ནི། ཤར། ལྷོ། ལུབ། བྱང་། རོགས་ཕྱོགས་བཞི་མཚམས་བརྒྱད་གྱི་ཐོག་སྟེང་དང་། འོག་གཉིས་སྟེ་ཕྱོགས་བརྒྱུ་བཛོད་པའི་ཆོག་དང་། འདིར། ས་གིར། གཡས། གཡོན། མདུན། ལྷོ། ལྷ་བྱ་དང་། དུས་བཛོད་པའི་ཆོག་ནི། ཆོས་གཅིག་གཉིས་ལྷ་བྱ་དང་། ལྷ་བྱ་དང་པོ་གཉིས་པ་ལྷ་བྱ་དང་། ཅན་ཅིང་། འདི་ལོ། ཕྱི་ལོ་ལྷ་བྱ་དང་། ལྷ་བྱ། ཕྱི་ལོ་སོགས་སོགས་སོ།།

༤ རྩེ་ཆོན་དགུ་པ་ཆོག་ཕྱད་ནི། སྤྲ་ར་བྱ་དུ་ན་ལ་ཏུ། ལྷ་བྱའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་དང་། དེ་བཞེན་དུ་རྣམ་དབྱེད་ཕྱད་འབྲེལ་སྒྲིག་དང་བྱེད་སྒྲིག་རྣམས་དབྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱད། གྲང་ཡང་འང་གསུམ་གྱི་རྒྱན་སྤྲད་སོགས་སུམ་རྟགས་གྱི་གཞུང་དུ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཐབ་པ་རྣམས་སོ།།

^༡ ཆོག་བསྒྲིགས་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྒྱུད་དུ་ phrase ཞེས་པའི་དོན་དེ། “ར་འབྲེལ་སྒྲིག་པ།” “གསེར་གྱི་བུམ་པ།” “ཁ་བའི་ཕྱོངས།” ལྷ་བྱ་ཆོག་གི་རིགས་མི་འབྲེལ་བའི་པར་བསྒྲིགས་ཏེ་དོན་སྟོན་པའི་ཆོག་གི་ཕྱོང་བ་ཞིག་ལ་བྱ་ལ། དེའི་ར་འབྲེལ་བྱེད་ལས་སོགས་དེབ་འདིའི་ཤོག་ ༣༦ ལ་བྱུང་བར་གཟིགས།

༡༩ རྗེ་ཚལ་བཙུ་བ་སྤྱི་སྒྲུབ་དང་དྲི་ཚིག་ནི། ཅི་དེ་སྤྱུ་གང་སྟེ། སུམ་ཏྲགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་སྤྱི་
སྒྲུབ་གསུངས་པ་བོད་སྐད་ལ་དྲི་ཚིག་ཏུ་འདྲ་བ་རྣམས་སོ།།

༡༩ རྗེ་ཚལ་བཙུ་གཉིས་པ་འབོད་སྒྲུབ་ནི། གྲུ། ཀྱ་ཡེ། ལྷ་བུ་དང་། ཡང་། ཨེ་མ། ཨེ་མ་
རྟོ། གྲུ་མ། གྲུ་ཏུང་། ཨེ་ལ་ལ། ལྷ་བུ་རྣམས་ཀྱང་འབོད་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བཅུར་རུང་རོ།།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་བྲངས་པའི་གནད་བཙུ་གསུམ་རྣམས་བད་སྒྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་ནས་
བརྟག་ན་རྗེ་ཚལ་ཐ་དད་དུ་འཛོག་དགོས་པ་ནི། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་དེ་དག་ལ་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་
སོ་སོར་འཛོག་རྒྱ་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ལྷག་པར་དེ་རྣམས་སྒྲོར་བའི་ཆེ་བད་སྒྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་མི་
འདྲ་བའི་ཐོག་ནས་སྒྲོར་དགོས་པས། ཕྱིས་ནས་བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོད་སྒྲུབ་རྣམས་ལ་ཚིག་གི་དེགས་
ལ་རྗེ་ཚལ་འདི་ལྟར་བྱེ་བའི་རིང་ལུགས་ཆགས་བྱལ་པ་ཞིག་བྱུང་ན། ཕྱིས་བྱུང་གི་མི་རབས་གཞིན་
ལུ་རྣམས་བོད་ཡིག་འབྲི་གྲོག་ལ་འཇུག་པའི་ཆེ་བོད་ཡིག་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་བཀྲལ་བ་ལ་འཇུག་
བདེ་བ་འོང་བའི་དགོ་མཚན་ལྟན་པ་ཁོ་བོ་བསམས་སོ།།

སྒྲོམ་ལ། བརྗོད་པ་དག་གི་ཆར་གྱུར་པའི། ཚིག་གི་རྗེ་ཚལ་བཙུ་གསུམ་སྟེ།

མིང་ཚིག་མིང་ཚབ་མིང་གི་གྲོགས། ཚིག་གྲོགས་བྱ་ཚིག་མཇུག་སྤྱད་དང་།

ཁྱད་ཚིག་རྣམ་ཚིག་མཚུངས་གསལ་ཚིག། གནས་དང་དུས་རྣམས་བརྗོད་པའི་ཚིག།

ཚིག་ཐུད་སྤྱི་སྒྲུབ་དྲི་བའི་ཚིག། མཐའ་མ་འབོད་པའི་སྒྲུབ་རྣམས་སོ། ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །

ལེའུ་བྱུག་པ།

སྡེ་ཚན་དང་པོ་མིང་ཚིག་གི་སྒྲོར།

༥། མིང་ཚིག་གི་ངོ་བོ་ནི། རོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་བཟོད་པའི་ཚིག་གོ།

དཔེར་བཟོད། ལུས་པ་དང་། ཀ་བ། མི། རུང་འགོ་སེམས་ཅན། ས། རྩོ། རི། བྲག་སོགས་
 རིགས་དང་རྣམས་གང་རུང་ཞིག་གི་རོན་རང་གི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ། །དེ་ལྟར་མིང་
 ཚིག་རྣམས་སྡེ་བཟོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚིག་ཉམས་བཟོད་ཀྱི་གཞི་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ། དེ་གཞི་ལ་བྱས་ཏེ་
 དེ་ནས་རོན་གྱི་བྱད་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་སོགས་སྡུར་ཏེ་བཟོད་པ་སྐྱབ་དགོས་སོ། །

༥། མིང་ཚིག་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་ན།

མིང་དངོས་སྟེ་དངོས་པོ་བྱེ་བྲག་པའི་མིང་ཚིག་དང་། སྤྱི་མིང་སྟེ་རིགས་སྤྱིའི་མིང་ཚིག་
 བཅས་གཉིས་ཡོད།^༡

༡) མིང་དངོས་ཀྱི་མིང་ཚིག་

དཔེར་ན། མིའི་མིང་། མཁའ་འགོ་རྩེ། བཀྲིས། དཔལ་ལྷན། བཟླ། སོགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་
 ཀྱི་མིང་། རྒྱ་གར། རྒྱ་ནག་བོད། བལ་ཡུལ། ཉི་ཨོང་། ཨ་རི། ལ་ན་ཌ། སོགས་དང་། ས་གནས་ཀྱི་

༡) ས་བཤ་གྱི་«མཁའ་འགོ་» རྩེའང་། (དེབ། ༤ ཤོག ༡༧) “རོན་ལ་འཇུག་པའི་སྡེ་རིམ་དུ། དེ་ལྟར་རིགས་དང་མིང་
 རུང་བྱས། །ཞེས་རོན་གྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་སྡེ་བཅས་ཅན་རིགས་ཀྱི་སྡེ་དང་མིང་གི་སྡེ་ཡིན་པར་ཚད་མ་པའི་སྡེ་བཤད་པོན་ཆེན་
 པོ་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲང་པོས་གསུངས་སོ།” །ཞེས་གསུངས་པ་བོད་སྐད་དང་གིན་ཏུ་སྒྲིང་བར་མཐོང་།

མིང་། དབུས་གཙང་། མདོ་རྫོང་། མདོ་རྫུང་། རྫོང་དགའ་། སྤིང་ཤོང་། རྩོམ་ཤོང་། ཡངས་པ་ཅན། སོགས་
དང་། དགོན་པའི་མིང་། དགའ་ལྗན། སེ་ལ། འབས་སྤངས་སོགས་དང་། དེ་བ་དང་དེའི་མིང་
མིང་«ལུའི་བརྟན་བཙོས་»དང་། «ཤིང་གི་བརྟན་བཙོས་»ལྟ་བུ་དངོས་མཐོང་དུ་གྲུབ་པའི་
དངོས་བ་མཐས་ཡས་པའི་མིང་ཚིག་རྣམས་སོ།།

༡ རིགས་སྤྱིའི་མིང་ཚིག་

ག་མི་ཁྱི་རྩ་ཤིང་། ས་རྩོ་ལྷ་མེ་རྒྱང་། མེ་རྩོག་ཤིང་རྩོག་ཁང་པ། ལུམ་པ། ཀ་པ། རོགས་དངོས་
པོ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་སམ་སྤྱི་འཛིན་རྣམས་དང་།

ཁ བསམ་རྩུལ། བསམ་རྒྱུ། རྩོམ་ཆུང་། རྩོམ། ལྷ་བྲག་ཙོ་བོའི་སེམས་ཀྱི་འཕྱུ་བའི་ལྗོན་ས་
བཏགས་པའི་སྤྱི་མིང་དང་།

ག ཡང་། ཁོང་ཁྱེད་ ཁྱོམ་ གཞུང་། བཀས་ཆུལ་ འདུས་ཕྱེ་ལྟ་བུ་ཆ་ཤས་དུ་མ་འདུས་པའི་
ཚོགས་པའི་ཆ་ནས་བཏགས་པའི་མིང་ཚིག་ནུས་ཀྱང་སྤྱི་མིང་དུ་གཏོགས་ལ།

ང་བྱའི་གཤམ་མིང་ཚིག་ཏུ་བསྐྱབས་པ་དཔེར་ན། བརྟ་བྱ། ལྟ་བྱ། མཐོང་བྱ། བསྐྱབ་བྱ།
ཤེས་བྱ། བསྟན་པ། ལུབ་པ། ལྟ་བ། ལུ་བ། ལུང་སྟོང་སོགས་ཀྱང་སྐྱི་མིང་ཏུ་གཏོགས་པར་ཤེས་
དགོས།

ཅ མིང་ཚིག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ཁྱད་ཚོས་ལས་སྐྱབ་པ་འང་ཡོད་པ་ནི། དཔེར་ན།
མཛེས་ཆ། སྤྲུལ་ག་ བིན་ཐང་། ཆེ་མཐོང་། ཞོང་ཚད་སོགས་རྟོག་པའི་སྡོད་ལུལ་གྱི་ཆ་ནས་པའཇག་
པའི་དོན་རྒྱུས་ས་སྟོན་པའི་ཚིག་རྒྱུས་ས་སྟེ། བད་སྡོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་ཀྱི་ཆ་ནས་
འདི་རྒྱུས་ཀྱང་རིགས་སྡེ་འཕྲིད་མིང་ཚིག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཤེས་དགོས་།

༥༡ མིང་ཚིག་ནུམས་སྒྲུབ་ཚུལ།

མིང་ཚིག་ནུམས་སྒྲུབ་མཚུངས་སུ་བད་སྒྲོད་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱ་བ་གང་བྱེད་བཤད་ན། “བསྐྱེད་ལགས་བོད་པ་ལྟེན།” ལྟ་བུ་ནུམ་དབྱེ་དང་པོ་དོ་པོ་ཙམ་སྟོན་པ་དང་། “བསྐྱེད་མེ་ཉོག་བཏབ་ཐོང་།” ལྟ་བུ་ནུམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུབ་པ་དང་། “བསྐྱེད་ཅི་བྱ་མོ་སེམས་བཟང་པོ་ཞིག་འདུག” ལྟ་བུ་དེས་གཟུང་གི་ནི་སྒྲུབ་པ་དང་། “བསྐྱེད་ཀྱི་ཁ་སང་ཡང་སྒྲེབས་མ་ཐོང་།” ལྟ་བུ་དངོས་སྟོན་ཀྱི་མིང་གོ་གས་དེ་སྒྲུབ་པ་དེ་པོ་ལོ། མིང་ཚིག་“བསྐྱེད་”ཞེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིར་བཞག་ཅིང་། “བསྐྱེད་མེ་ཉོག་ལུག” ལྟ་བུ་བྱ་བའི་ཡུལ་སྟེ་ནུམ་དབྱེ་གཉིས་པ་སྟོན་པ་དང་། “མེ་ཉོག་འདི་བསྐྱེད་ལྟེན།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ནུམ་དབྱེ་དུག་པ་འབྲེལ་སྒྲུབ་པ་ན་བསྐྱེད་ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་དེ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་སུ་འགྲོ་བའི་ཁྱད་པར་གཤམ་དགོས་ཤིང་།

མིང་ཚིག་ནང་གསེས་ལ་བད་སྒྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྒྲུབ་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། དངོས་མིང་སྟེ་དངོས་པོ་བྱེ་བྲག་པའི་མིང་དངོས་ལ་ནི་དེས་བཟུང་མིན་པའི་མིང་གོ་གས། ཞིག་ ཅིག་གི་གྲིས་ ཅེས་པ་དང་། གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སོགས་མཚན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གོ་གས། གཅིག་ གཉིས་གསུམ་ ནུམས། ཞེས་པའི་མི་སྒྲུབ་དེ་ལྟ་བུ་དང་། དངོས་མིང་གི་མིང་ཚིག་ནུམས་ལ། དངོས་སྟོན་ཀྱི་ཚིག་གོ་གས་ འདི་ དང་ དེ་ གཉིས་སྒྲུབ་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། “བཀྲིས་དེ་མི་ཁྱད་མཚར་ཞིག་འདུག” “ཆོ་རིང་འདི་ཟེར་གྱི་ཡོད། ས་གི་མིན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་དེ། དེ་བཞིན་དུ་དངོས་མིང་གི་མིང་ཚིག་ནུམས་ལ། དེས་གཟུང་ངམ་བརྒྱན་པའི་ཚིག་གོ་གས་ ཉིད། ཁོ་ན། ཙམ། འབའ་ཞིག་ ཞེས་པ་ནུམས་སྒྲུབ་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། བཀྲ་གིས་ཁོ་ན་གོག་ བསྐྱེད་ལ་གོད་ཅིག་ ཀལ་ཙམ་མི་གས། ཁོ་བོ་འབའ་ཞིག་གིས་མཐོང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལོ།

༡ ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཚུལ་གྱི་དོན་འཛིན་དང་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སོགས་གཤམ་དུ་ཁྱེད།

དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་རིགས་སམ་སྒྱི་མིང་ནམས་ལ་ནི། མིང་གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་
བཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་དང་། གཅིག་ཚིག་མང་ཚིག་སོགས་སྟོན་པའི་ཚིག་གོགས་དང་། ཉིད་མཚན་
'པའི་ཚིག་གོགས་སོགས་ཐམས་ཅད་འདུག་སྟེ། དཔེར་བརྗོད་ན།

མེ་ཉོག་ཅིག་ མེ་ཉོག་དེ། མེ་ཉོག་འདི། ཁང་པ་ཞིག་ ཁང་པ་དེ།

ཁང་པ་འདི། གློ་འཆར་ཞིག་ བསམ་ཚུལ་མང་པོ། མེ་ཉོག་ཙམ།

ཁང་པ་འབྲེལ་ཞིག་ ལུས་པ་ཉིད། བསྐྱེད་བྱ་འབྲེལ་ཞིག་ ཤེས་བྱེད་ཙམ། ཞེས་སོགས་ལྟ་བུའོ།

སྒྲོལ་ལ། རྟོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་མིང་། །དངོས་དང་རིགས་གྱི་མིང་གཉིས་སོ། །ཞེས་བྱའོ། །

ལེའུ་བདུན་པ། སྒྲེ་ཚན་གཉིས་པ་མིང་ཚབ་གྱི་སྒྲོར།

༥ “མིང་ཚབ་”ཅེས་པ་ནི་བརྟན་སྒྲོན་གྱི་དགོས་མཁོའི་ཐོག་ནས་ཆེད་དུ་བཅོས་པའི་ཐ་
སྟན་གསར་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་སྒྲུ་བརྟེན་ལ་འཇུག་པའི་ཆོ། སྒྲེས་བྲུ་བྲེ་བྲག་པ་ཞིག་གི་མིང་
དངོས་སྒྲུ་སྒྲོས་མི་དགོས་པར་དེ་དང་དེའི་སྒྲོར་ལ་གཏམ་སྒྲུ་ལུས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་བྲེ་
བྲག་པ་གང་དང་གང་ཡིན་ཅུང་། དེའི་མིང་ཚོག་དངོས་སྒྲུ་སྒྲོས་མི་དགོས་པར་མིང་ཚོག་དེའི་ཚབ་
ལྟ་བུ་ཞིག་བཀོད་ཅིང་། མིང་ཚོག་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་བརྟན་སྒྲོན་གྱི་ཁྲིམས་གྱི་བྲུ་བ་བྲེད་ལུས་པའི་
དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་ཚོག་རྣམས་ལ་ཟེར་རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་མིང་ཚབ་ལ་དབྱེ་ན།

- ༡) སྒྲེས་བྲུའི་མིང་ཚབ་དང་།
- ༢) མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་ ཉེ་ དང་ འདྲི།
- ༣) སྒྲེ་སྒྲུ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ།
- ༤) དེས་མེད་གྱི་མིང་ཚབ་བཅས་རིགས་བཞི་ཡོད།

༥༡) སྒྲེས་བྲུའི་མིང་ཚབ།

ངོ་བོ་ནི། སྒྲེས་བྲུ་བྲེ་བྲག་པ་རྣམས་སོ་སོར་སྒྲེས་མིང་རེ་ཡོད་མོད། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་
བརྟེན་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཆོ། སྒྲེས་བྲུ་བྲེ་བྲག་པ་སོ་སོའི་མིང་ནས་སྒྲོས་མི་དགོས་པར་མིང་ཚབ་ལྟ་
བུར་སྒྲུར་བའི་ཚོག་ཅིག་ལ་“སྒྲེས་བྲུའི་མིང་ཚབ་”ཅེས་ཟེར།

དེ་ཡང་སྒྲུ་བ་པོ་རང་ཉིད་ལ་སྒྲེས་བྲུ་དང་པོ་དང་། གཏམ་སྒྲུ་ཡུལ་ལ་སྒྲེས་བྲུ་གཉིས་པ།
གཏམ་གྱི་བརྟེན་བྲུར་བྲུར་པའི་སྒྲེས་བྲུ་གཞན་རྣམས་ལ་སྒྲེས་བྲུ་གསུམ་པ་ཞེས་བྲུའོ།

སྒྲིམ་བུའི་མིང་ཚབ། ང་ ཁྱོད་ ཁོང་ (ཁོ། མོ།)
 ང་ཚོ་ ཁྱོད་ཚོ་ ཁོང་ཚོ་(ཁོ་ཚོ། མོ་ཚོ།)

གཏམ་བརྗོད་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ། གང་ཟག་གཞན་གྱི་མིང་དངོས་བརྒྱུས་དང་། དམྱུ་ དོན་གྲུབ་ སོགས་སྒྲིམ་ནའང་། མིང་ཚིག་དེ་རྣམས་བད་སྒྲོན་གྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་སྒྲིམ་བུ་གསུམ་ པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་ཤེས་དགོས། ཡིག་སྐད་ནང་སྐབས་མང་པོར་སྒྲིམ་བུ་གསུམ་པའི་ མིང་ཚབ་ལ་ དེ་ སྒྲིམ་བུ་བཤད་འོངས་པ་ནི། དཔེར་ན། “ས་བཀྲ་གྱི་«མཁས་འཇུག་»དང་། དེའི་ «སྒྲིམ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།»” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། “རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་«ལམ་རིམ་ཆེན་མོ།» ཡང་དེ་ས་མཛད་པའི་«བྲང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ།»” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འོ།

ངོ་བོ་ཅམ། འབྲེལ་སྒྲུ བྱེད་སྒྲུ རྣམ་དབྱེ། ༡/༤/༧ འབྲུང་བྱེད་སྒྲུ།

དང་པོ་གཅིག་ཚིག་	ང་།	ངའི།	ངས།	ང་ལ།	ང་ནས།
གཉིས་པ་གཅིག་ཚིག་	ཁྱོད།	ཁྱོད་གྱི།	ཁྱོད་གྱིས།	ཁྱོད་ལ།	ཁྱོད་ནས།
གསུམ་པ་གཅིག་ཚིག་	ཁོང་།	ཁོང་གི།	ཁོང་གིས།	ཁོང་ལ།	ཁོང་ནས།
དང་པོ་མང་ཚིག་	ང་ཚོ།	ང་ཚོའི།	ང་ཚོས།	ང་ཚོ་ལ།	ང་ཚོ་ནས།
གཉིས་པ་མང་ཚིག་	ཁྱོད་ཚོ།	ཁྱོད་ཚོའི།	ཁྱོད་ཚོས།	ཁྱོད་ཚོ་ལ།	ཁྱོད་ཚོ་ནས།
གསུམ་པ་མང་ཚིག་	ཁོང་ཚོ།	ཁོང་ཚོའི།	ཁོང་ཚོས།	ཁོང་ཚོ་ལ།	ཁོང་ཚོ་ནས།

སྒྲིམ་བུའི་མིང་ཚབ་རྣམས་སྐབས་འགར་“སོ་སོ་རང་”ཞེས་པ་དང་། ཡང་བྱ་བ་གང་ ཞིག་རང་གིས་རང་ལ་བྱེད་པ་ལྟ་བུར་སོ་སོས་སོ་སོར་ཞེས་པའི་དོན་ལ་སྒྱུར་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། དེའི་སྐབས་སུ་ནི། “རང་རང་།” “ར་ཉིད།” ཅེས་པ་དང་། “ཁྱོད་རང་རང་།” “ཁྱོད་ཉིད།” “ཁོང་ ບང་རང་།” “ཁོང་ཉིད།” ཅེས་འབྲིའོ།

གཞན་ཡང་ཡིག་སྐད་དུ། སྐབས་མང་པོར་སྐྱེས་བུ་དང་པོ་ལ། ང་ཞེས་པའི་ཚབ་ཏུ། “ཁོ་
བོ”དང་། “ཕྱན།” “བདག་” ཅེས་པ་དང་། ང་ཚོ་ཞེས་པའི་དོད་དུ། “ཁོ་བོ་ཅག་” “འུ་ཅག་”
“ཕྱན་ཚོ།” “བདག་ཅག་” “ངེད་ཅག་” “ངེད་རྒྱམས་” ཞེས་སོགས་ཀྱང་གྲིས་སྒྲོམ་ཡོད་པ་ཤེས་
དགོས།

ཟུར་བརྗོད། བོད་ཀྱི་སྒྲོམ་རྒྱུན་བརྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་རྒྱུ་སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་
མི་མཛད་མོད། སྐད་ཡིག་གཞན་མང་པོར་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་ཡིག་གི་བརྒྱུད་གང་ལ་གཞི་འཛིག་སའི་
ལེགས་སྐྱར་ཀྱི་བརྒྱུད་ནང་དེའི་ཐ་སྙད་རིམ་བཞིན་སྤང་ལ།¹⁾ བོད་སྐད་དུ་འང་ལག་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་
བཤད་ན་སྐྱེས་བུ་གསུམ་གྱི་རྒྱུ་དེའི་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་གི་རྒྱུ་འབྱུང་ཐོན་བས། ཐ་སྙད་དེ་ངེས་པར་
བཞུགས་དགོས་པར་སྤང་།²⁾ དེའི་གཞན་ནི་སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལས་ཚིག་སྤྱད་བཞོད་སྐབས་
མཚུགས་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་ ཡིན། དེ། ཡོད། འདུག་ སོགས་མི་འདྲ་བ་འཕྱོང་བས། སྐྱེས་བུའི་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་
དེ་རྒྱུ་སྤྱད་ཀྱི་རྒྱུ་གཞན་གྱི་ཐ་སྙད་པར་མཐོང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། སྤྱད་ནས་བོད་ཀྱི་བརྒྱུ་
སྤྱད་སྤྱོད་པ་རྒྱུ་སྤྱད་འདི་རྒྱུ་སྤྱད་པར་མཛད་འཆལ་ཞེས་ཁུལ།

༥༡ མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་ རེ། འདི། དེ་ཚོ། འདི་ཚོ།³⁾

ང་པོ་ནི། སྐྱེས་བུ་ཡིན་མིན་མ་གཏོགས་པའི་མིང་ཚིག་ཅི་རིགས་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་སྤྱད་ཞིང་།

1) ལེགས་སྐྱར་བརྒྱུད་དུ། སྐྱེས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་པ་བཅས་ལ་ངེས་པ་བཞིན། སྐྱེས་བུ་མཚིག་དང་། སྐྱེས་བུ་བར་པ།

སྐྱེས་བུ་དང་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མཛད་པ་ས་པའི་ཀྱི་མཁས་འཇུག་ (ཤོག ༩༩) ཏུ་བྱུང་བ་ལྟར་ལགས།

2) མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་ རེ། དང་ འདི། དེ་ཚོ། འདི་ཚོ། བཅས་ནི་ཡིན་སྐད་བརྒྱུད་དུ་ impersonal
pronouns *it* དང་ *they* ཞེས། སྐྱེས་བུ་ཡིན་པའི་མིང་ཚབ་ཙམ་ཅེས་བ་དང་མཚུངས།

ཆོག་ཟིན་ལ་དངོས་སུ་མི་གསལ་ཡང་ཆོག་དེའི་ཤུལ་དུ་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཞིག་གོ་རྒྱུ་ཡོད་པར་
མཆོན་པའི་ཆོག་ཅིག་གོ།

དེ། དེ་ཆོ། (པ་ཆོ) འདི། འདི་ཆོ།
(མང་ཆོག་ལ། དེ་རྣམས་དང་། འདི་རྣམས་ཞེས་ཀྱང་སྒྲུབ་རུང་།)

ངོ་བོ་ཙམ། འབྲེལ་སྒྲུབ་ཀྱི་དུས་རྒྱུ་ རྣམ་དཔྱེ། ༡/༤/༧ འབྲུང་ཁུངས།

དེ།	དེའི།	དེས།	དེ་ལ།	དེ་ནས།
འདི་	འདིའི།	འདིས།	འདི་ལ།	འདི་ནས།
དེ་ཆོ་	དེ་ཆོའི།	དེ་ཆོས།	དེ་ཆོ་ལ།	དེ་ཆོ་ནས།
འདི་ཆོ་	འདི་ཆོས།	འདི་ཆོས།	འདི་ཆོ་ལ།	འདི་ཆོ་ནས།

དཔེར་བརྗོད། པ་གིར་སྒྲིག་ཅིག་འདུག དེ་གཟུགས་ཆེའོ། དེ་ངར་སྒྲོག་བཞེན་མོ། ཞེས་དང་། དེ་
བདག་གཅེས་གིས་ཤིག དེ་སྤུ་ལའང་མ་གོད། དེ་གང་མེད་དམ། དེ་ལ་ལྟོས་ཤིག དེ་དྲི་ཞིམ་མོ། ལྟ་བུ་དང་། འདིར་
ཞལ་ཐང་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག འདི་སྤུ་བཞེངས་པ་ཡིན་ནམ། འདི་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞལ་ཐང་མེད་འདུག
ཅེས་སོགས་ལྟ་བུའོ།

སྒྱིར་མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བསྒྲུབ་སྐབས། དེ་ དང་ འདི་ གཉིས་གཉམས་སྒྲུབ་པོ་རང་ཉིད་
དང་ཉེ་མིང་གི་ཁྱད་པར་གྱིས། ཉེ་བ་ལ། འདི་དང་། འདི་དག་ འདི་ཆོ་ལམ། འདི་རྣམས། ཞེས་
དང་། འབྱུངས་པ་ལ། དེ་དང་། དེ་དག་ དེ་ཆོ་ལམ། དེ་རྣམས། ཞེས་སྒྲུབ་

ཟུར་བརྗོད། མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་དེ་སྒྲུབ་ནི། སྤུ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ། དེ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཚུལ་གསུང་
བའི་ཐད་དུ་“རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་”ཞེས་གསུངས་པ་དེ་དང་དོན་གཅིག་པར་སྒྲུབ་

ཕྱི་རྒྱུ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པའི་རིགས་འདི་རྒྱམས་ནི་ཡིན་སྐད་བརྒྱུད་ཏུ་ relative pronouns ཞེས་བ་སྟེ།
ཞེས་བུའུ་ཀྱི་མིང་ཚབ་ཅེས་སྒྲུབ་ས་ཐོབ་དང་བསྐྱེད་ནས་མིང་ཚིག་གི་ཚབ་ཏུ་འབྲུག་པར་བཤད་པ་རྒྱམས་དང་མཚུངས་སོ།།

ཉལ་བྱ་སྒྲིལ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱང་ཚིག་ཏེ་བྱ་ཚིག་ཉལ་བྱའི་དམིགས་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་
ཉལ་བྱ་དང་། ཡང་།

ཁང་པ་དེ་སྟེ་ཡིན་ངོས་འཛིན་དགོས།

མགོན་པ་གང་གི་བྱུགས་རྗེ་བཀའ་དྲིན་གྱི་འོག་ང་ཚོ་ད་བར་འཚོ་བ་དེ་ཤེས་དགོས།

གང་གི་དོན་དུ་ལས་ལ་འཇུག

བྱང་མེད་དེ་སྟེ་ལོ་ཤིང་།

ཞེས་པ་ཉལ་བྱ་སྒྲིལ་མིང་ཚབ་འབྲེལ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་སོགས་ཡོད་། སྒྲིལ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་པ་ སྟེ་
དང་ གང་ གཉིས་པོ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱང་གཞི་དང་ཡུལ་དུ་འགྱུར་ཚུལ་འདི་ཤེས་ན། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་
ནང་སྒྲོལ་བ་སྟེ་མང་ཡོད་དེ་གསལ་ལྟོས་སོ་སོར་མ་འབྲུགས་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པས་གནད་ཆེ་
ཞིང་། ཚུལ་འདི་ནི་དེ་བའི་དེ་སྐབས་བཞི་པའི་ནང་དུ་ཞིབ་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ།

༥༧ དེས་མེད་ཀྱི་མིང་ཚབ་༥

ཁ་ཅིག་འགའ་ཤས། ཐམས་ཅད། ཚང་མ། ཁྱད་ཤས། མང་ཆེ་བ། གཅིག་* མི་གཅིག་གཞན་
ཞིག་སྟུང་། གང་ཡང་། གང་རུང་ཞིག་

གོང་གི་ཚིག་ནམས་ཀྱང་མིང་ཚབ་ཏུ་བཅུ་དགོས་ཏེ། གོང་དུ་སྒྲིལ་ སྟེ་ དང་ གང་
གཉིས་མིང་ཚབ་ལ་འཇུག་པ་བཤད་པ་ལྟར། དེས་མེད་ཀྱི་ཚིག་འདི་ནམས་ཀྱང་། བོད་སྐད་ལ་
ཚིག་སྒྲུབ་བྱས་པའི་ཆོ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱང་གཞི་དང་བྱ་བའི་ཡུལ་སོགས་སྟེ་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཚུལ་དུ་

༥ མིང་ཚབ་འདི་དེ་གསལ་ནི་ཡིན་སྐད་བད་སྟོན་དུ་ indefinite pronouns ཞེས་པ་སྟེ། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ནང་མིང་
ཚབ་དེ་ནམས་བཀོད་པའི་ཆོ། འཇུག་ཡུལ་དེས་པ་མེད་མོད། མིང་ཚབ་གཞན་ལྟར་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱང་གཞི་དང་བྱང་ཚིག་
ཀྱི་ཡུལ་སོགས་ལ་བཀོད་ཚིག་པ་ནམས་སོ།

བཀོད་རུང་། འདི་ནམས་ལ་“ངས་མེད་མིང་ཚབ་”ཅེས་བྱ་བ་ནི་མིང་ཚབ་འདི་ནམས་ངས་མེད་གྱི་
ཚུལ་དུ་བཀོད་པ་ལས་སྒྲོར་ཡུལ་དོན་ངས་པ་ཅན་ཞིག་བཟུང་སྟེ་བཀོད་པ་མིན་པའི་གནད་གྱིས་
ཡིན། དཔེར་བརྗོད་ན།

ཁ་ཅིག་གིས་དེ་ལྟར་སྒྲ།
འགྲེལ་གསུང་གྱི་བསམ་སྒྲོལ།
ཐམས་ཅད་གྱིས་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ལ།
ཉུང་གསུང་གི་སྒྲ་བསམ་མ་སོང་།
མང་ཆེ་བ་སེམས་བཟང་པོ་འདུག
གཅིག་གིས་བཤད་ནས་གཅིག་གིས་ཉན།
མི་གཅིག་ལ་བཤད་པ་ཡིན།
གཞན་ཞིག་ལ་སྒྲ།
སྤྱི་ཡང་འདིར་སྒྲ་བསམ་མ་སོང་།
གང་ཡང་འདིར་མི་འདུག
གང་ཡང་ཤོད་མི་དགོས།
གང་རུང་ཞིག་འབྱོར་ན་འགྲིག་འབྲས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

*སྐབས་འགར། “གཅིག” ཅེས་པའང་ངས་མེད་གྱི་མིང་ཚབ་ཏུ་འཇུག་པ་ཡོད་དེ།
དཔེར་ན། གཅིག་ལ་ཁ་དཔར་གཏོང་དང་། གཅིག་ལ་བཤད་ན་གཅིག་མ་དགའ། འདིར་གཅིག་གོག་གསུང་དང་། གཅིག་
གིས་བྱས་འགྲོ་ཡི་རེད། སེམས་ཁུལ་མ་བྱེད་ཀྱི་གཅིག་གིས་ཁྱེད་ཡོང་གི་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་བཀོད་ན། མིང་ཚབ་

“ འཇུག་ཚུལ་འདི་ནི་ཨིན་སྐད་བརྗོད་པའི་ངས་མེད་གྱི་མིང་ཚབ། someone དང་ something ཞེས་པ་དང་
དོན་མཚུངས།

“གཅིག་”ཅེས་པ་མིའམ་གང་ཟག་ངེས་མེད་ཅིག་ལ་གོ་ལ། ཡང་། གཅིག་འདུག་གས།? ང་ལ་གཅིག་
ཡོད་བསམས་བྱུང་སྟེ་མི་འདུག ཡ་གིར་གཅིག་མཐོང་སོང་། ལྷ་བྱ་བཀོད་ན། མིང་ཚབ་“གཅིག་”ཅེས་པ་
སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ངེས་མེད་ཞིག་ལ་གོ་དགོས་པ་ལྷ་བྱའོ།

སྒྲོམ་ལ། སྒྲེས་བུའམ་དངོས་པོ་བྱེ་བྲག་པའི། མིང་དེ་དངོས་སུ་མི་སྒྲོས་པར།
ཚབ་ཏུ་ང་ཚོ་དེ་འདྲི། ཞེས་སོགས་བཀོད་པ་མིང་ཚབ་ཡིན།
དབྱེ་ན་སྒྲེས་བུའི་མིང་ཚབ་དང་། མིང་ཚབ་ཅམ་པོའི་དེ་འདྲི་དང་།
གཞན་ཡང་སྒྲེས་བུའི་མིང་ཚབ་དང་། ངེས་མེད་མིང་ཚབ་བཅས་རིགས་བཞིའོ། ཞེས་བྱའོ། །

ལེའུ་བརྒྱད་པ།

སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་མིང་གོགས་ཀྱི་སྒྲོར།

༥ བོད་ཡིག་ལ་གལ་ཆེ་བའི་བརྟུན་གྱི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ནི། མིང་ཚིག་གི་གོགས་སུ་བཞག་པ་ལམ། གཞན་ཡང་མིང་ཚིག་གམ། མིང་ཚབ་ལམ། སྤྱི་སྒྲུའི་ཆ་གས་སུ་ཚིག་གོགས་ལྟ་བུར་ཚིག་འབྲུ་བཞག་དེ་སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྟུན་དོན་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན། དེ་རྣམས་སྟོལ་རྒྱུན་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྟུན་གྱི་གཞུང་དུ་ནི་རེ་རེ་ནས་ཚིག་ཤད་དུ་ངོས་འཛིན་མཛད་དེ་སྒྱུར་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། དེ་དག་ཐུན་མོང་དུ་མིང་ཚིག་གི་གོགས་སུ་འབྲུར་པའི་སྤྱི་སྒྲུམ་གྱི་བཤད་པ་མེད། དེ་ལྟ་ན་ལང་བོད་ཡིག་དུ་དེ་རྣམས་ཚིག་ཤད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར། དེ་དག་མིང་གོགས་སུ་བྱུར་པའི་ཚིག་གི་རིགས་སུ་ངོས་འཛིན་ལོགས་སུ་བྱས་ཏེ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་བརྟུན་དོན་སྟོན་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་ན་བརྟུན་གྱི་གནད་དོན་གསལ་དུ་འགྲོ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་བརྟེན། འདིར་ཁོ་བོས་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱེ་ཡོད།

མིང་གོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་ཅིག་གི་གོགས་སུ་སྒྱུར་བའི་ཚིག་འབྲུའོ།

ནང་གསུམ་དབྱེ་ན།

༡ མིང་གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན།

༢ ངེས་བཟུང་མ་ཡིན་པའི་མིང་གོགས།

༣ དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གོགས་བཅས་གསུམ་ཡོད།

༧༡ མིང་གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན། དེ།

༡ མིང་གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་ཞེས་པ་ནི། ཡིན་སྐད་བརྟུན་དུ་ definite article *the* ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་

ངོ་བོ་ནི། རང་ཉིད་གང་ལ་སྦྱར་བའི་མིང་ཚིག་དེ་དོན་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་
གྲོགས།

དཔེར་ན་ལུང་པ་གཅིག་ལ་སྒྲན་པ་གཅིག་ལས་མེད་ཅིང་། སྒྲན་པ་དེ་ཡུལ་མི་ཚང་མས་
ངོ་ཤེས་གྱི་ཡོད་ན། ནང་མི་གཅིག་ན་བའི་ཚོ། “སྒྲན་པ་དེ་སྐད་ཐོངས་ཤིག” ཅེས་བརྗོད་པ་ན་སྒྲན་པ་
བྱེ་བྲག་པ་དེ་ཁོ་ནར་གོ་ཅུས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདིར་ “སྒྲན་པ་” ཞེས་པ་ནི་མིང་ཚིག་དང་། “དེ་” ཞེས་
པའི་དེ་སྒྲིལ་མིང་ཚིག་སྒྲན་པ་ཞེས་པ་དེའི་ཚིག་གྲོགས་ཡིན་།

དཔེར་བརྗོད། མེ་ཉླ་དེ་ཁྱེར་ཤོག
ཡི་ག་དེ་ཐོངས་ཤིག
སྒྲོང་མོ་བ་དེ་སྒྲེབས་སོང་།
ཁྱེད་རང་གི་སྒྲོ་འཆར་དེ་ཤོད་དང་།
ངས་སྒྲད་པ་དེ་གང་དུ་ཡོད།
མེ་ཉླ་དཀར་པོ་དེ་རིགས་གང་རེད།
མི་དེ་ལ་ཡུལ་གང་ནས་རེད།
ཁྱེད་ཀྱིས་གསུངས་པ་དེ་མེམས་ལ་བཞག་ཡོད།
ཐང་ཀ་སྒྲུས་དག་པོ་གོང་ཆེན་པོ་སྒྲད་པ་དེ། ལྟ་བུའོ།

ཡ། ༡ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་མ་ཡིན་པ། ཞིག་ ཤིག་ ཅིག་^༡ (ཁ་སྐད་ལ་མིང་གྲོགས་
གསུམ་གར་ “གཅིག་” ཅེས་བརྗོད།)

^༡ མིང་གྲོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བད་སྟོན་དུ་ indefinite article *a* དང་ *an*
ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་

ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་དེ་དོན་ངེས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་མིང་གི་
ཚིག་གོགས་སོ།།

དཔེར་ན་ལུང་པ་གཅིག་ལ་སྒྲན་པ་མང་པོ་ཡོད་ན་ནང་མི་གཅིག་ན་བའི་ཆོ། “སྒྲན་པ་ཞིག་
སྐད་ཐོངས་ཤིག” ཅེས་བརྗོད་པ་ན་སྒྲན་པ་སུ་བྱུང་ལ་གོ་ཡི། བྱེ་བྲག་པ་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་མི་གོ་བཤུ་
བུའོ། །འདིར་“སྒྲན་པ་”ཞེས་པ་ནི་མིང་ཚིག་དང་། “ཞིག་”ཅེས་པ་ནི་མིང་ཚིག་དེའི་ཚིག་གོགས་
ཡིན།

དཔེར་བརྗོད། མེ་ཏོག་ཅིག་ཁྱེར་ཤོག
ཡི་གེ་ཞིག་ཐོངས་ཤིག
སྒྲོང་མ་བ་ཞིག་སྒྲེབས་སོང་།
གོང་ཁྱེར་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་
ཏྲ་དབྱུ་སའི་ཐང་བདེ་པོ་ཞིག་
རོལ་དབྱངས་ཤིག་བཏང་སོང་།
ཀ་བ་རིང་པོ་མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པ་ཞིག་
སྒྲང་སྒྲོ་སིང་ངེ་མེ་ཏོག་ཁྲ་ཆེམ་མེ་ཞིག་

ཟུར་བརྗོད། ཁ་སྐད་དུ་དང་ཡི་གེ་འབྲི་བའི་ཆོ་སྐབས་མང་པོར་སྦྱིར་བད་སྦྱོད་ཀྱི་འགོ་སྟངས་
ལྟར་ན། མིང་གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་བཟུང་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་ཞིག་ངེས་པར་སྦྱར་དགོས་རྒྱུ་ལ་གང་
ཡང་མ་བཞུགས་པར། “སྒྲན་པ་སྐད་ཐོངས་ཤིག” ཅེས་ཁ་ནས་བརྗོད་པ་དང་ཡི་གེར་ཡང་འབྲི་སྒྲོལ་ཡོད་མོད།
སྦྱིར་མིང་གོགས་ཤིག་སྦྱར་ན་དོན་གསལ་བར་གོ་བའི་དགེ་མཚན་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས།

༥༡༣ དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲགས། དེ་ དང་ འདྲི།^༣

ང་པོ་ནི། མིང་ཚིག་ཅིག་དངོས་སྟོན་ནས་དེ་དངོས་སྟོན་གྱི་ཚུལ་དུ་ངེས་པ་ཅན་དུ་
བྱེད་པའི་ཚིག་གྲགས་སོ།།

དཔེར་བརྗོད། མེ་ཏོག་དེ་དྲི་མ་ཞེས་མོ།།

ཐུ་མོ་དེ་རིག་པ་ཞོལ།།

ན་ནིང་གི་ལོ་དེ་བཟླ་གིས་པ་བྱུང་།

འདི་ལོའི་ལོ་གསར་འདྲིར་གཅེན་མོ་ནང་དུ་སླེབས།

མེ་ཏོག་འདི་ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱད་འབའ་ཞིག་ལ་སྟེ།

ག་བ་འདི་ཚེ་སྤིང་རྗེ་པོ་འདུག།

རི་མོ་དེ་སྤྱི་ལོ་མོང་།

དགེ་འདུན་པ་དེ་ཚོ་དགའ་ལྡན་ནས་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ཡང་ཕྱོགས་སམ་གནས་ཉི་མོ་གི་དབང་གིས། དེབ་འདི། དང་། ཤོག་བྱ་འདྲི་ཚོ།
ཞེས་དང་། རིང་བའི་དབང་གིས། ཀླ་བྱ་དེ། དང་། དངོས་ཆས་དེ་ཚོ། ཞེས་སྟུང་།

དུས་ཉི་མོ་གི་དབང་གིས། ད་ལོའི་ལོ་འདི། དང་། ཉི་མ་འདྲིའི་ཚུ་ཚོད་འདྲི་ནམས། ཞེས་ད་ལྟ་
བའི་དུས་ནམས་ལ་ འདི་ཞེས་སྟུང་ལ། དུས་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པར་། ན་ནིང་གི་ལོ་དེ། ཕྱི་ཟླ་ལྔ་
པ་དེ། ཕྱི་ལོའི་ལོ་དེ། སང་གི་ཉིན་མོ་དེ། ཞེས་སྟུང་དགོས་ཤིང་།

ཟུར་བརྗོད། སྤྱི་ལོ་གསལ་གྱི་གཞུང་དུ་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་གྱི་ཁོངས་སུ་དེ་སྟུང་བཤད་སྐབས། ཐ་

^༣ དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གྲགས་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བད་སྟོན་དུ་ determiners this དང་ that ཞེས་པ་སྟེ།

དོན་གང་ཞིག་མཐུན་དུ་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་དངོས་སྟོན་ནས་དེ་ངེས་པར་བྱེད་པའི་དོན་ལ་འདུག་པ་དང་མཐུངས་སོ།།

སྟད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་། རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གཉིས་གསུངས་པ་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་ན། དེ་སྒྲིབ་སྟད་འདས་མ་ཐག་པར་འཇུག་པ་ནི་འདིར་གོང་དུ་སྒྲིབ་པའི་མིང་གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་གྱི་དེ་སྒྲིབ་དང་། དངོས་སྟོན་གྱི་མིང་གོགས་སུ་བཀོད་པའི་དེ་སྒྲིབ་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་སུ་འདུ་བར་སྒྲུང་ལ། རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གྱི་དེ་སྒྲིབ་ནི་གོང་དུ་མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བའི་དེ་སྒྲིབ་འཇུག་ཚུལ་ཡིན་པར་སྒྲིབ་ཟེན་པ་ལྟར་ལགས། དེ་ལྟར་ན། སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་གྱིས་ཐ་སྟད་ཀྱི་དབང་གིས་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་པོས་ཡུད་རང་དབང་ཅན་གྱི་དེ་སྒྲིབ་འཇུག་ཚུལ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པར་གསུངས་པ་དོན་ལ་གནས་སོ། །དེ་སྒྲིབ་རྗེས་འཇུག་ལ་བཞུགས་པའི་ཡུད་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་ལྷག་བཙས་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི་གཤམ་དུ་ལྷག་བཙས་བཤད་པའི་ཐད་ལ་འཆད་པར་འགྲུབ་རོ།

༥༡༣ མིང་གོགས་སྒྲིབ་ཚུལ།

སྒྲིབ་མིང་གོགས་རྣམས་ཐད་ཀར་སྒྲིབ་ས་ནི་མིང་ཆོག་ཡིན་ཅིང་། སྐབས་འགར། “དཀར་པོ་དེ་བྱེད་ཤོག” “དམར་པོ་ཞིག་འདུག་གམ།” ཞེས་སོགས་སྒྲིབ་པ་ཡོད་ཡོད། དེ་ནི་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན་མིང་ཆོག་ཅིག་ཡོད་པ་གཞིར་བྱས་པ་སྟེ། མིང་ཆོག་དེས་སྟོན་པའི་དོན་དཔེར་ན་མེ་ཏྲོག་ལྷ་བྱ་ལྷ་བྱ་ཞིག་བརྗོད་གཞི་ཡིན་པ་གཞིར་བཞག་གིས། དེ་འདྲ་བ་དཀར་པོ་ཞིག་དམར་པོ་ཞིག་ཅེས་དོན་ལ་ཟེར་རྒྱ་ཡིན་པ་གོ་དགོས།

༧ «སི་ཏུ་འགྲེལ་ཆེན་སྟེ་ཉིག་ཐེང་མཛོས།» ཤོག ༡༩ དེ་ལྟར་འདྲ་སི་ཏུས་ཐ་སྟད་ཀྱི་དབང་གི་དབྱེ་བ་གསུམ་ལས། ཐ་སྟད་འདས་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི་དབྱེ་གཞི་དང་། དེ་ལ་ནང་གསེས། རྣམ་གྲངས་གཞན་སྒྲིབ་དང་། ལྷག་བཙས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བར་འཇོག་པ་«སུམ་ཅུཔ་»ཅུ་བ་དང་། «སྒྲིབ་མཚན་ཆའི་»དགོངས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་ཤིང་། ཁོ་བོ་ནི། དདུལ་ཚུའི་«སི་ཏུ་འེལ་ལུང་»དང་། དེ་བཞིན་དུ་«ལེགས་བཤད་ལྟོན་དབང་»དུ་བྱུང་བ་བཞིན། ཐ་སྟད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་། རྣམ་གྲངས་གཞན་སྒྲིབ་ལྷག་བཙས་གསུམ་ཐ་སྟད་ཀྱི་དབང་གིས་དབྱེ་བའི་དེ་སྒྲིབ་འཇུག་ཚུལ་དུ་སོ་སོར་བཞག་པ་བརྗོད་སྒྲིབ་ཀྱི་རིགས་པ་དང་མཐུན་པར་མཐོང་།

གཞན་ཡང་བྱད་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་མིང་ཚིག་ལ་མིང་གོགས་བཞོད་པའི་ཚེ། མིང་གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་བཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་རུང་བྱད་ཚིག་ཀྱན་གྱི་མཐར་ཐུང་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།

མེ་ཏོག་དཀར་པོ་བྱི་མ་ཞིམ་པོ་གིན་ཏུ་མཛེས་པོ་དེ།
 མེ་ཏོག་དཀར་པོ་བྱི་མ་ཞིམ་པོ་གིན་ཏུ་མཛེས་པོ་ཞིག
 མི་བཟང་པོ་དྲང་པོ་ཁ་ཞེག་ཉིས་མེད་དེ།
 མི་བཟང་པོ་དྲང་པོ་ཁ་ཞེག་ཉིས་མེད་ཅིག
 ཁང་པ་དཀར་པོ་སྒྲིམ་ཁུང་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ།
 རྒྱགར་ལ་བཏང་པའི་བུ་ཡིན་སྐད་ཡག་པོ་གེས་མཁན་དེ།
 བོད་ནས་ན་ཞིང་མེགས་པའི་ཚུ་མ་བྱིས་པ་མཁས་པ་དེ། ཅིས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གལ་ཏེ་བྱུང་ཚིག་ནུམས་མིང་ཚིག་གི་སྒྲོན་ལ་བཀོད་པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ཆེ། མིང་
གོགས་ངེས་བཟུང་ཅན་དང་ངེས་བཟུང་ཅན་མ་ཡིན་པ་གང་བཀོད་རུང་། སྐབས་སུ་བབས་པའི་
མིང་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་མཐུག་དེ་མ་ཐག་ཏུ་སྒྲོར་དགོས་། དཔེར་ན།

སྒྲོ་བརྒྱུད་པའི་ཁང་པ་དེ།
བོད་ནས་འབྱོར་བའི་མི་ཞིག་
མཐོ་སྒྲོ་བ་ཐོན་པའི་བུ་མོ་ཞིག་
གདན་སར་སྒྲོ་བ་གཉེར་བྱས་པའི་གྲུ་པ་ཞིག་
ར་རྒྱལ་ཅན་གྱི་མཁས་པ་དེ།
སྙིང་རྩེ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་མི་དེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

སྒྲོ་མ་ལ། མིང་ཚིག་ཅིག་གི་ཆ་གས་སུ། སྒྲུར་བའི་ཡི་གེ་འཕམ་ཚིག་འབྲུ་ནི།
མིང་གོགས་ཡིན་ཅིང་དེ་ལ་ཡང་། །ངེས་བཟུང་ཅན་གྱི་དྲེ་སྒྲུ་དང་།
ངེས་བཟུང་མིན་པའི་ཞིག་ཅིག་ཤིག་ །དེ་བཞིན་དངོས་སྒྲོན་མིང་གོགས་སོ། །ཞེས་བྱའོ། །

ལེའུ་དགུ་པ།

སྡེ་ཚན་བཞི་པ་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་སྒྲོར།

༥ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནང་བརྗོད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཚིག་ནམས་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་ལྟ་བུའི་
ཚུལ་དུ་ཚིག་གྲོགས་དཔེར་ན། ཉིད། རྣམས། ལྟ་བུ་སྦྱར་ཏེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་དོན་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་
རིགས་གིག་ཡོད་དེ། དེ་ལ་གནའ་སྐུལ་བརྗོད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་ནམས་སུ་འདི་ལྟ་བུའི་ཚིག་གྲོགས་ནམས་
ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དུ་འཛོག་པ་ལས་“ཚིག་གྲོགས་” ཞེས་པའི་བརྗོད་སྒྲོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་མི་
བྱེ་མོད། རོས་འཛིན་སྐྱེ་བའི་ཆེད་དང་། སྒོ་ལ་རེས་བདེ་བའི་བྱིར་ཁོ་བོས་འདིར་ཚིག་གྲོགས་ནམས་
ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱེ་ཡོད་དེ།

ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་དོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་གམ་མིང་ཚབ་བམ། ཡང་ན་བྱ་ཚིག་གམ་བྱུང་
ཚིག་ དེ་བཞིན་དུ་སྒྲི་སྒྲུའི་ཆ་གས་སུ་བཞོད་དེ་ཚིག་གི་གྲོགས་སུ་བྱུར་པའི་སྒྲོ་ནས་རང་གི་བརྗོད་
དོན་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཚིག་འབྲུལ་།

ཚིག་གྲོགས་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་མང་དུ་ཡོད་དེ།

- ༡ གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སྟོན་བྱེད།
- ༢ ཉིད་དང་ཁོ་ན་སོགས་བརྒན་པའི་ཚིག་གྲོགས།
- ༣ ཆ་གས་དང་ཐམས་ཅད་སྟོན་བྱེད།
- ༤ ཚད་ཀྱི་བྱུང་བར་བྱི་བའི་ཚིག་གྲོགས།
- ༥ མིང་ཚིག་སྦྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས།
- ༦ བྱུང་ཚིག་སྦྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གྲོགས།

༧ འགྲུག་གཞིར་བཞག་ཅེས་པའི་དོན་སྟོན་བྱེད།

༨ ལུལ་ཡིན་པ་འདྲ་བ་ཞེས་པ་ཅུང་མ་རངས་པ་སྟོན་བྱེད།

༩ སྒྲི་སྒྲུ་དང་འབྲེལ་ནས་ཚིག་གྲུབ་པའི་ཚིག་གོགས་བཅས་རིགས་བཅུ་

ཡོད་ཀྱི།

༩༡) གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད།

གཅིག་ཚིག་ ཞིག་གིས་ཅིག་དང་། སྐབས་འགར། ཉིད། ཅེས་པའང་གཅིག་ཚིག་སྟོན་བྱེད་དུ་སྒྲུབ་པ་ཡོད།

དཔེར་བརྗོད་ན། ཤིང་སྟོང་ཞིག་སྟེང་མིས་གིས་རས་ལྷག་ཅིག་དམ་ཉིད། ལྟ་བུའོ།

གཉིས་ཚིག་ དུག་ཡིག་སྐད་ལ་སྐབས་འགར་གཉིས་ཚིག་སྒྲུབ་སྟོན་པ་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཆོ་སངས་རྒྱལ་དག་ཅེས་པ་གཉིས་ཚིག་ལ་བྱེད། །དེ་ལྟར་ནའང་སྒྲིར་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར། འགས་སྒྲུབ་བད་སྟོན་ལྟར་གཉིས་ཚིག་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གོགས་དག་ཅེས་པ་བཀོད་པའི་སྟོན་དེ་ཙམ་དར་བོ་མེད་ཅིང་། གལ་ཏེ་གཉིས་ཚིག་སྒྲུབ་དགོས་ཚུལ་དུ་བྱེད་པར་གཉིས། ཁོང་གཉིས། ཞེས་པའི་གྲངས་ཀྱི་ཚིག་རང་བཀོད་དེ་གྲུབ་པ་ཤིས་དགོས་ཀྱི།

མང་ཚིག་ ལྷམ་ས། ཚོ། སྐབས་འགར། དུག་ཅེས་པའང་མང་ཚིག་ལ་འཇུག་པ་ཡོད་ཀྱི། དཔེར་བརྗོད་ན། ཤིང་སྟོང་ལྷམ་ས། གྲུ་པ་ཚོ། ཁོང་ཚོ། དེ་དག་ལྷམ་ས་ཅད། ལྟ་བུའོ།

ཟུར་བརྗོད། སྐད་ཡིག་གཞན་ཡིན་ཡིག་ལྟར་གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་འབྲི་བའི་ཆོ་མིང་ཚིག་རང་གི་ཡིག་གཟུགས་ལ་སྟོན་འབྲི་བྱས་ཏེ་བྱེད་པར་འབྱེད་མོད། བོད་སྐད་ལ་ནི་མིང་ཚིག་རང་སོར་བཞག་

སྟེ་དེ་ལ་ཚིག་གྲོགས་ ཞིག་ ཤིག་ ཅིག་ སོགས་དང་། རྒྱམས་ ཚོ་ དྲག་ སོགས་བསྐྱེད་ཏེ་བྱེད་པར་འབྱེད་
པ་གཤམ་དགོས། དེ་ལྟ་ན། བོད་སྐད་དུ་མེ་ཏོག་གཅིག་ལའང་མིང་གཟུགས་རང་སོར་“མེ་ཏོག་”ཅེས་པ་དང་།
མེ་ཏོག་མང་པོ་ལའང་“མེ་ཏོག་”ཅེས་མིང་ཚིག་གི་ཡིག་གཟུགས་མི་འགྱུར་བར་རང་སོར་གནས་སོ།

༧༩ ཉིད་དང་ཁོ་ན་སོགས་བརྒྱན་པའི་ཚིག་གྲོགས། ཉིད། ཁོ་ན། ཅམ། འབའ་ཞིག

ཁོ་ན། ༡ དེས་བརྒྱུད་ངམ་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་པར་སྒྱུར་བ། འཁོར་བ་ནི་སྤྲུག་བསྐྲུལ་
ཅན་ཁོ་ན་དང་ལྷན། འདི་ནི་བདེན་པ་ཁོ་ན། བརྒྱན་པ་ཁོ་ན་རེད། ཅེས་དང་།
༢ རོན་དེ་གཅིག་དུ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ཁྱོད་ཁོ་ན་ཤོག ང་ཁོ་
ན་མཁམས། བོད་ཁོ་ན་སྦྱིད། ང་རང་ཁོ་ན་མཁམས། ཁྱོད་ཁོ་ན་གཤམ། རྒྱ་གར་ཁོ་ན་
སྦྱིད། བསྐྱེད་ཁོ་ན་མཛེས། ཞེས་པར་འཇུག

ཉིད། གོང་གི་ཁོ་ན་འི་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་། ཚིག་གྲི་མ་རང་ལས་ཐ་མི་དད་
པར་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྒྱུར་བ་སྟེ། དཔེར་ན། ལྷན་ལ་ཉིད་སྟོན་པོ། ཐ་བ་ཉིད་
སའོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།
སོ་སོ་འཕམ་དེ་རང་ཅེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། ང་རང་ཉིད། ཁྱོད་
ཉིད། སེམས་ཉིད། གཟུགས་ཉིད། ལྟ་བུའོ།

ཅམ། ༡ ཁོ་ན་དང་གཅིག་དུ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ཡོད་པ་སྟེ་དཔེར་ན། སེམས་ཅམ།
རྒྱམ་པར་རིག་པ་ཅམ། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།
༢ ཡང་། སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་ཕྱེད་མི་འདོད་པའི་རྒྱམ་པས་ཚད་ཅན་དུ་སྟོན་པ།
དཔེར་ན། སྐྱམ་པ་ཅམ་རེད། ཁ་ཅམ་གྱི་གཏམ་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་བྱ། དེ་ཅམ་ཞིག་
ལས་མེད།

༣ མང་ཅམ་ཞིག་ཁྱེད་ཤོག ཉེ་ཅམ་ཞིག་གིས་འགྲིག ཁྱོད་ཅམ་གྱིས་དེ་གེས་མི་

ཐུབ། ང་ཙམ་གྱིས་ཆོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ཚད་སྟོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་འདྲ་ཡོད།
 འབའ་ཞིག་ ༡ ཁོ་ན་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། རྒྱ་གར་ན་པ་རྒྱུ་མཁས་གྲུབ་
 གཉིས་འཛམས་འབའ་ཞིག་ཡོད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།
 ༢ ལྷག་མ་འགོག་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། རྒྱ་གར་ན་ཆ་བ་འབའ་ཞིག་
 ངན་སོང་ན་སྤྲུག་བསྐྱེད་པའི་འབའ་ཞིག་ ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།
 ༣ མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། ལས་འབྲས་ནི་མི་
 བསྐྱེད་པའི་འབའ་ཞིག་ སངས་རྒྱལ་གྱི་གསུང་ནི་བདེན་པ་འབའ་ཞིག་གོ། ཞེས་པ་ལྟ་
 བུའོ།།
 ག་སྟག་ འབའ་ཞིག་གི་འཇུག་ཚུལ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ཆང་།

སྟོར་ཚུལ་ལ། གོང་གི་ཆོག་གོགས་རྣམས་མིང་ཆོག་དང་མིང་ཆང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱད་ཆོག་
 དང་བྱ་ཆོག་རྣམས་ལ་ཆོག་གོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྦྲར་གྱི། རྣམ་འབྱུང་གི་ཆོག་དང་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་མཐར་
 གཏན་ནས་མི་སྦྱར་། བྱད་ཆོག་ལ་ཆོག་གོགས་ཉིད། ཁོ་ན། ཙམ། གསུམ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་
 བོའམ་གནས་སྐབས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྟོན་པར་སྦྱར་བའི་ཆོ། དཔེར་ན།
 མེ་ཏོག་འདི་དཀར་བ་ཉིད་དོ། །དཀར་བ་ཁོ་ན་འོ།།
 ཇི་ཞེས་པ་ཉིད་དོ། །ཐང་དེ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཉིད་དོ།།
 རྒྱ་པ་འདི་གོང་ཆེ་བ་ཉིད་དོ། །བྱད་མེད་དེ་གཟུགས་མཛེས་པ་ཙམ་མོ།།
 ཞེས་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་གཟུགས་སུ་ཡོད་པའི་བྱད་ཆོག་གི་གཟུགས་འཕྲོལ་ལ། ཡང་ཡོད་པ་བཞོད་
 པའི་དོན་ཅན་དུ་བཞོད་ན་ནི།
 མེ་ཏོག་དཀར་པོ་ཁོ་ན་འདུག
 ཤིང་ཉུང་ཉུང་ཙམ་ལས་མི་འདུག

བཅུན་མ་དགུང་ལོ་མཐོན་པོ་ཤུ་སྟག་ཅིག་འདུག
མི་ལའོར་དམར་པོ་ཤུ་སྟག་ཅིག་འདུག ཅེས་སྒྲོང་རོ།

༧། ༣ ཆ་ཤས་དང་ཐམས་ཅད་སྟོན་ཁྱེད། གཅིག་ལུ། +ཀ ཀྱན། ཐམས་ཅད། འགའ་
ཤས། ཐུན་ཅམ། ཐུན་ལུ།

གཅིག་ལུ། ཏཱ་ར་གཅིག་ལུ་སྒྲིབས། ང་གཅིག་ལུས་མཐོང་། ཁྱེད་རང་གཅིག་ལུ་ཐེབས་ཤོག ཏཱ་གཅིག་ལུ་
ལུས། ལྷ་ལུའོ།

+ཀ གངས་ཀྱི་མཐར་སྐྱར་བའི་ཚེ། དེ་ཐམས་ཅད་ཅེས་པའི་གོ་བ་ཡོད། དཔེར་ན། ལུ་མོ་
གཉིས་ཀྱི་ང་ཚོ་གསུམ་ཀྱི་ཁྱེད་ཚོ་བཞི་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་བཅུ་ཀྱི་སྒྲོབ་ཐུག་བདུན་ཀྱི་ལྷ་ལུའོ།
ཀྱན། ཚང་མའམ་ཐམས་ཅད་ཅེས་པའི་གོ་བ་ཡོད། དངོས་པོ་ཀྱན། བོད་པ་ཀྱན། ཤིང་སྟོང་ཀྱན།
ཅིང་མོ་བ་ཀྱན། ཞེས་པ་ལྷ་ལུའོ།

ཐམས་ཅད། ཀྱན་ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་

ཅོག ཀྱན་དང་དོན་གཅིག་སྒྲོང་བའི་ཚེ། ཡོད་དོ་ཅོག་ཡིན་ནོ་ཅོག་མེད་དོ་ཅོག་ཅེས་སྒྲོང་།
འགའ་ཤས། ཤིང་སྟོང་འགའ་ཤས་རིང་པོ་འདུག མི་འགའ་ཤས་ཁྱེད་མཚར་ཡོད་རེད། ཅེས་པ་ལྷ་ལུ་
གངས་སུ་བཅི་རུང་བའི་དངོས་པ་རྣམས་ལ་སྒྲོང་།

ཐུན་ཅམ། གངས་སུ་བཅིར་མི་རུང་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཏུང་ཤས་ཤིག་མཚོན་
པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྲོང་ཏེ། གོ་ཞིབ་ཐུན་ཅམ་ཞིག་གནང་རོགས། མེ་ཏོག་བསེལ་མ་མང་པོ་
སྐྱངས་ནས་ཡོད་སྐྱབས། མེ་ཏོག་ཐུན་ཅམ་ཞེས་དང་། བསམ་སྒྲོ་ཐུན་ཅམ་ཞིག་གཏང་
འབུས། ཡི་གེ་ཐུན་ཅམ་ཞིག་གིའོ། །ཞེས་པ་ལྷ་ལུའོ།

“ཐུན་ལུ” དང་། “ཏོག་ཅམ།” ཞེས་པ་ནི་གཙོ་བོ་ཁ་སྐད་ལ་ཐུན་ཅམ་ཞེས་པའི་དོན་དུ་བེད་སྤྱོད་
གཏོང་སྒོལ་ཡོད།

༧༣ ཚད་ཀྱི་བྱ་བ་དེ་བའི་ཚོག་གོག་ས། ལོ་ས།

སྒྱིར་བོད་སྐད་ལ། ཚད་དང་རིམ་པ་སྟེ་དེའི་བྱ་བ་ལ་ཡིན་པའི་བའི་བྱ་བ་སྐད་རྒྱུ་ས།
བྱ་བ་ཚོག་གཅིག་གི་ཕྱོག་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་སྐྱེད་ཏེ་དཔེར་ན། “ཆེ་ཆུང་”དང་། “མང་
ཅུང་།” “ལོགས་ཉེས།” ཞེས་སོགས་སྐད་ཀོད་མོད། ཁ་སྐད་ལ་ནི། མཐའ་གཅིག་ཏུ་དེ་དེ་ལྟར་
བཞུག་མི་དགོས་པར། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བྱ་བ་ཚོག་དེའི་མཚུགས་ཀྱི་ཚོག་གོག་ས་“ལོ་ས”ཞེས་པ་སྐྱེར་
ཏེ། བྱ་བ་ཚོག་དེས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་ཚོག་དེའི་ཚད་དང་རིམ་པ་གང་ཡིན་དེ་བའི་ཚོག་སྐྱེད་ལུས་སོ།
དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

མི་དེ་ཡག་ལོས་གང་འདྲ་ཡོད་ངས་མི་གེས། མི་དེ་ཡག་ཉེས་གང་འདྲ་ཡོད་ངས་མི་གེས།
ཞལ་ཐང་འདི་སྐྱེས་དག་ལོས་འདུག་གམ།? ཞལ་ཐང་འདི་སྐྱེས་དག་མ་དག་གང་འདྲ་ཞིག་
འདུག།?
ཕྱི་ལོ་ནས་སྐྱ་རྩ་ཆ་སྟེ་ཐག་རིང་ལོས་ཡོད་རེད།? ཕྱི་ལོ་ནས་སྐྱ་རྩ་ཆ་སྟེ་ཐག་རིང་བྱུང་ག་ཚོད་ཡོད་
རེད།?
ཤོག་ཐུ་འདི་དཀར་ལོས་འདུག་གམ།? ཤོག་ཐུ་འདི་དཀར་པོ་ཐིང་འདྲ་ཞིག་འདུག་?
ཅེད་ཐང་དེ་རྒྱ་ཆེ་ལོས་ག་ཚོད་ཡོད་གེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།? ཅེད་ཐང་དེ་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་ག་ཚོད་ཡོད་
གེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།?
རི་མོ་དེ་སྟོང་རྩེ་ལོས་འདུག་? རི་མོ་འདི་སྟོང་རྩེ་མི་རྩེ་གང་འདྲ་ཞིག་འདུག་?
ཞེས་པ་ལྟར་བྱུང་།

༧༤ མིང་ཚོག་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཚོག་གོག་ས། བྱ། བྱེད། མཁན། པ། པ། སྐྱེད་ས། ཚུ་ལ།

ཚོག་གོག་ས་དེ་རྒྱུ་ས་བྱ་བ་ཚོག་ལ་སྐྱེར་བའི་ཆེ་མིང་ཚོག་ཏུ་གྱུ་བ་ཅིང་། དེ་ལྟར་གྱུ་བ་པའི་

མིང་ཚིག་ནམས་བད་སྒྲོང་གི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་མིང་ཚིག་རང་མཚན་པ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེན་དུ་བ་
བྱེད་དོ།

བྱ། བཞོ་བྱ། བསྐྱབ་བྱ། ཤེས་བྱ། མཐོང་བྱ། བསྐྱེད་བྱ། གཏོང་བྱ། བལྟ་བྱ། ཉོ་བྱ། ཚོང་
བྱ། (ཁ་སྐད་ལ། རིམ་པ་བཞེན། བསྐྱོ་བྱ། བསྐྱབ་བྱ། ཤེས་བྱ། ཡང་། བསྐྱོ་ཡག་
བསྐྱབ་ཡག་ ཤེས་ཡག་ ཅུས་སོགས་བྱིདོ།)¹

བྱེད། ཞོ་བྱེད། རྒྱབ་བྱེད། ཤེས་བྱེད། བལྟ་བྱེད། རྐྱེད་བྱེད། གཏོང་བྱེད། རྩར་བྱེད། (ཁ་
སྐད་ལ། རིམ་པ་བཞེན། རྐྱོ་ཡག་ རྒྱབ་ཡག་ ཤེས་ཡག་ བལྟ་ཡག་ ཅུས་ཟེར་།)

མཁམ། ཁ་སྐད་ལ་བདག་པོའི་སྒྲུར་འཇུག་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྐོ་མཁམ། རྒྱབ་མཁམ།
ཤེས་མཁམ། ལྟ་མཁམ། རྐྱེད་མཁམ། གཏོང་མཁམ། རྩར་མཁམ། (ཡིག་སྐད་ལ་
ནི་རིམ་པ་བཞེན། སྐོ་བ་པོ། རྒྱབ་པ་པོ། ཤེས་པ་པོ། ལྟ་བ་པོ། གཏོང་བ་པོ།
རྩར་བ་པོ། ཞེས་བྱིདོ།)

པ། བ། ཚིག་གྲོགས་འདི་གཉིས་གང་རུང་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་སྒྱུར་ཏེ་མིང་ཚིག་རྒྱབ་པ་
བོད་སྐད་ལ་ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ། དཔེར་ན། ཐུབ་པ། བསྐྱབ་པ། ཁེངས་པ། ལྟ་བ།
འཇུར་བ། རེ་བ། ལྟ་བུའོ།

སྟངས། འགོ་སྟངས། རྐྱོད་སྟངས། ཟ་སྟངས། བྱེད་སྟངས། འཇུ་སྟངས། ཟེན་སྟངས། གཞས་
གཏོང་སྟངས། (ཡིག་སྐད་ལ། འགོ་ཚུལ། རྐྱོད་ཚུལ། ཟ་ཚུལ། ཞེས་སོགས་
བྱིདོ།)

¹) མཁམ་དབང་རྟ་ར་རིན་པོ་ཆེ་ནས། («ལུང་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ།» ཤོག་ ༢༢༩) ཡུལ་སྐད་ལ་བྱུར་ཆག་སྟེ།
འགོ་བྱ། བཟའ་བྱ། བལྟ་བྱ། བསྐྱབ་བྱ། མོགས་ཀྱི་བ་ཡ་གཏགས་ཞེས་པ་འདིའི་ བ་ དང་ ཡ་བཏགས་འབྲལ་ནས།
འགོ་བཡ་དང་། བལྟ་བཡ་ལྟ་བུ་གྲོག་པ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ཚུལ་མཁས་མཆོག་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་ནས་གསུངས་ཚུལ་
བཞོད་།

ཚུལ། (ཁ་སྐད་ལ། སྤངས། ཞེས་སྒྲ།) བསམ་ཚུལ། བསྐྱེད་ཚུལ། མཐོང་ཚུལ། བརྗོད་ཚུལ། ལྟ་བུ། ཚུལ། ཞེས་པ་ཐབས་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱི་མིང་ཚིག་སྐབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གོགས་རྣམས་སོ།།

སྤྱིར་ཚུལ་གྱི་སྒྲ་ལ། «སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར།» “ཚུལ་ནི་འདྲ་དང་སྤྲད་པ་དང་། འཛོམས་པ་མཚན་ཉིད་དང་། ཐབས་དང་རིགས་དང་དོན་དང་འདོད། ལེགས་པ་དག་ལ་འཇུག་པ་ལས། འདྲ་བར་སྒྱུར་བ་ཡང་དུ་འདོད།”^༡ ཅེས་དོན་བཅུང་འཇུག་པར་གསུངས།

༡༥ བྱང་ཚིག་སྐབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གོགས། ཅན། ལྟ། བཅས།

ཚིག་གོགས་ཀྱི་རིགས་གཅིག་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་མིང་ཚིག་གི་གོགས་སུ་སྒྱུར་བའི་ཆེ་བྱང་ཚིག་སྐབ་པར་བྱེད་དེ། དཔེར་ན། ཚིག་གོགས་ ཅན། ལྟ་བུ་མིང་ཚིག་ “ལོ་མ།” ཞེས་པ་ལ་སྒྱུར་བས། “ལོ་མ་ཅན།” ཞེས་པའི་བྱང་ཚིག་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ནས་བྱང་ཚིག་དེ་མིང་ཚིག་གཞན་ལ་བྱང་ཚིག་དཀྱུས་མ་ལྟ་བུར་སྒྱུར་དུ་རུང་བ་ནི། “ཤིང་ལོ་མ་ཅན།” “ལོ་མ་ཅན་གྱི་ཤིང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།། བྱང་ཚིག་སྐབ་བྱེད་གོང་གི་ཚིག་གོགས་གསུམ་ལས། བཅས། ཞེས་པ་ནི་ཚིགས་བཅད་བསྐྱིག་པའི་སྐབས་དམིགས་བསམ་ལ་ཅན་འགར་རེར་དཔེར་ན། འཁོར་བཅས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མ་གཏོགས། སྤྱིར་སྤངས་ཚིག་གོགས་སུ་བཀོད་པའི་ཆེ། “དང་བཅས་པ།” ཞེས་བཀོད་དགོས་དེ། ཅན། ལོ་མ་ཅན། ཅན་ཐིག་ཅན། ར་མགོ་ཅན། རྟགས་ཅན། ལག་ཁྱེར་ཅན། སྒོ་གྲོས་ཅན། སྤྱིང་སྤྱོད་ཅན།

^༡ «སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར།» ཞོག ༡༥) ཅ) སྒྲ་སྒྲོར་གསུངས་པའི་ཚུལ་གྱི་དོན་བཅུང་བྱིག་གཉེན་གྱིས་«རྣམ་པགད་རིགས་པར་»ཚུལ་གྱི་དོན་བཅུང་གསུངས་པ་དང་ཅུང་མི་འདྲ།

ལྷན། སེམས་ལྷན། རྩོ་ལྷན། མགོ་ལྷན། ལག་ལྷན། རྩོ་ལྷན། དབང་ལྷན། གྲགས་ལྷན།
བཅས། འཁོར་བཅས། སེམས་དང་བཅས་པ། རྩོ་དང་བཅས་པ། དྲགས་པ་དང་བཅས་པ། དགོས་པ་
དང་བཅས་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

ཟུར་བཞོད། སྐབས་མང་པོར་ཚིག་གྲོགས་ ཅན། ལྷན། གཉིས་མིང་ཚིག་སྒྲིབ་བྱེད་དུ་འང་འགོ་
བཙོད་དེ། དཔེར་ན། “སེམས་ཅན།” “ཚས་ཅན།” ཞེས་དང་། “དབང་ལྷན།” “ལག་ལྷན།” ཞེས་པ་ལྟ་
བུ་དང་། ཡང་ཚིག་གྲོགས་བཅས་པ། ཞེས་པ་སྐབས་འགར་བྱེད་ཚིག་སྒྲིབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར། དེ་དང་མཉམ་
དུ། ཞེས་པ་སྐད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའང་ཡོད་པ་གེས་དགོས། དཔེར་ན།

ནང་མི་དང་བཅས་པ་ཐེབས་ཤོག།

ས་ཁང་དང་བཅས་པ་བུ་ལོན་ལ་ཤོར།

ཕྱག་འཆལ་བ་དང་བཅས་ཏེ་ཞུས།

ཤ་རུས་པ་དང་བཅས་པ་བྱེད།

ཤིག་ཏོག་དཔགས་པ་དང་བཅས་པ་ཟས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

༧༥ ཤུག་ གཞིར་བྱས་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།

ཚིག་གྲོགས་འདི་བྱ་ཚིག་གམ་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་ལ་ཚིག་གྲོགས་ཀྱི་ཚུལ་
དུ་བཀོད་དེ་དོན་ལ་དེ་གཞིར་བཞག་ཅེས་པར་གོའོ། །དཔེར་བཞོད་ན།

ངས་ཡིན་ཤུག་བྱས་ནས་བསྟན།

ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་ཤུག་བྱས་པ་ཡིན།

ཁོང་ཐེབས་ཡོད་ཤུག་རེད།

ཁོང་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་ཤུག་

གོང་གི་ཚིག་ཐོགས་དེ་རྣམས་ཅི་དང་ཇི་གཉིས་ལ་སྒྱུར་སྟེ། ཅི་ཞིག་ཅི་སྟེ། ཅི་
སྟེ། ཅི་ལྟ། ཅི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ཇི་ལྟ། ཇི་ལྟར། ཇི་ཕྱིར། ཇི་སྟེ། ལྟ་བུར་
སྒྱུར་བ་རྣམས་ལ་རྩོལ་གྱི་སྤྲུལ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་ལག་ལྟར་གཉིས་འདུས་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་སྒྱུར་ཏེ་
ཚིག་ཐོག་གྱི་ཁོངས་སྤྱོད་ས་འཛིན་མོད། དེ་རྣམས་ལ་ཚིག་ཐོགས་ཞེས་བརྟུན་ཏེ་གྲེ་ཚབ་དང་ཐ་
སྟོན་ལོགས་སྤྱོད་ཐོག་ལོགས་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་། གོང་དུ་བྲངས་པའི་ཇི་ཕྱིར་དང་། ཇི་ལྟར་

སོགས་ལ་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཐུན་ཚས་སུ་དེ་སྤྱི། དེ་འབྲ། དེ་ལྟར། དེ་སྟེད། ཞེས་པ་སྟེ། མིང་ཚབ་
ཀྱི་དེ་སྒྲིལ་ཆ་གས་ སྤྱི་ འབྲ་ ལྟར་ སྟེད་ ཞེས་པ་ཆ་གས་སུ་སྒྱུར་ཏེ་ཚོག་ཏུ་གྲུབ་ཚུལ་ཡོད།

དཔེར་བརྗོད།

ཅི་ཞིག་གི་དོན་དུ་འདིར་འོངས་སམ།

ཅི་སྟེ་བཤད་ནས་མ་ཉན་ན་བྱ་བ་ཟད།

ཅི་སྤྱད་ཅེ་ན།

མི་ཅི་འབྲ་བ་ཞིག་ལ་གནང་ངམ།

ཅི་ཕྱིར་འདིར་འོངས་སམ། ལྟ་བུ་དང་།

ཇི་འབྲ་ཞིག་དགོས་ཞེ་ན། དེ་འབྲ་ཞིག་དགོས་ཞེས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ།

ཇི་ལྟར་སྟོན་ཀྱི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་བསྐྱེད་པ་དེ་ལྟར་བདག་གྲང་སེམས་བསྐྱེད་དོ།

ཇི་སྤྱད་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་། །འགྲོ་བ་ཇི་སྤྱད་གནས་གྱུར་པ། །དེ་སྤྱད་བདག་ནི་གནས་

གྱུར་ནས།

གར་ཁྲུང་གི་བྱེ་མ་ཇི་སྟེད་པ་དེ་སྟེད་དུ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

སྟོམ་ལ། མིང་གོགས་ལས་གཞན་ཚོག་གོགས་ནི། །མིང་དང་མིང་ཚབ་བྱ་ཚོག་དང་།

ཁྱད་ཚོག་སྒྲིལ་ཆ་གས་ཚུལ། །གོགས་སུ་སྒྱུར་ཏེ་དོན་སྟོན་པའོ།

དབྱེ་ན་གཅིག་ཚོག་མང་ཚོག་དང་། །ཉིད་ཅེས་བཟན་པའི་དོན་སྟོན་དང་།

ཆ་གས་ཐམས་ཅད་སྟོན་པ་དང་། །ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དྲི་བའི་ཚོག་

མིང་ཚོག་ཁྱད་ཚོག་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། །དེ་བཞིན་ཚོག་གོགས་ཤག་དང་ལུལ།

སྒྲིལ་ཚོག་གོགས་སྒྱུར་སྟོགས་མང་། །འདི་རྣམས་ཐུན་དུ་འཛོག་ན་འང་རིགས། །ཞེས་བྱའོ། །

ལེའུ་བཅུ་པ།

སྤེལ་ཆོས་ལུ་པ་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་བྱ་ཆོག་གི་སྒྲོལ།

༧ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་བྱ་ཆོག་དངོས་གང་ཡིན་པ་ནམས་བྱ་བ་ཞིག་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་
 དོན་ཅན་ཡིན་དགོས་པར་བརྟེན། སྐད་ཡིག་གཞན་ཡིང་སྐད་ལྟ་བུ་བྱུགས་པའི་སྐད་ཡིག་ལ་
 བྱ་ཆོག་ཏུ་བརྟེན་པའི་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཡོད་པ་བརྟེན་པའི་ཆོག་ ཡིན། ཡོད། འདུག
 རེད། ལྟ་བུ་ནམས་བྱ་ཆོག་དངོས་སུ་མི་འཛོག་བས། བོད་སྐད་ལ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་
 ཡོད་པ་བརྟེན་ཆུལ་བུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས། ཆོག་དེ་ནམས་སྒྱུར་བའི་ཆོ།
 སྤེལ་ཆོས་ཀྱི་ལེའུ་བཅུ་པ་ལྟར་། སྤེལ་བོ་སྤྱེས་བྱ་དང་པོ་དང་། གཏམ་སྤེལ་སྤེལ་ལུ་
 སྤྱེས་བྱ་གཉིས་པ། གང་གི་སྒྲོལ་ལ་གཏམ་སྤེལ་བའི་སྤྱེས་བྱ་གསུམ་པར་བྱས་ཏེ། དེ་ནམས་དང་
 འབྲེལ་ནས་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཡོད་པ་བརྟེན་པའི་ཆོ། ཆུལ་མི་འདྲ་བའི་ཐོག་ནས་བརྟེན་
 དགོས། དེའི་ཆུལ་ཡང་ཆོག་སྤྱེས་ཀྱི་མཐུག་ཏུ། ཡིན། རེད། ཡོད། འདུག ཅས་པ་བཞི་པོ་གང་

- ༡) ལུ་བྱུགས་པའི་སྐད་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ། གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཡོད་པ་བུན་མོང་བརྟེན་པའི་ཆོག་ནམས་བྱ་
 ཆོག་དངོས་སུ་བརྟེན་ལ། དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཡིན་སྐད་ནང་། to be ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ། སྤྱེས་བྱ་དང་གཉིས་གསུམ་པ་
 དང་བསྟན་ཏེ་སྒྱུར་བ་ན། am, are, is ཞེས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་དུས་དང་བསྟན་ཏེ་སྒྱུར་བ་ན། གོང་གི་གསུམ་
 ཀྱི་སྟེང་ were, would, will སྤྱེས་བྱ་འགྱུར་རོ། བོད་སྐད་ལ་ནི་འདི་ནམས་བྱ་ཆོག་དངོས་སུ་མི་བརྟེན་མོད།
 བརྟེན་ཏེ་ཀྱི་སྤྱི་ཁྱེས་དང་མཐུན་པའི་ཆོག་སྒྱུར་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་སྤྱོད་ནས་བྱས་ཀྱི་ཆོག་རྗེས་མཐུན་པ་ལྟ་བུར་དོས་འཛོན་
 བ་འཛོམས་གྱི་དུས་སྤྱི་ལྟར་བརྟེན་ཏེ་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་དང་ཡང་མཐུན་ན་ཤས་ཆེ་ཆུ་ལ་མཁས་དབང་དག་གི་བཞེས་པ་གང་དབང་
 བསམ་གཏན་ལུགས་ནས་དགོངས་འཆར་གནང་བ་དོན་ལ་གནས་པར་མཐོང་བས། འདིར་ཁོ་བོས་ཆོག་འདི་རིགས་ལ་
 མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་བྱ་ཆོག་ཅས་པའི་ཐ་སྤྱད་བཞིན་ཡོད། དག་ཡིག་གསར་བསྐྱེགས་སོགས་སུ་འདི་ནམས་ལ་ཕྱད་རྗེས་མཐུན་
 པ་ཞེས་ཐ་སྤྱད་སྒྱུར་འདུག་ཀྱང་འཐད་པར་མ་མཐོང་།

རུང་ཞིག་བཀོད་དེ་བྱུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བོད་སྐད་སྒྲིལ་དང་ལྷག་པར་ཁ་སྐད་ལ་ཆོག་སྒྲུབ་བྱས་ཏེ་
སྒྲིལ་བཅོད་ལ་འཇུག་པའི་ཆོ་ག་བཀོད་དེ་བྱུང་དེའི་དུས་སུ་གནས་སྐབས་གང་ཡིན་སྟོན་པ་ན།
མཇུག་སྟུང་གི་ཆོག་གོང་གི་དེ་བཞིན་སྟེང་འདས་པ་སྟོན་བྱེད། བྱུང་། སོང་། བཅས་བསྟན་ཏེ་
སྐབས་ཐོབ་གིས་སྟོར་དགོས་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བའི་གནད་གཅིག་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་འདྲ་སྟོན་གི་
བད་སྟོན་སྐུ་ཉག་གི་གཞུང་གང་དུ་འདྲ་དོན་གནས་འདིའི་ཐོག་ཁྱིམ་སྐྱོན་འབེབས་མཛད་
པ་མར་བཞག་འདིའི་སྟོར་ལ་གྲེང་སྟོང་ཙམ་ཡང་མི་ཐོན་ཏེ། འདིར་ཁོ་བོས་བད་སྟོན་«སྒྲིལ་ཕྱི་མིག་
མིག་»ཏུ་མཇུག་བསྟུང་ཆོག་དེ་ནམས་ལ་“མཇུག་སྟུང་གི་བྱ་ཆོག་”ཅེས་པའི་ཐ་སྟོན་གསར་དུ་བྱེད་
ཅིང་། མཇུག་བསྟུང་ཆོག་དེ་ནམས་ཇི་ལྟར་སྟོར་ཚུལ་གི་རིགས་ལམ་ཡང་དབྱེད་ཞིབ་གིས་དཔེར་
བཅོད་དང་བཅས་གསལ་བཤད་བཟུང་བ་གཤམ་གསལ་ཏེ།

མཇུག་སྟུང་གི་ཆོག་གི་ངོ་བོ། མིང་ཆོག་གམ་མིང་ཚབ་ལ་ཡོད་པ་སྟོན་པའམ། གན
ས་ལུགས་གི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྟོར་བ་དང་། ཡང་ན་དེ་གཉིས་གང་རུང་ལ་བྱ་ཆོག་ཅིག་སྟུང་
ཏེ་དེའི་མཐར་ཆོག་སྟོར་གི་མཇུག་བསྟུང་བཀོད་པའི་ཆོག་

མཇུག་སྟུང་གི་ཆོག་ལ་དབྱེད་ན།

༡ གནས་ལུགས་གི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་ཆོད་དུ་སྟུང་བ། ཡིན། རེད་དང་། ཁྱད་ཆོག་ལ་
སྐབས་འགར། འདུག་བཅས་བསྟོན་པས་མཇུག་སྟུང་གི་བྱ་ཆོག་གསུམ།

༢ ཡོད་པ་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྟུང་བ། ཡོད། འདུག་ཡོད་རེད། བཅས་གསུམ། (གདལ་
ཞེས་པའང་བརྟེན་རུང་།)

༣ བྱ་ཆོག་ལ་བྱ་བའི་གནས་སྐབས་བཅོད་པའི་ཆོད་དུ་སྟུང་བ། +པ་ཡིན། +ཡོད།
+གི་ཡོད། +གི་ཡིན། ཞེས་དང་། +སོང་། +འདུག་ +གི་འདུག་ +གི་རེད། ཞེས་
དང་། +བྱུང་། +སོང་། རྣམས་སོ།

༡༠༡༡ གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་བྱེད་དུ་བཀོད་པ།^༡

གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པའི་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་ཆོག་ ཡིན། རེད། འདུག་གསུམ་མིང་
ཆོག་དང་། མིང་ཆོད། རྩད་ཆོག་གསུམ་ཀྱི་མཐར་སྦྱོར་དགོས་པ་ དཔེར་ན།

ང་/ང་ཚོ་	བོད་པ་	ཡིན།*
ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་	བོད་པ་	རེད།
ཁོང་/ཁོང་ཚོ་	བོད་པ་	རེད།

*སྦྱིར་སྐྱེས་ལུང་མིང་ཆོད་དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པར་བཀོད་ཡོད་ན། ང་བོད་པ་ཡིན། ང་ལོ་བཙོ་ལུ་ཡིན། ཞེས་
སོགས་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་ཆོག་ ཡིན་ཞེས་བཀོད་དགོས་མོད། སྐབས་འགར་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ། ང་བོད་པ་རེད།
ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་ཆོག

གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་ན། དགག་ཆོག་སྦྱོར་ཚུལ་ནི།

ང་/ང་ཚོ་	བོད་པ་	མ་ཡིན། (ཁ་སྐད་ལ། མན་མིན།)*
ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་	བོད་པ་	མ་རེད།
ཁོང་/ཁོང་ཚོ་	བོད་པ་	མ་རེད།

༡ མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་ཆོག་ནམས་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་བྱིས་ཀྱི་རྩལ་ཕྱོགས་པའི་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་མིང་བོད་སྐད་སྦྱོར་དེའི་བརྒྱུ་མཐུག་པ་དཔེར་
ན་«བོད་ཀྱི་སྦྱི་སྐད་སྦྱོར་དེའི་»ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་ནང་། གཏུམ་སྒྲུ་མཁན་ལ་བདག་དབང་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒྲེང་ནས། “ང་བོད་
པ་ཡིན།” སོགས་དང་། “ཁྱོད་ཆེ་རིང་གི་བུ་རེད།” ཅེས་ཁྱད་པར་བོན་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཆོག་གི་མཐར་མཐུག་
བསྐྱེད་ཆོག་འགོད་ཚུལ་སོགས་ལ་གཏན་འབེབས་གང་འཚམས་ཤིག་བྱས་པའི་བཤད་པ་བྱུང་བ་དག་ལས་དེས་པར་
ལེགས་ཆ་ལེན་པོས་པ་འདུག་མོད། ཁོ་བོ་ལྟར་ན་འཛོམས་གླིང་སྐད་རིགས་ཆེ་ལག་མང་པོ་ཞིག་གི་བརྗོད་ཀྱི་འགྲོས་དང་
མཐུན་པར་བྱས་ཏེ། བྱུང་ན་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་ཆོག་སྦྱོར་ཚུལ་ནམས། སྦྱིས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་སྦྱི་བྱིས་
གསལ་བཤད་བྱུང་ན་ཕྱོགས་གང་ས་ནས་ལེགས་པར་མཐོང་བས། འདིར་དེ་བཞིན་དུ་ངལ་བ་བཀྱིས་ཡོད།

གལ་ཏེ། གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པའི་ཆེ་སྒྲིམ་བུ་དང་པོ་དང་འབྲེལ་ནའང་།
གཏམ་སྒྲིབ་པའི་གང་ཟག་རང་ཉིད་ནམ་དུ་དང་པོ་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི་གཟུགས་སུ་མ་བཞོན་
པར། དཔེར་ན་ནམ་དུ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲིའི་གཟུགས་སུ་བཞོན་ཡོད་ན། དེ་ལ་མཇུག་སྟེད་ཀྱི་ཆོག་
རེད། ཅེས་པ་བཞོན་དགོས།

འདི་ངའི་/ང་ཚོའི་ ཁང་པ་ རེད།*

འདི་ཁྱོད་ཀྱི་/ཁྱོད་ཚོའི་ ཁང་པ་ རེད།

འདི་ཁོང་གི་/ཁོང་ཚོའི་ ཁང་པ་ རེད།

*སྐབས་འགར་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ། དཔེར་ན། དངོས་ཆས་བགོ་གཤའ་བྱེད་པའི་ཆེ། ལྷོག་ཅེ་འདི་ངའི་ཡིན།
རྒྱུ་བ་ཉེགས་དེ་ཁྱེད་རང་གི་ཡིན། མཆོད་གཤོམས་འདི་ཁོའི་ཡིན། ཞེས་སོགས་སྟུང་རུང་བའི་སྐབས་ཀྱང་
ཡོད་པ་ཤེས་དགོས།

དཔེར་བརྗོད་གཞན་ཡང་། འདི་ཉ་རེད། འདི་ཉ་མ་རེད། དེ་མེ་ཉོག་རེད། དེ་མེ་ཉོག་མ་རེད།
ཕ་གི་ཁང་པ་རེད། ཕ་གི་ཁང་པ་མ་རེད། ཁང་པ་དེ་བགྱིས་ཀྱི་རེད། ཁང་པ་དེ་བགྱིས་ཀྱི་མ་རེད། ཅེས་པ་
ལྟ་བུ་རིགས་བསྐྱེད་ནས་སྒྲུབ་བར་བྱའོ།

ཡང་གལ་ཏེ། ཁྱད་ཆོག་ལ་མཇུག་སྟེད་ཀྱི་ཆོག་སྒྲུབ་ཏེ་གནས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་ན།
ཀ རོན་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེ་ལ་ཁྱད་ཆོག་སྒྲུབ་ཏེ་དེའི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པ་ན།
དངོས་མཐོང་དུ་གྲུབ་པའམ་ཡང་ན་མཐུན་སྒྲུབ་དུ་གྲུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་སྟོན་ན། མཇུག་སྟེད་ཀྱི་བྱ་
ཆོག་ རེད། ཅེས་བཞོན་དེ་དཔེར་ན།

མེ་ཉོག་དེ་དཀར་པོ་རེད།

དེ་གིན་ཏུ་དགོན་པོ་རེད།

དེ་རིན་ཐང་ཅན་ཞིག་རེད།

སྒོ་བ་ལྷ་དེ་སྒྲིབ་གྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། ཅེས་དང་།

ཁ་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་དོན་དེའི་བྱ་ཆོས་ཡོངས་གྲགས་མིན་པ་ལམ། དངོས་མཐོང་དུ་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཡང་མཐུན་སྤྲུང་དུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པ། གཙོ་བོ་གཏམ་སྒྲུབ་པ་པོ་སོ་སོའི་བསམ་
ཚུལ་ལ་བརྟེན་གྲགས་ཆེ་བའི་གྲས་ཡིན་ན། མཐུག་སྤྲུང་གི་བྱ་ཆོག་ འདུག ཅེས་བཀོད་པ་སྟེ་སྒོ་ལ་
ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན།

མེ་ཏོག་དེ་སྟོང་རྩེ་པོ་འདུག

དྲི་མ་དེ་ཞིམ་པོ་འདུག

མི་དེ་སེམས་བབང་པོ་འདུག

རྩི་ལགས་དེ་མི་ཡག་པོ་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།

༡༠༡ ཡོད་པ་སྟོན་ཆེད་དུ་བཀོད་པ།

ཡོད་པ་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱར་བའི་མཐུག་སྤྲུང་གི་བྱ་ཆོག་ནི། ཡོད། འདུག ཡོད་
རེད། (གདལ། ཞེས་པ་ལང་བརྟེན་རུང་།) བཅས་གསུམ་མོ། །དེ་གསུམ་ལ་དགག་སྒྲིབ་པའི་ཆོ།
མེད་དང་། མི་འདུག ཅེས་རིམ་བཞིན་འཕྱོང་། ཡོད་རེད། ཅེས་པར་དགག་སྒྲིབ་ ཡོད་མ་རེད།
ཅེས་བཀོད་དགོས་ཏེ།

མཐུག་སྤྲུང་གི་བྱ་ཆོག་དེ་གསུམ་ལས། ཡོད། འདུག གཉིས་སྒྲིབ་པའི་ཆོ་དུས་འདས་
ད་ལྟ་མ་འོང་གི་ཆ་ནས་བྱུང་བར་མེད་མོད། སྒྲིབ་བྱུང་དང་གཉིས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྒྲིབ་ཚུལ་ལ་བྱུང་བར་
ཡོད་པ་ཤེས་དགོས།

ང་ལ་/ང་ཆོ་ལ་

ཁང་པ་ ཡོད།

ཁྱོད་ལ་/ཁྱོད་ཚོ་ལ་	ཁང་པ་	འདུག/ཡོད་རེད།*
ཁོང་ལ་/ཁོང་ཚོ་ལ་	ཁང་པ་	འདུག/ཡོད་རེད།

*དེ་ཡང་སྒྲིལ་བྱ་གསུམ་པ་ལ་སྒྲོར་བ་ན། མཐུག་སྒྲུང་གི་ཚིག་ འདུག་ ཅེས་བཞེད་ཆོ། གཏམ་
སྒྲིལ་བོས་དེ་ལྟར་ཡོད་པ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་བྱགས་ཆེ་ཞིང་། ཡོད་རེད། ཅེས་བཞེད་ན་སྒྲིལ་བཏང་གི་
གནས་ཚུལ་བཤད་པའི་གོ་བ་ཐོན་པའི་བྱེད་པར་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲིལ་བྱ་དང་པོ་ལའང་
སྐབས་དམིགས་བསལ་ཅན་ལ། “ང་ལ་འདུག” ཅེས་ཀྱང་བརྗོད་ཆོག་སྟེ། དཔེར་ན་བགྲིས་ཀྱིས་སོ་སོར་
དེབ་གཅིག་གཡམ་པ་བརྗོད་ནས་སོ་སོར་མེད་ཤིང་གིས་བགྲིས་ལའང་དེ་ལྟར་སྒྲིལ་ཐོན་པའི་རྗེས་སུ། ཉི་མ་
གཅིག་དེབ་དེ་མཐོང་ནས། བགྲིས་ལ། “ང་ལ་དེབ་དེ་འདུག” ཅེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས།

དཔེར་བརྗོད་གཞན་ཡང་།
ང་ལ་དེབ་མང་པོ་ཡོད།
ང་ཚོ་ལ་ཚོང་ཆས་ཡོད།
ལྷ་ས་ལ་པོ་ཏ་ལ་ཡོད་རེད།
པོད་ལ་གཡག་ཡོད་རེད།
རྒྱ་གར་ལ་སྤང་ཆེན་ཡོད་རེད།
ཤིང་ལ་ལོ་མ་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུ་འོ།

༡༠༡ བྱ་ཚིག་གི་མཐུག་བསྐྱར་བཞེད་པ།

མཐུག་སྒྲུང་གི་ཚིག་ནུམས་བྱ་བའི་གནས་སྐབས་བརྗོད་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་
སྒྲོར་བ་ན། བྱ་ཚིག་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་དེ། བྱེད་
པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ལ་སྒྲོར་ཚུལ་དང་། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་

མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ལ་སྒྱུར་ཚུལ་ལོ།།

༡ བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་སྒྱུར་ཚུལ།

སྒྲིམ་བུའི་མིང་ཚབ་བྱེད་སྒྲར་བཀོད་པ།

འདས་པ།	ངས་/ང་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་པ་	ཡིན།
	ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁྱོད་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	སོང་།
	ཁོང་གིས་/ཁོང་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	སོང་།

འདས་པའི་རྣམ་པ་སྟོན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ནི།

ངས་/ང་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	ཡོད། ^༡
ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁྱོད་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	འདུག
ཁོང་གིས་/ཁོང་ཚོས་	ཡི་གེ་	བྲིས་	འདུག

ད་ལྟ་བ།	ངས་/ང་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་ཡོད།*
	ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁྱོད་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་འདུག
	ཁོང་གིས་/ཁོང་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་འདུག

མ་འོངས་པ།	ངས་/ང་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་ཡིན།
	ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁྱོད་ཚོས་	ཡི་གེ་	འབྲི་	ཡི་རེད།

^༡ འདས་པ་སྟོན་ཚུལ་འདི་རྣམས་ཨིན་སྐད་བརྗོད་ཏུ་ perfect tense ཞེས་པའི་ནང་གི་འདས་པའི་རྣམ་པ་དེ་དང་ཚུལ་གཅིག་ལ། འདས་པའི་རྣམ་པ་འདིས་ནི་བྱུང་བ་གང་ཞིག་འདས་ཟིན་པའི་བྱུང་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྟོན་ཏུ་གྲུབ་པར་སྟོན་པའི་ཆེ་འགོད་པ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་པར་ཡོད་ལ། བྱ་ཚིག་གི་དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཚུལ་སྒོར་བྱ་ཚིག་གི་ལེའུ་འཆད་པར་འགྱུར་བས་དེ་ནས་མཁྱེན་འཚུལ་།

ཁོང་གིས་/ཁོང་ཚོས་

ཡི་གེ་

२३१

ཡི་རིད།

*ཁ་སྐད་ལ་ འཁྲི་གྱི་མེད། འཁྲི་གྱི་འདུག ཅེས། ཡི་ ཐོབ་ས་ཀུན་ལ་བརྟེན་བདེའི་དབང་གིས། གྱི་ གྱི་ གི་
གཞུམ་གང་རུང་གི་སྒྲ་ཐོན་ཏེ་སྒྲ་བར་ཕྱེད།

ཟུར་བརྗོད། དེང་མང་པོ་ཞིག་གིས། གྲིན་ ཞེས་པ་ད་ལྟ་བུ་སྟོན་པའི་ཆོག་གོག་ས་ གྲི་ ཞེས་པ་
དང་མཚུངས་པར་བརྩི་བར་མཐོང་མོད། དེ་ནི་དཔེ་ན་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«ལམ་རིམ་ཆེན་མོར།» “སྒོ་མ་
འདོད་པའི་འཕྲོ་ལ་བཅད་གྲིན་བྱས་ན་ཐུ་མ་རེས་ཀྱང་འཇུག་སྟེར་འདོད། གཞན་དུ་ན་མལ་མཐོང་པའི་ཆོ་
སྒྲུག་ལོག་ལོག་འོང་གསུང་བ་ལྟར་རོ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་སྟོར་རྒྱལ་ཆུམས་ལ་བསམས་པར་མངོན་ཡང་། དེ་
ལྟ་བུ་དེ་ནི་ “ལྟ་བཞིན་དུ་ཡོད།” “ལྟ་བཞིན་དུ་འདུག” “འགྲོ་བཞིན་དུ་ཡོད།” “འགྲོ་བཞིན་དུ་འདུག”
“བཀའ་འདྲིན་དཔན་བཞིན་དུ་ཡོད།” དཔན་བཞིན་དུ་འདུག” ཅས་པ་ལྟ་བུ་དང་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་བཞིན་ཅམ་དུ་
མ་ཟད། དུས་ལུན་ཡང་རྩང་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་སྟོན་པའི་དོན་དང་མཚུངས་པར་མངོན། གཞན་ཡང་། “གཞན་
གཏོང་གིན་ལ་མིག་ནས་འཆི་མ་བཏང་། “མིག་ནས་མཐོང་གིན་ལ་མི་འདུག་ཟེར།” “འདིར་ཡོད་གྲིན་ལ་
བརྟག་སོང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྒྱམས་བྱུང་བ་གང་ཞིག་འཇུག་བཞིན་པའི་ངང་ལ་ཞེས་པའི་དོན་ཡང་སྟོན་པས།
“ཡི་གེ་འབྲི་ཡི་ཡོད།” “འབྲི་ཡི་འདུག” “མཐོང་གི་འདུག” ཅས་པ་ལྟ་བུའི་ད་ལྟ་བུ་སྟོན་པའི་ཨི་ལུན་གྱི་
ཆོག་གོག་ས་དང་གཏན་ནས་མི་འབྲུ་བར་ཁོ་བོས་མཐོང་བས་ད་དུང་བརྟག་པར་བྱ་བའི་གནས་སོ།།

གོང་དུ་བཀོད་པ་ནམས་ལ་དགག་སྒྲུབ་བའི་ཆེ། ཡི་གེ་བྲིས་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལ་
བྲིས་མེད། བྲིས་འདུག ཅས་པ་ལ་ བྲིས་མི་འདུག བྲིས་སོང་། ཞེས་པ་ལ་ བྲིས་མ་སོང་། འབྲི་
ཡི་འདུག ཅས་པ་ལ་ འབྲི་ཡི་མི་འདུག འབྲི་ཡི་ཡོད། ཅས་པ་ལ་ འབྲི་ཡི་མེད། འབྲི་ཡི་ཡིན།
ཞེས་པ་ལ་ འབྲི་ཡི་མིན། འབྲི་ཡི་རེད། ཅས་པ་ལ་ འབྲི་ཡི་མ་རེད། ཅས་བཀོད་དགོས་།

སྒྲེས་བུའི་མིང་ཚབ་བྱ་བའི་ཡུལ་དུ་བཞོད་པ།

འདས་པ།	ང་/ང་ཚོ་ལ་	མེ་ཉོག་	སྤྲད་	བྱུང་/སོང་།
	ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་ལ་	མེ་ཉོག་	སྤྲད་	སོང་།*
	ཁོང་/ཁོང་ཚོ་ལ་	མེ་ཉོག་	སྤྲད་	སོང་།
ད་ལྟ་བ།	ང་/ང་ཚོ་ལ་མེ་ཉོག་	སྤྲོད་	ཀྱི་	འདུག
	ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་ལ་	མེ་ཉོག་	སྤྲོད་	ཀྱི་འདུག
	ཁོང་/ཁོང་ཚོ་ལ་	མེ་ཉོག་	སྤྲོད་	ཀྱི་འདུག
མ་འོངས་པ།	ང་/ང་ཚོ་ལ་	མེ་ཉོག་	སྤྲད་	ཀྱི་རེད།
	ཁྱོད་/ཁྱོད་ཚོ་ལ་	མེ་ཉོག་	སྤྲད་	ཀྱི་རེད།
	ཁོང་/ཁོང་ཚོ་ལ་	མེ་ཉོག་	སྤྲད་	ཀྱི་རེད།

དེ་དག་ལ་དགག་སྒྲིལ་བའི་ཚེ། སྤྲད་མ་བྱུང་། སྤྲད་མ་སོང་། ཞེས་དང་། སྤྲོད་ཀྱི་མི་འདུག སྤྲད་ཀྱི་མ་རེད། ཅེས་བཤེད།

* དམིགས་བསལ། གལ་ཏེ་བྱ་བའི་ཡུལ་དེ་སྤྲོད་བ་པོ་རང་ཉིད་ཡིན་ན་ཕྱིར་བ་པོ་སྤྲོས་བྱ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་གང་ཡིན་རུང་། བྱ་ཚུགས་སྤྲད་ལ་ བྱུང་ ཞེས་བ་སྤྲོད་རུང་སྟེ། དཔེར་ན།

ཁྱོད་རང་གིས་ང་ལ་གསུངས་བྱུང་།

ཁོང་གིས་ང་ལ་གནང་བྱུང་།

པདྨས་ང་ལ་གསུངས་བྱུང་། ཞེས་བ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་གནད་ནི་སྤྲོད་བ་པོ་རང་ཉིད་བྱ་བ་བྱེ་བྲག་

པ་དེའི་ལས་སམ་ཡུལ་ཡིན་པས་རང་ཉིད་ལ་བྱ་བ་དེ་ཐོབ་པའི་གོ་བ་ཡོད་པས་ཡིན་

པར་གཤིས་དགོས་།

ཁ བྱ་ཆོག་ལ་མཁུག་སྤྱད་ཀྱི་ཆོག་སྦྱོར་ཚུལ། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སྤྱུམ་འབྲེལ་བ།
 འབྲེལ་བ་ཚོད། བྱེད་པ་པོ་དང་དངོས་སྤྱུམ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཆོག་དཔེར་ན། སྒྲེ་བ། མཐོང་
 བ། ཐོབ་པ། འབྱུང་བ། རྒྱལ་བ། བམ་པ། རོགས་ལ་བྱ་ཆོག་གི་མཁུག་སྤྱད་ཀྱི་ཆོག་སྦྱོར་སྐབས།
 སྒྲེས་བྱ་དང་གཉིས་དང་དུས་གསུམ་དང་བསྐྱེད་དགོས་པས་མཁུག་སྤྱད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཐོབ་ཚུལ་ཅུང་མི་
 འདྲ་བའི་ཚུལ་ཤེས་དགོས།

འདས་པ།	ངས་	ལྟ་མོ་དེ་	མཐོང་	བྱང་།/མོང་།*
	ཁྱེད་ཀྱིས་	ལྟ་མོ་དེ་	མཐོང་	མོང་།/བ་རེད། ^༥
	ཁོང་གིས་	ལྟ་མོ་དེ་	མཐོང་	མོང་།/བ་རེད། _ཅ

དེ་དག་ལ་དགག་སྒྲུབ་བའི་ཆེ། མཐོང་མ་བྱུང་། མཐོང་མ་སོང་། མཐོང་ཡོད་མ་ཟེང། ཞེས་
བཞོད།

*འདིར་མཁུག་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་གི་ ལྷན་ ཞེས་པ་ནི་སྐྱེས་ལུང་དང་པོ་ལྟེ། ལྷ་པ་པོ་རང་ཉིད་ཁོ་ན་ལ་འཕྱོང་ཀྱི། སྐྱེས་
ལུག་ཞན་གཉིས་ལ་མི་འཕྱོང་པོ། །དེ་ཡང་ཕྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གང་དང་གང་
ཡིན་ཅུང་བྱ་ཚིག་དེ་བཞོན་པ་འི་ཚེ་མིང་མ་མིང་ཚབ་ལ་ཕྱེད་ལྷ་བཞོན་དགོས་པ་རྣམས་ལ་མཁུག་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་
ལྷན་ མོང་ ཞེས་གོང་དུ་སྐྱོས་པ་ལྟར་བཞོན་ལ། དེ་ལས་ཕྱག་ཏེ་ཕྱེད་ལྷ་བཞོན་མི་དགོས་པ་དཔེར་ན། གཤམ་

ལ་ཁས་དབང་པག་པའི་ཐོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཡིག་ལམ་བརྒྱད། འདི་ལ་མཁུག་སྤྱད་གྱི་ཆོག་མཐོང་བ་ཤེད། ཞེས་སོགས་
 གྲང་སྦྱར་ཅུང་པར་གསུངས་པ་དོན་དང་ལྡན་པར་མཐོན་ལ། དེ་ལང་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། “ཁོས་མཐོང་སོང་།”ཞེས་པ་ངེས་
 པ་རྟོག་ནས་སྒྲིམ་པ་ལྟ་བུ་ལུགས་ཆེ་བ་དང་། “ཁོས་མཐོང་བ་ཤེད།” ཅེས་སྒྲིམ་ན། སྦྱིར་བཏང་གི་གནས་སྡོམ་ཁྲིག་པའདད་
 པ་ལས། ངས་པ་རྟོག་ནས་སྒྲིམ་པ་ལྟ་བུའི་ལུགས་དེ་ཙམ་མེད་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་སྦྱར་བ་བརྟག་པའོལ་།

གསལ་གྱི་དཔེར་བཅོམ་ལྟ་བུ་ལ་ནི་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་ རེད། ཅེས་བཀོད་དགོས་པའི་བྱ་ཚིག་པར་གསལ་དགོས།

འདས་པ།	ང་	བོད་ལ་	སྐྱེས་	པ་རེད།
	ཁྱོད་	བོད་ལ་	སྐྱེས་	པ་རེད།
	ཁོང་	བོད་ལ་	སྐྱེས་	པ་རེད།

སྐྱེས་འདུག་སྐྱེས་ཤུག་ ཅེས་པའི་མཐུག་སྤྱད་ཚིག་སྒྲུབ་རུང་མོད། དེ་གཉིས་ནི་གནས་སྐབས་དམིགས་བསལ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་སྒོན་ལ་ཡུལ་གང་དུ་སྐྱེས་མིན་མ་གསལ་པར་བརྟེན་ཞིབ་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་བོད་ལ་སྐྱེས་པར་གསལ་བ་ན། “བོད་ལ་སྐྱེས་འདུག་སྐྱེས་ཤུག་” ཅེས་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུ་འོ།། ཚིག་གོགས་འདི་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོམ་གསལ་དུ་བཅོམ་པར་བྱ།

བྱེད་པ་བོ་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དུས་ད་ལྟ་བ་དང་། མ་འོངས་པ་གཉིས་ལ་ནི་སྐྱེས་བྱ་གང་ཡིན་ཡང་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་གང་སྒྲུབ་ལ་སྐྱེས་པའི་སྒོ་ནས་བྱེད་པར་མེད།

ད་ལྟ་བ།	ངས་/ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁོང་གིས་	ལྟ་མོད་	མཐོང་	གི་འདུག
མ་འོངས་པ།	ངས་/ཁྱོད་ཀྱིས་/ཁོང་གིས་	ལྟ་མོད་	མཐོང་	གི་རེད།
ད་ལྟ་བ།	ཤིང་སྒོང་ལ་	ཡལ་ག་	སྐྱེ་	ཡི་འདུག
མ་འོངས་པ།	ཤིང་སྒོང་ལ་	ཡལ་ག་	སྐྱེ་	ཡི་ རེད།

ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རིགས་བསྒྲི།

༡༠༧ ལགས། ཞེས་པ་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་ལ་འཐུག་པ།

དེ་ཡང་ཡིག་སྒྲིག་ལ་སྐབས་དུ་མར། ལགས་ ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་དུ་བཀོད་པའི་སྒོ་ལ་ཡོད། དཔེར་བཅོམ་ན། “ཉིས་པ་ལ་ཉིས་པར་མཐོང་ངས། ཕྱིན་ཆད་ལགས་པར་

སྒྲིག་སྒྲུབ་པའི་ཕྱི་མཁའ་དུ། “མཐོང་ལགས། རྩོམ་ལགས།” ཞེས་དང་། ཡང་སྐབས་གཞན་དུ་ཆོག་འདི་མཇུག་སྟེ་གྲི་བྱ་ཆོག་གཞན། ཡོད། ཡིན། རེད། འདུག་བཅས་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པ་རྣམས་ཀྱི་རྩེ་སུ་ཞེ་སའི་ཚུལ་དུ་མཇུག་སྟེ་གྲི་ཆོག་གཞིས་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་ཏུ་འདྲ་སྟེ་སྟོལ་ཡོད་པ་འདྲ་ཤེས་དགོས།

ང་ཐོད་པ་ཡིན་ལགས།

རྒྱ་གར་ནི་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་རེད་ལགས།

ལྷ་སར་ཆོང་པ་མང་པོ་འདུག་ལགས།

ཁོ་ཐོར་ལོ་ཤས་ཀྱི་གོང་ནས་ནད་འདི་ཡོད་ལགས། ལྷ་སུའོ།

༡༠༧༥ མཇུག་སྟེ་གྲི་ཆོག་རྣམས་ལ་ཆོག་གོགས་སྟེར་ཚུལ།

མཇུག་སྟེ་གྲི་བྱ་ཆོག་དེ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གཞན་ཡང་ཤེས་དགོས་པ་ནི། སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་དོན་དང་གཏམ་སྒྲུབ་པ་པོའི་ཀྱན་སྟོང་དང་གཞན་ཡང་བྱ་བའི་རྣམ་འབྲུག་བརྗོད་སྟངས་དང་བསྐྱེད་ནས། མཇུག་སྟེ་གྲི་ཆོག་ཡིན་རེད་ཡོད་གསུམ་དང་། དེའི་སྟེང་བྱ་ཆོག་འདས་པ་དཔེར་ན། བྱིན། མཐོང་། སྟོན། སོགས་བཀོད་པའི་ཆོ། ཆོག་དེ་རྣམས་གཤམ་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ཆོག་གོགས་ཀྱི་བྱ་བ་འདུག་ཤས་སོགས་སྟེར་སྟོལ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།

ཡིན། ཡིན་འདུག ཡིན་ཤག ཡིན་པ་རེད། ཡིན་པ་ཡོད། ཡིན་པ་འདྲ། ཡིན་ས་རེད། ཡིན་གྱི་རེད།

དགག་སྒྲུབ་ན། མི་འདུག མིན་ཤག མིན་པ་རེད། མིན་པ་ཡོད། མིན་པ་འདྲ། མིན་ས་རེད། མིན་གྱི་རེད། ཅེས་དང་།

རེད། རེད་འདུག རེད་ཤག

དགག་ཆོག་ལ། རེད་མི་འདུག མ་རེད་ཤག ཅེས་དང་།

ཡོད། ཡོད་ཅིང་། ཡོད་འདུག ཡོད་ཤིང་། ཡོད་པ་ཡོད། ཡོད་པ་འདྲ། ཡོད་ས་ཅིང་། ཡོད་ཀྱི་
ཅིང་།

དགག་ཚིག་ལ། ཡོད་མ་ཅིང་། མེད་ཤིག མེད་པ་ཡོད། མེད་པ་འདྲ། མེད་ས་ཅིང་།
ཡོད་ཀྱི་མ་ཅིང་། ཅེས་སྒྲུབ།

འདུག ཅེས་པ་ལ་བྲི་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མེད་པར་མཛོན་ཏེ། ཁ་སྒྲན་ལ། འདུག་ད། འདུག་
ག ཞེས་སྒྲུ་སྒྲོལ་ཡོད་མོད། འདུག་ཚུལ་འདི་གཉིས་ནི་དམིགས་བསལ་ཡིན་
པ་ལེའུ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིབ་དུ་འགྲེལ་བཤད་ཞུས་པ་ལྟར་རོ།

བྱ་ཚིག་འདས་པ། ཕྱིན་ཤིག ཕྱིན་འདུག མཐོང་ཤིག མཐོང་འདུག སྒྲིབ་ཤིག སྒྲིབ་འདུག ཉོས་ཤིག
ཉོས་འདུག ལྟ་བུར།

ཟུར་བཞོན། དེ་ཡང་བྱ་ཚིག་འདས་པ་དཔེར་ན་ཕྱིན་ལྟ་བུ་ལ་ཚིག་གོགས་ ཤིག དང་ འདུག
བཏབ་པའི་ཆེ་ནང་གསེས་ཁྱད་པར་གང་ཡོད་དང་། དེ་གཉིས་དང་བྱ་ཚིག་འདས་པ་ ཕྱིན་སྟངས། ཞེས་པའི་
བར་ལ་ཁྱད་པ་གང་ཡོད་ཅིན། ཚིག་གོགས་ སྟངས་ ཞེས་པ་ནི། “ཁྱེད་ཀྱིས་མཐོང་སྟངས་།” “བཀྱིས་ཀྱིས་
མཐོང་སྟངས་།” སྒྲེས་བུ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པར་བྱ་ཚིག་འདས་པ་ཅམ་སྟོན་པ་ལ་སྒྲུབ་བས། སྟངས་ ཞེས་པ་
མཇུག་སྒྲིབ་ཀྱི་བྱ་ཚིག་ཏུ་འཛོག་པ་གོང་དུ་དཔེར་བཞོན་དང་བཅས་སྒྲུས་ཟེན་པ་ལྟར་ལགས། དེ་ལས་ལྡོག་
སྟེ་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་ ཤིག དང་ འདུག་ གཉིས་བཏབ་པ་ནི། བྱ་ཚིག་ལ་ཚིག་གོགས་བཏབ་པ་ཡིན་པས་དེ་
གཉིས་ཀྱང་བད་སྒྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་ན་མཇུག་སྒྲིབ་ཀྱི་ཚིག་རྗེས་མཐུན་པ་ལྟ་བུར་གཟུང་
དགོས། སྒྲུབ་ཚུལ་ནི། “བསྐྱ་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་སྟངས་།” ཞེས་སྒྲུས་པའི་ཆེ། གཏམ་སྒྲུབ་པོས་བྱ་བ་དེ་དངོས་
མཐོང་དུ་བྱུང་པ་ལྟ་བུར་གོ་ལ། “བསྐྱ་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་འདུག” “བསྐྱ་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་ཤིག” ཅེས་སྒྲུས་ན།
གོང་དང་མི་འདྲ་བར་གཏམ་སྒྲུབ་པོས་བསྐྱ་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་པའི་རྗེས་སུ་དོན་དེ་གེས་པ་ལྟ་བུར་སྟོན་བས། དེ་
གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ། གཞན་ཡང་། “བསྐྱ་ཕྱིན་འདུག” ཅེས་སྒྲུས་པས། བྱང་བ་དེ་བྱུང་བར་ངེས་བཏན་

དུ་བསྐྱབས་པ་ལྟ་བུར་ཡང་སྟོན་པ་ཤེས་དགོས་པོ།

ཁྱད་པ་གཞན་ཞིག་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། སོང་ ཞེས་པ་སྒྲིམ་བུ་དང་པོ་སྟེ་གཏམ་སྒྲ་པ་པོ་རང་ཉིད་ཚིག་
སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིར་བཀོད་དེ་བྱ་བྱེད་པོ་ཐ་དང་པའི་བྱ་ཚིག་བཀོད་པའི་ཚེ། མཐུག་སྟེད་ཀྱི་ཚིག་འདི་ནམ་
ཡང་མི་སྦྱར་ཏེ། དཔེར་ན། “ང་ལྟ་ས་ལ་ཕྱིན་སོང་།” ཞེས་པ་མི་རིགས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ། “ང་
ལྟ་ས་ལ་ཕྱིན་ཤག་ ཕྱིན་འདུག” ཅེས་སྒྲ་རུང་སྟེ། དཔེར་ན་རང་ཉིད་ལྟ་སར་ཕྱིན་ཡོད་མེད་མ་ཤེས་པར་གཞན་
ཞིག་དང་གོས་བྱས་པའི་མཐར་བཟོན་བརྟེན་དེ། “ང་ལྟ་སར་ཕྱིན་ཤག་ ཕྱིན་འདུག” ཅེས་སྒྲ་རུང་བ་ལྟ་བུའོ། །
སྒྲིར་བྱ་ཚིག་ལ་ཚིག་གོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་མཐུག་སྟེད་ཀྱི་ཚིག་ སོང་། ཤག་ འདུག ཅེས་པ་ནམས་བཏབ་
སྐབས། བྱ་བའི་ནམ་པ་གང་སྟོན་མི་སྟོན་སོགས་ལ་ད་དུང་བཤད་པར་བྱ་བ་འགའ་ཙམ་འདུག་མོད། སྒྲིར་
ཚིག་གོགས་འདི་ནམས་མི་རིགས་གཞན་གྱིས་བོད་སྐད་སྒྲིང་སྐབས་མགོ་སྟོག་པའི་གནས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་མོད།
རང་ཅག་བོད་སྐད་སོ་སོའི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་པ་ནམས་ལ་ནི་དེ་ཙམ་དཀའ་ཚེགས་མེད་པར་བྱོང་བྱོག་ནས་བེད་
སྟོན་ཅུས་པས་འདིར་འདི་སྟོར་ལ་དབྱད་པ་ལྟག་པར་བྱ་དགོས་པར་མི་མཐོང་།

༡༠༩ མཐུག་སྟེད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་སྒྲིར་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱད་གཞི་འགའ་ཤས།

མཐུག་སྟེད་ཀྱི་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཅུང་སྟོག་ཁ་ཅན་ཞིག་ནི། ཁ་སྐད་ལ་སྐབས་
འགར་མཐུག་སྟེད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་མཐར་ཚིག་གོགས་ལྟ་བུ་རེ་བཏབ་ནས་སྒྲ་སྒྲིལ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་པོ།
དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཁ་སྐད་ལ།

ང་འདིར་ཡོད་དུ། དེ་བའི་ངའི་སར་འདུག་དུ། ཁོང་བོད་པ་རེད་དུ།

དགོང་ཕྱོད་ཚོ་སྒྲིག་བཞུག་བལྟ་རུ་འགྲོ་ཡི་ཡིན་དུ།

ཆེ་རིང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ཀྱི་མིན་དུ།

ཁོས་མཐོང་སོང་དུ། མོས་ཐོས་སོང་དུ།

གན་ལགས་ཀྱིས་ཤོག་གསུང་གི་འདུག་དུ།

པར་སྐྱེས་ནང་ལ་ཁ་དཔར་བཏང་སོང་དུ། ཞེས་སོགས་སྒྱུར་ཚུལ་ཡོད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ། གཞན་ཡང་།

དེ་བའི་ཁྱེད་རང་ལ་འདུག་ག།

ག་སྐྱེན་འདི་ཞིས་པོ་འདུག་ག།

ཁྱེད་ཀྱིས་མཐོང་སོང་དུ།

སྐྱེས་ཀྱི་ཁྱེད་ལ་ཡོད་པ། ཞེས་པའི་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་བྱ་ཆོག་གི་སྒྱུར་ཚུལ་ཡོད་དོ།

གོང་གི་སྒྱུར་ཚུལ་དེ་གཉིས་ཡིག་སྐད་དང་འབྲེལ་ནས་བརྗོད་ཀྱི་འགྲོ་སྐབས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དབྱེད་ན་འཐུག་ཚུལ་གང་ཡིན་ཞུ་དག་འཇོག་ཤོ། ཁོ་བོས་ཆོད་དཔག་ལྟར་ན། སྒྱུར་ཚུལ་དང་པོ་ནམས་ནི་ཕ་ལ་ཆེར་དང་སྐྱེ་གདམས་རག་ལ་འཐུག་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན་པར་མངོན་ཏེ། དེ་ཡང་། ང་འདིར་ཡོད་དུང་། ཞེས་གཏམ་སྐྱེ་ཡུལ་ལ་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ་སྐྱེས་པ་མཆོན་པའི་ཕྱིར་གདམས་རག་གི་དང་སྐྱེ་བཞེད་པ་ཁ་སྐད་ལ་ཟུར་ཆགས་ཏེ། ང་འདིར་ཡོད་དུ། ཞེས་པར་འགྱུར་རམ་སྐྱེ་མེད་སྒྱུར་ཚུལ་གཉིས་པ་ནི། བརྗོད་ན་ཕ་ལ་ཆེར་འབྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཐུང་དྲི་ཆོག་ལ་འཐུག་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་སྟེ། དེ་ཡང་། བེད་ཐོག་འདི་ཞིས་པོ་འདུག་གམ། སྐྱེ་སྤྱད་འཁོར་ལོ་དེ་ཁྱེད་རང་ལ་ཡོད་དམ། དེ་བའི་ཁྱེད་རང་ལ་བྱུང་དམ། ཞེས་པ་ཁ་སྐད་ལ་སྐྱེ་ཟུར་ཆགས་པའི་ཚུལ་གྱིས། “འདུག་ག” “ཡོད་པ།” “བྱུང་ང་།” ཞེས་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ཡང་། དྲི་བ་བཞེད་པ་ཙམ་གྱི་ཆེད་དུ་མིན་པར། དྲི་བ་དང་འབྲེལ་ནས་ནན་ཏན་གྱིས་སྐྱེས་པའི་ཚུལ་དུ་བརྗོད་པའི་ཆེད་དུ་མཐུག་སྤྱད་ཀྱི་བྱ་ཆོག་སྒྱུར་ཚུལ་འདི་བྱུང་བར་མངོན་དེ། དཔེར་ན་ཁ་སྐད་ལ། སྐྱིར་བཏང་སྐབས་མང་པོར། “དེ་བའི་ཁྱེད་ལ་འདུག་ག” ཞེས་བརྗོད་པ་ན། དངོས་གནས་ལ་དོན་ཆ་ཆང་བར་བརྗོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། “དེ་བའི་ཁྱེད་ལ་འདུག་ག། མི་འདུག་གས།” ཞེས་དང་། ཁོ་ཕྱིན་སོང་དུ། མ་སོང་ངས། སྐད་བཏང་ཡོད་པ། མེད་པས། ཁྱེད་ལ་ཐོབ་བྱུང་དུ། མ་བྱུང་ངས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དོན་ལ་གོ་བས། སྒྱུར་ཚུལ་འདི་འབྱེད་སྤྱད་དྲི་ཆོག་ལ་

འཇུག་པའི་སྒྲོར་ཚུལ་ཡིན་པར་གྲུབ་པ་ཁོ་བོ་བསམ་མོ།

སྒོམ་ལ། གྲུག་པ་མཇུག་སྒྲུང་ཅིས་པ་ནི། །མིང་དང་མིང་ཚབ་གང་རུང་ལ།
 གནས་ལུགས་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་ལམ། །ཡོད་པ་སྒྲོན་པའི་དོན་ཅན་དང་།
 བྱ་བ་བརྗོད་པའི་ཆོག་བཅས་ཀྱི། །མཇུག་བསྐྱར་སྒྲུར་བའི་ཆོག་ནམས་སོ།
 དབྱེ་ན་ཡིན་དང་ཅིད་དང་འདུག། །ཡོད་དང་འདུག་དང་བྱུང་དང་སོང་།
 ཡིན་ལའང་ནང་གསེས་ནམ་དབྱེ་དང་། །ཡོད་ལའང་ཡོད་འདུག་ཡོད་གས་སོགས།
 སྐབས་བསྐྱར་སྒྲོར་ཚུལ་སྒྲོ་ཆོགས་ནམས། །ཁ་ཡི་སྐད་ལ་ལྷག་པར་གཅིས།
 ཡི་གའི་སྐད་ཀྱང་སྐབས་མང་པོར། །ལགས་ཞེས་མཇུག་བསྐྱར་བཞོད་པའང་ཡོད། །ཞེས་བྱའོ། །

ལེའུ་བཙུག་ཅིག་པ།

སྡེ་ཚན་དྲུག་པ་བྱ་ཚིག་གི་སྒྲོམ།

༧ བྱ་ཚིག་ནི་སྐད་ཡིག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེའི་ནང་གི་ན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བའི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་སྐྱེ་བཞེད་ལ་འདུག་པའི་ཆེ་བཞེད་པ་མང་ཆེ་བ་ཞིག་བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་ཞིག་དངོས་སུ་བྱེད་པ་ལམ། བྱ་སྟེན་པ། བྱ་བར་འགྱུར་བ་སྟོན་པ་དང་། ཡང་ན་བྱེད་པ་པོ་གཞན་ཞིག་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་ནའང་བྱུང་བ་ཞིག་འགྱུར་བ་ལམ་འགྱུར་བ་བར་འགྱུར་བའམ་གྲུབ་པ་སྟེ་དཔེར་ན་ཆར་པ་བབས་པ་ལྟ་བུ་རང་བྱུང་གི་བྱུང་བ་ཞིག་སྟོན་པར་བརྟེན། ཚིག་སྐྱབ་ཀྱི་ནང་བྱ་ཚིག་ནི་མིང་ཚིག་ལྟར་གྲུག་གཤམ་ཆེ་བའི་བཞེད་པའི་ཆ་ཤས་རྩ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་བྱུང་བ་རེད། དཔེར་ན་ཚིག་སྐྱབ། “ཆེ་མིང་གིས་ཁ་སང་ང་ལ་མེ་ཏོག་དམར་པོ་མང་པོ་གནང་བྱུང་།” ལྟ་བུ་ལ། “ཆེ་མིང་”ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་དེ་ཚིག་སྐྱབ་དེའི་བཞེད་གཞིའམ་བྱེད་གཞི་དང་། བྱ་ཚིག་“མེ་ཏོག་གནང་བ་”ཞེས་པ་དེ་བྱེད་ཚུལ་དང་། ལྟ་བུ་མ་ཞུས་ཚིག་སྐྱབ་ཀྱི་བྱེད་གཞི་དང་བྱེད་ཚུལ་དེ་གཉིས་གང་རུང་དང་འབྲེལ་བའི་ཆ་ཤས་སུ་འཛོག་དགོས། (ཚིག་སྐྱབ་ཀྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་གྱི་ནང་བྱེད་གཞི་དང་བྱེད་ཚུལ་གཉིས་སུ་དེ་ལྟར་འཛོག་དགོས་ཚུལ་དང་། ཚིག་སྐྱབ་དེའི་ཆ་ཤས་ལྟ་བུ་མ་ཞུས་དེ་གཉིས་གང་རུང་དང་འབྲེལ་བའི་ཆ་ཤས་ཡིན་ཚུ་ལ་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བཞེད་གཤམ་བྱ་བྱུང་།)¹

¹ དེབ་འདིའི་ཤོག་ ༣༧ ལ་གཟིགས། འདིར་ཚིག་སྐྱབ་ཀྱི་བྱེད་གཞི་དང་བྱེད་ཚུལ་ཞེས་གཉིས་སུ་བྱེད་པའི་ ཡིན་སྐད་བརྒྱུད་ དུ་རིམ་པ་བཞེན། subject དང་། predicate ཟེར་བའི་དོན་ལགས།

དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ་ལག་གཞན་མང་པོར་བྱ་ཆོག་ལ་རྩ་བའི་རིགས་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། བྱ་ཆོག་དེས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་འཇུག་པ་ན་བྱ་བ་རང་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་བྱ་རྒྱུའི་དོན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་གཉིས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། བྱ་ཡུལ་དངོས་དགོས་པ་དང་མི་དགོས་པའི་བྱ་ཆོག་བཅས་སུ་བྱེ་བ་སྒྲིམ་ལྟར་གྲུབ་ཡོད་པ་འདྲ་བོ་ལྟར་བློ་བྱེད་དུ་ཁོང་ཁྱེད་སྐྱེས་པའི་བྱ་ཆོག་གི་དབྱེ་བ་དེའི་སྟེང་སྐད་ཡིག་གཞན་མང་པོ་དང་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱ་ཆོག་གི་ཡོད་པ་ནི་བྱ་ཆོག་ལ་ནང་གསལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་མ་འབྲེལ་བའི་རིགས་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་དཔེར་ན་འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་དང་དོན་གྲུབ་པ་འབྲེལ་བ་ལ། བྱ་ཆོག་བཞོད་སྤངས་ལ། “འཁོར་ལོ་བསྐྱོད།” “དོན་བསྐྱབས།” ཞེས་པ་དང་། “འཁོར་ལོ་འཁོར།” “དོན་གྲུབ།” ཅེས་པ་གཉིས་ལ་དོན་གོ་སྤངས་ལ་བྱེད་པར་གྱིན་ཏེ་སྟེ། དང་པོ་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འཁོར་ལོ་སྐྱོར་བ་པོ་ཞིག་དང་། དོན་གྲུབ་པ་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་བྱ་ཆོག་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱས་པ་ལས་ཐོན་ཅིང་། བྱ་མས་ནི་འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་ཅིམ་དང་། དོན་གྲུབ་པ་ཅིམ་ལས། འཁོར་ལོ་སྐྱོར་བ་པོ་དང་དོན་གྲུབ་པ་པོ་གཞན་ཞིག་ཡོད་མེད་ལ་ཆོག་རང་གི་རྒྱས་པས་གང་ཡང་མི་སྟོན་པའི་བྱེད་པར་ཡོད།

སྟོན་རྒྱུན་བད་སྟོན་གྱི་ལུགས་ལ་«རྟགས་ཀྱིས་འཇུག་པའི་»བཞུན་བཅོས་སུ་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་དང་དེ་རྣམས་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཆོག་ལ་དུས་གསུམ་སྟོར་རྒྱུ་གཏན་འབེབས་

༡ ཡིན་སྐད་ནང་བྱ་ཆོག་དེ་གཉིས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། transitive verb དང་། intransitive verb ཟེར་དེར་དུས་བད་སྟོན་སྒྲུབ་ལགས། དབྱེ་རྒྱུ་འདི་ལ་བྱ་བྱེད་པོ་ཐ་དང་དང་ཐ་མི་དང་པའི་རྣམ་དབྱེ་ཞེས་ཐ་སྟོན་བྱ་ཡི་འདུག་མོད། དེ་ནི་འབྲེལ་གཞིའི་གནས་ཏེ། བྱ་བྱེད་པོ་ཐ་དང་མི་དང་ནི་སྟོན་རྒྱུན་བད་སྟོན་དུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་གསུངས་པ་དང་དོན་གཅིག་ཅིང་། ད་ལྟའི་དབྱེ་རྒྱུ་གཉིས་པ་དེ་ནི་བྱ་ཆོག་རང་ཉིད་ཆོག་སྟོར་ནང་བཞོད་པའི་ཆོ། དཔེར་ན། “ར་བཟླ།” “ཆོ་རིང་འགྲོ” ཞེས་པ་ལ་བྱ་བའི་དངོས་ཡུལ་གཞན་སྟོན་མི་དགོས་པ་དང་། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ། “མདའ་འཕེན།” “ཡི་གེ་གཏང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་བྱ་བའི་དངོས་ཡུལ་གཞན་འཕང་རྒྱུའི་མདའ་དང་། གཏང་བྱའི་ཡི་གེ་ལྟ་བུ་དངོས་སུ་སྟོན་དགོས་པའི་བྱེད་པར་ཡོད་པས། དེའི་སྟེང་ནས་རྣམ་དབྱེ་འདི་འཛིག་གོ།

མཛད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་དཔེར་ན་“སྟ་རེས་ཤིང་གཙོད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། ཤིང་གཙོད་པ་པོའི་གང་ཟག་བྱེད་པ་པོ་དང་། སྟ་རེ་བྱེད་པ་ལམ་བྱེད་པ་པོ་ལས་པ། ཤིང་ནི་ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ། གཙོད་པ་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲའི་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ལས། བྱེད་པ་པོ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་“དངོས་པོ་བདག” དང་། ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་“དངོས་པོ་གཞན” ཅེས་པའི་ཐ་སྟན་ཀྱང་མཛད་ཡོད་དེ། སྐབས་འདིའི་བྱ་བ་སྟ་རེས་ཤིང་གཙོད་པ་དེ་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ཤིང་དུམ་བུར་སོང་བ་བཙད་པའི་བྱ་བ་དང་། ཤིང་ལ་སྟ་རེ་རྒྱབ་བཞིན་པའི་གཙོད་པའི་བྱ་བ་གཉིས་ཡོད་ལ། དང་པོ་དེ་ལ་བྱ་འགྱུར་མ་འོངས་པའི་ལས། གཙད་བྱའི་ལས། གཙོ་བོ་བྱ་བ་ཡུལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡོད་པའི་ལས་ཞེས་ཟེར་ཞིང་དེ་ནི་དངོས་པོ་གཞན་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ལ། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་གཙོད་པའི་བྱ་བ་དེར་བྱེད་བཞིན་དུ་ལྟ་བའི་ལས། བྱེད་པའི་ལས་དང་། བྱེད་པ་པོ་དང་གཙོ་བོར་འབྲེལ་བའི་ལས་བཙས་ཟེར་ཞིང་དེ་ནི་དངོས་པོ་བདག་ཅེས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཤེས་དགོས་ཏེ་^༡ དེ་ཡང་དུས་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ནི་བྱ་ཚིག་ཀྱན་ལ་ཁྱབ་ཀྱང་། བདག་གཞན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ནི་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་གི་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན་འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་དང་དོན་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་མི་འཇུག་པ་ཤེས་དགོས་ཏེ།

༡༡༡ བྱ་ཚིག་གི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་བ།

བྱ་ཚིག་གི་ངོ་བོ་ནི། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མིན་གང་ཡིན་རུང་བྱ་བ་

^༡ བྱ་བའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་དེ་རྣམས་ཀྱི་བྱུང་པར་རྒྱོད་པ། ཨ་ཀུ་ཡོངས་འཛིན་གྱི་«རྟགས་འཇུག་གི་དཀའ་གནས་བདག་གཞན་དང་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱི་བྱུང་པར་ཞིབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལ་འཇུག་ལྱེ་མིག་» གསུང་འབུམ། བོད། ༣ ཤོག ༡ ན། རས་བྱུང་བ་ལ་གཟེགས་ཏེ།

དཔེ་བའི་སྒྲུལ་འདྲ་བ་དེ་གཉིས་ལས། བོད་ཀྱི་རྒྱད་ཡིག་ལ་ནི་བད་སྒྲོད་གྱི་འགོ་སྐངས་
གྱི་ཆ་ནས་བརྟན་ན་དཔེ་སྒྲོ་དང་བོ་སྟེ། བྱེད་བ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་དཔེ་

བ་དེ་གཞན་ཆེ་བར་མཐོང་། གང་ལགས་ཤེ་ན། དབྱེ་ཚུལ་དེའི་ཐོག་ནས་བྱ་ཚིག་རྣམས་བཏབ་
 པའི་ཆེ་བྱ་ཚིག་དེར་བྱེད་པ་པོ་སྟོན་པའི་སྐྱ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྐྱ་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་བྱེད་
 པར་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་པོ་
 གཞན་ཡོད་པ་སྟོན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་བྱ་ཚིག་དེས་གང་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་འདྲ་
 བྱེད་ཀྱིས་སྐྱབ་པ་འདར་སྟོན་པ་ལྷགས་ཆེ་བས། བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་སྐྱལ་ཆོག་ཐོབ་མི་ཐོབ་ཀྱི་བྱེད་པར་
 ཡང་དབྱེ་བ་འདིའི་སྟེང་ནས་རྣམ་དབྱེ་འབྲེལ་བྱེད་པ་དང་། ལྷག་པར་བྱེད་པོ་གཞན་འབྲེལ་གྱི་བྱ་
 ཚིག་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་པོ་དང་། བྱ་བ། བྱ་བའི་ཡུལ་ཐ་དད་པ་གསུམ་དུ་བྱེ་སྟེ་དེ་གསུམ་གྱི་སྟེང་ན
 ས་བྱ་ཚིག་རྣམས་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ནི་ལྟར་འབྲུར་ཚུལ་གྱི་བྱེད་པར་ཡང་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་
 ཀྱིས། བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པར་བྱ་ཚིག་གི་དབྱེ་ཚུལ་འདི་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་
 གལ་ཆེ་བར་གྱུར་ཏོ།།

༡༡༡༩ བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་

དེ་ལ་སྟོན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་
 རྟོན་འཛོག་ཚུལ་ལ་དབྱེད་པ་མང་ཙམ་བྱུང་བ་མ་ཟད། གསུང་ཚུལ་ཡང་མི་འདྲ་བ་མང་ཙམ་ཞིག་
 སྒྲུང་མོད། དཔུལ་ཚུའི་«སི་རྟའི་ཞལ་ལུང་»དུ་ཤིན་ཏུ་གོ་བ་དེ་ཞིང་སྟོ་ལ་ཡང་འཆར་སྐྱ་བའི་བཤད་
 པ་མདོར་བསྡུས་ཤིག་བྱུང་བ་འདིར་བཀོད་ན།

འོན་ཀྱང་པ་པོ་མེད་པའི་བྱ་བྱེད་མི་འཐད་པ་དེ་གང་ཡིན་ཅེ་ན། བྱ་བ་བྱེད་པའི་གནས་
 སྐབས་སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་མི་སྒྲུང་ཞེས་པས། དཔེར་ན། བདག་འགྲོའོ། །ལྟ་བུའི་
 ཆོ། འགོ་བ་དེ་བྱ་ཚིག་ཡིན་ཀྱང་། འགོ་བྱ་འགོ་བྱེད་གཉིས་ཀ་བདག་ཡིན་པས། འགོ་
 བྱ་ལས་གཞན་པའི་འགོ་བྱེད་མེད་པས་ན་འདི་ལ་བདག་གཞན་གྱི་དབྱེ་བའང་མི་
 བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་བྱ་བ་བྱེད་པའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་མི་སྒྲུང་ཞེས་

པས། དཔེར་ན། རྩམ་ཁན་གྱི་འཁོར་ལོ་འཁོར་རོ། ལྷ་བུའི་ཚེ། དང་པོར་སྐོར་བྱེད་
 གཞན་ཡོད་ཀྱང་། འཁོར་བཞིན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་སྐོར་བྱེད་གཞན་མེད་པར་རང་
 གི་རང་གིས་འཁོར་བས་གནས་སྐབས་དེར་བྱ་བྱེད་ཐ་མི་དད་པའི་ཆ་ནས་བསྐོར་ཞེས་
 མི་བརྟེན་པར་འཁོར་ཞེས་བརྟེན་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དངོས་སུ་མི་སྦྲུང་
 ཞེས་པས། དཔེར་ན། སྤྱིས་བྱ་ཞིག་གི་མདུན་དུ་ལྷགས་ཤིག་རང་བཞིན་གྱིས་གསེར་
 དུ་ལྷུང་པའི་ཚེ། སྤྱིས་བྱ་དེའི་བསོད་ནམས་ཉིད་བྱེད་པ་པོ་གཞན་ཡིན་མོད་གྱི་དངོས་
 སུ་མི་སྦྲུང་བ་དང་ལྷགས་རང་ཉིད་གྱི་འལུང་བ་ནམས་གྱི་བྱེད་པའི་ཆ་ནས། ལྷགས་
 གསེར་དུ་བསྐྱར་ཅུས་མི་བརྟེན་པར་ལྷུང་ཅུས་བརྟེན་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟེན་པའི་
 ཚེ་དངོས་པོའི་རང་མཚན་སོ་སོ་ནས་རང་གིས་རང་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པར་འགལ་ཡང་།
 སྤྱི་ཤོག་རགས་པ་ལ་ཐ་སྦྱང་ཅུས་ལ་འགལ་བ་མེད་དོ།^༤ །ཞེས་བྱུང་ངོ་།

དེ་ལ་སྒྲིར་བོད་རྒྱ་དེ་ལ་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པའི་བད་སྟོད་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་
དབྱེད་ན། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་དབྱེད་ཐོག་མར་བྱེད་པ་པོའི་
སྒྲིས་ལུའི་འདྲ་བྱེད་ཀྱིས་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པ་དང་མི་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་དབྱེད་འབྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བྱུང་བ་ལྟ་
བུ་ཞིག་དུ་ཁོ་པོ་མཐོང་སྟེ། དེ་ཡང་རྒྱ་དེ་ཡིག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་བོད་རྒྱ་དེ་དུ་བྱ་བ་གཅིག་
བརྗོད་པའི་ཚིག་ལའང་བྱེད་པ་པོའི་འདྲ་བྱེད་དང་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གྱི་སྟེང་ནས་བྱ་ཚིག་གི་
གཟུགས་མི་འདྲ་བ། བསྒྲུབ་དང་འགྲུབ། བསྟོར་དང་འཁོར། ཅས་གཉིས་ཀྱི་བཞོད་རྒྱ་ཡོད་ཅིང་།
དེ་བཞིན་དུ་བྱེད་པ་པོའི་འདྲ་བྱེད་ཀྱིས་སྒྲུབ་པའི་བྱ་ཚིག་ལ་སྒྲུབ་ཚིག་ཐོབ་པ་དང་། སྒྲིས་ལུའི་འདྲ་

ལ མེ་ཏུའི་ནལ་ལུང་། གསུང་འཕུམ། ཅ འོག་ ༡༧ བ། སྤལ་རྒྱན་བད་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་གི་ནང་ཕྱེད་པོ་གཞན་འབྲེལ་ཡིན་མིན་གྱི་ཆོག་གི་དོན་ལ་བཤད་པ་རྒྱུ་ཤོས་ཤིག་མེ་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་«སྤྱི་གཤེད་མཛེས་»སྤུང་།

བྱེད་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ འབྲུབ། འཁོར། རོགས་ལ་སྐྱུལ་ཚིག་མི་འཐོབ་པའི་
 བྱེད་པར་ཡང་ཐོན་པ་དེ་བྱུང་ངམ་སྟུམ་དེ་འཛིག་ཚུལ་འདི་ལྟར་ན། “ང་འགོ” “ཁོང་བསྟན།” ཅིས་
 བ་ལྟ་བུ་བྱེད་པོ་གཞན་འབྲེལ་དང་། “ངས་མཐོང་།” “ཁོང་གིས་ཐོས།” ལྟ་བུ་བྱེད་པོ་གཞན་འབྲེལ་
 མ་ཡིན་པར་འཛིག་དགོས་པར་མཛོན་དེ་ལྟ་ནའང་སྟོན་གྱི་སུམ་ཏྲགས་གྱི་སྟོབ་དཔོན་པལ་ཆེ་བ་
 བློ་གོང་དུ་དཔུལ་ཚུའི་གསུང་བྲངས་པ་ལྟར། བྱེད་པ་པོའི་འདུ་བྱེད་དང་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་
 རས་མི་བྱེད་པར། བྱེད་པ་པོ་དང་བྱ་ཡུལ་ཐ་དང་དུ་ཡོད་མེད་གྱི་ཐོག་ནས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་
 ཡིན་མ་ཡིན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་འབྲེལ་པའི་སྟོབ་ཆགས་འདུག་པ་ལྟར། དེང་བྱ་ཚིག་གི་རེའུ་མིག་གྲགས་
 ཆེ་བ་རྣམས་སུའང་། བྱ་བྱེད་པོ་ཐོ་ཐ་དང་མི་དང་གྱི་རྣམ་དབྱེ་འདི་ཉིད་ཁྱབ་ཆེན་པོར་སྟེལ་འདུག་
 པས། འདིར་ཡང་ཁོ་པོས་སྟོབ་ཚུན་གྱི་བཞེད་པ་དེ་ཉིད་རང་སོར་བྱས་ཏེ་བྱ་ཚིག་རྣམས་གཏན་
 འབེབས་ཞུའོ།།

སྟེར་ནི་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་གོང་དུ་སྐྱོས་པ་ལྟར།
 འདས་མ་འོངས་དེ་ལྟ་བུས་གསུམ་དང་སྐྱུལ་ཚིག་བཅས་བཞི་ཀར་འཇུག་ཅིང་། དེ་ཡང་དཔེར་ན་
 བྱ་ཚིག་“བསྐྱབ་”ལྟ་བུ་ལ། དུས་དེ་ལྟ་བུ་ལ་“སྐྱབ་”ཅིས་སྟོན་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་མེད་པ་དང་།
 དུས་འདས་པ་ལ་“བསྐྱབས་”ཞེས་སྟོན་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་དང་། དུས་མ་
 འོངས་པར་“བསྐྱབ་”ཞེས་སྟོན་འཇུག་ཡོད་ཅིང་ཡང་འཇུག་མེད་པ་དང་། སྐྱུལ་ཚིག་ལ་“སྐྱབས་”
 ཞེས་སྟོན་འཇུག་མེད་ཅིང་ཡང་འཇུག་ཡོད་པ་འཐོབ་དེ་དེ་ཡང་«ཏྲགས་འཇུག་»གི་གཞུང་དུ་བྱ་
 ཚིག་གི་གཞུགས་དེ་རྣམས་རི་ལྟར་གྲུབ་ཚུལ་གསུང་སྐབས་གཙོ་བོ་བྱ་ཚིག་ལ་སྟོན་འཇུག་སྟོར་ཚུལ་
 གྱི་ཐོག་ནས་གཏན་འབེབས་མཛད་མོད། གོང་དུ་ཁོ་པོས་སྟོན་གླེང་དབྱེད་གཏམ་དུ་ཞུས་པ་བཞིན།
 སྟོན་འཇུག་པ་ལྟ་བུ་དུས་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དང་དངོས་པོ་གཞན་ལ་འཇུག་ཅིས་པ་ཙམ་
 ལས། ལེགས་སྦྱར་གྱི་བྱ་ཚིག་གི་གཞུགས་སྐབ་ཚུལ་ལྟ་བུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྟེ་ཚན་དུ་རྣམ་པར་

བཞག་སྟེ་ཅ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་གཞུགས་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་ན། དུས་གསུམ་དང་སྐུ་ལ་ཚིག་སྟགས་སུ་བཀོད་པའི་གཞུགས་འདི་ལྟར་སྒྲུབ་ཞེས་པའི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་གཏན་ནས་མ་བྱུང་། དེར་བརྟེན་བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཚེ་བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་གཞུགས་འགྱུར་ཚུལ་ལ་ཡང་ན་ གློ་བོ་གསུམ་བཀོད་དགོས་པའམ་ཡང་ན་བྱ་ཚིག་གི་རེ་ལྟ་མིག་ཅིག་ལ་བལྟ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཆགས་སོ།།

སྒྱིར་བོད་ཡིག་ཏུ་བྱ་ཚིག་འབྲི་བའི་སྒྲོར་འདི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་བའི་ རྒྱུན་གྱིས་རྟོག་པར་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་མོད། རྟོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བརྟགས་ན་བོད་ ཡིག་གི་བྱ་ཚིག་གྲེ་བྲག་པ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། མཐར་ཐུག་ན་བྱ་ཚིག་དེར། དུས་གསུམ་དང་ སྐུ་ལ་ཚིག་སྟེ་ཡི་གའི་གཞུགས་མི་འདྲ་བ་བཞི་ལས་མང་བ་མེད་པས། སྐད་ཡིག་གཞན་ལེགས་ སྒྲུབ་དང་ལེ་ཤིན། དེ་བཞིན་དུ་དེར་རབས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དཔེར་ན་རྩ་རེ་ཆ་ལྟ་བུ་ལ་བལྟས་ན་བོད་ ཡིག་གི་བྱ་ཚིག་གི་ཚུལ་འདི་གིན་ཏུ་སྒྲིབ་པའི་གནད་ཅིག་ཡིན་པ་ཤེས་དགོས། དཔེར་ན་རྩ་རེ་ཆ་ ཀྱི་སྐད་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། བྱ་ཚིག་གཅིག་ལ་སྒྲེས་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་དང་། དུས་གསུམ། དུས་ གསུམ་ནང་ཁུལ་ལའང་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གཉིས། དེའི་ཕྱིར་རྒྱུན་བལྟས་ལ་སྒྲུབ་པ་སྟགས་ བསྟོམས་པས་བྱ་ཚིག་དེའི་གཞུགས་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གངས་སྒྲོར་ཞིག་ཡོད་པ་རེ་རེ་ནས་གཞུགས་རི་ ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་ཁྲིམས་སྟོང་དགོས། དེར་བརྟེན་རྩ་རེ་ཆ་ཀྱི་སྐད་དེ་སྟོབ་བྲུང་སྟོབ་པའི་ཆེ་ཆེས་ སྒྲ་ས་ནས་བྱ་ཚིག་གི་སྒྲོར་ལ་དོ་ཁུར་དམིགས་བསལ་བྱེད་དགོས་པའི་སྟོབ་ཆགས་ཡོད།

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་གོང་དུ་ཞུས་པ་ལྟར་དུས་ གསུམ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། དངོས་པོ་བདག་གཞན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་ཡང་འཇུག་པས། བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་ ལ་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ཀ་དང་མཐུན་པའི་བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་གཞུགས་བཀོད་ཚུལ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་ “གིང་གཙོན་”ཅེས་པའི་བྱ་ཚིག་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། བྱེད་པ་“གིང་གཙོན་པ་པོ་”ཞེས་པ་ནི་དུས་ད་ ལྟ་བའི་གཞུགས་དང་། བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་“གཙོན་བྱེད་གིང་”ཞེས་པ་མ་འོངས་པའི་གཞུགས་དང་།

བྱ་བ་ལ་རིགས་གཉིས་སུ་བྱེ་སྟེ་གཙོ་བོ་བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་“ཤིང་གཙོད་པ་”
 ཞེས་པ་ད་ལྟ་བུའི་གཞུགས་དང་། བྱ་བའི་ཡུལ་དང་གཙོ་བོར་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ལ་“ཤིང་བཙན་པ་”
 ཞེས་དུས་འདས་པའི་གཞུགས་བཏབ་དགོས་ཤིང་། རིགས་པ་དེས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་
 འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གཞན། དམིགས་ཡུལ་བརྒྱུབ། འཁོར་ལོ་བརྒྱུད། ཡིག་གཏང་། ཞེས་པ་ཀྱན་ལ་སྦྱར་རོ།
 དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་དེ་རིགས་ལ། ཤིང་ཚོད་ཅིག་ དམིགས་ཡུལ་སྦྱབས་ཤིག་ འཁོར་ལོ་རྒྱུད་ཅིག་ ཡིག་ཐོངས་
 ཤིག་ ཅེས་སོགས་སྤྱུལ་ཚིག་ཀྱང་ཐོབ་ཤིང་། ཅུང་དོགས་པ་གཙོད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། གལ་ཏེ་སྒོལ་རྒྱུ་
 གྱི་བཞེད་པ་ལྟར་བྱ་བྱེད་པོ་ཐོབ་དང་ཡོད་མེད་ཀྱིས་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་ཡིན་མིན་འཛིག་ཆོ།
 རས་ཐོས། ཁོང་གིས་མཐོང་། རས་ཤེས། ལྟ་བུ་རྣམས་ཀྱང་བྱེད་པ་པོ་གཞན་འབྲེལ་དུ་འཛིག་དགོས་ལ།
 དེ་རྣམས་ལ་བྱ་ཚིག་གཞན་ལྟར་ཐད་ཀར་སྤྱུལ་ཚིག་སྦྱར་རུང་མིན་བརྟག་དགོས་པར་མངོན་
 ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ན། མཐོང་བར་བྱོས་ཤིག་ ཐོས་པར་བྱོས་ཤིག་ ལྟ་བུ་ལས། མཐོང་ཞིག་ ཐོས་ཤིག་ ཅེས་པ་
 སྦྱར་ན་ཅུང་མི་བདེ་བར་སྤང་བས་བརྟག་

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་ནི་གོང་དུ་སྤྲོས་པ་ལྟར་ལས་གང་
 ཞིག་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དངོས་སུ་མེད་པར་རང་གི་རང་གིས་འབྲུབ་པར་སྤང་བ་ལྟ་བུ་འདྲ། ཡང་ན་
 བྱ་བྱེད་པོ་ཐོབ་དང་དུ་མེད་པར་སྟོན་པའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ཡིན་ནོ།

དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཡོན་ཏན་འཕེལ་བ། འཁོར་ལོ་འཁོར་བ། བདེ་སྦྱིད་འཛོམས་པ། ཤིང་འབྲས་སྒྲིན་པ།
 ཡལ་ག་སོགས་དུད་པ། རྒྱུ་ཁོར་སོགས་ཀྱིས་ལྷག་པ། འོད་སོགས་འཛོར་བ། སེམས་དགའ་བ། འོད་གསལ་བ། རྒྱུ་འབྱེལ་
 བ། ལུས་སེམས་སྦྱག་བཟུལ་བ། ལྟ་བུ་འོ།

བྱ་ཚིག་འདིའི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་དུས་གསུམ་དང་བསྐྱེད་ནས་བཞོད་པའི་ཆེའང་བྱ་
 ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡིག་གཞུགས་མིང་ཚིག་ལྟ་བུ་རང་སོར་གནས་པ་ལས་མི་འགྱུར་བའི་གནད་
 ཡོད་ཤིང་། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་གཅིག་དུས་གསུམ་དུ་

བཀོད་པའི་ཆེ་ཡིག་གཟུགས་འགྲུར་བའང་ཡོད་ཅིང་། དེའི་ཆེ་འདས་པ་ལ་ཡང་རྗེས་གང་རུང་གི་
ས་མཐའ་བརྟན་པ་འཇམ། ཡང་འདས་པ་ལ་འ་སྟོན་འདུག་མེད་པ་གཉིས་པོ་གང་རུང་གིས་གྲུབ། བྱ་
ཆོག་འདི་རིགས་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དྲོས་སུ་མི་འབྲེལ་བས། གྲུར་ཅིག་གྲུབ་ཅིག་ཅེས་
པའི་སྟོན་ཆོག་ཙམ་ལས་སྒྱིར་སྒྲུལ་ཆོག་མི་འབྲོབ་དོ།

ད་ལྟ་བ།	འདས་པ།	མ་འོངས།
འབྱུང་།	བྱུང་།	འབྱུང་།
འགྲུར།	གྲུར།	འགྲུར།
འགྲུབ།	གྲུབ།	འགྲུབ།
ཆོམ།	ཆོམས།	ཆོམ།
ཐིམ།	ཐིམས།	ཐིམ།
སིམ།	སིམས།	སིམ།
འདལ།	འདས།	འདལ།

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་པའི་བྱ་ཆོག་ལས་དམིགས་བསམ་ལ་ནི། འགྲོ་བ། བསྐྱེད་པ།
ཉལ་བ། ལྟ་བུའི་བྱ་ཆོག་རྣམས་ལ་བྱ་བྱེད་པོ་པོ་ཐ་དད་དུ་མེད་མོད། བྱེད་པ་པོའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་

“《གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས་》སུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དྲོས་སུ་མི་འབྲེལ་པའི་བྱ་ཆོག་གི་རིགས་རྣམས་ལ་འང་སྒྲུལ་ཆོག་གི་
གཟུགས་བཀོད་འདུག་པ། “གྲུབ་པར་གྲུར་ཅིག” ལྟ་བུ་སྟོན་པའི་ཆོག་བཀོད་པ་དམིགས་བསམ་ལ་རེ་གཉིས་ལས་གཞན་
རྣམས་ལ་བྱ་ཆོག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་སུ་ཐད་ཀར་སྒྲུལ་ཆོག་བཀོད་པ་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་གྱི་རིགས་ལམ་ལ་མེད་དོ། གལ་
ཏེ་བྱ་ཆོག་དེ་རིགས་ལ་སྒྲུལ་ཆོག་བཀོད་དགོས་ཆེ། “འཁོར་བར་མཛོད་ཅིག” “ཐོབ་པར་བྱོས་ཤིག” “གྲུབ་པར་བྱིས་
ཤིག” ཅེས་ཀྱང་སྟོན་ཀྱི་བྱ་ཆོག་བཏབ་ཏེ་གྲུབ་དགོས་པ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགོ་སྐར་ཡིན་པས། 《གསེར་ཏོག་སུམ་
རྟགས་》སུ་བྱུང་བའི་དཔེར་བཅོལ་དེ་རིགས་རྣམས་འཐད་པར་མ་མཐོང་དོ།

འཇུག་པའི་བྱ་བ་རེ་སྟོན་པས། དེ་རིགས་ལ་ནི། མང་ཞིག་སྟོན་ཅིག་ ཉལ་ཅིག་ ཅིས་པའི་སྐུ་ལ་ཚིག་
འཛོལ་བོ།

ཡང་བད་སྟོད་ཀྱི་འགོ་སྟངས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཤད་ན། བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་
འབྲེལ་ཡིན་མིན་དང་། བྱ་བྱེད་རོ་བོ་ཐ་དད་མི་དད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་འབྲེད་པའི་གནད་གལ་ཆེ་གོས་ནི་
གོང་དུ་རགས་ཅམ་སྒྲུལ་པ་ལྟར། བྱ་ཚིག་རྣམས་སྟོར་པའི་ཆེ་བྱེད་པ་པོ་སྟེས་བྱའི་ཚིག་ལ་རྣམ་དབྱེ་
གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུབ་བྱེད་པ་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་། སྤྱིར་བོད་སྐད་
ཀྱི་འགོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དབྱེད་ན། བྱ་བྱེད་རོ་བོ་ཐ་དད་པའི་རིགས་བཞོད་པའི་ཆེ་བྱེད་པ་པོ་
སྟོན་པའི་ཚིག་དཔེར་ན་སྟེས་བྱའི་མིང་ཚབ་བམ་དངོས་མིང་གང་ཡིན་རུང་། དེ་ལ་སྤྱིར་རྣམ་དབྱེ་
གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུབ་སྟོར་མི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།

འགོ་ ར་འགོ་ ཁྱོད་འགོ་ ཁོང་འགོ་ ར་ཕྱིན། ཁྱོད་ཕྱིན། ཁོང་ཕྱིན། ལྷ་བྱ་སྟེས་བྱ་གསུམ་
ཀ་དང་དུས་གསུམ་ཀར་འགོ་བ་པོ་ང་ཁྱོད་ཁོང་སོགས་ལ་བྱེད་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་
དགོས་ཀྱི་

སྟེས་བྱ། ར་སྟེས་བྱ། ཁྱོད་སྟེས་བྱ། ཁོང་སྟེས་བྱ། ཆོ་རིང་སྟེས་བྱ། ལྷ་བྱའོ།

དེ་ལྟ་བུའི་བྱ་ཚིག་གཞན། བཟང་། བ། ཤི་ག སྟེ དགག་ རྒྱལ། ལྷུང་། སོགས་ལ་འདྲ་རྣམ་
དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་དགོས་ཀྱི་ དམིགས་བསལ་ནི། སྐབས་འགར་ནན་ཏན་གྱིས་ཚུལ་
དུ། “གདན་འདིའི་སྟེང་དུ་སྐྱེས་བཟང་མོང་།” ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ། “ངས་བཟང་པ་ཡིན།” “ཆོ་རིང་གིས་
བཟང་མོང་།” ཞེས་བྱེད་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་འདྲ་ལྟར་དུ། དམིགས་བསལ་གཞན་ཞིག་ནི། བྱ་བྱེད་རོ་

༥ དེང་རབས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྒྲུབ་དགེ་འདུན་རབ་གསལ་ལ་ལགས་ནས། སྟོར་ཚུལ་འདི་ལྟ་བུའི་ལྷུང་ཅིག་ཡིན་ཚུལ་
ཡིག་ལམ་ནས་དགོངས་འཆར་གནང་།

བོ་ཐ་མི་དང་པའི་བྱ་ཚིག་འཁོར་བ། ཆད་པ། ཟད་པ། ལུང་བ། ལྟ་བུ་སྒྲིམ་བུའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས་
སྒྲིབ་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་བརྟུན་པའི་ཚིག་རྣམས་ལ། བྱ་བ་དེ་རྒྱུན་གཞན་ཞིག་གི་ཤུགས་ཀྱིས་
ཤུབ་པར་སྟོན་པ་ན། རྒྱུན་དེའི་མཐར། “དེའི་རྒྱུན་ཀྱིས།” “དེའི་ཤུགས་ཀྱིས།” “དེའི་དབང་
གིས།” “དེའི་མཐུས།” ཞེས་སོགས་བྱེད་སྒྲ་དང་བཅས་སྒྲུར་དགོས། དཔེར་ན། ལུང་གི་ཤུགས་ཀྱིས་
སྟོག་ཐག་ཆད། མ་རིག་པའི་དབང་གིས་འཁོར་བར་འཁོར། ཁོང་ཁོའི་རྒྱུན་ཀྱིས་ན། ཅ་བའི་དབང་གིས་གི། ལྟ་བུའོ།

དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་བྱ་བྱེད་འོ་བོ་ཐ་དང་པའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྒྲུར་བའི་ཆོ་དམིགས་བསལ་རེ་
གཉིས་མ་གཏོགས་སྒྲུར་བྱེད་པ་པོ་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་ལ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་
དགོས་སྟེ། དཔེར་ན།

གཏང་། རས་གཏང་། ཁོང་གིས་གཏང་། རོན་སྒྲུབ་ཀྱིས་གཏང་། ལྟ་བུ་དང་།

སྒྲིད། རས་སྒྲིད། ཁོང་གིས་སྒྲིད། ཆེ་རིང་གིས་སྒྲིད། ལྟ་བུའོ།

དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་ ཉོས། བསགས། བཞོས། བཅོས། སྒྲུར། ལྟ་བུ་ཐམས་ཅད་ལ་
རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་བཏབ་དགོས། དམིགས་བསལ་ལ། ཟ། འཐུང་། ཞེས་པའི་རྒྱུན་སྟོན་
ཀྱི་བྱ་ཚིག་རེ་གཉིས་ལ་ནི། བ་ཟ། ཁོང་ཟ། ཁོང་ཟ། ཞེས་དང་། བ་འཐུང་། ཁོང་འཐུང་། ཆེ་རིང་འཐུང་། ལྟ་བུ་
དུས་ད་ལྟ་བ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ལ་བྱེད་སྒྲ་མི་དགོས་མོད། རས་ཞོས། རས་བཏུང་། ཁོང་གིས་ཞོས།
ཁོང་གིས་ཞོས། ཁོང་གིས་བཏུང་། ཁོང་གིས་བཏུང་། ཞེས་སོགས་དུས་འདས་པ་ལ་ནི་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་
བྱེད་སྒྲ་སྒྲུར་དགོས།

ཡང་། བཀྱིས་བྱ་བ་བཟང་པོ་སྒྲུབ་བཞིན་དུ་ཡོད། ཅེས་དང་། བཀྱིས་རྒྱན་དུ་མ་ཁི་འདོན།^ཎ ལྟ་བུ་
ལའང་བྱེད་སྒྲ་མི་སྒྲུར་བས། འདི་ལྟ་བུ་རྣམས་དམིགས་བསལ་དུ་ཅིའི་ཕྱིར་འཛོག་དགོས་པར་

^ཎ དཔེ་མཚོན་འདི་གཉིས་མ་ཐས་དབང་དགོས་པའི་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་བཞོད་གནང་།

དབྱུང་གཞིར་མཐོང་།

༡༡།༩ བྱ་ཚིག་རིགས་གཉིས་ལ་དགག་སྒྲ་སྒྲོར་ཚུལ།

བོད་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་དགག་སྒྲ་སྒྲོར་བའི་ཆེ་ཡིག་སྐད་དང་ཁ་སྐད་གཉིས་ལ་
ཁྱད་པར་ཡོད་པ་ཞེས་དགོས་པ་གནད་ཅིག་ཡིན། དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཁ་སྐད་དུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་
དགག་སྒྲ་སྒྲོར་བའི་ཆེ་བྱ་ཚིག་སོ་སོའི་མཚན་ཉུ་མཚན་སྐད་ཀྱི་ཚིག་རིམ་པ་བྱེད་མིན་དང་བསྐྱར་
ཏིང་བཞོད་དགོས་པ་གོང་དུ་མཚན་སྐད་ཀྱི་ཚིག་སྟོན་པའི་ལེའུ་བཙུང་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས། དེ་
ཡང་། རས་མཐོང་བྱུང་། ཞོས་མཐོང་མོང་། ལྟ་བུ་ལ། རས་མཐོང་མ་བྱུང་། ཞོས་མཐོང་མ་མོང་། ཞེས་དང་། རས་
གཞས་བྱེད་པ་ཡིན། གཏོང་གི་ཡོད། གཏང་གི་ཡིན། ཞེས་པ་ལ། རས་གཞས་བྱེད་མེད། གཏོང་གི་མེད། གཏང་གི་
མིན། ལྟ་བུ་དང་། རས་དོན་དེ་བསྐྱབས་ཟིན། རྒྱབ་བཞེན་ཡོད། བསྐྱབ་ཀྱི་ཡིན། ཅེས་པ་ལ། རས་དོན་དེ་བསྐྱབས་
ཟིན་མེད། རྒྱབ་བཞེན་མ་ཡིན། བསྐྱབ་ཀྱི་མིན། ཞེས་སོགས་བཞོད་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ། །སྐབས་འགར་ནན་
ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ། རས་གཏམ་དེ་སྒྲ་རྒྱུང་། རྒྲ་རྒྱ་རྒྱུང་། རས་བཤད་རྒྱུང་། བཤད་རྒྱ་རྒྱུང་། བལྟ་རྒྱུང་། བལྟ་
རྒྱ་རྒྱུང་། ཞེས་ཀྱང་སྒྲར་བྱུང་སྟེ། དེའི་ཆེ་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་དེ་མ་འོངས་པའི་གཞུགས་
སུ་བཞོད་སྟོལ་ཡོད་པར་མངོན་པས་བརྟག་

ཁ་སྐད་དུ་སྐྱུལ་ཚིག་ལ་དགག་སྒྲ་སྒྲོར་བའི་ཆེ། ལྟ་བལྟ་ཞིག་ ལྟ་གཏང་ཞིག་ ལྟ་བསྐྱབ་ཞིག་ ལྟ་
འཕྲིཞིག ཅེས་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་མ་འོངས་པར་བཞོད་དེ། དེ་ལ་དགག་ཚིག་ལ་སྒྲ་བྱེད་
པ་སྒྲི་སྟོལ་དུ་གནས་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་།

དེ་ལས་ཐོག་ཉེ་ཡིག་སྐད་དུ་ནི་སྒྲིར་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་མཚན་སྐད་ཀྱི་ཚིག་བཞོད་སྟོལ་
མེད་པའི་གནད་ཀྱིས་དགག་ཚིག་ཀྱང་བྱེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་ཡིག་སྐད་དུ་བྱ་ཚིག་
རྣམས་དུས་འདས་པའི་གཞུགས་དཔེར་ན། བལྟས། བསྐྱབས། བྱེད་། བསྐྱོམས། ལྟ་བུ་ཡིན་ན། དགག་
ཚིག་བཞོད་པའི་ཆེ། ལྟ་བལྟས། ལྟ་བསྐྱབས། ལྟ་བྱེད་། ལྟ་བསྐྱོམས། ལྟ་བུ་སྒྲར་ལ། དུས་མ་འོངས་པའི་

གཟུགས་སུ་ཡོད་ཆེ། མི་བཟུ། མི་བཟུབ། མི་གཏང། མི་བསྐྱེ། ཞེས་དགག་ཆོག་མི་སྒྲིབ་ཀོད་དགོས།
 ད་ལྟ་བའི་གཟུགས། ལྟ་སྒྲིབ། གཏོང། སྐྱེ། ལྟ་བུ་ཡོད་ན། དགག་ཆོག་ལ། ལྟ་བར་མི་ཕྱེ། སྒྲིབ་པར་
 མི་ཕྱེ། སྐྱེ་པར་མི་ཕྱེ། ལྟ་བུ་འཐོབ། ཡིག་སྐད་དུ་བྱ་ཆོག་ནམས་སྒྲིབ་ཆོག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཆོའང་
 སྐབས་མང་པོར་ཁ་སྐད་ལྟར་ཞིག་ཅིག་གི་ཅིས་པའི་སྒྲིབ་ཆོག་སྒྲིབ་ཕྱི་ཀྱི་ཆོག་གོགས་བཏབ་
 རྟེ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། བཟུ་བར་མི་བྱ། བསྐྱེ་བར་མི་བྱ། གཏང་བར་མི་བྱ། བསྐྱེ་བར་མི་བྱ། ཞེས་བྱ་
 ཆོག་དེ་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་སུ་བཞག་རྟེ་དེ་ལ་“མི་བྱ”ཞེས་པ་བསྐྱེན་ནས་འབྲི་སྟོན་ཡོད་
 པའང་ཞེས་དགོས།

༡༡༡༤ བྱ་ཡུལ་དངོས་དགོས་པ་དང་མི་དགོས་པའི་བྱ་ཆོག་གི་རྣམ་དཔྱད།

སྒྲིབ་བྱ་ཆོག་ནི་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྒྲིབ་པའི་ཆོག་ཡིན་མོད། དེ་
 ལའང་གོང་དུ་སྒྲིབ་པ་ལྟར་ནང་གསེས་དབྱེ་ཚུལ་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མི་
 འབྲེལ་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཡང་དབྱེ་སྒྲིལ་འདྲ་བ་ཞིག་ནི་བྱ་ལས་ཏེ། བྱ་བ་དང་
 ལས་སམ་བྱ་བའི་དངོས་ཡུལ་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པ་དང་ཐ་མི་དད་པའི་ཚུལ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་བྱ་
 ལས་ཐ་དད་པ་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། “མདའ་འཕངས།” “མེ་ཏོག་བཏབ།” “གསེར་ཉོ།” “ཡི་གེ་
 གཏང།” ལྟ་བུ་བྱ་བ་དེ་གང་ལ་འཇུག་པའི་བྱེད་པ་པོ་དེ་ལས་བྱ་རྒྱུ་འོན་པ་དད་པ། འཕེན་རྒྱུ་
 མདའ། འདེབས་རྒྱུ་མེ་ཏོག་ ཉོ་རྒྱུ་གསེར། གཏང་བྱའི་ཡི་གེ་བཙས་ཡོད་པའི་རིགས་ལ་ཟེར་
 ཞིང་། དེ་ལས་ལྟོག་ཏེ་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་མི་དད་པ་རྣམས་ལ་ནི་དཔེར་ན། “ར་འགོ” “ཁོང་བསྐྱད།”
 “ཆེ་རིང་ན།” “ཁྱོད་ཉལ།” “དོན་གྲུབ་སྦྱིད།” “བསོད་ནམས་དགའ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་རྣམས་
 ལ་རིམ་པ་བཞིན་བྱེད་པ་པོ་དང་། ཁྱོད། ཆེ་རིང་སོགས་དང་། སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བྱ་བ་འགོ་བ་
 དང་། བསྐྱེད་པ་སོགས་ལས་ལོགས་སུ་འགོ་རྒྱུ་འཕྲུལ་འགོ་བྱ་དང་། བསྐྱེད་བྱ། ན་བྱ། ཉལ་བྱ། སྦྱིད་
 བྱ། དགའ་བྱའི་དོན་སོགས་ལོགས་སུ་མེད་པ་རྣམས་ལ་བྱའོ།

དེ་ཡང་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དང་པའི་རིགས་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མི་
འབྲེལ་གྱི་བྱ་ཚིག་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་མི་དང་པའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་
ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་པའི་བྱ་ཚིག་འབའ་ཞིག་ཏུ་གནས་
སྟུང་། དཔེར་ན། འཁོར་ལོ་བསྐྱོར། ཞེས་པའི་བྱེད་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་པའི་བྱ་ཚིག་
དེ་ལ་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དང་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ། འཁོར་ལོ་འཁོར། ཞེས་པའི་བྱེད་པོ་གཞན་
དང་དངོས་སུ་མི་འབྲེལ་པའི་བྱ་ཚིག་དེར་ཡང་བྱ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དང་དུ་ཡོད་པར་འཛིན་དགོས་སྟེ།
ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་ནང་དུ་བྱ་ཚིག་དེས་དོན་རྒྱུགས་པར་སྟོན་པ་ལ་བྱ་བ་འཁོར་བ་དེ་ལས་གཞན་པའི་
འཁོར་བའི་དོན་ཞིག་ཀྱང་སྟོན་དགོས་པའི་བྱིར་དོ།

༡༡༡༥ བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐུ་ལ་ཚིག་སོགས་ལ་ཡིག་གཟུགས་འགྱུར་ཚུལ།

བྱ་ཚིག་གི་སྒྲོར་ལ་བོད་ཡིག་ནང་གནད་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་དུས་གསུམ་དང་སྐུ་ལ་ཚིག་ཏུ་
བཀོད་པའི་ཆེ་བྱ་ཚིག་སོ་སོ་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་སྒྲོར་དེ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་ཐོག་ལ་
སྟོན་གྱི་བཤྲོད་སྒྲུབ་རྣམས་ནས་སྤྱི་འགོས་གྱི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་ནི། དུལ་
ཚུ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོ་རྗེས་«དཀའ་གནད་སེལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ་བ་སྟོན་འཇུག་ཅན་གྱི་བྱ་
ཚིག་གི་རིགས་བྱེ་བྲག་པ་ཁག་གཅིག་སྟེ། དཔེར་ན་བྱ་ཚིག་“བསྐྱབས་”ལྟ་བུ་ལ་གཏན་འབེབས་
མཛད་པ་ལས་གཞན་མི་འདུག་པར་བརྟེན། ཁོ་བོས་བོད་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྟོན་འཇུག་འཕོབ་
ཚུལ་གྱི་སྟེང་ནས་སྟོ་ཚན་སོ་སོར་བྱས་ཏེ་དུས་གསུམ་དང་སྐུ་ལ་ཚིག་སོགས་ལ་བཀོད་པའི་ཆེ་ཡིག་
གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་སྤྱི་འགོའི་རིགས་ལམ་གཏན་འབེབས་གྱིས། བྱ་ཚིག་གི་རྣམ་
གཞག་སྟོན་པའི་གཞུང་ལོགས་སུ་བྱེད་པར་རྩོམ་པས་དེ་ལས་མཁྱེན་འཚལ་། བྱ་ཚིག་གི་ཡིག་
གཟུགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཚུལ་འདི་ལ་མཁོ་བས་མ་ཞིབ་མོར་གཏོང་དགོས་པའི་གནད་གཅིག་ནི་འདི་
ཡིན་ཏེ། རྒྱད་ཡིག་གཞན་ལེགས་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་“བྱིངས་”ཞེས་པའི་བྱ་ཚིག་གི་རྩ་པའི་

གཞུགས་ཤིག་བཞག་ནས་དེ་སྐབས་ཐོབ་དང་བསྐྱེད་ནས་ཇི་ལྟར་བསྐྱེད་དགོས་ཚུལ་ཆོ་ག་དང་
མཐུན་པར་བྱེད་ཅིང་། ལུབ་ཕྱོགས་པའི་སྐད་ཡིན་ཇི་ལྟར་བྱ་ལ་ནི་“མཐའ་མེད་ཀྱི་གཞུགས་”^༡ ཅེས་
པའི་དུས་གསུམ་གང་དུ་འང་མི་གཏོགས་པའི་བྱ་ཆོག་གི་རྩ་བའི་གཞུགས་ཤིག་བཞག་སྟེ། དེ་དུས་
གསུམ་ལ་སྐྱེད་པའི་ཆོ་གཞུགས་འགྱུར་བ་སོགས་ཡོད་མོད། བོད་ཡིག་གི་བད་སྟོན་གྱི་ལུགས་ལ་
ནི་བྱ་ཆོག་རྣམས་ལ་རྩ་བའི་གཞུགས་འདི་ཡིན་ཞེས་པ་ཞིག་ངོས་འཛིན་སྟེ་ལ་མེད་། དེ་ལྟར་འདྲ་བྱ་
ཆོག་རྣམས་དུས་གསུམ་དང་སྐྱེད་ཆོག་ལ་སྐྱེད་པའི་ཆོ་ཡིག་གཞུགས་འགྱུར་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་
གཏན་འབེབས་བྱེད་པར་བྱ་ཆོག་རྣམས་ལ་རྩ་བའི་གཞུགས་རེ་ངོས་མི་འཛིན་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར་
པས། ཁོ་བོས་དེ་འདྲ་བའི་རྩ་བའི་གཞུགས་དེ་བྱ་ཆོག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་དེའི་མ་འོངས་པའི་
གཞུགས་དེར་ངོས་འཛིན་ན་ལེགས་པར་མཐོང་།

འདིར་དཔེ་མཆོན་གྱི་ཚུལ་དུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་མ་འབྲེལ་གྱི་བྱ་
ཆོག་རྣམས་དུས་གསུམ་སོ་སོར་སྐྱོར་ཚུལ་རྣམས་གོ་ཏོགས་སྒྲ་བའི་ཕྱིར་རེ་ལུ་མིག་རེ་བཞེད་དོ།

^༡ ཡིན་སྐད་དུ། འདི་རིགས་ལ་ infinitive form ཞེས་ཟེར།

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་

རྒྱུ་རྐྱེད་	བྱ་ཚིག་རྒྱུ་རྐྱེད་	དུས་པ	འདས་	མ་འོངས་	རྒྱུ་ཕྱི་ཚིག་
བརྒྱུ་དུས་	དཔོན་པོ་ལོ་ལོ་མོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་ལོ་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	འཁོར་ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་དུས་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་ལོ་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	དཔོན་པོ་ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་ལོ་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་དུས་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་ལོ་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་ལོ་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་ལོ་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་ལོ་ལོ་
བརྒྱུ་དུས་	ལོ་ལོ་ལོ་	ལོ་	བརྒྱུ་ལོ་	བརྒྱུ་	ལོ་ལོ་ལོ་

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་གོང་དུ་རེ་ལྟ་མིག་ཏུ་བཞག་དེ་
 བ་ལྟར་དུས་གསུམ་དང་སྐུ་ལ་ཚིག་སྟེ་བྱ་ཚིག་གི་གཞུགས་མི་འདྲ་བ་བཞི་ཐོབ་ཅིང་། འདས་པ་ལ་
 མང་ཆེ་བ་ཡང་ན་སྟོན་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཤིགས་དང་། ཡང་ན་དུས་གཞན་ལ་
 ག་སྟོན་འཇུག་ཡོད་སར་འདས་པ་ལ་བ་སྟོན་འཇུག་ཐོབ་པ། ཡང་ན་དུས་གཞན་གྱི་གཞུགས་ལ་
 རྟོག་འཇུག་མེད་སར་འདས་པ་ལ་རྟོག་འཇུག་ས་ཐོབ་པ་བཅས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྐུ་ལ་ཚིག་ལ་
 ལལ་ཆེ་བར་སྟོན་འཇུག་མི་བཞག་པའི་སྟེང་། དྲ་དང་ས་ཡང་འཇུག་ཐོབ་སར་ཡང་འཇུག་བཞག་
 པ་མོགས་ཀྱིས་ཡིག་གཞུགས་བྱུང་བ་སྟེ་འགྲོས་ལྟ་བུ་ཡོད་མོད། དེ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེད་ཤིགས་ལམ་

དབྱངས་འགྲུར་བ་ནི། བྱམས་ཤིང་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་གཉིས་ལ་དབྱངས་
མེད་ཚེ། ལྷལ་ཚིག་ལ་དབྱངས་ཨོ་འཐོབ་སྟེ། དཔེར་ན། ཡི་གེ་གཏང་། ཐོངས་ཤིག ལྷ་བྱ་དང་། ད་ལྷ་
བ་ལ་ནི་སྐབས་འགར་དབྱངས་མེད་པ་དང་། སྐབས་འགར་དབྱངས་ཨོ་སྟེ། དཔེར་ན། ཡི་གེ་གཏང་
། བཏང་། ཞེས་པ་ལ། གཏོང་། ལྷ་བྱ་དང་། སྐབས་འགར་དབྱངས་ཨོ་ཡང་འཐོབ་པ་འོངས་སྟེ། དཔེར་
ན། དཔགས་པ་ཐོགས་བསྐམས། བསྐམ། ལ། ད་ལྷ་བར། རྟེན། ཞེས་བཀོད་དགོས་པ་ལྷ་བྱ་འོ། །གལ་ཏེ་
འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་ལ་དབྱངས་ཨོ་ཡོད་ཚེ། སྐབས་འགར་དབྱངས་དེ་ཨིར་འགྲུར་བ་འདྲ་

འོངས་སྤྱི་དེ། དཔེར་ན། ལྷུང་བ་དང་། དལུང་བ་ལ། ད་ལྟ་བར། འབྱིན་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།^༡

བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་

ཅུ་བའི་ གཞུགས།	བྱ་ཚིག་སྒྱུར་གཞི།	ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྒྲུབ་ཚིག་
འཁོར་བ་	འཁོར་ལོ་སྟགས་	འཁོར་	འཁོར་	འཁོར་	
འགྲོ་བ།	ད་དང་ཁྱེད་སྟགས་	འགྲོ་	ཁྱེན་	འགྲོ་	སོང་ཞིག་
མཐོང་བ་	ལྟ་མོ་སྟགས་	མཐོང་	མཐོང་	མཐོང་	
གྲུབ་པ་	དགོས་པ་སྟགས་	འགྲུབ་	གྲུབ་	འགྲུབ་	
ལྷུང་བ་	གཡང་སྟགས་སུ་	ལྷུང་	ལྷུངས་	ལྷུང་	
དར་བ་	ཚོས་སྟགས་	དར་	དར་	དར་	
འདུ་བ་	དང་འོག་ཏུ་	འདུ་	འདུས་	འདུ་	
ཆག་པ་	དཀར་ཡོལ་སྟགས་	ཆག་	ཆགས་	འཆག་	
འཛིག་པ་	ཁང་པ་སྟགས་	འཛིག་	ཞིག་	འཛིག་	
ཤེས་པ་	ཡོན་ཏན་སྟགས་	ཤེས་	ཤེས་	ཤེས་	

གོང་དུ་སྒྲུས་པ་བཞིན་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་
ནམས་ལ་སྒྲེས་བུའི་འདུ་བྱེད་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན་འགྲོ་བ། བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་དམིགས་
བསལ་རེ་གཉིས་མ་གཏོགས་བྱ་ཚིག་སོ་སོར་ཐད་ཀར། “འཁོར་ལོ་འཁོར་ཞིག་” “དོན་འགྲུབ་ཅིག་” “མེ་

^༡ ཡི་གེ་འགྲུར་རྒྱུ་མི་འདུ་བ་བཞི་ཡོད་པ་དཔེར་བརྗོད་དང་བཅས་པའི་ཞིབ་བཤད་དོར་ཞི་གདོང་དུ་གསྟེན་སྟེ་སྒྲེས་བུའི་བྱ་ཚིག་
གི་རྒྱུ་རྐྱེད་ཏུ་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས།

ཏེག་སྒྲུབ་ཞེས་” ལྷ་བུའི་སྐུལ་ཚིག་བཀོད་མི་རུང་ལ། གཤམ་ཏེ་བྱ་ཚིག་དེ་རིགས་ལ་སྐུལ་ཚིག་བཀོད་
དགོས་ཚེ། འཁོར་ཡོ་འཁོར་བར་གྱིས་ཤིག་ མེ་ཏོག་སྒྲུབ་པར་མཛོད་ཅིག་ སྐད་པ་དེ་ཆད་པར་བྱོས་ཤིག་ དགོས་པ་དེ་སྐབས་
བར་གྱིས་ཤིག་ ཅིས་རྒྱུ་བ་རྫོལ་གྱི་བྱ་ཚིག་བསྐྱབ་ཏེ་སྐབས་དགོས་པ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགོ་སྐངས་
ཡིན་ནོ།།”

༡༡༤ འབྱུང་བཞིན་དང་ཟུབ་ཟུང་གི་སྟེང་ནས་དུས་གསུམ་ནང་གསེས་གི་དབྱེ་བ།

ད་ནི་བྱ་ཚིག་གི་སྐོར་ལ་གིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་སྟོན་རྒྱ་བད་སྟོན་གི་གཞུང་གང་
 དུ་འད་བཤད་པ་མ་ཐོན་པ་ཞིག་འཆད་པར་བྱ་བ་ནི། འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་བ་སྟེ་དུས་གསུམ་ལ།
 གཏམ་སྒྲུབ་པ་འོད་དུས་སུ་བྱ་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་འཕྲུང་བཞིན་པ་དང་། བྱུང་ཟེན། འཕྲུང་
 འཕྲུང་གི་ཆ་ནས་འཛོག་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། གཏམ་གི་ནང་ཁུལ་དུ་འད་དུས་སོ་སོར་བྱ་བ་འཕྲུང་
 འཕྲུང་དང་གྲུབ་ཟེན་གང་ཡིན་གི་ཁྱད་པར་ལས་བྱ་ཚིག་འགོད་སྐྱབས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་
 འཇུག་པའི་སྐོར་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་དངོས་གཞིའི་ལག་ལེན་གི་ཐོག་ནས་དབྱེད་ན་དུས་གསུམ་སོ་
 སོར་ནང་གསལ་དེ་འདྲའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་པ་བོད་གི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཞིས་ཀར་རང་ཆས་སུ་ཡོད་
 པ་ནི་སྟོན་གི་གོད་སྐྱབས་དང་རྣམ་ཐར་གི་ཡི་གེ་དག་ལས་ཁོ་གས་ལུས་སོད། དེ་ལྟ་ནང་སྟོན་རྒྱ་བད་
 བད་སྟོན་གི་གཞུང་དུ་ནི་དུས་གསུམ་སོ་སོའི་ནང་གསལ་གི་དབྱེ་བ་ཞིབ་ཕྱ་རྣམས་གཏན་འབེབས་
 བྱུང་མི་འདུག་པར་བརྟེན། འདིར་ཁོ་བོས་སྐད་ཡིག་གཞན་ལས་དེགས་པ་ལེན་ཏེ་བོད་སྐད་གི་བྱ་
 ཚིག་སྐོར་ཚུལ་ལའང་མཚུངས་པ་བསྟེན་ཏེ་སྐད་འཛོམས་དབྱེད་གཞིའི་ཚུལ་དུ་འགོད་པར་བྱའོ།།

དེ་ཡང་དཔེར་ན། “བད་སྒྲོད་སྒྱུར།” ཞེས་པའི་བྱ་ཆོག་གཅིག་ལ་ཆ་བཞག་ན། སྒྱིར་

༡༠ རྒྱལ་སྤོན་བྱ་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོལ་གསལ་བཤད་པའི་ལཱ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གསལ་རྒྱ་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་འཆོལ།

བཏང་དུས་དང་བསྟན་ཏེ། “ངས་བདེ་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་ཡིན།” ཅེས་ད་ལྟ་བ་དང་། “ངས་བདེ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ཡིན།” ཞེས་འདས་པ་དང་། “ངས་བདེ་སྤྱོད་སྤྱོད་གི་ཡིན།” ཞེས་མ་འོངས་པར་སྐྱབ་བ་རྣམས་ནི་དུས་གསུམ་གྱི་ཙམ་པ་སྟེ། དེ་གསུམ་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ ད་ལྟ་བ་ཙམ་དང་། ༢ འདས་པ་ཙམ་། ༣ མ་འོངས་པ་ཙམ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་སྒྲུབ་ལ། བརྗོད་པ་དེ་གསུམ་ནི་གཏམ་སྒྲུབ་པའི་དུས་ཉིད་ལ་བསྟན་ཅིང་དེ་ལ་ལྟོས་ནས་ད་ལྟ་བ་དང་འདས་མ་འོངས་སོགས་སྟོན་ནོ།”

དེ་ལྟར་འདས་སྤྱོད་བདེ་སྤྱོད་པའི་བྱ་བ་འཇུག་བཞིན་པའི་སྐབས་ལ་གཏམ་སྒྲུབ་པའི་དུས་ལ་ལྟོས་ཏེ་ད་ལྟ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། བྱ་བ་དེ་འཇུག་བཞིན་པའི་དུས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་འཛོག་ཚོགས་སྟེ། དཔེར་ན། “ད་ལྟ་བ་བདེ་སྤྱོད་སྤྱོད་བཞིན་པ་ཡིན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གཏམ་སྒྲུབ་པ་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། ཡང་། “ཁ་སང་ཁྱེད་རང་ལེགས་དུས་ད་བདེ་སྤྱོད་སྤྱོད་བཞིན་དུ་ཡོད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་གཏམ་སྒྲུབ་པ་པོའི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་བྱུང་བཞིན་ཡང་བྱ་ཚིག་དེས་སྤྲོད་བྱ་བ་དེ་

༡) ཡིན་སྐད་བདེ་སྤྱོད་དུ། དུས་གསུམ་གྱི་ཙམ་པ་གསུམ་ནི། simple tense present, past, future

ཞེས་དང་། འབྱུང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ནི། progressive tense present, past, future ཞེས་དང་། གྲུབ་གྲུར་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ནི། perfect tense present, past, future ཞེས་དང་། གྲུབ་གྲུར་འཇུག་བཞིན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ནི། perfect progressive tense present, past, future ཞེས་ཟེར་བ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཡིན་སྐད་དུ་དུས་གསུམ་གྱི་ཙམ་པ་དང་། གྲུབ་གྲུར་དང་འབྱུང་བཞིན་སོགས་གྱི་ཚུལ་རྣམས་ཀྱི་དབར་ཡི་གེའི་སྒྲིབ་ཚུལ་ལ་བྱུང་བར་ཆེ་གོས་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། དུས་གསུམ་གྱི་ཙམ་པ་བཞོད་པའི་ཆེ་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ཐད་ཀར་བཏབ་ན་འཇུག་གིང་། གྲུབ་གྲུར་སོགས་སུ་བཞོད་པའི་ཆེ་ཙ་བའི་བྱ་ཚིག་དེའི་སྟེང་རྒྱབ་སྟོན་གྱི་བྱ་ཚིག་ am, is, are; was, were; will, shall དང་། ཡང་ན། have, has; will have; have/has been; will have been; had

been ཞེས་པ་གང་རུང་ཞིག་བཏབ་སྟེ་སྒྲུབ་དགོས་པ་ བོད་སྐད་ལ་ནི་འདི་ལྟ་བུའི་གེའི་སྒྲིབ་ཚུལ་ལ་བྱུང་བར་ངས་པ་ ཞིག་མེད་ཅིང་། དུས་ཀྱི་རྣམ་པ་སྟོན་པའི་ཚུལ་དེ་རྣམས་བྱ་ཚིག་ཅིག་ལ་མཇུག་སྟེ་བྱ་ཚིག་ལྟ་བུའི་ཆེ་བྱ་ཚིག་སྟོགས་མི་འདྲ་བ་ བཞོད་པ་ལས་སྒྲུབ་དགོས་པ་ནི་མཚུངས་པར་གཤམ་པ་གནད་ཆེ།

འཇུག་བཞིན་པའི་དུས་ཤིག་དང་སྐྱར་ནས་སྟོན་པས་བྱ་བ་འབྱུང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པ་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་ཡང་། “ད་དགོང་ངས་བད་སྟོན་སྟོང་གི་རེད།” ཅེས་གཏམ་སྒྲིབ་པ་པོའི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་མ་
 འོངས་པར་གནས་ཀྱང་། བྱ་བ་དེ་བརྗོད་པའི་ཆོ་མ་འོངས་པའི་དུས་ཞིག་ལ་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཚུལ་
 དུ་སྟོན་པས་ད་ལྟ་བའི་བྱ་ཆོག་གི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པ་སྟེ་བྱ་བ་འབྱུང་བཞིན་དེ་ལ་རིགས་གསུམ་
 ཡོད། དེ་གསུམ་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ ད་ལྟ་བ་འབྱུང་བཞིན་དང་། ༢ འདས་པའི་འབྱུང་བཞིན་
 དང་། ༣ མ་འོངས་པའི་འབྱུང་བཞིན་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་སྟུང་རོ། །འབྱུང་བཞིན་གྱི་སྟུང་ཚུལ་འདི་
 རྣམས་བྱ་བ་གང་ཞིག་དུས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་འབྱུང་བཞིན་པར་སྟོན་པའི་སྐབས་སུ་འཇུག་པར་
 བཤམ་དགོས་ཤིང་།

དེ་བཞིན་དུ་སྒྲིབ་བྱ་བ་བྱུང་བུར་ལ་དུས་འདས་པར་འཛིག་མོད། གཏམ་སྒྲིབ་པ་པོའི་
 བརྗོད་ཚུལ་དང་བསྟན་ནས་བྱ་བ་བྱུང་བུར་ལ་འདར་ནང་གསེས་དུས་གསུམ་དང་སྐྱར་རུང་སྟེ།
 དཔེར་ན། “ངས་ཕྱི་ཁྱེད་དང་པོ་ནས་བད་སྟོན་སྟོང་ལ་ཡིན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་གང་ཞིག་གཏམ་སྒྲིབ་པའི་
 དུས་ཀྱི་སྟོན་ནས་མགོ་ཚུགས་མོད་ད་དུང་ཡང་བྱ་བ་དེའི་རྒྱུ་གནས་པར་སྟོན་པ་དང་། ཡང་། “ངས་
 ལྟ་སར་མ་འབྱོར་གོང་བད་སྟོན་གང་མཚམས་ཤིག་སྐྱབས་བྱོང་།” ལྟ་བུ་དུས་ངེས་ཅན་ཞིག་བཟུང་སྟེ་དེ་ལ་
 བཏོས་ནས་བྱ་བ་ཞིག་བྱུང་བུར་དུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། “ངས་ལྟ་སར་མ་འབྱོར་གོང་སུམ་ཅུ་པ་ཆ་
 ཆང་སྐྱབས་ཟིན་གྱི་རེད།” ལྟ་བུ་སྒྲིབ་བྱ་བ་དེ་བྱུང་མ་ཟིན་མོད། མ་འོངས་པའི་དུས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་
 བཟུང་སྟེ་དེར་ལྟོས་ནས་བྱ་བ་དེ་བྱུང་བུར་གྱི་ཚུལ་དུ་བརྗོད་པ་བཅས། བྱ་བ་བྱུང་འབྱུང་འགོད་
 ཚུལ་ལ་རིགས་གསུམ་ཡོད་ཤིང་། དེ་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ ད་ལྟ་བ་བྱུང་བུར་དང་། ༢ འདས་
 པའི་བྱུང་བུར། ༣ མ་འོངས་པའི་བྱུང་བུར་ཅེས་པའི་ཐ་སྟད་བྱུང་།

ཡང་། བྱ་ཆོག་བཀོད་སྟངས་རིགས་གཅིག་ལ་སྒྲིབ་བྱ་བ་དེ་བྱུང་བུར་འབྱུང་བཞིན་སྟོན་
 པ་གང་ཞིག་ལ། རང་གསེས་གཏམ་སྒྲིབ་སྟངས་ལ་བཏོས་ཏེ་དཔེར་ན། “ངས་ལོ་ལྔའི་རིང་བད་སྟོན་སྟོང་
 བཞིན་དུ་ཡོད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་དེ་ལོ་ལྔའི་གོང་ནས་མགོ་བཙུགས་ཀྱང་གཏམ་དེ་སྒྲིབ་དུས་བྱ་བ་དེ་

ད་དུང་འཇུག་བཞིན་པར་གནས་པ་དང་། ཡང་། “ངས་ལྷ་སར་མ་སྒྲིལ་གོང་བརྒྱུད་སྒྲུང་ས་ནས་ལོ་ལྷ་ཕྱིན་
སོང་།” ལྷ་བྱ་གཏམ་དེས་གྲུབ་ཟིན་གྱི་འདས་པའི་བྱུང་བ་ཞིག་བཟུང་སྟེ་དེའི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་མགོ་
བརྒྱུམས་ནས་ལོ་ལྷ་སོང་བ་སྟོན་པ་དང་། ཡང་། “ང་ལྷ་སར་འབྱོར་དུས་བརྒྱུད་སྒྲུང་ས་ནས་ལོ་ལྷ་འགོ་གི་
རེད།” ཅས་པ་ལྷ་བྱ་མ་འོངས་པའི་དུས་ཤིག་བཟུང་སྟེ་དེ་དུས་བྱ་བ་གང་ཞིག་གྲུབ་གྱུར་གྱི་ཚུལ་དུ་
འདས་ཚིག་བཀོད་མོད་དུས་དེར་ད་དུང་བྱ་བ་དེ་འཇུག་བཞིན་པར་བཀོད་པ་ལྷ་བྱ་སྟེ་རིགས་
གསུམ་ཡོད། དེ་རྣམས་ལ་རིམ་པ་བཞིན། ༡ ད་ལྷ་བའི་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། ༢ འདས་
པའི་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན། ༣ མ་འོངས་པའི་གྲུབ་གྱུར་འབྱུང་བཞིན་པ་བཅས་ཐ་སྐད་སྒྲིབ་རོ།

དེ་ལ་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་ན། དུས་གསུམ་སྟེ་ཙམ་པ་གསུམ་གཏམ་སྒྲིབ་པ་པོའི་དུས་ལ་ལྷོས་ཏེ་
བྱ་བ་དུས་གསུམ་གང་དུ་གཏོགས་པ་སྟོན་ཏེ། དུས་ད་ལྷ་བ་ཙམ་པོས་བྱ་བ་ཆར་ཅན་ཞིག་ད་ལྷ་
འཇུག་བཞིན་པ་སྟོན་ལ། འདས་པ་ཙམ་པོས་ནི་བྱ་བ་གང་ཞིག་གཏམ་སྒྲིབ་པ་པོའི་དུས་སུ་མགོ་
ཚུགས་ཟིན་པ་མ་ཟད་གྲུབ་ཀྱང་ཟིན་པ་དང་། མ་འོངས་པ་ཙམ་པོས་ནི་གཏམ་སྒྲིབ་པ་པོའི་དུས་སུ་
མ་འོངས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་བྱ་བ་ཞིག་སྟོན་རོ།

དུས་གསུམ་སྟེ་ཙམ་པ་ལས་ཐོག་སྟེ་འབྱུང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་པོས་ནི། དུས་གསུམ་
གང་ཡིན་རུང་བྱ་བ་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་པར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ད་ལྷ་བ་འབྱུང་
བཞིན་གྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་ད་ལྷ་སྟེ་གཏམ་སྒྲིབ་པ་པོའི་རང་དུས་སུ་འཇུག་བཞིན་པ་སྟོན་ཅིང་།
(པོད་སྐད་ལ་སྐབས་མང་པོར་ད་ལྷ་བ་ཙམ་དང་འབྱུང་བཞིན་ད་ལྷ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད་
པར་མངོན།) འདས་པའི་འབྱུང་བཞིན་གྱིས་ནི་བྱ་བ་གང་ཞིག་འདས་པའི་དུས་ཤིག་ཐུག་པ་ཞིག་
བཟུང་སྟེ་དེའི་དུས་སུ་བྱ་བ་དེ་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་འབྱུང་བཞིན་གྱིས་བྱ་བ་གང་
ཞིག་རྒྱུན་མཐུད་དེ་གནས་པ་མ་ཟད་སྐད་ནས་ཀྱང་འབྱུང་བར་སྟོན་རོ།

གྲུབ་གྱུར་གྱི་ཚུལ་གསུམ་གྱིས་ནི། གཏམ་སྒྲིབ་པ་པོ་ལ་ལྷོས་ཏེ་དུ་བྱ་བ་ཞིག་གྲུབ་ཟིན་པ་

དང་། ཡང་ན་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱ་བ་གཞན་ཞིག་ལ་ལྟོས་ཏེ་གྲུབ་ཟིན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ་ཡིན་
ཏེ། ད་ལྟ་བྱ་བ་གྲུབ་ཀྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་འདས་པའི་དུས་ཤིག་ལ་གྲུབ་པའམ། ཡང་ན་བྱ་བ་དེ་
མགོ་ཚུགས་ཟིན་མོད་ད་ལྟའི་དུས་སུ་འད་རྒྱུན་མཐུན་ནས་གནས་པར་སྟོན་ཅིང་། འདས་པའི་གྲུབ་
གྲུབ་ཀྱིས་འདས་པའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་འདས་ཟིན་པའི་བྱ་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྟོན་དུ་གྲུབ་པར་སྟོན་
ལ། མ་འོངས་པའི་གྲུབ་གྲུབ་ཀྱིས་ནི་མ་འོངས་པའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་དེ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་འོངས་པའི་
བྱ་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྟོན་དུ་གྲུབ་པར་སྟོན་ལོ།

གྲུབ་གྲུབ་འབྱུང་བ་ཞིན་གསུམ་གྱིས་ནི། བྱ་བ་གང་ཞིག་གཏམ་སྒྲིབ་བ་པའི་དུས་སུ་དུས་
ཡུན་གང་མཚམས་ཤིག་གི་རིང་བྱེད་བཞིན་པར་སྟོན་པའམ། ཡང་ན་བྱུང་བ་གཞན་ཞིག་གི་གོང་
དུ་བྱ་བ་གང་ཞིག་མགོ་བརྩམས་ནས་དུས་ཡུན་རི་ཙམ་ཕྱིན་པར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་ཏེ། ད་
ལྟ་བྱ་བ་གྲུབ་ཀྱིས་འབྱུང་བ་ཞིན་གྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་ཡང་ནས་ཡང་དུ་བྱུང་བ་གང་ཞིག་དུས་ད་ལྟའང་
རྒྱུན་མཐུན་ནས་འབྱུང་བ་དང་ཕྱིས་སུ་འད་གནས་སྤྱིད་པའི་རིགས་རྣམས་སྟོན་ཅིང་། འདས་པའི་
གྲུབ་གྲུབ་འབྱུང་བ་ཞིན་གྱིས་འདས་པའི་དུས་སུ་རྒྱུན་མཐུན་ནས་བྱུང་བའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་གྲུབ་ཟིན་
གྱི་འདས་པའི་བྱ་བ་གཞན་ཞིག་གི་སྟོན་དུ་གྲུབ་པར་སྟོན་ལ། མ་འོངས་པའི་གྲུབ་གྲུབ་འབྱུང་བ་ཞིན་
གྱིས་རྒྱུན་མཐུན་ནས་གནས་པའི་མ་འོངས་པའི་བྱ་བ་གང་ཞིག་དེ་ལ་བལྟོས་ནས་མ་འོངས་པའི་བྱ་
བ་གཞན་ཞིག་གི་སྟོན་ལ་གྲུབ་པར་སྟོན་ལོ།

དུས་གསུམ་ནང་གསེས་ལའང་གཏམ་སྒྲིབ་བ་པའི་བསམ་པ་དང་སྒྲུབ་ས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་
བྱ་དང་བསྟན་ནས་དབྱེ་བའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་རྣམས་མང་པོ་ཞིག་རང་རེས་ཉིན་
རེའི་གཏམ་སྒྲིབ་པའི་ཆོ་བཤེད་སྟོན་བྱས་དང་བྱེད་ལུས་མ་ཟད། ལྷག་པར་ཤོད་སྒྲུབ་དང་རྣམ་ཐར་ལོ་
རྒྱས་འབྲི་བའི་ཆོ་དེས་པར་མཁོ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན། དེ་ལྟ་ནའང་དེ་འདྲའི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་
སྟོལ་རང་རེའི་བད་སྟོན་ལ་སྒྲིབ་ས་ནས་མ་དང་བས་གནས་སྒྲུབ་ས་ཤིག་རིང་རྣམ་དབྱེ་འདི་སྟོར་
འཇགས་དཀའ་མོད། རིམ་གྱིས་བོད་ཡིག་འབྲི་ཚུལ་ལྷག་ཏུ་གཏོང་འདོད་པ་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་འདི་

ལ་རྒྱས་ཡོད་པ་ཞིག་ཅི་ནས་ཆགས་དགོས་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་བས་འདིར་ནན་ཏན་གྱི་རྒྱུ་དུག་ཅོ་
 བོ་ཡིན་སྟེ་གྱི་བདེ་སྟོང་ལས་ལེགས་ཆ་སྤངས་སྟེ་གཏན་འབེབས་བགྱིས་ཡོད་པ་མཁྱེན་འཚལ་།
 དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་གྱི་གཟུགས་མི་འདྲ་བ་བཙུག་གིས་རྣམས་ཕན་ཚུན་བསྐྱར་
 བདེའི་སྤང་ཆབས་གཅིག་ཏུ་རེའུ་མིག་བཀོད་ན།

ད་ལྟ་བ།	འདས་པ།	མ་འོངས་པ།
༡ ད་ལྟ་བ་ཙམ།	༡ འདས་པ་ཙམ།	༡ མ་འོངས་པ་ཙམ།
ངས་བདེ་སྟོང་སྟོང་གི་ཡོད།	ངས་ལོ་གཉིས་ཀྱི་སྟོན་ལ་ལྟ་སར་བདེ་སྟོང་ སྤངས་པ་ཡིན།	ངས་ཕྱི་ལོར་བདེ་སྟོང་སྤང་གི་ཡིན།
༢ ད་ལྟ་བ་འབྱུང་བཞིན།	༢ འདས་པའི་འབྱུང་བཞིན།	༢ མ་འོངས་པའི་འབྱུང་བཞིན།
ད་ལྟ་བདེ་སྟོང་སྟོང་བཞིན་ནོ།། ཁ་སྐད། ད་ད་ལྟ་བདེ་སྟོང་སྟོང་ བཞིན་པ་ཡིན།	ཁ་སང་ཁྱེད་རང་ཕེབས་དུས་ར་བདེ་སྟོང་སྟོང་ བཞིན་དུ་ཡོད། ཁ་སྐད་ལ། སྤངས་ནས་ བསྐྱར་ཡོད།	ད་དགོང་ངས་བདེ་སྟོང་སྟོང་གི་རེད།
༣ ད་ལྟ་བ་བྱུང་བྱུར།	༣ འདས་པའི་བྱུང་བྱུར།	༣ མ་འོངས་པའི་བྱུང་བྱུར།
ངས་ཕྱི་སྐད་དང་ཕོ་ནས་བདེ་སྟོང་ སྤངས་པ་ཡིན།	ངས་ལྟ་སར་མ་འབྱོར་གོང་བདེ་སྟོང་གར་ མཚམས་ཤིག་སྤངས་ཡོད།	ངས་ལྟ་སར་མ་འབྱོར་གོང་སྐད་ལ་ཆ་ ཚང་སྤངས་ཟིན་གྱི་རེད།
༤ ད་ལྟ་བ་བྱུང་བྱུར་ འབྱུང་བཞིན།	༤ འདས་པ་བྱུང་བྱུར་འབྱུང་བཞིན།	༤ མ་འོངས་བྱུང་བྱུར་འབྱུང་ བཞིན།
ངས་ལོ་ལྔ་འི་རིང་བདེ་སྟོང་སྟོང་ བཞིན་དུ་ཡོད།	ངས་ལྟ་སར་མ་སྟོན་གོང་བདེ་སྟོང་སྤང་འགོ་ རྒྱགས་ནས་ལོ་ལྔ་ཕྱིན་ཅིང་།	ད་ལྟ་སར་འབྱོར་དུས་བདེ་སྟོང་སྤང་ འགོ་རྒྱགས་ནས་ལོ་ལྔ་འགོ་གི་རེད།

བྱ་ཆོག་རྣམས་དུས་གསུམ་དུ་འབྲེལ་ནས་བཀོད་ཚུལ་དང་། ལྷག་པར་དུས་རེ་རེའི་ནང་དུ་འང་ནང་གསེས་དུས་སོ་སོའི་རྣམ་དབྱེ་བྱ་བྱེད་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དོར་ཞི་གདོང་དུ་གྱུ་སྟེ་མས་སྟོས་«བྱ་ཆོག་གི་རྣམ་གཞག་གེས་བྱའི་རྣམ་འཕང་གཙོད་པའི་རིག་པའི་གྲུ་གཟིངས་»བྱ་བ་བརྩམས་ཏེ། བོད་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཆོག་གི་སྒྲོར་ལ་དབྱེད་པ་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་པར་མཛད་ཅིང་།^{༡༩} དེའི་ནང་དུས་གསུམ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ། བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་དུས་གསུམ། རྗོད་བྱེད་ཆོག་གི་དུས་གསུམ། བྱ་བ་བྱེད་པའི་དུས་གསུམ་དང་། དེ་དག་ནང་གསེས་ལའང་། བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་དུས་གསུམ་ལ་འདས་པའི་དབྱེ་བ་ལྟ་། ད་ལྟ་བའི་བཞི། མ་འོངས་པའི་གསུམ་སྟེ་བརྗོད་པའི་བསྐྱེད་པ་བཅུག་ཏེ། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་དུས་ཀྱི་དུས་གསུམ་ལའང་འདས་པའི་དུས་ཀྱི་བྱ་བ་འདས་པ། འདས་པའི་དུས་ཀྱི་བྱ་བ་ད་ལྟ་བ་སོགས་དུས་གསུམ་དུས་དབྱེད་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་འབེབས་འདུག་མོད། ཁོ་བོ་ཞི་སྒྲུབ་བརྗོད་པ་འཇུག་པའི་ཆེ་བྱུང་བ་གང་ཞིག་དུས་དང་བརྟན་ནས་བརྗོད་པའི་སྐབས་དུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་བཀོད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་གཙོ་བོ་ཇི་ཡོད་ངོས་གཟུང་བ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་ལ། ཚུལ་འདི་དེང་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཐེབས་ནས་མི་རབས་གང་འཆོམས་སོང་བའི་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་ཨིན་སྐད་ལྟ་བུར་གཏན་འབེབས་ཟིན་པས། དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་འདིར་རྣམ་གཞག་ཞུས་ཡོད་མོད། ད་དུང་བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོམ་དང་བརྟན་ཏེ་བྱ་བའི་དུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་མི་འདྲ་བའི་རིགས་གཙོ་ཆེ་བ་རི་ཙམ་འཛིག་དགོས་མིན་ཞིབ་ཏུ་བཅག་པའི་གནས་ཏེ། འདིར་འབྲེལ་བརྗོད་བགྱིས་པ་ནི་གནས་སྐབས་དབྱེད་པའི་གཞི་ཙམ་ཞིག་ལ་ངོས་གཟུང་བར་འཆོལ་ལོ།

སྒྱིར་བྱ་ཆོག་དང་འབྲེལ་བའི་དུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་བཀོད་སྟངས་མང་པོ་ཞིག་ནི་ཁ་སྐད་

༡༩ གཞུང་འདི་བོད་ནས་ ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་ཐེངས་གཉིས་པ་བཏབ་པའི་དེབ་«བད་སྟོན་རིག་པའི་དོན་འབྲེལ་བྱེད་སྒྲིག་སྒྲུབ་»ཞེས་པ་ལས་ལོགས་སུ་བཀོལ་ཏེ། ར་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས། ༢༠༠༩ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ་།

ལས་ཐོན་པ་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན།

ར་ད་ལྷ་འདིར་འབྱོར་བ་དྲང་ཡིན། (འདི། འབྱོར་མ་ཐག་ཡིན། ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས་།)
ཁ་སང་ཁེ་ཉིན་སློབས་གྲུབས་ཡིན། ལྷ་བྱ་བྱུང་བ་གང་ཞིག་གྲུབ་ནས་དེ་ཙམ་མ་ཕྱིན་པར་
སྟོན་པ་ལྷ་བྱ་དང་།

ཡང་།

ཁོང་བོད་ལ་སྐྱེད་པོ་བྱུང་འདུག

ལམ་ཀ་ལ་བདུན་ཕྲག་གཅིག་འགོར་ཤིག

ར་ལ་དཔུལ་ཕོན་ཆེན་པོ་བཏང་འདུག

ཁྱེད་རང་གིས་ཡག་པོ་བལྟས་འདུག

ཁོ་ལ་སྐད་ཆ་ནན་པོ་བཤད་ཡོད།

ཤིག་སྒོར་དེ་བཏབ་ཡོད།

ངས་མཚན་ཉིད་སྒྱུངས་སྟེང་།

ཁོས་གནམ་གྲུ་བཏང་སྟེང་ཡོད་ཅེད། ལྷ་བྱ་འདས་པ་ཙམ་མིན་པར་དེའི་རྣམ་འགྱུར་མི་འདྲ་

བ་སྟོན་པ་ཡོད་ཀྱི་ཡང་།

ད་ལྷ་ང་ཡི་གེ་འབྲི་རྒྱ་ཡིན།

ཁོང་སློབ་ག་ཐོན་རྒྱ་ཅེད་འདུག

འཛིན་གྲུ་ཆོགས་གྲུབས་འདུག

བྱ་མོ་ལགས་ཐོན་ཆོག་ཅེད་འདུག

ཤིང་སྒོར་དེ་འབྲེལ་ཆོག་ཅེད་འདུག ལྷ་བྱ་བྱུང་བ་ཞིག་འགྲུབ་འགྲུར་སྟོན་པ་གང་ཞིག་ལ་

ཐག་ཉེ་རིང་གི་རྣམ་འགྱུར་མི་འདྲ་བ་སྟོན་པ་སོགས་ཆོག་སྟོར་བྱ་ཚུལ་མང་དག་ཅིག་ཡོད་པ་འང་

ཤེས་དགོས་སོ།།

༡༡༧ བྱ་ཚིག་ལ་ཀྱི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ཕྱད་ན་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཏེ་བཀོད་ཚུལ།^༡

བོད་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་དཔེར་ན། སྐད་ཆ་བཤད་པ། ཡི་གེ་གཏང་བ། བསམ་སྒྲོ་གཏང་བ། ལྷ་
བྱ་བྱེད་པ་བོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ལོ་མ་བབས་པ། ཚུ་འཁྱིལ་བ། རོ་ཆག་
པ། འོད་གསལ་བ། ཐག་པ་ཆད་པ། ལྷ་བྱ་བྱེད་པ་བོ་གཞན་དང་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་
ཀྱི་ལྟ་སྟངས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱད་ན་སྒྲིག་སྒྲུབ་ཏེ་བཀོད་པ་འདྲ་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་། ཀྱི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ཕྱད་བཀོད་
པ་དངོས་ལ། ༡ ཀྱི་ལྟ་སྟངས་མ་འོངས་པ་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།

སྐད་ཆ་བཤད་ན་ཉན་གྱི་རེད།

སྒྲུབ་བྱེད་བཀོད་ན་དོན་ལ་གནས་མིན་བལྟ་བུ།

ཡི་གེ་གཏང་ན་འབྱོར་གྱི་རེད།

བསམ་སྒྲོ་གཏང་ན་ཕན་གྱི་རེད།

ལྷ་ས་མོ་མཐོང་ན་ཏ་ལས་གྱི་རེད།

ཡིན་སྐད་ཤེས་ན་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཤེས་གྱི་རེད།

ལྷ་བྱ་བྱེད་པ་གང་ཞིག་བྱེད་ན་ཞེས་པའི་ཀྱི་ལྟ་སྟངས་གསལ་བྱེད་དང་འབྲེལ་ནས་སྒྲིབ་བའི་ཆེ། བྱ་
ཚིག་རྣམས་མ་འོངས་པའི་གཞུགས་སུ་བཀོད་པར་མཛོན་ལ། བྱེད་ན། ཞེས་པ་ལས། བྱ་ན། ཞེས་
མ་འོངས་པའི་གཞུགས་སུ་མི་བཀོད་པ་དམིགས་བསལ་དུ་སྟངས་དེ།

༢ ཀྱི་ལྟ་སྟངས་ད་ལྟ་བུ་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།

ལས་ཀ་དེ་ངས་བྱེད་གྱི་ཡོད་ན། ཁྱེད་ཅི་འདྲི་མེད་པ་མཁས་ཁྱེད་ལ།

༡ ཀྱི་ལྟ་སྟངས་ཀྱི་ཕྱད་ན་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡིན་སྐད་བད་སྟོན་དུ་ conditional ཞེས་པ་དང་།

subjunctive ཞེས་པའི་རིགས་གཉིས་ཀ་ཚུད་དེ། subjunctive དངོས་ནི། གཤམ་དུ་བརྟག་པ་མཐའ་གཞུང་གི་

ཀྱི་ལྟ་སྟངས་ཞེས་པ་དེ་ཡིན།

ཆར་པ་བབ་ཀྱི་འདུག་ན། ལུ་ཅིའི་ཕྱིར་ཉོ།
 རྒྱད་ཆེད་གི་འདུག་ན། རྒྱ་བརྒྱུ་པ་བཟང་།
 ར་འཐུང་གི་འདུག་ན། ཅུང་ཟད་ཅིག་སྐྱུག་པ་ཤིག་ ལྟ་བུའོ།།
 ༩ རྒྱུ་ལྟོས་འདས་པ་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།
 རྒྱད་ཆ་བཤད་ཡོད་ན་ཉན་ཡོད་རེད།
 རྒྱུ་བྱེད་བཞེད་ཡོད་ན་དོན་ལ་གནས་མེན་བལྟས་ཡོད་རེད།
 ཡི་གེ་བཏང་ཡོད་ན་འབྱོར་ཡོད་རེད།
 བསམ་སྒྲོ་བཏང་ཡོད་ན་ཕན་ཡོད་རེད།
 ལྟ་མོ་མཐོང་ཡོད་ན་ཉ་ལས་ཡོད་རེད།
 ཡིན་རྒྱུ་ཤེས་ཡོད་ན་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཤེས་ཡོད་རེད།

ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ལ་ནི་བྱ་ཚིག་རྣམས་འདས་པའི་གཟུགས་སུ་བཞེད་པའི་སྟེང་ཚིག་གོགས་
 “ཡོད་ན་”ཞེས་པ་བཞེད་དགོས་།

༧ བཏག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་དབང་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ལྟོས་སྟོན་པ་ནི། དཔེར་ན།
 གལ་ཏེ་ང་འགྲོ་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན་གནམ་གྱུ་གཏོང་དགོས་ཞེས་ལབ་ཀྱི་ཡིན།
 ངས་འབྲི་བ་ཡིན་ན་ནོར་བ་དེ་འདྲ་འབྲི་ཡི་མ་རེད།
 ཁོང་མེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན་གྲ་སྒྲིག་མང་པོ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད།
 ཡི་གེ་དེ་ངས་འབྲི་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན་དེ་འདྲ་རང་མི་བྲི།
 གལ་ཏེ་བསྐྲུ་ཡིན་ན་དེ་འདྲ་རང་མི་བྲིད། ལྟ་བུའོ།།

༥ རེ་སྐྱུལ་ལམ་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་འང་འགྱུར་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན།
 བགྲིས་ཀྱིས་ང་ཚོ་ཚོགས་འདུ་སྐྱེས་མཐུན་ནས་ཚོགས་ན་ཞེས་གསུང་གི་འདུག

དེ་པལེན་དུ་བྱ་ཆོག་ལ་ཁྱད་གཞི་རྒྱུ་པ་བྱེད་གི་ཆོག་“རྒྱ”ཞེས་པ་རྒྱུ་ར་པ། རྒྱད་ཆ་ཤོད་རྒྱ། རྒྱད་
ཆ་པ་ཤད་རྒྱ། ཡི་གེ་ཤི་རྒྱ། ཡི་གེ་ཤའི་རྒྱ། གཞས་གཤོར་རྒྱ། གཞས་གཤར་རྒྱ། རྒྱད་ཉོན་རྒྱ། རྒྱད་ཉན་རྒྱ།
མཆོངས་རྒྱུ་པ་རྒྱ། མཆོངས་པ་རྒྱུ་པ་རྒྱ། ཞེས་པ་ལྟ་ལུ་རྒྱམས་ཆོག་རྒྱོད་བྱས་ཏེ། དཔེར་ན། “ར་གཞས་གཤར་
རྒྱ་ལ་དགའ་པོ་ཡོད།” “རྒྱད་ཆ་ཤོད་རྒྱ་པ་མི་དགའ།” “ཆོ་འིར་རྒྱད་ཉན་རྒྱ་བྱུང་ན་རྒྱིད་ཐག་ཆོད་འགྲོ་ཡི་
ཡོད།” ལྟ་ལུ་ཆོག་རྒྱུ་པ་གི་ཁྱད་གཞིར་པ་ཤོད་པ་འི་ཆོ། རྒྱུ་པ་ཐོབ་གི་བྱ་ཆོག་རྒྱམས་གཞུགས་ད་ལྟ་པ་དང་
མ་འོངས་པ་གཉིས་ཀ་གཤར་པ་མཆོང་བས། འདི་ལ་འདར་པ་ཤད་པ་གཤར་འཕེབས་ཤིག་བྱུང་ན་ཡེགས་།

གཞན་ཡང་། བྱ་ཚིག་ལ་རྒྱུ་རྐྱེད་གི་བྱ་ཚིག་“དགོས་པ་”ཞེས་པ་སྤྱད་ཏེ། དཔེར་ན། སྐད་ཆ་
བཤད་དགོས། ཤིང་ཐོག་ཉོད་གོས། ལྷ་ས་ལ་འགོ་དགོས། རོན་དམ་བསམ་དགོས། ཡི་གེ་འབྲི་དགོས། ལྷ་
བུའི་ཚིག་སྒྱུར་བྱེད་པའི་ཆེ། སྒྲོན་གྱི་ཡིག་ཆ་དག་པ་རྣམས་སུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་པལ་ཆེར་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་
སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུར་མཐོང་མོད། འདི་ལའང་བརྟུན་ཏེ་གཞུང་དུ་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་ཡོད་མི་སྤང་བས་
དབྱེད་གཞིར་གནས་ཤིང་། གང་ལྟར་ཡང་རིམ་པས་རྣམ་ཐར་ཁག་དང་ལོ་རྒྱུས། དེ་བཞིན་དུ་ཤོད་སྤྱད་སོགས་གྱི་
ཡིག་ཆ་དག་གསལ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དབྱེད་ཞིབ་བྱས་ཏེ། ཤོད་དུ་བྱངས་པའི་བྱ་ཚིག་སྒྱུར་ཚུལ་གསུམ་ལ་བཤད་
པ་གཏན་འབེབས་གསལ་པོ་ཞིག་བྱུང་ན་ཕྱིས་གྱི་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ལ་དཀའ་ངལ་ཅུང་དུ་
འགོ་བའི་དགེ་མཚན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་ངོ་།

༡༡༡ རྒྱུ་རྐྱེད་བྱ་ཚིག་^{༡༤}

རྒྱུ་རྐྱེད་བྱ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་ལ་བྱ་ཚིག་སྒྱུར་མ་ཞིག་བསྟན་ཏེ་བྱ་
བ་དེའི་རྣམ་པའམ་དུས་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྤྱད་ཞིང་། དེ་ལྟར་སྤྱད་པའི་ཆེ་བྱ་ཚིག་གི་མཛུགས་དུ་གྱི་
ཚིག་དེ་སྤྱི་བུ་དང་གཉིས་སོགས་དང་བསྟན་ཏེ་ཡིག་གཟུགས་སྤྱད་ཏེ་བཀོད་དགོས་པ་རྣམས་
སོ།

བོད་སྐད་ལ་རྒྱུ་རྐྱེད་བྱ་ཚིག་དེ་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན།

༡ བྱ་བ། གནང་བ། བགྱི་བ།^{༡༥} མཛད་པ། སོགས་ཞེས་ཙམ་མ་གཏོགས་དོན་

^{༡༤} རྒྱུ་རྐྱེད་བྱ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། ཡིན་སྐད་བརྟུན་དུ་ auxiliary verbs ཞེས་བྱང་བ་དང་དོན་མཚུངས།

^{༡༥} མཁས་དབང་རྒྱ་ར་རིན་པོ་མཆོག་ནས། («ལུང་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ།» ཤོག་ ༢༡༤) བགྱི་བ། བགྱིད་པ།
བགྱིས་པ། ཞེས་པ་རྣམས་སྟོན་གྱི་ཡིག་རྟིང་དག་པ་རྣམས་དང་ལྟག་པར་ལེགས་སྤྱད་གཞུང་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བའི་ན་
ང་ལ་བཏག་ན། བྱ་ཚིག་འདི་རིགས་སྤྱི་བུ་དང་པོར་དུས་གསུམ་གསལ་བྱེད་གྱི་ཚིག་གོགས་ཉིད་ལ་སྤྱད་བར་གསུངས་
པ་སྒོ་བྱས་ཞིབ་མོད་གསུང་དུ་ལགས་མོད། དེ་ལྟར་འདྲ་བའི་བྱ་ཚིག་འདི་རིགས་རྣམས་སྤྱི་བུ་དང་གཉིས་གསུམ་པ་
ཐམས་ཅད་ལ་སྤྱད་པའི་སྒྲོལ་ཆགས་པར་མཐོང་།

༧ ཟློང་བ། གཏམ་སྒྲུབ་པོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱས་པ་སྟེ་དུས་འདས་པའི་
ནམ་པ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་ཆོག་ཅིག་གི་སྐབས་སྟོན་དུ་བཀོད་པ།

16. རྒྱུ་ཕྱོད་བྱ་ཚིག་འདི་རིགས་རྣམས་ཡིན་སྐད་བདེ་སྟོང་དུ་ modal verbs ཞེས། བྱ་བའི་རྣམ་པ་མི་འབྲ་བ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་ཚིག་ཅིག་ལ་རྒྱུ་ཕྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་དུ་བྱ་ཚིག་འཕར་མ་བཞོད་པ་ shall, will, must, can རྣམས་དང་རྒྱུ་ལ་མཛུངས་ཤིང་ མ་ཁས་དབང་དག་བཤེས་དག་དབང་བསམ་གཏུན་ལགས་ནས། ཐོན་གྱི་གཞུང་འབྲུང་སྤྲུམ་ལེགས་པ་དཔེར་ན་པ་ཆང་ཉི་མ་གསལ་གྱི་འབྲུང་ལྟ་བུར་བརྟགས་ན། རྒྱུ་ཕྱོད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་ དགོས་ ཞེས་པ་ནི་བྱ་ཚིག་མ་འོངས་པ་འབབ་ཞིག་ལ་བཏབ་ཡོད་རྒྱུ་ལ་གསུངས་ཤིང་ རྟེན་ན་རྒྱུ་ཕྱོད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གཞན་ འཕྱོས། ཚིག་གཉིས་ལ་འབར་མཛུངས་སམ་བརྟག།

༥ ཡང་། ཚར་བ། ཟེན་བ། ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་གི་རྗེས་སུ་སྒྱུར་ཏེ་སྐབས་
 བབས་ཀྱི་བྱ་བ་དེ་རྗེས་པ་ལམ་ཟེན་པ་སྟོན་པ་སྟེ། རྒྱུ་སྟོན་བྱ་ཚིག་ལ་རིགས་ལྷ་ལྟ་བུར་མཐོང་།
 རྒྱུ་སྟོན་བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་ལས། འབྲས་པ། ཚོག་པ། དགོས་པ། ལུས་པ། ཐུབ་པ། ཚར་བ།
 བཅས་ནི་རྒྱུ་བ་སྟོན་བྱ་ཚིག་ཁོ་ན་ཡིན་ཅིང་། ལྷག་མ། ཟུང་བ། བྱ་བ། གནང་བ། ཟེན་བ། སོགས་
 ནི་རྒྱུ་སྟོན་བྱ་ཚིག་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རང་ངོས་ནས་ཀྱང་བྱ་ཚིག་རང་མཚན་པར་ཡང་བཀོད་རུང་
 བ་ཤེས་དགོས་།

རྒྱུ་སྟོན་གྱི་བྱ་ཚིག་དེ་རྣམས་དུས་གསུམ་སོ་སོའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཚུལ་ནི།

	འདས་	ད་ལྟ་བ་	མ་འོངས་པ།	སྐུལ་ཚིག་
༡	བྱས་	བྱེད་	བྱ་	བྱོས་ཤིག་
	བགྱིས་	བགྱི་	བགྱིད་	གྱིས་ཤིག་
	གནང་	གནང་	གནང་	གནང་ཞིག་
	མཛད་	མཛད་	མཛད་	མཛོད་ཅིག་
༢	བྱུབ་	འབྱུབ་	འབྱུབ།	
	བྱུར་	འབྱུར་	འབྱུར།	
༣	འབྲས་	འབྲས་	འབྲས།	
	ཚོག་	ཚོག་	ཚོག་	
	དགོས་	དགོས་	དགོས་	
	ཐུབ་པ་	ཐུབ་	ཐུབ་	

ཉུང་	ཉུང་	ཉུང་
མུང་ས་	མུང་	མུང་།
མེ་ཤ་	མེ་ཤ་	མེ་ཤ།

དཔེར་བརྗོད།

བྱ་བ། ཁྱིམ་དོན་དེ་ཤེས་པར་བྱེས་ཤིག
 བས་ཤེས་པར་བྱས་ཡོད།
 ཁོང་གིས་ཤེས་པར་བྱེད་ཀྱི་འདུག
 བསྐྱས་ཤེས་པར་བྱ་ཡི་རེད། ལྷ་བྱ་དང་།

བཅུད་པ། ཡིག་སྐད་ལ་གོང་གི་ཚིག་སྒྲུབ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན།

ཁྱོད་གྱིས་དོན་དེ་ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག
 བས་ཤེས་པར་བགྱིས་ཡོད།
 ཁོང་གིས་ཤེས་པར་བགྱི་ཡི་འདུག
 བསྐྱས་ཤེས་པར་བགྱིད་གྱི་རེད། ལྟ་

གནང་བ།* ཞེས་བཤོད་ན།

ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་དེ་མཁྱེན་པར་གནང་ཞིག
ངས་ཤེས་པར་བྱས་ཡོད།
ཁོང་གིས་མཁྱེན་པར་གནང་གི་འདུག
པར་མཁྱེན་པར་གནང་གི་རེད། ལྟ་བུ་

*རྒྱལ་སྤོན་བྱ་ཚིག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར། གནང་བ། ཞེས་པ་ནི། བྱ་ཚིག་གཞན་ཞིག་གི་མཐུག་ཏུ་ཞེས་
མཚན་པའི་ཕྱིར་གཙོ་བོར་བཀོད་དེ། དཔེར་ན། ཁོང་གིས་གསུངས་གནང་བུང་།

པདྨས་གསན་གནང་སོང་།

དོན་གྲུབ་ཀྱིས་གཟིགས་གནང་སོང་།

ཡི་གེ་གཏང་གནང་།

གསུང་གཞས་ཤིག་གཏང་གནང་། ལྷ་བུའོ།

མཛད་པ། དེ་བཞིན་དུ་ཞེས་འདི་ལྟར་ཡང་བུང་སྟེ།

ཁྱོད་ཀྱིས་དོན་དེ་མཁྱེན་པར་མཛད་ཅིག་

ངས་ཤེས་པར་བྱས་ཡོད།

ཁོང་གིས་མཁྱེན་པར་མཛད་ཀྱི་འདུག་

པདྨས་མཁྱེན་པར་མཛད་ཀྱི་རེད། ལྷ་བུར་སྐྱར་རོ།

འགྲུབ་པ། ཡི་གེ་རྣམས་ད་ལྟ་བྱིས་མ་གྲུབ།

དར་བཏགས་གྲུབ་མཚམས་འདིར་ཤོག་

ད་ལྟ་ང་ཡི་གེ་བྲིས་འགྲུབ་རྒྱ་ཡིན། ཅིས་དང་།

འགྲུར་བ། ལམ་དུ་འགོ་བར་འགྲུར།

དོན་མི་ཤེས་པར་འགྲུར་རོ།

ཡི་གེ་ལ་བྱང་རྒྱལ་པར་གྲུར།

ཤེས་རབ་རྒྱས་པར་འགྲུར། ཅིས་དང་།

འདས་པའི་རྣམ་པ་སྟོན་པའི་རྒྱལ་སྟོན་བྱ་ཆོག
 མྱོང་བ། ར་བོད་ལ་འགྲོ་མྱོང་།
 རས་གནམ་གྱུ་བཏང་མྱོང་།
 ཁོས་མོག་མོག་ཟ་མྱོང་ཡོད་རེད།
 རས་རྒྱ་གར་གཞས་བཏང་མྱོང་།
 ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་བའི་མཐོང་མྱོང་ཡོད་རེད།
 ཁྱེད་རང་ལུང་བ་དེར་འགྲོ་མྱོང་ངམ། ལྷ་བྱ་དང་།
 བྱ་བའི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་སྟོན་པའི་རྒྱལ་སྟོན་བྱ་ཆོག་ཁག
 འབྲས་པ། ཁོ་བོས་ཡི་གེ་དེ་བྲི་འབྲས།
 གཏམ་དེ་བཤད་འབྲས།
 ཆོགས་འདྲར་འགྲོ་འབྲས། ཅེས་སོགས་དང་།
 ཆོག་པ། ཁོ་བོས་གཏམ་དེ་བཤད་ཆོག
 དེ་མི་དེ་ཉི་ཆོག
 མེ་ཉོག་དེ་དབུལ་ཆོག
 བསམ་སྒྲོ་གཏང་ཆོག ཅེས་དང་།
 དགོས་པ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་ལ་བསམ་སྒྲོ་གཏང་དགོས།
 ལྷན་ཡིག་གཞན་ཞིག་གེས་དགོས།
 ཡི་གེ་དེ་དེ་རིང་རང་གཏང་དགོས།
 ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱེད་དགོས་པར་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱར་བ་ཡིན་ནོ།

རྒྱས་པ། ངས་ནགས་ལ་འགོ་རྒྱས།
 ཁོང་གི་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་བདུན་ཅུ་ཐེག་རྒྱས་ཀྱི་འདུག
 ཕྲུས་སྐད་ཤིན་ཏུ་མཐོན་པོ་རྒྱབ་རྒྱས་ཀྱི་འདུག ཅིས་དང་།

བྱུང་པ། ངས་ཡི་གེ་འདི་སྒྲིག་བྱུང་ཀྱི་ཡོད།
 ཁོང་གིས་ཡིང་ཡིག་འབྲི་བྱུང་ཀྱི་འདུག
 བྱ་བ་གང་ཞིག་འདས་ཟིན་པར་སྟོན་པའི་རྒྱབ་སྟོན་བྱ་ཚིག་

ཚར་བ། ངས་ཡི་གེ་དེ་བྲིས་ཚར་པ་ཡིན།
 ཆེ་རིང་གིས་སྐད་ཆ་བཤད་ཚར་སོང་།
 དངོས་ཆས་དེ་ཁ་སང་ནས་འབྱོར་ཚར་སོང་།
 བྲ་སྒྲིག་བྱས་ཚར། ལྷ་བྱ་དང་།

ཟིན་པ། ཡིག་སྐད་ལ། ཚར་བ། ཞེས་པའི་དོན་དུ་བྱ་ཚིག་འདི་སྒྲུབ་རོ།

རྒྱབ་སྟོན་ཀྱི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་ནུམས་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་བཀོད་སྟོན་
 དེས་པར་ཡོད་པ་མ་ཟད། དེ་ནུམས་བཀོད་པའི་ཆེའང་བརྟེན་ཀྱི་རིགས་ལམ་དང་བསྟན་ཏེ་སྟོར་
 དགོས་པ་ཞིག་འདུག་མོད། སྟོན་རྒྱུ་བརྟེན་ཀྱི་གཞུང་དུ་ནི་འདིའི་སྟོར་ལ་གླེང་སྟོར་ཙམ་ཡང་
 མི་ཐོན་པས། འདིར་ཁོ་བོས་གལ་ཆེར་བརྟེན་ཏེ་བཤད་པ་བཞིས་ཡོད་།

༡༡༡༩ བྱམ་མོང་པའི་བྱ་ཚིག་གི་སྒྲོང་།

བོད་སྐད་ནང་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་མཚུངས་པར་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་འགའ་
 ཤས། སོ་སོའི་ངོས་ནས་བྱ་བའི་དོན་གཅིག་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པར་དོན་མང་པོར་འཇུག་པ་

སྟེ། དེ་ཡང་མིང་ཚིག་དངོས་སམ་ཡང་ན་བྱ་ཚིག་ལས་མིང་ཚིག་ཏུ་བྱུང་བ། སྐབས་འགར་བྱང་ཚིག་གི་འང་རྗེས་སུ་བཏབ་སྟེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་བྱ་ཚིག་ཐུན་མོང་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་པའང་ཡོད། དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཁོང་ཚོ་བྱ་བ། ལུས་ཞབས་བྱ་བ། ཐོག་གཙོད་བྱ་བ། ཐོགས་པོ་བྱ་བ། ལྟ་བུ་རྒྱམས་རེ་རེ་ནས་དོན་ཐ་དད་དུ་སྟོན་མོད། དེ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱ་ཚིག་“བྱ་བ་” ཞེས་པ་ཐུན་མོང་དུ་སྒྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། དམག་བརྒྱབ་པ། སོ་བརྒྱབ་པ། ཁ་བརྒྱབ་པ། ཉགས་བརྒྱབ་པ། ལྟ་བུ་རྒྱམས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་བྱ་ཚིག་“བརྒྱབ་པ་” ཞེས་པ་དང་། དེ་རྒྱམས་ལ་ཡིག་སྐད་དུ། སོ་འདེབས་པ། ཁ་འདེབས་པ། ཉགས་འདེབས་པ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། རྒྱད་གཏང་བ། ཡི་གེ་གཏང་བ། གཞས་གཏང་བ། རྩ་གཏང་བ། ལྟ་བུ་རྒྱམས་ལ་འང་“གཏང་བ་” ཞེས་པའི་བྱ་ཚིག་ཐུན་མོང་དུ་འཇུག་པ་ལྟ་བུའོ། ། དེ་རྒྱམས་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་རགས་ཙམ་བཀོད་ན།¹⁾

བྱ་བ།¹⁾ སྟོབས་ཞུ་བྱ་བ། སྦྱིད་པོ་བྱ་བ། རྒྱད་ཆ་བྱ་བ། ཁ་ཏ་བྱ་བ། སྟོས་བྱ་བ། ལུས་ཞབས་བྱ་བ།
ག་པ་བྱ་བ། ཐོགས་པོ་བྱ་བ། དགའ་པོ་བྱ་བ། འགན་བསྐྱར་བྱ་བ། རོ་ཆོལ་བྱ་བ། ང་རྒྱལ་

1) ཐུན་མོང་པའི་བྱ་ཚིག་གི་རྒྱུ་གཞི་དེ་ཐོག་མར་བུབ་བསྟན་མཚོག་སྒྲུབ་ཀྱིས་«བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་པའི་གནས་ལ་དབྱེད་པ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་»དུ་བྱ་ཚིག་ཐུན་མོང་བ་ཞེས་ཐ་སྟོན་བྱས་ཏེ་བཤད་པ་བྱས་འདུག་པ་ལན་ཐོགས་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ་འདིར་ལེགས་ཆ་ལེན་ཡོད་མོད། དེ་བཞིན་ནང་ “བཟོ་བ་” ཞེས་པའང་བྱ་ཚིག་ཐུན་མོང་བར་བཞག་འདུག་པ་ཅུང་འཐད་པར་མ་མཐོང་བས་འདིར་བཀོད་མེད། གཞན་གསུམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་རྒྱམས་གཙོ་བོ་དེ་བཞིན་ལས་དཔེ་བླངས་ཡོད། ཐུན་མོང་པའི་བྱ་ཚིག་གི་རིགས་རྒྱུན་སྟོན་ལ་མཁོ་བ་མང་པོ་ཞིག་གཤམ་དུ་བྱ་ཚིག་གི་རེ་ལྟེ་མིག་གི་མཇུག་ཏུ་བཀོད་ཡོད་པ་དེར་གཞིགས།

1) ཐུན་མོང་པའི་བྱ་ཚིག་ “བྱ་བ།” ཞེས་པ་ནི། ཡིན་རྒྱུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་ do ཞེས་པ་དང་། རྩ་མེན་ཆ་བྱ་ཚིག་ faire ཞེས་པ་དང་ཅུང་ཟད་ཚུལ་མཚུངས་མོད། རྒྱལ་པ་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་པ་མིན་ཏེ། བོད་རྒྱུད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་བྱ་བ་ཞེས་པ་འདིས་ཡིང་རྒྱུད་ལ་སྐབས་མང་པོར་བྱ་ཚིག་ be ཞེས་པ་དང་། become ཞེས་པའི་དོད་དུ་འགྱུར་བའང་ཡོད་དོ།

བྱ་བ། ཉར་ཚགས་བྱ་བ། ཉེ་ཚོང་བྱ་བ། ཉིང་རྩེ་བྱ་བ། ཉམ་པོ་བྱ་བ། དང་འདོད་བྱ་བ།
 དད་པ་བྱ་བ། འདོད་པ་བྱ་བ། ཕན་པ་བྱ་བ། བྱིར་འགྲུངས་བྱ་བ། སྤྲ་པ་བྱ་བ། སྤྲུལ་པ་བྱ་བ།
 འབད་བརྩོན་བྱ་བ། དབྱེ་བ་བྱ་བ། དམའ་འབེབས་བྱ་བ། སྤྲུལ་བྱ་བ། ཅོག་ཅོག་བྱ་བ།
 ཚ་པོ་བྱ་བ། འཛིན་བཟུང་བྱ་བ། ཞིང་ལས་བྱ་བ། ཞེས་བྱ་བ། བཟུང་བཟུང་བྱ་བ།
 གཟབ་གཟབ་བྱ་བ། ལས་ཀ་བྱ་བ། རོགས་བྱ་བ། གཞེན་བྱ་བ། གཙུག་བྱ་བ། སྤྲུལ་བྱ་བ།
 སྤྲུལ་བྱ་བ། སྤྲུལ་བྱ་བ། སྤྲུལ་བྱ་བ། སྤྲུལ་བྱ་བ། སྤྲུལ་བྱ་བ། སྤྲུལ་བྱ་བ། སྤྲུལ་བྱ་བ།

གནང་བ། གོང་གི་བྱ་ཚིག་རྣམས་ལ་ཞེས་པ་བཞེད་པའི་ཚེ། “སྒྲོ་བཞག་གནང་བ།” ཞེས་
 སོགས་སྤྲུང་དགོས་ལ། སྤྲུངས་མང་པོར་དོན་མང་བྱ་ཚིག་དེ་གང་ལ་བཏང་
 པའི་མིང་ཚིག་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཞེས་པའི་གཞུགས་སྤྲུང་བཞེད་དགོས་པའང་ཡོད་དེ།
 དཔེར་ན། སྤྲུང་ཆ་བྱ་བ་ལ། “བཀའ་མོལ་གནང་བ།” སྤྲུང་བོ་བྱ་བ་ལ། “སྤྲུང་
 པོ་གནང་བ།” ཞེས་སོགས་སྤྲུང་བ་ལྟ་བུའོ།

བརྒྱབ་པ། ༡༩ (བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་སོགས་སྤྲུང་ཚིག་འདི་ལ། བརྒྱབ་པ། ཞེས་བྲིས་སྤྲུང་
 བྱེད་པ། ཚིག་འདི་ལ་སྤྲུང་ཡིན་ཅིང་། རྣམ་ཀུན་དག་ནས་ཀྱང་། བརྒྱབ་པ། ཞེས་
 འདོན་པས། དེ་ལྟར་བྲིས་ན་ལེགས་པར་མཐོང་།) སྤྲུང་བརྒྱབ་པ། བསྐྱར་བ་བརྒྱབ་
 པ། ལ་བརྒྱབ་པ། ལ་མཆུ་བརྒྱབ་པ། གངས་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་བརྒྱབ་པ། ཆང་
 ས་བརྒྱབ་པ། གདན་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་མོ་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་མོ་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་མོ་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་
 མོ་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་མོ་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་མོ་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་མོ་བརྒྱབ་པ། སྤྲུང་མོ་བརྒྱབ་པ།

༡༩ བྲུག་མོང་པའི་བྱ་ཚིག་ “བརྒྱབ་པ” ཞེས་པ་དང་། “གཏང་བ” ཞེས་པ་གཉིས་ལ་ནི། རྒྱལ་ཕྱོགས་པའི་སྤྲུང་ཡིག་ཆེ་
 རལ་མིན་སྤྲུང་ལྟ་བུར་དོད་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཡོད་པར་མི་སྤྲུང་བས། དོན་མང་བྱ་ཚིག་འདི་གཉིས་བོད་སྤྲུང་གི་བྲུག་
 མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་མཛོན་ནས་སྤྲུང་པས་ད་དུང་སྤྲུང་གཞན་དང་བསྐྱར་ནས་བརྒྱབ་དགོས་།

ལ་བརྒྱབ་པ། ཐོག་བརྒྱབ་པ། ག་སྒྲན་བརྒྱབ་པ། གོ་བརྒྱབ་པ། སོ་བརྒྱབ་པ། ལྷ་བུའོ།
 བྱ་ཚིག་དེ་ནམས་ལ་ཞེ་ས་འཕྱོ་བ་པ་ནམས་ལ་ནི། “སྐད་བསྒྲོན་པ།”
 “བསྒྲོར་བ་བསྒྲོན་པ།” ཞེས་སོགས་སྒྱུར་དགོས་ལ། ཡིག་སྐད་དུ་མང་པོ་
 ཞིག་ལ། བྱ་ཚིག་ “འདེབས་པ།” ཞེས་པ་སྒྱུར་རུ་མོད་ཐམས་ཅད་ལ་
 མི་འཕྱོ་བ། དཔེར་བརྗོད་ན། ཁ་འདེབས་པ། ལྷོ་མོ་འདེབས་པ། ལྷ་འདེབས་པ། ག་
 ལྷན་འདེབས་པ། སོ་འདེབས་པ། ཞེས་འབྲི་བ་ལྷ་བུའོ།

གཏང་བ། སྐད་གཏང་བ། སྒྲིད་པོ་གཏང་བ། ཁ་གཏང་བ། ཁ་ལག་གཏང་བ། ལྷ་གཞས་གཏང་བ། ལྷ་སྒྲན་
 གཏང་བ། སྒྲིང་བུ་གཏང་བ། སྒྲོད་དྲོལ་གཏང་བ། མགོན་བཅ་གཏང་བ། ཆར་པ་གཏང་བ།
 ལྷག་པོ་གཏང་བ། ལྷགས་སྒྲོ་གཏང་བ། ལུ་ལོན་གཏང་བ། ལྷིན་པ་གཏང་བ། མེ་གཏང་བ། དམག་
 མི་གཏང་བ། ཡི་གེ་གཏང་བ། ཡར་རྒྱས་གཏང་བ། བསམ་བློ་གཏང་བ། རྩོག་བློས་གཏང་བ།
 གསོལ་ར་གཏང་བ། ལྷ་བུའོ།

གོང་དུ་ངོས་བཟུང་བའི་བྱ་ཚིག་མོད་པའི་བྱ་ཚིག་གསུམ་མཁུ། ཡང་ན་ཞེས་འི་ “གནང་བ་”
 ཞེས་པ་བསྒྲན་པས་བཞི་ནི། བོད་སྐད་ལ་དོན་གྱི་སྐབས་མང་པོར་བྱ་ཚིག་གི་ཚུལ་དུ་བཅད་སྒྲོད་
 བྱས་པ་མང་བས། དེ་ནམས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ལ་རྒྱས་ལེགས་པར་ཆགས་ན་རྒྱན་སྒྲོད་ཀྱི་བྱ་ཚིག་མང་
 པོ་ཞིག་ལ་གོ་མས་པ་ལེགས་པོར་ཆགས་པའི་སྐབས་ཡོད་པ་མཐུན། བྱ་ཚིག་གསར་པ་བཟོ་
 དགོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་འང་མིང་ཚིག་ལ་བྱ་ཚིག་མོད་པའི་བྱ་ཚིག་བཏང་སྟེ་བཟོ་ཚུལ་གཤམ་ལུས་པས། ལྷན་
 མོང་བའི་བྱ་ཚིག་འདི་ནམས་ཀྱི་སྒྲུར་ཚུལ་ལ་དོ་འཇུག་བགྱིད་ན་དགེ་མཚན་ཆེའོ།

སྒྲོམ་ལ། ལྷག་པ་བྱ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། ཁྱེད་པོ་གཞན་དངོས་ཡོད་ཐེད་རུང་།

བྱ་བ་འཇུག་པ་བརྗོད་པའི་ཚིག་ རིགས་ཀྱིས་དབྱེ་ན་ཁྱེད་པོ་གཞན།

འབྲེལ་དང་མ་འབྲེལ་གཉིས་སུ་ཡོད། གཞུགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དུས་གསུམ་དང་།

སྐྱལ་ཚིག་བཙས་བཞིར་འཛོག་དགོས་མོད། །བྱེད་པོ་དངོས་སུ་མ་འབྲེལ་བ།
 འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་ལྟ་བུ་ལ། །འཁོར་བར་བྱོས་ཤིག་ཅེས་པ་ལས།
 སྐྱལ་ཚིག་མི་འཐོབ་ཤེས་དགོས་ལ། །གཞན་ཡང་དུས་གསུམ་ནང་གསེས་ལ།
 དུས་གསུམ་ཙམ་པོ་བ་ཉིད་དང་། །བྱ་བ་འབྱུང་བཞིན་གྲུབ་གྱུར་གྱིས།
 རྣམ་དབྱེ་བཙུག་ཉིས་ཡོད་པ་དང་། །དེ་བཞིན་གནང་དང་བྱུང་བ་སོགས།
 རྒྱབ་སྒྲོན་བྱ་ཚིག་རིགས་དག་དང་། །ཐུན་མོང་བྱ་ཚིག་བརྒྱབ་གཏང་སོགས།
 རྩོན་གྱི་གཞུང་ལས་མ་གསུངས་མོད། །རྣམ་གཞག་ངེས་པར་དགོས་པ་མཐོང་།
 སྤྱིར་ནི་བྱ་ཚིག་སྒྲ་ཚོགས་རྣམས། །དུས་གསུམ་སྐྱལ་ཚིག་བཙས་བཞི་བྲ།
 བཀོད་ཆེ་རང་གཟུགས་ཇི་འགྱུར་ཚུལ། །དོན་ནི་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་བྱའོ། །

ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པ།

སྡེ་ཚན་བདུན་པ་ཁྱད་ཚིག་གི་སྒྲོར།

༥ བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་དོན་གྱི་ངོ་བོ་བརྗོད་པ་ལ་མིང་ཚིག་དང་། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་ཁྱད་པར་དམར་དང་། དབྱིབས་གང་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་གངས། གཞན་ཡང་སྡེ་བཞིའི་བསམ་ཚུལ་དང་བསྟན་པའི་སྒྲོན་སྐད་པར་ནམས་བརྗོད་པའི་མིང་ཚིག་ལ་ཁྱད་ཚིག་བཀོད་པ་ནི་འཛམ་གླིང་གི་སྐད་ཡིག་གཞན་མང་པོ་ཞིག་དང་སྡེ་འགྲོས་མཐུན་ཉི། དེ་ལ་ཁྱད་ཚིག་གིས་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་དོན་དེ་རིམ་བཞིན་ཡིན་པར་སྟོན་ནུས་པས། ཁྱད་ཚིག་གི་བྱེད་ལས་གཙོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་དོན་དེའི་གནས་ཚུལ་གསལ་དུ་གཏོང་བའོ། རྒྱས་པར་བཤད་པ། འགྲེལ་བཤད་ཞིབ་དུ་གཏོང་བ་སོགས་ཡིན་ཉི།

དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཚིག་ནམས་ཚིག་སྒྲུབ་སྒྲིག་པའི་ཆོ་བརྗོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་མིང་ཚིག་དང་། ཚིག་གོགས། བྱ་ཚིག་སོགས་དང་བཀོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ལོགས་སུ་ཡོད་པས། འདིར་ཁོ་བོས་སྐད་ཡིག་ཆེ་ལག་གཞན་ལྟར་བརྗོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱེད་ཡོད་ཉི། དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དུ་ཁྱད་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱེད་པའི་སྒྲོལ་མེད་མོད། ལོགས་སུ་བརྗོད་པ་ནི་བརྗོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱད་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱེད་པར་མངོན་ཅིང་། དེ་ཡང་ལོགས་སུ་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ཀྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཏབ་པ་ལས་གྲུབ་པས། ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་། མང་པོ་ཞིག་ནི་དེ་ཕན་གྱི་ཀྱིན་དང་། བྱེད་པའི་ཀྱིན་ལྟ་བུ་བཏབ་སྟེ་སྒྲུབ་པར་སྣང་ཉི།

༡ ཁྱད་ཚིག་ནི། ཡིན་སྐད་བརྗོད་དུ་ adjective ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག

ཁྱད་ཚིག་གི་རོ་བོ་ནི། དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྟེན་པའི་ཚིག་གོ།

དཔེར་བརྟེན། དཀར་པོ། སེར་པོ། དམར་པོ་སོགས་ཁ་དོག་བརྟེན་པའི་ཚིག་རྣམས་དང་།
གྲུ་བཞི། ཟུར་གསུམ། ཟུམ་པོ། འར་ནམ། སོགས་དབྱིབས་བརྟེན་པའི་ཚིག་ རིང་པོ། བྱང་བྱང་། ཐག་
རིང་པོ་ སོགས་ཚད་བརྟེན་པའི་ཚིག་ དེ་བཞིན་དུ། སྤྱིང་རྩེ་པོ། ལྷགས་པོ། ཡིད་དུ་འཐད་པ། སོགས་
སྟོའི་འཆར་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྟེན་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ།

ཁྱད་ཚིག་ལ་ནང་གསལ་དབྱེ་ན།

- ༡ ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་དང་།
- ༢ གངས་དང་མང་ཁུང་གི་ཚད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཁྱད་ཚིག་
- ༣ འབྲེལ་སྒྲིག་ལས་ཁྱད་ཚིག་སྒྲུབ་པ་དང་།
- ༤ ཚིག་བསྐྱེད་ལས་ཁྱད་ཚིག་གྲུབ་པ།
- ༥ བསྐྱར་ཞིབ་དང་མཚོག་གསལ་བྱེད་བཅས་རིགས་བཞི་ཡོད།

༡༢༡༡ ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ།

དཀར་པོ། དམར་པོ། སོགས་ཁ་དོག་གི་ཚིག་དང་། གྲུ་བཞི། ཟུམ་པོ། ཟུར་གསུམ། སོགས་
དབྱིབས་སྟོན་པའི་ཚིག་ མཐོན་པོ། དམའ་པོ། ལྷ་བྱ་དབྱིབས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་
ལྷགས་པ། ཉེས་པོ། སོགས་དང་། སྤྱིང་རྩེ་པོ། མདོག་ཉེས་པོ། བཟང་པོ། རན་པ། སོགས་ཡོན་ཏན་
གྱི་ཁྱད་པར་བརྟེན་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ།

ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་དེ་རྣམས་མིང་ཚིག་ལ་སྦྱར་བའི་ཚེ། ཁྱད་ཚིག་གཅིག་ཁོ་ན་འཕ།
ཡང་ན་ཁྱད་ཚིག་དུ་མ་གཅིག་མཚུག་གཅིག་མཐུད་ཀྱིས་སྦྱར་བུང་ཞིང་། དེ་ལྟར་བཞོད་པའི་ཚེ་
ཁྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་རྣམས་གོ་རིམ་ཇི་ལྟར་བཞོད་ཀྱང་དོན་གོ་ཚུལ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་། དཔེར་ན།

མིང་ཚིག་ཁང་པ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་བྱད་ཚིག་བཀོད་པའི་ཆེ། “ཁང་པ་དཀར་པོ།” ཞེས་བྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་གཅིག་ཙམ་དང་། ཡང་། “ཁང་པ་དཀར་པོ་མཛེས་པོ་ཆེན་པོ།” “ཁང་པ་ཆེན་པོ་མཛེས་པོ་དཀར་པོ།” ལྟ་བུ་བྱད་ཚིག་དུ་མ་བཀོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། “མི་བཟང་པོ་སྟོམ་ཆུང་སྟོང་རྗེ་ཆེན་པོ།” “རྟ་དཀར་པོ་སྟུས་དག་པོ་ཤུགས་ཆེན་པོ།” ཞེས་སོགས་རིགས་བསྐྱེན་སྒྲུབ་རུང་། བྱད་ཚིག་དུ་མ་མིང་ཚིག་གཅིག་ལ་བཀོད་པའི་ཆེ་གོ་རིམ་རིམ་ལྟར་བཀོད་མིན་གཏམ་སྒྲིབ་པ་པོའི་བརྗོད་འདོད་གཙོ་བོ་ཡིན་གྱི། བརྗོད་ཀྱི་བྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ནི་བྱད་པར་མེད་པར་གཤམ་དགོས་ཤིང་།

༡༩༡ གྲངས་དང་མང་ཉུང་གི་ཆད་སྟོན་བྱེད།

གཅིག་གཉིས། གསུམ། བཅུ། ལྟ་བུ་གྲངས་ཚིག་དང་། གཅིག་ལྟ། ཉུང་ཉུང་། མང་པོ། ཉུང་ཤས། མང་ཙམ། ཐུན་ལྟ། ཐུན་ཙམ། ཆུང་ཟད། ལྟ་བུ་མང་ཉུང་གི་ཆད་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་སོ།།

གྲངས་དང་ཆད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་དོན་གྱི་བྱད་པར་བརྗོད་པའི་བྱད་ཚིག་ཡིན་མོད། དེ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཆེ་བརྗོད་ཀྱི་བྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མི་འདྲ་བའི་ཚུལ་ཡོད་པས་འདྲིར་སྟེ་ཆེན་ལོགས་སུ་བྱེ་ཡོད་ཤིང་།

དེ་ཡང་མིང་ཚིག་ཅིག་གི་མཐར་གྲངས་ཚིག་བཀོད་པའི་ཆེ། མིང་ཚིག་དེར་བྱད་ཚིག་གཞན་ཡང་བཏབ་ཡོད་ན་གྲངས་ཚིག་དེ་བྱད་ཚིག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་བཀོད་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། “མི་ཉོག་དམར་པོ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པ་གཉིས།” ལྟ་བུ་དང་། ཡང་གྲངས་ངེས་ཅན་མིན་པའི་ཚིག་དཔེར་ན་མང་པོ། ཉུང་ཉུང་། ཐུན་ལྟ། ཆུང་ཟད། ཐམས་ཅད། ལྟ་བུ་བཀོད་པའི་ཆེ་འདྲ་། གོང་བཞིན་བྱད་ཚིག་གཞན་བཀོད་པ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་སྒྲུབ་ན་ལེགས་ཤིང་། སྐབས་འགར་དམིགས་བསལ་གྱིས། “ཟླ་པ་ཉུང་ཉུང་། སྟུས་དག་པོ་ཁ་གསལ།” ཞེས་བཀོད་སྟོལ་ཡོད་མོད། དེ་ནི་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན། བྱད་ཚིག་དང་པོ་ཉུང་ཉུང་ཞེས་པའི་གཤམ་དུ་གད་བཏབ་སྟེ་མཚམས་བཅད་པས། ཟླ་པའི་སྟེ་བྲིམས་དེ་དང་མི་འགལ་ཤིང་། གཤམ་ཏེ་གྲངས་ཚིག་དེ། དང་པོ། གཉིས་པ། གསུམ་པ། བཅུ་པ། བཅོ་ལྔ་

པ། ལྷ་བུའི་ཨང་གངས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཡོད་ན། བྱང་ཆོག་བཀོད་ཚུལ་ལ་སྐབས་དང་བསྟན་
 ཉེ་མི་འདྲ་བ་འཐོབ་ཅིང་། དེ་ཡང་དཔེར་ན། “ཁང་པ་དཀར་པོ་དང་པོ།” “ཁང་པ་ཆེན་པོ་དང་པོ།” ཞེས་
 བཀོད་ན། ཁང་པ་དཀར་པོ་དང་། ཁང་པ་ཆེན་པོ་གཅིག་ལས་མང་བ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་དང་པོ་
 ཞེས་གོ་ལ། ཡང་། “ཁང་པ་དང་པོ་དཀར་པོ་ཆེན་པོ།” ཞེས་བཀོད་ན། ཁང་པ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་
 དང་པོ་དེར་གོ་ཞིང་། དེ་དཀར་པོ་དང་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་བྱང་པར་དང་ལྷན་པར་གོ་བས་བྱང་པར་
 ཡོད་པར་ཤེས་དགོས་། ཡང་གངས་དང་ཆོད་སྟོན་པའི་བྱང་ཆོག་ནམས་ཆོད་བྱེ་བྲག་པ་དཔེར་ན་
 སྤྱི་ཆོད་ཀྱི་ལོ་དང་གཟུ་ལྟ་དང་། རིང་བྱུང་གི་ཆོད་སྟོན་དང་མེ་རིང་ལྟ་དང་འབྲེལ་ནས་སྟོར་
 སྐབས། “གོ་ཞིབ་ཀྱི་ལོ་གཉིས།” “སྟོན་སྒྲུབ་བཅུ་ལྔ།” “རས་མེ་རིང་བཞི།” “ས་ཆ་སྟོན་བཅུད།” ལྷ་བུ་
 སྟུར་དགོས་།

ཟུར་བཞོན། བྱང་ཆོག་དཔྱུས་མ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གངས་དང་མང་ཅུང་གི་ཆོད་སྟོན་པའི་བྱང་
 ཆོག་ནམས་ལ། ཆེ་ཆུང་དང་། མང་ཅུང་གི་བའི་ཆོ་བྱང་ཆོག་དེ་ནམས་ལ་ཁ་སྐད་དུ་ཆོག་གོགས་“ལོས་”ཞེས་
 བ་སྟུར་ཉ། དཀར་ལོས། ཡག་ལོས། སྟོང་ཆེ་ལོས། མང་ལོས། ཆེ་ལོས། ཆུང་ལོས། མགྲོགས་ལོས། དལ་
 ལོས། ཞེས་བཞོན་ལ། དེ་ནམས་ལ་ཡིག་སྐད་དུ་ནི། རིམ་པ་བཞིན། རི་ཙམ་དཀར་བ། ཡག་ཉེས། མཛེས་
 སྟུག་མང་ཅུང་། ཆེ་ཆུང་། མགྲོགས་དལ། སོགས་བྱི་སྟོལ་ཡོད་།

དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཆོག་དེ་ནམས་ལ་སྐབས་འགར་ཆོད་ལས་འདས་པར་སྟོན་པའི་ཆོག་སྟུར་དགོས་
 པས། དེའི་ཆོ་སྐུལ་འབྱུང་སྟོན་པའི་ཆོག་གོགས་“དྲག་པ།” ཞེས་བ་བཀོད་དེ། དཀར་དྲག་པ། ཡག་དྲག་
 པ། མང་དྲག་པ། ཆེ་དྲག་པ། ཞེས་སོགས་བཞོན་པར་བྱེད་དོ།

༡༩༣ འབྲེལ་སྒྲུབ་ལས་བྱང་ཆོག་སྟུབ་པ།

བོད་སྐད་ལ་བྱང་ཆོག་གི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་འབྲེལ་སྒྲུབ་བཀོད་པ་ལས་བྱུབ་སྟེ། དེ་

ལའང་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ།

༡ མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་དབར་གཞིག་ཅིག་པའི་འབྲེལ་སྒྲུབ་ནས་བྱང་ཚིག་གྲུབ་པ་སྟེ།
དཔེར་ན།

གསེར་གྱི་བུམ་པ།

བོད་པའི་མི།

ཤིང་གི་ཀ་བ།

ལྷགས་གྱི་ཐག་པ།

དཔུལ་གྱི་བྱར་མ།

འཛིན་པའི་སྒྲུབ་པ། ལྷ་བྱར་གསེར་གྱི། ཞེས་པའི་བྱང་ཚིག་གིས་བུམ་པའི་བྱང་པར་བཞོད་
དེ་བུམ་པ་བྱེ་བྲག་པ་གང་ཡིན་ཅོས་འཛིན་བྱུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ། བོད་པའི། ཞེས་པ་དང་། ཤིང་
གི། ཞེས་པ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྲུབས་ཐོབ་ཀྱི་མིང་ཚིག་སོ་སོའི་བྱང་པར་སྟོན་པས་དེ་རྣམས་བྱང་
ཚིག་ཏུ་བྱུར་ངོ།

༢ རྟེན་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པའི་འབྲེལ་སྒྲུབ་ཏེ་བྱང་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན།

རྒྱ་གར་གྱི་སྤང་ཆེན།

བོད་ཀྱི་མི་རིགས།

དགོན་པའི་མཁན་པོ།

ཆེ་རིང་གི་མིང་།

ཤིང་གི་ལོ་མ། ལྷ་བྱ་དང་།

༣ བྱང་ཚིག་གི་མཐར་འབྲེལ་སྒྲུབ་ཏེ་བྱང་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན།

རྒྱ་རས་བྲིས་པའི་རི་མོ།

ཆེ་རིང་གིས་བཤད་པའི་སྐད་ཆ།
 དོན་གྲུབ་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཞབས་སྟེགས།
 བོད་བྱས་མཐོང་བའི་ལྷ་ས་མོ།
 ལྷ་ས་ནས་བཏང་པའི་ཡི་གེ
 རྒྱུ་མེད་ནས་བཤད་པའི་གསར་འགྲུལ།
 སྒོ་ལྷགས་བཏབ་པའི་ཁང་པ།
 ཁ་ཕྱེ་བའི་ཤེལ་དམ། ལྷ་བྱ་ལྷ་བྱ་དང་།

༧ ཡོད་པའམ་གནས་གཞིའི་ཆོག་ལ་འབྲེལ་སྒྲུ་སྒྱུར་ཏེ་བྱད་ཆོག་ཏུ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན།
 རྒྱ་གར་ལ་ཡོད་པའི་སྤང་ཆེན།
 ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པའི་ཁང་པ།
 ལྷ་ས་ལ་ཡོད་པའི་དགོན་པ།
 ས་འོག་ལ་གནས་པའི་འབྲུ་མིན། ལྷ་བྱ་ལྷ་བྱ་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས།
 འབྲེལ་སྒྲུ་ལས་བྱད་ཆོག་ཏུ་གྲུབ་པ་རྣམས་བྱད་ཆོག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར། མིང་ཆོག་
 གི་སྟོན་དུ་བཀོད་དགོས་པས། བོད་སྐད་ལ་བྱད་ཆོག་གང་ཡིན་ངེས་པར་མིང་ཆོག་གི་མཇུག་ཏུ་
 བཀོད་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་པར་ཤེས་པ་གནད་ཆེའོ།

༡༩༧ ཆོག་བསྐྱེགས་ལས་བྱད་ཆོག་སྒྲུབ་པ།

བྱད་ཆོག་གི་རིགས་མང་དག་ཅིག་ཆོག་བསྐྱེགས་ལས་བྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན། “ཁང་པ་སྒོ་
 རྒྱུབ་པ།” ལྷ་བྱ་མིང་ཆོག་དང་བྱ་ཆོག་བསྐྱེགས་པ་ལས་བྲུབ་པ་དང་། ཡང་། “ཁང་པ་དཀར་པོ་ཤར་ལ་
 ཡོད་པ།” ཞེས་པ་ནི། “ཤར་ལ་ཡོད་པ།” ཞེས་པའི་ཆོག་བསྐྱེགས་དེ་མིང་ཆོག་ཁང་པ་ལ་སྒྱུར་བས་

གྲུབ་པ་དང་། “བུ་མོ་ལྷ་པ་དམར་པོ་གྱོན་པ།” ཞེས་པ་དང་། ཡང་བྱད་ཚིག་དེ་རིགས་ཉིས་བརྟེན་གས་དང་གསུམ་ལྷ་པ་སོགས་ཀྱང་སྒྱར་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། “བུ་མོ་ལྷ་པ་དམར་པོ་གྱོན་པ་གཞས་གཏོང་བ།” ཞེས་དང་། “མེ་ཏོག་དམར་པོ་རྩ་མའི་ནང་དུ་ཡོད་པ།” “སྒྲན་པ་སྒྲང་ཆ་སྒྲན་པོ་ཤོད་པ།” “སྒྲན་པ་སེམས་བཟང་པོ་སྒྲང་ཆ་སྒྲན་པོ་ཤོད་མཁན།” ཞེས་དང་། “བུ་མོ་ལྷ་པ་དམར་པོ་གྱོན་པ་གཞས་གཏོང་མཁན་སྟོང་ཆེ་པོ།” ཞེས་བྱད་ཚིག་དཀྱུས་མ་དང་ཡང་འབྲེལ་ཏེ་སྒྱར་རུང་། བྱད་ཚིག་འདི་འབྲེལ་རིགས་གཅིག་ལས་མང་བ་བཞོད་སྐབས་ཁ་སྒྲད་ལ་བྱད་ཚིག་ཐ་མར། མཁན་ཞེས་པའི་ཚིག་གྲོགས་བཞོད་དགོས་ཤིང་ཚིག་བསྒྲིགས་འདི་རིགས་ལ་བོད་ཀྱི་བརྟེན་སྟེ་དམིགས་བསལ་བཤད་པ་མི་བྱུང་ཡང་། ལེགས་སྒྱར་ལ་དེ་རིགས་རྣམས་བྱད་པའི་མཐའ་ཅན་གྱི་ཁོངས་སུ་སྟོན་སྒྲུང་། དེ་རྣམས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན་པལ་ཆེར་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་སྒྱར་པའི་ཚིག་ཤད་ བ་ བ་ དང་། ཁ་སྒྲད་ལ་ཚིག་གྲོགས་མཁན་ཞེས་པ་སྒྱར་ཏེ་བྱད་ཚིག་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུར་འདུག་མོད། ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་བྱད་ཚིག་སྒྲུབ་ཚུལ་འདི་ལ་ད་རུང་དབྱེད་པ་ཞིབ་མོར་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་མཐོང་ངོ་།

ཟུར་བརྟོད། གོང་གི་བྱད་ཚིག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་རྣམས་ལས། བྱ་ཚིག་གི་མཐར་འབྲེལ་སྒྲུབ་ཏེ་བྱད་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་འཇམ་གནས་གཞིའི་ཚིག་ལ་འབྲེལ་སྒྲུབ་ཏེ་བྱད་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ། ལྷག་པར་ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་བྱད་ཚིག་གྲུབ་པ་གསུམ་ནི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་སྒྱུར་སྒྲིག་ཚུལ་ལ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བའི་བྱད་ཚིག་གི་རིགས་སུ་གནས་པར་མཐོང་སྟེ།^༡ དེ་རྣམས་ཚིག་སྒྲུབ་ནང་བེད་སྟོང་རི་ལྟར་བྱ་ཚུལ་ལེགས་པོར་གཤམ་ན་སྟེ་མང་པོ་ཅན་གྱི་ཚིག་སྒྲུབ་རིང་པོ་རྟོག་བྱ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བྱད་གཞི་དང་བྱད་ཚིག་སོ་སོར་མ་འབྲེས་པར་བདེ་སྟག་ཏུ་ངོས་གཟུང་བྱུང་པར་ཤིན་ཏུ་སྒྲན་ངེས་ཤིང་། དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། “དོན་གྲུབ་

^༡ འདི་རྣམས་ཨིན་སྒྲིང་བརྟེན་སྟེ་relative clause ཞེས་པ་སྟེ། འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་སྒྱུར་བ་ཞེས་བྱུང་བ་དང་དོན་གཅིག་པར་སྒྲུང་།

༡༢༥ བསྐྱར་ཞིབ་དང་མཚོག་ཚོག་གསལ་བྱེད།

དཀར་པོ། དཀར་བ། དཀར་ཤོས།

དམར་པོ། དམར་བ། དམར་ཤོས།

མཐོ་བོ། མཐོ་བ། མཐོ་ཤོས།

འིང་པོ། འིང་བ། འིང་ཤོས།

བཟང་པོ། བཟང་བ། བཟང་ཤོས། ལྷ་བུའོ།

(ཁྲམ་དུ་བཟུང་ཆོག་ལྷན་ལ། དཀར་པ། དམར་པ། རིང་པ། བཟང་པ། ཞེས་སོགས་གཟིང་མཐའི་རྗེས་
འཇུག་ཐོས་པ་ལྟ་བུར་སྒྲུབ།)

དེ་རྒྱམས་དཔེར་བརྗོད་བྱ་བ་ཡོད་ན།

མེ་ཉླ་འདི་དཀར་པོ་རེད། མེ་ཉླ་ཕ་གི་དཀར་བ་འདུག མེ་ཉླ་དེ་དཀར་གོས་རེད།

རི་འདི་མཐོ་པོ་འདུག རི་ཕ་གི་མཐོ་བ་འདུག རི་དེ་མཐོ་གོས་རེད།

བགྲིས་མི་བཟང་པོ་འདུག དོན་གྲུབ་མི་བཟང་བ་འདུག མཁའ་འགྲོ་མི་བཟང་གོས་རེད། ལྷ་

བུ་ལོ།

ཟུར་བརྗོད། ཁ་སྐད་དུ་བྱང་ཚིག་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་བམ་རིམ་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་རྒྱམས་གཏམ་
སྒྲུབ་པའི་བསམ་པ་དང་བསྐྱར་ཉེ་མི་འདྲ་བ་སྒྲུར་རུང་སྟེ། དེ་ཡང་། བྱང་ཚིག་དཔེར་ན། ཡག་པོ། ཞེས་པ་
དང་། སྟོང་རྗེ་པོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན།

ཁང་པ་ཡག་ཐག་ཚོད།

རི་མོ་སྟོང་རྗེ་ཐག་ཚོད། ལྷ་བུ་དང་།

དེ་བཞིན་དུ།

ཁང་པ་གང་ཡག་ཡག་

རི་མོ་གང་སྟོང་རྗེ་རྗེ། ལྷ་བུ། བྱང་ཚིག་གི་ཚིག་འབྲུག་པ་མ་ཉིས་ལྟ་བུ་ཉེ་བརྗོད་རུང་བ་གེས་

དགོས།

དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཚིག་སྒྲུར་བའི་ཚེ། རིམ་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་དཔེར་ན།

གོང་ཆེ་ཙམ་ཞིག་ཉོས་གིག་

སྒྲུས་དག་ཙམ་ཞིག་གནང་རོགས།

ཐག་ཉེ་ཙམ་ཞིག་ལ་བཞུགས་གནང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཙམ་སྒྲུར་བ་དང་།

ཡང་།

ཡག་མདོག་ཁ་པོ།

སྤྱིང་རྩེ་མདོག་ཁ་པོ།

ཐག་ཉེ་མདོག་ཁ་པོ། སོགས། མདོག་ཁ་པོ། ཞེས་པའི་ཆོག་གོགས་སྒྲུབ་ཏེ་སྒྲུབ་པའི་བསམ་ཚུལ་
སྟོན་པའང་ཡོད།

སྤྱིང་ཁྱད་ཆོག་བཀོད་པའི་ཆོ་མཁུག་སྤྱད་གྱི་ཆོག་ལ། རེད། དང་། འདུག་གང་བཀོད་
ཁྱད་པར་ཡོད་ཚུལ་ནི་མཁུག་སྤྱད་གྱི་ཆོག་གི་ལེའུའི་ནང་ཁྱེད་ཟེན་པ་ལྟར་ལ། སྤྱིའི་འགོ་ཚུལ་ནི།
ཁྱད་ཆོག་ཅམ་བཀོད་ཅིང་བསྐྱར་ཞིབ་མི་བྱེད་པའི་སྐབས་ཡིན་ན། སྒྲུབ་པའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ལྟོས་
མི་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཆོ་མཁུག་སྤྱད་གྱི་ཆོག་ལ། རེད། ཅེས་དང་། མཐོ་ལོས་དང་། སྤྱིང་རྩེ་པོ་
སོགས་སྒྲུབ་པའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ལྟོས་ཆབས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཁྱད་ཆོག་བཀོད་པའི་ཆོ་མཁུག་སྤྱད་
གྱི་ཆོག་“འདུག”ཅེས་བཀོད་ན་ལགས། དེའི་ཕྱིར་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་ཏེ། དངོས་པོ་གང་ཞིག་གཞན་
ཞིག་ལས་དཀར་བའོ། རིང་བ། བཟང་བ་སོགས་ཡིན་པར་བརྗོད་ཆོ། སྒྲུབ་པའི་བསམ་ཚུལ་
ལ་ལྟོས་ཆབས་ཆེ་བས་མཁུག་སྤྱད་གྱི་ཆོག་ལ། དཔེར་ན། “མེ་ཏོག་པ་གི་དཀར་བ་འདུག” ཅེས་པ་ལྟ་
བུ། “འདུག”ཅེས་པ་བཀོད་དགོས། དེ་ལྟར་ན་འང་མཆོག་ཆོག་བཀོད་པའི་ཆོ་ནི། སྐབས་མང་པོར་
སྒྲུབ་པའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ལྟོས་ཆབས་ཆེན་འང་། སྒྲུབ་པོས་བསམ་ཚུལ་ངེས་པ་ཅན་ཤྱགས་ཆེར་
བརྗོད་པ་ཡིན་པས། དེའི་ཆོ་ནི་མཁུག་སྤྱད་གྱི་ཆོག་ལ་དཔེར་ན། “བསྐྱེད་སྒྲུབ་པ་བཟང་གོས་རེད།” ཅེས་
པ་ལྟ་བུ། “རེད”ཅེས་བཀོད་ཆོག་པ་གཤེས་དགོས། ॥

སྒྲོམ་ལ། བདུན་པ་ཁྱད་ཆོག་ཅེས་པ་ནི། །དོན་གྱི་ཁྱད་པར་བརྗོད་པའི་ཆོག།

དབྱེ་ན་ཁྱད་ཆོག་དུས་མ་དང་། །གངས་དང་མང་ཁྱད་ཆོད་སྟོན་ཆོག།

འབྲེལ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཁྱད་ཆོག་དང་། །ཆོག་བསྐྱེད་སྒྲུབ་ཁྱད་ཆོག་དང་།

བསྐྱར་ཞིག་མཆོག་གྱུར་གསལ་བྱེད་དེ། །ཁྱད་ཆོག་དེགས་ལྟར་གནས་པར་མཐོང་། །ཞེས་བྱའོ། ॥

ལེའུ་བརྩུ་གསུམ་པ། སྡེ་ཚན་བརྒྱད་པ་རྣམས་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གི་སྒྲོར།

༥ ཡང་བརྩུ་སྒྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྐྱབས་ཐོག་ནས་བཤད་ན། གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་མིང་ཚིག་དང་། མིང་ཚབ། བྱང་ཚིག་ བྱ་ཚིག་སོགས་གང་དུ་འང་མི་གཏོགས་ཤིང་། བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀའི་ནང་ཚིག་རང་ཉིད་བཀོད་པའི་ཆོ་བཀོད་ལུགས་བྱམ་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ལྟར་པའི་ཚིག་གི་རིགས་དཔེ་གསལ་བསལ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེར། ཁོ་བོས་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་ཆེ།འག་གཞན་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་རྣམས་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་གསལ་“རྣམ་ཚིག་”ཅེས་ཐ་སྙད་བཏགས་ཡོད། དེ་ལ་དཔེར་ན། “ང་ཁ་ས་ཁྲོམ་ལ་མགྱོགས་པོར་བྱིན་པ་ཡིན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། “བྱིན་པ་”ཞེས་པའི་བྱ་བ་དེའི་རྣམས་འགྱུར་མགྱོགས་པོར་ཡིན་པ་དེ་ཚིག་ “མགྱོགས་པོར།” ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་དེའི་གོང་དུ་བཏབ་པ་དེས་མཚོན་བྱལ་པ་ལྟ་བུ་ལ། མཛོད་པ་རྣམས་འགྱུར་གྱི་ཚིག་རྣམས་ནས་གསལ་གསལ་གྱི་དྲི་བ། གང་ལྟར། (ག་འབྲ་སེ།) ཚད་དམ་རིམ་པ་ཇི་ཅམ། (ག་ཚོད་ཅམ་ཞིག) ཞེས་པ་གཉིས་ཀྱི་ལན་འདེབས་པས། ཚིག་སྒྲུབ་ལ་བཏགས་སྐབས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་གང་གིས་གོང་གི་དྲི་བ་

༡) རྣམས་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གསལ་རྣམས་ཚིག་ནི། ཡིན་སྐད་བརྩུ་སྒྲོད་དུ་ adverb ཞེས་པའི་དོད་ཡིན་མོད། ཡིན་སྐད་བརྩུ་སྒྲོད་དུ་སྡེ་ཚན་འདིའི་ནང་རྣམས་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་དངོས་ཅམ་མིན་པར། དུས་དང་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག་སོགས་གཞན་མང་པོ་ཞིག་གྱང་བསྐྱས་པར་མཛོན་པས། བོད་སྐད་ལ་ནི་སྡེ་ཚན་འདིའི་ནང་བྱ་བའི་རྣམས་འགྱུར་དང་བྱང་ཚིག་གི་རྣམས་པ་སྟན་པའི་ཚིག་འབའ་ཞིག་ལ་འཛོག་ན་ལེགས་པར་མཐོང་བ་ལྟར་དེ་བཞིན་དུ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད། ཡང་ན། ཡིན་སྐད་བརྩུ་སྒྲོད་ལྟར་རྣམས་འགྱུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་ལ། དུས་བརྗོད་པའི་རྣམས་ཚིག་ བྱ་གསལ་སམ་གནས་བརྗོད་པའི་རྣམས་ཚིག་རང་ལྟར་དང་ཚད་ཀྱི་རིམ་པ་སྟན་པའི་རྣམས་ཚིག་བཅས་རིགས་གསུམ་དུ་བྱས་ཏེ། གོང་དུ་དུས་དང་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག་སྡེ་ཚན་ལོགས་སུ་བྱེ་བ་རྣམས་གྱང་རྣམས་འགྱུར་གྱི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་དུ་གཏོགས་པར་བྱས་ན་འང་མི་འགྲིགས་པ་མེད་པར་མཛོན།

དྲི་བ། གང་ལྟར།
 ལྟ་སིང་པོར་གང་བ།
 མཁྱེས་པོར་བྱིན་པ།
 སེམས་སྐྱོ་སྤང་པོར་གཞས་བཏང་།
 སྒོ་གཤམ་ཆེས་མེད་པར་བ།
 བཀ་ཐོམ་མེད་ལུས་པ།
 མཐོང་བཞིན་དུ། (མཐོང་གིན་མཐོང་གིན་ལ།)

གིན་ཏུ་དགའ།
རབ་ཏུ་སྒྱེད།
ཡོངས་སུ་ཤེས།
རྣམ་པར་དག ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

སྒྲོ་མཐིང་དེར་གནས། ཤིན་རྒྱ་དཀར། རབ་རྒྱ་མཚར། ལྷ་བྱ་དང།

༡ བྱེད་སྒྲུའི་ཕྱད་བཏབ་ནས་གྲུབ་པ། དཔེར་ན། སྐད་ཆ་ནན་གྱིས་བཤད། ཡི་གེ་དལ་
བུས་གྲོག་ འཛུམ་གྱིས་བསུས། སྒོ་ཤེད་གྱིས་བྱ། འཛིན་གྲ་རིམ་གྱིས་བགོད། ལྷ་བྱ་དང་།

༢ ཚིག་གོགས། ངང་ནས། ངང་ལས། སྟེང་ནས། ཐོག་ནས། ཞེས་སོགས་འབྱུང་
ཁུངས་ཀྱི་ཕྱད་བཏབ་ནས་གྲུབ་པ། དཔེར་ན། དགའ་བོའི་ངང་ནས་ནང་ལ་ལོག་ སྒྱིད་པའི་ངང་ལས་
གཞས་བཏང་། སེམས་སྒྲོ་བའི་སྟེང་ནས་བཤད། སྒོ་ཉོབ་པའི་ཐོག་ནས་བསྐྱགས། ལྷ་བྱ་དང་།

༣ ཡང་། བྱས་ནས། ཞེས་པའི་བྱུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་དང་ལྷག་བཅས་ཀྱི་ནས་སྒྲུབ་
ཏེ་རྣམ་ཚིག་གྲུབ་པ། དཔེར་ན། དགའ་བོ་བྱས་ནས་ལོག་ སྒྱིད་པོ་བྱས་ནས་ཉལ། ལྷ་བྱ་དང་།

༤ ཡང་། རྣམ་ཀླུ། སྒྲིབ། ཕལ་ཆེར། དེས་པར། དེས་བཞུན་དུ། མཐའ་གཅིག་ཏུ།
ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་བྱ་བའི་ངང་ཚུལ་བརྗོད་པའི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་བཅས་རིགས་ལྟར་འཛིག་ཚིག་

རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་ལ་བྱེད་ལས་གྱིས་དབྱེ་ན།

༡ བྱ་བའི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་དང་།

༢ རྒྱུན་གསལ་བྱེད་གྱི་ཚིག་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད།

༡༣༡ བྱ་བའི་རྣམ་འགྲུར་བརྗོད་པའི་ཚིག་

བྱ་བའི་རྣམ་འགྲུར་བརྗོད་ཚུལ་ལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། “དགའ་བཞེན་དུ།”
ལྷ་བྱ་དང་། “མཐོང་བཞེན་དུ།” ལྷ་བྱ་ཚིག་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བཞོས་ནས་བཀོད་དགོས་པ་
དང་། ཡང་“མགྲོགས་པོར་”ཕྱིན། ལྷ་བྱ་ཁུངས་ཚིག་ཅིག་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ ར་ ལྷ་བྱ་སྒྲུབ་ཏེ་བཀོད་
པ་དང་། ཡང་། “ངང་ནས་”ཞེས་པ་བཀོད་དེ་དེའི་མཇུག་ཏུ་བྱ་ཚིག་སྒྲུབ་པ་བཅས་ཡོད།

མཐོང་བཞེན་དུ་མཚོངས།

མིག་གིས་ལྷ་བཞེན་ཏུ་མི་ལྷ་ཟེར།

ལྷགས་ལྷོད་པོར་བཞུགས།
 གསལ་བར་མཐོང་།
 སེམས་ལྷོད་པོར་བསྟངས།
 སེམས་རྣལ་ཏྱ་འཛོག་
 བག་ཐོམ་མེར་ལུས།
 ལྷོག་ཁ་ཆེམ་མེར་འབར།
 ལུས་པ་རྣམས་བསྟར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས།
 ལྷགས་སེམས་འཇམ་པོར་མཐོང་།
 ལྷན་ཆ་དལ་གྱིས་བཤད།
 ར་ཤེད་གྱིས་བརྟུངས།
 ཉོ་ཆ་གཟབ་གྱིས་བྱས།
 ལྷགས་དགའ་བའི་ངང་ནས་གསུངས།
 བདེ་ཆེན་ངང་ལས་རང་ཉིད་སྤྲེལ་ལྟ། །གང་དེར་གསལ་བའི། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མཐའ་ཡས་སོ།།

དེ་ཡང་ནམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ བཀ་ཐོམ་མེད། ཁ་ཆེམ་མེད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ནམས། ཞིབ་ཏུ་
བརྟག་ན། བཀ་ཐོམ་ཐོམ། ཁ་ཆེམ་ཆེམ། ལྷ་སིང་སིང། ལྷོད་ལྷོད། གངས་སིལ་སིལ། ལྷ་ཐུའི་བྱང་ཚིག་
ནམས་ལ། ལ་དོན་གྱི་དེ་ཉིད་གྱི་ཐང་བཏབ་སྟེ་ནམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་ཏུ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུར་མཛོན། ཉིས་
ལྷེབ་ཅན་གྱི་ཚིག་འདི་རིགས་པོད་སྐད་ནང་མང་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ལ། དེ་ནམས་ལ་འཇམ་མགོན་ས་
པཎ་གྱིས་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་རྗེས་སུ་སྦྱོར་བའི་སྐྱེ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་མཛོད་སྦྱང་།^੧

༡ «མཁའ་འཕྲུག་» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༧ ཤོག ༡༩

ཁ་སྐད་དུ། རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་མང་པོ་ཞིག་ཚིག་གྲོགས། བྱས། རྣམ། གཉིས་གང་
 རུང་ཞིག་བཀོད་དེ་གྲུབ་པར་སྒྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན། མཐོང་བྱས་མཆོངས། ཐུགས་ལྟོང་བྱས་བཞུགས། སེམས་
 ལྟོང་བྱས་བསྐྱད། རྒྱ་ཐོམ་མེ་བྱས་ལུས། སྐད་ཆ་དལ་པོ་བྱས་བཤད། ར་ཤེད་བྱས་བརྟུངས། ཉོ་ཆ་གཟབ་བྱས་བརྒྱབས།
 ཞེས་སོགས་སྒྲུ་སྟེལ་ཡོད་ཤིང་། སྒྲིབ་ཚུལ་འདི་རྣམས་ལ་བརྟག་ན། ཡལ་ཆེར་བྱས་ཞེས་པ་ནས་སྒྲུ་
 ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་ཚུལ་བྱུང་ཆག་པ་ལྟ་བུར་མཛོན་པས་བརྟག་ ཡང་། ལྟོང་པོ་བྱས་ནས་བསྐྱད།
 དག་འཕོ་བྱས་ནས་སྐད་ཆ་བཤད། ལྟ་བུའང་སྒྲུ་རུང་མོད། དེའི་ཆེ་ བྱས་ ཞེས་པ་ཐུན་མོང་པའི་བྱ་ཚིག་
 ཡིན་གྱི། རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་མིན་པའི་ཁྱད་པར་འབྱེད་དགོས་པ་གནད་ཆེ།

ཟུར་བཞོད། རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་ལ་ལ་དོན་བཏབ་པ་རྣམས་ལ་བརྟག་ན། དེ་རྣམས་སྒྲུ་རྟགས་
 སྟེལ་དོན་གྱི་ཕྱད་གྱི་འཇུག་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། དེ་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་པའི་གྲས་སྟེལ་འཛིན་
 དགོས་པར་སྒྲུབ་བ་དབྱེད།

༡༣༡ རྒྱན་གསལ་བྱེད་གྱི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་

“རྒྱན་གསལ་བྱེད་”ཅེས་པ་ནི།^༡ ཁྱད་ཚིག་ཅིག་ལ་དེའི་སྒྲོན་རྗེས་གང་རུང་སྒྲུབ་ཏེ་

^༡ ཚིག་འདི་རྣམས་ལ་«གསེར་རྟག་སྒྲུ་རྟགས་»སུ་(དེབ། ཤོག ༡༠༩)ཚིག་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཅེས་ཐ་སྙད་བཏགས་འདུག་
 མོད། ཚིག་རྒྱན་ཞེས་པ་སྒྲོན་དག་གི་ཐ་སྙད་དང་འབྲུལ་གཞི་ཆེ་སྟབས་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ཅེས་བྱ་ན་ལེགས་པར་མཐོང་།
 རྒྱན་གསལ་བྱེད་གྱི་ཚིག་འདི་རྣམས་སྒྲིབ་ཚུལ་དང་བསྒྲུབ་ན་ཁྱད་ཚིག་གི་སྟེ་ཚན་དུ་གཏོགས་ན་འང་རུང་བར་མཐོང་བས་
 བརྟག་ འདིར་ཁོ་པོས་ཉེ་སྒྲུར་རྣམས་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་ཏུ་འཛིན་པ་ནི། ཚིག་དེ་རིགས་ནས་ཁྱད་ཚིག་གསལ་བྱ་ཚིག་ཅིག་
 རྣམ་པ་གསལ་དུ་སྒྲོན་པའི་རྒྱན་ཚིག་ལྟ་བུར་བྱུང་པས་དེའི་གནད་གྱིས་ཡིན་ཤིང་། ཉེ་སྒྲུར་གྱི་ཚིག་འདི་རིགས་རྣམས་ཡིན་སྐད་
 བརྒྱུད་དུ་ intensifier ཟླ་ཁྱད་པར་དུ་བྱེད་པའི་ཚིག་གྲོགས་ཞེས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། very, extremely,
 utterly, thoroughly, completely, entirely, fully, excellently ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་དོན་མཚུངས་
 ཤིང་། དེ་རིགས་རྣམས་མང་ཆེ་བ་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་གི་སྟེ་ཚན་དུ་གཏོགས་པར་བྱེད་དོ།

༤ བསྟན་འཛུམ་ གླུ་མདོ། རེ་ཤོག་ ༣༠ བ།། ཉེ་སྤྱང་གྱི་རིགས་འདི་རྣམས་སྡེ་ཚོན་ཡོགས་སུ་སྤྱོན་ཡོགས་རྒྱུ་ལ་མཁས་
དབང་དགེ་བཤེས་དག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་དག་ལམ་དུ་དགོངས་འཆར་གནང་བ་བཞིན། འདིར་རྒྱུན་
གསལ་བྱེད་ཀྱི་འོངས་སུ་སྡེ་ཚོན་ཡོགས་སུ་བྱས་ཡོད།

པོ་ཞིག་པལ་ཆེར་བོད་སྐད་ལ་ཉེ་སྒྲུར་དུ་མི་བརྩི་ན་ལེགས་པར་མཐོང་བ་བརྟག་།

དེའི་སྟེང་། རྫོགས་པར། མཐའ་གཅིག་ཏུ། རྩོགས་བཤམ་ཅད་ནས། རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ། རྣམ་ཀུན། སྤྱིར།
ཁྱད་པར་དུ། ཐེ་བླག་ཏུ། ལྷག་པར་དུ། པལ་ཆེར། དེས་བརྟན་དུ། ཞེས་པ་དང་། ཡང་སྐབས་ཐོབ་གྱི་ཚད་ལས་
འདས་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་གྲོགས། དགས་པ། ལྷ་བུ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱན་གསལ་བྱེད་གྱི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་
ཚིག་ཏུ་འཛོག་དགོས་པར་མཐོང་།

དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན་ཐོག་མར་ཉེ་སྒྲུར་གྱི་རྒྱན་གསལ་བྱེད་ནི།

གིན་ཏུ་འཇམ་པོ།

རབ་ཏུ་དཀར་བ།

མཚོག་ཏུ་དགའ་བ།

ཡང་དག་པར་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ།

རྣམ་པར་དགའ་བ།

ལྷག་པར་བརྩེ་བ།

ཀུན་ཏུ་བཟང་བ།

ལེགས་པར་དུལ་བ།

༥ གར་ཞ་བ་དངོས་གྲུབ་བྱ་བས་«ཉེ་སྒྲུར་ཉི་ཤུ་པ་»ཞེས་པའི་ཕ་བཙུགས་སུ་བཅད་པ་དང་། དེ་ལ་ཉི་ཤེད་སྐད་གྱི་ཐོག་འགྲེལ་
བ་བཅས་བརྒྱམས་པ་ ༡༩༥༥ ལོར་ཟ་ཅ་མཐོ་སྒོ་བ་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བཏབ་པ་ཞིག་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་ངག་
དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་བསྐྱུལ་སོན་བྱུང་། དེའི་ནང་བོད་སྐད་རང་ལ་ཉེ་སྒྲུར་རྣམས་ཚིག་གི་ཐོག་མཐའ་གང་རུང་
ལ་སྒྲུར་བར་ངོས་འཛིན་མཛད་འདུག་མོད། ཉེ་སྒྲུར་གྱི་དོན་དེ་དབྱེད་གཞི་ཆེ་ཞིང་། ལེགས་སྒྲུར་གྱི་ཉེ་སྒྲུར་ཚང་མ་བོད་
སྐད་ལ་དེ་མཚུངས་སུ་འཇུག་མི་འཇུག་སོགས་དབྱེད་གཞི་མང་ཙམ་ཞིག་འདུག་པས་གནས་སྐབས་རང་སོར་བཞག་ཡོད།

ཉེ་བར་དགོངས་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ཁ་སྐད་ལ། སྔོན་ཏུ་དང་། རབ་ཏུ། རྣམ་པར། ཅེས་པའི་དོན་དུ། “ཞེད་གས་” “ཞེ་པོ་གཅིག་” “ཉ་ཅང་།” “གང་མི་ཚད།” ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་། “དགའ་རབ།” “ཨའོ་ཙོ།” ཅེས་སོགས་པ་བརྗོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་ལང་རྒྱུན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་དེ་རྣམས་སྦྱོར་རྒྱུ་ལ་ཅུང་མི་འདྲ་སྟེ། “གང་མི་ཚད།” ཅེས་པའི་རྒྱུན་གསལ་བྱེད་དེ་ཡིག་སྐད་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱུན་གསལ་བྱེད། “སྔོན་ཏུ།” “རབ་ཏུ།” “རྣམ་པར།” ཞེས་སོགས་པ་བཞིན་ཁྱད་ཆོག་གི་སྟོན་དུ་དང་། དེ་ལས་སྟོན་སྟེ། “ཞེད་གས་” “ཞེ་པོ་གཅིག་” སོགས་ནི། དཔེར་ན། སྤྱང་རྩེ་པོ་ཞེ་པོ་གཅིག་སྐད་སྟོན་པོ་ཞེད་གས། ལྷ་ལུ་རང་ཉིད་གང་ལ་སྦྱར་པའི་ཁྱད་ཆོག་དེའི་མཐུག་ཏུ་སྦྱོར་དགོས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། །

རྒྱན་གསལ་བྱེད་གྱི་ཚིག་ དགས་པ། ཞེས་པ་ནི། བྱེད་ཚིག་དང་བྱེད་ཚིག་གཉིས་ཀར་
སྒྱར་ཉེ་སྒྲིབ་ཐོབ་གྱི་ཚད་ལས་འདས་པར་སྟོན་པའི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་གཅིག་སྟེ། དཔེར་ན།

དཀར་དགས་པ། ཉན་དགས་པ། མང་དགས་པ། ཉུང་དགས་པ། ཡག་དགས་པ། ལྷག་དགས་
པ། སྒྲིང་ཐེ་དགས་པ། རིང་དགས་པ། བྱུང་དགས་པ། སྦྱིང་དགས་པ། ལྷ་བྱ་བྱེད་ཚིག་གི་མཐར་སྒྱར་བ་
དང་། ཡང་།

ཕྱིན་དགས་པ། བཅད་དགས་པ། བཤད་དགས་པ། ཞིང་ཁ་བཏབ་དགས་པ། རྩ་བརྒྱབས་དགས་
པ། ཆར་བ་བཏང་དགས་པ། རྩ་བརྒྱལ་དགས་པ། ས་བཟློགས་དགས་པ། ལྷ་བྱ་བྱེད་ཚིག་གི་མཐར་སྒྱར་བ་
ལྷ་བྱ་བྱེད་ཚིག་གི་མཐར་སྒྱར་བའང་ཡོད་དོ།

སྒྲོམ་ལ། བརྒྱད་པ་རྣམ་ཚིག་ཅེས་པ་ནི། བྱེད་ཚིག་བྱེད་ཚིག་གང་རུང་ལ།

ངང་རྩལ་སྟོན་པའི་ཚིག་སྒྱར་ནས། འདི་རྣམ་འགྲུར་བརྗོད་པ་འོ།

དེ་ལ་དབྱེ་ན་བྱ་བ་ཡི། རྣམ་འགྲུར་སྟོན་པའི་རྣམ་ཚིག་དང་།

ཤིན་ཏུ་རབ་ཏུ་ཡོངས་སུ་སྒྲིགས། རྒྱན་གསལ་བྱེད་དེ་རིགས་གཉིས་སོ། ཞེས་བྱའོ། །

ལེའུ་བཅུ་བཞི་པ།

སྡེ་ཚོན་དགུ་པ་གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག་

༥ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཏུ་སྟོགས་སམ་གནས་དང་། དུས་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས། བད་སྟོད་ཀྱི་ཁྱིམ་སྡེ་ཐོག་ནས་སྟོར་ཚུལ་གྱི་ཉེ་བ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀར་ལ་དོན་གྱི་སྟངས་སྟར་ཏེ་བཀོད་དགོས་། དེའི་ཕྱིར་ལ་དོན་གྱི་སྟངས་ཀྱི་དོན་གྱི་སྟོར་ཚུལ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། “ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཡོད” “སྟོ་ཕྱོགས་ལ་ཁང་པ་འདུག” “གཡས་སུ་མེ་ཏོག་སྟེན།” ལྟ་བུ་སྟོར་བ་ནི་སྟོགས་སམ་གནས་དང་འབྲེལ་བས། དེ་རྣམས་ལ་རྣམ་དབྱེ་བ་དུན་པ་རྟེན་གནས་སམ་གནས་གཞི་ཞེས་ཟེར་ཅིང་། “ཆོས་ལུ་ལ་འགྲོ” “ཞོགས་པར་ལངས།” “སྤྱོད་ལ་ཉལ།” ལྟ་བུ་རྣམས་ནི། རྣམ་དབྱེ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་། རྣམ་དབྱེ་བ་དུན་པ་དང་འབྲེལ་བའི་“ཆོས་སྐབས་”ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་རྣམས་དུས་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྟོར་བ་ཡིན་ནོ།།

༡༤༡) གནས་སམ་སྟོགས་བརྗོད་པའི་ཚིག་ནི།

ཤར་། ལྟོ། ལུབ། བྱང་། ཤར་ལྟོ། ལྟོ་ལུབ། ལུབ་བྱང་། བྱང་ཤར། རྟེན་། འོག་། ལྟ་བུ་སྟོགས་དང་སྟོགས་མཚམས་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་།
དེ་བཞིན་དུ་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག་ནང་། བྱི། གཡས། གཡོན། མདུན། རྒྱབ། རྟེན་། འོག་གོད། དཀྱིལ། མཐའ། ཟུར། རོས། ཞེང་། དུལ་། དཔངས་། རྒྱང་པོ། ཉེ་པོ། འདིར། དེར།(ལ་གིར།) གང་དུའང་། ས་ཕྱོགས། ལྟ་བུ་འོ།།

ཚིག་སྒྲུབ་བྱས་པའི་ཚེ། སྟོགས་དང་གནས་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་ལ་ཆེ་བ་བྱ་བའི་ཡུལ་ལམ་རྣམ་དབྱེ་བ་དུན་པ་རྟེན་གནས་ཀྱི་གནས་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་བཀོད་པ་མང་བས། དེ་

འཛིན་པ་འདི་གཞིན་ལ་སྒྱེལ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཡང་། རྟག་པར། ག་དུས་ཡིན་ནའང་། དུས་རྒྱུན་དུ། བཅ་ཡང་། སྐབས་

འགར།(མཚམས་མཚམས་ལ།) ལྟ་བུ་རྣམས་ཡོད་དོ།

དུས་སྟོན་པའི་ཚིག་རྣམས་ནི། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ནང་ཚིག་གི་གོ་རིམ་སྒྲིག་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱི་
གང་དུ་འཛོག་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད་ཅིང་། དེ་ཡང་གཏམ་སྒྲུབ་པའི་བརྗོད་འདོད་དང་
བསྟན་དགོས་པ་སྟེ། དཔེར་ན།

ན་ནིང་ང་རྩ་མ་ས་ལར་ཕྱིན་པ་ཡིན།

ང་ན་ནིང་རྩ་མ་ས་ལར་ཕྱིན་པ་ཡིན།

སང་ཉིན་པདྨ་ལགས་འདིར་ཐེབས་ཀྱི་རེད།

པདྨ་ལགས་སང་ཉིན་འདིར་ཐེབས་ཀྱི་རེད།

ཞེས་པའི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་བརྗོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆ་ནས་གཉིས་ཀ་རུང་ཡང་། བརྗོད་འདོད་
ཀྱི་ཆ་ནས་ཅུང་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། རིགས་གཅིག་ལ་དུས་དེ་གལ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་དང་། རིགས་གཞན་
ལ་བྱེད་པ་པོ་དེ་ཅུང་གལ་ཆེ་བ་ལྟ་བུ་ཡོད་པས། དེ་དང་བསྟན་ཏེ་དེ་གཉིས་ལས་གང་སྟོན་ལ་
བཀོད་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་སྒྲིབ་བ་དེ་བྱུང་། དེ་ལྟར་ན་འདྲ་ཚིག་བཀོད་པའི་ཆེད་དུ་ཚིག་དེའི་རྗེས་
སུ་ལ་དོན་བཀོད་མི་བཀོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། ཉིན་མོའི་ཆ་ཤས་སུ་དྲོ་ཕྱི་དྲོ་སོགས་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་ཁ་སང་དེ་རིང་སང་ཉིན་སོགས་དང་། ཡང་འདི་ལོ་ཕྱི་ལོ་སུ་ལོ་སོགས་བཀོད་པའི་ཆེད་ནི།
དུས་ཚིག་དེ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལ་དོན་ཀྱི་ཕྱད་མི་དགོས་། དཔེར་ན།

ཁ་སང་ཁྲོམ་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན།

དེ་རིང་ཉི་མ་ཡག་པོ་ཤར་སོང་།

སུ་དྲོ་ཞོག་ཇ་ལེགས་པོ་བྱ་དགོས།

ཕྱི་དྲོ་སུ་ཙམ་ཉལ་བྱུབ་ན་ལེགས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད།

དེ་ལས་ཕྱོག་ཏེ། ཏུས་ཚིག་གཞན་དཔེར་ན་གཟའི་མིང་དང་། ཚུ་ཚོད་དང་པོ་གཉིས་པ་
 སོགས་ལ་ནི། ཏུས་ཚིག་དེ་ནམས་བཀོད་པའི་ཚེ་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ངེས་པར་སྒྱུར་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།
 གཟའ་སྟེན་པར་གཅེན་པོ་ནང་ལ་འབྱོར་སོང་།
 ཚུ་ཚོད་གསུམ་པར་གསོལ་མངར་མོ་བཞེས།
 ཕྱི་ཟླ་བདུན་པའི་ཚེས་དྲུག་ལ་སྐུའི་འབྲུངས་སྐར་བསྐྱུང་བཅི་བྱས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།
 སྟོམ་ལ། དགུ་པ་གནས་དང་ཏུས་བརྗོད་ཚིག་ །དེ་གཉིས་སྒྱུར་ཚུལ་གིན་ཏེ། །ཞེས་བྱའོ། །

ལེའུ་བཙུ་ལྷ་པ།

སྡེ་ཚན་བཙུ་པ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་

༧ མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲིབ་པ།

ལྷ་པ། ལྷ་པ། རི་ལྷ་པ། བཞིན། འབྲ་བ། མཚུངས་པ།

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ། རོན་གཉིས་པན་ཚུན་མཚུངས་པ་འཇམ་འབྲ་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་
མི་འབྲ་བ་མང་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནམས་ལ་ནང་སེས་སྒྲིབ་ཚུལ་ཅུང་མི་འབྲ་བ་འདྲ་ཡོད་དེ། དེ་
དག་ལས། ལྷ་པ་དང་། ལྷ་པ། རི་ལྷ་པ། བཞིན། (ནང་བཞིན་)ཞེས་པ་བཞིའི་སྒྲིབ་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན།
ཀླ་བུ་ནི་ལི་ལྷ་པ་རྩ་མཐུང་མོ་རེད།

བྱ་རོགས་ནི་བྱེད་ལྷ་པ་ནམ་མཁའ་འཕུར་ལྷ་པ།

བཙུན་མ་ནི་གྲ་པ་རི་ལྷ་པ་བཞིན་དགོན་པར་སྒྲིབ་གཉེར་མཛད།

ཁོང་གིས་ཆང་ཆུ་ལྷ་པ་འབྲུང་གི་འདུག

དཀའ་ངལ་ཟེར་བྱས་ཚུའི་གཉེར་མ་བཞིན་བྱ་ཕྱད་བྱུང་། ཞེས་པ་ལྷ་པ་སྒྲིབ།

མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་དེ་ནམས། གང་དང་མཚུངས་པ་བསྒྲིབ་པའི་དོན་དེའི་མིང་ཚིག་གང་
ཡིན་ཡང་དེའི་མཚུག་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བཞོད་དོ།

དེ་བཞི་ལས། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲིབ་“ལྷ་པ”ཞེས་པ་ནི། སྐབས་འགར་དེའི་

༡) སྐན་ངག་གི་གཞུང་དུ་སྒྲིབ་དཔོན་དཀྲིའི་«སྐན་ངག་མེ་ལོང་»ལེའུ་བཙུ་པ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲིབ་ནམ་གངས་
གིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་གསུངས་མོད། དེ་ནམས་སྐན་ངག་གི་སྐབས་སུ་ལས་བདེ་སྒྲིབ་ཀྱི་གནས་ལ་དེ་ཙམ་གསལ་མི་ཆེ་བས་
འདིར་མ་བཞོད་དོ།

ཟོལ་དུ་སྟེ། ཁ་སྐད་ལ་“དེ་ཡིན་མདོག་བྱས་པ་”ཞེས་པའི་དོན་དུ་འང་འཇུག་སྟེ། དཔེར་ན།
 “བགྱིས་གྱིས་ཨིང་སྐད་ཡག་པོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱེད་གྱི་འདུག” ཅེས་དང་།
 “དདུལ་མང་པོ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཕངས་སེམས་མེད་པར་ཉོས།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲུར་རུང་ངོ་།
 མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་གྱི་སྒྲ་གཞན། འདྲ་བ། དང་། མཚུངས་པ། གཉིས་སྒྲུབ་པའི་
 ཆེ། གང་དང་མཚུངས་པ་བསྟེ་བའི་དོན་གྱི་མིང་ཆོག་དང་གང་མཚུངས་པར་སྟོན་པའི་དོན་གྱི་མིང་
 ཆོག་གཉིས་གྱི་དབར་དྲང་སྒྲ་བཀོད་དེ་མཚུངས་པ་འཕུང་བའི་སྟོན་དགོས་ཤིང་། དཔེར་ན།
 ཟུ་བ་དྲང་བཅུན་མ་གཉིས་སྟོན་པ་ཡོད་པ་འདྲ།
 གྲུ་བྱ་དྲང་ལི་རོ་མངར་བར་མཚུངས།
 བོད་རིགས་དྲང་གོ་རི་ཡའི་མི་རིགས་གདོང་དབྱིབས་འདྲ། ལྟ་བུ་དང་།
 གཞན་ཡང་།
 བོད་རིགས་ནི་སོག་རིགས་དྲང་འདྲ་བ་ཆོས་དད་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་།
 ལ་ལྟག་ནི་ཞོག་ཞོག་དྲང་མཚུངས་པར་ས་འོག་ཏུ་སྟེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲུར་རོ།
 མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་གྱི་སྒྲ་ནམས་ལ་དགག་སྒྲ་བཏབ་པའི་ཆེ། འདྲ་བ། དང་།
 མཚུངས་པ། གཉིས་ལ་ནི་དགག་ཆོག་ མི་ ཞེས་པ་སྒྲུར་ཏེ། “མི་འདྲ།” “མི་མཚུངས་”ཞེས་
 བཀོད་གྱི། མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་གྱི་སྒྲ་ ལྟ་བུ། ལྟ་བུ། སོགས་ལ་ནི། སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བྱ་ཆོག་
 གམ་ཡང་ན་མཇུག་སྟེ་གྱི་ཆོག་གང་བཀོད་པ་དང་བསྟན་ཏེ་དགག་སྒྲ་སྒྲུར་དགོས་སོ།
 སྟོན་ལ། བཅུ་བ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་དེ། །བཞེན་འདྲ་ལྟ་བུ་རི་ལྟ་བུ།
 ལ་སོགས་དོན་གཉིས་པན་ཚུན་དུ། །མཚུངས་པ་བསྟེ་བའི་ཆོག་ནམས་སོ། །ཞེས་བྱའོ།

ལེའུ་བཙུ་བྱ་བ། སྡེ་ཚན་བཙུ་གཅིག་པ་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་སྒྲོར།

༥ བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གནད་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དེ་ཡིན་ཅིང་།
བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཚིག་ཕྱད་གངས་མང་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་བྱེད་པའང་ཤིན་ཏུ་མང་
ཞིང་གལ་ཆེ། དཔེར་ན། སྐད་ཡིག་ལེགས་སྒྱར་ལྟ་བུར་མིང་ཚིག་ལ་རྣམ་དབྱེ་བཞུགས་པའི་ཆོ་རྣམ་
དབྱེའི་རྒྱུར་སྒྱུར་ཏེ་མིང་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་སྒྲུབ་ཡོད། བོད་ཡིག་ལ་ནི་རྣམ་
དབྱེ་རིམ་ལྟར་ཐ་དད་ཀྱང་མིང་ཚིག་གི་གཞུགས་ལ་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་བར་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚིག་ཕྱད་
སྒྱུར་ཏེ་རྣམ་དབྱེ་གང་ཡིན་མཚོན་ཐུབ་པར་བྱས་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས།
དེའི་ཕྱིར་སྔོན་རྒྱུན་སྒྱུལ་ཉམས་ཀྱི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་བཤད་པ་
གཏན་འབེབས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཕྱད་རྣམས་སྒྱུར་བའི་ཆོ་གོང་གི་མིང་མཐའི་
རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟས་དགོས་མི་དགོས་ཀྱི་སྒྲུའི་སྒྲུར་ཚུལ་དང་། ཚིག་ཕྱད་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་སོགས་
དོན་གང་སྟོན་པར་འཇུག་མིན་གྱི་དོན་སྒྲུར་ཀྱི་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱས་པར་བཞུགས། དེ་བཞིན་
དུ་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟས་པའི་ཕྱད་གཞན་དབང་ཅན་དང་། དེ་ལྟར་མི་
བལྟས་པའི་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་གཉིས་སུ་ཞིབ་པར་བྱེ་བ་སོགས་ཀྱི་སྔོན་ཆོས་སྔ་མོ་ཞིག་ནས་
དར། དེ་ལྟར་ནའང་ཚིག་ཕྱད་བྱེ་བྲག་པ་རེ་གཉིས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ལ་ད་དུང་ཡང་དབྱེད་གཞིར་ལུས་
པ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་བད་སྒྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགྲོ་སྐྱདས་ཀྱི་ཆ་ནས་མཚམས་སྒྲུར་དུ་འཇུག་
པའི་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རིགས་རྣམས་སྡེ་ཚན་བྱེ་བྲག་པར་ངོས་འཛིན་བྱུང་ན་འཇུག་པ་བདེ་བ་སོགས་ཀྱི་
དགེ་མཚན་ཡོད་པར་བརྟེན། ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་སྒྲོར་ལའང་གནད་དོན་འགའ་ཞིག་གི་ཐོག་ལ་བད་སྒྲོད་
གསལ་བའི་གཞུང་འདིར་གསལ་གཏོང་ཅུང་ཟད་བྱེད་དགོས་པ་བྱུང་བ་དགོངས་པར་མངའ་འཇོལ།

ཚོགས་སྐྱོད་ཀྱི་སྒྲོམ་འདི་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཚོགས་སྐྱོད་ཀྱི་རྣམ་
གངས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་མང་བས་ལེའུ་འདིར་ཐོག་མར་ངོས་འཛིན་ཅིམ་གྱི་སྐད་དུ་ཚོགས་སྐྱོད་ཀྱི་རྣམ་
གངས་རྣམས་འཆད་ཀྱི། ཚོགས་སྐྱོད་སོ་སོའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས། སྐྱོད་དོན་གྱི་སྒྲོམ་རྒྱུ་རྣམས་
ནི་གཞུང་འདིའི་སྐབས་གསུམ་པར་ཚོགས་སྐྱོད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཞེས་པའི་ནང་
སྟོན་ནོ།

ཚོགས་སྐྱོད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། རང་ཉིད་རྒྱུ་པས་བརྒྱུ་བྱ་སྟོན་མི་ལུས་ཤིང་ཚོགས་སྐྱོད་སྐྱོད་
པར་བྱས་ནས་དོན་སྟོན་པའམ། ཡང་ན་ཚོགས་གཅིག་གམ་དུ་མར་དོན་གསལ་བར་བྱ་བར་པན་
འདོགས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་སྒྱུར་བའི་སྐྱེད་རྣམ་པ་ཞིག་གོ། །དེ་ཡང་«སྐྱོ་སྒྲོམ་ཚོན་ཆའི་འགྲེལ་
པར།» “རང་ལ་དོན་མེད་ཅིང་དོན་ལྡན་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ཕུགས་གཉིས་སྒྱུར་
བར་བྱེད་པའི་ཆ་ལ་ལྟ་བུའོ།” །ཞེས་དང་། ས་པཎ་གྱིས་«སྐྱེ་ལ་འཇུག་པར།» “རང་ལ་དོན་
མེད་ཅིང་དོན་ལྡན་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ཟངས་གཉིས་སྒྱུར་བར་བྱེད་པའི་ཆ་ལ་ལྟ་
བུའོ།”^༡ །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལས་ཚོགས་སྐྱོད་ཀྱི་དོན་དང་བྱེད་ལས་གསལ་བར་རྟོགས་ལུས།

དཔེར་བརྒྱུད་ན།

ཆེ་མིང་གི་ཁང་པ།

རྒྱ་གར་ལ་འགོ་

བགྱིས་ཀྱིས་རི་མོ་བྲིས།

དོན་གྲུབ་ཀྱང་སྟེབས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའ།

༡ «སྐྱོ་སྒྲོམ་ཚོན་ཆའི་འགྲེལ་པར།» ཟེ་དགེ་བསྟན་འཕྲུལ་སྐྱེད་ཤེ་ཤོག ༡༩ ན་༡

༢ «སྐྱེ་ལ་འཇུག་པར།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ་ ༤ ཤོག ༡༤

ཚིག་ཐུང་ལ་དབྱེ་ན།

༡ སྒང་འདུས་གྱི་ཚིག་སྒང་གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་།

༡ ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་ཕྱད་དང་།

༡ ཚེག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་བའི་ཕྱད། བཅས་གཉིས་སུ་གནས།

ཆིག་སྒྲིབ་གྱི་སྤང་ལའང་། བང་གསེས་དབྱེ་ན།

༡ རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་དང་།

༡ རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཆམས་སྒྲུབ་གྱི་ཐང་།

[illegible]

༡༥།༡ རྣམ་དབྱེའི་ཐུང་། ༡༩

ལ་དོན་གྱི་སྒྲུབ། ལྷ་རྩ་ར་རྩ་ན་ལ་རྩ། རྩམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སྤྱུ་བ་
དང་། བཞི་བ་དགོས་ཆེད། བདུན་པ་བརྟེན་གནས་བཅས་རྩམ་
དབྱེ་གསུམ་ལ་འཇུག།

རྣམ་དབྱེ་འགྲུག་པ་འབྲེལ་རྒྱའི་མཉན། ༥ གི་ གྱི་ གྱི་ འི་ ཡི།
 རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་རྒྱའི་མཉན། ༦ གྱི་སྒྱི་ གྱི་སྒྱི་ འི་སྒྱི་ ཡི་སྒྱི།
 རྣམ་དབྱེ་མ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་མཉན། ༧ རྣམ་ ཡི་སྒྱི།

གོང་གི་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་རྣམས་ལས་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད། སྤྱི་རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ། བདུན་ནི།
 ༡ རྟོ་ལ་རིམ་གྱིས། ལྷ་བྱ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སྤྱི་བ་དང་།
 ༢ རོད་དུགས་ལ། ལྷ་བྱ་རྣམ་དབྱེ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་འབྲེལ་བའི་
 དེ་ཉིད་དེ། བྱ་བྱེད་དོ་བོ་ཐ་མི་དད་པར་འཇུག་པ་དང་།
 ༣ ལུ་ལེན་དུ་བཏང་། ལྷ་བྱ་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་དང་།
 ༤ ལྷ་ས་ལ་ཕོ་བྲང་པོ་ཏུ་ཡོད། ལྷ་བྱ་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་བཞེན་གནས་སམ་གནས་གཞི།
 ༥ ཆོས་བརྒྱུད་ལ་ལྷ་མཆོད། ལྷ་བྱ་རྣམ་དབྱེ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་དང་
 འབྲེལ་བའི་ཆོས་ལས་བཅས་དོན་ལྷ་ལ་འཇུག

ཟུར་བཞོད། རྒྱད་ཡིག་གཞན་ཡིང་རྒྱད་ལྷ་བྱར། བར། བྱ། རྟོང་། རྒྱང་། འོག་བར། ལྷ་བྱ་རྣམས། རིམ་བ་
 བཞིན། བར་ལ། བྱ་བྱ ཞེས་སོགས་ལ་དོན་དང་སྤྱི་བཙུང་ནས་བཀོད་དགོས་པས། དེ་རྣམས་ཆོག་ཕྱད་དུ་བཅི་མོད། བོད་རྒྱད་
 ལ་ནི་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་རྣམས་ཆོག་དང་དབྱེར་མེད་དུ་སྤྱི་བཙུང་ནས་བཀོད་མི་དགོས་པར་རང་རྒྱུ་བར་གནས་པས། བར། བྱ། རྟོང་།
 ཞེས་སོགས་རྣམས་ཆོག་ཕྱད་དུ་མི་བྱེད་པར། གནས་དང་དུས་བཞོད་པའི་ཆོག་གི་སྤེལ་ཆོན་དུ་འཛོག་ན་ལེགས་པར་མཐོང་བས་
 དེ་བཞིན་དུ་བྱས་ཡོད།

༡༥༡ རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཆོམས་སྤྱི་བཙུང་གྱི་ཕྱད།

“མཆོམས་སྤྱི་བཙུང་གྱི་ཕྱད”ཅེས་པ་ནི། ཆོག་ཕྱ་སྤྱི་ཡན་ཚུན་ནམ་ཡང་ན་ཆོག་སྤྱི་བཙུང་དང་
 ཆོག་སྤྱི་བཙུང་སྤྱི་ཡན་ཚུན་མཆོམས་སྤྱི་བཙུང་པའི་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཆོག་ཕྱད་རྣམས་སོ། །དེ་ལ་སྤྱི་བཙུང་
 རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་རྣམས་ཀྱང་མཆོམས་སྤྱི་བཙུང་གྱི་ཕྱད་ཡིན་མོད། རྣམ་དབྱེ་རྣམས་གོང་དུ་སྤྱི་བཙུང་བཞིན་
 པས། འདིར་ནི་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཆོམས་སྤྱི་བཙུང་གྱི་ཕྱད་རྒྱུ་བ་རྣམས་ལ་བཟུང་དོ། །དེ་
 ལ་འདར་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དེ།

- ༡ རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱད། ༡ ཀྱང་ཡང་འང་།
- ༢ འབྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱད། ༡༡ གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ། རམ་ལམ་སམ་ཏམ།
- ༣ དང་སྒྲ། འབྱེད་པ་དང་། སྤྱོད་པ། ཆེ་སྐབས། རྒྱ་མཚན་བཅས་བཞི་ལ་འཇུག་པ།
- ༤ རྒྱ་སྒྲ། དགར་བ་དང་། བསྐྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ།
- ༥ ཡང་སྒྲ། བསྐྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ།
- ༦ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྱད། ༣ སྟེ་ཏེ་དེ།
- ༧ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྱད་གཞན། ལ་སྒྲ། རྣམ་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་གིང་།
- ༨ དང་སྒྲ། ལ་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་གིང་། ཆོག་གི་འཇོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ།
- ༩ ཞི་ལྷན་ཀྱི་ཕྱད། གི་ཀྱི་ཀྱི་འི་ཡི། ཆོག་སྟོར་སྟེ་སྟེ་ལ་བའི་འཇོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ།
- ༡༠ ལུང་འདྲེན་གསལ་བྱེད། ཞེས་ ཅེས།
- ༡༡ རི་བའི་གཞི་སྟོན་པའི་ཕྱད། ཞེ་ན། ཅེ་ན། ཤེ་ན།
- ༡༢ རྒྱ་སྒྲ་ཆེན་ལྷོས་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།
- ༡༣ རྒྱ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ།
- ༡༤ ལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ།
- ༡༥ ཕྱིར་སྒྲ་རྒྱ་མཚན་སྟོན་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།

༡༦༡ མཐའི་ཆོག་ཕྱད།

“མཐའི་ཆོག་ཕྱད་”ཅེས་པ་ནི། ལྷག་ཐོབ་ཀྱི་བརྟོག་པའི་འཇུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆོག་སྒྲུབ་དེའི་མཚམས་བཅད་པར་སྟོན་པའི་ཆོག་སྟོར་ཀྱི་ཕྱད་རྣམས་སོ། །དེ་ལ་འང་ནང་གསེས་རིགས་མི་འདྲ་བ་གསལ་གསལ་རྣམས་ཡོད།

- ༡ སྒྲུབ་བསྐྱེད་པ། ༡༡ གོ་ངོ་དོན་མོ་མོ་ལོ། རོ་ལོ་སོ་ཏོ།
- ༢ འབྱེད་སྒྲུབ་ ༡༡ གྱི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ།
- ༣ དང་སྒྲུབ་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ།
- ༤ ཞིག་ཅིག་གི་གྲུབ་ཚིག་ལ་འཇུག་པ།
- ༥ ཞེས་ཅི་ལོ། གེས་ཅི་ལོ། རྒྱུགས་ཚིག་ལྟ་བུར་འཇུག་པ།

༡༥༤ ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྱད།

ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱད་ནི། དཔེར་ན། པ་བ་མ། ལྟ་བུ། མིང་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་བ། བུ་མ་པ། ཀ་བ། བྲ་བ། ལྟ་བུ། རྩ་མ། ར་མ། ལྟ་བུ། ལྟ་བུར་སྒྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། སྒྲིང་ག། ཐུགས་ཀ། ཐང་ག། ཞིང་ག། སེང་ལ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་བྱ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་བ། བཏང་བ། མཐོང་བ། སོང་བ། མཐོང་བ། ཟས་པ། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་བདག་སྒྲུར་སྒྱུར་བ། དགའ་ལྟ་བུ། ལྟ་ས་བ། རིན་སྒྲུངས་པ། བདེ་ཆེན་པ། ལ་བ་རི་བ། ར་མ། ཆང་མ། གཞས་མ། ལྟ་བུ་ལོ། །དེ་ཉིད་ནི་བཤད་པ་ལས།

- ༡ ཆ་ཤས་ཅམ་པོ་བ། པ་བ་མ། པོ་བོ་མོ། ཀླ་ལ་ག་ང།
- ༢ བདག་སྒྲུབ་པ། པ་བ་མ། པོ་བོ་མོ།
- ༣ དགག་སྒྲུབ་པ། མ་མི་མིན་མེད། བཅས་རིགས་གསུམ་ཡོད།

ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞག་ཞིབ་པ་ནི་གཞུང་འདིའི་སྒྲུབ་པ་གསུམ་པར་གྱིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་འབབས་ལ། འདིར་བཀོད་པ་ནི་རྣམ་གྲངས་ངོས་གཞུང་བ་ཅམ་གྱི་ཆེད་དུ་ལོ།

༡༩༥ མཚམས་སྒྲོར་གྱི་ཕྱད་འདུས།

“མཚམས་སྐྱོད་ཀྱི་སྤང་འདུས་”ཞེས་པ་ནི། ཚིག་སྤང་གཉིས་སམ་མང་པ་ཞིག་ཐོག་ས་གཅིག་ཏུ་འདུས་ཤིང་། དེ་རྒྱལ་ས་བཞོད་པའི་ཆོད་གོས་པ་གཙོ་བོ་ནི་ཚིག་སྐྱོད་དང་ཚིག་སྐྱུལ་སུ་ཚུན་མཚམས་སྐྱོད་པའི་ཆོད་ཏུ་ཡིན་པ་རྒྱལ་ས་སོ། །འདིར་རྒྱལ་གངས་ཀྱི་ཚུལ་ཏུ་སྤང་འདུས་དེ་རྒྱལ་ས་བཞོད་ན།

༡ དོན་གྱི་སྐབས་དབྱེ་བའི་མཚམས་སྟོན།

དེ་ལ། དེ་ཡང་། ད་ནི། འོ་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༡ དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་མཆོམས་སྒྲིང་།

དེ་ནས། དེ་རྗེས། དེ་རྗེས་ཟེད། དེ་རྗེས་ཚད། དེ་བར། དེ་རྗེས་ཚད། དེ་མཐུན། དེ་བསྐྱུ་།
དེ་བཞིན་དུ། དེ་ལྟར། དེ་ལྟར་ལུང་། དེ་ལྟར་མཛད་ཀྱི་ལོན་ཀྱང་། དེའི་དབང་དུ་བྱས་
ནང་། དེའི་ཐོག་ནས། དེའི་སྐྱེད་ནས། དེའི་ངང་ནས། དེའི་སྐྱོ་ནས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་
དང་།

༣ དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་མཆམས་སྒྲོལ།

གལ་ཏེ། གལ་སྲིད། གང་དུ་ན། གང་གི་སྲིད། གང་ལྟར་ཡང་། རི་ལྟར་ཡང་། ཅིར་ཡང་།
། ཅི་ནས་ཀྱང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༧ བན་ཚུན་སྒྲེལ་བའི་སྒྲོང་།

རིམ་ཞིག། རིམ་ཞིག། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར།
རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར། རིམ་ལྟར།

༥ མཚམས་སྒྲུང་ཕྱད་འདུས་གཞན།

འོན་ཏེ། གཞི་རྒྱུ་། གཞི་རྩ་། སྤྱིར་བཏང་། གཞན་ཡང་། སྤྱིར་ཡང་། སྤྱད་ནས་ཀྱང་།

སྒྲོ་མ་ཡང་། ཕྱི་ཡང་། ལ་སོགས་པ། མ་གཏོགས། ཡང་ན། མཉམ་དུ། ད་དུང་།
 བཅ་ཞིག་ + དུས། + ཚ། + སྐབས། + རིང་། ལྟ་བུ་རྣམས་སོ།།
 དེ་རྣམས་ཆོག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་ཆོག་སྒྲུབ་རྒྱས་པ་གཅིག་ཏུ་འདྲི་ལ་བའི་ཆེད་དུ་
 སྦྱོར་བའམ། ཡང་ན་ཆོག་སྒྲུབ་མ་གཅིང་ཞིག་ལ་ཆོག་སྦྱོར་གཞན་ཞིག་བྲུག་གི་ཚུལ་དུ་ཆོག་སྒྲུབ་
 དེའི་ཆ་གས་སུ་སྦྱོར་བའི་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་པུ་ཀྱི་སྒྲོ་བ་རྣམས་སོ།།

སྒྲོ་མ་ལ། བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་ཉེར་མཁོ་བའི། །སྒྲི་ཚན་བཙུག་ཅིག་པ་ནི་པུ།
 རང་ལ་དོན་མེད་དོན་ལྡན་གསལ། །རི་ལྟར་ལྟགས་ལ་ཚ་ལ་བཞིན།
 དེ་ཡང་ཆོག་པུ་ཀྱི་རྒྱུ་པ་དང་། །མཚམས་སྦྱོར་པུ་ཀྱི་འདུས་གཉིས་སུ་འདུས།
 དང་བོར་ཆོག་སྦྱོར་ཆ་གས་པུ། །ཆོག་སྦྱོར་པུ་ཀྱི་ལའང་རྣམ་དབྱེ་དང་།
 མཚམས་སྦྱོར་ཆོག་པུ་ཀྱི་མཐའ་ཡི་པུ། །ཆ་གས་པུ་ཀྱི་ལའང་དེ་བཞིན་དུ།
 ཆ་གས་ཅམ་དང་བདག་སྒྲུ་དང་། །དགག་སྒྲུ་འུ་པུ་ཀྱི་བཅས་གསུམ་དུ་ཡོད། །ཅིས་བྱའོ། །

ལེའུ་བཙུ་བདུན་པ།

སྡེ་ཚན་བཙུ་གཉིས་པ་དྲི་ཚིག་དང་། སྡི་སྒྲུའི་སྒྲོར།

༥ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་དྲི་བའམ་ཐེ་ཚོམ་པའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་རྣམས་
 “སྡི་སྒྲུ”ཞེས་པའི་ཚིག་ཐུང་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དམིགས་སུ་བསལ་བ་ཞིག་གི་ཕོག་ནས་རྣམ་པར་བཞག་
 ལ། དེ་ཡང་«སུམ་ཙུ་པ་»ཙུ་བའི་ནང་དེ་འདྲ་བའི་སྡི་སྒྲུ་ལ། གང་། ཞེས་པ་གཅིག་བྱ་ལས་མ་
 གསུངས་མོད། བྱིས་ཀྱི་བདུ་སྒྲོད་པ་རྣམས་ནས་དབྱེད་པ་མཛད་དེ། དེའི་སྡེ་དང་། སུ། ཅི། ཇི།
 གསུམ་བསྐྱབ་ཏེ་སྡི་སྒྲུ་ལ་ ཅི་ ཇི་ སུ་ གང་ བཅས་བཞེར་གཏན་འབེབས་མཛད་ཡོད་དོ། དེ་
 རྣམས་ལ་སྡི་སྒྲུ་“གང་”ཞེས་པ་ནི་ཚོས་ཀྱུན་ལ་འཇུག་ཅིང་། “སུ”ཞེས་པ་ནི་གང་ཟག་གམ་སྡེས་
 བྱ་འབའ་ཞིག་ལ་འཇུག་མོད། “གང་”ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། “གང་ལ་ཡོན་ཏན་མཆོག་མངའ་བའི།
 དགོན་མཆོག་དེ་ལ་ཐུག་འཆལ་ལོ།” །ཞེས་པའི་གང་དང་། “གང་ཞིག་གཟིགས་ཤིང་གསུངས་པ་ཡི།
 མཉེན་དང་སྟོན་པ་སྐྱབ་མེད།” །ཅིས་པ་ལྟ་བུ་ནི་རང་བབས་སུ་སྡི་སྒྲུར་འཇུག་གི་དེ་ལས་སྟོན་སྡེ་
 སྡི་སྒྲུ་ སུ་ ཅི་ ཇི་ གསུམ་ནི། གཙོ་བོ་དྲི་བའམ་ཐེ་ཚོམ་པ་དང་འབྲེལ་བའི་སྡེ་དཔེ་སྡི་སྒྲུར་
 འཇུག་པའི་བྱེད་པར་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས་ཤིང་།

༡༥།༡ སྡི་སྒྲུ་ ཅི་ ཇི་ སུ་ གང་།

རོ་བོ་ནི། རོན་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་དམིགས་སུ་མི་འཛིན་པར་སྡི་ལ་བྱབ་པའི་རོན་ཅན་དུ་
 སྡུར་བའམ། ཡང་ངེས་གཞུང་གི་ཚིག་གོགས་དང་སྡེ་ལ་ནས་རོན་བྱེ་བྲག་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྡི་
 བཛྲོད་པའི་ཚིག་གོ།

ཐུ། ཐུ་ཁྱིམ། ཐུ་དག། ཐུ་འི། ཐུ་མ། ཐུ་ལ། ཐུ་འདྲ།

མི་དེ་ནད་གྱིས་བཏབ་པ་ལམ། །ཡང་ན་ཡི་དྲགས་མངོན་སུམ་ཡིན།² །ཞེས་དང་།

ལག་གཅིས་བཏུས་པོད་ཐེང་། ༣༧ དབ། ཤོག་ ༣༩

གནས་དང་ཕྱོགས་རྣམས་གང་དུ་འགྲོ་ཡང་རུང་། །གཞི་དང་གནས་མལ་གང་དུ་བྱེད་ཀྱང་རུང་།།
 ཕྱོགས་དང་འགྲོགས་ལུགས་སུ་ལ་འཛོལ་ཡང་རུང་། །གཞན་དང་བསྐྱེད་པ་མི་ཆོས་རྩ་བ་ཡིན།།^༩
 ཞེས་ལྟ་བུའོ།།

གོང་དུ་བཀོད་པའི་དཔེར་བརྗོད་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་རྣམས་ལ་བརྟག་ན། རེ་རེ་ནས་སྤྱི་
 སྤྱེའི་གང་ ཞེས་པ་དོན་གྱི་བྲག་པ་རེར་འབྲུག་པ་ནི་གཤམ་གྱི་དེ་སྤྱི་རེ་སྤྱིར་བའི་དབང་གིས་ཡིན་
 པར་དཔོག་ཅུས་ཏེ། རིམ་པ་བཞིན། “གང་གིས་བྲགས་བཅུས།” ཞེས་པ། “གོ་ཏམ་དེ་ལ།”
 ཞེས་པ་དང་སྤྱིར་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་དཔེར་བརྗོད་གཉིས་པའི། “གང་ལ་ཡོན་ཏན།” ཞེས་
 པའི་གང་སྤྱི་ནི། “མི་དེ་ནད་ཀྱིས།” ཞེས་པ་དང་སྤྱིར་དགོས་པ་དང་། དེ་ལས་ལྟོག་ཏེ་དཔེར་
 བརྗོད་གསུམ་པའི་ནང་གི་གང་སྤྱི་རྣམས་དང་། སྤྱི་སྤྱེའི་སྤྱི་སྤྱེའི་འབའ་ཞིག་པར་གནས་པའི་བྱད་
 པར་ཡོད་པར་གསུང་བཞིན་ཆེད་ཀྱི་ལོ།^{༡༠}

གོང་དུ་སྤྱི་སྤྱེའི་སྤྱི་སྤྱེའི་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་གཞན་གསུང་གོས་པ་གཅིག་ནི། སྤྱི་སྤྱེའི་
 རྣམས་བཀོད་པའི་ཆོ་སྒྲུབས་དུ་མར་དེ་ཞེས་པ་དང་བྱུང་འབྲེལ་དུ་སྤྱིར་ཞིང་། སྤྱི་སྤྱེའི་ཡ་ལྟ་བུར་
 བྱས་ཏེ་ཆོག་བསྐྱིགས་བཀོད་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། གང་གང་། ཞེས་པ་ལ། དེ་དེ། ཞེས་དང་། སྤྱི་མཐ་

^༩ འབྲོམ་སྟོན་པའི་«བསྐྱེད་བྱ་མི་ཆོས་གནད་ཀྱི་བྱེད་བཀའ་» གློག་ ༩ «ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱེད་བྱའི་དཔེ་ཆོགས།»
 བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་བོད་བྲེང་། ༩༧ དེབ། ཤོག་ ༡

^{༡༠} མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས། “སྤྱི་སྤྱེའི་གང་དང་ཐིམ་སྤྱི་སྤྱེའི་བྲག་དེ་དང་འདི་འདྲེན་པའམ། རེས་གཟུང་བྱ་
 རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་རྒྱུ་སྤྱི་སྤྱེའི་དང་ཉི་ལྟེ་ལ་ཡོད་པ་འདྲ་བོ་རེས་པར་དགོས་འདུག” ཅེས་གསུངས་པ། དེང་རབས་བོད་
 ཀྱི་བརྗོད་སྟོན་རྣམས་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་པའི་བྱུ་མཆོག་ཏུ་བྱ་ར་པ་རྣམས་ལ་རིན་པོ་ཆེས་ཡིག་ལམ་བརྒྱུད་བཀའ་
 བསྐུལ་། སྤྱི་སྤྱེའི་གང་ཞེས་པའི་ཆོག་དེས་བྱེ་བྲག་གི་དོན་འདྲེན་རྒྱུ་འདི་ཆོག་སྤྱི་སྤྱེའི་མང་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་གསེས་
 ཆ་གསུམ་རྣམས་མ་འདྲེས་གསུང་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བས། གཤམ་དུ་ཆོག་སྤྱི་སྤྱེའི་བཤད་པའི་སྤྱི་སྤྱེའི་སྤྱི་སྤྱེའི་ཞེས་པར་
 བྱུང་།

གང་། གང་ཞིག་ཅེས་པ་ལ། དེ་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། གང་གིས། དེས། གང་གི་དེའི། གང་ལ།
 དེ་ལ། གང་ལྟ། དེ་ལྟ། གང་ལྟར། དེ་ལྟར། གང་ཕྱིར། དེ་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་པན་ཚུན་སྒྲིལ་
 བས་སྒྱུར་བ་མང་ངོ་། །དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་སྒྲིག་གཞན། ཅི་རིམ་གཉིས་ལའང་། རིམ་གྱི་དེ་
 སྒྲིག། རིམ་གྱི་དེ་སྒྲིག། རིམ་གྱི་དེ་ལྟར། ཅིའི་ཕྱིར་དེའི་ཕྱིར། ཅི་སྒྲིག་དེ་སྒྲིག། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྱུར་རོ། །དེ་
 ཡང་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤིས་བཞེད་ན།

ཁྱེད་རང་ལ་དེ་བུ་གང་དང་གང་ཡོད་ནའང་དེ་དང་དེ་ཁྱེད་ནས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ཐེབས་ཤོག
 མེ་ཏོག་གང་བཏབ་པ་དེ་རྒྱ་སྒྲགས་དགོས་ཤིག
 ཆེ་མིང་ལ་གཏམ་གང་སྒྲིས་པ་དེ་བུ་པན་ཚུན་ཕྱི་མིག
 སྒྲིལ་སྒྱུར་གསུངས་པ་དེ་སྒྲིལ་ལ་ཞོག ཅེས་དང་།

རིམ་གྱི་བད་སྟོན་ལགས་པོ་མ་གཅིག་པ་དེ་སྒྲིག་དུ་བོད་ཡིག་ལགས་པོ་བྲིས་མི་གཅིག་
 རིམ་གྱི་ཆར་པ་མ་གཏང་པ་དེ་སྒྲིག་དུ་ཞིང་ཁ་འདེབས་མི་ལུས་ཤིག་
 རིམ་གྱི་དུ་ཞིང་ཁ་འདེབས་པ་དེ་སྒྲིག་དུ་ནན་ཏན་དུ་རྗོད་བྱ་ཡིན་ཤིག་ ཞེས་དང་།

རིམ་གྱི་མི་རབས་སྐྱེ་མ་རྒྱུ་ནས་དཔེ་བུ་བཞེད་པ་དེ་ལྟར་རྒྱ་ཆོག་ཞེས་པའི་གསུངས་ནས་ཀྱང་བྱ་
 དགོས་ཤིག་

རིམ་གྱི་གངས་པོ་དཀར་པ་དེ་ལྟར་དུ་བོད་སྐད་ཀྱང་དཀར་ཤིག་ ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འོ།

ཡང་དཔེར་བརྗོད་ཆོག་སུ་བཅད་པ་ཡོངས་གྲགས་འགའ་ཤིས་ཤིག་འདིར་བཞེད་ན།

གང་གང་ཞེན་ལ་རག་ལས་པ། །དེ་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ཞེས། །ཞེས་དང་།

« རྒྱ་ཆོག་ཁ་ཆེན་པོའི་«རྒྱ་ཆོག་འབྲེལ་བསྟོན་པ།» ལྟོག་ »

རྒྱ་སྒྲིད་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་། །འགྲོ་བ་རྒྱ་སྒྲིད་གནས་གྱུར་པ།།

དྲེ་སྒྲིད་བདག་ནི་གནས་གྱུར་ནས། །འགྲོ་བའི་སྒྲིག་བསྐྱེད་སེལ་བར་གོ།^༥ །ཅིས་དང་།

རྒྱ་ལྷ་ལྷ་མས་པ་ཙམ་གྱིས་ནི། །ལྷ་རྣམས་གྱིས་ནི་བྱས་གསོལ་བཞིན།།

ལྷ་ཡི་རྒྱས་ནི་དག་པ་ལྷ་པ། །དྲེ་བཞིན་བདག་གིས་བྱས་བགྱི་ལོ། །ཞེས་པ་ལྷ་བྱའོ།།

དེ་ལ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་མཁའ་འཇུག་གྱུ་ “གང་གང་དེ་དང་དེ་ལ་སོགས། །སྒྲི་མའི་ཚིག་གིས་བྱི་མ་འདྲེན། །གང་དང་གང་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲི་སྒྲུའི་ལ་ཡོད་ན་དེ་དང་དེ་ཞེས་པའི་སྒྲི་འདྲེན་པར་བྱེད་པ། རི་ལྷ་རི་ལྷ་འི་སྒྲིས། དེ་ལྷ་དེ་ལྷ་དང་། རི་སྒྲིད་གྱི་སྒྲིས་དེ་སྒྲིད་དང་། གང་བྱིར་གྱིས་དེ་བྱིར་ལ་སོགས་པ་སྒྲི་སྒྲུ་མས་བྱི་མ་འདྲེན་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་རྣམས། ཚིག་གཞུང་དུ་དངོས་སུ་ཡོད་ཀྱང་རུང་མ་བཞུགས་ཀྱང་རུང་སྟེ། དེ་ལྷ་སྒྲུར་ལ་བཤད་པར་བྱའོ།”^༦ །ཞེས་གསུངས་པ་ནི་བརྒྱ་སྒྲིད་གྱི་གསང་གནད་ཤ་མོ་རྣམས་ལའང་ནང་བྱན་རྒྱུད་པའི་མཁས་པའི་གསུང་དུ་ངེས་སོ།།

ཟུར་བརྗོད། «གསེར་རྟོག་སྒྲུ་རྟགས་»སྒྲི་སྒྲུའི་རི་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག་རྣམས་དྲི་བ་དང་ཚོད་པ་འཇུགས་པ་ལྷ་བྱའི་སྒྲུར་བ་མི་བདེ་ཞིང་། “རི་ལྷ་བ་དང་རི་བཞིན་རི་འདྲ་བ། །རི་ཙམ་རི་ལྷ་རི་སྒྲིད་རི་སྒྲིད་བྱ།”^༧ །ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་དཔེ་མཚོན་བཞུགས་པ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་པ་ལྷ་པ་ལག་ལེན་བསྐྱར་ན་ལེགས་པར་མཐོང་།^༨

^༥ སྒྲི་བ་དཔོན་ཞི་བ་ལྷ་འི་«སྒྲིད་འཇུག» ལེའུ་ ༡༠ སྟོན་ ༥༥

^༦ «མཁས་འཇུག» དེབ། ཤོག ༤༠

^༧ «གསེར་རྟོག་སྒྲུ་རྟགས་» དེབ། ཤོག ༤༡

༡༥༡༢ གྲི་ཚིག་ཁག

ང་པོ་ནི། གྲི་བའམ་ཐེ་ཚོམ་པར་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྦྱར་བའི་སྒྲི་སྒྲུབ་འབྲེད་སྟུང་གི་
ཕྱད་དོ།

དེ་ལ་གྲི་ཚིག་སྦྱར་བའི་ཆེ་གོང་དུ་སྦྱོས་པའི་སྒྲི་སྒྲུབ་གསུམ་པོའི་གཟུགས་གང་རུང་ཞིག་
བཞོན་དེ་གྲི་བའམ། ཡང་ན་བྱ་ཚིག་ཅིག་གི་མཐར་འབྲེད་སྟུང་གི་ཕྱད་ གམ་ ངམ་ ནམ་ ལམ་
བམ་ མམ་ འམ་ རམ་ ལམ་ སམ་ ཏམ་ གང་རུང་ཞིག་སྦྱར་ཏེ་གྲི་ཚིག་བཞོན་པའང་ཡོད་པས།
གྲི་ཚིག་བཞོན་སྟངས་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་སོ། །གཙོ་བོ་ཁ་སྒྲད་ཡིན་མོད། སྐབས་
འགར་ཡིག་སྒྲད་དུའང་། ཚིག་གོགས་ ཞེ། ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་དང་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་བྱེད་གི་
མཚུགས་སྟུང་གི་ཚིག་གི་སྟོན་དུ་སྦྱར་ཏེ། དཔེར་ན། ཞེ་ཤེས། ཞེ་ཉེས། ཞེ་མཐོང་། ལྟ་བུ་དང་།
ཞེ་ཡོད། ཞེ་ཡིན། ཞེ་འདུག ལྟ་བུ་གྲི་ཚིག་སྦྱར་སྟེ་ལྟ་ཡོད་ཏེ། གྲི་ཚིག་གི་སྦྱར་ཚུལ་གསུམ་པ་
འདི་འབྲེད་སྟུང་དང་ཆ་འདྲ་བར་འདམ་པའི་ཚིག་ཏུའང་སྦྱར་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། ཞེ་ཤེས་མི་ཤེས།
ཞེ་ཉེ་མི་ཉེ། ཞེ་མཐོང་མི་མཐོང་། ལྟ་བུ་དང་། ཞེ་ཡོད་མི་ཡོད། ཞེ་ཡིན་མི་ཡིན། ཞེ་འདུག་མི་
འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།

དཔེར་བརྗོད།

སྟུ། ཁོང་སྟུ་རེད། དེ་རིང་སྟུ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་རེད། སྐད་ཆ་གོད་མཐན་དེ་སྟུ་རེད། སྟུ་སྐད་གཏང་པ་
ཡིན། སྟུ་དགོས།
མི་ཁ་ཤས་ཤིག་ལ་སྟུར་ན། སྟུ་དང་སྟུ་དགོས། སྟུ་སྟུ་དགོས། ཞེས་ཀྱང་སྦྱར་རུང་ངོ་།
སྟུ་རི་མོ་འདི་བྲིས་སོང་། ཁོང་ལ་སྟུ་སྟུ་བཤད་པ་རེད། དེབ་དེ་སྟུ་ཉི་ཡི་རེད། སྟུ་དང་སྟུ་སྟུ་
འོས་གོག་འཕངས་སོང་། ལྟ་བུའོ།

༧ དགོངས་འཆར་འདི་དག་འདུན་རབ་གསལ་ལགས་ནས་གནང་།

ཡི་གེ་བཏང་ངམ། མཐོང་ངམ། མོང་ངམ། བྱང་ངམ།
 གསེར་ཡོད་དམ། མཚོད་དམ། བཅད་དམ། སྒྲོད་དམ།
 ཁོང་ལ་ཡིད་སྒྲོན་ནམ། མཐུན་ནམ། ཡན་ནམ། བསུན་ནམ།
 ས་བོན་བཏབ་བམ། ཐོབ་བམ། བཏབ་བམ། འཆབ་བམ།
 ར་ཞིམ་མམ། ཐེ་ཚོམ་མམ། འཆམ་མམ། དམ་མམ།
 རི་མཐོའམ། དགའམ། ལྷའམ། སྒྲུབས་སུ་མཆིའམ།
 བཙོན་ལས་ཐར་རམ། དར་རམ། འཕྱར་རམ། ཚོར་རམ།
 འོད་གསལ་ལམ། དལ་ལམ། གསལ་ལམ། སྒྲུག་བསྐལ་ལམ།
 དོན་དེ་སེམས་སམ། གཉིས་སམ། གསོས་སམ། ལུས་སམ།
 དཀར་པོར་གྱུར་དུམ། ཕྱིན་དུམ། གསོལ་དུམ། གྱུར་དུམ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

འབྱེད་སྒྲུང་སྒྱུར་བའི་བྲི་ཚིག་ལ་མཇུག་སྒྲུང་གི་ཚིག་མེད་པའི་ཚེ། བྲི་ཚིག་ཉིད་གི་
 གཟུགས་ལས་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་སོགས་དུས་གང་ཡིན་མཚོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན།
 བརྟག་གམ། ཞེས་པ་མ་འོངས་པ་དང་། རྟོག་གམ། ཞེས་པ་ད་ལྟ་བ་དང་། བརྟགས་སམ། ཞེས་པ་
 འདས་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། གལ་ཏེ་བྲི་ཚིག་ཡིག་གཟུགས་མི་འགྱུར་བའི་རིགས་ཡིན་ན། དུས་
 གང་ཡིན་སྐབས་སྟོབས་ལས་གོ་དགོས་།

དེ་ནམས་ལ་དགག་སྒྲུར་བའི་ཚེ་ཡིག་སྐད་ལ་ནི་སྒར་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། དུས་ད་ལྟ་
 བ་དང་། མ་འོངས་པ་ལ། མི་མཐོང་ངམ། མི་རྟོག་གམ། ཞེས་སོགས་དང་། འདས་པ་ལ། མ་བརྟགས་
 སམ། མ་མཐོང་ངམ། ཞེས་སྒྲུར་དགོས་སོ།

གོང་གི་གྲིཾ་ཆོག་སྦྱབ་ཚུལ་དང་པོ་གཉིས་ལ་མཇུག་སྦྱད་གྲིཾ་ཆོག་བཀོད་ཡོད་ན། དགག་
སྦྱར་བའི་ཆེ། སོ་སོར་སྐབས་ཐོབ་གྱིས་དགག་སྦྱར་བེད་ན། “སུ་མི་འདུག” “སུ་ཡོད་མ་རེད།”
“སུས་བྲིས་མ་སོང་།” “གང་གིས་བྲིས་མ་སོང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། འབྱེད་སྦྱད་ལས་གྲིཾ་ཆོག་སྦྱབ་
ཡོད་པ་རྣམས་ལ་ནི། “ཡི་གེ་མ་བཏང་ངམ།” “ས་བོན་མ་བཏབ་ངམ།” ཞེས་སོགས་བྱ་ཆོག་རང་
ཉིད་གྱི་གོང་དུ་དགག་སྦྱར་བཀོད་ལ། “གསེར་མེད་དམ།” “སུ་མེད་དམ།” “སུ་མ་ཡིན་ནམ།” “བྲ་
མོ་མ་ཡིན་ནམ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་འཛིན་པ་ལ་མཇུག་སྦྱད་གྲིཾ་ཆོག་བཀོད་ཡོད་ཆེ་དེའི་ལྷོག་
ཕྱོགས་གྱི་དགག་ཆོག་བཀོད་དགོས་ཤིང་། ཡང་། “ར་མི་ཞེས་མམ།” “མདོག་མི་མཛེས་མམ།” ལྟ་
བུ་བྱུང་ཆོག་ལ་དགག་སྦྱར་སྦྱར་ཏེ་དེ་བཀོད་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་།

ཟུར་བཞོད། འབྱེད་སྦྱད་སྦྱར་ཏེ་གྲིཾ་ཆོག་བྲུབ་པའི་ཆེ་མཇུག་སྦྱད་གྲིཾ་ཆོག་ ཡིན་ རེད་ ཡོད་ འདུག་
བཅས་ལ་རིམ་པ་བཞེན། ཡིན་ནམ། རེད་དམ། ཡོད་དམ། འདུག་གམ། ཞེས་སྦྱར་དགོས་མོད། དེ་རྣམས་
ལ་ཁ་སྐད་དུ། “ཡིན་པས།” “རེད་པས།” “ཡོད་པས།” “འདུག་གས།” ཞེས་དང་། དེ་བཞེན་དུ།
“གཏང་གི་མིན་པས།” “བཏང་མེད་པས།” “མཐོང་གི་མི་འདུག་གས།” “མཐོང་གི་མ་རེད་པས།”
“མཐོང་མ་བྱུང་ངམ།” ཞེས་སོགས་དང་།

མཇུག་སྦྱད་གྲིཾ་ཆོག་ བྱུང་ དང་ སོང་ གཉིས་ལ་གྲིཾ་ཆོག་བཀོད་པའི་ཆེ། རིམ་པ་བཞེན། བྱུང་
ངམ། སོང་ངམ། ཞེས་སྦྱར་དགོས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ལ་ཁ་སྐད་དུ། “བྱུང་ངས།” “སོང་ངས།” ཞེས་སྦྱར་
རུང་ཞིང་། དེ་བཞེན་དུ་རྗེས་འཇུག་ ས་ དང་ དུ། དེ་བཞེན་དུ་ཡང་འཇུག་ ས་ དང་ དུ། གཉིས་ཡོད་སང་
ཁ་སྐད་ལ་བཞོད་བདེའི་དབང་གིས་ “དྲིས་པས།” “མཆོད་པས།” “བསམས་པས།” ཞེས་སྦྱར་ཏེ་བྱ་
ཆོག་རྣམས་གྲིཾ་ཆོག་ཏུ་སྦྱར་ཚུལ་ཡང་ཤེས་དགོས་སོ།།

སྟོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ཕྱོན་དབང་»རུ།

ཅི་རི་སྐྱ་གང་སྤྱི་སྤྱི། ཞིག་སྤྱི་སྤྱི་འདྲ་ཕྱི་ལ་ཅི།

སྤྱི་སྤྱི་ལྟར་བཞེན་སྤྱི་ལ་རི། སྤྱི་སྤྱི་ཟག་ཟག་གང་ཀུན་ལ་འོ། ཞེས་བྱུང་ལ།

དེའི་སྤྱི་རུ།

དྲི་བའམ་ཐེ་མོམ་པར་སྤྱི་བའི། སྤྱི་ཞི་དྲི་བའི་ཆོག་ཡིན་ཅིང་།

དེ་ལ་སྤྱི་སྤྱི་དྲི་ཆོག་དང་། འཕྱེད་སྤྱི་སྤྱི་ཏེ་བྱུང་བ་གཉིས། ཞེས་གྲང་བསྟན་ནོ། །

ལེའུ་བཙུང་བརྒྱད་པ།

སྡེ་ཚན་བཅུ་གསུམ་པ་འབོད་སྐྱེའི་སྐོར།

༥ ཚོག་གི་སྡེ་ཚན་མཐའ་མ་འབོད་སྐྱེ་ནི། གནའ་སྐོལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྟེན་ཏུ་
སྐབས་འགར་ནམ་དཔེ་ར་བཙུང་བཙུང་པ་འབོད་སྐྱེ་ཞེས་བ་སྟོན་བཏགས་སྐོལ་ཡོད་
མོད། དེ་ནི་ལེགས་སྐྱར་གྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ཤས་ཆེ་བཏགས་པས་བོད་སྐད་རང་ལ་ནི་འབོད་སྐྱེ་
ནམ་དཔེ་ར་མི་འཛོག་ན་ལེགས་ཤི་༩ དེ་ཡང་འབོད་སྐྱེ་ནམས་བརྟེན་ཏུ་སྡེ་ཚན་ལེགས་སུ་བྱེད་
དགོས་པ་ནི། དེ་ནམས་བཞོད་པའི་ཆེ་མིང་ཚིག་དང་བྱད་ཚིག་ བྱ་ཚིག་སོགས་དང་མི་འདྲ་བར་བྱུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱེར་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན།

སུམ་རྟགས་ཀྱི་བརྟེན་ཏུ་འབོད་སྐྱེ་ལ། ཀྱི་ དང་ ཀྱུ་ཡི༩ ཞེས་གཉིས་ལས་མ་
གསུངས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ཀྱང་གཙོ་བོར་སྟེ་པལ་ཆེ་ར་མིང་གི་ཐོག་མར་བཞོད་དགོས་པར་
གསུངས་༩ དཔེར་ན།

ཀྱི་འོད་སྐྱེས་ཆེན་པོ།

ཀྱི་རྒྱལ་བོ་ཆེན་པོ། ཞེས་དང་།

༡ འབོད་སྐྱེ་ནི་ཨིན་སྐད་བརྟེན་ཏུ་ interjections ཞེས་པའི་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་དང་དོན་གཅིག་པར་བྱས་ན་བརྟེན་
སྐྱེད་ཀྱི་འགྲོས་དང་མཐུན་པར་མཐོང་།

༢ མཐུས་དབང་རྟག་ར་མིན་པོ་ཆེན་པ། འབོད་སྐྱེ་འདི་གཉིས་སྟེ་དུས་གྲོག་ཚུལ་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་པར་གསུངས་པ་པལ་
ཆེར་དོན་ལ་གནས་པར་མངོན་ལ། དེ་ལྟར་«སུམ་རྟུལ་»རང་དུ་འབོད་སྐྱེ་ཀྱི་ཞེས་པ་ལས་མི་བྱུང་བའི་གནད་ཀྱང་རྟོགས་
ཅུས་པར་མཐོང་།

ཀླ་ཡེ་གསན་དང་།
 ཀླ་ཡེ་རྒྱལ་པོ་རིན་པོ་ཆེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འབོད་སྒྲུ་མིང་གི་ཐོག་མར་བཀོད་པ་དང་།
 ཡང་། ཐུགས་རྗེས་ཟུངས་ཤིག་གྱེ།
 ཕྱིན་གྱིས་སྒྲོབས་ཤིག་གྱེ།
 ཐུགས་རྗེའི་རྩ་བ་ལས་མ་དོར་ཅིག་གྱེ།
 ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འབོད་སྒྲུ་མཁུག་ཏུ་བཀོད་དེ་འོ་འདོད་འབོད་པར་གྱུར་པ་འང་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་།

དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་བད་སྒྲོན་མཁས་པ་གསེར་ཏོག་སྒོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་གྱིས་འོ་
 འདོད་འབོད་པ་འང་འབོད་སྒྲུར་གསུངས་པ་ཤིན་ཏུ་འཐད་པས། ཡ་མཚན་པའམ་སྒོ་བ་དང་ཡིད་
 འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་སྒྲུ་ནམས་ཀྱང་མ་མཐར་འབོད་སྒྲུ་རྗེས་མཐུན་པར་འཛོག་དགོས་པར་
 མཐོང་།^༩ དེ་ལྟ་ན་སུམ་རྟགས་གྱི་གཞུང་ལས་དངོས་སུ་མ་གསུངས་མོད། བོད་གྱི་ཡིག་རྩིང་
 དཔེར་ན་«བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ་»དང་། «བཀའ་གདམས་གྲེགས་བམ་»ལྟ་བུ་དང་། «མ་ཉི་
 བཀའ་འབུམ།» «བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྷ་»སོགས་དང་། གཞན་ཡང་མགྱར་འབུམ། གེ་སར་གྱི་སྒྱུར་།
 དེ་བཞིན་དུ་བསངས་གྱི་ཆོག་འཁེལ་རྩིང་དག་ལས་ཐོན་པའི་འོ་འདོད་འབོད་པའི་ཆོག་མང་དག་
 ཅིག་བྱུང་བའང་བད་སྒྲོན་གྱི་ཁྲིམས་གྱི་ཆ་ནས་འབོད་སྒྲུར་བཅིན་ལེགས་པར་མཐོང་། དེ་ལྟ་བུའི་
 འབོད་སྒྲུ་རྗེས་མཐུན་པ་ནམས་ཕྱོགས་གཅིག་བུས་ཉེ་བཀོད་ན།

གྱེ་མ། “གྱེ་མ་བུ་མོ་ཡབ་གྱི་བཀའ་ལ་ཉོན།” །ལྟ་བུ་སྟོང་ཉེ་བའི་ཚུལ་གྱིས་འབོད་པ་
 དང་།

༩ «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས།» དེབ། ཤོག ༥༩

ཀྱི་རྒྱུ། “ཀྱི་རྒྱུ་བདག་སྒྲོ་མོངས་པས་བཙུགས།” །ལྟ་བུ་ལུ་བྱུག་ཅིང་ཉམས་ཐག་པའི་སྒྲོ་
ནས་འབོད་པ་དང་།

ཨེ་མ། “ཨེ་མ་བདག་ནི་འཁོར་བའི་གནས་སུ་འབྱུངས།” །ལྟ་བུ་ཉམས་ཐག་
ཅིང་ཡིད་སྒྲོ་བའི་སྒྲོ་ནས་འབོད་པ་དང་། སྐབས་འགར། ཨེ་མ་
ཞེས་པའི་སྒྲོ་ཡ་མཚན་གྱི་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་པའི་དོན་དུ་འདྲུགས།

ཨེ་མ་རྟོ། “ཨེ་མ་རྟོ། རོ་མཚར་མད་བྱུང་བདེ་བཞེ།” །ལྟ་བུ་ཡིད་སྒྲོ་བའི་སྒྲོ་རང་
བཞིན་གྱིས་ཐལ་བ་ལྟ་བུ་དང་།

ཨ་ལ་ལ། “ཨ་ལ་ལ། དགའ་བ་ལ། སྒྲོ་བ་ལ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གོང་ལྟར་སྒྲོ་བའི་
ཉམས་སྟོན་པ་དང་།

ཨ་རྟོ། གོང་བཞིན་ཡིད་སྒྲོ་བའི་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་པའི་འབོད་སྒྲུབ་དང་།

རྩ་རྩ། རྩ་རྩ། བཞད་གད་གྱི་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་པའི་འབོད་སྒྲུབ་ཡིན།

འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས། “དགའ་དང་སྒྲེ་དང་རོ་མཚར་དང་། །སེལ་སྟན་ལ་སོགས་
མི་འགལ་སྒྲ། །ཉེ་བར་མཚོན་སྒྲ་གད་སྟོན་པ། །རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་སྒྲ་ཞེས་བཤད།” །ཅིས་གོང་དུ་
བཞོད་པའི་དགའ་བ་དང་། རོ་མཚར་དང་། སྒྲེ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་འགྲུར་སྟོན་པའི་སྒྲ་རྣམས་
“རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་སྒྲ་”ཞེས་བད་སྒྲོད་པ་ལ་གྲགས་པར་གསུངས།^༤

འབོད་སྒྲ་དེ་རྣམས་སྒྲུབ་པའི་ཆེ། ཆོགས་བཙད་ཡིན་ན་འབོད་སྒྲ་རྣམས་གྱི་མཚུག་ཏུ་
ཤད་མི་དགོས་ལ། ཆོག་ལྷག་ཡིན་ན། ཀྱི་མ། དང་། ཀྱི་རྒྱུ། ལ་སོགས་པའི་འབོད་སྒྲ་རྣམས་
བཞོད་པའི་མཚུག་ཏུ་ཤད་ཅིག་བཏབ་ན་ཡི་གེ་གྲོག་པའི་ཆོད་བྲགས་མཚམས་བྱེ་ཚུལ་ལ་བྱེད་པར་

༤ «མཁས་འཇུག» དེབ། ཤོག ༩༤

ཡོད་པ་མ་ཟད་མཛེས་ཆའི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཤད་ཡོད་ན་ལེགས་པ་ཁོ་བོ་བསམས་སོ།།^༤

གཞན་ཡང་། ཡིག་སྐད་དུ་མི་ཐོན་མོད་ཁ་སྐད་ལ་བོད་སྐད་པའི་འབོད་སྒྲུའང་ཇི་སྟེད་
པ་ཞིག་འཛོག་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན།

ཨ་ཡེ།^༥ ཉེན་ཅིག་ ཅེས་པ་ལྟ་བུའི། ཨ་ཡེ་ཞེས་པ་དང་།

འོ་ཅི་ལ་གྲོགས་པོ་མ་བྱེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་འོ་ཅི་(འི་ཇི་)དང་།

ཨ་ཁག་ ཁོ་སྟོང་རྗེ། ལྟ་བུའི་ཨ་ཁག་ཅེས་པ། (རག་ནས་སྐྱུ་དུས། ཨ་ཁ། ཨ་ཁལ། ལྟ་བུར་ཐོན།)

འང་ལ། སྐྱག་དྲོ་བ་ལ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་འང་ལ་ཞེས་པ།

ཨ་ཡ་མཚན། ལྟ་བུའི་ཨ་རྣམས་ཀྱང་འབོད་སྒྲུར་བརྩི་དགོས་སོ།།

སྒྲུའ་ལ། སྟེ་ཆན་ཐ་མ་འབོད་སྒྲུའ་ལ། ལེགས་བཤད་སྟེན་པའི་དབང་པོ་སྟུ།

ཀྱི་དང་ཀ་ཡེ་འབོད་སྒྲུ་སྟེ། ལལ་ཆེར་མིང་གི་ཐོག་མར་སྒྱུར།

ཞེས་གསུངས་དེ་བཞིན་ཀྱི་མ་དང་། ཀྱི་རྟུང་ཨེ་མ་ཨ་ལ་ལ།

ཨ་ཉོ་རྟ་རྟ་ལ་སོགས་པ། སྒྲོ་དང་ངོ་མཚར་སྟེན་པ་དང་།

འོ་འདོད་འབོད་པའི་ཆོག་རྣམས་དང་། ཁོ་བཞིན་ཁ་ཡི་སྐད་དུ་ཡང་།

འོ་ཅི་ཨ་ཁག་ཨ་ཡ་མཚན། རྣམས་ཀྱང་འབོད་སྒྲུར་འཛོག་དགོས་སོ། ཞེས་བྱའོ།། །།

^༤ ཨ་ཀྱ་ཡོངས་འཛིན་གྱིས་ཀྱང་། «ཡི་གེའི་ཐོབ་ཐང་ཉེར་མཁོ་རབ་གསལ་མེ་ལོང་»ཞེས་པར་ཡང་། “བོད་པའི་སྐབས་
ལའང་ཆོག་ཤད་བྱ།” ཞེས་གསུངས་།

^༥ མཁས་དབང་རྟ་ར་རིན་པོ་ཆེ་ནས། ཨ་ཡེ། ཞེས་པ་ལལ་ཆེར་ཀྱ་ཡེ་ཞེས་པ་ཟུར་ཆག་སྟེ། ཀ་ཡིག་དོར་ནས། དེའི་ཨ་
ཟུར་ལྟག་པ་དེ་དང་ཡེ་གཉིས་སྒྱར་ཏེ་ཨ་ཡེ་ཞེས་པ་གྲུབ་པ་མིན་ནམ་གསུངས་།

སྐབས་གསུམ་པ། ཚིག་པར་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

འདིར་ནི་པར་རྣམས་འདྲད་པ་བཞིན།

རྣམ་དབྱེ་སྟན་པར་སྦྱ་བ་བཞིན།

བྱེད་ཚིག་གཡོས་ལེགས་སྟོན་པ་བཞིན།

མཁས་རྣམས་མགོན་དུ་བོས་པ་བཞིན།

པར་དང་རྣམ་དབྱེ་བྱེད་ཚིག་རྣམས།

འགན་པ་བཞིན་དུ་བསྟར་བ་འདི།

ཞལ་རས་རྒྱན་གྱིས་མཛེས་འདྲོད་པའི།

མཁས་པ་རྣམས་ལ་བདག་ཉིད་འབུལ།

འཇམ་མགོན་ས་སྤྱོད་ཏེ། «བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱ།»

ལེའུ་བཙུངས་པ། རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་བཤད་པ།

༥ དེ་ལ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཉེ་བར་མཐོ་བའི་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། བོད་དུ་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་བཤད་པའི་ལེའུ་ཁྱུས་པ་བཞེན། བོད་ཡིག་ལ་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྱད་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་ཚིག་ཕྱད་རྣམས། ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ཚིག་ཕྱད་རྒྱུ་བ་དང་། ཕྱད་འདུས་གཉིས་སུ་ངེས་ཤིང་། དང་པོ་ལའང་ནང་གསེས་བྱེ་ན། ཚིག་སྒྱུར་གྱི་ཚིག་ཕྱད་དང་། ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཕྱད་བཅས་གཉིས་སུ་འདུས་པར་གྲུབ་པས། ཚིག་ཕྱད་ལ་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒྲི་ནས་བྱས་ན་རྩ་བ་རིགས་གཉིས་སུ་གནས་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་། ཚུལ་འདི་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱི་དགོངས་པ་དང་ཡང་མཐུན་པར་མངོན་སྟེ། དེའི་«སྒྲུ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས་»སུ་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་ཡོད་པའི་ཚིག་ཕྱད་རྣམས་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒྲི་ནས། འབྱེད་པའམ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་དང་། སྐད་པའམ་རྩོམ་པར་བྱེད་པ་གཉིས་སུ་འདུ་བར་གསུངས་སོ།།^༡

དེ་ལ་དང་པོ་ཚིག་སྒྱུར་གྱི་ཕྱད་ལ་ནང་གསེས། མཚམས་སྒྱུར་གྱི་ཕྱད་དང་། མཐའི་ཚིག་ཕྱད་གཉིས་སུ་གྱུར་པ་ལས། དང་པོ་ལ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་དང་། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྒྱུར་གྱི་ཕྱད་གཉིས་སུ་ཡོད་པ། ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱད་ལ་ནི། ཆ་ཤས་ཙམ་དུ་གྱུར་པ་དང་། བདག་སྒྲིའི་ཕྱད་དང་། དགག་སྒྲུབ་བཅས་རིགས་གསུམ་དུ་འདུས་སོ།།

དེ་ལ་ཐོག་མར་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་བཤད་པ་ལ། ཐོག་མར་རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་རྫོན་མདོར་བསྟུས་ཤིག་ཁྱུས་ན། རྣམ་དབྱེ་ཞེས་པ་ནི་ལེགས་སྒྱུར་བརྫོན་གྱི་ཐ་སྟོན་བོད་སྐད་དུ་སྒྱུར་

༡ «སྒྲུ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས་» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤ ཞོག ༡༥༠ ལ་གཟིགས།

བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ལེགས་སྤྱད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལ་ནི་རྣམ་དབྱེའི་ཚུལ་འདི་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བའི་རྒྱ་
 མཚན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་རྣམ་དབྱེའི་རྒྱུ་མི་སོགས་མིང་མཐར་མ་བཞོན་ན་ཡི་གེའི་ཚོགས་པ་གང་
 ཡིན་རུང་ཚོགས་ཏུ་མི་འབྲུབ་ཅིང་། རྒྱུ་དེ་རྣམས་བཞོན་དེ་ཚོགས་ཏུ་གྲུབ་པ་ན་མིང་ཚོགས་དེས་དོན་གྱི་
 རོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ་འཇམ། རྟེན་པ་སྟོན་པ་སོགས་མིང་ཚོགས་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་ནས་མཚོན་ཐུབ་པ་
 སོགས་ཁྱད་ཆོས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ནི་གོང་དུ་ཁོ་བོས་སྟོན་སྟངས་
 དབྱེད་གཏམ་དུ་ས་པའ་གྱིས་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་གསུངས་པ་དང་ས་ཉེ་ལེགས་སྤྱད་ལྟར་སྤྱད་པ་
 མི་དགོས་པའི་ཚུལ་བཤད་ཟེན་པ་ལྟར་ལགས། དེ་ལྟར་འདུག་པོད་སྐད་ལ་དོན་ཐོབ་ཏུ་རྣམ་དབྱེ་
 བདུན་གྱི་རྣམ་བཞག་བྱས་ན་བད་སྟོན་གྱི་གནད་མང་བོ་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད་ཀྱིས་པ་སོགས་ཀྱི་
 དགེ་མཚན་ཆེ་བར་བརྟེན། སྟོན་གྱི་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་པ་རྣམས་ནས་བོད་སྐད་ལ་འདུག་རྣམ་དབྱེ་
 བདུན་གྱི་རྣམ་བཞག་མཛད་པ་དེ་བུར། དེ་ལྟར་བོད་སྐད་ལ་ལེགས་སྤྱད་བཞིན་མིང་མཐར་རྣམ་
 དབྱེའི་རྒྱུ་མི་རྣམས་ཚོགས་ཏུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ན་རྣམ་དབྱེ་རྣམས་ཚུལ་ཇི་ལྟར་དུ་འབྲུབ་ཅིང་། དེ་
 བོ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཚོགས་ཐུན་བཞོན་ནས་རྣམ་དབྱེ་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་ཚུལ་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་
 ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་ཞིག་ཡིན། དེས་ན་བོད་སྐད་ལ་རྣམ་དབྱེའི་དོན་ནི། ཚོས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་
 མིང་ཚོགས་དེ་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པར་ལས་དང་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་སོ་སོར་
 དབྱེ་ཞིང་འབྲེལ་ཀྱིས་པའི་སྤྱི་ཆ་གས་སུ་གྱུར་པའི་ཐུན་ཞིག་ལ་རྣམ་དབྱེ་ཞེས་བྱ་སྟེ།^༡ ཞེས་བྱུང་
 བ་ལྟར་རོ།

^༡ ཚེ་ཏན་ཞབས་དུང་། «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» ཤོག ༡༥༥ རང་རྣམ་དབྱེའི་རོ་བོ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་བཞུགས་པ་ལ། ལས་
 དང་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ་པ་སོགས་ཀྱི། ཞེས་པ་བསྟན།

༡༩༡༡ རྣམ་དབྱེ་བདུན་གྱི་རིམ་སྒྲིབ།

རྣམ་དབྱེ་བདུན་ནི། དང་པོ་དོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ། གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ། གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ། བཞི་པ་དགོས་ཆེད། ལྷ་པ་འབྱུང་ཁུངས། འུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ། བདུན་པ་གནས་གཞི་ལམ་རྟེན་གནས་བཙས་དང་། སྐབས་ལགར་འབོད་སྒྲ་བསྟན་ཏེ་རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དུ་བརྩི་སྟོལ་ཡང་ཡོད།

དེ་ལ་རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་ནི་དཔེར་ན། སངས་རྒྱལ། མེ་ཏོག་ལུས་པ་ལྷ་སྤྱི་ལུ་རིགས་ཀྱི་མིང་ཆོག་རྣམས་དང་། ཡང་། བསྐྱུ་ཆེ་རིང་། ལྷ་ས། ལྷ་སྤྱི་མིང་དངོས་རྣམས་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཁྱད་གཞིར་བཞོད་པའི་ཆེ་དེ་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་དང་པོར་འཛོག་པ་ལས། ལེགས་སྒྲུབ་ལྷ་རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེའི་རྟེན་ཆོག་སྤྱད་ལྷ་སྤྱི་ལེགས་སྤྱི་མེད། དེར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་བརྗོད་སྟོན་ལྷ་རྣམས་ན་དོན་གྱི་རིམ་ཙམ་སྟོན་པའི་རིགས་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་དངོས་ལ་མི་འཛོག་ན་ལེགས་པས། རྣམ་དབྱེ་དང་པོ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བརྒྱད་པ་འབོད་སྒྲ་གཉིས་དོན་ལ་རྣམ་དབྱེར་མི་འདོད། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་ནི། མེ་ཏོག་ལ་མཆོན་བྱུག་ལུས་པ་ལ་རིམ་གྱིས། ལྷ་སྤྱི་བའི་ཡུལ་ཞིག་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་རྣམས་དང་། རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་ནི། སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས། བསྐྱུ་ཡི་གེ་གྱིས། ལྷ་སྤྱི་བའི་པོ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་བྱེད་པར་སྟོན་པ་དང་། རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ནི། ར་ཏོ་རུ་འགོ་མེ་ཏོག་གི་ཆེད་དུ་ཆུ་ལེན། ཆེ་རིང་ལ་ཁང་པ་བརྩིགས། ལྷ་སྤྱི་བའི་དགོས་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་ལ་དོན་གྱི་སྤྲད་རྣམས་དང་། རྣམ་བྱེད་ལྷ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ནི། བ་ལས་འོ་མ། རྒྱ་གར་ནས་སྤྲང་ཆེན། ལྷ་སྤྱི་གང་ཞིག་གང་ལས་འབྱུང་བར་སྟོན་པ་དང་། རྣམ་དབྱེ་འུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་ནི། སངས་རྒྱལ་གྱི་གསུང་། ལྷ་སའི་གཞས། ལྷ་སྤྱི་གང་ཞིག་གང་དང་འབྲེལ་བར་སྟོན་པའི་ཨི་ལྷན་གྱི་སྤྲད་རྣམས་དང་། རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་ནི། སངས་རྒྱལ་ལ་ཡོན་ཏན། བོད་ལ་གཡག་ཅེས་གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པར་སྟོན་པའི་ལ་དོན་གྱི་སྤྲད་ལྷ་སྤྱི་ཡིན་ནོ།

༡ རོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ།	སངས་རྒྱལ།	ལྟ་ས།
༢ ལས་སྒྲུབ།	སངས་རྒྱལ་ལྷ་བྲག་འཛམ་ལ།	ལྟ་སར་འགྲོ།
༣ བྱེད་སྒྲ།	སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས།	ལྟ་ས་སྒྲོབས་པ་བསྟེད།
༤ དཔོན་ཆེད།	སངས་རྒྱལ་སྒྲ་ལམ་ལ་སྒྲོབ།	ལྟ་སའི་ཆེད་དུ་འཁོར་ཡུག་བསྐྱངས།
༥ འབྱུང་བྱངས།	སངས་རྒྱལ་ལས་ཆོས།	ལྟ་ས་ནས་དག་འདུན་པ།
༦ འབྲེལ་སྒྲ།	སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡོན་ཏན།	ལྟ་སའི་སྟོན་བྲགས།
༧ རྟེན་གནས།	སངས་རྒྱལ་ལམ་ཁྱེན་བརྩེ་ཡོད།	ལྟ་སར་བོ་དུ་ལ་ཡོད། ཞེས་པ་ལྟ་

བྱའོ།།

[illegible]

ཚིག་གི་གཞུགས་རང་ཉིད་འགྱུར་བ་འགོ་བས། དེ་གསུམ་རེ་རེ་ནས་རྣམ་དཔེ་བདུན་གྱི་གཞུགས་
སུ་འགྲུབ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པར་བརྟེན་གཤམ་ཆེ་མོད། བོད་སྐད་ལ་ནི་གཅིག་ཚིག་དང་གཉིས་
ཚིག་མང་ཚིག་གང་ཡིན་རུང་། ཅ་བའི་རྣམ་དཔེའི་སྤྲད་ལ་འགྱུར་བ་ཅི་ཡང་མེད་པར་བརྟེན་རྣམ་
དཔེ་བདུན་གྱི་རྣམ་བཞག་བྱེད་པའི་ཆེ། རེ་རེ་ནས་གཅིག་ཚིག་དང་གཉིས་ཚིག་མང་ཚིག་སོགས་
ལེགས་སྒྱར་ལྟར་བྱ་བ་ལ་དགོས་པ་དམིགས་བསལ་མེད་པས་འདིར་ཚུལ་དེ་མ་བཞེད།^༩

མདོར་བསྟན་ན། བོད་སྐད་རང་གི་བརྟེན་གྱི་ལུགས་ལ་རྣམ་དཔེ་དངོས་ནི། ལ་དོན་
དང་། འབྲེལ་སྒྲ། བྱེད་སྒྲ། འབྱུང་ཁུངས་གྱི་སྤྲད་བཅས་གྱི་སྟེང་ནས་འཛོག་དགོས་པས། བོད་དུ་
སྒྲས་པ་ལྟར། དང་པོ་དོ་བོ་ཅམ་སྟོན་པ་དང་། བརྒྱད་པ་འབོད་སྒྲ་གཉིས་རྣམ་དཔེར་མི་འཐད་དེ་
བཞེན་དུ་རྣམ་དཔེའི་སྤྲད་ནི་ཚིག་ཕན་ཚུན་མཚམས་སྒྱུར་བར་བྱེད་པའི་སྟེན་ཡིན་པས། རྣམ་
དཔེའི་སྤྲད་གཅིག་གི་མཐར་རྣམ་དཔེའི་སྤྲད་གཞན་ཞིག་སྒྱུར་བ་ནི་བརྟེན་གྱི་ཁྲིམས་དང་
འགལ་བས་ནམ་ཡང་མི་འཐད་པར་ངེས་པ་གཤམ་ཆེ། དེར་བརྟེན་དེད་དུས་འགའ་གས་ཀྱིས་ངག་
འདོན་ཡི་གེར་བཏབ་པ་ཡིན་ཁུལ་གྱིས། “མོས་ཀྱིས་ལབ་བྱུང་།” “ཁོས་ཀྱིས་བཤད་སོང་།” ལྟ་
བུ་བྱིས་པ་མཐོང་བ་ནི། རྣམ་དཔེའི་འགོ་སྟངས་རགས་པ་ཅམ་ལའང་བརྟེན་མཐོང་མ་བྱས་པའི་
རྟགས་ཡིན་པས། མ་དག་རྒྱན་འཇམས་འདི་འདྲའི་རྗེས་སུ་མི་འབྲང་བར་བྱ་ཞེས་ཁོ་བོས་སྒྲུལ་
ལོ།

^༩ རྣམ་དཔེ་བདུན་གྱི་དོ་སྟོན་གིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་མདོར་བསྟན་པ། ལེགས་སྒྱར་དང་བོད་སྐད་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པར་དང་བཅས་
པ་ཞིག་«སི་ཏུའི་འབྲེལ་ཆེན་།» རྟགས་འཇུག་གི་འབྲེལ་པའི་ཐད། དེབ། ཤོག ༥༩ རས་བྱུང་བ་ལ་གཟིགས།

༡༧༡ ལ་དོན་གྱི་ཕྱད། ༡ སྤྱི་ལོ་དུ་ན་ལ་ཏུ།

ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ནམས་ཀྱི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཚུལ་ནི། ལ་ན་གཉིས་རང་ཉིད་གང་ལ་སྤྱི་ལོ་གོང་གི་ཚེ་དེའི་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་མི་བཟོས་ལ། ལྷག་མ་ནམས་རྗེས་འཇུག་ལ་བཟོས་ནས་བཀོད་དགོས་པས། དེའི་ཚུལ་ནི། རྗེས་འཇུག་ས་མཐའ་སྟེ། ག་བ་ད་དྲག་གི་མཐའ། ཏུ། ར་ད་ན་མ་ར་ལ་བཅས་ཀྱི་རྗེས་སུ་དུ། རྗེས་འཇུག་འདྲ་མཐའ་མེད་དེ་རྗེས་འཇུག་མེད་པའི་མཐའ་ར་དང་རུ་འཐོབ་བོ།

དཔེར་བརྗོད་ན། ཤར་ཕྱོགས་སྟེ། དབྱངས་སྟེ། ཚས་སྟེ། དམིགས་སྟེ། བསལ། ཞེས་དང་།
 ཏྲག་ཏུ་ཉལ། བསྐྱབ་ཏུ་མེད། ཕྱིན་ཏུ་ཡོད། ཞེས་དང་།
 གོང་དུ། ཚོད་དུ། འབྲེན་དུ། གསར་དུ་བྱིས། མཉམ་དུ་མཇུག། ཞེས་དུ་སྟེ།
 ཞེས་དང་།
 ཕེ་མོ་རུ་བཏགས། གལ་གྱི་མཐའ། འོ་མ་རུ་བསྐྱེད། རྒྱ་མཚོ་སྟེ། ཆང་མར་བཤད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལོ།

ཕྱད་འདི་ནམས་ལ་“ལ་དོན་” ཞེས་སྒྲིབ་པ་ནི་དེ་ནམས་སྤྱི་ལོ་དུ་བཀོད་པའི་ཚེ། ཡི་གེའི་གཞུགས་མི་འབྲེ་བ་ཙམ་ལས་དོན་སྟོན་ཚུལ་ལ་ནི་ལའི་དོན་དང་འབྲེ་བས་དེ་ལྟར་དུ་མིང་བཏགས། (ཁ་སྐད་དུ་ལ་དོན་ཐོབ་སའི་སྐབས་མང་ཆེ་བར། ཤར་ཕྱོགས་ལ་འགོ་རྒྱ་གར་ལ་ཉོས། རྩོམ་པ་མོ་བྱིས། ལྷ་སྟེ་ཕྱད་ལ་སྒྲིབ་འབྲེ་ཞིག་བཀོད་ནས་བརྗོད་སྟེ་ཡོད།)

ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་བདུན་གྱི་དོན་གྱི་སྤྱི་ལོ་དུ་ན་ལ་ཏུ། ཕྱད་དེ་ནམས་སྤྱི་ལོ་དུ་བཀོད་ནས་བཤད་ན་དོན་ལྟ་སྟེ། ༡ རྗེས་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སྟེ་བ་དང་། ༢ བཞི་པ་དགོས་ཆེད། ༣ བདུན་པ་རྟེན་གནས། ༤ རྗེས་དབྱེ་གཉིས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་བྱེད་འོ་བོ་ཐ་མི་དང་པའི་དེ་ཉིད་

དང་། ༥ ཆོ་སྐབས་བཅས་ལྷ་ལ་འཇུག

༡ དེ་ལ་ལ་དོན་གྱི་སྤྲད་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལ་འཇུག་པ་སྟོན་པ་ལ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བའི་ངོ་བོ་ནི། བྱ་བའི་ཡུལ་ཞིག་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་སྤྲད་དོ། དཔེར་བརྗོད་ན།

ལྷ་སར་འགྲོ་དོར་རི་མོ་བཞོད། ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་གོག་བྱར་ཡི་གེ་བྲིས།
གིང་ལ་འཛེགས། རོ་རྩེ་གདན་ན་ཕྱག་འཚེལ། ལུས་པར་རྩ་བྱགས།
ལག་པར་ལེན། ཆོ་རིང་ལ་བཤད། རི་མོར་ཆོན་བྱགས།
ནམ་མཁའ་འཕུར། བསྐྱེད་ལ་གཞོད་པ་བྱེད། བོད་ལ་ལོག་ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།

༢ རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། བྱ་བའི་དགོས་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའི་རྣམ་དབྱེའི་སྤྲད་དོ། །དེ་ལ་སྒྱུར་དགོས་པ་སྟོན་པ་ལ་དགོས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཆོག་དངོས། དོན་དུ། ཆེད་དུ། བྱིར། བྱིར་དུ། སྤྲད་དུ། ཞེས་ཡོད་མོད། སྐབས་མང་པོར་དགོས་པ་གསལ་བྱེད་ཆོག་འདི་རྣམས་མི་དགོས་པར་ལ་དོན་གྱི་སྤྲད་འབའ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་དགོས་པ་སྟོན་པའང་ཡོད་ཅིང་། དེ་འདྲ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ལ་དོན་རྣམས་ལ་“བཞི་པ་དགོས་ཆད་”ཅེས་བྱའོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

སངས་རྒྱས་སུ་ལམ་ལ་བསྐྱབ། ཐིག་པ་དག་ཏུ་དཀའ་བ་སྤྲད། གིང་གཙོན་དུ་སྟ་རེ་བཅས།
ར་ཉི་རུ་ཕྱིན། གིང་འཚོལ་དུ་ཕྱིན། ལྷན་ཆ་བཤད་དུ་ཕྱིན།
ཆོང་ལ་འགྲོ་ཆོགས་བསགས་སུ་སྒྲོར་བ་བྱ། འཁོར་ཡུག་མཛེས་སུ་མེ་ཉོག་བཅས།
སྒོ་ཕྱེ་བར་ཤུགས་ཀྱིས་བྱད། ལོ་ཉོག་རྒྱས་པར་རྩ་འདྲེན། བསྐྱེད་དོན་དུ་སྒྱུབས་འཇུག་ཞུས།
དོན་གྱི་སྤྲད་དུ་མཚན་ནས་སྒྲོས། ཕྱག་པའི་ཆེད་དུ་ཆོང་ལ་འཇུག་ལྷེ་བ་རིས་བལྟ་བར་སྟོན་མེ་སྤྲད།
མཁྱོགས་པོ་འབྱོར་བར་གནམ་གྲུ་བཞོན། དམག་ལ་ཆས་པར་གོ་བྱེད་བྱོན། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ལ་སྟོན་གྱི་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་པལ་ཆེ་བ་དཔེར་ན་སི་རྟའི་འགྲེལ་
 ཆེན་ལྟ་བུར་ཡང་།^༧ བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱ་བའི་ཡུལ་ལམ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡུལ་ལ་ཕན་འདོགས་
 ན་དེའི་སྐབས་ཀྱི་ལ་དོན། དཔེར་ན། “ཤིང་ལ་ཆུ་འཕྲེན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དགོས་ཆེད་ཡིན་གྱི། གཉིས་
 པ་ལས་སུ་བྱ་བ་མིན་པར་གསུངས་མོད། བོད་སྐད་རང་གི་འགྲོ་སྐད་ས་ཐོག་ནས་དབྱེད་ན། “ཤིང་
 ལ་ཆུ་འཕྲེན།” ཞེས་པ་དང་། “ཤིང་ལ་དོ་བཞུས།” ཞེས་པ་གཉིས་ལ། བྱ་བའི་ཡུལ་ཞིག་ལ་བྱ་བ་བྱེད་
 པར་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་ལ་བྱེད་པར་བྱུང་བྱུང་མེད་པས། གཅིག་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་དང་།
 གཅིག་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བར་འཛོག་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གཏན་ནས་མེད་པར་མ་ཟད། “ཆེ་
 རིང་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་ཕྱིན།” “དག་ལ་མདའ་འཕེན་དུ་ཆས།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དགོས་ཆེད་མ་ཡིན་ཞེས་སྒྲ་
 དགོས་པར་ཐལ་ཏེ། སྐབས་དེ་གཉིས་ཀར་བྱ་བ་དེས་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡུལ་ལ་
 ཕན་འདོགས་པ་ཕར་བཞག་དེ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེར་བརྟེན་འདིར་ཁོ་བོ་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་
 བད་སྟོན་གྱི་སྟོབ་དཔོན་སྐབས་རྗེ་རྗེས་དེ་ལ་ཆེད་པ་བཞིན། བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ཀྱི་དོན་
 ལ་བྱ་བའི་དགོས་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་གྱི་སྤང་ཅས་བཀོད་པ་ཉིད་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་
 གེར་འབྱུང་བར་མཐོང་རོ།།

༩ ལ་དོན་གྱི་སྤང་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་ལ་འབྲུག་ཚུལ་བཤད་པ་ལ། བདུན་པ་
 ཏེན་གནས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པའམ་གནས་པར་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་
 དུ་སྦྱར་བའི་རྣམ་དབྱེའི་སྤང་དོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

སྟོ་སྟོགས་སུ་སྤང་ཆེན། ལྟ་སར་ཐོ་བྱང་པོ་རྟུ་ལ། ཤིང་ལ་ཡལ་ག
 ས་འོག་ཏུ་ཆུ། མེར་མེ་ལྟ། འཁོར་བ་ན་སྐྱག་བསྐྱལ།

^༧ དཔེར་ན་སི་རྟའི་འགྲེལ་ཆེན་«ལྟ་ཏི་བྱེད་མཛེས།» ཤོག་ ༥༩ ལ་གཟིགས།

ལྷ་ཡུལ་དུ་བདེ་སྦྱིད། བོད་ལ་གཡལ། ངག་ལ་གཟུངས་སྒྲགས་མ་ཆི།
 ལུས་ལ་གོས། སེམས་ལ་བདེ་སྦྱིད། གཟུགས་ཁམས་སུ་ལྷ།
 འདོད་པ་ཁམས་ན་ཆགས་པ་ཆེ། འཛམ་བུའི་སྤྱིང་དུ་ཞི་བདེ། སྤྲུལ་ལ་ཡོན་ཏན།
 བོད་མིར་སྦྱིང་རྩེ་ཆེ། རྣམ་མཁའ་སྦྱིན། ཞིང་ལ་ལོ་ཏྲག།
 ཐང་ལ་མེ་ཏྲག། ཏྲ་ལ་གསེར་སྒྲ། སྤང་ལ་རྩ་ཐག། ཅེས་པ་ལྷ་བུའོ།

དེ་ལ་སྐྱབས་འགར་རྣམ་དཔེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་བདུན་པ་རྟེན་གནས་གཉིས་
 ཅུང་འབྲུགས་སྤྱིད་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱད་པར་གསལ་པོ་འབྱེད་བྱུང་བ་གལ་ཆེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱད་
 པར་འབྱེད་པ་ན། གལ་ཏེ་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་བཏང་བ་དེས་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པ་གཙོ་
 བོར་སྟོན་ན་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་ཡིན་ལ། གལ་ཏེ་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་དེས་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པ་གཙོ་
 བོར་མི་སྟོན་པར་གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པའི་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་གཙོ་བོར་སྟོན་ན་དེ་ནི་བདུན་
 པ་རྟེན་གནས་སུ་འཛོག་དགོས། དཔེར་ན། “ལྷ་ཕྱགས་སུ་སྤང་ཆེན་ཞིད།” ཅེས་བཀོད་ན། བྱ་བའི་
 ཡུལ་ལྷ་ཕྱགས་སུ་བྱ་བ་སྤང་ཆེན་ཞིད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པས་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། གལ་
 ཏེ། “ལྷ་ཕྱགས་སུ་སྤང་ཆེན་ཡོད།” ཅེས་པ་ལྷ་བུ་ཡིན་ན་བྱ་བ་གང་ཡང་མི་སྟོན་ཅིང་རྟེན་ལྷ་ཕྱགས་ལ་
 བརྟེན་པ་སྤང་ཆེན་ཡོད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པས་བདུན་པ་རྟེན་གནས་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཤེས་དགོས།

༧ ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་རྣམས་དེ་ཉིད་ལ་འཇུག་པ། “དེ་ཉིད་”ཅེས་པ་ནི། བྱ་བའི་ཡུལ་
 ལམ་ལས་དང་བྱ་བ་གཉིས་འོ་བོ་གཅིག་པའི་ཚུལ་དུ་བཀོད་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ལ་བྱའོ། །དེ་ལ་
 དེ་ཉིད་འདི་སྟོན་གྱི་བར་སྟོན་སྒྲ་བ་རྣམས་ནས་རྣམ་དཔེ་གཉིས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་
 མཛད་མོད། དེ་ཉིད་ལ་རྣམ་དཔེ་གཉིས་པ་དང་མི་འདྲ་བར་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་བྱ་བ་གཉིས་ཐ་མི་
 དད་པའི་ཚུལ་དུ་འཇུག་པ་ཞིག་དགོས་ལ། འཇུག་ཚུལ་འདི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་གཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་
 བའི་བར་སྟོན་གྱི་གནད་ཅིག་ཡིན། དཔེར་བརྗོད་ན།

བདེན་པར་ཤར། མི་བསྐྱེད་བར་གྱུ་བ། ཚུལ་སྤྱོད་མཐོང་།
 མི་རྟག་པར་གྱུ་བ། ཚུལ་ཉིད་དུ་གསལ། རོན་དུ་གནས།
 མེར་འབར། འོད་དུ་ཤར། གསལ་པོར་ཤེས།
 བསམ་དུ་ཡོད། ལྷ་རུ་ཤར། གཟུགས་སྤྱོད་གྱུ་བ།
 རོར་བར་ཤེས། གལ་ཆེན་དུ་རྟོགས། དཀའ་གནད་དུ་ངེས།
 རོན་དམ་དུ་མ་གྱུ་བ། མིང་བད་ལ་བཞག་ཙམ། དེ་ཙམ་ལ་མ་བཞག་ ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་བཞིན་དུ་དབེར་བརྗོད།

ཡོད་པར་བསམ།

མཁས་པར་གྱུར།

འཕེལ་བར་ངེས།

ལྟ་བུའི་ར་སྒྲུབ་མཁས་ཀྱང་། ཡིན་པ་ཞེས་པའི་དོན་སྟོན་པས། ལ་དོན་དེ་ཉིད་ལ་འཇུག་
 ཚུལ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་བ་བརྟག་ སྤྱིར་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ནི། གོང་དུ་ཆོག་གི་
 སྡེ་ཚན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་“རྣམ་འགྱུར་གྱི་ཆོག་”ཅེས་ངོས་བཟུང་བའི་གྲས་སུ་གཏོགས་པར་
 སྒྲུབ་བསྐྱབས་དེར་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་རོ།།

དེ་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་འདི་ལ་དེར་དུས་ཀྱི་བད་སྟོན་པ་འགས་ནང་གསེས་དབྱེ་ན།

༡ དངོས་པོའི་རང་བཞིན་སྟོན་པའི་ཆོག་ལ་སྦྱར་བ་དང་། ༢ བྱ་བའི་རང་བཞིན་དང་བྱུང་བར་
 སྟོན་པའི་ཆོག་ལ་སྦྱར་བ་གཉིས་སུ་ཡོད་ཚུལ་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་དུ་མཐོང་ལ། “དེ་ཡང་དང་
 པོའི་དབེར་བརྗོད་ནི། ས་ནི་སྤྱི་བའི་རང་བཞིན་དུ་གྱུ་བ། འདུས་བྱས་ནི་མི་རྟག་པར་ངེས། རི་དེ་གིན་ཏུ་མཐོ། ཉི་འོད་
 རབ་ཏུ་གསལ། མེ་ཏོག་གིན་ཏུ་མཛེས། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པའི་དབེར་བརྗོད་ནི། གསེར་དུ་འགྱུར།
 གདན་དུ་བཏོང་། ཡི་གེར་འབྲི། ཐབས་སུ་བརྟེན། ལྷུང་དུ་འགྲོ་ དལ་བྱུང་འདོན། གསལ་བར་སྟོན། ལྟ་བུར་འཛོག་

རུང་ངོ་།།

«སྤྱོ་སྤྱོ་མཆོན་ཆར་»ལ་དོན་གྱི་སྤྲད་ལས་ ལ་ ན་ གཉིས་དེ་ཉིད་ལ་མི་འཇུག་པར་
གསུངས་པ་སི་ཏུ་པཎ་ཆེན་སོགས་ཕྱིས་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་འཐད་ལྷན་དུ་བཟུང་
མོད།^༥ “ལྷ་ལ་ཤར།” ཞེས་དང་། “དོན་ལ་གནས།” “མིང་ཙམ་ལ་ལུས།” ཞེས་པ་དེ་ཉིད་ལ་མི་འགོ་
བའི་རྒྱ་མཆོན་གཏན་ནས་མ་མཐོང་བས། ལ་དོན་གྱི་སྤྲད་ ལ་ དེ་ཉིད་ལ་ངེས་པར་འཇུག་ཅིང་།
ལ་དོན་གྱི་སྤྲད་ ན་ བེ་«སྤྱོ་སྤྱོ་མཆོན་ཆར་»བཤའ་པ་ལྷར་དེ་ཉིད་ལ་མི་འཇུག་པ་བདེན་པར་སྤང་
བ་ཁོ་བོས་མཐོང་ཡང་ད་དུང་བརྟག་དགོས་པའི་གནས་སོ།།^༦

༥ དཔྱེ་ཚུལ་འདི་དོར་ཞིག་དོར་དུག་སྒྲེམས་སྒྲོའི་«བདེ་སྤྱོད་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།» དེའ། ཤོག ༡༡ ཏུ་
བྱུང་བ་ལ་གཟིགས། ཁོ་བོས་བདེ་སྤྱོད་གསར་པ་«སྤྱོ་སྤྱོ་མཆོན་ཆར་»འདིའི་ཐོན་ཕྱིས་ཆ་ཆར་བཏབ་རྗེས་བོད་ནས་ཕྱིས་
ཀྱི་མཐས་པ་དོར་ཞིག་དོར་དུག་སྒྲེམས་སྒྲོའི་རྣམ་དཔེ་དང་བྱ་ཆོག་གི་སྤྱོད་ལ་དབྱེད་ཅོད་ཕྱོགས་བརྟན་བྱས་པ་གཅིག་ལག་
ཏུ་སོན་ཅིང་། དེའི་ནང་སྤོན་གྱི་བདེ་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་ཀྱང་མ་ཐོན་པའི་བཤའ་པ་གསར་པ་མང་དག་ཅིག་འདུག་པ་ལས།
མང་པོ་ཞིག་ནི་བོད་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་པར་སྤོན་པ་ལས་བདེ་སྤྱོད་རིག་པ་རང་ལ་དེ་ཙམ་འབྲེལ་བ་མེད་པར་མཐོང་ལ།
འདིར་ལེགས་ཆ་ལེན་དགོས་རྣམས་གང་ཐུབ་ཀྱིས་བསྒྲུས་ཏེ་སྤྱོད་པ་བསྒྲུས་སོ་སོར་གསལ་བཤའ་ཀྱི་མཆོན་བཏགས་ཡོད་
པ་མཐུན་འཆལ་།

༦ དཔེར་ན། སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་«ཕུ་ཏིག་ཕྱེང་མཛེས།» ཤོག ༥༥ “ལ་ན་དག་ནི་དོན་འདི་འདྲ་ལ་ནམ་ཡང་འཇུག་པ་མ་
ཡིན་པས།” ཞེས་བྱུང་།

༧ དཔེར་ན། མཐས་མཆོག་བླ་སྤྱིའི་«ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱན།» ཤོག ༡༥ ནང་། “དེ་ག་རང་ན་འདུག” ཅེས་པ་དེ་ཉིད་
ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་དུ་བཀོད་ལ། «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་»དུ་འདྲ་། “སོ་ན་གནས།” “བདེ་ཐོག་ན་ཡོད།” “བཞག་ས་ན་
ཡོད།” ཅེས་པ་རྣམས་དེ་ཉིད་དུ་འཐད་པར་བཤའ་པས་བརྟག་དགོས་ལ། ཁོ་བོས་བསྒྲུས་ན་དཔེར་བརྗོད་དེ་རྣམས་རྣམ་
དཔེ་བདུན་པ་གནས་གཞིར་འཛིན་དགོས་སམ་སྟེ།

༥ ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ཆེ་སྐབས་སྟེ་དུས་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ། ཆེ་སྐབས་ནི་བྱ་བའི་
དུས་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའི་ཕྱད་ལ་ཟེར། དེ་ལ་ཆེ་སྐབས་ནི་རྣམ་དབྱེ་དངོས་
མིན་ཀྱང་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་ཉིན་གནས་དང་ཆ་འདྲ་བར་བརྟེན་དགོས་པ་ནི། མཁས་མཆོག་སི་ཏུས།
“ཆེ་སྐབས་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་ཉིན་དུས་བརྗོད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་ནི།”^༤ ཞེས་གསུངས་པ་
ལེགས་བཤད་དུ་སྒྲུབ་ཏེ་དཔེར་བརྗོད་ན།

དེའི་དུས་སྟེ། འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཙོག་ན།
ཆེས་བཙོ་ལྷ་ལ། གནམ་གང་ལ། སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱི་དོར།
ཉིན་གྲང་དུ། ཉི་མ་བྱེད་ཡོལ་ལ། སྟོན་གྱི་དུས་ན།
ཟླ་བྱེད་ལ། སྟོན་ལ་ཆོས་སྟོན། དུས་ཀྱན་དུ་ཆོས་བྱ།
ནམ་ཞིག་ལ་དཔེ་ཆ་ཤེས། ལོ་ཤས་མཇུག་ལ་དོན་ཉོགས།
རྒྱ་ཆོད་གསུམ་པར་ར་བཏང་། ཉིན་བྱེད་ལ་ཟས་ཟ། ལྷ་བྱེད།

ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་གོང་དུ་བཤད་པའི་དོན་ལྷ་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་བྱད་
བར་གང་ཡོད་ལ། བྲ་སྟེའི་སྒྲུལ་རྟགས་«ཀྱན་བཟང་དགོངས་རྒྱན་»དུ་འགྲེལ་བཤད་གིན་ཏེ་
གསལ་བ་ཞིག་བྱང་བ་འདིར་མཇུག་བསྟེན་ཚུལ་དུ་བཀོད་ན། འདི་ལྟ་སྟེ།

དེས་ན་འདི་དག་གི་བྱད་པར་ནི། ཐབ་ལ་མེ་བཏང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཞི་གཞན་ལ་བྱ་
བ་བྱས་པ་དང་། བྱེད་པ་སོགས་སྟོན་པའི་ལ་སྒྲ་རྣམས་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་།
མགོན་པོ་ལ་མེ་བཏང་ལྟ་བུ་བྱེད་པའི་གཞི་དངོས་མ་ཡིན་པར། དེ་ལ་མེ་བཏང་
བ་ནི། དེའི་ཆེད་དུ་མེ་བཏང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་དགོས་པ་ལ་ལ་སྒྲ་སྒྱུར་ཏེ། བྱ་བ་མེ་

^༤ སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་«ལྟ་ཏིག་ཐོང་མཛེས།» ཤོག་ ༥༥

བཏང་བར་སྟོན་པའི་ལའི་སྐྱ་ནི་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པའོ། ཐབ་ལ་མེ་ཡོད་ལྟ་བུ། གཞི་ཐབ་
 ལ་མེ་བཏང་བ་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱས་པ་མི་བརྗོད་པར། མེ་ཡི་ངོ་བོ་ཙམ་ཡོད་པར་
 བརྗོད་པའི་ལའི་སྐྱ་ནི་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པའོ། འདུས་བྱས་སུ་གྲུབ་ལྟ་བུ། གཞི་གཞན་
 ལ་མི་བརྗོད་པར་ཆོས་རང་རང་གི་ངོ་བོ་ཙམ་དུ་གྲུབ་པ་སོགས་སྟོན་པའི་ལའི་སྐྱ་ནི། དེ་
 ཉིད་དམ་བཤེན་པའི་དངོས་པོ་སྟོན་པ་ཞེས་བྱའོ། རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དང་དེ་ཉིད་ཀྱི་
 ཟུང་བར་ནི། གཞི་གཞན་ལ་ཡོད་པའི་གྲུབ་པ་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་
 གཉིས་ཀྱིས་དབྱེ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ཉིད་ཅེས་པ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཅེས་པ། རང་གི་ངོ་
 བོ་ཉིད་ལས་གཞན་དུ་མི་འཇུག་ལ། རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་གནས་གཞིའི་སྐྱ་ནི། ཆོས་
 གང་ལ་ཡང་འཚོལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཆོ་གཞི་གཞན་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་མེད་ལྟ་བུ་དང་། འཚོལ་
 བ་སོགས་ལ་འཇུག་པ་མ་གཏོགས། རང་གི་ངོ་བོ་འཚོལ་བ་སོགས་ལ་མི་འཇུག་པ་
 མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པའི་བྱིར་ངོ། ཆོ་སྐབས་ནི། ཆོས་དང་སྐབས་ཞེས་ཐོབ་པ་མང་
 པོར། དེའི་ཆབ་དུ་ལའི་སྐྱ་བཏོད་པ་ཐམས་ཅད་དེ། དཔེར་བརྗོད་གོང་གི་དེས་རྟོགས་
 སྟེ།^༩ ཞེས་བྱུང་བ་ལས་ཤེས་སོ།།

ལ་དོན་གྱི་དོན་གྱི་སྦྱར་ཚུལ་ལ། དེང་རབས་བརྗོད་སྟེ་སྟེ་བ་འགས། བྱ་བའི་ཡུལ་(རྣམ་
 དབྱེ་གཉིས་པ་)དང་། བྱ་བའི་དམིགས་ཡུལ་(བཞི་པ་དགོས་ཆེད་)དང་། བྱ་བའི་རང་བཞིན་དང་ཟུང་
 བར་སོགས་སྟོན་པ་(དེ་ཉིད་)དང་། དངོས་པོའི་རྟེན་གནས་(བདུན་པ་རྟེན་གནས་)སྟོན་པ་བཅས། དོན་
 ཆེ་ཁག་བཞིའི་སྟེང་ནས་བཤད་པ་བྱས་ཏེ་གཏན་འབེབས་གནང་བ་དོན་ལ་གནས་པ་མ་ཟད་
 ལེགས་ཆ་ཡང་གང་འཆོམས་ཤིག་ཡོད་པར་མཐོང་མོད།^{༡༠} དེ་ལྟ་ན་འང་སྟོལ་རྒྱུ་བརྗོད་ཀྱི་ལ་

^༩ «ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱུན།» ཤོག ༣༥

^{༡༠} དོར་ཞིའི་«བརྗོད་སྟེ་འག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་»ནང་ལ་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་རྣམས་སྟོལ་རྒྱུ་གྱི་དོན་ལ་
 བཏོད་པར། བྱ་བའི་ཡུལ་དང་། བྱ་བའི་དམིགས་ཡུལ། བྱ་བའི་རང་བཞིན་དང་ཟུང་བར་སྟོན་པ། དངོས་པོའི་རྟེན་གནས་
 སྟོན་པ་བཅས་དོན་བཞིའི་སྟེང་ནས་རྒྱས་པར་བཤད།

དོན་གྱི་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ལྟ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། བྱོན་ས་གཅིག་ནས། “རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་
བདུན་པ་དང་། །དེ་ཉིད་ཆེ་རྒྱ་བས་ལྟ་ལ་འཇུག” ཅིས་པའི་ལག་ལེན་གཏན་འཇགས་ཡིན་པ་མ་
ཟད། དོན་ལའང་འགལ་བ་མེད་པས། ཁོ་ལོ་ལྟར་ན་ལ་དོན་གྱི་དོན་གྱི་སྒྲུང་ཚུལ་ལ་སྒྲུ་མའི་བཤད་
རྒྱུན་འདི་ཉིད་རང་སོར་གནས་པར་བྱེད་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བར་མཐོང་ངོ་།།

ལྷ་པོ་ཤོད། གྲོ་མུག་བདེ་སྤོང་ནས་བཤད་པ་ལྟར། ལ་དོན་གྱི་སྤང་བ་དུམ་པོ་སྤྱིར་གོང་དུ་བྱངས་
པའི་དོན་ལྡ་ལ་འཇུག་ཅིང་། ལྷ་ར་ཅུ་དུ་མ་ལ་ཏུ། རྟེ་སྤང་བ་དུམ་གར་“ལ་དོན་ཅན་”ཞེས། ཡི་གེའི་གཟུགས་
སྐོ་སྐོ་བ་མ་གཏོགས་དོན་ལ་བྱུང་བར་མེད་པ་ལྟ་བུར་གསུངས་མོད། དེ་ནི་སྤྱི་སྤྱིམ་གྱི་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། བར་
གསེས་ལ་གཅིག་འཇུག་ས་ལ་ཐམས་ཅད་གཅིག་མཚུངས་སུ་འཇུག་པའི་ངེས་པ་གཏན་ནས་མེད་། དེ་ཡང་།
ནུ་སྐྱ་དེ་ཉིད་ལ་མི་འཇུག་པ་ནི་སྤོང་གྱི་མཁས་པ་མང་པོས་གསུངས་པ་ལྟར་དོན་ལ་གནས་ལ། དེ་བཞིན་དུ།
ར་ཉོ་རུ་འགྲོ། ར་ཉོ་ལ་འགྲོ། ཞེས་པའི་དོད་དུ། ར་ཉོ་རུ་འགྲོ། ཞེས་པ་སྐྱར་ན་མི་རིགས་པས། ནུ་སྐྱ་བཞི་པ་
དགོས་ཆེད་ལ་འཇུག་པའང་འཛོག་དཀའ་བར་མཐོང་། མདའ་བརྒྱབས་པའི་ཁྱིར་ན་གྱི། ཞེས་པ་ལྟ་བུའི།
རྒྱ་མཚན་སྟོན་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། དགོས་ཆེད་མིན་། དེ་བཞིན་དུ། ཁྱོད་དུ་བཤད། ཁོང་དུ་ཡི་གེ་བཏང་། ཆོ་
འིང་དུ་དཔ་སྤྱང་། ལྟ་བུ་སྐྱར་ན་པོད་རྒྱད་ལ་མི་འབྱོར་བར་བདེ་སྤོང་ཏུ་གསེས་ནུས་པ་ལྟ་བུ་མང་ཙམ་ཞིག་སྤྱང་
དོ།།

ལ་ ལྷ་ གཉིས། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་དོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ཡང་དཔེར་ན། ལག་
པ་བྱས་ལ་ཟས་བ། ལྷ་ལུ་ལ་རྒྱ་ལྷག་པཅས་ལ་འཇུག་པ་དང་། “མཁའ་འགྲོ་མེབས་ན་ང་འགྲོ།”
ལྷ་ལུ་ན་རྒྱ་རྒྱུ་བཞུགས་གསལ་བྱེད་དང་། “འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་བྱུབ་ན།” ཞེས་པ་ལྷ་ལུ་རྒྱུ་བ་
ལ་འཇུག་པ་པཅས་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་བཞིན་ལ་ནའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་ལ་དོགས་པ་དབྱེད་པ་
སོགས་ནི། གཤམ་དུ་རྣམ་དབྱེ་མཚམས་སྟོང་གི་སྟངས་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ།

སྒྲོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»ཏུ།
 སུ་ར་རུ་ན་ལ་ཏུ། །ལ་དོན་རྣམ་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ།
 ས་སུ་ག་བ་ད་བླ་ཏུ། །ང་ད་ན་མ་ར་ལ་ཏུ།
 འ་དང་མཐའ་མེད་ར་དང་སྤ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་དང་།
 དེ་ཉིད་ཆོས་ལ་ལ་འཇུག་ །ཞེས་བྱང་བ་ལྟར་རོ།

~~~~~

༡༩༡ རྣམ་དབྱེ་བྱུག་པ་འབྲེལ་སྒྲུའི་ཕྱད། ༥ གི་ གྱི་ གྱི་ འི་ ཡི།

བྱུག་པ་འབྲེལ་སྒྲུའི་དོ་བོ་ནི། འབྲེལ་བྱའི་ཆོས་གང་ཞིག་འབྲེལ་གཞི་གང་ལ་འབྲེལ་
 བའི་ཚུལ་དུ་སྒྱུར་བའི་རྣམ་དབྱེའོ།

འབྲེལ་སྒྲུའི་ཕྱད་རྣམས་རྗེས་འཇུག་གི་ཡི་གེ་ལ་བཞུགས་ནས་འཇུག་པས། དེ་དག་གི་
 སྒྲུའི་སྒྱུར་ཚུལ་ནི། རྗེས་འཇུག་ ག་ དང་ ང་ གཉིས་ཀྱི་མཐར་ གི་ དང་། ན་ མ་ ར་ ལ་ རྣམས་
 ཀྱི་རྗེས་སུ་ གྱི། ད་ བ་ ས་ གསུམ་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ གྱི། རྗེས་འཇུག་ འ་ དང་མཐའ་མེད་རྣམས་
 ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ འི་ དང་། ཡི་ གཉིས་འཐོབ་བོ། །«ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»ཏུ། “སྒྱུར་ཚུལ་ན་མ་
 ར་ལ་གྱི། །ད་བ་ས་ཀྱི་ག་ང་གི། །འ་དང་མཐའ་མེད་འི་དང་ཡི།” ཞེས་བྱང་བ་ལྟར་རོ།

འབྲེལ་སྒྲུའི་ཕྱད་ཀྱི་དོན་ཀྱི་སྒྱུར་ཚུལ་ནི། གོང་དུ་འབྲེལ་སྒྲུའི་དོ་བོ་སྒྲོན་པའི་སྐབས་
 བཤད་པ་བཞིན། ཕྱད་དེ་རྣམས་འབྲེལ་ཡུལ་དང་འབྲེལ་ཆོས་སོ་སོར་འབྱེད་ཅིང་གཙོ་ཆར་འབྲེལ་
 ཆོས་དེ་ཁྱད་གཞི་འབྲེལ་ཡུལ་དང་ཉེ་བར་བྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་འཇུག་ དེ་ཡང་འབྲེལ་ཚུལ་རིགས་
 མི་འདྲ་བ། དཔེར་ན།

༡ བདག་གི་ནོར། ཞེས་པ་བདག་པོ་དང་དེའི་བདག་ཏུ་བརྒྱུད་ཡུལ་ནོར་གི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༢ གང་གི་དྲིན། ལྷ་མའི་དྲིན། ཆོས་གང་ཞིག་གང་ལ་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༣ སེམས་ཅན་གི་དོན། དོན་དང་དེའི་དམིགས་ཡུལ་གི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༤ ཅན་དན་གི་ཤིང་། སྤྱི་བྱེ་བྲག་རོ་བོ་ཐ་མི་དད་པའི་ཚུལ་དུ་འབྲེལ་བར་སྟོན་པ།

༥ དེའི་ཚུལ། མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན། རང་བཞིན་དང་རང་བཞིན་ཅན་གི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༦ ལུས་པའི་མཆོ། ལག་པའི་སོར་མོ། ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་གི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༧ གསེར་གི་བུམ་པ། གཞི་མཐུན་གི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ།

༨ ལམ་གི་ཡོན་ཏན། མེ་ཏོག་གི་དྲི། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ་དང་།

༩ ལྷ་ལུའི་ས་བོན། ཐར་པའི་ལམ། ལྷ་བྱ་རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་འབྲེལ་བ་སྟོན་པ་སྟེ།

འབྲེལ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་སྒྲ་ཆོགས་ཤིག་ཡོད་ཚུལ་སྟོན་གི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་དག་ལས་བྱུང་བ་
ལྟར། འབྲེལ་སྒྲའི་ཕྱད་དེ་ནམས་དོན་མང་བོ་ཞིག་ལ་འཇུག་གོ།

འབྲེལ་སྒྲའི་ཚུལ་དེ་ནམས་བསྟན། ༡ གཞི་མཐུན་གི་འབྲེལ་སྒྲ་སྟེ། ཅན་དན་གི་ཤིང་།
གསེར་གི་བུམ་པ། ལྷ་བྱ་འབྲེལ་ལུལ་དང་འབྲེལ་ཆོས་གཉིས་གཞི་གཅིག་ལ་མཐུན་པར་སྟོན་པ་
དང་། ༢ གཞི་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་སྒྲ་གཉིས་སུ་འདུས་ལ། ཅན་གི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་
ནམས་སུ་དེ་གཉིས་ལ་ལེགས་སྦྱར་གི་ཐ་སྟོན་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཏེ། “གཞི་མཐུན་གི་བྲག་པ་”དང་།
“སྤྱི་བྱེ་བྲག་པ་”ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་ཀྱང་འདོགས་པའི་སྟོལ་ཆགས་སོ།།

ཨི་ལྟན་གི་ཕྱད་ གི་གི་གི་འི་ཡི། ལུ་པོ་ནམ་དཔེ་བྲག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་མ་ཡིན་པའི་འཇུག་
ཚུལ་གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། “འདྲི་ནི་བདེན་གི། དེ་ནི་མི་བདེན་ནོ།” །ཡང་། “ཁོ་བོས་

~~~~~

༡༡ «གཤམ་ཏྲོག་ཐུམ་རྟགས།» དེའ། ཤོག ༤༠

ཡས་མས་སུ་སྒྲོན་གསར་བཅད་གཏན་འབེབས་བྱ་བ་པའི་རྗེས་ཀྱི་སྒྲོལ་ཡིན།

བྱེད་སྒྲུབ་དོན་ཀྱི་སྒྲོལ་ཚུལ་ལ། རིགས་གཙོ་ཆེ་བ་གསུམ་དུ་གནས་པར་མཐོང་སྟེ།

༡) བྱེད་བ་པོས་བྱ་བ་བྱེད་བ་དངོས་སུ་སྟོན་བ་སྟེ། དཔེར་ན། བདག་གིས་ཐོས། ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད།
སངས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས། ཁ་བས་བཅོམ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་དབྱད། གཞན་གྱིས་གོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ ཡང་རྒྱལ་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པར་སྟོན་པའི་བྱེད་སྒྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན། རིག་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཆོར་བ། མེས་དུ་བ། ས་བོན་གྱིས་ལྷ་ལྟ་ ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༣ ཡང་ཤེས་བྱེད་དམ་རྒྱ་མཚན་ཅན་གྱི་བྱེད་སྒྲུབ་སྟེ། དུ་བས་མེར་ཤེས། མཁས་པ་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་མཛད་མི་རུང་། རྟོགས་དཀའ་བར་མཐོང་བས་གསལ་བཤད་བྱས། ལྟ་བུ་རྣམས་ནི། རིམ་བཤེན་གྱི་
“དུ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་མེར་ཤེས།” ཞེས་པའི་དོན་དང་། “མཁས་པ་ཡིན་པར་བརྟེན།” ཞེས་དང་།
“རྟོགས་དཀའ་བར་མཐོང་བར་བརྟེན།” ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་འོ།^{༡༩}

དེ་ཡང་སྒྱིར་བྱེད་སྒྲུབ་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤས་བཀོད་ན།

མཁའ་འགྲོས་བོད་ཀྱི་སྒྲོལ་ལ་དེ་བཙུག་གིས།

ཏུ་རས་པོ་ཏུ་ལའི་ནང་རི་མོ་ངོ་མཚར་ཅན་ཞིག་གིས།

བུམ་པས་རྒྱ་ཡུན་རིང་དུ་བབྱངས།

ཀ་བས་བར་དུ་བཅད།

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔས་སེམས་ཅན་ལ་སྟིང་རྗེ་སྟོམ།

༡༩ འོན་ཀྱང་ཀྱང་། ཞེས་པ་«སྒྲུབ་ཆོ་མཚན་ཆར་»བྱེད་སྒྲུབ་འཇུག་ཚུལ་ལས་གཞན་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུན་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡིན་པར་གསུངས་མོད། ཞིབ་དུ་བརྟགས་ན་སི་དུ་པཎ་ཆེན་གྱིས་(«ལྷ་ཏིག་ཕྱེད་མཛེས།» ཤོག་ ༢༩) གསུངས་པ་ཏུ་རྒྱ་མཚན་སྟོན་པའི་བྱེད་སྒྲུབ་གནས་སོ།

གསེར་གྱིས་གོས་ཆེན་ཉོས།
 ཁང་པ་ཆོན་ཕྱི་དཀར་པོས་བྱགས།
 བྲ་མས་ངན་སོང་ལས་བསྐྱབས།
 འཆི་བས་འཛིགས་ནས་ཆོས་བྱེད།
 སེམས་ལ་དྲན་པས་ཐོར་བཞོད།
 བཟའ་རྒྱ་མཐོང་བས་སྒྲོ་བ་སྒྲེས།
 བས་བས་པས་ཡིད་ཆོམ། ལྟ་བུ་མཐའ་ཡས་སོ།

སྒྱིར་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུས་བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་བྱེད་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་མོད།
 དེ་ལྟ་ནའང་གོང་དུ་བྱ་ཆོག་གི་ལེའུའི་ནང་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་སྒྲུས་ཟེན་པ་བཞིན། བོད་སྐད་ལ་
 བྱེད་པ་པོ་ཞིག་གིས་བྱ་བ་གཙོག་བྱས་ཕྱིན་ངེས་པར་བྱ་ཆོག་དེར་བྱེད་སྒྲུ་བཏབ་དགོས་པ་མིན་ཏེ།
 བྱེད་སྒྲུ་ནི་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་འཛོག་ཏུ་ཡོད་པའི་བྱ་ཆོག་དཔེར་ན། “ངས་བཤད།” “ཆོ་རིང་གིས་
 མཐོང་།” “བསྐྱེད་སྒྲུད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་འཇུག་གི་བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་འཛོག་ཏུ་མེད་པའི་བྱ་
 ཆོག་དཔེར་ན། “ང་འགྲོ།” “འཁོར་ལོ་འཁོར།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བྱ་
 ཆོག་སྟེ། བྱ་བྱེད་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་འཛོག་ཏུ་མེད་པ་རྣམས་ལ་ནི་བྱེད་པ་པོ་སྒྲེས་པའི་ཆོག་ལ་རྣམ་དབྱེ་
 གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུ་མི་འཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟ་ནའང་། “ཆོར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་སྟེད་པ་སྒྲེ།” ཞེས་
 པ་ལྟ་བུ་དང་། “ཁོང་ཁྱོད་དབང་གིས་སྟེང་ན།” “རྒྱུད་གི་ཤུགས་ཀྱིས་གིང་སྟོང་ཆག” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་རྒྱུ་དང་
 རྒྱུན་གྱི་ཤུགས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ཞིག་གྲུབ་པར་སྟོན་ན། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་མི་འབྲེལ་བའི་བྱ་ཆོག་
 ལའང་བྱེད་སྒྲུ་འཐོབ་པའི་ཚུལ་ཡང་ཤེས་དགོས།

དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཆེ། བྱེད་སྒྲུའི་སྒྲོར་ཚུལ་འདི་གིན་ཏུ་གལ་
 ཆེ་བས་འདིའི་འགྲོ་སྐད་ས་ལ་རྒྱས་ལེགས་པར་ཆགས་པ་གནད་ཆེ། དེ་ཡང་སྐད་བས་མང་པོར་ཆོག་

གཞན་ཡང་སྐབས་འགར་དཔེར་ན། “ཆོ་མེད་གིས་སྙེ་མེས་ཤིང་བཅད།” “དྲ་རས་གསེར་གྱིས་
གོས་ཅན་ཉིས།” “བུ་མོས་འཇུབ་མོས་ལམ་སྟོན།”³ ལྟ་བུར་བྱེད་སྐྱེ་ཉིས་ལྟེབས་བཞོན་དགོས་པའང་
ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་བྱ་བ་གཅིག་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཙོ་པོ་ལ་གཉིས་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་ནོ། །དེ་
ལྟ་བུའི་སྐབས་སུ་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་དུ་སྐྱེས་བུ་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་པོ་གཙོ་བོ་དང་། སྙེ་མེས་བུ་བྱ་
བ་གང་ཞིག་བརྒྱད་ནས་བྱེད་པའི་བྱེད་པ་པོ་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་པོ་པོ་ལ་བའམ་“བྱེད་པ་”ཞེས་པའི་
ཐ་སྙད་བྱེད་སྟོལ་ཡོད་པའང་ཤེས་དགོས།

ཁ་ཏུ་འཕེལ་བའི་ཕྱི་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་དུ་བཞུགས་ཏེ་མཁས་པ་དག་ཀ་ལེབས་བྱུང་ཡིག་ལྟ་དོན་མེད་དང་། འཇུག་མ་ལྟན་འཛིན་གྱི་མཚན་མོ་པོ་མེ། འབྲས་ལྗོངས་སྐྱ་མོ་རྒྱན་ལགས་པ་ཅན་གྱི་དབང་། ལྷུང་པ་པོ་གཙོ་མཁ་དང་དེ་གཉིས་ཀ་ཀ་ལྷུང་སྐྱ་པ་ཀོད་དགོས་མིན་གྱི་ལྟར་ལུ་ཕྱོད་པ་ལྟར་ཅམ་ཞིག་ལྷུང་།

སྒྲོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ཕྱོན་དབང་»དུ།

གི་གྱི་གྱི་འི་ཡི་ལྟ་པོ། རྣམ་དཔེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲུ་ཡིན།

དེ་རྣམས་ས་མཐའ་ཅན་ལྟ་ནི། རྣམ་དཔེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུ་ཡིན།

ད་བ་ས་གྱི་ག་ང་གི། འང་ན་མ་ར་ལ་གྱི།

འདང་མཐའ་མེད་འི་དང་ཡི། ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།

~~~~~

༡༩༥ རྣམ་དཔེ་ལྟ་བུ་འབྱུང་ཁུངས་གྱི་ཕྱད། ༡ ལྟ་ལ།

འབྱུང་ཁུངས་གྱི་ངོ་བོ་ནི། ཚེས་གང་ཞིག་གང་ལས་འབྱུང་བའམ་དེ་ལས་བྲལ་བ་
གསལ་བྱེད་གྱི་རྣམ་དཔེ་སྟེ། «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས་སུ།» “གང་ལས་འབྱུང་བའི་ཁུངས་དང་
དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཚེས་གཉིས་སོ་སོར་འབྱེད་ཅིང་གཙོ་ཆེར་འབྱུང་ཁུངས་ལ་ཉེ་བར་བྱེད་བའི་རྣམ་
དཔེ་སྟེ།”^{༡༩} ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ།

སྒྲུ་འི་སྒྲུར་སྒྲུ་ནི། འབྱུང་ཁུངས་གྱི་ཕྱད་གཉིས་ཀ་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས་རྗེས་འཇུག་
ལ་བཟོས་མི་དགོས་པར་རྗེས་འཇུག་ཐམས་ཅད་གྱི་མཐར་ཅི་རིགས་པར་སྒྲུར་རོ། འོན་ཀྱང་སྒྲུར་
སྒྲུ་ནི། སངས་རྒྱལ་ལས་ཚོས། བ་ལས་འོ་མ། རྒྱ་གར་ནུས་གདམས་ངག་ ལྟ་བུ།

༡ འབྱུང་ཁུངས་དངོས་དང་།

༡༩ «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས་སུ།» དེབ། ཤོག་ ༥༤

༡ དགར་བ་སྟེ་རིགས་མཐུན་པ་དང་མི་མཐུན་པ་གང་རུང་ལས་ཆོས་ཤིག་ལོགས་སུ་
དགར་བ་དང་།

༢ སྟེང་པ་བཅས་ལ་འདྲུག་གོ།

དང་པོ་འབྲུང་ཁུངས་དངོས་དཔེར་བརྗོད་ན།

རྒྱ་མཚོ་ལས་ནོར་བུ།

གཏིང་ཁ་ནས་གསེར།

གངས་རི་ལས་རྒྱུག་རྒྱ།

རྒྱ་གར་ནས་ཆོས།

བོད་ནས་ནང་དོན་རིག་པ།

མཁས་པའི་ཞལ་ནས་ལེགས་བཤད། ལྷ་སུ་འབྲུང་ཁུངས་དངོས་ལ་ནི་ཕྱད། ལྷ་ས་ དང་

ལས་ གང་སྐྱར་ནའང་འབྲས་།

ཟུར་བརྗོད། དེ་ཡང་། “ཆོ་འཛམ་ལས་པ་གསར་བ་ཞིག་ཉིས།” “བཀྲ་ཤིས་ནས་བསྐྱེད་ལ་མགོ་ན་འོས་པའི་
གཏམ་རྟོག་མང་པོ་བཤད།” “མཁའ་འགོ་ནས་རི་མོ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་པ་ཞིག་གིས།” “ཁྱོད་ནས་མི་མང་པོར་ངའི་སྐོར་ལ་
སྐད་ཆ་འདྲ་མི་འདྲ་མང་པོ་ཞིག་བཤད་འདུག” ལྷ་སུ་འབྲུང་ཁུངས་སུ། ལྷ་ས་སྐྱུ་ལྷུང་བ་རྣམས། བརྟགས་ན་ཕྱེད་སྒྲུབ་
ཆོས་ཀྱི་བཀོད་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་འདུག་མོད། སྐྱོར་རྒྱུ་ལ་འདི་བོད་སྐད་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཐད་པ་མ་ཟད། སྐྱོར་རྒྱུ་ལ་འདི་དོན་
ལ་རྣམ་དབྱེ་ལྟ་བུ་འབྲུང་ཁུངས་ཉིད་ཏུ་འཛིག་དགོས་ཏེ། དེ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱད་ནས་སྐྱུ་བཏང་བས། སྐབས་ཐོབ་སོ་སོའི་བྱ་
བ་རྣམས་ཕྱེད་པ་པོ་གང་ལས་བྱུང་བ་གོ་བྱས་པ་དེ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་དགར་བ་ལ། བར་གསེས་རིགས་མཐུན་དགར་བ་དང་། རིགས་མི་མཐུན་
ལས་དགར་བ་བཅས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་རིགས་མཐུན་པ་དགར་བ་ལ་ཕྱད་ ལྷ་ས་ བཀོད་

དེ། དཔེར་ན།

མིའི་ནང་ནས་བོད་པ།

ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དབང་པོ་བརྒྱ་ཅིན།

མེ་ཏོག་གི་ནང་ནས་བསྐྱེ།

གིང་ནས་ཅན་ན།

གོང་ཁྲོམ་ནས་ལྷ་ས།

སྐྱ་མའི་ནང་ནས་ཆེ་ཤོས།

ཀྲུ་བྱ་ནས་ཞིམ་གོས། ལྷ་བྱ་དང་།

རིགས་མི་མཐུན་པར་དགར་བའི་ཆེ། ཆོག་སྤྲད་ ལས་ བཞོད་དེ། དཔེར་ན།

ལྷ་ལས་མི་ངན།

ཁྲི་ལས་ཞི་མི་སྤྲད་།

ལི་ལས་ཀྲུ་བྱ་གོང་ཆེ།

གིང་ཏོག་ཨ་ལྷ་ལས་བྱ་རམ་རོ་མངར།

ཆེ་རིང་ལས་དོན་གྲུབ་གཟུགས་རིང་།

མི་ལས་རྩ་མཁྱེགས། ལྷ་བྱ་འོ།

འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་སྤྲད་སྤྲད་པ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཆེ། རྣམ་ ཁོ་ན་བཞོད་ཀྱི། ལས་སྤྲེལ་འཕྲོ་བའོ།
དཔེར་བརྗོད་ན།

གཅིག་ནས་བཙུའི་བར། ཞེས་གྲངས་སྤྲད་པ་དང་།

ཟླ་བ་འདི་ནས་རྗེས་མའི་བར།
 ལོ་གཉིས་ནས་བཞིའི་བར།
 ཆོས་གཅིག་ནས་སུམ་ཅུའི་བར། ལྷ་བྱ་བྱས་སྤྲོད་པ་དང་།
 ལྷ་ས་ནས་དྲ་རམ་ས་ལ་བར།
 སྤྱི་ལོ་ནས་ཟླ་ར་ཏ་མི་བར།
 མོན་ཁྱིལ་ནས་ནེ་ཐ་ཡོ་ཁྱ་བར། ལྷ་བྱ་གནས་སྤྲོད་པ་བཅས་ཡོད་དོ།

ནས་ཀྱི་སྒྲ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་དོན་གཞན་མཚམས་སྒྲོར་དང་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་
 པ་ཡོད་པར་«སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»གསུངས་པ་ནི། དཔེར་ན། “དེ་ནས་གཞན་ཡང་བཤད་བྱ་སྟེ།”
 ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་མཚམས་སྤྲོད་དང་། ཡང་། “འཕྲུང་ནས་འགོ།” “མཚོན་པར་བརྗོད་ནས་གཞུང་
 བཅུམས།” “ལྷ་བྱ་སྤྲོད་ནས་ལྷ་ལ་བསྐྱེད།” ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ཡིན་
 དེ་དག་ནི་གཤམ་དུ་རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྒྲོར་གྱི་སྤྲད་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་
 བྱུང་།^{༡༤}

དེ་ལྷ་ན་རྣམ་དབྱེ་བདུན་ལས་དང་པོ་དོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པ་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་བྱས་ལ་རྣམ་
 དབྱེའི་སྤྲད་རེ་བཏབ་སྟེ་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ལྷ་བྱའི་རྣམ་དབྱེའི་ཆོག་སྤྲད་རྣམས་ལ་བད་སྒྲོན་གྱི་གཞུང་
 དཔེར་ན་«སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»ལྷ་བྱར་“བྱེད་པའི་ཆོག་”ཅེས་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་བཏགས་ཤིང་། བྱེད་པའི་
 ཆོག་བྱས་པོ་དེ་རྣམས་ལས་རྣམ་དབྱེ་བྱས་པ་འབྲེལ་སྒྲུབ་སྤྲད་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་ལྷ་ཀ་རྒྱ་མཚན་
 ནམ་གཏན་ཆོག་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྲུར་བྱུང་བ་«སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར།» “གཏན་ཆོག་སྤྲད་པ་

¹⁴ དེ་བའི་འདི་ཤོག་གྲངས་ ༢༧ ལ་གཟུགས།

འགྱུར་བ་ནི། །དྲུག་པ་འབའ་ཞིག་མ་གཏོགས་པའི།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལགས། དེའི་
 ཐད་གྱི་འགྲེལ་པར། “དེ་ལ་གསུམ་པ་གཏན་ཚིགས་སུ་འགྱུར་བ་ནི། དེས་ན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།
 བཞི་པ་འགྱུར་བ་ནི་དེའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ལྔ་པ་འགྱུར་བ་ནི་ཅི་ལས་ཤེས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།
 བདུན་པ་འགྱུར་བ་ནི་བཞི་པ་དང་མཐུན་པ་སྟེ། །གཉིས་པའི་སྒྲ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་ལ་དང་
 གིས་དང་ལས་རྣམས་གཏན་ཚིགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡོད་དོ།”^{༡༦} ཞེས་བུང་བ་ལས། རྩལ་འདི་སྒྲ་
 སྟོའི་རྩ་ཚིག་དེ་རྣམས་ལས་གོ་བྱས་སོ།

སྟོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྟོན་དབང་»དུ།

ནས་ལས་འབྱུང་ཁུངས་དགར་སྟུང་དེ། །འབྱུང་ཁུངས་དངོས་ལ་གང་སྒྱུར་འབྱས།

དེགས་མཐུན་དགར་ནས་མི་མཐུན་ལས། །སྟུང་ལ་ནས་སྒྲ་ཁོ་ན་འཇུག །ཅིས་པ་ལྟ་བུའོ།

༡༥ «ལྷ་སྟོ་མཚོན་ཆ།» ཤོག ༢༤༩ བ༥

༡༦ «ལྷ་སྟོ་མཚོན་ཆའི་འགྲེལ་པ།» ཤོག ༣༠༠ བ༥

ལེའུ་ཉི་ཤུ་པ། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཆོམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྱད།

༥ དེ་ལ་ཆོག་སྦྱོར་གྱི་ཕྱད་ལས་“རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཆོམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྱད་”ཅེས་པ་
ནི། ཕྱད་རང་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་རྗེས་འཇུག་ལ་བསྟོན་དགོས་མི་དགོས་ཅི་ལྟར་ཡང་། དབྱེ་ལས་ལ་རྣམ་
དབྱེ་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་མ་ཡིན་པར། ཆོག་པན་ཚུན་ནམ་ཆོག་གི་སྦྱོར་བ་དང་ཆོག་སྦྱབ་བམ་
བཅའོད་པ་པན་ཚུན་མཆོམས་སྦྱོར་པའི་དོན་ཅན་དུ་གཙོ་བོར་བཀོད་པའི་ཆོག་ཕྱད་རྣམས་སོ།།

དེ་ལའང་ངོ་བོའི་ཆ་ནས། གྲང་། ཡང་། འང་། ལྟ་བུ་དང་། དང་སྒྲ། དེ་སྒྲ། ཉི་སྒྲ། ལྟ་
བུ་ཆོག་རྒྱང་པའི་ཕྱད་དང་། ཡང་། “དེ་ནས།” “དེ་ལྟ་ནའང་།” “དེ་བཞིན་དུ།” ལྟ་བུ་ཕྱད་
གཉིས་སམ་མང་བ་འདུས་པའི་ཕྱད་འདུས་བཅས་གཉིས་ཡོད་མོད། ཕྱད་འདུས་རྣམས་སྡེ་ཆོན་
ལོགས་སུ་བྱེ་སྟེ་བཤད་པར་བྱའོ། དབྱེ་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན། རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་
མཆོམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྱད་ལ་དཔེར་ན། “མཛེས་གྲང་མཛེས།” ལྟ་བུ་ཆོག་རྒྱན་དང་། “ཁོ་མ་འགྲོན་ངའང་མི་
འགྲོ།” ལྟ་བུ་སྦྱད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། “སྤང་བོ་ལྟ་ནི། གཟུགས་སྤྲུལ་ ཆོར་བཤམ། འདུ་ཤེས་སྤྲུལ་ འདུ་བྱེད་
དུམ། རྣམ་པར་ཤེས་པའོ།” །ལྟ་བུ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ། དེ་བཞིན་དུ། “སྤང་བོ་ལྟ་ནི། གཟུགས་དང་། ཆོར་
བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་།” ཞེས་སོགས་དང་སྒྲ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ། “འདི་ནི་སྤྲུལ་པ་ཙམ་སྟེ། དོན་ལ་མི་
གནས་སོ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལྟག་བཅས་དང་། “མེ་ཡོད་ན་དུ་བ་འབྱུང་།” ལྟ་བུ་རྒྱུན་ལྷོས་གསལ་བྱེད་
ལ་འཇུག་པ་བཅས་སོ།།

མཆོམས་སྦྱོར་གྱི་ཕྱད་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྦྱོར་ཚུལ་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ནི་བོད་ཡིག་འབྲི་ཚུལ་
ལ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་ཅིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་རྣམས་ནི་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་ནང་
ནས་གཞི་མ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེ་དག་གི་སྦྱོར་ཚུལ་ཡང་ཉིན་རེའི་ཁ་སྐད་དང་ཡང་མཐུན་ཆེ་

བས་ནམ་དབྱེའི་ཕྱད་དེ་ནམས་རྒྱས་ཆགས་པ་ལ་ངལ་བ་ཆེ་ཆེར་བསྟེན་མི་དགོས་མོད། དེ་ལས་
 ལྷོག་སྟེ་ནམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྟོར་གྱི་ཕྱད་ལ་ནི་ཡོངས་སུ་གསལ་བ་རྒྱན་སྟེ་གྱི་ཀྱང་།
 ཡང་། འང་གསུམ། དྲང་སྟངས་དང་། དེ་སྟུ། ཉི་སྟུ། ལྟ་བུ་གསལ་ཆེ་བ་འགའ་ཤས་ཤིག་མ་གཏོགས་
 གཞན་མང་ཆེ་བ་ཞིག་གཙོ་བོ་ཡིག་སྟངས་ལ་མཁོ་བའི་ཆོག་ཕྱད་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོག་ཕྱད་
 དེ་ནམས་གཙོ་བོར་བརྟེན་པ་མཛེས་སུ་གཏོང་བ་དང་། སྟན་ཆ་དོད་དུ་གཏོང་བ། ཆོག་སྟོར་སྟེ་མང་
 བོ་གཅིག་དུ་སྟངས་སྟེ་ཆོག་སྟུ་བ་བསྐྱེད་སྒྲིག་སྒྲུབ་པ་ལས་བཤད་པ་ལྟག་དུ་གཏོང་བ་སོགས་གྱི་ཆེད་དུ་
 བཀོད་པ་མང་བར་བརྟེན། ཆེད་དུ་གོམས་པ་ཅུང་ཟད་ཅིག་མ་བསྟེན་ན་རྒྱས་ལེགས་པར་ཆགས་
 པ་ཞིག་འོང་དགའ། དེ་ལྟ་ནའང་བོད་ཡིག་ནང་འབྲི་རྩལ་ལེགས་པར་བགྱི་བ་ལ་ཆོག་ཕྱད་དེ་
 ནམས་གྱི་སྟོར་ཚུལ་མ་ཤེས་ཐབས་མེད་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། དེ་ལ་སྟོལ་རྒྱན་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་ཕྱི་
 མོ་«སུམ་ཅུཔ་»དང་། དེ་བཞིན་དུ་«སྟོ་སྟོ་མཚོན་ཆ་»གཉིས་སུ་གཤམ་ཆེད་ཕྱད་དེ་ནམས་ཞིབ་པར་
 གཏན་འབེབས་མཛད་ཡོད་མོད། ཕྱད་ནམས་རེ་རེས་འཇུག་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། སྟོར་ཆོག་
 ཕྱད་ལ། ཆོག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱད་དང་། མཐའི་ཆོག་ཕྱད། མཚམས་སྟོར་གྱི་ཕྱད། ཅེས་
 སྟེ་ཆོན་ལོགས་སུ་བྱེ་ནས་དེ་ནམས་སོ་སོར་བརྟུ་ས་ཏེ་བོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་གྱི་ཁྱད་པར་གཏན་
 འབེབས་མཛད་པ་མི་སྣ་དེ། དེ་ལྟ་ནའང་ཕྱད་དེ་ནམས་གྱི་སོ་སོའི་བྱེད་ལས་རིགས་མཐུན་པ་
 ནམས་སོ་སོར་བྱེད་དེ། ཆོག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱད་དང་། མཐའི་ཆོག་ཕྱད། མཚམས་སྟོར་
 གྱི་ཕྱད་ཅེས་ཁོ་བོས་སྟེ་ཆོན་ལོགས་སུ་བྱེ་སྟེ་བཤད་པ་བྱས་ཡོད། ད་ནི་སྐབས་སུ་བབས་པ་ནམ་
 དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྟོར་གྱི་ཕྱད་རྒྱུད་པ་ནམས་བཤད་པར་བྱའོ།

༡༠༡) རྒྱན་སྟེ་གྱི་ཕྱད། ༡ ཀྱང་ ཡང་ འང་།

“རྒྱན་སྟེ”ཅེས་པ་ནི། “མཛེས་ཀྱང་མཛེས།” “མཛེས་ཀྱང་ཁེངས་པ་མེད།” ལྟ་བུ་ཆོག་མཛེས་
 པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་དང་། “ཡི་གེ་ཤེས་ན་ཅིས་ཀྱང་ཤེས།” ལྟ་བུ་སྟེ་པ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་གཅིག་

ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་རྒྱུན་སྒྲུབ་ཅིས་ཐ་སྐྱད་ཐོགས་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱུན་སྒྲུབ་གྱི་ཕྱད་གསུམ་ནི་རྗེས་འཇུག་ལ་
བསྟོས་པའི་ཕྱད་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པས། ཐོག་མར་དེ་གསུམ་གྱི་སྒྲིབ་སྒྲུབ་ཚུལ་བཤད་ན།
རྗེས་འཇུག་ག་ ད་ བ་ ས་ ད་དག་བཙས་གྱི་མཐར་ཀྱང་། ང་ ཅ་ མ་ ར་ ལ་ བཙས་གྱི་
མཇུག་ཏུ་ ཡང་། རྗེས་འཇུག་ འ་ དང་། མཐའ་མེད་གྱི་མཇུག་ཏུ་ འང་ བཙས་འཐོབ་བོ།

རྒྱུན་སྒྲུབ་གྱི་དོན་གྱི་སྒྲིབ་ཚུལ་ནི། སུམ་རྟགས་གྱི་གཞུང་དུ།

༡ མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན།

༢ མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན།

༣ རྒྱད་པ་བཙས་གསུམ་དུ་འཇུག་པར་གསུངས།

དེ་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བཞིན་ན།

མཛེས་ཀྱང་མཛེས་ལ་མདོག་ཀྱང་དཀར།

དཔལ་ཡང་འབར་ལ་ཡིད་ཀྱང་འཕྲོག།

སེམས་ཀྱང་བཟང་ལ་སྦྱོད་པ་ལེགས།

ལྷ་བྱ་ཚིག་སྒྲ་ཕྱི་བཞིན་བྱ་ཞིན་བྱེད་ཕྱོགས་མཐུན་པར་གསལ་བར་བྱེད་ཅིང་། ཚིག་མཛེས་པར་
བྱེད་པའི་རྒྱན་དུ་སྒྱུར་བ་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་དང་། ཡང་།

ཆགས་པ་མེད་ཀྱང་འགོ་ལ་ཆགས།

སྤྲིང་རྗེ་ཆེ་ཡང་བདུད་དཔུང་འཛོམས།

སེམས་བཟང་ཡང་སྦྱོད་པ་རྩུབ།

ཁ་འཇམ་ཡང་གཏིང་ནག།

ཅིས་པ་ལྷ་བྱ་ཚིག་སྒྲ་ཕྱི་བཞིན་བྱ་ཞིན་བྱེད་གང་རུང་ཕྱོགས་མི་མཐུན་པར་གསལ་བར་བྱེད་པའི་
ཚིག་རྒྱན་དུ་སྒྱུར་བ་མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་དང་། དེ་བཞིན་དུ།

ཕྱག་ཀྱང་འཆལ་ལ་མཆོད་པ་ལྟེ།

སེམས་ཀྱང་བཟང་ལ་ངག་འཛམ། ལྷ་བྱ་མེས་ཕྱི་མ་སྟེང་པ་དང་།

གཞས་བཏང་ལ་ཞབ་བྱོལ་ལྟེ།

ཡི་གེ་བྲིས་ལ་ཕྱེད་མོའང་ཅེ། ལྷ་བྱ་ཕྱི་མེས་སྟེང་པ་དང་།

བོད་རིགས་ཀྱང་ཡིན་ལ་མཁས་པ་འང་ཡིན།

གྲ་པ་འང་རེད་ལ་དགོ་སྟོང་ཡང་རེད། ལྷ་བྱ་པན་ཚུན་སྟེང་པ་བཅས་སྟེང་པ་ལ་འཇུག་གོ།

དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན། གོང་གི་རྒྱན་སྟེང་གི་འཇུག་ཚུལ་གསུམ་ཀ་སྟེང་པའི་འཇུག་
ཚུལ་ཡིན་པར་བྱུང་བས། ཚིག་རྒྱན་གཉིས་ནི་ཚིག་མཛེས་པར་བྱེད་པ་ཙམ་ལས་ཅུ་བ་སྟེང་པའི་
ཁོངས་སུ་གཏོགས་སོ། །ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་གྱི་ཕྱད་ནམས་ནན་ཏན་ནམ་བནན་པའི་དོན་དུ་
འཇུག་པ་«སྒྲིལ་མཆོད་ཆར་»གསུངས་ལ།¹⁾ དེ་ནི་གཤམ་དུ་ནི་སྒྲིལ་བནན་པའི་དོན་དུ་འཇུག་པར་
བཤད་པའི་འོག་ཏུ་བཤད་པར་བྱའོ།²⁾

1) «གསེར་ཏོག་སྒྲིལ་ཏུགས་སུ།» (ཤོག ༥༩) ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་སྟོང་པ་དང་། འདྲི་བ་དང་། དོགས་པ་དང་། སྟེང་པ་
དང་། ཕྱགས་གཞན་སྟོན་པ་དང་ཕྱ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་མོད། དཔེར་བརྗོད་བཞག་པ་ནམས་ལ་བརྟག་ན། མཐུན་
པའམ་མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན་དང་སྟེང་པ་གང་རུང་དང་། འདྲི་བའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དང་ཕྱགས་གཞན་སྟོན་པ་གཉིས་ནི།
ཡང་ན། ཞེས་པའི་ཕྱད་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ཡིན་གྱི། ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་གྱི་ཕྱད་གྱི་འཇུག་ཚུལ་མིན་པས་མི་འཐད་པར་མཐོང་།
2) དེ་བའི་འདྲི་ཤོག་ ༥༩ ལ་གཞིགས།

སྒོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་»དུ།

ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་རྒྱན་སྤྱད་དེ། ཁ་ད་བ་ས་ད་བྱག་ཀྱང་།

ང་ན་མ་ར་ལ་མཐར་ཡང་། འ་དང་མཐའ་མེད་འང་དང་ཡང་། ཞེས་བྱང་བ་ལྟར་རོ།

~~~~~

༡༠༡ འབྱེད་སྤྱད་གྱི་ཕྱད། ༡༡ གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ། རམ་ལམ་སམ་
ཏམ།

ང་བོ་ནི། གཞི་གཅིག་ལས་དོན་དུ་མ་སོ་སོར་འབྱེད་པའམ། ཡང་ན་རྣམ་གངས་དུ་མ་
གཞི་གཅིག་དུ་སྤྱད་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྤྱད་པའི་ཆོག་ཕྱད་དོ།

འབྱེད་སྤྱད་གྱི་ཕྱད་རྣམས་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟས་པའི་ཕྱད་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པས།
ཐོག་མར་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིའི་སྒྲོར་ཚུལ་བཤད་ན། རྗེས་འཇུག་ག་ མཐར་ གམ། ང་ མཐར་
ངམ། ཞེས་སོགས་རང་དང་རིགས་མཐུན་པའི་རྗེས་འཇུག་གི་མཐར་བཀོད་ཅིང་། ད་བྱག་ཅན་གྱི་
མཐར་ ཏམ་ བཅས་འཕོ་བོ། འབྱེད་སྤྱད་གྱི་ཕྱད་རྣམས་དོན་ལ་སྒྲོར་ཚུལ་ནི།

༡ དང་སྒྲིའི་ཚུལ་དུ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་།

༢ དང་སྒྲིའི་ཚུལ་དུ་སྤྱད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་།

༣ འདམ་ངའི་ཚུལ་དུ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག་པ་བཅས་རིགས་གསུམ་མོ།

དེ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བཞིན་ན།

༡ ལུང་པོ་ལྟ་ནི། གཟུགས་སམ། ཚོར་བའམ། འདུ་ཤེས་སམ། འདུ་བྱེད་དམ། རྣམ་པར་ཤེས་
པའོ།

ཞེས། དང་ལྔ་འཇུག་དྲུག་ཞིག་ཅིག་དཔེར་ན་ཡུང་པོ་དང་། མོ་ལ་ཁ་དང་། དགོན་མཆོག་འཕམ་
ལས་དོན་དྲུག་མ་སོ་སོར་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་འབྱེད་པ་ལ་འཇུག།

༣ དེབ་འདིའི་ཤོག་ ༢༣༧ ནས་ ༢༤༢ བར་ལ་གཟིགས།

སྒྲོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ཕྱོན་དབང་»ཏུ།

གཤམ་དམ་ནམ་ནམ་བམ་མམ་འམ། །རམ་ལམ་སམ་ཏམ་འབྱེད་སྟེད་དེ།

སྒྲོར་ཚུལ་སྒྲར་བསྐྱེད་སྐྱབས་དང་མཚུངས། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།

༡༠།༩ དྲ་སྒྲ་འབྱེད་སྟེད་དང་། ཆོ་སྐབས། རྒྱ་མཚན་བཅས་ལ་འཇུག་པ།

དྲ་གི་སྒྲ་ནི་མིང་དང་ཆོག་གང་ཡང་རུང་བ་ཆོགས་པའི་བར་མཚམས་སྒྲ་བཏབ་པའི་
ཆོག་ཕྱད་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས་སྒྲའི་སྒྲོར་ཚུལ་ལ་རྗེས་འཇུག་ལ་གཏན་
ནས་བཏོས་མི་དགོས། སུམ་ཏྲགས་ཀྱི་གཞུང་ཏུ། དྲ་སྒྲ་ རོན་ལྡ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་སྟེ།
༡) སྟེད་པ་དང་། ༢) འབྱེད་པ་དང་། ༣) རྒྱ་མཚན་དང་། ༤) ཆོ་སྐབས་དང་། ༥) གདམས་ངག་
བཅས་སོ། །དེ་ལྟར་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། དེ་བའི་སྟོག་དྲ་། བསམ་སྟོག་ཏོང་
དྲ་། ཞེས་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ནི་སྒྲ་ལ་ཆོག་དང་འཇུག་ཚུལ་མཚུངས་པས། འཇུག་ཚུལ་དེ་གཤམ་དུ་
མཐའི་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་འཇུག་པ་བཤད་པའི་སྐབས་འཆད་ལ། འདིར་དྲ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་ལྟག་མ་
བཞི་པོ་སྟོན་ནོ།

དྲ་སྒྲ་འབྱེད་པ་དང་སྟེད་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། རྗེས་འཇུག་ལ་བཏོས་མི་བཏོས་ཀྱི་
ཁྱད་པར་ཅུམ་ལས་གོང་གི་འབྱེད་སྟེད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དང་དོན་མཚུངས་པས། རེམ། ཁྱོད་དམ།
ཁོང་འགོའོ། །ཞེས་བ་ལ། ར་དྲ་། ཁྱོད་དྲ་། ཁོང་འགོའོ། །ཞེས་སྒྲར་དུ་རུང་བ་ཤེས་དགོས།

དྲ་སྒྲ་རྒྱ་མཚན་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན།

དུ་བ་མཐོང་བ་དྲ་མེ་ཡོད་པར་ཤེས།

བྱ་སྐད་ཐོས་པ་དྲ་ནམ་ལངས་པར་ཤེས།

ཁྱིས་སྐད་བརྒྱབ་པ་དྲ་མགོན་པོ་འབྱོར་བར་གོ།

ཞེས་པའི་དཔེར་བརྟན་རྣམས་ལ། བརྟན་པ་ཁྱིམ་ཞིག་བརྟན་པ་སྒྲ་མ་ཞིག་ལ་ཁྱེས་པའི་འབྲེལ་
བ་དམ་པོ་ཡོད་ཚུལ་སྐྱབས་འདིའི་དར་སྒྲའི་ཡུད་ཀྱིས་མཆོག་པར་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྒྲིམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྡོན་དབང་»ཏུ།

དང་ནི་སྤྱད་འབྱེད་རྒྱུ་མཚན་དང་། ཆོས་ལས་གདམས་ངག་ལྡེ་ལ་འཇུག་ ཅེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།

~~~~~

༡༠༧ ཉི་ཟླ། དགར་བ་དང་བརྟན་པ་ལ་འཇུག་པ།

ནི་ཟླ་ནི་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཚུལ་ལ་རྗེས་འཇུག་ལ་བསྟོས་མི་
དགོས། འོན་ཀྱི་སྒྲིབ་ཚུལ་ལ། ཉི་ཟླ ༡ དགར་བ་དང་། ༡ བརྟན་པ་གཉིས་ལ་འཇུག

༡ དེ་ལ་“དགར་བ་”ཞེས་པ་ནི། དགར་གཞི་ཞིག་དངོས་སུ་སྒྲིམ་རུང་མ་སྒྲིམ་རུང་།
ཆོས་གང་ཞིག་དམིགས་ཀྱིས་ལོགས་སུ་ངེས་གཟུང་གི་ཚུལ་དུ་འབྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའི་
ཆོག་ཕྱད་ལ་ཟེར།

འཇུག་ཚུལ་འདི་ལ་ཞིབ་མོར་དབྱད་ན། གང་དགར་བའི་དོན་དེ་ངེས་པར་གཟུང་བའི་
དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ་ཡིན་པས། དངོས་གནས་ལ། དཔེར་ན་ཆོག་སྒྲིབ། “ལྷའི་ནང་ནས་བརྒྱུ་བྱིན་ནི་སྟོབས་
ཆེན་” ཞེས་པ་ལ། དགར་གཞི་ལྟ། དགར་ཆོས་རྒྱ་བྱིན། དགར་ཆོག་དངོས་ནི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་
ཕྱད། བས་སྒྲིབ་ ཡིན་ཅིང་། འདིར་ནི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་པ་ནི་གང་དགར་བའི་དོན་དེ་ངེས་པར་གཟུང་བའི་
ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་ལྟར་ན་འང་བརྗོད་པ་སྟབས་བདེ་བས་ཏེ། “ནི་ཟླ་དགར་བ་ལ་འཇུག་པ་”ཞེས་
བཤད། དེ་ལྟར་འཇུག་ཚུལ་འདི་ནི་སྒྲིབ་དགར་བའི་དོན་དེས་གཟུང་གི་དོན་ཅན་ཡིན་པར་བརྟེན།
དགར་བའི་ཕྱད་འདི་བཏང་བ་ཕྱིན་ཆད་ལ། དགར་གཞི་དང་དགར་ཆོས་གཉིས་ཀྱི་དབར་ཆོག་ཕྱད་
ནས་སྒྲིབ་བཏང་མི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། “ཆོ་མིང་དང་། བསྐྱེད་ བསྐྱེད་འཛིན་གསུམ་ལྟ་སར་ཐོན་སོང་། བཞི་མི་
འགོ།” ཞེས་དང་། “རྒྱ་ཕྱོགས་པའི་མི་རིགས་རྣམས་རྒྱ་སྐད་ལ་གྱིན་ཏུ་དགལ། རྒྱ་གར་བ་རྣམས་ནི་དེ་ཅུ་དོ་སྒྲུང་
མི་བྱེད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།

གོང་དུ་བཀོད་པའི་ནི་སྒྲུའི་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གནད་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་འདི་ཡིན་
 ཅེ། ནི་སྒྲུ་དག་པ་འདི་ངེས་གཟུང་ལ་བཀོད་པ་རྣམས་ནི། དཔེར་ན། ང་ནི་བོད་ལ་སྒྲུའི་པ་ཞིག་

ཡིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གང་ལ་ནི་སྒྲིབ་བྱེད་པའི་དོན་རྣམས་ནི། སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྗོད་པའི་ནང་
 ཚིག་སྒྲིབ་ཞིག་གི་ཁྱད་གཞིར་གྱུར་པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་ནི་སྒྲིབ་བསྟན་པ་ལ་
 འཇུག་པ་ལ་ནི། “ཁྱོད་ནི་སྒྲིབ་ཁྱོད་ནི་ཡི་དམ།” ལྟ་བུ་བརྗོད་དོན་གཅིག་ལ་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ་ཁྱད་
 ཚིག་མང་པོ་ལྟེ་བས་ཉེ་སྒྲིབ་པའི་སྐབས་མ་གཏོགས། སྒྲིབ་བསྟན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ནི་སྒྲིབ་
 བྱེད་པ་ལྟ་བུ་གྱི་དོན་རྣམས་སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྗོད་པའི་ནང་ཚིག་སྒྲིབ་ཀྱི་ཁྱད་ཚིག་གི་ཆ་གས་སུ་
 གྱུར་པ་ལས། ཚིག་སྒྲིབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིར་མི་འགོ་བ་ཤེས་དགོས་ཤིང་།

སྐབས་འགར། ནི་སྒྲིབ་ དཔེར་ན། བདེ་སྐྱབས་ཏུ་ནི་ཉོགས་པ་ཞེས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚིགས་
 བཅད་དུ་ཁ་སྒྲོང་དུ་བཀོད་པའང་ཡོད་པར་ཤེས་དགོས་ཤིང་།

སྒྲིབ་ལ། «ལེགས་བཤད་ཕྱོག་དབང་»དུ།

ནི་ནི་དགར་དང་བཅས་པའི་སྒྲིབ་ ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།

~~~~~

༡༠༡༥ ཡང་སྒྲིབ་ བཅས་པ་ལ་འཇུག་པ།

ཡང་སྒྲིབ་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་ལ་«སྐྱམ་ཏུ་པར་»རྒྱན་སྒྲིབ་ལས་ལོགས་སུ་དངོས་སུ་མ་
 གསུངས་མོད། «སྒྲིབ་མཚན་ཆར།» “ཡང་ཞེས་བྱ་བ་བསྟན་པ་ཡིན།”^༧ ཅིས་བསྟན་པ་ལའང་

^༧ «སྒྲིབ་མཚན་ཆར།» ཤོག ༡༤༠ བལྟ་གསེར་ཏོག་སྐྱམ་ཏུ་གས་སུ། (ཤོག ༤༣) ཡང་གི་སྒྲིབ་དེས་བཟུང་དང་། བཅས་པ་
 དང་། རྣམ་པར་བཏག་པ་དང་། བསྒྲིབ་བའམ་བསྟན་པའི་སྒྲིབ་འགྱུར་བར་ཡོད་ཚུལ་གསུངས་མོད། དཔེར་བརྗོད་རྣམས་
 ལ་བཏག་ན། ཡང་ན་སྒྲིབ་པའི་དོན་དང་། ཡང་ན་མི་མཐུན་པའི་ཚིག་རྒྱན། ཡང་ན་བསྟན་པར་འགྱུར་བ་ལས་འཇུག་ཚུལ་
 ཟུར་པ་མི་ཐོན་ལ། བསྒྲིབ་པའི་དཔེར་བརྗོད་ལ། དེ་ཡང་། སྒྲིབ་ཡང་། ཡང་ན། ཞེས་སོགས་བཀོད་པ་རྣམས་ནི་མཚམས་
 སྒྲིབ་ཀྱི་ཕྱད་འདུས་ཡིན་གྱི། ཡང་སྒྲིབ་འཇུག་ཚུལ་དུ་འབྲེལ་པར་མ་མཐོང་།

འཇུག་པ་གསུངས་པ་དཔེར་བརྗོད་ན།

དགེ་སྒྲོང་འདི་ཡང་རྩལ་བྱིམས་ཅན་ནོ།།

མཁས་པ་དེ་ཡང་སྤྲིང་རྩེ་ཅན་ནོ།།

ཁང་པ་དེ་ཡང་ཆེ་ཙམ་ཞིག་འདུག

ལམ་དེ་ཡང་དོག་ཙམ་ཞིག་ཡོད།

ཅེས་པ་ལྟ་བུ། བློ་འདི་དོན་དང་མཚུངས་པར་བསྒྲན་པའི་དོན་ཅན་དུ་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་གོང་གི་
དཔེར་བརྗོད་ནས་ལ་ཅིམ་པ་བཞིན། “དགེ་སྒྲོང་འདི་བློ་ལྱིམས་ཅན་ནོ།།” “མཁས་པ་དེ་བློ་སྤྲིང་རྩེ་ཅན་
ནོ།།” །ཞེས་སོགས་བྲིས་ན་ཆོག་གི་མངོས་ཆའི་བྱད་པར་ཙམ་ལས་དོན་ལ་བྱད་པར་མེད་པར་གཤམ་
ལུས་སོ།།

~~~~~

༡༠༥ ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྱད། ལྷ་ ཏེ དེ།

ངོ་བོ་ནི། མིང་ཆོག་གང་གི་མཐར་སྐྱར་བྱུང་དེའི་རྩེས་སུ་བསྒྲན་བྱ་ཆོག་དོན་ལྷག་མ་
ཞིག་འདྲེན་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་སྟོན་པའི་ཕྱད་དོ།།

ལྷག་བཅས་ཀྱི་ཕྱད་གསུམ་ནི་རྩེས་འཇུག་ལ་བཞུགས་ནས་བཞོད་དགོས་པས། ཐོག་
མར་དེ་གསུམ་ཀྱི་སྒྲུའི་སྒྲུར་རྩལ་བཤད་ན། རྩེས་འཇུག་ན་ ར་ ལ་ ས་ ད་བྲག་ཅན་བཅས་ཀྱི་
མཇུག་ཏུ་ ཏེ། རྩེས་འཇུག་ ད་ མཐར་ དེ། ག་ ར་ བ་ མ་ འ་ མཐའ་མེད་བཅས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་
སྟེ་ འཕྲོ་བཤོ།།

དོན་གྱི་སྒྲོར་ཚུལ་ལ། ལྷག་མ་འདྲན་ཚུལ་གྱི་རིགས་གསུམ་དབྱེར་རུང་སྟེ།

༡ དཔེར་ན། “མདའ་འཕངས་ཏེ་ཐོག” ཅེས་པ་ལྷ་བྱ་འདྲན་བྱ་དང་འདྲན་བྱེད་བྱ་བ་དུས་
 རིམ་པ་ཅན་ནམ་ཅིག་ཅར་དུ་ཡོང་བ་གང་རུང་སྟོན་པ་མཚམས་སྒྲོར་ལྷག་བཅས་དང་།
 ༢ ཆོག་སྒྲུ་མ་དམ་བཅས་པ་དེའི་གསལ་བྱེད་དུ་ཆོག་བྱི་མ་བཀོད་པ་དཔེར་ན། “ཕྱོགས་
 བྱི་བཞི་སྟེ། ཤར་དང་ལྷོ་དང་རྒྱབ་དང་བྱང་ངོ་” །ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་དམ་བཅའ་འདྲན་པ་དང་།
 ༣ “འདི་ནི་མི་སྟེ་དེ་ནི་ལྷ།” ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་བརྗོད་བྱ་ལྷག་མ་ཡོད་པ་ཅམ་སྟོན་པའི་གཞན་
 འདྲན་ལྷག་བཅས་བཅས་ཡོད་དོ།

དེ་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་ན།

ལྷ་མཆོད་དེ་ལས་བྱ།

ཕྱག་འཚལ་ཏེ་བཤད།

འཇུག་དཔུལ་ཏེ་མདངས་ལྷུངས།

འཕར་ཏེ་འགོ།

ཆོག་སྒྲུ་དང་བཅས་ཏེ་འབར། ལྷ་བྱ་མཚམས་སྒྲོར་ལྷག་བཅས་དང་།

དཀོན་མཆོག་ནི་གསུམ་སྟེ། སངས་རྒྱས་དང་། ཆོས་དང་། དགེ་འདུན་ནོ།

སངས་རྒྱས་ཏེ་མ་རིག་པའི་གཉིད་ལས་སངས་ཤིང་། ཤེས་བྱ་ལ་སློ་བྱོས་རྒྱས་པའོ།

མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་བྱིར། མེ་ཡོད་དེ། རྩ་བ་ཡོད་པའི་བྱིར།

འདི་མདོར་བསྡུས་པ་སྟེ། རྒྱས་པར་བཤད་ན།

ལྷ་བྱ་རིམ་པ་བཞིན། དབྱེ་བ་འདྲན་པ་དང་། རེས་ཆོག་འདྲན་པ་དང་། གཏན་ཆོག་འདྲན་པ་དང་།

རྒྱས་བཤད་འདྲན་པ་སྟེ། དེ་རྣམས་དམ་བཅའ་འདྲན་པའི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ།

འདི་ནི་ཤིང་སྟེ་དེ་ནི་རྫོང་།

ད་དེ་ག་ང་བ་མ་ལ། །མཐའ་མེད་རྣམས་ལ་ས་སྟེ་ཐོབ། །ཅིས་བྱང་བ་ལྟ་བུའོ།།

གོང་གི་སྐད་གསུམ་ལས། ལ་རྒྱ་ནི་མཆོམས་སྒྲོལ་ལྷག་བཅས་ཀྱི་འབྲུག་ཚུལ་གྱི་ནང་

“《ལྷ་སྒོ་མཆོག་ཅན་》འདྲེན་ཚུལ་འདི་ལ་སྤྲད་པ་ལ་འདྲེན་པ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ལྷ་སྒོའི་འགྲེལ་པར་འདིའི་དཔེར་བརྟན་
ལ། ལག་པ་སྟལ་པ་ཟས་བཟའ། ཞེས་པ་བཞོད་འདུག།

ནས་དུས་ལྷ་ཕྱི་རིམ་ཅན་དང་། གཞན་འདྲེན་ལྷག་བཅས་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཕྱག་འཆལ་ལ་མཆོད་པ་ལུ།

གདན་དུ་བསྐྱོད་ལ་ཟས་ཟ། ལྷ་བྱ་དང་།

འདི་ནི་ཁྱི་ཡིན་ལ། དེ་ནི་རི་བོང་ངོ་།

ཁོ་བོ་དེ་ལྷར་བསམ་ལ། སྒྲིར་བཤད་པར་དགའོ། ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་འོ།

ཁ རྣམ་སྒྲ། ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ།

རྣམ་གྱི་སྒྲ་ནི། ལྷག་བཅས་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ནང་ནས། དུས་ལྷ་ཕྱི་རིམ་པ་ཅན་ནམ་གཅིག་
བཅར་དུ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་མཚམས་སྒྲོར་ལྷག་བཅས་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་སྟེ་དཔེར་ན།

ཕྱག་འཆལ་རྣམ་མཆོད་པ་ལུ།

ཆོང་ལ་ཕྱིན་རྣམ་གྱིང་ཕོག

ཁོམ་ལ་ཕྱིན་རྣམ་གྱ་གྱ་ཉེས།

མཆོང་རྣམ་བྲོས།

བྱ་ནམ་མཁར་ལུར་རྣམ་ཕྱིན། ལྷ་བྱ་འོ།

(ཁ་སྐད་ལ། འདིར་རྣམ་སྒྲ་འི་ཆ་བརྒྱ། བྲས། ཞེས་པ་ཡང་བཞོད་ཅད་སྟེ། ཕྱག་འཆལ་བྲས་མཆོད་
པ་ལུ།

ཆོང་ལ་ཕྱིན་བྲས་གྱིང་ཕོག ཁོམ་ལ་ཕྱིན་བྲས་གྱ་གྱ་ཉེས། ཞེས་སོགས་སྒྲ་སྟོལ་ཡོད།)

གོང་དུ་བཤད་པའི་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་གྱི་ལྷག་བཅས་གྱི་ ལ་ རྣམ་ གཉིས་དམ་
བཅའ་འདྲེན་པའི་ལྷག་བཅས་སུ་ནམ་ཡང་མི་འཇུག་པར་གཤམ་དགོས་ཤོ།

ག ཞིང་ ཅིང་ ཤིང་ ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ།

ཚོག་པ་དང་། ཞིང་ ཞེས་ ཞེན་ དང་། དེའི་གཟུགས་འཕྱུར་བ། ཅིང་ ཅེས་ ཅེན་ ཤིང་
ཤེན་། བཅས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་མས་མིང་མཐའ་རྗེས་འཇུག་ལ་བསྟེན་ནས་སྒྱུར་དགོས་པ་སྟེ། རྗེས་
འཇུག་ ང་ བ་ མ་ ང་ ལ་ མཐའ་མེད་བཅས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་ ཞིང་ ཞེས་ ཞེན་ དང་། རྗེས་འཇུག་
ག་ ད་ བ་ ད་དུག་ བཅས་ཀྱི་མཐའ་ ཅིང་ ཅེས་ ཅེན་ རྗེས་འཇུག་ ས་ མཐའ་ ཤིང་ ཞེས་
ཤེན་ བཅས་ཐོབ་པོ། །ས་མཐའ་ ཤེས་ མི་བཞོད་པ་ནི། ཤེས་པ་ཞེས་པའི་ཤེས་དང་ཞོར་ཞེན་
ཡོད་པས་དམིགས་བསལ་ཡིན་།

ནིང་ ཅིང་ ཤིང་ གསུམ་ནི་ཤོང་དུ་ལ་སྐྱེ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ་ལྟར། བྱ་བ་གཉིས་
དུས་སྐྱེ་ཕྱི་ལོ་ཅན་དུ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་མཚམས་སྟོར་ལྷག་བཅས་དང་། གཞན་འདྲིན་གཉིས་
ལ་འཇུག་པ་དཔེར་ན།

ཕུག་འཆལ་ཞིང་མཆོད་པ་ཐུལ།

རྒྱ་སྐད་ཅིང་ཨ་ལོང་བཏགས།

གསེར་ཉེས་ཤིང་མང་པོ་བསགས།

ར་འཕྲུང་ཞིང་དཔེ་ཆ་སྟེན་ ལྟ་བུ་བྱ་བ་གཉིས་དུས་སྔ་ཕྱི་རིམ་ཅན་དུ་འཇུག་པའི་ལྟ་ག་
བཅས་དང་།

ཁྱེད་ཀྱི་མཚན་ཆ་ལ། གྲག ༡༥། ༣༢ “ཅིང་ལ་སོགས་པ་བསྟུ་བ་དང་། །མཚམས་སྦྱོར་དག་ཏུ་འདོད་པ་ཡིན།” །ཞིས་
ཚལ་ཁྱེད་ཅིང་ཅིང་གི་དགས་ལ། རྒྱུ་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྱེད་ལྟངས་དྲེད་གསལ་བ་ཞིག་ཏུ་བསྟུ་བ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་མོད། བཅུག་
ན་འཇུག་པར་མ་མཐོང་བས་འདིར་མ་བཞོད།

ཡང་། རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཏིང་ཟབ་པ།
 གོ་རྟོགས་ཆེ་ཞིང་རིག་པ་རྣོ་པ།
 ལྷ་ཁྱ་གཞན་ལྷ་ག་མ་ཙམ་འདྲེན་པའི་གཞན་འདྲེན་ལྷ་ག་བཅས་ལ་འཇུག་པ་བཅས་ལྷ་ག་བཅས་ཀྱི་
 འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ལ་འཇུག་གོ།

~~~~~

༡༠༡ ལ་སྒྲ། དྲང་སྒྲ། ཞིང་ཅིང་གིང་། ཚིག་གི་འཛིག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ།

གོང་གི་ཕྱད་གྱི་རིགས་གསུམ་ནི། ཚིག་སྒྲོར་རམ་ཚིག་སྒྲུབ་མང་པོ་གྲང་བསྐྱིགས་ནས་
 བྲིས་པའི་ཆོ། སྒྲར་བསྒྲུབ་པའི་དགོས་པར། ཚིག་སྒྲོར་རྣམས་ནང་མང་དུ་སྒྲུས་གཅིག་ཏུ་ཚིག་
 སྒྲུབ་རིང་པོ་ཞིག་དུ་བརྟམ་པའི་ཆེད་དུ། ཚིག་གི་འཛིག་མཚམས་སུ་བཞོད་སྒོལ་ཡོད་། དཔེར་
 བརྗོད་ན།

དེ་ནི་ག་པ་ཡིན་པ་དྲང་། ཡོན་ཏན་ཆེ་བ་དྲང་། མི་གཤིས་བཟང་བ་ཞིག་འདུག་ལ།
 དེ་ལྷ་ཁྱ་ཡིན་པ་དྲང་། གཞན་ཡང་། ལྷ་ཁྱ་དྲང་།
 མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མི་མཐོང་ཞིང་།
 ཁོ་བོ་ནི་ལོ་མང་གདན་སར་སྒྲོབ་གཉེར་བྱས་གིང་། དེ་ནས་ཡིང་ལ་རྒྱ་དུ་རྒྱབ་ཕྱོགས་པའི་ལྷ་ཁྱ་བ་
 སྒྲུངས་ལ།
 མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མི་མཐོང་ཞིང་། །ཞེས་པ་ལྷ་ཁྱ་འོ།

~~~~~

༢༠༧ ཨི་ལྷན་གྱི་ཐང་། གི་གྱི་གྱི་འི་ཡི། སྤྱི་ཕྱི་འབྲེལ་བའི་ཆོག་གི་འཛོག་མཚམས་སྟོན་པ།

དེ་ལ་ཨི་ལྷན་གྱི་ཐང་ལྷ་སྤྱི་ཕྱི་འབྲེལ་བའི་ཆོག་གི་འཛོག་མཚམས་ལ་འཇུག་པ་ལ། ནང་མེས་ཆོག་སྤྱི་མཐུན་པར་སྟོན་པར་འཇུག་པ་དང་། ཆོག་སྤྱི་འགལ་བའམ་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། དཔེར་བཞིན་ན།

ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱ་ཡི། ལེགས་པར་ཉན་ཅིག

དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་གི་དེ་ལས་མང་བ་མི་དགོས།

འདྲུལ་དེར་དགོ་འདུན་པ་རྣམས་འཛོགས་གྱི། གསོལ་ཇའི་གྲ་བས་གྱིས་ཤིག

ཅེས་པ་ལྷ་བྱ་ཆོག་མཚམས་བཅད་དེ་ལྷག་མ་འདྲན་པ་ལྷ་བྱ་གང་ཞིག་ལ། འདྲན་བྱ་དང་འདྲན་བྱེད་གྱི་ཆོག་དོན་རྣམས་ཕྱོགས་མཐུན་པར་སྟོན་པ་དང་། ཡང་།

ཁོ་བོས་ནི་བཤད་གྱི། ཁྱོད་གྱིས་མ་ཉན་ནོ།

དེ་ལྷར་ཡིན་མོད་གྱི། འོན་ཀྱང་།

དགོ་ཆོན་གྱིས་བསྐྱབ་མོད་གྱི། དོན་ལེགས་པར་མ་རྟོགས།

ལམ་གསལ་བར་སྟོན་གྱི། འགྲོ་མི་འགྲོ་ཁྱོད་ཉིད་སོམས་ཤིག

ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་ལྷག་མ་འདྲན་པ་གང་ཞིག་ལ། འདྲན་བྱ་དང་འདྲན་བྱེད་གཉིས་གྱི་ཆོག་དོན་རྣམས་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པ་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད། འཇུག་སྒྲུབ་དེ་གཉིས་ཀའང་རྣམ་དབྱེ་བྱ་པ་འབྲེལ་སྒྲུབ་འཇུག་སྒྲུབ་མིན་གྱི། ཆོག་མཚམས་བཅད་པ་གང་ཞིག་ལ་དོན་ལྷག་མ་ཞིག་ཡོད་པར་སྟོན་པ་ལྷ་བྱའི་འཇུག་སྒྲུབ་ཡིན་ནོ།

༢༠༡༠ ལུང་འབྲེན་གསལ་བྱེད་གྱི་ཕྱད། ཞེས་ ཅེས།

ཚོགས་ཕྱད་འདི་གཉིས་དཔེ་ཆ་ཞིག་ནས་ལུང་བྲངས་པ་འཇམ། གཞན་གྱིས་བཤད་པ་སྒྲུ་ཇི་
བཞིན་དུ་བྲངས་པ་མཚོན་བྱེད་དུ་བཀོད་ཅིང་། དེའི་མཚུག་ཏུ་ཕྱི་འགྲེལ་ལྟ་བུ་གསལ་བཤད་ཅིག་
གསུ། ཡང་ན་མཚུག་བསྐྱེད་ཚུལ་དུ། གསུངས་སོ། །བྱུང་ངོ་། །ལྟ་བུའི་བྱ་ཚོགས་ཅིག་ངས་པར་བཀོད་
དགོས། དཔེར་བརྗོད་ན།

རྣམ་མ་རབ་འཛིན་མེ་དང་། །རྒྱུ་མ་ཐེལ་པ་རྩ་བུར་དང་། །ཞེས་སོགས་མདོ་ལས་གསུངས།
བདུས་མ་འགོ་ན་ལེགས་ཞེས་གསུངས་སོང་། ཨ་
ཨ་མ་ལགས་ལ་ང་ཕྱིན་སོང་ཞེས་གསུང་རོགས་གནང་།
བགྱིས་གྱིས་ཁྱོད་རང་འགོ་རེས་རེད་ཅེས་ཟེར་གྱི་འདུག
འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་བྱུང་ན་ཞེས་སྒྲོན་ལམ་བཟང་པ་ཡིན།
མཚམས་སྒྲོར་ཞེས་པ་ནི། ཚོགས་ཕྱི་མཚམས་སྒྲོར་བའི་དོན་ནོ།
བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཡུལ་དེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

༢༠༡༡ གྲི་བའི་གཞི་སྟོན་པའི་ཕྱད། ཞེ་ན། ཅེ་ན། ཤེ་ན།

ཚོགས་ཕྱད་འདི་རྣམས་དོགས་པ་ཁོངས་སྒྲོར་ལྟ་བུར་རང་གིས་རང་ལ་གྲི་བ་ཀོད་པ་ལྟ་
བུར་སྒྱུར་ཞིང་། དེ་དག་ཚོགས་སྒྲུབ་ཏུ་བཀོད་པའི་ཆེ་ལྷག་མ་གང་འབྲེན་པ་ནི་ཚོགས་ཕྱད་གང་གི་
མཐར་སྒྱུར་བའི་གྲི་བ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ལན་མཚུག་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བཀོད་པ་རྣམས་སོ། །དཔེར་ན།

བད་སྒྲོད་ཅེས་པ་གང་ཞེ་ན། ཡི་གེ་ལས་མིང་ཚོགས་སྒྲུབ་ཚུལ་སོགས་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་
བྱའོ།

རི་བོ་ཐོ་མོ་སྒྲང་མའི་མཐོ་ཚད་ནི་ཙམ་ཡིན་ཞེ་ན།
 ཅི་སྒྲན་ཅི་ན་འདིར་བཤད་པའི།
 ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་སྒྲུ་ཞེ་ན། ཞེས་སོགས་ལྟ་བུའོ།

སྒྲིལ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྟོན་དབང་»དུ།
 ཚིག་ཐུན་ཞིང་སོགས་ངན་མ། །འདད་ར་ལ་མཐའ་མེད་མཐར།
 ཞིང་ཞེས་ཞེའོ་ཞེ་ན་ཞིག་ །ག་ད་བ་ས་ད་དྲག་མཐར།
 ཅིང་ཅེས་ཅེའོ་ཅེ་ན་ཅིག་ །ས་མཐར་དམིགས་བསལ་ཞེས་མ་གཏོགས།
 ཤིང་ཤིག་ཤེའོ་ཤེ་ན་ཤེའོ། །ཞེས་བྱང་བ་ལྟར་རོ།

~~~~~

༡༠།༡༡ ལྷ་སྒྲུ་རྒྱུན་ལྷོས་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།

“རྒྱུན་ལྷོས་གསལ་བྱེད་”ཅེས་པ་ནི། དཔེར་ན། “རྒྱ་བོ་ཡོད་ན་མེ་ཡོད།” “ཁོང་མེ་བས་རྒྱ་
 ང་འགོ” “རྒྱ་རས་བོད་སྒྲང་སྒྲང་ཡོད་ན་རྒྱ་སར་ཕྱིན་དུས་པན་ཐོགས་ཡོད་དེ།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ། རོན་ནམ་བྱུང་
 བ་སྒྲུ་མ་ཞིག་ངོས་བཟུང་སྟེ། དེ་ཡོད་པའམ་འགྲུབ་པའམ་གྲུབ་ཡོད་ན་རོན་ནམ་བྱུང་བ་ཕྱི་མ་དེ་
 འགྲུབ་པའམ་གྲུབ་པར་སྟོན་པའི་རོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའི་ཐུན་ཅིག་གོ། །དེ་ལ་«སྒྲུ་ཕྱི་མ་»དང་
 «རྒྱགས་འཇུག་པ་»གཉིས་སྒྲུ་སྒྲིལ་འཇུག་ཚུལ་ལ་ལ་རོན་གྱི་སྒྲུབས་སྒྲུབ་སྟན་པ་ལས་གཞན་མ་
 ཐོན་མོད། «སྒྲུ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར།»

ན་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་གི་དོན། །དམིགས་ཀྱིས་འབྱེད་དང་རྒྱ་མཚན་དང་།

རྒྱ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ་དང་། །ལས་དང་ཆེད་དང་རྟེན་གནས་དང་།
 བྱི་ཚིག་དེ་གཞན་སོགས་སྟོན་དང་། །འོས་པར་དཀའ་བ་མཚོག་འཛིན་ལས།
 བྱི་ཚིག་ངེས་པར་བྱེད་པ་དང་། །དེ་ལས་ལྡོག་པ་ཉིད་དང་ནི།
 འགལ་བའང་མི་འགལ་སྟོན་པ་དང་། །སྟོན་དང་འདྲི་དང་ཐེ་ཚོམ་གཞི།
 ཆོས་སྒྲུབ་རྣམས་ལ་འདི་མཐོང་ངོ་།^ཉ

ཞེས་ན་སྒྲུའི་འཇུག་ཚུལ་ལ་རེ་མ་བ་བཞིན། ༡ གལ་འཇུགས་ཀྱི་དམིགས་ཀྱིས་འབྱེད་པ་དང་།
 ༢ རྒྱ་མཚན་བསྟན་པ། ༣ རྒྱ་མཚན་དོན་གྱིས་བསྟན་པ། ༤ རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ།
 ༥ བཞི་བ་དགོས་ཆེད། ༦ བདུན་པ་རྟེན་གནས། ༧ ཚིག་སྒྲུའི་དོན་ལས་བྱི་མས་དོན་གཞན་
 སྟོན་པ། ༨ མི་འོས་པའི་ཚིག་གིས་འོས་པར་སྟོན་པ། ༩ འོས་པའི་ཚིག་གིས་མི་འོས་པར་སྟོན་པ།
 ༡༠ འགལ་བ་ཡང་མི་འགལ་བར་སྟོན་པ། ༡༡ སྟོན་པའི་དོན་སྟོན་པ། ༡༢ འདྲི་བའི་དོན་སྟོན་
 པ། ༡༣ ཐེ་ཚོམ་གྱི་དོན་སྟོན་པ། ༡༤ ཆོས་སྒྲུབ་ས་བཅས་དོན་བཅུ་བཞིར་འཇུག་པར་གསུངས་།
 དེ་རྣམས་«སྒྲུ་སྒྲུའི་འགྲེལ་པར་»ཅི་ལྟར་བྱུང་བ་བཞིན་རེ་རེ་ནས་བཞུགས་།

༡ དངོས་སུ་ན། མདོར་བསྟན་ན། ལྟ་བུ་གཞུང་འཇུགས་པ་དང་། ཡིན་གང་ན། འབྱུང་གང་ན།
 ལྟ་བུ་གལ་འཇུགས་པ་དང་།
 ༢ མེ་ཡོད་ན་དུ་བ་འབྱུང་། ལྟ་བུ་དང་།
 ༣ འདི་ལྟར་ཤིང་ཉིད་མེད་ན་ཤིང་ག་བ་གང་ཞིག་ཡོད། ལྟ་བུ་དང་།

^ཉ «སྒྲུ་སྒྲུའི་མཚན་ཆ།» ཤོག ༢༤༠ བ༡

༤ འདིར་བཀོད་པའི་དཔེར་བཞུགས་«སྒྲུ་སྒྲུའི་འགྲེལ་པར་»ལས་བུས། «སྒྲུ་སྒྲུའི་མཚན་ཆར་»བཤད་པའི་ན་སྒྲུའི་འཇུག་
 པ་བཅུ་བཞིའི་སྟོན་དང་། དེ་དག་སོ་སོའི་དཔེར་བཞུགས་ཀྱི་དབྱེད་པ་ནི། བྱ་སྟེའི་«ཀུན་བཟང་དགོངས་རྒྱུ།» ཤོག
 ༢༤ དང་། «སི་རྟུའི་འགྲེལ་ཆེན།» ཤོག ༢༥ དང་། བསྟན་དར་ལྟ་རམས་པའི་«སུམ་རྟགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ལ་
 དོགས་པ་གཙོད་པ།» དེབ། ཤོག ༢༡ བཅས་སུ་གསལ་བར་བྱུང་བ་དེ་རྣམས་སུ་གཟིགས།

༡༧ འདི་རྒྱུད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

༩ «སུམ་རྟགས་གྱི་དཀའ་གནད་ལ་དོགས་པ་གཙོད་པ།» དེའ། ཤོག ༢༩

གངས་མང་བའི་སྒྲོན་འཕེན་པ་སོགས་བྱང་མོད།^{༡༠} ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ཁོ་བོ་ནི་གཞུང་འཇུགས་
པ་དང་སྒྲོན་པལ་རེ་བའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱར་བ་ཙམ་མ་གཏོགས། འཇུག་ཚུལ་ལྷག་མ་ཐམས་ཅད་
དོན་ནམ་བྱང་བ་ཕྱི་མ་ཞིག་དོན་ནམ་བྱང་བ་སྤྲ་མ་ཞིག་ལ་བསྟོས་པར་སྒྲོན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྒྱར་
བར་མཐོང་བས། ལྷག་མ་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱུན་ལྡན་གསལ་བྱེད་གྱི་འཇུག་ཚུལ་ཞེས་བ་སྟོན་བཞིན་
ན་ལེགས་པར་བསམ།

རྒྱུན་ལྡན་གསལ་བྱེད་གྱི་ན་སྒྲུ་ལ་ནང་གསལ་དབྱེ་ན།

༡ རྒྱུ་མཚན་སྒྲོན་པ། དཔེར་ན། མེ་ཡོད་ན་དུ་བ་འབྱུང་། གྲ་པ་ཡིན་ན་སྒྲོམ་ལྷན་ཡིན་དགོས།
ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ དུས་མ་འོངས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱུན་ལྡན་གསལ་བྱེད། དཔེར་ན། ང་འགོ་ན་པར་
ཡང་འགོ་ངེས། ལྟ་བུ་དང་།

༣ དུས་འདས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱུན་ལྡན་གསལ་བྱེད། དཔེར་ན། ཁོ་བོས་ཡི་གེ་བཏང་
ཡོད་ན་ཚོད་པ་དེ་ཞིབ་རྒྱུར་ཡོད་ངེས། ལྟ་བུ་དང་།

༤ དུས་ད་ལྟ་པ་ལ་བརྟེན་པའི་རྒྱུན་ལྡན་གསལ་བྱེད། དཔེར་ན། ལས་ཀ་དེ་ངས་བྱེད་གྱི་
ཡོད་ན། ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་སེམས་ཁལ། ལྟ་བུ་དང་།

༥ བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་གི་རྒྱུན་ལྡན་གསལ་བྱེད། དཔེར་ན། ཡི་གེ་དེ་ངས་འབྲི་བའི་
དབང་དུ་བཏང་ན། དེ་འབྲ་རང་མི་བྲི། གལ་ཏེ་པར་ཡིན་ན་དེ་འབྲ་རང་མི་བྲིད། ལྟ་བུ་དང་།

༦ ལྟ་ཅི་སྒྲོས་ཞེས་པ་སྟེ། ལ་ཅང་ཅང་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ཚིག་གོགས་སུ་འཇུག་པ། དཔེར་
ན། གྲ་པས་ཆང་འབྱུང་ན་སྒྲུ་བོས་ལྟ་ཅི་སྒྲོས། ལྟ་ས་ཕྱག་འཆལ་ན་མིས་ལྟ་ཅི་སྒྲོས། རྒྱ་གར་ལ་
མེད་ན་རྒྱ་ནག་ལ་དེ་བས་ཀྱང་གལ་ཡོད། ལྟ་བུ་དང་།

༡༠ གསུང་འབྲུམ། དེ་བ། ༢ རྟོག ༡༠༥ ཡས་མས་ལ་གཟིགས།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གཞུང་འཇུག་ས་པ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། འདི་ལ་དང་རབས་གྱི་བདུ་སྟོང་

པ་འགས་ཚིག་ཕྱི་མ་འདྲན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱང་བྱེད་སྒྲུང་།¹⁾

ཁ རྒྱ་སྒྲོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།

«སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»རྒྱ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གསུངས་པ་ལས། སྒྲོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་པ་རྒྱུ་ལྟོས་གསལ་བྱེད་ལས་ལོགས་སུ་བརྩེ་དགོས་པར་མཐོང་ཞིང་། དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་བྱུང་ན་ཅི་མ་རུང་། (ཁ་སྐད་ལ། འཛམ་གླིང་ཞི་བདེས་བྱུང་ན་ལྷ། ཞེས་བརྗོད།)

ང་ཚོ་བོད་ལ་མཁྱོགས་པོར་ལོག་རྒྱ་བྱུང་ན་དགའ་བ་ལ།

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་དང་ལྷན་ན་ཅི་མ་རུང་།

ང་ཚོ་རིང་པོ་ཡོང་ན་ལྷ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

ག རྒྱ་རེ་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ།

ཡང་«སྒྲ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»མ་གསུངས་མོད། རྒྱ་སྒྲའི་འཇུག་ཚུལ་གལ་ཆེ་བ་གཞན་ཞེས་ནི་རེ་བའམ་སྒྲུམ་པའི་དོན་སྟོན་པའི་ཕྱད་དུ་སྒྲུབ་བ་དེ་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་ཞིང་། འཇུག་ཚུལ་

1) དོར་ཞིའི་«བོད་ཀྱི་བརྟུན་པའི་དོན་ལ་འབྲེལ་བྱུགས་བསྒྲིགས།» དེའ། ཤོག 23 ལ་གཟིགས། མཁས་དབང་རཀ་ར་རིན་པོ་ཆེས། «གནས་བརྒྱད་བསྐྱེད་དོན་ལ་སྒྲོང་» (ཤོག 132) ནང་། “ཁྱེད་རང་ཉམ་འདོད་ཡོད་ན། ངས་བཤད་ཚོག” ཅེས་པ་དང་། “གནས་ཚུལ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་ན། སྟན་མེད་ཞུས།” “འགྲོ་འདོད་མེད་ན། འདི་གར་ཉམ་གས་སྟོད།” ཅེས་པ་རྣམས་གལ་འཇུགས་པ་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་ལ། བརྟགས་ན་དེ་རྣམས་རྒྱུ་ལྟོས་མ་འོངས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་།

འདི་བོད་སྐད་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་ལ་དམིགས་བསལ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་མོད། རྩོན་གྱི་བད་སྒྲོན་གྱི་གཞུང་དུ་གསལ་ཁ་མ་བྱུང་། དེ་ཡང་ན་སྐྱེ་བའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ་དེ་བོད་སྐད་ལ་གཏམ་སྒྲིབ་པོ་རང་ཉིད་དམ་གཞན་ཞིག་གིས་སྒྲིལ་བའི་རེ་དོན་དེ་གཏམ་སྒྲིབ་ཡུལ་གཞན་ཞིག་ལ་བརྗོད་པའི་ཆ་བཞོད་སྒྲོལ་ཡོད་པ་དང་། ཡང་སྐབས་འགར་ན་སྐྱེ་བའི་དོན་སྟེ། བསམ་དོན་ཞིག་ངག་ནས་བརྗོད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའང་ཡོད་། ན་སྐྱེའི་འཇུག་ཚུལ་དེ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བསྟན་ན་གོ་བདེ་བས།

མཁའ་འགྲོ་ལ་ལྷ་ས་ལ་ཐེབས་ན་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན།

ཀན་ལགས་ཀྱིས་ངའོར་དེ་རིང་གི་རང་སྒྱུང་དེ་ཡག་པོ་སྒྱུར་ན་ཞེས་གསུང་གི་འདུག

དུ་རས་ང་ཆོ་ཆོས་ལྷ་ལ་གངས་ཤུར་གཏང་དུ་འགྲོ་ན་ཞེས་གསུངས་བྱུང་།

ང་ཆོ་ཆོད་གསུམ་པར་རྐང་སྒྲོལ་ཅེ་དུ་འགྲོ་ན་ཞེས་བཀྱིས་ལ་གསུང་རོགས།

ཨ་རིའི་གཞུང་ནས་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལས་ཁུངས་མ་མ་དེ་ནི་ཕ་ཡོལ་ལ་མཐུན་ནས་གནས་

ན་ཞེས་བཤད་སོང་།

ལྷ་བུ་རེ་བའི་དོན་ཅན་ལ་སྒྱུར་བ་དང་།

ང་ན་སྐྱེ་བའི་དོན་ཅན་དུ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན།

ང་ཆོ་ལྷ་སར་ལོག་ན་སྐྱེ་བ་བྱུང་།

པདྨས་མཐོང་ན་སྐྱེ་ཏེ་མེ་ཏོག་བཀྲམ།

སེམས་བྱུགས་བསྐྱེད་ན་སྐྱེ་སྟེ་རྒྱལ་དར་བཅུགས།

སྒོ་བས་པ་ཡོང་ན་བསམས་ཏེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་བཤད།

བོད་ཡིག་འབྲི་ཚོམ་སྒྲིབ་པར་ཡོང་ན་སྐྱེ་སྟེ་བད་སྒྲོན་གསར་པ་འདི་བསྐྱེད།

མཚན་ཉིད་རིག་པ་ཤེས་ན་བསམས་ཏེ་གདན་སར་འཇུག།

ཨིན་སྐད་ཡག་ཏུ་འགོ་ན་སྒྲུལ་སྟེ་ཨིན་ཇིའི་མིའི་མཉམ་དུ་ལྟ་སར་བྱིན།
 མི་ཚོ་དགའ་བོ་ཡོང་ན་བསམས་ཏེ་ཞབས་བྲོ་འབྲབ།
 མཛེས་པོ་ཡོང་ན་བསམས་ཏེ་སྐྱེ་ལ་མེ་ཏོག་བཏགས།
 ཁོ་ཡོང་ན་བསམས་ཏེ་ལམ་དུ་སྐྱགས། ལྷ་བུའོ།

~~~~~

༡༠།༡༤ ལ་སྐྱའི་འཇུག་ཚུལ་གཞན་བཤད་པ།

ལའི་ཕྱད་གྱི་འཇུག་ཚུལ་འཆད་པ་ན་«སྐྱ་སྐྱོ་མཚོན་ཆར།»

ལ་ནི་གཉིས་པ་བཞི་པ་དང་། བདུན་པ་བསྟད་དང་སྟོར་བ་དང་།

སྟོན་དང་ཚད་འཛིན་བཞི་དང་ནི། རྣམ་ཐོག་དག་ཏུ་འདོད་པ་ཡིན།

ཞེས། ལའི་སྐྱ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སྟུ་བ་དང་། བཞི་པ་དགོས་ཆེད། བདུན་པ་ཏེན་གནས།
 དེ་ནས་བསྟད་པ་དང་། སྟོར་བ་དང་། སྟོན་པའི་དོན་དང་། ཚད་འཛིན་བཅས་བཞི། དེའི་སྟེང་ཆོ་
 རྣམས་བཅས་དོན་བརྒྱད་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་། སྐྱ་སྐྱའི་འགྲེལ་པར་དཔེར་བརྗོད་པ་
 རྣམས་ལ་བཏག་ན་ནི། སྟུ་བ་དང་སྟོར་བར་འཇུག་པ་གཉིས་ནི་ལ་སྐྱ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པའི་
 ཚུལ་ཉིད་དུ་གནས་ལ། སྟོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པར་གསུངས་པ་ནི་འཐད་པར་མི་སྣང་། དེ་ལྟར་
 སྟུ་བ་ལ་སྐྱའི་ཕྱད་གྱི་འཇུག་པ་འཐད་པ་རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་ན་འདི་ལྟར་སྣང་སྟེ། སྟུ་བ་
 ལ་དོན་གྱི་རྣམས་སྟུ་བཤད་པ་ལྟར། ༡ རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་། ༢ རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་
 ཆེད། ༣ བདུན་པ་ཏེན་གནས། ༤ ཆོ་རྒྱལ། ༥ དེ་ཉིད་བཅས་དོན་ལྟར་དང་། དེའི་སྟེང་༦ ལ་
 སྐྱ་ལྷག་བཅས་ལ་འཇུག་པ། ༧ ལ་སྐྱ་ཚིག་གི་འཛིན་མཚམས་ལ་འཇུག་པ། ༨ ལ་སྐྱ་རྒྱ་མཚན་
 དོན་གྱིས་བསྟན་པ། ༩ ལ་སྐྱ་དོན་སྐྱ་ཕྱི་འགལ་བ་སྟོན་པ། ༡༠ ལ་སྐྱ་ཚད་འཛིན་པ་ལ་འཇུག་པ།

ལ་སྒྲ། ཚད་འཛིན་པ་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན།

མཐོ་ལ་མི་ཤིང་བཅུ།

རི་ཙམ་ལ་འཛིན།

སུམ་ཅུ་ཙམ་ལ་མཚམས་ཞོག།

གི་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡས་མས་ལ་རས་ཁྲག་ཁ་རྒྱུབས། ལྷ་བུ་ལ་སྒྲ་སྒྲར་བས་ཚད་འཛིན་པ་གོ་བྱས་
པ་ལྷ་བུ།

ལ་སྒྲ། དོན་རྒྱུན་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ་ནི།^{༡༥} དཔེར་ན།

རྒྱལ་པོའི་ཆས་པ་ལ་བྲོས།

སུན་ནག་ལ་འཛིགས།

ཅིང་མོ་ལ་དགའ།

རི་མོ་བྲི་བ་ལ་ཁུམ། ལྷ་བུ་ལ་སྒྲ་སྒྲར་བས་བས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་གསལ་བར་བྱེད་པ་ལྷ་བུ།

༡༥ འདི་དང་གཤམ་གྱི་བྱེད་རྒྱུ་གསལ་བྱེད་གཉིས་དོར་ཞིའི་«བོད་ཀྱི་བར་སྟོན་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།»

(གོག་ ༡༠) དུ་བྱུང་བ་འཐད་པར་མཐོང་བས། དེ་ནས་བརྟམ་མོད། གཞུང་དེར་ལ་སྒྲ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་དང་། འབྱུང་
ཁུངས་གསལ་བྱེད་དུ་འཇུག་པར་ཡང་བཤད་པ་དབྱེད་གཞིར་སྒྲུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བརྟོད་གཞི་དོས་འཛིན་བྱེད་པའི་དོན་
དང་། དངོས་པོའི་ཆས་བརྟོད་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱི་སྒྲ་ཕྱིའི་མཚམས་སྟོར་དུ་འཇུག་པ། བྱ་བ་བརྟོད་པའི་ཆོག་སྒྲ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་
མཚམས་སྟོར་དང་། ཡན་ཚུན་ཕྱོག་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པའི་ཆོག་སྒྲ་ཕྱིའི་ཕྱོག་མཚམས་སུ་འཇུག་པ་སོགས། ལ་སྒྲ་འཇུག་
རྒྱུ་ཀྱི་གསལ་བཤད་གསར་གཏོད་ལྷ་བུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་རེ་ནས་དཔེར་བརྟོད་ལྷ་བུར་ལེགས་ཕྱོགས་སུ་མཐོང་མོད།
དབྱེ་རྒྱལ་ཐ་དད་དུ་འཛིན་དགོས་མི་དགོས་ནི་ད་དུང་དབྱེད་གཞིའི་གནས་སུ་སྒྲུང་།

ལ་སྒྲུ། བྱེད་རྒྱ་གསལ་བྱེད་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་བརྗོད་ན།

གསེར་རྒྱུ་བཅུ་བདུན་ལ་འཇུག་དབྱངས་ཀྱི་སྒྲུ་བཞེངས།

སྒྲོར་མོ་བརྒྱ་ལ་དེ་བཞེན་པོ་ཞིག་ཉོས།

རྩ་སྒྲུ་ལེགས་གསུམ་ལ་སྒྲོར་མོ་ཆེག་སྒྲོར་ལས་མ་བོ།

ཉལ་བྱ་ལ་སྒྲུ་སྒྲུ་བས་བབས་ཀྱི་བྱེད་པའི་རྒྱ་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། འདི་རིགས་ཀྱི་ལ་སྒྲུའི་ཚབ་རྩ་བྱེད་སྒྲུ་བཞག་ཀྱང་རུང་བར་བཤད་པ་ཉལ་བྱ་རྩམས་སོ།།

ཟུར་བརྗོད། ལ་སྒྲུའི་འཇུག་ཚུལ་ལ་དོགས་པ་གཙོན་དགོས་པ་གཞན་ཡང་། ༡ “དང་པོ་ལ་གསུམ། གཉིས་ལ་ལྔ།” ཞེས་སོགས་བརྟན་བཅོས་དག་རྩ་སྒྲུ་བཅད་བཀྲམ་པའི་སྒྲུ་བས་ལ་སྒྲུ་སྒྲུར་བ་དང་། ༢ ཡང་། “བོད་ཡིག་གི་བྱ་ཆེག་གི་སྒྲོར་བཤད་པ་ལ། ཐོག་མར་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གསལ་བར་ཤེས་པ་གལ་ཆེ་བས།” ཞེས་པ་ཉལ་བྱ་དང་། ༣ དེ་བཞེན་དུ། “ང་ལ་དགོས།” “ཆེ་རིང་ལ་སྒྲུ་གུ་དགོས།” “མི་ལ་རྒྱ་དགོས། རྒྱ་ལ་ཆགས་དགོས།” ཞེས་པ་ཉལ་བྱ་སྒྲུའི་ལ་སྒྲུ་དེ་རྩམས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གང་ཡིན་པ་དང་། ༤ ཡང་། “ལྷ་གྲུ་སྒྲུ་ལ་ས་ལ་སོགས།” ཞེས་པའི་ལ་སྒྲུ་གཉིས་པ་དེ་དང་། “བུམ་པ་དང་ཀ་བ་ལ་སོགས་པ་རྩམས་ནི་མིང་གིས་དངོས་མཐོང་དུ་བྲུབ་པའི་གཟུགས་ཡིན་ནོ།” ༥ ཞེས་པའི་ལ་སྒྲུ་རྩམས་དོན་གང་སྟོན་ནི་?

གོང་དུ་དཔེ་མཆོན་བཞེད་པའི་ལ་སྒྲུའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་ལས། “དང་པོ་ལ་གསུམ། གཉིས་པ་ལ་ལྔ།” ཞེས་པ་སྒྲུ་བཅད་བཀྲམ་པའི་སྒྲུ་བས་ཀྱི་ལ་སྒྲུ་དང་། དེ་བཞེན་དུ། “བོད་ཡིག་གི་བྱ་ཆེག་གི་རྩམ་བཞག་བཤད་པ་ལ།” ཞེས་པའི་ལ་སྒྲུ་གཉིས་ནི། ཁོ་བོས་བརྟན་ན་དཔེར་བརྗོད་དང་པོའི་རིགས་ནི་ཕ་ལ་ཆེར་

༡༥ “ལྷ་གྲུ་སྒྲུ་ལ་ས་ལ་སོགས། རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་འགྱུར་ནས་ནི། རྒྱ་ཡིན།” ཞེས་སོགས་བྱུང་། «ཚད་མ་རྩམ་འབྲེལ།»

ཚད་མས་བྲུབ་པའི་ལེའུ་ ལྷོ་ཀ ༡༥

རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་གནས་སུ་འདྲུ་བར་མཛོན་ཏེ། དང་པོ་ལ་གསུམ་ཡོད། གཉིས་པ་ལ་ལྔ་ཡོད། ཅས་པའི་དོན་ཡིན་ལ།

དཔེར་བརྗོད་རིགས་གཉིས་པ། “བྱ་ཚོག་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ་ལ།” ཞེས་པ་ནི་བྱ་ཚོག་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པའི་ཆེད་དུ་བྲོག་མར། ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པས་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་དུ་བྲུབ་པར་མཛོན།

དཔེ་མཚོན་གསུམ་པ། “ང་ལ་དགོས།” “ཆོ་རིང་ལ་ལྷ་གྲུ་དགོས།” ཞེས་སོགས་ཀྱང་། ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན། ཕལ་ཆེར་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དུ་སྒྲུབ་སྟེ། དོན་ལ། “ངའི་ཆེད་དུ་དགོས།” “ཆོ་རིང་གི་ཆེད་དུ་ལྷ་གྲུ་དགོས།” ཞེས་པ་ལྷ་བུའི་དོན་དུ་འཇུག་པར་མཐོང་བས་བརྟག་

དཔེ་མཚོན་བཞི་པ། “ས་ལ་སོགས།” ཞེས་པ་ནི། “བུམ་བ་དང་ཀ་བ་ལ་སོགས་པ།” ཞེས་པའི་འཇུག་ཚུལ་དང་མཚུངས་ཤིང་། ལ་སྐྱའི་འཇུག་ཚུལ་དེ་གང་ཡིན་གསལ་བཤད་ཞུ་གིན་ཏུ་དཀའ་བར་མཐོང་། སྒྲིབ་ཚུལ་འདི་ལ་བྲ་སྟེ་བརྒྱུད་པའི་སྟེན་གྱི་མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་རྟོག་པ་མང་བོར། “ལས་སྟོགས་པ།” ཞེས་པའི་ཡིག་རྟེན་བྱུང་བས། “ལས་སོགས་པ།” ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཅིང་། སྒྲིབ་ཚུལ་དེ་ནི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡིན་པར་གསུངས་།^{༡༥} དེ་ལྟར་འདས་ཏུ་བཅའ་ཆེན་གྱིས་བྲ་སྟེ་གསུང་ཚུལ་དེ་བཀག་སྟེ། “ལ་སོགས་པ།” ཞེས་པ་དེ་“ལས་སོགས་པ།” ཞེས་པ་བསྐྱུས་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྲིབ་པའི་ལས་སྐྱའི་གཞུགས་འགྱུར་བ་མིན་པར་སྒྲིབ་མོད། འཇུག་ཚུལ་དེ་གང་ཡིན་ཅོས་འཛིན་མ་མཛད་།^{༡༦} ཁོ་བོ་ལྟར་ན། འཇུག་ཚུལ་འདི་“ལ་སོགས་པ།” ཞེས་པའི་ཕྱད་འདུས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དུ་བྱ་ཡི། ལ་སྐྱའི་འཇུག་

༡༥ «ཀླན་བཟང་དགོངས་རྒྱན།» ཤོག་ ༩༩ དང་། འདིའི་སྒྲོར་ལ་དོགས་གཙོད་ལེགས་པ་ཞིག་འཇམ་རོལ་གྱི་སྐུ་ཕུ་པའི་འགྲེལ་པ། དེ་བ། ཤོག་ ༡༥༧ ནས་ ༡༥༩ བར་བྱུང་།

༡༦ སི་ཏུའི་འགྲེལ་ཆེན་«ལྷ་ཏིག་ཕྱེད་མཛོས།» ཤོག་ ༥༧ ལ་གཟིགས།

ཚུལ་དུ་མ་བཟུང་ན་ལེགས་པར་མཐོང་བས་བད་སྟོན་སྒྲིག་པ་ནམས་ཀྱིས་ད་དུང་དཔུང་བར་བྱའོ།^༡

ལ་སྒྲུའི་སྟོར་ཚུལ་གཞན་ཡང་། དཔེར་ན། “ཁོང་མཁས་པ་ཡིན་མིན་ལ་རྩོད་པ་མེད།” “དགའ་བོ་ཡོད་མེད་ལ་སྐད་ཆ་ཤོད་མི་དགོས།” “བོད་ལ་གཡག་ཡོད་མེད་ལ་དོགས་པ་མེད།” ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་རིགས་གཅིག་ཡོད་པ་ནམས་འཇུག་ཚུལ་གང་དུ་འཛོག་དཔྱད་དགོས་པར་སྣང་།

དེ་བཞིན་དུ། “རྒྱ་གར་སྐད་ལ།” “ཚུར་བཤད་པའི་ལན་ལ།” “དྲི་བ་ལ་ལན་བཏབ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ལ་སྒྲིག་པས་འཇུག་ཚུལ་གང་ཡིན་བརྟག་དགོས་པར་སྣང་།

ཡང་། “རྩོམ་ལ་མཁས་པ།” “ཆོས་ལ་གོ་རྟོགས་བཟང་བ།” “དོན་ལ་བསམ་པ།” “ཆོག་ལ་བྱང་བ།” ལྟ་བུའི་རིགས་གཅིག་ཡོད་པ། དེ་ནམས་ནི་ཕལ་ཆེར་ནམ་དཔེ་གཉིས་པ་ལས་སྟབས་པའི་ཁོངས་སྟག་རྟོགས་པར་འཛོག་ན་འཐད་མིན་བརྟག་

ཡང་། “ང་ཆོའི་ཆབ་ལ་བཏང་།” “གསོལ་ཇའི་དོད་ལ་ཐུལ།” “རྩན་པ་ལ་སྦྱད།” ལྟ་བུའི་རིགས་གཅིག་ཡོད་པ་ནམས་ནི། ཕལ་ཆེར་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་དུ་གཏོགས་མིན་བརྟག་

ཡང་། “རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཤ་སྟག་ལ་སོང་གཤིས།” “གོང་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ལ་བརྟེན།” “ས་མཐོན་བོར་སོང་།” ལྟ་བུའི་རིགས་ནམས་ནི་ཕལ་ཆེར་གོང་ལྷོད་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཁོངས་སྟབས་འཛོག་གམ་སྟམ་པ་བརྟག་

ཡང་། “དགའ་བ་ལ།” “སྦྱིད་པ་ལ།” “སེམས་པ་སྦྱོར་པ་ལ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་རིགས་ནི། བརྟག་ན། ལ་སྒྲུའི་འཇུག་ཚུལ་མིན་པར་སྣང་སྟེ། དེ་ཡང་། “དགའ་བ་ལགས་ཨང་།” “སྦྱིད་པ་ལགས་ཨང་།”

༡༥ «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» ཤོག ༡༥ དུ་འཇུག་ཚུལ་འདིའི་སྐོར་ལ་དཔུང་བ་མཛད་དེ་བྱུང་དོན་དུ། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་སྟོན་དུ་ལས་སོགས་ཞེས་སྟེ་པའི་དོན་དུ་འཇུག་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པ་རིམ་པས་རྗེས་འཇུག་ས་བསྟུས་ཏེ་ལ་སོགས་ཞེས་པར་འབྱུང་བས། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ནི། ལ་སོགས། ཞེས་པའི་སྟོན་ཆོག་གི་གཙོ་བོ་ནི་སོགས་སྒྲིལ་ནི་ཀྱི། ལ་སྒྲིལ་མིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལོ། །ཞེས་བྱང་བ་ཁོ་བོའི་སྒྲོ་འཆར་ཐུལ་བ་དང་མཐུན་པར་མཐོང་།

ཞེས་པ་རྩུང་ཆགས་ཏེ། “དགའ་བ་ལ།” “སྦྱིད་པ་ལ།” ཞེས་པར་གྱུར་ཅིང་། དེ་ནས་ཀྱང་། མཐའི་
ཨ་ཡིག་དོར་ཏེ། “དགའ་བ་ལ།” “སྦྱིད་པ་ལ།” ཞེས་པར་གྱུར་པར་ཁོ་བོ་བསམས་།

༡༠༡༥ བྱིར་སྐྱ རྒྱ་མཚན་སྟོན་བྱེད་ལ་འཇུག་པ།

བྱིར་གོང་དུ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་གྱི་ལེའུ་ནང་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་གྱི་ཐད་དུ་སྐྱས་པ་
བཞིན། བོད་སྐད་དུ་དགོས་པ་སྟོན་བྱེད་གྱི་ཆིག་དངོས། “ཆེད་དུ།” “དོན་དུ།” “སྦྱང་དུ།”
“བྱིར།” “བྱིར་དུ།” ཞེས་སོགས་ཡོད་པ་ལས། བྱིར་གྱི་སྐྱ་འདི་དགོས་པ་སྟོན་པ་དང་འབྲེལ་མོད།
སྐབས་མང་པོར་བྱིར་སྐྱ་རྒྱ་མཚན་སྟོན་པའི་ཕྱད་དུ་འང་སྐྱར་བ་ཡོད་དོ། །དེ་ལྟར། “ཅིའི་བྱིར།”
ཞེས་པའི་དྲི་བ་དེ། “དགོས་པ་གང་གི་བྱིར།” ཞེས་པའམ། ཡང་ན། “རྒྱ་མཚན་གང་གི་བྱིར།”
ཞེས་པ་གཉིས་ཀར་གོ་ཆོག་པས། སྐབས་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འབྱེད་དགོས་པ་གནད་ཆེའོ། །དེ་ཡང་
བྱིར་སྐྱ་རྒྱ་མཚན་ལ་འཇུག་པ་ནི། དཔེར་ན། “འདུས་བྱས་རྣམས་མི་ཉག་སྟེ། བྱས་པའི་བྱིར། དུ་བ་
ཡོད་དེ། མེ་ཡོད་པའི་བྱིར།” ཅིས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་གཞུང་རྣམས་ལས་གིན་ཏུ་མང་བར་བྱུང་བ་
ལྟ་བུའོ།

བྱིར་སྐྱ་སྒྲོར་བའི་ཚེ། སྐབས་བབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་དོན་དེ་སྒྲོན་ལ་བརྗོད་ནས་དེའི་རྒྱ་མཚན་
 བཀོད་དེ་མཐུག་ཏུ་བྱིར་ཞེས་པ་བཀོད་པ། དཔེར་ན། “སྐད་ཅིག་གིས་འཛིག་པའི་ངང་རྩལ་འབའ་ཞིག་
 ལྟེ། འདུས་བྱས་སོན་མི་གནས་པའི་བྱིར་རོ།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། “འདུས་བྱས་སོན་མི་གནས་
 པའི་བྱིར། དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་གིས་འཛིག་པའི་ངང་རྩལ་ཅན་ལོ།” ཞེས་རྒྱ་མཚན་སྒྲོན་ལ་
 བཀོད་དེ་དེའི་མཐར་བྱིར་ཞེས་པའི་ཕྱད་བཀོད་ཅིང་། དེ་ནས་བསྐྱབ་བྱ་གང་ཡིན་སྒྲོན་པའང་ཡོད་
 རྩལ་ངེས་དགོས། བྱིར་སྐྱ་དྲི་བར་བཀོད་པའི་ཚེ། “ཅི་སྐད་བྱིར་ན།” ཞེས་དང་། “རྒྱ་མཚན་གང་གི་
 བྱིར་དེ་ལྟར་སྒྲུས།” “དགོས་པ་ཅིའི་བྱིར་ལྟ་སར་འགོ།” “སྤྱིའི་བྱིར་དེ་བའི་བཅུམས།” ཞེས་པ་ལྟ་བུར་
 སྒྲོར་རོ། །

ལེའུ་ཉེར་གཅིག་པ། མཐའི་ཚིག་ཕྱད་བཤད་པ།

༥ “མཐའི་ཚིག་ཕྱད་”ཅེས་པ་ནི། མོང་ངོ། །མཚོད་དོ། །ལྟ་བུ་གནས་སྐབས་ཅིང་
སྐབས་སུ་བབས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཛུགས་སུ་བའི་དོན་ཅན་དུ་བཀོད་པའི་ཚིག་ཕྱད་ནམས་སོ།
དེ་ལ་ནང་གསལ་ནམ་གྲངས་མི་འདྲ་བ་རིགས་བཞི་ཡོད་དེ།

༡ སྤྲ་བསྐྱེད་ཚིག་ཚིག་ ༡༡

༢ འབྱེད་སྤྱད་ཀྱི་ཕྱད་ཅི་བ་སྟོན་པར་བཀོད་པ།

༣ དང་སྒྲ་གདམས་པག་ལ་འཛུགས་པ།

༤ སྤྲ་ཚིག་དང་སྟོན་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པའི་ཕྱད་ ཉིག་ ཅིག་ ཤིག་

༥ ཞེལ་ ཅེལ་ ཤེལ་ བཅས་ཚིག་ཚིག་ལྟ་བུར་བཀོད་པ་ནམས་སོ།

༡༡༡ སྤྲ་བསྐྱེད་ཕྱད། ༡༡ གོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ་ རོ་ལོ་སོ་ཏོ།

ངོ་བོ་ནི། སྐབས་བབས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་དོན་དེ་ཅམ་གྱིས་ཚིགས་པར་སྟོན་པའི་དོན་
ཅན་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱད་དོ།

སྤྲའི་སྤྲར་ཚུལ་ནི། སྤྲ་བསྐྱེད་ཚིག་ཕྱད་ནམས་རྗེས་འཛུགས་ལ་བཞུགས་པས། རྗེས་
འཛུགས་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་གང་ཡིན་ཡང་རང་ཉིད་མཐར་སྤྲ་བསྐྱེད་ཀྱི་གེ་མཚུངས་པ་སྟེ། ག་ མཐར་ གོ་
ང་ མཐར་ རོ་ མོགས་སྤྲར་ལ། དམིགས་བསལ་ནི། ད་དྲག་ཅན་གྱི་མཐར་ ཏོ་ དང་། མཐའ་
མེད་དམ་རྗེས་འཛུགས་མེད་པའི་མཐར་ འོ་ འཕོ་བ་བོ། །སྤྲ་བསྐྱེད་བཏང་སྟེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཛུགས་
བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན་དེའི་མཐར་ཉིས་ཤད་དེས་པར་བཀོད་པ་སྤྱི་སྟོན་ཡིན་དེ་ལྟ་ན་འདྲ་སྟོན་གྱི་ཡིག་

ཆ་དག་པ་མང་པོ་ཞིག་ཏུ། ཚིག་སྒྱུར་གཅིག་གི་ནང་སྒྲར་བསྟར་བྱེད་མོད། ཤེད་གང་ཡང་མི་
དགོས་པར་ཚིག་སྒྱུབ་ནང་མང་དུ་སྒྲིག་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའང་མང་ཙམ་ཐོན་པ་ཤེས་དགོས་ཏེ།
དཔེར་ན། “གངས་རི་མེར་པོ་མཐོང་ངོ་སྟེན་ནང་འབྲིས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ་སྟེན་དུ་སེམས་
ཀྱིས་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ། དེ་ལ་ཞེན་པ་མི་སྦྱེ་བར་བྱ་རྒྱས་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྒྲར་བསྟར་རྣམས་རེ་རེ་ནས་དཔེར་བརྗོད་ན།
དེར་འདུག་གོ། །ཞེས་མཐོང་ངོ་། །ནང་དུ་ཡོད་དོ། །དེ་ཡིན་ནོ།།
བསམ་དོན་གྲུབ་པོ། །གོས་འདི་འཇམ་མོ། །གཞས་ལ་དགའ་ལོ།།
ཞེས་ཟེར་དོ། །མེ་ཏོག་འབྲུལ་ལོ། །ངས་ཤེས་སོ།།
ཡ་རོལ་དུ་ཕྱིན་ཏོ། །ནང་ལས་གསོ་ལོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

སྟོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྟོན་དབང་»དུ།
གོ་ངོ་ནོ་བོ་མོ་ལོ། །རོ་ལོ་སོ་ཏོ་སྒྲར་བསྟར་སྟེ།
རྗོད་ཚིག་སྒྲིག་སྟེན་ཅིས་ཀྱང་བྱ། །དག་ཡོད་ཏོ་དང་མཐའ་མེད་ལོ།།
གཞན་རྣམས་མིང་མཐའི་རྗེས་མཐུན་སྟེན། །ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།།

~~~~~

༡༡༡ འབྲེད་སྟེད་ཀྱི་ཕྱད་ཀྱི་ཚིག་ལ་འཇུག་པ།

འབྲེད་སྟེད་ཀྱི་ཕྱད་བཅུ་གཅིག་གི་འཇུག་ཚུལ་སྒྲིར་མཚམས་སྒྱུར་ཀྱི་ཕྱད་ཀྱི་ལེའུ་ནང་
བཤད་ཟིན་ཅིང་། དེར་འབྲེད་སྟེད་ཀྱི་སྒྲིའི་སྒྱུར་ཚུལ་ཡང་སྒྲར་བསྟར་དང་མཚུངས་པའི་ཚུལ་བཤད་
ཡོད་། དེ་བཞིན་དུ་འབྲེད་སྟེད་ཀྱི་ཕྱད་དེ་རྣམས་དེ་ཚིག་སྒྱུབ་པའི་ཆེད་དུ་བཀོད་ཚུལ་ཡོད་པའང་

སྤྱི་སྐྱོད་དང་དྲི་ཚིག་གི་ལེའུར་སྤྲོས་ཟིན་པ་དེར་གཟིགས་འཇོལ་དེ་ཚིག་ཕྱད་དེ་རྣམས་དྲི་བ་སྟོན་པའི་
མཐའི་ཚིག་ཕྱད་དུ་འགྱུར་བ་ནི། ཕྱད་དེ་བཞོད་པའི་དབང་གིས་གནས་སྐབས་ཚིག་སྐྱབ་དེའི་
མཐའ་མཚོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། “ཁྱོད་རྒྱ་གར་དུ་ཕྱིན་དུ་མ། ཁ་སང་ཆར་པ་བཏང་ངམ། གྲུ་
ལུ་འདི་གང་ནས་ཉོས་སམ།” ཞེས་སོགས་དྲིས་པ་ན། ཏམ་ ངམ་ སམ་ ཞེས་པའི་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྒྱས་
པས་དྲི་ཚིག་ཏུ་བཞོད་པའི་ཚིག་སྐྱབ་དེ་དག་གི་མཐར་སྐྱབས་པར་གོ་རུས་དེ་དཔེར་བཞིན་ན།

འདིས་ཚིག་གམ། གངས་རིའི་རྩེ་མོ་དེ་མཐོང་ངམ། གསོལ་ར་མཚོན་དུ་མ།

འབྲས་བུ་སྤྲོན་ནམ། ས་བོན་བཏབ་བམ། ལྷ་སྒྲོམ་མམ། འོ་མ་འཛོལ་མ།

བཙོན་ལས་ཐར་རམ། གྲོག་འདི་གསལ་ལམ། ལམ་དེ་ཁེགས་སམ། ལྷ་སར་ཕྱིན་དུ་མ། ལྷ་

བུའོ།

ཁ་སྐད་ལ། དྲི་ཚིག་གི་ཕྱད་དེ་རྣམས་ལ། “ཁྱོད་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་པས།” “ཆར་པ་བཏང་
སོང་བས།” “གྲུ་ལུ་ཉོས་པས།” ཞེས་སོགས་ཇི་ལྟར་སྦྱོར་དགོས་ཚུལ་སྤྱི་སྐྱོད་དང་དྲི་ཚིག་གི་ལེའུར་
བཤད་ཟིན་པ་དེ་ནས་མཁྱེན་འཇོལ་དེ་རྣམས་ལ་དགག་ཚིག་སྦྱར་ཏེ་དྲི་བར་བཞོད་ན། དགག་
ཚིག་ མ་ མི་ གང་འཐོབ་ཚུལ་སྦྱོར་རགས་ཙམ་ཞིག་གོང་དུ་ཁྱེད་ཟིན་ལ། གཤམ་དུ་འང་དགག་
སྤྱི་ཕྱད་བཤད་པའི་ཐད་ལས་མཁྱེན་འཇོལ་དེ་

~~~~~

༡༡།༩ དུང་སྐྱོད་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ།

དུང་གི་སྐྱོད་ནི་«ལུ་ལུ་ལུ་ལུ་»ཉིད་ལས་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པར་གསལ་བར་གསུངས་
ཤིང་། འཇུག་ཚུལ་འདི་ལ་གདམས་ངག་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཚིག་ཕྱད་འདི་བཏབ་པའི་རྒྱུ་གྱིས་“བྱ་

བ་དེ་དང་དེ་གིས་ཤིག་”ཅེས་པའི་བད་སྟོན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཡང་དཔེར་ན། “སྐད་
ཆ་གོད་དྲུང་། ཡི་གེ་བྲིས་དྲུང་། དཔེ་ཆ་གྲོགས་དྲུང་།” ཞེས་པ་རྣམས་ལ་ཚིག་ཕྱད་དང་སྒྲུབ་ཏུ་བ་པས།
གནས་སྐབས་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་དག་སོ་སོའི་མཐའ་གསལ་བར་བྱེད་པས། དྲུང་སྒྲུབ་འཇུག་ཚུལ་འདི་
མཐའི་ཚིག་ཕྱད་དུ་བརྩི་དགོས་ཤིང་། ཁྱེད་ཡང་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤིག་ཤིག་བཞག་ན།

བསམ་སྒྲོ་བོད་སྒྲུབ་དྲུང་། ལེགས་པར་སོམས་དྲུང་། སྒྲོ་ལ་ཞེག་དྲུང་།

ཡིད་ལ་བྱུངས་དྲུང་། ར་ཉོས་དྲུང་། རྒྱ་འབྲུང་དྲུང་།

མིག་གིས་མཐོང་བར་བྱོས་དྲུང་། ལམོར་ལོ་ལམོར་བར་བྱོས་དྲུང་།

རྒྱ་ལུའི་བར་བྱོས་དྲུང་། སྐད་བོད་སྒྲུབ་དྲུང་། དབྱུག་པས་སྒྲུབ་དྲུང་། གཟེར་བོད་སྒྲུབ་དྲུང་།

ཞེས་སོགས་རྣམས་ལ་ཞིབ་མེར་བརྟག་ན། དྲུང་སྒྲུབ་གདམས་ངག་ལ་སྒྲུབ་པའི་ཚེ། གང་དུ་སྒྲུབ་
སའི་བྱ་ཚིག་རྣམས་སྒྲུབ་ཚིག་གི་གཞུགས་སུ་བཞག་དགོས་སམ་སྒྲུབ་པས་བརྟག་

བྱར་བརྗོད། ཁ་སྐད་དུ། གོང་དུ་རགས་ཙམ་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར། “བསམ་སྒྲོ་བོད་སྒྲུབ་དྲུང་།” “ལེགས་
པར་སོམས་དྲུང་།” “ཡིད་ལ་བྱུངས་དྲུང་།” ཞེས་སོགས། དྲུང་སྒྲུབ་དོད་དུ། དྲུང་སྒྲུབ་བཞག་སྒྲོལ་ཡོད་ཅིང་། དེ་
བཞིན་དུ་ཚིག་གྲོགས། རོགས། ཞེས་པ་སྒྲུབ་ཏེ། “བསམ་སྒྲོ་གཏང་རོགས།” “ལེགས་པར་བསམ་རོགས།”
“ཡིད་ལ་གཞུང་རོགས།” ཞེས་སོགས་ཀྱང་སྒྲུབ་སྒྲོལ་ཡོད་པ་ཤིས་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་རོགས་ ཞེས་པ་སྒྲུབ་ཏེ་
གདམས་ངག་གྲུབ་པའི་ཚེ། སལ་ཆེར་བྱ་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་མ་འོངས་པའི་དེ་བཞག་དྲུང་པར་མཛོན་པས་
བརྟག་

༡༡༧ ཞིག་ ཅིག་ ཤིག་ (ཤོག) སྐལ་ཚིག་དང་སྒྲོན་པ་ལ་འཇུག་པ།

ཚིག་ཤད་ ཞིག་ ཅིག་ ཤིག་ གསུམ་སྐལ་ཚིག་གམ་སྒྲོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱར་བ་ན།
དཔེར་ན། ས་རོལ་དུ་སོང་ཞིག་ ཡི་གེ་འདི་ཐོངས་ཤིག་ དེའུ་ལ་འཕྲོག་ཅིག་ ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྐལ་ཚིག་དང་། སེམས་
ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་དང་བདེ་བའི་རྒྱ་དང་ལྗན་པར་གྱུར་ཅིག་ འཁོར་བ་སྐྱུག་བསྐྱུལ་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ལས་གྲོལ་བར་གྱུར་ཅིག་
འཛམ་གླིང་ལ་ཞི་བདེའི་ཉིམ་ཤར་བར་ཤོག་ ད་ལོ་ལོ་ཐོག་ལེགས་པོ་སྐྱེ་བར་ཤོག་ ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲོན་པའི་དོན་ཅན་
'དུ་སྒྱར་བ་བཅས་སོ།།

འཇུག་ཚུལ་འདི་གཉིས་ལས། ཤད་དེ་དག་སྒྲོན་ཚིག་ལ་སྒྱར་བའི་ཚེ་གང་ལ་སྒྱར་སའི་
བྱ་ཚིག་ནམས་སྒྱིར་བཏང་བྱས་ན་འདས་པའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་ཅིང་དེའི་མཐར་ལ་དོན་གྱི་ཤད་
ར་བཏབ་དགོས་པར་སྣང་། དེ་ལྟར་ཤད་དེ་ནམས་སྐལ་ཚིག་གམ་སྒྲོན་ཚིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚེ་གང་
བཏབ་པའི་ཤད་དེའི་རྒྱུ་གྱིས་སྐབས་བབས་གྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་མཐའ་གསལ་བར་བྱེད་པས། དེ་
ནམས་མཐའི་ཚིག་ཤད་དུ་བྲངས་སོ།།

ཤད་དེ་གསུམ་རྗེས་འཇུག་ལ་བལྟས་པའི་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པས། དེ་དག་གི་སྒྲུབ་
སྒྲོར་ཚུལ་གོང་དུ་ ཞིང་ ཞེས་ ཞེན་ ཞེས་པ་ནམས་གྱི་མཚམས་སྒྲོར་གྱི་ཤད་ལ་འཇུག་ཚུལ་བཤད་
པའི་སྐབས་སུ་བསྟན་པ་དང་མཚུངས་པས་དེ་ནས་མཁྱེན་ངེས།

༡༡༨ ཞེའོ། ཅེའོ། ཤེའོ། གསུམ་རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུར་འཇུག་པ།

སྐབས་འགར། བསྐྱུས་ཡིག་མང་པོ་བཀོད་པའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་པ་དག་ལས། ཞེའོ། ཅེའོ།
ཤེའོ། ཞེས་པ་གསུམ་རྫོགས་ཚིག་ལྟ་བུར་བཀོད་པའང་ཡོད་ལ། དེ་ནི་བརྟག་ན། “ཞེས་བྱ་བའོ།”
“ཞེས་སོ།” “ཅེས་སོ།” “ཅེས་བྱ་བའོ།” ཞེས་པ་ནམས་གྱི་བསྐྱུས་ཡིག་ལ། ཞེའོ། ཅེའོ།

ཤེའོ། །ཞེས་བཀོད་པ་ཡིན་པར་གྲུབ་པས། དོན་གྱི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་དེ་རྣམས་མཐའ་ཚིག་ཕྱད་རང་
མཚན་པར་ལོགས་སུ་ངོས་མ་འཛིན་ན་ལོགས་པར་མཐོང་། མཐའི་ཚིག་ཕྱད་འདི་རྣམས་གཙོ་བོ་
དཔེ་ཆའི་ནང་གཞུང་གཞན་གྱི་ཚིག་དོན་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་བསྐྱུས་ཚིག་ལྟ་བུར་
བཀོད་སྒོལ་འདུག་ལ། འདིར་གཞུང་ལས་བྱང་བའི་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཞིག་བྲང་ན།

དངོས་གྲུབ་འབྱུང་ཞེའོ། །སེམས་དགའ་ཞེའོ།

སྟག་མོ་ངར་ཞེའོ། །རེག་བྱ་འཇམ་ཞེའོ།

ཚོས་བཤད་ཅེའོ། །ལུས་སེམས་རྩུབ་ཅེའོ།

གང་འདོད་བསྐྱུལ་ཅེའོ། །ཡར་ལྗན་དུ་རྒྱས་ཤེའོ།

སེམས་བཅོས་ཤེའོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

ལེའུ་ཉེར་གཉིས་པ། ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྱད་བཤད་པ།

༥ བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་འགོ་སྟངས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ནི་སྐབས་མང་པོར་ཚིག་མ་
མཐམ་ཅུ་བའི་གཞུགས་དེར་ཚིག་འབྲུག་ཅིག་ལས་མེད་མོད། ཚིག་དེའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཕྱད་
ཅིག་བཏབ་སྟེ་ཚིག་ཆ་ཆང་བར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་དཔེར་ན། འདོད་རྒྱལ་གྱི་ཚིག་
མིང་ཚིག་ཏུ་གྱུར་པ། ལུམ་པ། ཆར་པ། ཀ་པ། སེར་པ། ར་མ། ཐང་ཀ། ཞིང་ཀ། སྤིང་ཀ། རྫོང་། ལྷ་བུ་དང་། བྱང་
བར་གྱི་ཚིག་ དཀར་པོ། དམར་པོ། སྒྲ་པོ། ཕྱ་པོ། རིང་པོ། བྱང་པ། བཀ་པ། དཀར་པ། ལྷ་བུ་དང་། དེ་བཞིན་
དུ་བྱ་ཚིག་ སེམས་པ། མཐོང་པ། བཤད་པ། འཇུག་པ། ལྷ་བུ་རྩམས་ལ། ཚིག་སོ་སོའི་ཅུ་བའི་རང་གཞུགས་
ལ་ཚིག་འབྲུག་རེ་རེ་སྟེ། ལུམ། ཀ། ཆར། ཞེས་སོགས་ལས་མེད་མོད། དེ་དག་ལ་ཚིག་ཕྱད་ པ།
བ། མ། ཀ། ལ། ག། ད། པོ། བོ། མོ། སོགས་བཏབ་སྟེ་ཚིག་ཆ་ཆང་བའི་གཞུགས་སུ་གྲུབ་པ་ལྷ་
བུ་བོད་སྐད་ལ་ཤིན་ཏུ་མང་ངོ་།

དེ་ལྷ་བུའི་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཚིག་ཕྱད་ལ་དབྱེ་ན།

༡ ཆ་ཤས་ཙམ་དུ་རྒྱུར་པའི་ཚིག་ཕྱད་དེ། དཔེར་ན། ལུམ་པ། ཀ་པ། ཞེས་པའི་ཚིག་གི་ཆ་
ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱད་ བ དང་ བ་ ལྷ་བུ་དང་།

༢ བདག་སྒྲུའི་ཕྱད་དཔེར་ན། ར་མ། ལྷ་ས་པ། ཤིང་གཙོད་པ། ཁྱིམ་ཚོད་པ། མཁའ་ལོ་པ། ལྷ་
བུ་དང་།

༣ དགག་སྒྲུའི་ཕྱད་དཔེར་ན། མི་རྟག་པ། མ་མཐོང་། བསམ་མེད། མ་བསྐྱེགས་རྩུན་གྲུབ། ལྷ་བུ་
བཙས་རིགས་གསུམ་ཡོད།

བརྒྱུ་བ་ལ། བསམས་ལ། བཏང་བ། བྱེད་ལ། བཏབ་ལ། འབད་ལ། བརྟོན་ལ། མཆོངས་ལ།
 རྫོང་ལ། ཀང་ལ། འཆིང་ལ། མཐོང་ལ། བརྒྱུར་ལ། འཁྱུར་ལ། བསྐྱོར་ལ། འཕྱར་ལ། ཉལ་ལ།
 ས་བྱ་ཆོག་གི་ཆ་གས་སྤུ་བཏབ་པ་ཡིན་ལ། བྱ་ཆོག་གི་ཆ་གས་སྤུ་བྱུར་བའི་ཐང་ལ་ནི། བ་
 གཉིས་ལས་གཞན་རྣམས་མི་འཕྲོབ་།

ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བ་བཏབ་པའི་ཚིག་གི་རིགས་རྣམས། ཚིག་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་
མང་བ་མཉམ་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་བསྐྱུས་ཡིག་ཏུ་བཀོད་པའི་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྩ་བའི་གཟུགས་འབའ་
ཞིག་ལས་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྱད་བསྐྱུས་པ་ལྟ་བུས་མི་འབྲི་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ཀ་བ་དང་བུམ་པ་ལ།
“ཀ་བུམ།” མཐོང་བ་དང་ཐོས་པ་དང་བྲན་པ་དང་རེག་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ལ། “མཐོང་ཐོས་བྲན་རེག་
གི་དངོས་པོ་རྣམས།” ཞེས་པ་དང་། ཉི་མ་དང་ལྷ་བ་དང་སྐར་མ་གསུམ་ལ། “ཉི་ལྷ་སྐར་གསུམ།” ཞེས་
པ་ལྟ་བུའོ།

སྒྱིར་བརྒྱུད་ཀྱི་འགོ་སྐྱབས་ཐོག་ནས་དབྱེད་ན། ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བའི་ཕྱད་དེ་རྣམས་
མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་སྟེ། སྐབས་མང་པོར་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་མིང་མཐའ་དང་གང་
འདྲེན་པར་བྱ་བའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྱད་གཉིས་རྟགས་མཚུངས་པའི་སྟོན་ནས་དང་། ཡང་སྐབས་མང་
པོར་རྟགས་མི་མཚུངས་ཀྱང་བརྗོད་བདེའི་དབང་གིས་འདྲེན་པ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཡོད་མོད།
བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་གིས་པ་ལ་ནི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྱད་དེ་རྣམས་རང་ཉིད་གང་ལ་སྒྱུར་བའི་ཚིག་དཔེར་
ན། བུམ། ཀ་ དཀར། སོགས་ལ། བུམ་པ། ཀ་བ། དཀར་པོ། ཞེས་སོགས་འབྲལ་མེད་ལྟ་བུར་
བྱས་ཏེ་དང་པོ་ནས་མཉམ་དུ་ངག་ལ་སྒྲིབས་པས་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གང་ཡིན་པོས་འཛིན་དང་
བཅས་པ་སྒྱུར་མི་དགོས་པར་བརྟེན། འདིར་ཁོ་བོས་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་སྐོར་ལ་ནི་བཤད་
མི་བགྱི་ལ། ཚུལ་འདི་གིས་པར་འདོད་པ་རྣམས་«རྟགས་འཇུག་»གི་འགྲེལ་པ་ཁག་དང་ལྟག་
པར་«སི་རྟའི་འགྲེལ་ཆེན་»ལ་གཟིགས་འཇོལ་།

༡༡༡ བདག་སྒྲུབ་པའི་ཕྱེད་པ་བ་མ། བོ་བོ་མོ།

བདག་སྒྲུབ་པའི་བོ་མོ། གང་ཡང་རུང་བའི་ཆོག་གི་མ་མཐར་སྒྲེས་བུའམ་བདག་པོའི་
རྟགས་མཆོན་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྱུར་བའི་ཕྱེད་དོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

བོད་པ། ཆོས་པ། ཏྲ་པ། ཁ་ལོ་པ། དགའ་ལྷན་པ། བློ་མཁན་ཅོད་པ། མཆོན་ཉིད་པ། དབུས་པ།
གཙང་པ། ལྷ་བྱ་དང་།

བྱེད་པ་པོ། མཐོང་བ་པོ། སྒྲུབ་པ་པོ། བདག་པོ། འབྲམ་པོ། ལྷ་པོ། བྱེད་པ་པོ། ཤེས་པ་པོ།
སེམས་པ་པོ། ལྷ་བྱ་དང་།

ལྷ་ས་པ། མེ་ར་པ། རྟོད་པ་པ། ཨ་མདོ་པ། རྒྱ་གར་པ། གསར་ཉལ་པ། མཛེས་པོ། མཐུ་པོ། ལྷ་
བྱ།

ཆང་མ། ར་མ། ཞི་བ་མ། སྒྲིན་པ་མོ། བཙུན་མ། རིག་མ། དག་སྒྲོང་མ། རྒྱ་མོ། ལྷ་མོ། དཔལ་
མོ། ལྷ་བྱ་རྣམས་སོ།།

སྒྲིབ་བདག་སྒྲུབ་པའི་ཕྱེད་རྣམས་ལས། པ་ དང་ བོ་ གཉིས་ཀྱིས་པོ་མཆོན་པ་དང་། མ་
དང་ མོ་ གཉིས་ཀྱི་པོ་མཆོན་པོད། མིང་ཆོག་ལ་བདག་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་དཔེར་ན། ཁ་ལོ་པ། ཆང་མ།
དབུས་པ། གཙང་པ། ར་མ། ལྷ་བྱ་ལ་སྒྲེས་པོ་མའི་ཁྱད་པར་མེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཆོག་གི་ཆོག་ཆ་
གསུང་དང་བཅས་པ་ཆ་ཆང་བ་ལ་བྱེད་པ་པོ་རྟོན་པའི་བྱིར་བདག་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་དཔེར་ན། བྱེད་པ་པོ།
སྒྲོམ་པ་པོ། མཐོང་བ་པོ། ཤིང་གཙོད་པ་པོ། དེབ་ཅོམ་པ་པོ། རི་མོ་འབྲི་བ་པོ། གཞས་གཏོང་བ་པོ། ལྷ་བྱ་ལའང་པོ་
མའི་ཁྱད་པར་མེད་དེ། དེ་ལྷ་ནའང་བྱ་ཆོག་གི་རྩ་བའི་ཆོག་རྒྱུད་པ་ལ་བདག་སྒྲུབ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ན། དེའི་
ཆོ་བདག་སྒྲུབ་ པ་ དང་ མ་ གང་སྒྲུར་ལ་སྐབས་འགར་པོ་མའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། སྒྲེས་
མ། མཛེས་མ། གཞས་མ། གར་མ། རོ་མོ། ལྷ་བྱ་རྣམས་པོ་ལ་གོ་ཞིང་། གར་པ། གཞས་པ། བཤན་པ། ཉ་པ།
ཞེས་པ་རྣམས་གཙོ་བོར་པོ་ལ་གོ་བ་ལྟར་རོ།།

བདག་སྒྲིའི་ཕྱད་ནམས་སྒྲིའི་ཕྱད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པར་གསུངས་
 པས་སྒྲིའི་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བཏོས་མི་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་མོད། དངོས་གཞི་ལག་ལེན་
 ལ་བདག་སྒྲིའི་ཕྱད་དེ་དག་བཞུགས་པའི་ཆོ་བརྗོད་བདེ་འབྱེན་པའི་ཚུལ་དུ་སྒྱུར་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་
 གལ་ཆེ་བས། རྗེས་འཇུག་ལ་ཅུང་ཟད་བསྐྱེད་ནས་སྒྲིའི་བ་«ལེགས་བཤད་ལྡོན་དབང་»དུ་
 གསུངས་པ་ལྟར་བཞུགས་ལེགས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ན། མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་ ག་ ད་ ན་ བ་ མ་
 ས་ ད་དྲག་བཅས་ཡོད་ན། བདག་སྒྲིའི་ཕྱད་ བ དང་། རྗེས་འཇུག་ ང་ འ་ ར་ ལ་ དང་ མཐའ་
 མེད་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་བདག་སྒྲིའི་ཡར་འགྱུར་བ་དཔེར་ན། སེ་ར་བ། རྒྱ་མདའ་བ། ལྟ་བུ་ལ་བདག་སྒྲིའི་
 ཕྱད་ བ་ སྒྲིའི་ལ། རྗེས་འཇུག་དེ་ནམས་ཀྱི་མཐར་བདག་སྒྲིའི་ཆར་གྱུར་པ་དཔེར་ན། གྲུ་བ། གར་
 བ། འགྲུལ་བ། ལྟ་བུ་ནམས་ལ་ཕྱད་ བ་ སྒྲིའི་ན་བརྗོད་པ་བདེ་བས་ལེགས་སོ།

སྒྲིའི་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྡོན་དབང་»དུ།

ན་རོ་ཡོད་མེད་པ་བ་མ། བདག་པོའི་སྒྲིའི་སྒྲིག་ད་ན།

བ་མ་ས་དང་དྲག་མཐར་བ། ང་འ་ར་ལ་མཐའ་མེད་ལ།

བདག་སྒྲིའི་ཡར་གྱུར་བ་དང་ནི། ཆ་ལ་པ་ཉིད་སྒྲིའི་བ་ལེགས། ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་རོ།

ཞར་བྱུང་དུ། ཚིག་ཕྱད་ ཅན། དང་ ལྟན། དང་ མཁན། གསུམ་ཡང་། དཔེར་ན།
 ཤེས་རབ་ཅན། སེམས་ཅན། འབྱོར་ལྟན། ལྟོབས་ལྟན། ཡིག་འབྲི་མཁན། རྩོམ་མཁན། ལྟ་བུ་

༡) བདག་སྒྲིའི་བཤད་ཚུལ་ལ་«སྤྱི་འགྲེལ་ཆེན་»དུ་གསུངས་པ་དང་དབུལ་ཆུའི་«སྤྱི་འགྲེལ་ལུང་»དུ་བྱུང་བ་ཅུང་མི་མཐུན་
 མོད། དབུལ་ཆུའི་རང་ལུགས་དེ་ཁ་སྐད་ཀྱི་འཇུག་པ་དང་མཐུན་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྡོན་དབང་»དུ་འདྲ་ཚུལ་དེ་ཉིད་
 གསུངས་པས་འདིར་དབུལ་ཆུ་ཡབ་སྐུ་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་སོ།

བདག་སྒྲིག་པ་མཚུངས་པར་འཇུག་ཚུལ་ཡོད་པ་སྒྲུལ་ཏྲགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་བྱུང་བ་བདེན་ལ། དེ་
ནི་ཁོ་བོས་ཚིག་གྲགས་ཀྱི་ལུང་ནང་ཞུས་ཟིན་པས་དེར་གཟིགས་འཇུག་པར་འདོད།

~~~~~

༡༡༩ དགག་སྒྲིའི་ཕྱད། མ་ མི་ མིན་ མེད།

དགག་སྒྲིའི་རོ་བོ་ནི། མིང་དང་ཚིག་གང་ལ་སྒྱུར་རུང་དོན་དེ་མ་ཡིན་པའམ་མེད་པར་
སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཚིག་ཕྱད་དོ།

སྒྱིར་དགག་སྒྲིའི་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་ཡིན་པས་སྒྱུར་བའི་ཆེ་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་
བསྟོས་མི་དགོས་མོད། འོན་ཀྱང་དགག་སྒྲི་ མ་ མི་ མེད་ གསུམ་བཅུ་ཚུལ་ལ་བྱུང་བར་ཡོད་དོ།
དེ་ཡང་སྒྱིར་བཏང་བྱས་ན། “ཡིན་”ཞེས་པའི་དྲག་ཤུགས་ལ་“མ་ཡིན་”ཞེས་དང་། དེའི་ཚིག་སྒྱུད་
“མིན་” (ཁ་སྐད་ལ། མན།)ཞེས་པ་བཀོད་དོ། “ཡོད་”ཅེས་པའི་དགག་ཚིག་ལ་“མེད།”
“འདུག”ཅེས་པའི་དགག་ཚིག་ལ་“མི་འདུག”ཅེས་དང་། དེའི་སྟེང་ཁ་སྐད་ལ་མཁོ་ཆེ་བ། “སོང་”
ཞེས་པ་ལ་“མ་སོང་།” “བྱུང་”ཞེས་པ་ལ་“མ་བྱུང་།” “ཡོད་མེད་”ཅེས་པ་ལ་“ཡོད་མ་མེད།”
“མེད་ཤག”ཅེས་པ་ལ་“མ་མེད་ཤག” ཅེས་སྒྱུར་དགོས་ཚུལ་གོང་དུ་མཇུག་སྟུང་གི་ཚིག་སྟོན་
པའི་ལུང་ནང་གསལ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས།

དེ་ཡང་ཡིག་སྐད་ལ། བྱ་ཚིག་ལ་དགག་སྒྲི་སྒྱུར་བའི་ཆེ། “མི་གཏང་།” “མི་གཏོང་།”
ཞེས་དང་། “མི་འབྱུང་།” “མི་མཐོང་།” ཞེས་བྱ་ཚིག་ད་ལྟ་བུ་དང་མ་འཛུངས་པ་ལ་དགག་སྒྲི་སྒྱུར་
བའི་ཆེ། དགག་སྒྲིའི་ཕྱད་མི་སྒྲི་བཀོད་ཅིང་། བྱ་ཚིག་འདས་པ་ལ་དགག་སྒྲི་སྒྱུར་ན། “མ་བཏང་།”
“མ་བྱུང་།” “མ་བསམས།” “མ་བཏྲགས།” “མ་ལུས།” “མ་མཐོང་།” ཞེས་སོགས་དགག་

སྒྲུའི་ཕྱད་མ་སྒྲུ་བཀོད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་སྒྲུའི་ཚིག་གི་རྗེས་སུ་འདྲ་། “མ་བོངས་ཤིག” “མ་
གྲིས་ཤིག” “མ་སོམས་ཤིག” “མ་སྒྲོམས་ཤིག” “མ་བྲིས་ཤིག” ཅེས་སོགས་དགག་ཚིག་མ་
སྒྲུ་འཕྲོ་བ་པའི་བྱུང་བར་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་།

བྱུང་ཚིག་ལ་དགག་སྒྲུ་སྒྱུར་བའི་ཚེ། སྒྱིར་ན་བྱུང་ཚིག་གི་ཅུ་བའི་ཚིག་འབྲུ་ཙམ་མ་
གཏོགས། ཆ་ཤས་ཀྱི་ཚིག་ཕྱད་དང་བཅས་པ་ཆ་ཚང་བ་མ་བཀོད་པ། དཔེར་ན། ཏྲག་ བརྟན།
ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་དགག་སྒྲུ་བཏབ་ན། “མི་ཏྲག” “མི་བརྟན།” ལྟ་བུ་དགག་ཚིག་ མི་ ཞེས་པའི་
ཕྱད་སྒྱུར་ལ། བྱུང་ཚིག་ཚིག་ཕྱད་དང་བཅས་པ་ཆ་ཚང་བ་དཔེར་ན། ཏྲག་པ། བརྟན་པོ། དཀར་
པོ། སེར་པོ། སོགས་བཀོད་པ་ལ་དགག་སྒྲུ་སྒྱུར་དགོས་ཚེ། “ཏྲག་པ་མ་ཡིན་པ།” “བརྟན་པོ་མ་
ཡིན་པ།” “དཀར་པོ་མ་ཡིན་པ།” “སེར་པོ་མ་ཡིན་པ།” ཞེས་སོགས། ཡིན་པ་འགོག་པའི་
ཚིག་“མ་ཡིན་པ་”ཞེས་བཀོད་དགོས་པའི་བྱུང་བར་ཤེས་པ་གཅེས་། དཔེར་བརྗོད་ན།

མི་དཀར། མི་སེར། མི་ཐུང་། མི་རྩིང་། མི་གསར། མི་འགལ།
མི་བདེན། མི་རྩུན། མི་འཇམ། མི་རྩུབ། མི་སྟོད། མི་དཀའ། ཞེས་དང་།
སེར་པོ་མ་ཡིན་པ། སེར་པོ་མ་ཡིན་པ། འགལ་བ་མ་ཡིན་པ།
བདེན་པ་མ་ཡིན་པ། འཇམ་པོ་མ་ཡིན་པ། དཀའ་བ་མ་ཡིན་པ། ཞེས་དང་།
ཁ་པར་མ་བཏང་། ལྷ་མོ་མ་མཐོང་། ཡི་གེ་མ་བྲིས། ཞེས་སོགས་སྒྱུར་རོ།

དེ་ལྟར་དགག་ཚིག་ མི་ དང་ མ་ གཉིས་ནི་གང་འགོག་རྒྱུའི་དོན་དེ་སྟོན་པའི་ཚིག་གི་
སྟོན་དུ་སྒྱུར་ལ། དེ་ལས་ལྟོག་སྟེ་དགག་སྒྲུ་ མིན་ དང་ མེད་གཉིས་ནི་གང་འགོག་རྒྱུའི་དོན་སྟོན་
པའི་ཚིག་དེའི་མཐར་བཀོད་དགོས་པ་ནི། དཔེར་ན།

ར་མིན། བརྟན་མིན། ལྷ་ས་བ་མིན། གཞས་གཏོང་མ་ཁན་མིན།
ཁ་ལོ་བ་མིན། རྩོད་ཐོ་བ་མིན། ལྟ་བུ་སྒྲུ་བ་མིན། དམར་པོ་མིན།

དཀའ་ངལ་མེད། རྟོག་ཁ་མེད། སོ་མེད། བ་ལྷན་མེད། བསམ་རྒྱ་མེད།
ཆགས་སེམས་མེད། ད་རྒྱལ་མེད། དྲ་རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད། ཟེར་རྒྱ་མེད། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལས་ཤེས་
ལུས་།

དེ་ཡང་བརྟག་ན། དགག་ཚིག་ མིན་ དང་ མེད་ གཉིས་གཙོ་བོར་མིང་ཚིག་ལ་དགག་
སྒྲུབ་པའི་ཆོ་བཞེད་པའི་སྟོལ་ཡོད་། དེ་ལྟ་ན་འདར་སྒྲ་བས་འགར། དགག་ཚིག་ མེད་ ཅས་པའི་
དོད་དུ་དགག་སྒྲ་ མི་ སྒྲ་བའང་འོངས་སྟེ། དཔེར་ན། “ཐེ་ཚོམ་མེད། “ཚོག་ཤེས་མེད།” “སྟིང་
རྩེ་མེད།” བྱ་བའི་དོད་དུ། “ཐེ་མི་ཚོམ།” “ཚོག་མི་ཤེས།” “སྟིང་མི་རྩེ།” ལྟ་བུ་དགག་ཚིག་དེ་
མིང་གི་ཚིག་འབྲུག་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བརྟག་སྟེ་བཞེད་པ་ཡང་བྱུང་ངོ་།།

ཡང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་དགག་སྒྲ་མ་ཡིག་མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་དབར་དུ་སྒྲར་ཏེ་དོན་
འགོག་ཚུལ་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། དངོས་ཆས་བྲམ་པ་ལྟ་བུ་ཆ་འགའ་
ཤས་དངུལ་དང་འགའ་ཤས་ཟངས་ལས་བྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་ལ། “ར་མ་ལུག་”ཅེས་ཟེར་སྟོལ་
ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ལུལ་གྲུང་གང་ཞིག་ལ་འདར་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་མེད་པ་ལྟ་བུ་ལ། “ལ་མ་
ལུང།” ཞེས་དང་། ཞིང་སའང་བཏབ་སེམས་ཅན་འཆོ་བའི་འབྲོག་པའང་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་“ས་
མ་འབྲོག་”ཅེས་པ་དང་། གངས་སམ་ཆར་པ་ལྟ་བུ་བབས་པ་ལ་“གངས་མ་ཆར་”ཞེས་པ་དང་།
འབྲས་ལྟ་བུ་ལེགས་པར་མ་ཚོས་པ་ལ་“ཚོས་ལ་མ་ཚོས།” ནད་ཀྱིས་ཤི་ཡང་མ་ཤི་དྲག་ཀྱང་མ་
དྲག་པ་དེ་ལ་“ཤི་མ་གསོས།” ཞེས་དང་། དཔེ་ཆ་དཔེ་རིང་ཡང་མ་ཡིན་དཔེ་བྱང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་
བར་མ་ལ་“དཔེ་མ་བྱང།” ཞེས་ཟེར་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ནི། ཚིག་དོན་སྟེ་ཕྱི་གཉིས་ཀ་བཀག་སྟེ་དོན་
གཞན་གསུམ་པ་ཞིག་སྟོན་པ་སྟེ། དེ་ནི་དགག་སྒྲ་མ་ཡིག་དེ་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་དུ་སྒྲར་བའི་ལུས་
པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།།

སྒྲོམ་ལ། «ལེགས་བཤད་ལྡོན་དབང་»དུ།

མ་མི་མིན་མེད་དགག་སྒྲུ་སྟེ། །མ་མི་ཐོག་མ་མིན་མེད་མཇུག།

མ་ནི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང་། །ཞེས་བྱའོ།།

སྒྱིར་སྒྲུ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་དགག་ཚིག་གི་འཇུག་ཚུལ་སྒྱི་དང་། །ལྷག་པར་
དགག་ཚིག་གིས་དོན་དགོག་ཚུལ་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཚུལ་གྲེས་པ་གནད་ཆེ་བར་
བརྟེན། «སྒྲུ་སྒྲོ་མཚོན་ཆར་»དགག་ཚིག་གིས་དོན་འགོག་ཚུལ་ལ་མ་ཡིན་དགག་དང་མེད་དགག་
གཉིས་སུ་བྱེ་སྟེ། དང་པོ་ལ་དབྱེ་བ་བཅུ་བཞི་དང་། གཉིས་པ་མེད་དགག་ལ་དབྱེ་བ་བཅུ་གཅིག་
ཏུ་དབྱེ་བ་དང་།^༡ ཡང་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས།

གཞལ་སེལ་ལ་ནི་དགག་སྒྲུབ་གཉིས། །སྒྲུབ་པ་ཡོད་པ་ཡིན་པ་སྟེ།།

དགག་པ་མེད་དང་མ་ཡིན་དགག། །འགའ་ཞིག་འགོག་པ་སྒྲུབ་པའི་ཚིག།

ལ་ལ་སྒྲུབ་པ་དགག་སྒྲུ་ཅན། །ཁ་ཅིག་དོན་བཞེན་འཇུག་པས་ན།།

ཕལ་ཆེར་གནས་སྐབས་གཙོ་བོ་ཡིན། །ཅི་སྟེ་མེད་ཅིའི་ཕྱིར་མི་གེས།།^༢

ཞེས་སོགས་གྱིས། དགག་པ་ལ་ཡོད་པ་འགོག་པ་མེད་དགག་དང་། ཡིན་པ་འགོག་པའི་མ་ཡིན་
དགག་གཉིས་སུ་བྱུར་བ་དང་། གཞན་ཡང་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་ལྷན་པས་མེད་པའི་
ཚིག་གིས་ཡོད་པ་འཕྲེན་པ་དང་། ཡང་ཡོད་པ་འཇམ་སྒྲུབ་པའི་ཚིག་གིས་དོན་འགོག་པ་སྟེ་དཔེར་ན།
ཅི་སྟེ་ཡོད། ཅིའི་ཕྱིར་གེས། ཞེས་སོགས་ཚིག་གི་བྱུགས་དང་དོན་གྱི་སྐབས་ཀྱིས་གེས་དགོས་ཚུལ་

^༡ «སྒྲུ་སྒྲོ་མཚོན་ཆ།» ཤོག ༡༧༩ བལྟ་ནས་གཟིགས།

^༢ «མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ།» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༡༥

ཡོད་པ་སོགས་གསུངས་པ་སོགས་བྱུང་བས། དགག་པའི་སྒྲོར་འདི་གིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་གནས་སུ་
གྱུར་པ་གདོན་མི་ཟད་ དེ་ལྟ་ན་འང་དགག་པའི་ནམ་བུ་ཞིབ་ཅིང་རྒྱས་པ་ནམས་སྒྲུ་རིག་པ་དང་
གཏན་ཆོག་རིག་པ་ལས་སྒྱིར་བད་སྒྲོད་ཀྱི་འགོ་སྟངས་ཤེས་པ་ལ་དེ་ཙམ་ཉེ་བར་མི་མཐོ་བས་
འདིར་དབྱེད་པ་མི་བགྱིའོ།། ||

ལེའུ་ཉེར་གསུམ་པ། མཚམས་སྒྲོར་ཕྱད་འདུས།

༥ “མཚམས་སྒྲོར་ཕྱད་འདུས་”ཞེས་པ་ནི། ཚིག་ཕྱད་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་མང་བ་
འདུས་ཏེ་མཚམས་སྒྲོར་ཏུ་བཀོད་པའི་ཕྱད་ནམས་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་ཕྱད་འདུས་དེ་ནམས་ཚིག་པན་
ཚུན་སྒྲོར་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། སྐབས་མང་པོར་ཚིག་སྒྲུབ་པན་ཚུན་གཙོ་པལ་སྒྲོར་བ་དང་། ཡང་
ཚིག་སྒྲུབ་གཅིག་གི་ནང་དུ་འང་ཚིག་སྒྲོར་རམ་ཚིག་བསྒྲིགས་པན་ཚུན་མཚམས་སྒྲོར་བའི་ཆེད་དུ་
བཀོད་པ་གིན་ཏུ་མང་ལ། ཕྱད་འདུས་འདི་ནམས་ཀྱི་སྒྲོར་ཚུལ་ལ་ངེས་པ་མ་རྟེན་ན་བོད་ཡིག་ནང་
ཆད་མཐོན་པོའི་འབྲི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པ་གིན་ཏུ་དཀའ་བའི་གནས་སུ་གྱུར། དེ་ལྟར་ནང་སྒྲོལ་རྒྱན་
བད་སྒྲོད་དུ་ནི་སྒྲོ་སྒྲོ་མཚོན་ཆ་དང་ས་པའ་ཀྱི་བད་སྒྲོད་ཀྱི་གཞུང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འཇམ་རོལ་ཀྱི་
སུམ་རུ་བའི་འགྲེལ་བའི་ནང་མཚམས་སྒྲོར་ཕྱད་འདུས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་རགས་བཤད་ཙམ་ཞིག་ཐོན་པ་
ལས་གཞན་མཐའ་ཆད་པའི་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་བྱང་མི་འདུག་པར་བརྟེན། འདིར་ཁོ་བོ་
དབྱུང་པ་ཞིབ་ཙམ་ཞིག་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་མཚམས་སྒྲོར་ཕྱད་འདུས་
ཡོད་རིགས་ནམས་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་སྒྲེ་ཚན་སོ་སོར་བྱེད་དེ་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཡོད། དེ་ལ་
ཐོག་མར་མཚམས་སྒྲོར་ཕྱད་འདུས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ནམས་ནམས་བྱངས་སུ་བཀོད་ན།

༡ གཞུང་གི་སྐབས་དབྱེ་བར་བཀོད་པ།

དེ་ལ། དེ་ཡང་། ད་ནི། འོ་ན། ཞེས་པ་ནམས་དང་།

༢ དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་མཚམས་སྒྲོར་ཕྱད་འདུས།

དེ་ནས། དེ་རྗེས། དེར་མ་ཟད། དེར་མ་ཆད། དེར་བརྟེན། དེས་ན། དེ་ལྟར་མ་ན། དེ་

མཐུན། དེ་བསྟན། དེ་བཞིན་དུ། དེ་ལྟར། དེ་ལྟ་ནའང་། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་།¹⁾
ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༡ དམིགས་ཀྱིས་མི་འདོན་པའི་མཚམས་སྟོར་ཕྱད་འདུས།
གལ་ཏེ། ཅི་སྟེ། གལ་སྟེ། གང་དུ་ན། གང་ལགས་ཤེ་ན། གང་གི་ཕྱིར། གང་ལྟར་ཡང་།
ཇི་ལྟར་ཡང་། ཅིར་ཡང་། ཅི་ནས་ཀྱང་།²⁾ ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༢ ལན་ཚུན་སྟེལ་བའི་ཕྱད་འདུས།
ཇི་བཞིན། དེ་བཞིན། ཇི་ལྟར། དེ་ལྟར། ཇི་ལྟར། ཇི་སྟེ། དེ་སྟེ། ཇི་སྟེ། དེ་སྟེ།
ཇི་ཙམ། དེ་ཙམ། ཇི་བར། དེ་བར།³⁾ ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༣ མཚམས་སྟོར་ཕྱད་འདུས་གཞན།
འོན་ཏེ། འོན་ཀྱང་། ཡིན་ནའང་། གཞི་རྒྱུ་སྟེ། སྟེ་བཏང་། གཞན་ཡང་། སྟེ་ཡང་།
སྟེ་ནས་ཀྱང་། སྟེ་མར་ཡང་། སྟེ་ཡང་། དེའི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་། དེའི་ཐོག་ནས།

1) ཡིན་སྟངས་བད་སྟོན་ལ། འདི་རྣམས་ལ་ཇི་མ་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྱད། then, next, furthermore, furthermore, therefore, hence, hence, accordingly, in accordance with, likewise, in that case, nonetheless (even then), even though this is so still ཞེས་པ་རྣམས་དང་མཚུངས་ཏེ།

2) ཡིན་སྟངས་བད་སྟོན་ལ། འདི་རྣམས་ལ་ཇི་མ་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྱད། if, if, if, given that, why, since, in any case, whatever the case, in any case, by any means, ཞེས་པ་དོད་དུ་བཞོད་དགོས་ཏེ།

3) ཡིན་སྟངས་བད་སྟོན་ལ། འདི་རྣམས་ལ་ཇི་མ་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྱད། just as, likewise; just as, likewise; so long as, as long; however many, that many; however much, that much; how far, that far ཞེས་པ་དོད་དུ་བཞོད་དགོས་ཏེ།

དེའི་སྤྱིང་ནས། དེའི་རང་ནས། དེའི་སྒོ་ནས། ལ་སོགས་པ། དང་བཅས་པ། མ་
གཏོགས། ཡང་ན། ད་དུང་། ད་དུ་ཡང་། བཤམ་ཞིག་+ཙང་། +གཤིས། +སྟབས།
+དུས། +ཚེ། +རིང་། +བར་དུ། +སྐྱོར། +ནང་།^༤ ཞེས་པ་རྣམས་སོ།།

མཚམས་སྒྱུར་ཕྱད་འདུས་དེ་རྣམས་ལ་མཚམས་པ་བཞིན་དཔེར་བཞིན་དང་བཅས་པ་བཤད་ན།

༡) གཞུང་གི་སྐབས་དབྱེ་བའི་ཕྱད་འདུས།

ཕྱད་འདུས། བྱེད་ལས་དང་དཔེར་བཞིན།

དེ་ལ། སྐབས་འབབས་ཀྱི་བཞིན་དོན་གསར་པ་ཞིག་འགོ་ཚུགས་པའི་མཚམས་
སྒྱུར་དུ་བཀོད་དེ། དཔེར་ན། དེ་ལ་སྒོན་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་འདི་ལྟར་གསུང་སྟེ།
ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

དེ་ཡང་། སྐབས་འགར། “དེ་ལ་”ཞེས་པ་དང་མཚུངས་པར་བཀོད་ཅིང་། སྐབས་
འགར་བཞིན་དོན་གྱི་མ་དེ་སྒྲ་མ་ཞིག་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་རུང་མེད་
རུང་དེ་དང་འབྲེལ་བར་སྒོན་པའི་མཚམས་སྒྱུར་དུ་བཀོད་དེ། དཔེར་ན། དེ་
ཡང་བརྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་འདིར་ནི། ལྟ་བུ།

^༤ ཨིན་སྐད་བརྒྱུད་ལ། འདི་རྣམས་ལ་མཚམས་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྱད། if, however, however, basically, generally, moreover, furthermore, in future too, in future too, even if it were so, on that basis, on that basis, while, by means of that, and so on (etc.), with, together with, except, either (alternatively), still, even then, once when, because, because, because, when, when, during, until, about, within ཞེས་པ་དོན་དུ་བཀོད་དགོས་།

- ད་ནི། རོན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་བབས་པའི་ཚིག་ཕྱད་འདི་ལལ་ཆེར། “ད་ལྟ་
ནི།” ཞེས་པ་སྟུང་པའི་ཚིག་ཡིན་ནམ་སྟུང་། དཔེར་བཅོམ་ན། དུ་ནི་བོད་ཀྱི་
སྐད་ལ་ཉེ་བར་མཐོ་བའི་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམ་བཞག་སྟོན་ཏེ། ཞེས་དང་། ད་ནི་གཞུང་དངོས་ལ་
འཇུག་པར་བྱའོ། ཞེས་དང་། དུ་ནི་ཁ་སྐྱུ་བཏོག་པའི་བྱ་བ་ལ་བརྩོན་པར་གྱིས་ཤིག་ ཅེས་
པ་ལྟ་བུའོ།།
- འོ་ན། གནས་དོན་ཞིག་སྟོན་ལ་བཅོམ་ནས། གནས་དོན་གཞན་ཞིག་བཅོམ་པའི་
འགོ་རྩུལ་པར་མཚོན་པ། དཔེར་ན། འོ་ན་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་རྣམས་དུས་གསུམ་
སོ་སོར་གཞུགས་འཇུག་ཚུལ་གང་ཞེན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཁ་སྐྱུ་ལ་འདམ་ར་སྟོན་པའི་
དོན་དུ་འང་སྒྲུབ་སྟོལ་ཡོད་པ། དཔེར་ན། ལྟ་སར་འགྲོ་འཇུག། འོ་ན་གཞིས་ཀ་ཅུང་འགྲོ།
ལྟ་བུའོ།།

༢ དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་ཕྱད་འདུས།

གཤམ་གསལ་དེ་སྐྱེས་སྟེ་བྲངས་པའི་ཕྱད་འདུས་རྣམས་དོན་ལྡན་མ་ཞིག་ལ་དངོས་སུ་
འབྲེལ་བར་སྟོན་པས། དེ་རྣམས་ལ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་«སྐྱེ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས་
»སུ་དམིགས་ཀྱིས་འཛིན་པའི་ཚིག་ཕྱད་ཅེས་གསུངས་པའི་ཁོངས་སུ་འཛོག་དགོས་པར་མཐོང་།
ས་པཎ་གྱིས་“དེ་ལྟ་ན་”ཞེས་པ་ཙམ་དཔེ་མཚོན་དུ་བཀོད་པ་ལས་རྣམ་གྲངས་མ་མཛད་ཀྱང་།
གཤམ་གསལ་རྣམས་འཛོག་ཏུ་རུང་བར་མཛོན་པོ།

༥ «སྐྱེ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༡༥༠

ཕྱད་འདུས།

བྱེད་ལས་དང་དཔེར་བརྗོད།

དེ་ནས།

ཚོག་དོན་སྤྱི་དངོས་སུ་རིམ་པར་སྟོན་པའི་སྟོན་མཚམས་སྦྱར་བ།
དཔེར་ན། དང་པོ་ཐབ་ལ་མེ་བཏང་། དེ་ནས་ཇ་ཞིག་བསྐྱེད། ལྟ་བུ།

དེ་རྗེས།

བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱ་བ་སྤྱི་མཐུན་གྱི་རྗེས་སུ་བྱུང་བར་སྟོན་པའི་ཕྱད། འདུག་
ཚུལ་ནི་“དེ་ནས་”ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་དཔེར་ན། དང་པོ་རིམ་གྱི་དེ་རྗེས་
ཚོན་བྱས། དེ་རྗེས་ཉི་མར་སྐྱེས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཚོག་ལྷན་པར་བཀོད་ན། “དེའི་
རྗེས་སུ།” ཞེས་ཀྱང་བྲིས་རུང་།

དེར་མ་ཟད། དེར་མ་ཚད། གནས་དོན་གང་ཞིག་བཤད་ཅིང་། དེའི་སྟེང་དུ་འདྲ་དུང་གནས་ཚུལ་
གཞན་བཤད་རྒྱ་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་དོན། དཔེར་ན། དེར་མ་ཟད་ཅིང་མོའང་
ལེགས་པོ་ཅི། ཞེས་དང་། དེར་མ་ཚད་སྤྱི་གནས་ཀྱང་ལེགས་པོ་ཤིས། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

དེར་བརྟེན།

(ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་སོང་ཅང་།) དོན་ནམ་བྱུང་བ་ཞིག་སྟོན་ལ་བརྗོད་དེ་དེའི་
དབང་གིས་སམ་དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།
སྟེས་དབང་གིས་ཆར་པ་བབས་སོང་། དེར་བརྟེན་ངས་སྐུ་ལུང་བརྒྱབ་པ་ཡིན། ཞེས་དང་།
བཤད་ནའང་རྩ་བ་ནས་ཉན་མ་སོང་། དེར་བརྟེན་དག་ཆན་ལ་ཅིས་སྤྱད་པ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟ་
བུ།

དེས་ན།

(ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་སོང་ཅང་།) “དེ་ལྟ་བུས་ན།” ཞེས་པ་དང་། “དེ་བས་ན།”
ཞེས་པ་ཚོག་སྤྱད་དུ་བཀོད་པའི་གཟུགས་ཡིན། འདུག་ཚུལ་ནི། དེར་བརྟེན་
ཞེས་པ་དང་མཚུངས།

དེའི་དབང་གིས།

“དེའི་སྟོབས་ཀྱིས།” “དེའི་ཤུགས་ཀྱིས།” ཞེས་པ་རྣམས་སྦྱར་དོན་གཅིག་
མོད། དོན་ལ་སྦྱར་བའི་ཚེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་གང་བདེ་བ་བཀོད་དགོས།

དཔེ་བཅུད་ན། ཆར་པ་ཤུགས་ཆེན་པོ་བཏང་སོང་། དེའི་དབང་གིས་ང་འགྲོ་མ་ཐུབ་དེའི་
 སྟོབས་ཀྱིས་ཞིང་ཁ་རྒྱས་ལོངས། དེའི་ཤུགས་ཀྱིས་ལོ་ཐོག་རྣམས་བཅོམ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།
 དེ་མཐུག། དེ་བསྐྱེད། གཉིས་སྒྲིབ་དོན་མཚུངས་ཤིང་། དེ་གཉིས་ཀར་ “དེ་བཞིན་དུ” ཞེས་པའི་
 དོན་ཚང་། སྒྲིབ་པའི་ཆེ་སྟོན་ལ་དོན་ཞིག་བཤད་དེ་དེ་ནས་དེ་དང་མཐུན་
 པའམ་བསྐྱེད་པའི་སྟོན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་དེ། དཔེར་ན། སྒྲ་མས་བཀའ་སྟོབ་
 ཟབ་མོ་གནང་། དེ་མཐུན་ང་ཆོས་ལག་ལེན་བསྐྱར་བ་ཡིན་དེ། ཞེས་དང་། དེ་བསྐྱེད་ང་ཆོས་
 སྟོན་ལམ་འཕྲུལ་བཅོས་གཏང་བ་ལྟ་བུ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 དེ་བཞིན་དུ། “དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་” ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན། སངས་རྒྱུས་ཀྱིས་
 གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བཞིན་པའོ། །ལྟ་བུ།
 དེ་ལྟ་ན། (ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་ཡིན་ན།) དཔེར་བཅུད་ན། དེ་ལྟ་ན་ཁོ་བོ་ནི་གཞན་དུ་འགྲོ་པོ།
 །དེ་ལྟ་ན་ཞིབ་ཏུ་རྟོག་པར་གལ་ཆེ། དེ་ལྟ་ན་ཁོ་བོ་མི་ཉོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 དེ་ལྟ་ན་འདར། (ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་ཡིན་ན་ཡང་།) དཔེར་བཅུད་ན། ཁོ་བོ་གཞན་དུ་སྒྲིབ་སྐྱེད་ཀྱིས་
 དུ་འཆར་ལོངས་བྱས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་དར་མའི་སྐབས་སུ་འདྲ་ལོ་མང་བསྐྱད་པ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱས་
 ལེགས་པོ་ཡོད་དེ། དེ་ལྟ་ན་འདར་སྒྲིབ་སྐྱེད་ཀྱིས་ཁོང་ཆེ་ལག་ལ་འགྲོ་བའི་ཆེ་དོགས་ཟོན་བྱེད་ཀྱི་
 ཡོད་དེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
 དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་། (ཁ་སྐད་ལ། དེ་འདྲ་རེད་ལྟའི་ ཡིན་ན་ཡང་།) དཔེར་བཅུད་ན། རྩོམ་སྒྲིབ་གི་
 ར་ཞེས་པ་དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་ འོན་ཀྱང་ཁ་མ་བྱུང་ན་དེ་ཙམ་ཞེས་པོར་མི་ཆོར་དེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

༥ དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་ཕྱད་འདུས།

གཤམ་གསལ་“གལ་” ཞེས་པའམ་ཡང་ན་སྒྲིབ་སྒྲུབ་པའི་“གང་” ཞེས་པའི་ཆོག་གིས་སྒྲིབ་
 དངས་པའི་ཕྱད་རྣམས་དོན་སྒྲིབ་ཞིག་ལ་དངོས་སུ་འབྲེལ་བར་མི་སྟོན་ཅིང་། སྒྲིབ་སྐྱེད་ཞིག་ལ་

བཏྲོས་པ་སྟོན་པ་སོགས་ཀྱིས། ཕྱད་འདི་ནམས་ལ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་«སྐྱ་ལ་འཇུག་པའི་
བསྟན་བཅོས་»ཟུ་དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛིན་པའི་ཚིག་ཕྱད་ཅིས་གསུངས་པའི་ཁོངས་སུ་འཛོག་
དགོས་པར་མངོན་༥

ཕྱད་འདུས།

བྱེད་ལས་དང་དཔེར་བརྗོད།

གལ་ཏེ།

རྒྱུན་ཏུ་གསལ་བྱེད་དུ་འཇུག (ཁ་སྐད་ལ། གལ་སྲིད།) རོན་ལ་སྦྱོར་བའི་
ཚོ། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཆ་གསུམ་རྒྱུན་ཏུ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཕྱད་ ན་སྐྱ་
འདེབས་དགོས་༥ དཔེར་བརྗོད་ན། གལ་ཏེ་དཔེ་ཆ་འདི་ལོ་སྟོང་ཐུག་སོང་བ་ཞིག་ཡིན་
ན། ཞེས་དང་། གལ་ཏེ་མིའི་ཙུ་བའི་རང་བཞིན་བཟང་པོ་ཡིན་ན། ཞེས་དང་། གལ་སྲིད་
མེད་བཟང་མེད་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་༥

ཅི་སྟེ།

ཡིག་སྐད་ལ་སྐྱབས་མང་པོར། “གལ་ཏེ།” ཞེས་པ་འདི་ལྟར་དུ་བྲིས།

གང་ལགས་ཤེ་ན།

(ཁ་སྐད་ལ། གང་ལགས་ཟེར་ན།) རྒྱ་མཚན་ནམ་གསུམ་བྱེད་སྟོན་པའི་ཕྱད།
དཔེར་ན། རས་བད་སྟོང་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོས་བསྐྱབ་པ་ཡིན། གང་ལགས་ཤེ་ན། བད་སྟོང་
ལེགས་པོ་མ་གསུན་དཔེ་ཆ་གྲོག་དུས་གཞུང་དོན་ཞིབ་མོར་གསུང་དཀའ་ངལ་འཕྱད་ཀྱི་རེད།

ལྟ་བུ།

གང་དུ་ན། གང་གི་བྲིས། རྒྱ་མཚན་སྟོན་པའི་དོན་དུ་སྦྱར་ཞིང་། དེ་ལྟར་འད་“དེར་བརྟེན་”ཞེས་
པའི་ཕྱད་དང་མི་འདྲ་བར། “གང་དུ་ན།” “གང་གི་བྲིས།” ཞེས་པས་སྦྱི་
སྒྲའི་གང་སྦྱར་བའི་རྒྱུན་གྱིས་དོན་གང་ཞིག་སྟོན་པའི་ཚིག་སྦྱོར་དེའི་ཐོག་
མར་བཀོད་ལ། དེའི་སྟེང་རྒྱ་མཚན་ཅན་གྱི་བྱེད་སྐྱེད་པ་བཟང་དགོས་སོ།།

༥ «སྐྱ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྐྱར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༡༤༩

དཔེར་ན། གང་དུན་འདུས་བྱས་ནམས་མི་ཏྲག་པས་སྒྲིལ་ཕྱེ་མེད་འགྲུལ་བར་མི་གནས་སོ། ཞེས་དང་། གང་གི་
ཕྱིར་ཁོ་བོ་གསུངས་ཟིན་པས་མོག་མོག་ཟ་བར་མི་སྒྲིལ་སོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་།

གང་ལྟར་ཡང་། རི་ལྟར་ཡང་། ཅིར་ཡང་། (ཁ་སྒྲིལ་ལ། ག་རེ་ཡིན་ན་ཡང་།) གནས་དོན་གང་ཞིག་
སྒྲིལ་ལ་བརྟེན་ཟིན་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་གང་བཤད་པ་དེ་ལ་བཞུགས་མི་དགོས་
པའི་ཚུལ་དུ་ཕྱད་འདི་གཉིས་བཀོད་། དཔེར་ན། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་སུམ་ཏྲགས་
ཀྱི་གཞུང་གཉིས་དུས་རབས་བདུན་པར་སྒྲིལ་དཔོན་ཐོན་མིས་མཛད་པར་གྲགས་ལ། དུས་རབས་
བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གོང་ལ་ནི་སུམ་ཏྲགས་གཉིས་ལ་འབྲེལ་པ་པར་བཞག་ཁ་འཕངས་ཅོམ་ཡང་མ་
བྱུང་། གང་ལྟར་ཡང་གཞུང་དེ་གཉིས་ཆེས་རྒྱུ་པ་ཡིན་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་མེད་། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།
ཐེག་ཆེན་གྱི་མདོ་རྗེ་རྣམས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱི་གསུང་རང་ལ་འདོད་མི་འདོད་རྗེ་ལྟར་ཡང་། དེ་
ནས་གསུངས་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ལམ་རྣམས་ཚད་མར་འདོད་དགོས་པ་ནི་བསྟོན་དུ་མེད་དོ།
ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འོ།

ཅིན་ས་ཀྱང་། (ཁ་སྒྲིལ་ལ། ག་འདྲ་སེ་ཡིན་ན་ཡང་། ཞེས་པའི་དོན།) ཅིན་ས་ཀྱང་སང་ཉིན་
གུང་གོང་ནང་དུ་འབྱོར་པ་བྱོས་ཤིག ཞེས་དང་། ཅིན་ས་ཀྱང་དེབ་འདི་ཆེ་རིང་ལ་སྒྲིལ་བྱུང་པ་
གནང་རོགས་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་།

གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དམིགས་ཀྱིས་འཛོན་པ་དང་མི་འཛོན་པ་གཉིས་སྒྲིལ་གཅིག་ཏུ་
སྒྱུར་བའི་ཕྱད་ཀྱང་འཛོན་དགོས་པ་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གསུངས། འདི་
ནི། “གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན།” ཞེས་པའི་དོན་དུ་སྒྱུར་།

༧ ཕན་ཚུན་སྒྲིལ་བའི་མཚམས་སྒྲིལ་ཕྱད་འདུས།

གསལ་གསལ་གྱི་མཚམས་སྒྲིལ་གྱི་ཕྱད་འདུས་རྣམས་བཀོད་པའི་ཆེ། ཡ་གུལ་གཉིས་

ཟུང་དུ་སྒྲེལ་ཏེ་ཆར་འབྱུང་བ་བཞིན་མཉམ་དུ་བཀོད་དགོས་མོད། སྐབས་མང་པོར་“དེ་ལྟར་”ཞེས་
སོགས་ཤུགས་གྱིས་གོ་བའི་ཚུལ་དུ་བཞག་སྟེ། ཚིག་སྒྲིབ་ཀྱི་ནང་དངོས་སུ་མི་བཀོད་པའི་སྒོལ་ཡང་
ཡོད་པ་ཤེས་དགོས། སྒྲིབ་པ་ལྟུང་དེ་ནམས་ཀྱི་སྒྲིབ་ཚུལ་རགས་ཅམ་ཞིག་སྒྲིབ་སྒྲུབ་དེ་ཚིག་
བཤད་པའི་ལེའུ་སྒྲིབ་ཟེན་པ་དེར་ཡང་གཟིགས་འཚུལ།

པྱད་འདུས། བྱེད་ལས་དང་དཔེར་བཞིན།

རི་ལྟར། དེ་ལྟར། (ཁ་སྐད་ལ། ག་འབྲ་སེ། དེ་འབྲ་སེ།) རི་ལྟར་ཆུའི་མགོ་གངས་ལ་བྱག་པ་བཞིན། དེ་ལྟར་
ཆོས་ཀྱི་འགོ་སངས་རྒྱས་ལ་བྱག་དགོས། རི་ལྟར་མཁས་པས་བཤད་པ་བཞིན། དེ་ལྟར་ཁོ་བོས་
ཤེས་པར་བགྱི། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

རི་བཞིན། དེ་བཞིན། གོང་གི་རི་ལྟར། དེ་ལྟར། ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས།
རི་སྒྲིབ། དེ་སྒྲིབ། དུས་རི་ཅམ་གྱི་རིང་། དེའི་རིང་ལ། ཞེས་པའི་དོན། དཔེར་བཞིན་ན། རི་
སྒྲིབ་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་། །འགྲོ་བ་རི་སྒྲིབ་གནས་ལྟར་པ། །དེ་སྒྲིབ་བདག་ནི་གནས་ལྟར་
ནས། །འགྲོ་བའི་སྒྲིབ་བཟུལ་སེལ་བར་ཤོག །ཅེས་རྒྱལ་སྐུ་ཞི་བ་ལྟའི་«སྒྲིབ་
འཇུག»ཏུ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་། རི་སྒྲིབ་བད་སྒྲིབ་ལེགས་པོར་མ་ཤེས་ཀྱི་བར་དེ་
སྒྲིབ་དུ་ཉིན་ལྟར་བད་སྒྲིབ་སྒྲིབ་ཏོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

རི་སྒྲིབ། དེ་སྒྲིབ། (ཁ་སྐད་ལ། ག་ཚོད་ཅམ། དེ་ཚོད་ཅམ།) གྲངས་བཟིར་ཡོད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་
དཔེར་ན། གཞུང་གི་བྱེ་མ་རི་སྒྲིབ་ཡོད་པ་དེ་སྒྲིབ་ཀྱི་སེམས་ཅན། ཆོས་རྩལ་མཚན་ཉིད་
པ་རི་སྒྲིབ་ཡོད་པ་དེ་སྒྲིབ་ཀྱི་ནམ་དཔྱོད་མི་འབྲ་བ་རེ་ཡོད། ལྟ་བུ།

རི་ཅམ། དེ་ཅམ། གྲངས་བཟིར་མི་རུང་བའི་དངོས་པོ་ལ། “ག་ཚོད་ཅམ། དེ་ཚོད་ཅམ།” ཞེས་
ཚད་སྟོན་པའི་དོན་ལ་འཇུག་ དཔེར་ན། རི་ཅམ་བཤད་པ་དེ་ཅམ་དུ་ཡན། རི་ཅམ་
ཀླད་སྒོལ་ཅེད་པ་དེ་ཅམ་དུ་མཁས། རི་ཅམ་ཡི་གོ་འཕྲི་བ་དེ་ཅམ་དུ་འབྲི་ཚུལ་ལ་བྱང་། ལྟ་བུ།

ཇི་བར། དེ་བར། (ཁ་སྐད་ལ། གཞོད་ཙམ་བར། དེ་ཆོས་ཙམ་བར།) ཏུས་དང་གནས་སྐབས་ལ་
 ཆད་ཇི་ཙམ་སོན་པའི་དོན་སྟོན་པ། དཔེར་ན། འཛིན་གྲ་བཙུག་ཉིས་ལས་ཇི་བར་
 བསྐྱབ་ན་དེ་བར་གྱི་སྟོན་བསྟོན་ཤེས། གེ་ལོ་མེ་ཏེར་བརྒྱ་ལས་ཇི་བར་ཟིན་མོད་དེ་བར་སེམས་
 འགྲིམས། ལྟ་བུའོ།

༥ མཚམས་སྒྲུབ་པུང་འདུས་གཞན།

འོན་ཏེ། འདམ་དཔྱོན་པའི་དོན་ཏུ་སྒྲུབ་བ། དཔེར་ན། ས་འམ་འོན་ཏེ་བར་སྒྲུབ་ལ། ཞེས་
 དང་། དག་འམ་འོན་ཏེ་མཛའ་ཡང་རུང་། ཉོན་མོངས་སྒྲུབ་པའི་ཡུལ་རྣམས་ལ། ཞེས་པ་ལྟ་
 བུའོ། ཁ་སྐད་ལ། “འོ་ན།” ཞེས་པ་སྒྲུབ་ཏེ། ལྟ་སར་འགྲོ་ལམ། འོན་གཞིས་ཀ་
 ཅེ་ལ་འགྲོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།

འོན་ཀྱང་། (ཁ་སྐད་ལ། ཡིན་ནའང་། ཞེས་པ་དང་མཚུངས།) ཆར་པ་བབས་མ་སོང་། འོན་ཀྱང་ལོ་
 ཏྲག་ལ་སྐམ་པའི་ཉེན་ཁ་མེད། ཅེས་དང་། ཁ་ལག་ཟས་མེད། ཡིན་ནའང་ད་ལྟ་བློས་པ་ལྟོག་
 གི་མི་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།

གཞི་རྒྱུད་། (ཁ་སྐད་ལ། མ་གཞི། མ་གཞི་ནས། ཞེས་པ་དང་མཚུངས།) སྐབས་མང་པོར།
 “སྦྱིར་བཏང་།” ཞེས་པ་དང་ཡང་མཚུངས་པར་བཀོད་སྟོན་ཡོད་དེ། དཔེར་
 ན། གཞི་རྒྱུད་ཆོ་འགྲོ་མི་འགྲོ་ནི་གནས་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་རག་ལས་ཀྱི་རེད། གཞི་རྒྱུད་བོད་
 པ་ཆོ་སྒྲུབ་བསྐྱེད་པོ་ཡོད་རེད། གཞི་རྒྱུད་ལུ་དེ་སྦྱོད་པ་བཟང་པོ་ཡོད་དེ། ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

གཞི་ཅུ། “གཞི་རྒྱུད་།” ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས།

སྦྱིར་བཏང་། ཡིག་སྐད་ལ། “སྦྱིར་།” ཞེས་པ་ཙམ་ལས། “སྦྱིར་བཏང་།” ཞེས་འགྲི་སྟོན་
 དེ་ཙམ་མེད། སྦྱིར་བའི་ཆོ་དོན་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་དེ།

༡) སྦྱིར་གནས་ཚུལ་ཞིག་བཤད་དེ་དོན་གང་ཞིག་དམིགས་བསལ་ལྟ་བུར་དེ་

དང་འགལ་བར་སྟོན་པ། དཔེར་ན། སྒྲིབ་བྱེད་བྱ་དེ་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་དེ་རིང་ཁོས་
སྒྲིབ་པ་བྱེད་མཚར་ཞིག་བསྟན་བྱུང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༡ ཡང་། སྒྲིབ་གནས་ཚུལ་ཞིག་བཤད་དེ་དེ་ནས་གནས་ཚུལ་བྱེད་པ་བ་ཞིག་
སྟོན་པའི་དོན་ཅན་དུ་སྒྲིབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲིབ་རས་གཟིགས་ནི་སྒྲིབ་བྱེད་འགྲོ་
བ་སེམས་ཅན་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཟད་ཐོད་ཁ་བ་ཅན་པ་རྣམས་ལ་ལྷག་པར་བརྟེན་པ་ཞིག་རེད། ལྟ་
བུའོ།།

གཞན་ཡང་། དོན་གཞན་ཡང་སྟོན་རྒྱ་ཡོད་པའི་དོན་དུ་སྒྲིབ་པ། “དེར་མ་ཟད།” “དེར་
མ་ཚད།” ཅེས་པ་དང་དོན་མཐུན། དཔེར་ན། དེ་ནས་གཞན་ཡང་བཤད་བྱ་སྟེ།
ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་སེམས་ལ་ཉར་དགོས་པ་ནི། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་དོན་
མང་པོ་ཞིག་ལ་བསམ་སྒྲོག་གཏང་དགོས་ཏེ། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱ་གར་ལ་ཕྱིན་
ནས་ལེགས་སྒྲིབ་བསྟེན། ལྟ་བུ་།

སྒྲིབ་ཡང་། (ཁ་སྐད་ལ། ཡང་སྒྲིབ་རམ་སྒྲིབ་དུ་ཞེས་པ་དང་མཚུངས།) དཔེར་ན། སྒྲིབ་ཡང་
བྱོན་པར་མཛད་དུ་གསོལ། ཞེས་དང་། སྒྲིབ་ཡང་མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་པར་
བྱ། ཞེས་དང་། སྒྲིབ་ཡང་ཐེབས་རོགས། ལྟ་བུ་།

སྒྲིབ་ནས་ཀྱང་། “མ་འོངས་པར་ཡང་།” ཞེས་པའམ། “ཕྱི་བྱང་ནས།” ཞེས་པའི་དོན། སྒྲིབ་
ནས་ཀྱང་རྒྱན་མཐུད་སྒྲོབ་སྒྲོབ་ལ་འབད་འཚལ། ཞེས་དང་། སྒྲིབ་ནས་ཀྱང་ཁོ་བོས་
གཏམ་བཤད་བགྱིའོ། ལྟ་བུ་།

སྒྲིབ་མར་ཡང་། “སྒྲིབ་ནས་ཀྱང་།” ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས་།

ཕྱིར་ཡང་། “ཕྱི་མར་ཡང་།” ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲིབ་། སྒྲིབ་ཚུལ་དང་དོན་“སྒྲིབ་མར་ཡང་།”
ཞེས་པ་དང་མཚུངས་།

དེའི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་། བརྟག་པ་མཐའ་ཟུང་གི་ཐོག་ནས། གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་བརྗོད་དེ་

- “དེའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་”ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན། མི་དེ་བོད་རྒྱ་ནག་གིས་
 གྱི་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་བོད་པའི་གཏམ་དཔེ་དེ་གོ་བའི་ངེས་པ་མེད། ལྟ་བུའོ།།
- དེའི་སྟེང་ནས། དེའི་ཐོག་ནས། དེའི་ངང་ནས། དེའི་སྒྲོན་ནས། ཞེས་པ་རྣམས་སྐབས་མང་པོར་དོན་
 མཚུངས། སྒྱུར་བའི་ཆེ་སྐབས་མང་པོར་དེའི་ཞེས་པ་དོར་ནས་དེའི་ཤུལ་དུ་
 ཡོད་པ་སྟོན་པའི་ཆོག་གམ་བྱ་ཆོག་ཅི་བཏབ་སྟེ་དོན་སྟོན། དཔེར་ན། རྒྱ་
 ཤུགས་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་པའི་སྟེང་ནས་རྟ་རྒྱུག་བཏང་། སེམས་སྦྱིད་པོའི་ཐོག་ནས་ནང་ལ་ལོག་
 འཇམ་པོའི་ངང་ནས་རྒྱ་ཆ་བཤད། རང་གིས་གསུངས་པའི་སྟོན་ནས་གཞན་ལ་བསྐྱེད། ལྟ་བུའོ།།
- མ་གཏོགས། སྐབས་བབས་ཀྱི་དོན་དམིགས་ཀྱིས་སྟེད་པའི་དོན་ལ་གོ་བ། དཔེར་ན། དགེ་
 བཤེས་ལྟ་རམས་པ་མ་གཏོགས་སུ་འདྲེང་འོང་མི་ཆོག་ ཅེས་དང་། ཆོ་རིང་མ་གཏོགས་ཆང་མ་
 སྟེབས། ཞེས་དང་། ཡིན་རྒྱུ་མ་གཏོགས་རྒྱུ་ཡིག་གཞན་གང་ཡང་མི་ཤེས། ཞེས་པ་ལྟ་
 བུའོ།།
- ལ་སོགས་པ། བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་སྒྱུར་བ། དཔེར་ན། ཤར་ལ་སོགས་པ་ནི་ཚུགས་བཞེས། །དགེ་
 སྟོང་གི་དགེ་འདུན་ལ་སོགས་པ་མཚོན། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ནི་མིག་གིས་མཐོང་བུའོ། །ཞེས་
 དང་། ལྷ་གྲ་སྟེ་ལ་ས་ལ་སོགས། །རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་འཕྱུར་ནས་ནི། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།
- དང་བཅས་པ། སྟེད་པའི་དོན་དུ་འཕྲུག་ དཔེར་ན། ལྟ་དང་མི་དང་ལྟ་མ་ཡིན་དང་དྲི་ཟར་བཅས་
 པའི་འཛིག་རྟེན་ཡི་རངས་སྟེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། བང་མི་སུ་སྟེད་དང་བཅས་པ།
 བསྟན་པ་ཆས་སྟེད་དང་བཅས་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡུ་ ཡིག་རྒྱུ་སྟེད་དང་ལྟ་གཤམ་
 ཆོགས་བཅད་ལ་སྐབས་འགར། “འཁོར་བཅས།” ཞེས་དང་སྒྲུ་མེད་པ་དང་།
 ཡང་། “སྟེད་པོར་བཅས་པ།” ཞེས་གོང་གི་མིང་ཆོག་ལ་རྟ་སྒྱུར་ཏེ་བཀོད་
 པའང་འོང་།
- དང་བཅས་པ། ལྟ་པའི་དོན། ཐོག་དང་བཅས་པའི་ལུས་ཅན། སྟེ་མ་པ་དང་བཅས་པའི་དགེ་སྟོང་།

ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

མཉམ་དུ། (ཁ་སྐད་ལ། མཉམ་པོར། ཞེས་སྒྲ།) རོན་གཉིས་སམ་དུ་མ་ཆབས་གཅིག་ཏུ་
ཡོད་པའམ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པར་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་སྒྱར་བའི་པྱད་དེ། དཔེར་ན།
ཆེ་ཤིང་དང་པདྨ་གཉིས་མཉམ་དུ་སྒྲིབས་སོང་། ཞེས་དང་། ཁང་པ་དེ་ལྷ་བ་དང་ཀླུ་གཉིས་
མཉམ་དུ་ཉོས་པ་རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ།

བརྒྱད་ནས། རོན་གང་ཞིག་རོན་གཞན་ཞིག་གི་ལམ་ནས་ཞེས་པའི་དོན། དཔེར་ན། ངས་
དེབ་དེ་རྩོམ་པ་བརྒྱད་ནས་ལུ་ཆོག་ ཅེས་དང་། ང་ཚོ་རྩོམ་པ་ལ་ལྷ་རྩ་ཆ་སྤྲི་བརྒྱད་ནས་
འགོ་ ཞེས་དང་། མེ་ཉོག་འདི་སྤྲི་བརྒྱད་ནས་འཕྱོར་བུང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།

ཡང་ན། འདམ་ངའི་ཚུལ་དུ་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་བརྗོད་པ་གསལ་བྱེད་དུ་སྒྱར།
དཔེར་ན། སློབ་སྦྱོང་ནམས་རང་སྦྱོང་ལ་«ས་སྒྱ་ལེགས་བཤད་»གྲོག་དགོས། ཡང་
ན་«དགོ་ལེགས་བཤད་»གྲོག་ནའང་མཐུད། དེ་རིང་མ་ཆི་གསོག་ ཡང་ན་
དམིགས་བརྩེ་མ་གྲོངས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ད་དུང་། ཡིག་སྐད་ལ། སྐབས་འགར། “ད་ལྟར།” ཞེས་ཀྱང་འབྲི་བའི་སྒྲ་ཡོད་དེ།
པྱད་འདུས་འདི་སྒྱར་བའི་ཆེ། སྒྱིར་དོན་སྒྲ་ཕྱི་ཕྱང་མི་མཐུན་པ་ལྟ་བུར་སྟོན་
པ་མཚུངས་སོང་། གཅིག་ལ་དུས་ཀྱི་གོ་བ་ལྷགས་ཆེ་བ་དཔེར་ན། ངས་ཡི་གེ་
ཉིན་གསུམ་ཐོན་བཏང་སོང་། ད་དུང་མ་འཕྱོར་བ་ཡ་མཚན། ཞེས་པ་དང་། པདྨ་ལགས་ད་དུང་
ཐེབས་མ་སོང་། ལྟ་བུ་དང་། ཡང་གོ་དོན་གཅིག་ལ་དུས་ཀྱི་གོ་བ་མེད་པར་དོན་
སྒྲ་ཕྱི་ཕྱང་མི་མཐུན་པར་སྟོན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ངས་ཇི་ཙམ་བཤད་ཀྱང་ད་དུང་ཉན་མ་སོང་།
ཞེས་དང་། སྤྲུལ་ཉགས་ཇི་ཙམ་མཁས་མོད་ད་དུང་བོད་ཡིག་ཚུམ་བྲིས་མི་ལེགས། ལྟ་བུའོ།།

ད་དུང་ཡང་། ད་དུང་། ཞེས་པའི་དོན་དང་མཚུངས་སོང་། ཉམས་ལྷགས་ཆེ་བའི་དོན་ཡོད་དེ།
དཔེར་ན། ཁོས་ང་ལ་ལོ་མང་རིང་བརྟམ་བཙོས་འདྲ་མི་འདྲ་བྱས་བུང་སོང་། ད་དུང་ཡང་ངས་

- བཟོད་པ་བསྐྱེད་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན། ད་གཅིག་མ་བྱེད་ན་མི་འགྲིག་སུ། ལྷ་བྱུང་།།
- ནམ་ཞིག་ (ཁ་སྐད་ལ། ནམ་ཞིག་གཅིག་ལ། ཞེས་སྒྲ།) སྤང་འདི་དུས་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་
སྒྱུར་ཞིང་། དེ་ཡང་འབྲི་བའི་ཆོ་ཆོག་སྒྱུར་གྱི་སྟོན་དུ་བཀོད་ལ་དེ་རྗེས་ཆོག་
སྒྱུར་དེ་ཉིད་ལ་རྒྱུན་བསྐྱེད་གསལ་བྱེད་གྱི་ན་སྒྲ་དང་། དེའི་སྟེང་། “དེ་དུས་”
ཞེས་པའམ་ “དེའི་ཆོ་” ཞེས་སོགས་བཀོད་དགོས་། དཔེར་བརྗོད་ན། ནམ་
ཞིག་རེ་འཛོག་མེད་པར་གཅིག་ཅར་དུ། རྟོན་འབྲེལ་མི་སྒྱུར་མཐོང་བ་ཙམ་ཉིད་ནས། བེས་ཤེས་
ཡུལ་གྱི་འཛིན་སྐྱབས་ཀྱི་ཞིག་ན། བེ་ཆོ་ལྷ་བའི་དབྱེད་པ་རྫོགས་པ་ལགས། ཞེས་རྗེ་ཙོང་
ཁ་པ་ཆེན་པོའི་«ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་པ་གསུམ་»དུ་བྱུང་བ་ལྷ་བྱུང་དང་།
ནམ་ཞིག་ཡིན་སྐད་ལེགས་པར་ཤེས་ན་དེ་དུས་ཡིང་ལྷ་བྱུང་འགྲོ་ཆོག་ ཅེས་པ་ལྷ་བྱུང་།།
- +ཙང་།(ཁ་སྐད།) ཤེས་བྱེད་དམ་རྒྱ་མཚན་སྟོན་བྱེད་དུ་སྒྱུར་། དཔེར་ན། ཆར་བ་བབས་ཙང་ནང་ལ་
འཇུག་། བོད་པ་ཡིན་ཙང་མ་ཁི་བགང་། འགྲིགས་གྱི་རེད་བསམས་ཙང་ལས་ཀ་དེ་མ་བྱས་པ་རེད།
ལྷ་བྱུང་།
- +སྟབས། +ཙང་། ཞེས་པ་ཡིག་སྐད་དུ་བཀོད་པའི་ཆོ། ཞེས་པ་འདི་ལྷ་བྱུང་འབྲི་
དཔེར་ན། མཁས་པ་ཡིན་སྟབས། ཉམ་ཟེན་སྟབས་དམ་ལེན་རང་ལེན་རེད་། ལྷ་བྱུང་།
- +གཤིས། +ཙང་། ཞེས་པ་ཡིག་སྐད་དུ་བྲི་སྟོན་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ དཔེར་ན། མཁས་པ་ཡིན་
གཤིས། ཞེས་དང་། ཉམ་ཟེན་གཤིས་དམ་ལེན་རང་ལེན་རེད་། ལྷ་བྱུང་།
- +དུས། ཡོད་པའམ་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པའི་དུས་སྟོན་པ། དཔེར་ན། ར་བོད་ལ་ཡོད་དུས།
མཁའ་འགྲོ་རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་དུས། ཏཱ་རས་རི་མོ་བྲི་དུས། ང་ལྷ་སར་བྱིན་དུས། བསམ་སྒྲོག་ཏོང་
དུས། སྟོབ་སྟོབ་བྱེད་དུས། ལྷ་བྱུང་།།
- +ཆོ།* བྱུང་བའམ་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པའི་དུས་སམ་གནས་སྐབས་སྟོན་པ། དཔེར་ན།
གསེར་གྱི་རྒྱན་ཆ་ལ་ཕྱ་བཏབ་པའི་ཆོ་གཟབ་གཟབ་བྱ་དགོས། ལྷ་བྱུང་དང་། མ་ཁི་འདོན་པའི་

ཆེ་མེས་འགྲིམས་དགོས། ཞེས་དང་། དེ་ཆེ་དེས་ནི་སངས་རྒྱུ་བརྒྱ་མཐོང་ཞིང་། ཞེས་
པ་ལྟ་བུའོ།།

+སྐབས། +ཆོ། ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས།
+རིང་། བྱང་བའམ་བྱ་བ་ཞིག་འཇུག་པ་ཞིན་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་དུས་སྟོན་པ།
དཔེར་ན། ང་ལྟ་སང་འགྲོ་བའི་རིང་ལ་ངའི་ཁྱི་དེ་བདག་ཉར་བྱེད་རོགས། ཞེས་དང་། ཉིན་
མ་གསུམ་གྱི་རིང་འགྲགས་ཀྱང་སྤྲེའམ་མ་སོང་། ཞེས་དང་། ངས་ལོ་བརྒྱའི་རིང་གཞུང་ཆེན་
མོར་སྒྲོབ་གཉེར་བྱས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

+བར་དུ། དུས་སམ་གནས་སྐབས་གིག་ངོས་བཟུང་ནས་དེར་མ་སོན་དབར་གྱི་དུས་
སམ་གནས་སྐབས་སྟོན་པ། དཔེར་ན། འཛོན་ག་བཅུ་པ་མ་སྤྲེའམ་བར་དུ་ཨང་ཙུ་
གཟབ་གཟབ་བྱས་སྒྲོང་དགོས། ཞེས་དང་། སངས་མ་རྒྱུ་གི་བར་ལམ་ལ་སྒྲོབ། ཅེས་དང་།
ཅུ་ཆོད་གཉིས་པ་མ་ཟིན་པར་དུ་ཁ་དཔར་མ་གཏང་རོགས་གནང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

+སྒྲོར། བརྗོད་དོན་ནམ། སྐབས་དོན་གང་ཡིན་ངོས་འཛོན་བྱེད། དེ་བའི་ག་རེའི་སྒྲོར་
རེད། ཅེས་དང་། ཁྱེད་ཆོད་དོན་གང་གི་སྒྲོར་ལ་བཀའ་མོལ་གནང་གི་ཡོད། ཅེས་དང་། དོན་
དེའི་སྒྲོར་ལ་བསམ་སྒྲོ་མང་པོ་བཏང་པ་ཡིན། ཅེས་དང་། གནས་དེ་དོན་དག་ག་རེའི་སྒྲོར་ལ་
རེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

+ནང་། སྐབས་བབས་ཀྱི་སྤེ་ཆོན་ཞིག་ངོས་བཟུང་སྟེ་དེའི་ཁོངས་ཞེས་པའི་དོན།
དཔེར་ན། ག་པའི་ནང་ལ་དཔེ་ཆ་མི་ཤེས་མཁན་ཡང་འདུག ཅེས་དང་། མི་མང་ནང་ལ་
སྒྲོབ་སྒྲོང་མེད་མཁན་མང་པོ་ཡོད། ཅེས་དང་། མེ་ཏྲག་དེ་ཆོད་ནང་ནས་དྲི་མ་ཞེས་པ་གཅིག་
ཁྱེད་ཤོག ཅེས་དང་། ཁོ་གཉིས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་སྤུ་རི་མོ་ལེགས་པ་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་
བུའོ།།

*ལྟུང་ལྟུང་། +ཆོ། +སྐབས། +རིང་། +བར་དུ། +སྒྲོར། +ནང་། ཞེས་པ་རྣམས་བཀོད་པའི་ཆོ། མཐོང་།

ཆོ། ཡོད་ཆོ། བལྟས་ཆོ། ལྷ་བྱ་ཆོག་བསྐྱུས་བརྒྱབས་པའི་སྐབས་ཡིན་ན་མ་གཏོགས། སྤྱིར་ཕྱད་འདུས་དེ་
ནམས་གང་ལ་བཏབ་སའི་བྱ་ཆོག་གམ་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་མཚུགས་སྤྱད་གྱི་ཆོག་ལ་འབྲེལ་སྒྲ་བཀོད་
དགོས།

ལེའུ་ཉེར་བཞི་པ།

ཚིག་དང་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་སྐྱོར་ལས་བརྒྱམས་པའི་དོན་བསྟུ།

༥ དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྐབས་གཉིས་པར་བརྗོད་པ་དག་གི་ཆ་གས་ཚིག་གི་སྡེ་ཚན་ཆེ་ལག་གི་རྣམ་གཞག་རེ་རེ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། སྐབས་གསུམ་པར་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གི་བྲག་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ཟེར་ལ། ད་ནི་དོན་བསྟུའི་ཚུལ་དུ་སྐར་ཡང་བརྗོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དེ་གཉིས་སྡེ་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་བོད་ཡིག་གི་བརྗོད་སྟེང་སྟེང་སྟེང་དང་བསྟན་ནས་བཤད་པར་བྱའོ། །དོན་བསྟུའི་ལེའུ་འདི་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་གི་ཆེད་དུ་བརྗོད་སྟེང་སྟེང་བ་རྣམས་ལ་དམིགས་བསལ་མི་མཁོ་མོད། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་རྩ་བའི་འགྲོས་དང་བརྗོད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྟོམ་གཞི་གང་ཡིན་མིན་ལ་དོ་སྣང་ཡོད་པའི་རྣམ་དབྱེད་ཅན་དང་། བོད་ཀྱི་བརྗོད་སྟེང་གཞན་ལ་སྟོབ་སྟོན་མཛད་པའི་དགེ་ཆེན་རྣམས་ལ་ཕན་ངེས་པ་མ་ཟད་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་གནས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་ངོ།།

དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར་བརྗོད་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་ན། ཡི་གེ་ལ་སྟོན་རྗེས་གང་རུང་སྐར་བའམ། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་རྗེས་མཐའ་མེད་ལྟ་བུར་འབྲིར་རུང་དོན་ལ་མ་མཐར་རྗེས་འཇུག་འཇུག་སྐར་བ་ལས་ཚིག་འབྲུག་པ་ཅིང་། ཚིག་འབྲུག་ལས་ཚིག་གྲུབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཚུལ་ནི་གོང་དུ་སྐྱོར་ཟེར་བ་ལྟར་ལགས། དེ་ལ་ཚིག་གི་རིགས་ལ་བརྟག་ན་ཚིག་ལ། ༡ ཚིག་དངོས་སམ་ཚིག་རང་མཚན་པ་དང་། ༢ ཚིག་རང་མཚན་པ་མ་ཡིན་པར་ཚིག་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་བྱིར་དུ་སྐར་བའི་ཚིག་ཕྱད་གཉིས་སུ་འདུས། སྐར་ཚིག་ཅིས་པའི་དོན་བྱུང་ཆེ་ཡང་། ཚིག་དང་ཚིག་ཕྱད་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་“ཚིག་”ཅིས་པའི་ཚིག་དངོས་སམ་རང་དབང་པར་དོན་རྗོད་པར་སྟོན་པའི་ཚིག་རང་མཚན་པ་རྣམས་ལ་གོ་ཞིང་། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་“ཚིག་ཕྱད་”ཅིས་

པ་ནི་གོང་དུ་«སྒྲིལ་པའི་»ལྟ་བུ་གཉིས་སྟོར་བའི་ཆ་ལའི་དཔེ་བཞུགས་པ་ལྟར་། རང་ཉིད་རྒྱུ་པའི་
བརྟེན་བྱ་ཆོག་པའི་སྟོན་མི་ལྟུང་གི་དཔེ་ཆ་ལྟེ་ཕྱི་ཕྱད་པའི་བྱས་ནས་དོན་སྟོན་པའི་སྒྲིལ་ཆ་གསུ
ན་མས་ལ་བྱུང་།

ཅུ་བའི་སྟེ་ཆོན་དེ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཆོག་དངོས་ལ་ནང་གསེས། ༡ མིང་ཆོག་དང་།
༢ མིང་ཆ་བ། ༣ བྱ་ཆོག ༤ བྱ་ཆོག ༥ མཇུག་སྟེ་གྲི་ཆོག ༦ རྣམ་འབྱུང་གྲི་ཆོག ༧ སྒྲི་སྒྲ
༨ མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་དང་། ༩ གནས་དང་དུས་བརྟེན་པའི་ཆོག ༡༠ འབོད་སྒྲིལ་རྣམས་ཡོད་
ཅིང་། ༡ དེ་དག་ལས་བྱ་ཆོག་དང་མཇུག་སྟེ་གྲི་ཆོག་གཉིས་ནི་སྐབས་སྟོབས་ཀྱིས་ཡི་གའི་རང་
གཞུགས་འབྱུང་བ་སྟེ། དཔེར་ན་བྱ་ཆོག་ཡིན་ན། དུས་གསུམ་དང་སྒྲིལ་ཆོག་ལ་སྟོར་བའི་ཆེ་ཅུ་
བའི་བྱ་ཆོག་གི་ཡིག་གཞུགས་བསྒྱུར་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མཇུག་སྟེ་གྲི་ཆོག་ཡིན་ན་རང་
གི་ཡི་གའི་གཞུགས་དེ་སྒྲིལ་བྱ་དང་གཉིས་གསུམ་དང་དུས་གསུམ་སོགས་དང་བསྒྱུར་ཏེ་འབྱུང་བ་
ནི་བོད་ཡིག་གི་འགྲེམ་སྤྲོད་ཡིན་ཏེ། དེ་ལས་ཕྱོགས་སྟེ་ཆོག་དངོས་ཀྱི་སྟེ་ཆོན་ལྟ་བུ་མིང་ཆོག་སོགས་

༡ སྟེ་ལ་རྒྱུ་སྒྲིལ་ཏུ་གཞུགས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སྟེ། སྒྲིལ་པའི་ཅི་རི་སྟེ་གང་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་གྲི་ཆོག་ ལྟར་
བཞིན། འདྲ། སོགས་ཆོག་ཕྱད་དུ་གསུངས་མོད། ཁོ་པོ་ལྟར་ན་དེ་རྣམས་ཆོག་དངོས་ལས་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་ཁོངས་སྒྲིལ་མ་བཅུ་
ན་རིགས་པ་དང་མཐུན་པར་མཐོང་། དཔེར་ན་«སྒྲིལ་པའི་ཆོན་ཆར་»ཆོག་ཕྱད་དུ་གསུངས་པ་མང་ཙམ་ཞིག་ཆོག་ཕྱད་
མིན་པར་སྒྲུབ་མོད། དེ་ནི་ལེགས་སྒྱུར་དུ་ཆོག་ཕྱད་དུ་ཡོད་པའི་དོད་དུ་སོང་མ་སོང་གི་སྟེང་ནས་བཤད་པ་མཐོང་འདུག་
པས། བོད་སྐད་རང་དང་བསྒྱུར་ན་སྐབས་མང་པོར་དཔེར་ལོ་ལས་«སྒྲིལ་པའི་»བཤད་པ་རྣམས་འཐད་པར་མཐོང་།
འདིའི་ཐད་ཀྱི་དཔེར་ལོའི་«སྒྲིལ་པའི་»དགག་པ་རྣམས་«ཆོག་སྒྲིལ་གསལ་བ།» ཞེས་ ༢༡ རས་ ༢༢ བར་བྱང་
ལ། དེ་རྣམས་ལ་སི་ཏུས་སྒྲིལ་པའི་ཕྱོགས་བསྒྱུར་སྟེ་དཔེར་ལོ་ཉིད་ལ་དགག་པ་རྒྱས་པར་བྱང་བ་རྣམས་ལ་དཔག་ན། སྟོན་
ཀྱི་བོད་ཀྱི་བད་སྟོན་སྒྲིལ་བ་རྣམས་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་དོ་བོ་འཛོགས་སྤངས་དང་། ལྟག་པར་ཆོག་ཕྱད་ཀྱི་གངས་ལ་མཐའ་ཆོད་པའི་
བཤད་པ་གཏན་འབེབས་གིག་མ་བྱུང་བར་སྒྲུབ་ཏེ།

ནི་ཙ་བའི་ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་གང་ཡིན་རུང་། དུས་དང་སྐྱེས་ལུས་གསལ་དང་བསྐྱེད་ཏེ་བསྐྱར་
མི་དགོས་པར་རང་སོར་གནས་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་ངེས་དགོས། སྔོན་རྒྱུན་བརྒྱུད་དང་
བསྐྱེད་ནས་ཞིབ་མོར་བརྟག་ན། སྤྱི་སྤྱོད་མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་ཚིག་དང་ཚིག་
ཕྱད་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་ཚེ་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་མོད། བརྒྱུད་རང་གི་ཁྲིམས་ཀྱིས་བྱས་
ན་དེ་རྣམས་ཚིག་རང་མཚན་པར་བརྟེན་ལེགས་པར་མཐོང་། དེ་ལས་ཕྱོག་ཏེ་ཁོ་བོས་ཚིག་གི་སྤྱི་
ཚན་དུ་བྲངས་པའི་མིང་གོགས་ངེས་གཞུང་ཅན་དང་། ངེས་གཞུང་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཞིག་ཅིག་གིས་
མིང་ཚབ་ཅམ་པོ་བའི་དེ་འདི་སོགས་ཀྱི་ཚིག་གོགས་རྣམས་ནི། སྔོན་རྒྱུན་བརྒྱུད་དུ་ཚིག་ཕྱད་དུ་
འཛོག་པར་ལྟར་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་ནའང་མི་འཐད་པ་མེད་པར་མཐོང་།

ཚིག་ཕྱད་ལ་ནང་གསེས་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་བཤད་ན། ཚིག་ཕྱད་རྒྱུད་པ་དང་། ཕྱད་འདུས་
གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དང་པོ་ལའང་། ༡ ཚིག་སྒྱུར་གྱི་ཕྱད་དང་། ༢ ཚིག་གི་ཆ་གསུམ་སུ་གྲུབ་པའི་
ཕྱད་གཉིས་སུ་ཡོད་།

ཚིག་ཕྱད་རྒྱུད་པའི་ཙ་བའི་དབྱེ་བ་དང་པོ་ཚིག་སྒྱུར་གྱི་ཕྱད་ལ་ནི་ནང་གསེས།

༡ མཚམས་སྒྱུར་གྱི་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་དང་། ༢ རྣམ་དབྱེ་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྒྱུར་གྱི་ཕྱད།
༣ མཐའི་ཚིག་ཕྱད་བཅས་གསུམ་དུ་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་གཉིས་མཚམས་སྒྱུར་གྱི་ཕྱད་ཡིན་པར་
མཚུངས་སོ།

དང་པོ་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་ལ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་བཞི་པ་བདུན་པ་བཅས་ལ་འཇུག་
པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད། ༧ སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུབ་ཕྱད། ༨ གིས་གྱིས་
གྱིས་འིས་ཡིས། འབྲེལ་སྒྲུབ་ཕྱད། ༩ གི་གྱི་གྱི་འི་ཡི། རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཕྱད། ༡༠
ནས་ ལས་ གཉིས་བཅས་བསྐྱེད་རྣམ་དབྱེའི་ཕྱད་༡༧ཡོད་། དེ་དག་ལས་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ ལ་
ན་ གཉིས་མ་གཏོགས་ལྷག་མ་རྣམས་སྒྱུར་བའི་ཆེས་འཇུག་ལ་བཞུགས་དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་

དུ་འབྲེལ་སྒྲིག་དང་བྱེད་སྒྲིག་གཉིས་ཀྱི་དགོང་གི་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་དང་བསྐྱེད་ནས་སྒྲུབ་དགོས་པ་
འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ བྱ་སྤྱོད་སྤྱོད་ གཉིས་ནི་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་བཞུགས་མི་དགོས་པའི་རང་
དབང་ཅན་ལོ།

གཉིས་པ་རྒྱུ་དབྱེད་མ་ཡིན་པའི་མཚམས་སྟོར་གྱི་སྤྱད་ཀྱང་པ་ལ། འབྲེད་སྟེད་ཀྱི་སྤྱད།

༡༡ གཤམ་རམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ་རམ་ལམ་སམ་ཏམ། རྒྱན་སྟེད་ཀྱི་སྤྱད། ༡ ཀྱང་ཡང་
འང་། ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྤྱད། ༡ རྟེ་ཏེ་དེ། དྲ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་
སྒྲིག་སྒྲིག་བཅས་ལ་འཇུག་པ། ཡང་ལྷོ་སྒྲིག་དྲ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་
མཚམས་ལ་འཇུག་པ། གི་ཀྱི་ཀྱི་འི་ཡི། ཆོག་མཚམས་གཅོད་པའི་ཆོག་སྒྲིག་མཐུན་པ་དང་མི་
མཐུན་པའི་རྒྱན་ལ་འཇུག་པ། ལྷོ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་གསལ་བྱེད་སྒྲིག་ལ་འཇུག་པ། ལྷོ་སྒྲིག་གཞན་
མང་པོ་ཞིག་ལ་འཇུག་པ། ལྷོ་སྒྲིག་རྒྱ་མཚོ་སྟེན་བྱེད་ལ་འཇུག་པ་བཅས་སོ། །དེ་རྒྱུ་ལས་
འབྲེད་སྟེད་ཀྱི་སྤྱད་དང་། རྒྱན་སྟེད་ཀྱི་སྤྱད། ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྟེ་ཏེ་དེ་གསུམ། ཞིང་ཅིང་གིང་།
མཚམས་བཅད་ཀྱི་ཆོག་སྒྲིག་མཐུན་པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་རྒྱན་དུ་སྒྲུབ་པའི་གི་ཀྱི་ཀྱི་འི་ཡི།
བཅས་ནི་རྗེས་འཇུག་ལ་བཞུགས་ལ། ལྷག་མ་དེ་སྒྲིག་དང་། འདྲི་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་དྲ་སྒྲིག་ལྷོ་སྒྲིག་དྲ་སྒྲིག་
སྒྲིག་ ལྷོ་སྒྲིག་སྒྲིག་གི་རྗེས་འཇུག་ལ་བཞུགས་མི་དགོས་པ་

ཆོག་སྟོར་གྱི་སྤྱད་ཀྱང་པའི་སྟེ་ཆོན་གསུམ་པ་མཐའི་ཆོག་སྤྱད་ལ་ནང་གསེས། སྒྲུབ་
བསྟེན་སྤྱད། གོ་དོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ་རོ་ལོ་སོ་ཏོ། འབྲེད་སྟེད་ཀྱི་སྤྱད། གཤམ་རམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་
འམ་རམ་ལམ་སམ་ཏམ་རྒྱུ་སྒྲིག་དུ་བཞུགས་པ། དྲ་སྒྲིག་གདམས་དག་ལ་འཇུག་པ། སྒྲུལ་
ཆོག་དང་སྟོན་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱད། ཞིག་ ཅིག་ ཤིག་ ཤོག་ ཅས་དང་། ཞེ་ཅེ་འེ་ཤེ། གསུམ་
རྗེས་ཆོག་ལྷོ་སྒྲིག་ལ་འཇུག་པ་རྒྱུ་ལོང་ཅིང་། དེ་རྒྱུ་ལས། གདམས་དག་གཤམ་སྒྲུལ་ཆོག་ལ་
སྒྲུབ་པའི་ དྲ་སྒྲིག་ མ་གཏོགས་པ་གཞན་རྒྱུ་རྗེས་འཇུག་ལ་བཞུགས་པའི་སྤྱད་འབང་ཞིག་གོ།

ཚིག་ཕྱད་རྒྱུ་པའི་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་གཉིས་པ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱད་ལ་ནང་གསལ། ༡) ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་བྱ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བ། མཐོང་བ། ཞེས་པའི་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། མིང་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་པོ་བ། ཀ་བ། ཀླང་བ། ཞེས་པའི་བ་དང་བ་ རྟ་བྱ་དང་། བྱད་ཚིག་གི་ཆ་ཤས། དཀར་བོ། སྐྱ་བོ། ཞེས་པའི་བོ་དང་བོ། སོགས་སྟེ། ཚིག་ཕྱད། བ་ བ་ མ་ བོ་ བོ་ མོ་ ཀ་ ཁ་ ག་ ང་ བཅས་དང་། ༢ ཡང་བདག་པོའི་སྒྲུར་གྱུར་པའི་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྱད་ བ་ བ་ མ་ བོ་ བོ་ མོ་ སོགས་དང་། ༣ དགག་སྒྲུ་ མ་ མི་ མིན་ མེད་ བཅས་སུ་ཡོད་།

ཚིག་གི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཕྱད་རྒྱམས་ལས་ཙམ་པོ་རྒྱམས་རྩ་བ་«རྟགས་འཇུག་»གི་གཞུང་དུ་མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་དང་དེ་བཞིན་དུ་སྟོན་རྗེས་ཀྱི་ཡི་གེ་རྒྱམས་ལ་པོ་མོ་མ་ཞིང་གི་རྟགས་ཀྱི་རྒྱམ་དབྱེ་མཛད་ཅིང་། དེ་གཞིར་བྱས་ཀྱིས་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་བཤད་པ་ཡོད་མོད། སྒྱིར་བཏང་བྱས་ན་ཕྱད་ཙམ་པོ་བ་དེ་རྒྱམས་གང་ལ་བཏབ་པའི་ཚིག་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་བས། རང་ཉིད་གང་ལ་བཏབ་པའི་ཚིག་རྒྱམས་སྒྱོར་བའི་ཆེ་ཕྱད་དེ་སྒྱུར་ནས་མཉམ་དུ་སྒྱོར་དགོས་པས། འདི་ལ་བད་སྟོད་ཀྱི་འགྲོ་ཚུལ་གྱིས་མིང་མཐའ་འདྲེན་ཚུལ་གྱི་རིགས་ལམ་སྒྱུར་ཏེ་སྒྱོར་བ་ནི་སྒྲུ་རིག་པ་དང་བད་སྟོད་ཀྱི་རིག་པ་ལ་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་ཡོད་པ་ཞིག་གིས་མ་གཏོགས་སྒྱིར་ཡི་གེ་འབྲི་ཙམ་སྟོབ་པ་ལ་ཚུལ་འདི་ཤེས་མི་དགོས་། བདག་སྒྲུ་སྒྱོར་བའི་ཆེ་སྒྱིར་གོང་གི་རྗེས་འཇུག་ལ་ཅུང་བཟོས་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དགག་སྒྲུ་སྒྱོར་བའི་ཆེ་ཡིག་སྐད་ལ་འདས་མ་འོངས་སོགས་ཀྱི་དུས་ལ་བཟོས་གིང་། ཁ་སྐད་ལ་མཇུག་སྟུང་གི་ཚིག་ལ་ལྟོས་ནས་སྒྱོར་དགོས་པ་གོང་དུ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལྟར་ལགས་།

ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་གཉིས་པ་ཕྱད་འདུས་ལ། ནང་གསལ་གྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་མེད་ལ་«སྒྲུམ་རྩུ་བ་»དང་«རྟགས་འཇུག་»རང་གི་རྩ་གཞུང་དུ་དམིགས་བསལ་བཤད་པ་མི་བྱུང་ཞིང་།

«ལྷ་ལྷོ་མཆོན་ཆར།»

གལ་ཏེ་ཐུང་གཉིས་འདུས་པ་ལམ། །ཡང་ན་མང་པོ་འདུས་པ་ན།།

སྒྲ་བྱི་ཡན་ཚུན་གྱིས་གཞོན་དང་། །རང་གི་ཆ་ལྡན་དག་ཏུ་སྦྱར།།^੧

ཞེས་ཚིག་ཐུང་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་མང་བ་འདུས་པའི་ཚེ། རྒྱ་མས་བྱི་མ་ཟིལ་གྱིས་འོན་པ་
 དང་། བྱི་མས་རྒྱ་མ་ཟིལ་གྱིས་འོན་པ། ཡང་ན་ཐག་ཚུན་ཟིལ་གྱིས་འོན་པའི་ཆ་དང་ལྷན་པ་བཅས་
 གསུམ་པོ་གང་རུང་དུ་འགྱུར་བར་གསུངས་ཤིང་། འདིའི་ཐད་དུ་ཐུང་ངོས་འཛིན་པའི་ཚེ་དཔེར་
 བརྗོད་གྱི་ཚུལ་དུ། གལ་ཏེ། ཞེས་པ་དང་། འོན། འོན་ཏེ། དེ་སྟེ་ན། འོན་ཡང་། ཞེས་པ་ལས་མ་
 བཞོད་མོད། སྒྱིར་བོད་རྒྱན་ལ་ཐུང་འདུས་འདི་ཤིན་ཏུ་མང་། འཇམ་ཐོལ་གྱི་སུམ་ཅུ་པའི་འགྲེལ་
 བ་«རྒྱ་སྤང་རབ་གསལ་»དུ་ཐུང་འདུས་གྱི་རྣམ་གྲངས་ལ། གང་དག དེ་དག གང་རྣམས། དེ་
 རྣམས། ཇི་སྟེད། དེ་སྟེད། གང་ལྟར། ཇི་ལྟར། གལ་ཏེ་ན། གལ་ཏེ། ཅི་ཞིག་སུ་ཞིག་ཅི་སྒྱིར།
 གང་སྒྱིར། དེ་སྒྲིད། དེ་ལྟ་ན། འོན་ཀྱང་། ཅིའང་། ཅི་ནས་ཀྱང་། ཡང་ཡང་། སྤར་ཡང་། ཅི་ཞེན།
 ཅི་ཞིག་ན་དེ། བམ་ཞིག་སུའང་ཅི་ཞེན། ཞེས་སོགས་གྲངས་ཤིང་། དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པ་ཞིག་
 «གསེར་ཏོག་སུམ་རྟགས་»སུའང་བྱུང་མོད། ཐུང་འདུས་དེ་རྣམས་ཚིག་ཐུང་གི་སྡེ་ཚོན་གང་དུ་
 གཏོགས་མིན་དང་དེ་དག་སོ་སོའི་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་རྫོང་ལ་བཤད་པ་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་བ་
 ཅམ་དུ་མ་ཟད། ཐུང་འདུས་སུངོས་འཛིན་པའི་རིགས་འགའ་ཤས་ཀྱང་དོན་ལ་འཐད་མིན་སོགས་
 དོགས་གཞི་ཆེ་ཅམ་འདུག་པས། འདིར་ཁོ་བོས་འཐད་ལྡན་དུ་མཐོང་བ་རྣམས་སྦྱར་ཚུལ་དཔེར་
 བརྗོད་དང་བཅས་གཏན་འབེབས་ཞུས་ཡོད།

ཁོ་བོ་ནི་སྤང་འདུས་ཀྱི་རིགས་རྣམས་མཆོམས་སྒྱུར་གྱི་སྤང་འབང་ཞིག་ཏུ་བསྟུ་བར་
མཐོང་ཞིང་། དེ་ཡང་གོང་དུ་རེ་རེ་ནས་བྱེད་ལས་དང་བཅས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ལྟར་གྱི་གསལ་

༢ «ལྷ་ལྷོ་མཆོན་ཆ།» ཟེ་དགོ་ བརྟན་འགྱུར། ལྷ་མདོ། ཤེ་ཤོག་ ༢༩། ༦༥

གསལ་གྱི་ཕྱད་རྣམས་ལ་འཛོག་ལ་དེ་དག་སྟུང་ཆེ་བར་མཐོང་།

༡ གཞུང་གི་སྐབས་དབྱེ་བར་བཞོད་པ། དེ་ལ། དེ་ཡང་། དེ་ནི། འོན། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༢ དམིགས་ཀྱིས་འཛོན་པའི་མཚམས་སྟོར་ཕྱད་འདུས། དེ་ནས། དེ་རྗེས། དེར་མ་ཟད།
དེར་མ་ཚད། དེར་བརྟེན། དེས་ན། དེ་ལྟ་བུས་ན། དེ་མཐུན། དེ་བསྟུན། དེ་བཞིན་དུ། དེ་ལྟ་ན།
དེ་ལྟ་ནའང་། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

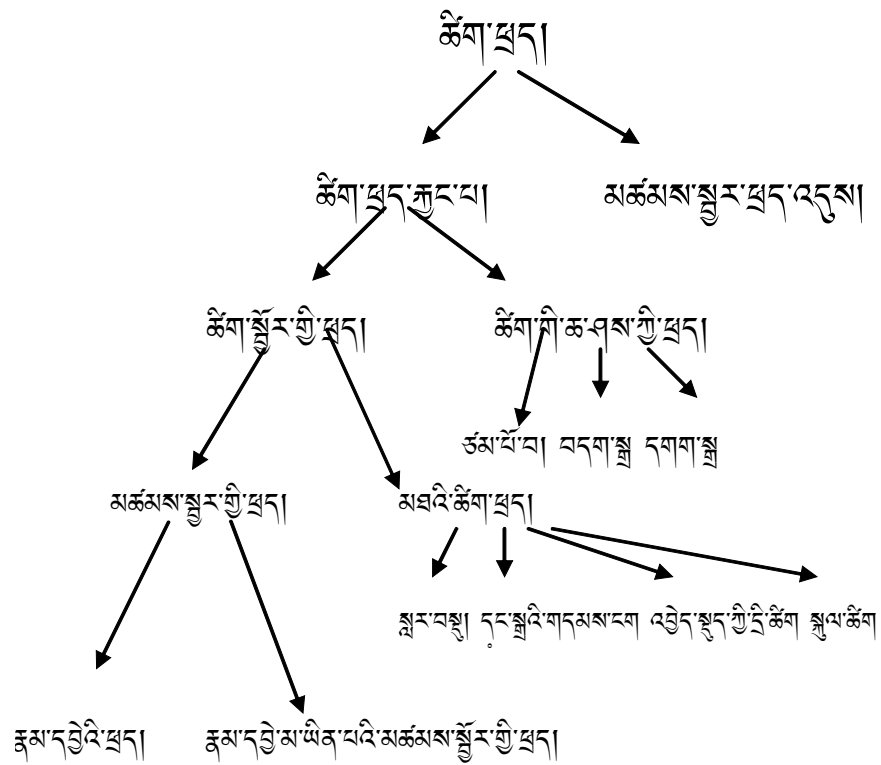
༣ དམིགས་ཀྱིས་མི་འཛོན་པའི་མཚམས་སྟོར་ཕྱད་འདུས། གལ་ཏེ། ཅི་སྟེ། གལ་སྟེ།
གང་དུ་ན། གང་ལགས་ཤེ་ན། གང་གི་ཕྱིར། གང་ལྟར་ཡང་། ཇི་ལྟར་ཡང་། ཅིར་ཡང་། ཅི་ནས་
ཀྱང་། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༤ ཕན་ཚུན་སྟེལ་བའི་ཕྱད་འདུས། ཇི་བཞིན། དེ་བཞིན། ཇི་ལྟར། དེ་ལྟར། ཇི་ལྟར། ཇི་
སྟེ། དེ་སྟེ། ཇི་སྟེ། དེ་སྟེ། ཇི་ཙམ། དེ་ཙམ། ཇི་བར། དེ་བར། ཞེས་པ་རྣམས་དང་།

༥ མཚམས་སྟོར་ཕྱད་འདུས་གཞན། འོན་ཏེ། འོན་ཀྱང་། ཡིན་ནའང་། གཞི་རྒྱུ་། སྤྱིར་
བཏང་། གཞན་ཡང་། སྤྱིར་ཡང་། སྤྱད་ནས་ཀྱང་། སྤྱད་མར་ཡང་། སྤྱིར་ཡང་། དེའི་དབང་དུ་
བྱས་ནའང་། དེའི་ཐོག་ནས། དེའི་སྟེང་ནས། དེའི་རང་ནས། དེའི་སྒོ་ནས། ལ་སོགས་པ། དང་
བཅས་པ། མ་གཏོགས། ཡང་ན། ད་དུང་། ད་དུང་ཡང་། བཤེས་ཀྱིས་ +ཙང་། +སྟབས། +དུས།
+ཚོ། +རིང་། +བར་དུ། +སྒོར། +ནང་། ཞེས་པ་རྣམས་སོ།

ཕྱད་འདུས་སྟུང་པའི་ཚོག་ཕྱད་རྣམས་ནི་རང་གི་དོ་བོའི་ཆ་ནས་མིང་མཐའི་རྗེས་འཇུག་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པའི་ཕྱད་རང་དབང་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ།

ཚིག་པར་གྱི་སྡེ་ཚན་ནམས་ཅུ་བའི་སྡེ་ཚན་གང་དུ་བསྐྱུས་བཅུ་བདེར་བཀོད་པ།

ཚིག་དང་ཚིག་ཕྱད་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་ཕྱད་ཀྱི་རིགས་གང་ཞིག་ལ་རང་གི་རོ་བོ་ཕྱད་རྒྱུ་
 བའམ་ཕྱད་འདུས་གང་ཡིན་རུང་། བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་དང་ཚིག་སྒྲིབ་ཀྱི་ཕྱད་གང་
 དུ་འང་མ་གཏོགས་པ་དག་ཀྱང་འཛོག་དགོས་པར་སྒྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན། ཚིག་ཕྱད། ཉིད། སྒྲུངས།
 མཁན། ཅན། ལྟ་བུ་ཚིག་འབྲུ་རྒྱུ་པ་དང་། ཡང་། ཁོན། འབའ་ཞིག་ལྟ་བུ་ཚིག་འབྲུ་གཉིས་ལྟ་
 སོགས་ཀྱང་བརྟེན་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཕྱད་དུ་འཛོག་པའི་ཕྱིར་རོ། ཚིག་ཕྱད་འདི་རིགས་ལ་
 གོང་དུ་སྒྲུས་ཟེན་པ་ལྟར་ཁོ་བོས་«བརྟེན་གསར་པ་སྒྲུ་སྒྲེའི་ལྟ་མིག་»འདིར་“ཚིག་གོགས་”ཞེས་
 བ་སྟེན་བྱས་ཏེ་ཚིག་གི་སྟེ་ཆོན་ལོགས་སུ་བྱས་ཏེ་གཏན་འབེབས་བགྱིས་ཡོད་། དེ་ལྟ་བུའི་ཚིག་
 གོགས་རྣམས་རྣམ་པར་བགྲངས་ན།

༡ གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་སྟོན་བྱེད། ཞིག་ ཅིག་ ཤིག་ གཅིག་ རྣམས། ཚོ། དག་
 ཅས་དང་།

༢ བསྐྱབ་པའི་ཚིག་གོགས། ཉིད། ཁོན། ཅམ། འབའ་ཞིག་ འབའ་ཞིག་

༣ ཆ་ཤས་དང་ཐམས་ཅད་སྟོན་བྱེད། གཅིག་གྲུ། མཁན། ཐམས་ཅད། འགའ་
 ཤས། ཕྱན་ཅམ། ཕྱན་གྲུ།

༤ མིང་ཚིག་སྒྲིབ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གོགས། བྱ། བྱེད། མཁན། སྒྲུངས། རྟུལ།

༥ བྱེད་ཚིག་སྒྲིབ་བྱེད། ཅན། ལྟ། བཅས།

༦ གཞིར་བྱས་ཞེས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ། ཤག་

༧ ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་པ་ཅུང་མ་རངས་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པ་དང་།

༨ སྒྲི་རྒྱ་དང་འབྲེལ་ནས་ཚིག་གྲུབ་པའི་ཚིག་གོགས། ཞིག་ སྟེ། སྟེད། འབྲ། བྱིར།

ལྟ། སྟེད། སྟེད། བཅས་ཡོད་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་རྗེས་འཇུག་ལ་བསྟོས་མི་དགོས་པའི་རང་
 དབང་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ།

སྒྲོན་ཐུན་བད་སྒྲོན་གྱི་ལྷགས་ལྟར་ན། ཚིག་ཐུན་གྱི་ངོ་བོ་དང་དབྱེ་ཚུལ་གསལ་ཤོས་
 འིག་ནི་སི་རྟའི་འགྲེལ་ཆེན་དུ་བྱུང་སྟེ། དེར། “ཚིག་གི་ཐུན་ཅེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲིར་མིང་ཙམ་གཉིས་སམ་
 དུ་མ་སྒྲེལ་བའི་ཆོ་བར་དུ་མཚམས་སྒྲུར་བའམ་དོན་གསལ་བ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་ཅིང་།
 འགའ་ཞིག་དེ་འདྲའི་ཐོག་མཐའ་གཉིས་དང་མིང་རྒྱང་ཙམ་ལའང་དོན་གསལ་བའམ་བརྗོད་བདེ་
 བ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་སྒྲུའི་རྣམ་པ་ཞིག་སྟེ། མིང་ངམ་ཚིག་གཞན་ལ་མ་སྒྲུར་ན་དེ་ཉིད་
 རྒྱང་པ་བརྗོད་པས་དོན་གསལ་བར་མི་མཚོན་པའི་ཐུན།” དཔེར་ན་རྣམ་དབྱེ་དང་རྣམ་དབྱེར་མ་
 གཏོགས་པའི། ལ། བ། ཏ། ད། ས། གྱི། གྱི། གི། འི། ཡི། རྣམས་དང་། སྒྲར་བསྐྱབ་བཅུ་གཅིག་
 བདག་སྒྲུའི། པ་བ་མ། པ་བོ་མོ། དགག་སྒྲུའི། མ་མི། ཚིག་གོགས། ཅན། བྱི་སྒྲུ། བྱིར། འབོད་
 སྒྲུའི། གྱི། ཀྱ དེ་བཞིན་དུ། ཞིང་། ཅིང་། ཤིང་། ཅེས། ཞེས། ཤེས། ཅིག་ ཞིག་ ཤིག་ ཅེའོ། ཞེའོ།
 ཤེའོ། ཅེ། ཞེ། ཤེན། གྱ། ཀྱང་། ཡང་། འང་། འབྱེད་སྐྱད་བཅུ་གཅིག་ དག རྣམས། ལྷག་
 བཅས་གྱི། སྟེ། ཉེ། དེ། ལྷ། ལྷར། བཞིན། སྟེད། འོ། སོགས་དང་། ཡང་སྒྲུར་ཡུལ་ལ་མི་བཟོས་
 པར་ཡང་རང་ཉིད་ཀྱི་བརྗོད་དོན་གསལ་བར་མཚན་པ་ཅན་གྱི་ཐུན། གང་། ཅི། དེ། འདི། སྟེ།
 ཡང་། བམ། སྒྲར། འོ་ན། ལ་ལ། ཇི། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཐུན་རྒྱང་པ་དང་། ཐུན་གཉིས་གསུམ་
 སོགས་འདུས་པ། གང་དག དེ་དག། གང་རྣམས། དེ་རྣམས། ཇི་སྟེད། དེ་སྟེད། གང་ལྟར། ཇི་
 ལྟར། གལ་ཏེ། ཅི་ཞིག་སྟེ་ཞིག་ ཅི་ཐིག་ གང་ཐིག་ དེ་སྒྲུད། འོན་ཀྱང་། ཅིའང་། ཅི་ནས་ཀྱང་།
 ཡང་ཡང་། སྒྲར་ཡང་། ཅི་ཞིག་ན། བམ་ཞིག་སྟུང་ཅི་ཞེ་ན། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཡོད་པར་
 གསུངས་སོ།^༣

^༣ «སི་རྟའི་འགྲེལ་ཆེན།» ཤོག ༡༩༣ ཡས་མས་ལ་གཞིགས།

མཐའ་དོན་གོང་དུ་བྲངས་པའི་བད་སྟོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་
 ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཚིག་དང་ཚིག་ཕྱད་ཀྱི་རིགས་མཐའ་དག་བསྟུས་ཤིང་། ཚིག་ཕྱད་ལའང་ནང་
 གསལ་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རིགས་མི་འདྲ་བ་རིམ་ལྔ་ཡོད་པའང་རྣམ་དཔྱེ་གསལ་བར་ཐོན་པས།
 བོད་ཀྱི་བད་སྟོད་ཀྱི་གནས་རྣམས་འདིར་བཤད་པ་ལྟ་བུར་དོན་བསྟུའམ་སྟོམ་དུ་བྱ་ཆུང་ཞིག་སྟོར་
 རེས་བྲུབ་ན། ས་མཐོ་ས་ནས་གོང་ཆ་ཆང་བ་དུས་གཅིག་ལ་མཐོང་བྲུབ་པ་ལྟར། ལྟ་སྟངས་གཅིག་
 གི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་བཞེན་པའི་བད་སྟོད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་རྣམས་ཆབས་གཅིག་དུ་མཐོང་
 རུས་པའི་བྱད་ཚོས་ལྡན་པ་ཁོ་བོ་སེམས་པས་འདིར་སྟོམ་འདི་བཀོད་པའོ།། ||

སྐབས་བཞི་པ།
ཚོག་སྐབ་བྱ་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན།

དཀའ་སྤྱད་ཁུངས་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷན་ཁག་ནི།
བྱ་བ་གང་ཡང་དཀའ་བ་མེད།
ཁྱེད་ཀྱི་ནང་དུ་ཞུགས་པ་དེར།
ཆར་གྱིས་ལྷག་པར་གཞོད་མི་འགྱུར།
གྲང་ཐང་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེ། «ཁྱེད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས།»

ཡེ་ཤུ་ཉེར་ལྷ་པ།

ཡི་གེ་ལས་མིང་ཚིག་སོགས་གྲུབ་སྟེ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ།

༥ ཁོ་བོས་སྟོན་སྟེང་དབྱེད་གཏམ་དུ་ལུས་པ་བཞིན། བར་སྟོན་རིག་པའི་ཆ་ཤས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་ཚུལ་སྟེ། ཚིག་རིགས་མི་འདྲ་བ་དཔེར་ན་མིང་ཚིག་དང་བྱེད་ཚིག་བྱ་ཚིག་ལྟ་བུ་རྣམས་གོ་རིམ་ངེས་ཅན་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་གཏམ་བཟོད་ལ་ཇི་ལྟར་འཇུག་ཚུལ་སྟོན་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། “བདེ་སྒྲིལ་པ་ཤིས་ལ་མེ་ཏོག་སེར་པོ་དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཞིག་སྒྲུབ་སོང་།” ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། མིང་ཚིག་“བདེ་”ནི་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱེད་གཞི་ཡིན་པས་དང་པོར་བཀོད་ཅིང་། ཚིག་སྒྲུབ་འདིས་བྱ་བ་ཞིག་བྱེད་པར་སྟོན་པས། མིང་ཚིག་བདེ་ལ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུབ་པ་བསྟན་ན། མིང་ཚིག་“བདེ་”ཞེས་པས་བྱ་བའི་ཡུལ་སྟོན་པས་བྱེད་གཞི་དེའི་མཇུག་ཏུ་དང་། དེ་ལ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ལ་སྒྲུབ་དེ་ནས་བྱ་ཚིག་“སྒྲུབ་”ཅེས་པའི་དངོས་ཡུལ་“མེ་ཏོག་”ཅེས་པའི་མིང་ཚིག་དང་། དེའི་བྱེད་ཚུལ་སེར་པོ་ཡིན་པ་སོགས་སྟོན་པའི་བྱེད་ཚིག་སྒྲུབ་ཞིང་། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐར་བྱ་ཚིག་“སྒྲུབ་”ཅེས་པ་དེ་དུས་དང་བསྟན་ཏེ་བཀོད་ཅིང་། དེ་ལ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་མཇུག་སྟེ་ཀྱི་ཚིག་“སོང་”ཞེས་པ་བཏབ་པ་བཅས་ནི། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་སྤྱིའི་འགོ་སྟངས་ཤིག་རེད། དེ་ཡང་བྱ་ཚིག་རྣམས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་བཞག་པ་དང་། “བདེ་”ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་དང་བྱེད་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་། “བདེ་སྒྲིལ་པ་”ཞེས་པ་གཉིས་ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་དང་ལ་དོན་གྱི་ལ་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་པ་སོགས་ལ་ནི་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་འགྱུར་དུ་མེད་ཅིང་། སྤྱིར། “བདེ་སྒྲིལ་པ་གཉིས་ལ།” ཞེས་དང་། ཡང་། “བདེ་སྒྲིལ་ལ་བདེ་སྒྲིལ་” ཞེས་གོ་རིམ་ཕན་ཚུན་ཅུང་ཟད་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་བཅོས་རུང་བའང་ཤེས་དགོས།

དེ་ཡང་སྟོན་ཚུན་བར་སྟོན་ལས་འཕྲོས་པའི་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི། བོད་དུ་སྒྲིལ་

པ་བཞིན། ཚིག་གི་ངོ་བོ་འཛིན་ཚུལ་དོག་དྲག་པའི་རྒྱུ་ཁྱིམ་ཚིག་ལ་ནང་གསལ་མིང་ཚིག་དང་
 བྱེད་ཚིག་སོགས་ཀྱི་ནུས་དབྱེ་ཞིབ་པོ་མ་བྱུང་བར་བརྟེན། སྤུས་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ། “ཡི་གེ་ལས་
 མིང་། མིང་ལས་ཚིག་ ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་བྱུང་།” ཅེས་པ་ཙམ་ལས། ཚིག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་
 རྣམས་གོ་རིམ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསྐྱེད་སྒྲིག་པ་ལས་བརྗོད་པ་རྒྱས་བསྟུས་ཅི་ལྟར་བྱུང་ཚུལ་སྟོར་ལ་
 བཤད་པ་ཞིབ་པོ་མ་བྱུང་བ་དེ་ཡིན། དཔེར་ན་བརྗོད་པ་ལ། “ང་བོད་པ་ཡིན།” ཞེས་པའི་བརྗོད་
 པ་ཤིན་ཏུ་བསྟུས་པ་དང་། “འདིར་ཤོག” “ཡར་སོང་ཞིག” “གང་དུ་འགོ།” ལྟ་བུའང་བརྗོད་པ་
 ཡིན་ལ། ཡང་བརྗོད་པའི་རིགས་འགའ་ཤས་ཡིག་གྲུབ་བཅུ་ཉི་ལྔ་དང་མཐུག་མ་འདུས་པ་ལྟ་བུ་
 ཡོད་ཅིང་། གཞན་ཡང་སྤྱད་དེ་བ་གཅིག་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱང་བརྗོད་པ་གཅིག་ལ་འཛིན་རུང་བས།
 “ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་བྱུང་།” ཅེས་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་རགས་པའི་བཤད་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་
 ལས་བརྗོད་པ་མ་བྱུང་དབར་བར་མའི་རིམ་པ་གང་འཚམས་ཤིག་མ་བཞག་ན་ཆ་མ་ཚང་བའི་སྟོན་
 བྱུང་ཞེ། དཔེར་ན། “ཇ” ཞེས་པ་མིང་ཚིག་དང་། “ཇ་འབྱུང་སྟོད་” ཅེས་པ་འཕམ། “ཇ་འབྱུང་སྟོད་
 དཀར་ཡོལ་” ཞེས་པ་རྣམས་ཚིག་བསྐྱེད་སྒྲིག་དང་། “ཇ་འབྱུང་སྟོད་དཀར་ཡོལ་ཁྱེར་” ཞེས་པ་ཚིག་
 གི་སྟོར་བ་དང་། “བསྐྱེད་ཇ་འབྱུང་སྟོད་དཀར་ཡོལ་ཁྱེར་ནས་བྱུང་སོང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྐབས་
 སུ་བརྗོད་པ་དེ་མཚམས་སུ་བཅད་པའི་ཚིག་སྟུབ་བཅས། ཚིག་སྐྱེད་ཚུལ་རྒྱས་བསྟུས་ལས་རིམ་
 ཀྱིས་བརྗོད་པའི་ཆ་ཤས་མང་དུ་འཛོམས་ཏེ་མཐར་ཚིག་སྟུབ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བྱུང་བའི་ཚུལ་རྣམས་
 བད་སྟོན་གྱི་འགོ་ལྷགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བཤད་དུ་ཡོད་མོད། སྟོན་གྱི་བད་སྟོན་གྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་
 འདི་རིགས་ཀྱི་བཤད་པ་གཏན་ནས་མ་ཐོན་པས་འདིར་ཁོ་བོས་ནན་ཏན་དུ་བྱས་ཏེ་རིམ་པ་འདི་
 རྣམས་གསལ་བཤད་ལྟོ།། (ཚིག་དང་། ཚིག་བསྐྱེད་སྒྲིག་ ཚིག་གི་སྟོར་བ། ཚིག་སྟུབ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་
 བོ་དང་ཁྱད་པར་རྣམས་གསལ་དུ་གསལ་བ་ལ་གཟིགས།)

དེ་ལ་བོད་སྐད་ཀྱི་བད་སྟོན་ལ་ཚིག་སྟོར་བསྐྱེད་སྒྲིག་སྤངས་ཀྱི་བཤད་པ་སྟེ་སྟོན་དུ་བྱས་ན།
 ཡི་གེ་ལས་ཚིག་འབྱུ། ཚིག་འབྱུ་ལས་ཚིག་ ཚིག་ཡན་ཚུན་ཕྱད་བཏང་ནས་མཐུད་པ་ལས་ཚིག་

བསྒྲིགས། ཚིག་བསྒྲིགས་ལས་ཚིག་སྒྲུབ། ཚིག་སྒྲུབ་ལས་ཚིག་སྒྲུབ་དང་བརྗོད་པ་བྱས་བསྒྲིགས་
བྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་འདྲའི་རིམ་པ་འདི་ནི་སྐད་ཡིག་ཆེ་ཁག་དུ་མ་ཞིག་གི་བདེ་སྒྲོད་ཀྱི་རིགས་ལམ་
ཀྱི་སྒྲི་འགྲོས་ལྟ་བུར་ཡོད་པས། བོད་ཀྱི་བདེ་སྒྲོད་ལའང་ཆུལ་འདི་སྒྲུབ་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་བར་
མཐོང་ངོ་།།

༢༣༡ ཡི་གེ་དང་ཚིག་སོགས་ཀྱི་བྱུང་བར་དང་པན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྒོར།

ཡི་གེའི་ངོ་བོ་ནི། མིང་ཚིག་གི་ཚུམ་གཞིར་བྱུང་བའི་སྐད་ཀྱི་གདངས་ཞིག་ལ་འཛོག་
པ་ཡི་གེའི་སྐབས་སུ་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་ལ། དེ་ཡང་དཔེར་ན། ཀ། ཁ། ག། ང། ཨི། ཨུ། ཨོ། ཨོ་སོགས་
དབྱངས་གསལ་དང་། མགོ་འདོགས་སོགས་སྒྲུབ་ཏེ་བྱུང་བའི་རྗེས་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡི་གེ་རྣམས་སོ།

ཚིག་འབྲུ་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་གིས་བཅད་པའི་ཡི་གེ་གཅིག་གམ་དུ་མ་བསགས་པའི་
རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་ལ་ཟེར། “མེ་ཏོག” ཞེས་པ་ལ་ཚིག་འབྲུ་གཉིས་དང་། “བསྐྱབ་བྱའི་
དོན” ཞེས་པ་ལ་ཚིག་འབྲུ་གསུམ་དང་། ཚིག་འབྲུ་ནང་ཁུལ་ཡང་དཔེར་ན། “མེ” ཞེས་པ་ལ་ཡི་
གེ་གཉིས་སྟེ། མིང་གཞི་ མ་ དང་། དབྱངས་ཡིག་ ཨི་ གཉིས། “བསྐྱབས” ཞེས་པ་ལ་ཡི་གེ་
བདུན་ཏེ། རྩོན་འཇུག་ བ། མགོ་ཅན་ ས། མིང་གཞི་ ག་ འདོགས་ཡིག་ ར་ དབྱངས་ ཨུ་ དང་།
རྗེས་འཇུག་ བ་ ཡང་འཇུག་ ས་ བཅས། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་པུ་“བསྐྱབས”
ཞེས་པ་དེ་ཉིད་བྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །སྐད་ཡིག་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་བོད་ཡིག་ལ་ཚིག་འབྲུའི་བར་
ཚིག་བཏབ་པས་ཚིག་འབྲུ་རྣམས་ལམ་སང་ངོས་བཟུང་བྱུང་བའི་བྱུང་ཚོས་ཡོད།

ཚིག་ཅེས་པ་ནི། དོན་གྱི་ངོ་བོ་འཇུག་བར་དང་བྱ་བ་གང་རུང་ཞིག་ཆ་ཆང་བར་
བརྗོད་པའི་ངག་ལ་ཚིག་ཏུ་འཛོག་ དེ་ལ་བོད་ཡིག་ཏུ་སུམ་ཏགས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འགོ་སྐྱངས་ལྟར་ན་
ཡི་གེ་གཅིག་རྒྱང་པ་ལས་དོན་སྟོན་མི་ལུས་པར་གསུངས་པས། དཔེར་ན། ཁ། ར། ས། ལྟ་བུ་ཡི་
གེ་རེ་རེ་བའི་ཚིག་བྱང་བ་རྣམས་ལའང་དོན་ཐོབ་ཀྱིས་རྗེས་ འ་ འཇུག་སྟེ། ཁའ། རའ། སའ། ལྟ་

བུར་གནས་པར་ངེས་སོ།།

ཚིག་ལ་དབྱེ་ན། མིང་ཚིག་དང་། བྱ་ཚིག་ བྱེད་ཚིག་ རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་སོགས་དེ་བ་
འདིའི་སྒྲིག་སྒྲུབ་པའི་ནང་རྒྱས་པར་བསྟན་པ་ལྟར་ཡོད་།

ཚིག་བསྐྱེད་ཞེས་པ་ནི།^༡ དཔེར་ན། “ར་འབྱུང་སྟོན།” “སྟོ་ངའི་ནང་གི་སེར་རིལ།”
“ཉི་མ་རིང་པོའི་སྐད་ཆ།” ལྟ་བུ་ཚིག་གི་རིགས་གཉིས་སམ་གཉིས་ལས་མང་བ་བསྐྱེད་པའི་དེ་
ལྟར་བསྐྱེད་པའི་ཚིག་གི་ཚོགས་པ་དེ་བད་སྟོན་གྱི་བྲིམ་སྒྲིག་གི་ཆ་ནས་དུམ་བུ་གཅིག་ཏུ་ངོས་གཟུང་
དགོས་མོད། བྱ་ཚིག་གསལ་མཁུག་སྟུང་གྱི་ཚིག་མ་བཞོད་པ་རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་རང་རེ་བོད་རིགས་
ལ་གཏམ་དཔེ་གིན་ཏུ་མང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རྣམས་མང་ཆེ་བ་ཚིགས་བསྐྱེད་པའི་རིགས་སུ་གཏོགས་
པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་། ཚིག་བསྐྱེད་པའི་ནང་གསེས་མི་འདྲ་བ།

འབྲེལ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཚིག་བསྐྱེད་པའི་དཔེར་ན། གོང་དུ་བཞོད་པ། “སྟོ་ངའི་ནང་གི་སེར་
རིལ།” “སྟེ་ས་ནས་འབྱུང་པའི་དཔེ་ཆ།” ལྟ་བུ་དང་།

ཡང་བྱ་ཚིག་གསལ་མཁུག་སྟུང་གྱི་ཚིག་གིས་བྱེད་པའི་ཚིག་བསྐྱེད་པའི་དཔེར་ན། “སངས་
རྒྱས་ཀྱིས་བསྟན་པ་དེ།” “ཤར་ལ་ཡོད་པ་དེ།” “མདུན་ན་འདུག་བཞིན་པ་དེ།” ལྟ་བུ་དང་།
ཡང་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་ཀྱིས་བྱེད་པའི་ཚིག་བསྐྱེད་པའི་དཔེར་ན། “བསམ་བཞིན་དུ།”
“མཐོང་གིན་མཐོང་གིན་ལ།” ལྟ་བུ་རིགས་གསལ་དང་པ་དག་འཛོག་དགོས་པར་མཐོང་ཡང་།
ཞིབ་མོའི་རྣམ་དབྱེ་རིམ་ལྟར་འབྲེད་དགོས་མིན་དབྱེད་པའི་གཞིར་ལུས་པས་འདིར་ཁ་
ཚོན་མ་བཅད་།

༡ ཚིག་བསྐྱེད་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བད་སྟོན་ཏུ་ phrase ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས་།

ཚིག་གི་སྒྲུབ་བ་ཞེས་པ་ནི།^༡ ཚིག་གི་རིམ་པ་བསྟར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པའི་ཚིག་བསྒྲིགས་
 རང་ཉིད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བྱུང་གཞི་དང་བྱུང་ཚོས་ཆ་ཚང་བར་ཡོད་པ་ཞིག་ལ་བྱའོ། །དེ་ལའང་ནང་
 གསལ་སྒྲུབ་བ་རང་དབང་ཅན་ནམ་སྒྲུབ་བ་གཙོ་བོ་སྟེ་དཔེར་ན། “ཤོག་ལྷོ་ནམས་ལྷག་པས་བྱེར་
 སོང་།” ལྷ་བྲུ་བྱུང་གཞི་བྱུང་ཚོས་ཅང་བ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་སྒྲུབ་བ་རང་ཉིད་ཁོ་ནས་ཚིག་སྒྲུབ་ཆ་ཚང་
 བར་བྲུབ་པ་ལྷ་བྲུའི་རིགས་གཅིག་དང་། ཡང་སྒྲུབ་བ་རང་ཉིད་ལ་བྱུང་གཞི་བྱུང་ཚོས་ཆ་ཚང་ཡང་
 རང་ཉིད་ཁོ་ནས་ཚིག་སྒྲུབ་ཆ་ཚང་བར་མི་སྒྲུབ་པར་ཚིག་སྒྲུབ་གཙོ་བོ་གཞན་ཞིག་གི་ཆ་ཤས་སུ་
 སྒྲུབ་དགོས་པ་སྟེ། སྒྲུབ་བ་གཞན་དབང་ཅན་ནམ་ལྷོས་པ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་བའི་རིགས་གཅིག་པཅས།
 སྒྲུབ་བ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་སུ་འཛོག་དགོས། ལྷི་མ་དེ་དཔེར་བརྗོད་ན། “བསྐྱ་ལགས་
 ཐེབས་ན་ང་ཡང་ལྷ་སར་འགྲོ་ཡི་ཡིན།” ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ནང་། “བསྐྱ་ལགས་ཐེབས་ན།” ཞེས་པ་དེའི་
 རང་བྱུང་གཞི་བསྐྱ་ལགས་དང་བྱུང་ཚོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཐེབས་པ་གཉིས་ཀར་ཆང་ནས་ཡོད་པས་ཚིག་
 གི་སྒྲུབ་བ་ཡིན་པོད། དེ་ལྷ་ནའང་སྒྲུབ་བ་དེ་གཅིག་ལྷ་ལོགས་སུ་ཚིག་སྒྲུབ་ཏུ་བཀོད་མི་རུས་། དེ་
 ལས་ལྷོག་སྟེ། “ང་ཡང་ལྷ་སར་འགྲོ་ཡི་ཡིན།” ཞེས་པ་ནི་རང་ཉིད་རྒྱུང་བར་བཀོད་ ན འ ང འ
 ཚིག་སྒྲུབ་ཆ་ཚང་བར་བྱུར་བའི་བྱུང་བར་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས་པ་གནད་དོ།

གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་བ་ལའང་དེང་རབས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཐེབས་པའི་སྐད་རིགས་
 དཔེར་ན་ཨིན་སྐད་ལྷ་བྲུ་དང་བསྐྱ་ན་ནང་གསལ་དབྱེ་ཚུ་ལ་གྲགས་ཆེ་བ་གཅིག་ལ་རིགས་མི་འདྲ་

^༡ ཚིག་གི་སྒྲུབ་བ་ཞེས་པ་ནི། ཨིན་སྐད་བརྗོད་དུ་ clause ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས་། དེའི་ནང་གསལ་སྒྲུབ་བ་
 མཚན་པའམ་གཙོ་བོ་ནི་ independent clause or main clause ཞེས་པ་དང་། སྒྲུབ་བ་གཞན་དབང་ཅན་ནམ་
 ལྷོས་པ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་བ་ནི་ subordinate clause or dependent clause ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག་གོ།

བ་གསུམ་དུ་གནས་པར་བཤད་དེ།

༡ བྱད་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྟོར་བ་དང་།

༢ མིང་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྟོར་བ།

༣ བྱ་བའི་བྱད་པར་བརྗོད་པའི་ནུམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྟོར་བ་བཅས་སོ།^༩

༡༽ བྱད་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྟོར་བ་ནི། དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། “ཆུང་དུས་ང་དང་སྟོབ་ཁྱ་མཉམ་དུ་ཕྱིན་པའི་མི་དེ་ང་འོ་མི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་བྱེད་ཀྱི་འདུག” ཅེས་པ་ལ། “ཆུང་དུས་ང་དང་མཉམ་དུ་སྟོབ་ཁྱ་ཕྱིན་པ་” ཞེས་པ་དེ་བྱད་གཞི་བྱད་ཚིག་ཚང་མོད། ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པར་མི་འགྲུར་ཅིང་། དེ་ལྟ་ནའང་སྟོར་བ་དེས་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱད་གཞི་“མི་”ཞེས་པ་དེའི་བྱད་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་ཏེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱད་གཞིའི་ཆ་ཤས་སུ་གྲུབ་པས། དེ་རིགས་ལ་བྱད་ཚིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་སྟོར་བ་ཞེས་ཟེར་། སྟོར་བ་དེ་འདིར་མི་དེ་ཞེས་པའི་བྱད་ཚིག་ཏུ་སྒྲུབ་བས་དེའི་མཐར་འབྲེལ་སྒྲུབ་གོད་པའང་དེའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་། དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་འགའ་ཤས་ཤིག་བཞག་ན།

ཨིན་སྐད་མི་ཤེས་པའི་འགྲུལ་པ་ནུམ་ས་ལ་སྐད་འགྲུར་དགོས་པེད།

ང་ཚོས་འབྲས་མི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགོ་སྟངས་དང་འཛམ་གླིང་གླིང་གནས་ཚུལ་གཉིས་ཀ་ལེགས་པོ་

ཤེས་མཁན་མང་ཙམ་ཞིག་གཏོང་ཚོག

སྒྲ་མ་ཟེར་དུས་ཉམས་སྟོང་དང་མཁུན་པ་གཉིས་ཀ་མྱད་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཐེབས་སོང་།

ངས་ཁྱོད་ལ་གཤམ་གསལ་གྱི་མི་ད་ལྟ་བུའི་བེད་པ་ག་སྟག་ཅིག་གི་མིང་ཐོ་འབྲུལ་ཚོག་ ཅེས་

^༩ འདི་གསུམ་ལ་ཨིན་སྐད་བད་སྟོན་དུ་ adjective clause, noun clause, adverb clause ཟེར། ཐོག་མའི་འཆར་བྱས་ན། གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྟོར་བའི་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བའི་སྟོར་ལ་བཤད་པ་བྱི་འདོད་མེད་མོད། མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་འདིའི་སྟོར་མ་མཐར་ས་བཅད་མ་སྟོང་བ་ཙམ་ཞིག་དེས་པར་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པ་ལྟར་འདིར་གང་ཐུབ་ཀྱིས་ནུམ་གཞག་མདོར་བསྡུས་ཤིག་ཞུས་ཡོད་།

པ་ལྟ་བུའོ།།

༡༽ མིང་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྒྲུབ་པ་ནི། ཚིག་གི་སྒྲུབ་པ་གང་ཞིག་ལ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་
 བྱུང་གཞིའི་མིང་ཚིག་གསལ་ཡང་ན་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱུང་ཚུལ་གྱི་ཆ་ཤས་སུ་བྱུར་པའི་མིང་ཚིག་ལྟ་
 བུར་བྱུར་པ་རྣམས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། “བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་གནས་མཚོག་སྒྲ་རྩ་སྤར་
 གསུངས་པ་དེ་ཚོས་འཁོར་དང་པོར་འཛོག་དགོས།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། “བཙམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་གནས་
 མཚོག་སྒྲ་རྩ་སྤར་གསུངས་པ་” ཞེས་པའི་སྒྲུབ་པ་འདི་སྒྲ་བས་འདིའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱུང་གཞིའི་མིང་
 ཚིག་ལྟ་བུར་བྱུར་པ་རྣམས་སོ། །གོང་དང་འདི་གཉིས་ལ་བྱུང་པར་གང་ཡོད་ཅེ་ན། བྱུང་ཚིག་ལྟ་
 བུར་བྱུར་པའི་སྒྲུབ་པ་འགོད་པའི་ཚེ་ངས་པར་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་མིང་ཚིག་ཅིག་བཟུང་སྟེ་དེའི་བྱུང་
 ཚིག་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་དགོས་ལ། མིང་ཚིག་ལྟ་བུར་བྱུར་པའི་སྒྲུབ་པ་ལ་ནི་མིང་ཚིག་མི་དགོས་པར་སྒྲུབ་
 པ་རང་ཉིད་མིང་ཚིག་ལྟ་བུར་བྱུར་པས་བྱུང་པར་ཆེ། ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

ཁོང་མཚན་ཉིད་མཁུན་དང་མི་མཁུན་སྒྲ་བས་འདིར་འབྲེལ་བ་ཡོད་མ་རེད།

བསྐྱ་ལྟ་སར་བྱིན་ཡོད་མེད་ངས་མི་ཤེས།

བོད་རིགས་བརྒྱ་ཆ་བརྩ་ཙམ་གྱིས་བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་བྲིས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ཅིས་པའདད་འདུག

དངོས་གནས་ལ་གང་བྱུང་མ་བྱུང་ཁོང་ཚོར་ཉན་ཉན་ཞིག་གསུང་ཡག་མི་འདུག ཅིས་པ་ལྟ་བུའོ།།

༡༽ རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཚིག་ལྟ་བུའི་སྒྲུབ་པ་ནི། ཚིག་གི་སྒྲུབ་པ་གང་ཞིག་ལ། ཚིག་སྒྲུབ་
 དེའི་ནང་སྒྲུབ་པ་དེས་བྱ་ཚིག་ཅིག་གསལ་བྱུང་ཚིག་ཅིག་གི་རྣམ་པ་བརྗོད་པ་ལྟ་བུར་བྱུར་པ་རྣམས་
 སོ། །དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ། “བསྐྱ་གནས་གཤིས་གང་མོ་ལ་དགའ་པོ་མེད་ཅང་ལྟ་ས་ལ་སྤང་འདོད་མི་
 འདུག” ཅིས་པ་ལ། “གནས་གཤིས་གང་མོ་ལ་དགའ་པོ་མེད་ཅང་” ཞེས་པ། བྱ་ཚིག་“ལྟ་ས་ལ་
 བསྤང་འདོད་མི་འདུག” ཅིས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནམ་བུ་དང་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་དཔེར་བརྗོད་ན།

རགས་བཤད་བྱས་ན། བོད་རྒྱ་ཀྱི་སྒྲོལ་རྒྱུན་བརྒྱུད་དེ་ལེགས་སྒྲུབ་དང་བརྒྱན་ཅུང་ཆེ་བྲགས་འདུག

ཁོང་ག་དུས་ཐེབས་མིན་གསུང་རྒྱུ་གང་ཡིན་ཟེར་ན། ང་ཚོར་གྲགས་ཀྱི་དེ་ལྟར་པར་

འདུག།

ཁོང་རང་བོད་ལ་ཐེབས་མ་སྒྲོང་ཅང་བོད་ནང་གི་མི་ཚོའི་བསམ་ཚུལ་ངོ་མ་གང་ཡིན་གྱི་མེད་

ཅས་གསུངས་སོང་།

ཅུམ་པའི་ནང་ཇ་སྒྲགས་བཞིན་ཏུ་པག་བརྩི་དགོས། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྒྲོར་བའི་བྱེད་ལས་དང་ནང་གསེས་ཞིབ་པའི་ནུམ་དབྱེ་བྱེ་ཚུལ་མི་
འབྲ་བ་སོགས་ལ་ད་དུང་དབྱེད་པར་བྱ་བ་མང་དུ་སྒྲུབ་མོད། བྱོགས་གཅིག་ནས་འདི་རིགས་བོད་
སྐད་ཀྱི་བད་སྒྲོན་ལ་གཏམ་གསར་དུ་གྱུར་བས་སྒྲུབ་པ་ལྟོས་རྒྱུ་ལས་བཤད་ཅུམ་ལས་བཤད་པ་མང་
དགས་ན་སྒྲོ་འབྲུགས་པའི་སྒྲིབ་དུའང་འབྲུར་སྲིད་པས་རེ་ཞིག་འདི་ཅུམ་གྱིས་ཚོག་པར་བྱའོ།།

ཚིག་སྒྲུབ་ནི། “ར་སྐད་ཆ་བཤད་ཚུལ་དགའ་བོ་ཡོད་” “ཁོང་བྱགས་སེམས་ཡག་བོ་ཡོད་
རེད་” “ཁྱེད་རང་དགོངས་པ་བཞེས་རོགས་” ལྟ་བུ་བརྗོད་པ་ཆ་ཚང་བ་མཁུག་སྤྱད་ཀྱི་ཚིག་བཀོད་
དེ་དོན་རྒྱུགས་པར་བྱས་ཏེ་ཚིག་བསྐྱར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པ་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་ཅས་བྱའོ། སྒྲིབ་ཚིག་
སྒྲུབ་ལ་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་གསུམ་དུ་གྱུར་ཏེ།

༡ གནས་ཚུལ་ཐད་ཀར་བརྗོད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ། དཔེར་ན། ང་བོད་པ་ཡིན། ལྟ་ས་ལ་སོ་བྲང་པོ་
ཏུ་ལ་ཡོད་རེད། ད་རིང་ཆར་བ་བཏང་སོང་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༢ རི་བའི་གཟུགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ། ཁྱེད་རང་ལྟ་སར་ཐེབས་སམ།? དོན་དེ་གེས་སམ།?
ཡི་གེ་དེ་མཐོང་ངམ།? མི་དེའི་མིང་ག་རེ་རེད།? ཅས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

༣ སྒྲུབ་ཚིག་བཏབ་པའི་ཚིག་སྒྲུབ། ཡི་གེ་དེ་ཐོངས་གིག་གསོལ་བ་འདོབས་གིག་གསོལ་ར་མཚོན་
དང་། མོ་ཕྱི་དང་། ལྟ་བུའོ།།

༡༣༡ ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཙ་བའི་སྒྲོམ།

ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། རྒྱལ་བསྐྱེས་གང་ཡིན་རུང་། ཚིག་གི་སྒྲུབ་བར་བྱ་ཚིག་ཅིག་གསུམ། སྒྲུབ་བསྐྱེ། ཡང་ན་ཡིན་ཡོད་སོགས་མཐུག་སྟེ་ཚིག་སྒྲུབ་ཏེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་པ་རྒྱུགས་ཏེ་མཚམས་སུ་བཅད་པའི་ཚིག་གི་སྒྲུབ་བའོ། །དཔེར་བརྗོད་ན།

ང་བོད་པ་ཡིན།

ང་ལོ་བཙུག་ཡིན།

ངས་བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་འབྲི་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།

ན་ནིང་ང་བོད་ལ་འགོ་དྲུས་སེམས་པ་ཤིན་ཏུ་སྒྲོ་བྱུང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན། བོད་ནང་ལ་བོད་ལྷག་

མང་པོ་ཞིག་བོད་ཡིག་ཡག་པོ་འབྲི་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག

ཅས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ནམས་རེ་རེ་བཞིན་བྱ་ཚིག་གསུམ་མཐུག་སྟེ་ཚིག་བཞེད་དེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་པའི་དོན་རྒྱུགས་པས་རེ་རེ་ནས་ཚིག་སྒྲུབ་ཏུ་ངོས་འཛིན་དགོས།

ཚིག་སྒྲུབ་ལ་ཙ་བའི་ཆ་གསུམ་གཙོ་བོ་གཉིས་སྟེ། བྱད་གཞི་དང་། བྱད་ཚས་སོ། །དེ་ལ་བྱད་གཞི་ནི། སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དའི་བརྗོད་གཞི་དེ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་

༧ འདིར་ཁོ་བོས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱད་གཞི་དང་བྱད་ཚས་ཞེས་སྟེ་པ་ནི། ཡིན་སྐད་བརྗོད་བྱ། subject དང་། predicate ཞེས་པའི་དོན་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཐ་སྟོན་ལགས། དགེ་བཤེས་དག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་དང་རང་རིགས་མཁས་པ་གཞན་འགའ་གསུམ་གྱི་དང་། སྐབས་འདིར་“བྱད་གཞི་དང་བྱད་ཚས་”ཞེས་པ་འབྲུལ་གཞི་ཆེ་བས་ཐ་སྟོན་གཞན་ཞིག་འཚོལ་དགོས་གསུངས་མོད། “བརྗོད་གཞི་དང་འབྲེལ་བརྗོད་”ཅས་པ་འདུགས་པར་མ་མཐོང་ལ། “བྱད་པ་བོད་བྱ་བ་”ཞེས་དགོངས་འཆར་གནང་མཁན་བྱུང་ནའང་དེ་ཙམ་འདུག་པོ་མ་མཐོང་། ལྷག་པར་ཡིན་ཇིའི་བྱ་ཚིག་ predicate ཞེས་པ་གཏན་ཚིགས་རིགས་པ་དང་བརྗོད་རིག་པ་གཉིས་ཀྱི་བྱད་པར་བརྗོད་པའི་གོ་བ་ཡོད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་བྱད་པར་གང་བརྗོད་པ་འདུག་གཞི་གཅིག་ལ་ངོས་པར་བརྟེན་དགོས་པས་ subject ལ་བྱད་གཞི་ཞེས་བརྗོད་ན་སྐབས་མང་པོ་ཞིག་ལ་འཚམས་པར་མཐོང་།

ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་ཆེ་བྱེད་གཞི་ནི་སྒྲིམ་བྱེད་མིང་དངོས་པ་རྒྱ་དང་དོན་གྲུབ་ལྟ་བུའམ།
ཡང་ན་སྒྲིམ་བྱེད་མིང་ཚབ་གྱི་ཚིག་ ང་ བྱེད་ ཁོང་སོགས་སམ། མིང་ཚབ་ཙམ་པོ་བ་ དེ་ འདི་
སོགས། ཡང་ན་སེམས་མེད་གྱི་ཚོས་གྱི་མིང་ཚིག་ བུམ་པ། དང་། ཀ་པ། རྟོ། སོགས་གང་རུང་
ཞིག་བརྗོད་པ་དེའི་ཐོག་མར་བཞོད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སྐབས་མང་པོར་ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་བྱེད་གཞི་དེ་
བཞོད་པའི་ཆེ། དེ་རང་རྒྱུ་ཙམ་མི་བཞོད་པར། དེར་བྱེད་ཚོས་དང་འབྲེལ་ནས་བཞོད་པ་འོང་
ཞིང་། དེའི་ཆེ་བྱེད་གཞི་དེའི་གསལ་བཤད་ལྟ་བུར་བཞོད་པའི་བྱེད་ཚོས་བརྗོད་པའི་ཚིག་རྣམས་
བྱེད་གཞི་དེའི་ཆ་ཤས་སུ་འཛོག་དགོས་གྱི། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱེད་ཚོས་གྱི་ཁོངས་སུ་མི་གཏོགས་པ་
ཤེས་དགོས། དཔེར་ན།

“བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་ཏུ་བརྩེ་བ། མ་འདྲིས་པའི་མཛོལ་བཤེས་
ཆེན་པོ། གདུལ་བྱའི་ཁམས་དབང་མོས་པ་ཅི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་དམ་པའི་ཚོས་སྟོན་པ་དེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་
གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པ་ཁོ་ནའོ།”

ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་ཆ་བཞག་ན། སྒྲིར་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་བྱེད་གཞི་དང་།
ལྟག་མ་འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་ཏུ་བརྩེ་བ་ཞེས་སོགས་རྣམས་དེའི་བྱེད་ཚོས་ཡིན་མོད།
སྐབས་བབས་གྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་ལ་བལྟས་ན། དེ་རྣམས་བྱེད་གཞིའི་ཆ་ཤས་སུ་འཛོག་གི་ཚིག་སྒྲུབ་
དེའི་བྱེད་ཚོས་སུ་མི་རུང་སྟེ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱེད་ཚོས་ནི། “ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་གཞན་དབང་དུ་
གྱུར་པ་ཁོ་ནའོ།” ཞེས་པ་དེ་འབའ་ཞིག་ཏུ་འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར་འོ།

ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་བྱེད་ཚོས་ཞེས་པ་ནི། བྱེད་གཞི་དེའི་བྱེད་པར་གྱི་ཚོས་བརྗོད་པ་སྟེ།
ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ནང་གི་ཆ་ཤས་ལྟག་མ་ཐམས་ཅད་ཚོགས་པ་དེ་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་བྱེད་ཚོས་གྱི་ཆ་
ཤས་གཙོ་བོ་ནི་བྱེད་ཚོས་གསལ་ཡིན་ཡོད་སོགས་གྱི་མཇུག་སྒྲུབ་གྱི་ཚིག་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་
རྣམས་ཡིན། དཔེར་ན། “ང་བོད་པ་ཡིན།” ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་ཆ་བཞག་ན། “ང་”ཞེས་པ་
ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱེད་གཞི་དང་། ལྟག་མ། “བོད་པ་ཡིན།” ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱེད་ཚོས་སོ།

དེ་བཞིན་དུ། “ངས་བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་འབྲི་གེས་ཀྱི་ཡོད།” ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། “ངས་” ཞེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་། ལྟ་བུ་ལ། “བོད་ཡིག་ལེགས་པོ་འབྲི་གེས་ཀྱི་ཡོད།” ཅེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་སུ་འཛོག་གོ།

ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་ཚུལ་ལ་ནང་གསེས་ཆ་གསུམ་པ་དང་པ། བྱ་ཚིག་ ལས་སམ་བྱ་བའི་ ཡུལ་བརྗོད་པའི་ཚིག་ ཁྱད་ཚིག་ རྣམ་འབྱུང་གི་ཚིག་ གནས་དང་དུས་བརྗོད་པའི་ཚིག་ མཚུགས་ སྟུང་གི་ཚིག་ བཅས་ངོས་འཛིན་དགོས་ལ། དེའི་སྟེང་ཚིག་ཕྲད་ཁག་དཔེར་ན་ལ་དོན་གྱི་ ལ་ ན་ སྟོན་གསུང་། འབྲེལ་སྒྲུབ་ གི་གྱི་གྱི་འི་ཡི་ སྟོན་གསུང་འབྲེལ་ལ་ལྟོས་མ་ལྟོས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་གོང་ དུ་ཕྲད་ཀྱི་ལེའུ་ཉེར་སྟོན་པ་རྣམས་ཡོད་པར་གསུང་དགོས། དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཚིག་སྒྲུབ།

“ཁ་སང་ངས་ཁྱོམ་ལ་ཀུ་བྱ་ཉོ་དུས་ཆེ་རིང་གི་ཁ་པར་འབྲེར་བྱུང་།”

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་དབྱེད་ན། “ང་”ཞེས་པ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཁྱད་གཞི་དང་། དེ་ལ་བྱེད་སྒྲུབ་ཕྱི་ཕྱོད་ ས་ བསྟན་ཅིང་། ཁ་པར་འབྲེར་བ་དེ་བྱ་བ་དང་། “ཆེ་རིང་གི་” ཞེས་དེ་ལ་འབྲེལ་སྒྲུབ་བས་ཁ་ པར་དེ་སྟེའི་ཡིན་པར་སྟོན་ཅིང་། བྱ་ཚིག་དེར་མཚུགས་སྟུང་གི་ཚིག་“བྱུང་”ཞེས་སྒྲུབ་བས་དུས་ འདས་པ་དང་། “ཁྱོམ་”ཞེས་པ་ལས་སམ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་། དེ་ལ་ཚིག་ཕྲད་ ལ་ སྒྲུབ་བ་རྣམ་ དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། “ཁ་སང་”དང་“ཀུ་བྱ་ཉོ་དུས་”ཞེས་པ་གཉིས་དུས་ཚིག་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཚིག་སྒྲུབ་ལ་ཁྱད་པར་གསུམ་པ་ངས་པར་ལྟན་པ་ཞིག་དགོས་སྟེ། ༡ ཁྱད་ གཞིའམ་བརྗོད་གཞི་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་དང་།“ ༢ བྱ་ཚིག་གམ་མཚུགས་སྟུང་གི་ཚིག་གཙོ་བོར་གྱུར་

“ དམིགས་བསལ་ནི། བོད་སྐད་ལ། གཞན་ཞིག་གིས། “ཁྱེད་རང་ག་དུས་ཕེབས་ཀྱས།” ཞེས་པའི་ལན་དུ། “ཆོས་ གསུམ་ལ་འགོ་ཡི་ཡིན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ སྐབས་བབས་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞིའི་མིང་ཚབ་ཀྱི་ཚིག་“ང་”ཞེས་པ་དངོས་ སུ་སྟོན་མི་དགོས། འདི་ནི་གར་ཕྱོགས་པའི་སྐད་རིགས་མང་པོ་ཞིག་གི་ཁྱད་ཚུལ་སུ་སྤང་།

“དག་འདུན་པ་བགེས་པོ་དབྱ་དཀར་པོ་ཞིག་ཚོགས་ཁང་ནང་དུ་ཞུལ་འདོན་དལ་པོའི་ཐོག་ནས་
འདོན་གནང་གི་འདུག”

དེ་ལྟ་ན་ཚིག་རྒྱུ་པ་ཤིན་ཏུ་སྤངས་པ་དེ་བཤ། “ངས་རི་མོ་དེ་མཐོང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཚིག་རྒྱུ་པ་
 གྱི་བྱང་གཞི་རྒྱུ་པ་གཅིག་ལ་བྱང་ཚས་རྒྱུ་པ་གཅིག་སྤྱད་ཏེ་བཞོད་པ་མ་ཡིན་པ་འདི་ཚིག་རྒྱུ་པ་
 མང་པོ་ཞེས་ལ་ནི་བྱང་གཞི་དང་བྱང་ཚས་གཉིས་ཀར་ཆ་རྒྱུ་སྤྱོད་ཚིག་སྤྱད་ཏེ་བཞོད་པ་ཤིས་ག་
 ཡིན་པ་སེ། ཚིག་རྒྱུ་པ་གྱི་སྒྲོམ་གཞིར་བརྟགས་པ་འདི་ཚེ་ཚིག་རྒྱུ་པ་དེའི་བྱང་གཞི་དང་བྱང་དངོས་
 གང་ཡིན་དང་དེ་ནུས་གྱི་ཆ་རྒྱུ་དེ་འདི་ཆ་ཤས་གང་ཡིན་དོས་འཛིན་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བའི་
 གནད་ཅིག་ལགས།

དེ་རྣམས་གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་དང་སྒྱུར་ནས་བཤད་ན། “དབྱ་དཀར་པོ་”ཞེས་པ་ཚིག་

སྒྲུབ་ཀྱི་བྱང་གཞིའི་ཆ་རྒྱུན་དང་། “ཞལ་འདོན།” ཞེས་པ་བྱ་ཚིག་“འདོན་གནང་བ་”ཞེས་པའི་
ཡུལ་དངོས་དང་། “ཚིགས་ཁང་”ནི་བརྒྱད་པའི་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་། “དལ་པོའི་ཐོག་ནས་”ཞེས་
པས་བྱ་བའི་རང་བཞིན་ནམ་བྱ་བྱང་པར་གསལ་བར་བྱེད་པའོ། །གཞན་ཡང་བརྒྱད་པའི་བྱ་བའི་
ཡུལ་ཞེས་པ་ནི། བྱ་ཚིག་དེས་སྟོན་པའི་བྱ་བ་དེ་སྤྱི་ཆེད་དུ་བྱེད་པའི་ཡུལ་དེར་ཡང་གོ་ཚིག་སྟེ།
དཔེར་ན། “ངས་ཆོ་རིང་ལ་རྩ་རྒྱན་ཞིག་ཉོས་པ་ཡིན།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ། བྱ་ཚིག་“ཉོས་”ཞེས་པའི་ཡུལ་
དངོས་རྩ་རྒྱན་ཡིན་མོད། དེ་གང་གི་ཆེད་དུ་ཉོས་པའི་ཡུལ་ནི་ཆོ་རིང་ཡིན་པས། “ཆོ་རིང་”ཞེས་
པ་བྱ་ཚིག་དེའི་བརྒྱད་པའི་ཡུལ་ལམ་དམིགས་ཡུལ་དུ་བྱུར་པ་ཡིན་ནོ།།

ཟུར་བཞོད། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩ་བའི་ཆ་ཤས་ལ། བྱང་གཞི་དང་བྱང་ཚོས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་སྒྲུར་ཏེ་ཆ་ཤས་
གཙོ་ཁག་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བ་བྱི་བ་འདི། ཞིབ་དུ་བརྟགས་ན་ས་པར་གྱིས་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་གསུངས་
པའི་གནད་ཅིག་དང་ཡང་གིན་ཏུ་མཐུན་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་། དེར་ཚིག་རྣམ་པར་བཤད་པའི་ཚུལ་གསུང་
སྐབས། ལེགས་སྒྲུབ་ཀྱི་གཞུང་ལྟར་ན། གཞུང་གང་ཞིག་འཆད་པ་ན་བྱེད་པའི་ཚིག་དྲུག་ལ་སོགས་པ་དང་
སྒྲུར་ཏེ་ཚིག་དོན་ལེགས་པར་སྒྲེལ་ནས་དབྱིས་བྱིན་པར་བཤད་པ་སྒྲུབ་པ་དག་གི་ལྷགས་ཡིན་མོད། བོད་ཀྱི་
སྐད་ལ་ནི། ལས་ཏེ་བྱ་བའི་ཡུལ་དང་། བྱེད་པ་པོ་དང་། བྱ་བ་སྟེ། བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱི་སྟེང་ནས། དཔེར་ན་
སངས་རྒྱས་ལ་བྱ་གཞུང་འཆལ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། ལས་ནི་སངས་རྒྱས། བྱེད་པ་པོ་ནི་གང་ཟག་ བྱ་བ་ནི་བྱ་ག་
འཆལ་བ་ལ་སོགས་པར་རྣམ་པར་དབྱེ་སྟེ་དོན་འཆད་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། གང་ཞིག་གང་ལ། གང་
གིས། ཚུལ་ཇི་ལྟར། ཞེས་སོགས་སྒྲུར་ཏེ་ཚིག་དོན་འགྲེལ་དགོས་པར་གསུངས་སྟེ།^༥ དེའི་བྱུང་དོན་གྱི་ཚུལ་

^༥ «མཁས་འཇུག་» དེ་བཞུགས་པའི་ཞུགས་པ་ཞེས་པ་ལྟར་ན། “བྱེད་པའི་ཚིག་དྲུག་” ཅེས་པ། ལེགས་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་དབྱེ་གཉིས་
པ་ནས་བདུན་པ་བར་གྱི་རྒྱུན་གྱི་ཚིག་རྣམས་ལ་གོ་དགོས་པ་བོད་སྐད་ལ་ནི། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་དང་། བཞི་པ། བདུན་པ་
གསུམ་ཀ་ལ་དོན་གྱི་ཕྱད་བཏབ་སྟེ་བྱུང་པས་རྣམ་དབྱེའི་རྒྱུན་སོ་སོར་མེད་པར་བརྟེན། བྱེད་པ་བཞི་བཤད་དེ། གང་ལ།
གང་གིས། ཚུལ་ཇི་ལྟར། དགོས་པ་ཅིའི་བྱིར། ཞེས་པའི་སྟེང་ནས་ཚིག་དོན་རྣམ་པར་དབྱེ་དགོས་པ་ས་པར་སོགས་སྟེན་
གྱི་བཤད་སྟོན་མཁས་པས་གསུངས་སོ།།

དུ། འདི་ལྟར། “དེ་བཞིན་དུ་གཞུང་ལུགས་གང་བཤད་ཀྱང་། གཞུང་ལས་ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་བསྐྱེད་ལ་ངག་
དོན་སྒྲུབ་། ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་བཤད་དེ་ཆོག་རྣམ་པར་དབྱེ་བར་བྱའོ།”^༧ ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་ཕུང་པོ་འཕམ། ཆོག་ཕུང་ནི།^༨ སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་ཡན་ཚུན་
འབྲེལ་བ་ཉི་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོག་སྐྱབ་རྣམས་དུམ་བུ་གཅིག་དུ་སྦྲེངས་པའི་ཆོག་ཆོགས་སོ།།

བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་སྟངས་ལ་སྦྱར་གོང་གསལ་ལྟར་གྱི་ཆོག་ཕུང་བྱེ་སྟོལ་མེད། དེའི་རྒྱ་
མཚན་ཡང་ཞིབ་དུ་བརྟགས་ན་བོད་དུ་སྟོན་དཔེ་ཆ་འབྲི་ཚུལ་དང་གིང་དཔར་དུ་བཏབ་པ་རྣམས་
མང་ཆེ་བ་རྒྱ་གར་གྱི་གིང་ཏ་ལའི་ལོ་མ་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་ཤོག་བྲན་ར་མ་དགུས་རིང་ལ་ཞེང་རྒྱུང་བ་
ཞིག་གི་སྟེང་བཀོད་པ་བྲགས་ཆེ་ཞིང་། ཤོག་བྲན་དེའི་ཐོག་ལ་ནི་ཡིག་བྲང་དུག་ནས་དགུ་བར་ལས་
མི་གཤོང་བས། ཡིན་ཡིག་ལྟར་ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་ཕུང་པོ་བསྐྱེད་ཏེ་ཆོག་ཕུང་གསར་པ་ཞིག་འགོ་རྒྱུགས་
དུས་བྲང་གཅིག་མར་པབ་སྟེ་འབྲི་བའི་སྟོལ་དེ་མ་དར་། དེ་ལྟར་འདྲ་དང་དོས་སུ་ཤོག་བྲན་སྟེང་
དུ་ཡི་གེ་འབྲི་ཚུལ་བྱ་བའཕམ། སྟོག་ཁྲད་དུ་འབྲི་བ། དེ་བཞིན་དུ་དཔེ་དཔར་དུ་བཏབ་པ་
སོགས་གང་ཡིན་རུང་། སྐབས་ཐམས་ཅད་ལ་ལུབ་སྟོགས་པའི་དེབ་ཀྱི་ཤོག་ལྟེང་བཟོ་ལྟ་འབའ་
ཞིག་བེད་སྟོད་པ་དེའི་ལམ་སྟོལ་ཀྱན་ལ་ཁུབ་པས། བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་སྐབས་སུའང་། འདིར་
སྟོ་འཆར་བཏོན་པ་བཞིན་ཆོག་ཕུང་སོ་སོར་བྱེ་བའི་སྟོལ་འདི་ལག་ལེན་བསྟར་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་
བས་དེ་ལྟར་གྱིས་མཛོད་། ཁོ་བོས་ཀྱང་«བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཅུས་ཀྱི་བོད་བྲང་»ཁོངས་
སྟོན་གྱི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ལྷ་བརྒྱགས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ་སྐབས་འདིར་འགྲེལ་བཤད་བྱས་པ་ལྟར་
གྱི་ཆོག་ཕུང་བྱེ་སྟེ་བཀོད་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་གཙུག་ལག་གཅེས་བཅུས་ཀྱི་བོད་བྲང་རྣམས་ལ་
ཁོ་བོས་བོད་ཀྱི་ཆེ་མཐོའི་རིག་གནས་ལས་བརྒྱུམས་པའི་འབེལ་གཏམ་བཞིས་པའི་སྟོན་གྲོང་གི་
དབྱུང་ཚུལ་རྣམས་ལའང་སྟོལ་དེ་ཉིད་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད་།

^༧ གོང་མཚུངས། དེབ། བོད་བཞི་པ། ཤོག་ ༣༤

^༨ ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་ཕུང་པོ་འཕམ་ཆོག་ཕུང་ཞེས་པ་ནི། ཡིན་སྐད་བད་སྟོན་དུ་ paragraph ཞེས་པ་དང་དོན་མཚུངས།

ལེའུ་ཉེར་དྲུག་པ།

ཚིག་སྒྲུབ་གྱི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་བྱང་པར།

༥ དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལྡན་པའི་འཇུག་པའི་ཚོ། ཚིག་སྒྲུབ་རྒྱས་བསྟན་གང་ཡིན་ཅུང་། སྤྱིར་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་བྱང་པའི་དེ་སྟོན་ལ་བཀོད་ཅིང་། དེའི་བྱང་ཚོས་གཙོ་བོ་བྱ་ཚིག་གམ་ཡང་ན་ཡོད་པ་དང་ཡིན་པ་སྟོན་པའི་མཁུག་སྐད་ཀྱི་ཚིག་སྟོན་མཐར་བཀོད་པ་སྤྱིར་སྟོན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། རྒྱབ་སྟོན་པའི་སྐད་ཡིག་དང་མི་འདྲ་བའི་བྱང་པར་ཞིག་ནི་ཚིག་སྒྲུབ་རྣམས་ལ་དེའི་བྱང་པའི་དང་རྩ་བའི་བྱང་ཚོས་གཉིས་གཅིག་གི་མཁུག་སྟོན་པའི་མཐུག་ཏུ་གཅིག་གོས་མི་འོངས་པ་དེ་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་གྱིས་སྐབས་འགར་དོན་གྱི་སྒྲེ་མང་བོ་ཡོད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་པའི་ཚོ། བྱང་པ་བོ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱང་པའི་དང་བྱ་བ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱང་ཚོས་གཉིས་ཀྱི་དབར་ཚིག་དོན་དུ་མ་ཞིག་གིས་བར་དུ་ཆོད་པ་འོང་བས། ཚུམ་བྱིས་གྲོག་པའི་སྐབས་བྱང་པའི་བྱང་ཚོས་ལམ་སངས་སྤྱིར་མི་བྱུང་པ་དང་འབྲུལ་གཞི་འོང་བའི་ཉེན་ཁ་ཡང་ཡོད། དེར་བརྟེན་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་འགྲོ་སྟངས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་ཡིན་ལེགས་པར་ཤེས་པ་བོད་ཡིག་འབྲི་གྲོག་གཉིས་ཀྱི་ཤིན་ཏུག་ལ་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་ཆགས་ཡོད། ལྷག་པར་བོད་ཡིག་ནང་རྩ་བའི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་འདོད་པ་རྣམས་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྤྱི་སྟོན་དང་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཇི་ཡོད་སྟོན་གྱི་གནས་ལ་གོམས་པ་ལེགས་པར་བརྟེན་ཏེ་བྱང་པའི་ཞིག་བྱུང་ན། བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཆེ་སྟོན་ཆ་དོད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་བརྟེན་དོན་རྟོག་ཁྲ་ཆ་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་བཤད་པ་གསལ་བོར་བཀྱི་བྱུང་པའི་དགོ་མཚན་ཡོད་པ་ཁྱུ་མི་དགོས།

ཚིག་སྒྲུབ་ལ་འང་ནང་གསལ་ལ་ཚིག་སྒྲུབ་བྱ་བུ་ལྟ་བུ་གྱི་ཐོག་ནས་དབྱེ་ན་རིགས་གསུམ་ཡོད་དེ།

- ༡ བྱང་གཞི་ལ་བྱ་ཚིག་གམ་མཐུག་སྟེ་གྱི་ཚིག་གཅིག་བཏབ་ཏེ་མཚམས་སུ་བཅད་
པའི་ཚིག་སྐྱབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་།
- ༢ ཚིག་སྐྱབ་གཉིས་མཚམས་སྐྱར་གྱི་ཕྱད་བཏབ་སྟེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་བྱང་འབྲེལ་
གྱི་ཚིག་སྐྱབ་དང་།
- ༣ ཚིག་སྐྱབ་གཅིག་གི་ནང་དུ་འདྲ་ཚིག་སྒྲོར་མང་པོ་ཞིག་མཚམས་སྐྱར་གྱི་ཕྱད་བཏབ་
སྟེ་བསྐྱེད་པ་སྟེ་མང་ཚིག་སྐྱབ་བཅས་སོ།།

༡༧༡ ཚིག་སྐྱབ་རྒྱུ་ཡིན་པ།

དེ་ཡང་ཚིག་སྐྱབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་སྐྱབ་དེའི་ནང་གཏམ་གྱི་བརྗོད་གཞིའམ་ཚིག་
སྐྱབ་དེའི་བྱང་གཞི་གཅིག་གམ་བྱང་འབྲེལ་ལམ་ཚིག་སྐྱབ་པ་གང་ཡིན་རུང་། བྱང་གཞི་དེའི་བྱང་
ཚིག་སུ་བྱ་ཚིག་གམ་མཐུག་སྟེ་གྱི་ཚིག་གཅིག་ལས་མེད་པ་ཞིག་ལ་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཚིག་སྐྱབ་
ཤིན་ཏུ་སྐྱབས་པ་དེ་བྱང་གཞི་གཅིག་ལས་མེད་པ་དཔེར་བརྗོད་ན།

ངས་ཡི་གེ་འབྲི་ཡི་ཡོད་ཀྱི།

མཁའ་འགྲོས་གཞན་བཏང་སོང་ཀྱི།

བསྐྱེད་ལགས་ནང་ལ་འདུག།

བུམ་པ་དེ་ངའི་མ་རེད་ཀྱི།

ཤིང་སྒོང་འདི་དགོན་པའི་རིགས་ཤིག་རེད།

བོད་འདི་སྐྱེན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་རེད་ཀྱི།

ཁ་ལོ་པ་དེ་ལུང་པ་གང་ནས་རེད་ཀྱི་?

གཏམ་བཤད་དེ་སྐྱེས་བྱས་སོང་ཀྱི་?

གཏམ་དེ་བསོད་ནམས་ལ་ཤོད་དང་ཀྱི། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཚིག་སྒྲུབ་དེ་ནུམས་ལ་བྱང་གཞིའམ་བརྗོད་གཞི་གཅིག་ལས་མེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན།
 “མཁའ་འགྲོས་གཞས་བཏང་སོང་།” ཞེས་པ་ལ་བྱང་གཞིའམ་བརྗོད་གཞི་ནི་མཁའ་འགྲོ་རྒྱུད་པ་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་བྱང་པར་ཡང་གཞས་བཏང་བ་སྟེ་བྱ་བ་གཅིག་ཉིད་བརྗོད་པ་སྟོན་པས། ཚིག་སྒྲུབ་
 འདི་རིགས་ལ་བྱ་ཚིག་གམ་གནས་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་བརྗོད་པའི་མཁུག་སྟེ་ཚིག་རེ་རེ་ལས་
 མ་བཏང་བ་སོགས་ཀྱིས་སྟབས་བདེ་བ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པར་ལས་སྒྲ་པོར་རྟོགས་ནུས། ཡང་ཚིག་
 སྒྲུབ་རྒྱུད་པ་ལ། བྱང་གཞི་གཞིས་སམ་མང་བའང་བཞོད་རུང་སྟེ། དཔེར་ན།

བཀྲ་ཤིས་དང་ར་གཉིས་ཁ་སང་རྒྱུ་ཕྱེད་པ་ཡིན།

མཁའ་འགྲོ་དང་། ཏུར་དང་། དཔྲ་གསུམ་ཞབས་བྲོ་འབྲུབ་ཀྱི་འདུག

བོད་རིགས་ཀྱི་གཞོན་ནུ་ཚང་མ་བོད་ཡིག་གྲོག་བྱུང་གི་ཡོད་ཅེད་དམ།

བོད་ལ་གཡག་དང་། འབྲི་དང་། མཛོ་བཅས་ཡོད་ཅེད། ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།

དེ་ལྟར་བོད་སྐད་ལ་བྱ་ཚིག་དང་མཁུག་སྟེ་གི་ཚིག་སྒྲུབ་བའི་སྐབས་། གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག་
 སོགས་ཀྱི་བྱང་པར་ལས་སྐད་ཡིག་གཞན་ལྟར་ཡིག་གཟུགས་འབྲུ་ར་བ་གཏང་མི་དགོས་པས།
 ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་བྱང་གཞིར་གཅིག་ཚིག་གམ་མང་ཚིག་གང་སྒྲུར་ཡང་། བྱ་ཚིག་དང་མཁུག་སྟེ་གི་
 ཚིག་གི་གཟུགས་ལ་བྱང་པར་འབྲེད་མི་དགོས།

༡༧། ཚིག་སྒྲུབ་བྱང་འབྲེལ།

ཚིག་སྒྲུབ་བྱང་འབྲེལ་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་མཚམས་སྒྲུར་གི་སྒྲ་
 བཏང་སྟེ་བྱང་དུ་འབྲེལ་བའི་བྱང་འབྲེལ་གི་ཚིག་སྒྲུབ་ནུམས་ལ་བྱའོ། །ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་
 ཞེས་པ་ཡང་བྱང་གཞི་དང་བྱང་ཚོས་གཉིས་ཀ་ཚང་ཞིང་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་རང་རྒྱ་བར་ལོགས་སུ་བཞོད་
 དུ་རུང་བ་ཞིག་ལ་ཟེར། དེ་ཡང་ཚིག་སྒྲུབ་བྱང་དུ་འབྲེལ་བ་འགའ་ཤས་ཤིག་དཔེར་བརྗོད་ན།

ངས་ཁྱོམ་ལ་ཕྱིན་ནས་ཀུ་བྱ་ཁ་ཤས་ཤིག་ཉོས་པ་ཡིན།

ཏུ་རས་གཞན་བཏང་ལ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ཞབས་བྲོ་འབྲུག་

མེ་ཏོག་ས་ལ་ལྷུངས་ཤིང་ག་བས་བས་

ཁོ་བོས་བཤད་ཀྱི། ཁྱོད་ཉོན་ཅིག་

བསྐྱེད་ལགས་ནང་ལ་འབྱོར་ཞིང། ནང་མི་རྣམས་ལ་འགྲུལ་བཞུགས་ཀྱི་གཏམ་སྒྲིག་ ལྟ་བུའོ།།

དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ཚིག་སྒྲུབ་དེ་ལྟ་ལ་རིམ་པ་བཞིན། དང་པོའི་ནང་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་
སྟེ། “ངས་ཁྱེད་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན།” ཞེས་དང་། “ཀླུ་ཤུལ་གསེང་པ་ཡིན།” ཞེས་པ་སོ་སོར་འབྲུལ་དུ་
རུང་ཞིང་། དེ་གཉིས་ནང་ཕན་ཚུན་ཚིག་སྒྲུབ་མ་དང་བུའི་ཁྱད་པར་མེད་པར་རང་མཉམ་ཡིན་ལ།
དེ་བཞིན་དུ་དཔེར་བརྗོད་གཉིས་པར། “ཏུ་རས་གཞན་བཏང་།” ཞེས་པ་དང་། “དོན་གྲུབ་ཀྱིས་
ཞབས་བྲོ་འབྲུག་” ཅེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་དང་། དཔེར་བརྗོད་གསུམ་པར། “མེ་
ཏོག་ས་ལ་ལྷུངས།” ཞེས་པ་དང་། “ག་བས་བས་” ཞེས་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་། དཔེར་བརྗོད་
བཞི་པར། “ཁོ་བོས་བཤད་ཀྱི་ཡིན།” ཞེས་པ་དང་། “ཁྱོད་ཉོན་ཅིག་” ཅེས་དང་། དཔེར་བརྗོད་ཐ་
མར་ནི། “བསྐྱེད་ལགས་ནང་ལ་འབྱོར་།” ཞེས་པ་དང་། “བསྐྱེད་ལགས་ཀྱིས་ནང་མི་རྣམས་ལ་འགྲུལ་བཞུགས་
ཀྱི་གཏམ་སྒྲིག་” ཅེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པ་གཉིས་ཡོད་ཚུལ་མཚུངས་སོ།།

ཞིབ་མོར་དབྱེད་ན། གོང་དུ་བཀོད་པའི་བྱུང་འབྱེད་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་ཐ་མའི་
ཆ་གསུམ་སྒྲུབ་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཕྱི་མ་ལ། “བསྐྱེད་ལགས།” ཞེས་པའི་ཁྱད་པར་སྒྲིག་སྒྲུབ་མེད་
ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་དེའི་མིང་ཆབ་“མོས་” ཞེས་པ་ལྟ་བུའང་དངོས་སྒྲིག་མེད་མོད། འདི་ནི་བོད་ཀྱི་
རྒྱུ་ལྡན་གྱི་འགྲོ་སྐྱེད་ལ་བྱེད་པ་པོའམ་ཁྱད་པར་གཞི་ཞིག་སྟེན་ལ་བཀོད་ཟིན་རྗེས། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་
ནང་སྒྲུབ་དུ་མིང་དེ་ཉིད་དམ་མིང་ཆབ་བཀོད་མི་དགོས་པར་ཁྱད་ཆོས་བྱ་ཚིག་ལྟ་བུ་འབའ་ཞིག་
བཀོད་པ་ཙམ་གྱིས་ཚིག་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ཏེ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་མཁུག་མ་སྒྲུབ་བར་གོང་དུ་
བཀོད་པའི་ཁྱད་པར་གཞི་དེ་ཉིད་མཐའི་གསལ་བྱེད་ལྟ་བུར་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་བོད་རྒྱུ་
དུ། “བསྐྱེད་ལགས་གང་དུ་ཐེབས་སོང།” ཞེས་པའི་དྲི་བའི་ལན་དུ། “ཁྱེད་ལ་ཐེབས་སོང།” ཞེས་ཁྱད་

གཞི་སྟོན་པའི་མིང་ཚིག་དང་མིང་ཚབ་གང་ཡང་མ་བཞུགས་པར་བྱ་ཚིག་དང་དེའི་མཐུག་སྟུང་གི་
 ཚིག་བཞུགས་པ་ཅམ་གྱིས་འགྲིགས་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་ལགས། དེ་ལྟར་འདྲ་བའི་འབྲེལ་
 གྱི་ཚིག་རྒྱུ་བྱི་ཁ་འབྲེལ་ནས་སོ་སོར་བཞུགས་ན། དེའི་ཚེ་ཡ་གྲུལ་གྱི་ཚིག་རྒྱུ་བྱི་གཉིས་ཀར་རེ་རེ་
 བས་བྱུང་གཞི་རེ་བཞུགས་དགོས་པ་ཤེས་དགོས་སོ།

༡༧།༣ ལྷོ་མང་ཚིག་རྒྱུ་བྱི་

ལྷོ་མང་ཚིག་རྒྱུ་བྱི་ཅམ་པ་ནི། ཚིག་རྒྱུ་བྱི་གཉིས་གི་ནང་དུ་འདྲ་བའི་གཞི་མིང་ཚིག་གཉིས་
 གམ་གཉིས་ལས་མང་བར་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱུང་ཚོས་དང་བྱ་ཚིག་སོགས་ཀྱང་གཉིས་ལས་མང་
 བ་བཞུགས་པ་སྟེ། ཚིག་རྒྱུ་བྱི་དེར་བརྟེན་བྱའི་དོན་ལྷོ་མང་པོ་ཡོད་པ་རྣམས་ལ་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ལྷོ་
 མང་ཚིག་རྒྱུ་བྱི་འགའ་ཤས་ཤིག་དཔེར་བརྟེན་ན།

ཁོ་པོ་ནི། ལོ་མང་གདན་སར་སྟོབ་གཉིས་པའི་བཞུགས་ལས། ལྷོ་མང་གི་ལྷོ་མང་པོ་ལྷོ་མང་པོ་
གཞུང་དཔེར་ན་མགོན་པོ་ལྷོ་མང་གི་ཕ་བ་ཤེས་རབ་ལྷོ་མང་པོ་ལྷོ་མང་པོ་ལྷོ་མང་པོ་
བྱའི་གཞི་ལ་རིགས་ལས་བཞུགས་པ་རྣམས་དེ་ཅམ་དཀའ་ངལ་མེད་པར་གོ་བྱུང་གི་ཡོད། ཅམ་དང་།
སྟོན་གྱི་པོད་གྱི་བད་སྟོན་སྟེ་བ་རྣམས་ལེགས་སྟུང་གི་སྟེ་རིག་པར་ཡིད་སྟོན་ལེགས་ཆེན་པོ་ཡོད་
པའི་བྱུག་གིས། པོད་གྱི་སྟེང་ལ་བརྟེན་པའི་བད་སྟོན་སྟེ་བའི་ཆེའང་གང་བྱུང་གི་ལེགས་སྟུང་དང་
མཐུན་པར་མཛད་པའི་སྟོན་སྟེ་ཡོད། ཅམ་དང་།

མོས་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བྱིན་རྒྱལ་སྟེ་གནང་བའི་སྟུང་འདྲུང་མོ་རང་གིས་རྣམ་ཀྱན་ཅ་ཆེན་པོར་བྱེད་
པ་དེ་རང་སྟུང་བྱུང་། ཞེས་དང་།

ཆེ་རིང་གིས་སྟུང་བའི་ཞིག་སྟེ་མ་ཅུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ནས་རབ་གནས་གནང་ཞིང་། ཆེ་རིང་ཞོ་རང་
གི་ནང་གི་མཆོད་ཁང་དུ་ལོ་མང་རིང་རྩིས་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་ཡོད་པ་དེ་ང་ལ་སྟུང་ནས། “འདི་
གནས་སྟུང་མིང་བདག་ཉར་བྱ་རིགས།” ཞེས་བཤད་བྱུང་། ཞེས་དང་།

ང་ཆོའི་ཁང་པའི་ཁྱམས་ཀྱི་སྟེང་བྱེའུ་བ། མི་ལ་གཏན་ནས་འཛིགས་སྤང་མི་བྱེད་མཁན་གིན་ཏུ་
ཡ་མཚན་པ། ཁ་དོག་དང་གཤོག་པ་སོགས་ཉ་ཅང་མཛེས་ལ་སྒྲན་སྒྲན་པ་ཞིག་བབས་སོང་།
 ཞེས་དང་།

སྟེང་ནད་བྱ་བ། ལུས་ཀྱི་ཁོག་པ་གཤགས་ནས་བཏུ་བའི་ཆེ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་གཅིག་ཡིན་པ་སྤྱི་
ཀྱང་བཤད་དུ་མེད་པས། དེ་ཡོངས་གྲགས་སྟེང་རྩ་འཕར་བཞིན་པའི་གཟུགས་སུ་གྲུབ་པའི་སྟེང་
དེའི་ནད་ལྟ་བུ་ཞིག་མིན་། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།

སྟེ་མང་གི་ཆོག་སྒྲུབ་ནང་གསལ་ཆོག་གི་སྒྲོར་བ་མང་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཞིག་འདིར་
 དཔེར་བརྗོད་ན།

ཆོས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲུ་དུས་ནས་ཡོད་པའི་སྒྲན་གྱི་སྒྲོལ་རྒྱན་གང་ཞིག་དུས་ཀྱི་རིམ་པའི་ནང་ཡང་
 རྒྱས་ཤུགས་ཆེ་ཕྱིན་ཡོད་པ་ནི། ཆོས་རྒྱལ་རྣམས་སྟེ་ཆོགས་དང་འབངས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལ་
ཐུགས་འཁུར་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་དབང་གིས། རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཡོད་པའི་སྒྲོལ་རྒྱན་དེ་ཙམ་
གྱིས་ཆོམས་ཏེ་མ་བཞུགས་པར། བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཡོད་པའི་སྒྲོལ་རྒྱན་ལའང་ཐུགས་
སྤྲང་ཆེན་པོ་གནང་སྟེ། ཐབས་ཤེས་སྟེ་མང་གི་ལམ་ནས་འབད་བརྩོན་གནང་བའི་གྲུབ་འབྲས་
ཤིག་ལ་ངོས་གཟུང་དགོས་།¹⁾

ཡང་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་པའི་གཞིར་ཁོ་བོས་གཞན་དུ་བྲིས་པའི་རྩོམ་བྲིས་ཤིག་ལས་བྲངས་
 སྟེ་དཔེར་བརྗོད་དབྱེད་པ་དང་བཅས་པ་ཞིག་བཀོད་ན།

གེ་སར་གྱི་སྒྲུང་གི་བསྟན་བཅོས་བྱུང་དུས་ལ་ད་ལྟ་ངས་པ་བརྟེན་པ་མི་

1) དཔེར་བརྗོད་འདི་མཁས་དབང་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནས་བསྟུལ་།

སྒྲུང་ཡང་། རྒྱུང་དེ་ནམས་ཀྱིས་བོད་བཙན་པོའི་དུས་རྒྱུ་བྱི་སྤྱི་གཞུང་གི་ལོ་རྒྱུས་
མང་པོ་ཞིག་སྟོན་པ་དང་། ཚུམ་གྱི་གཤིས་ཀ་མང་དག་ཅིག་བོད་རང་གི་གནའ་སྟོལ་
ངག་རྒྱན་ནས་བཤད་པའི་གཏམ་དང་། དཔེ། སྤྱ་སོགས་གཙོ་འདོན་བྱས་པ་རིགས་
པས་རྒྱུ་བྱུང་བར་མཛོན། ཞིབ་མོར་དབྱད་ན་འདི་ལྟར་ཡང་སྟུམ་ཏེ། བོད་ཀྱི་ཚུམ་
རིགས་ནང་མི་ཚོས་ཀྱི་གནད་ཆེད་དུ་སྟོན་པའི་བསྐྱབ་བྱའི་རིགས་མང་ཙམ་ཞིག་
བཞུགས་པ་ནམས་གོང་དུ་ཞུས་པ་བཞིན་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བཟོ་སྐྲུགས་ལ་དམིགས་
བསལ་སྟོས་མི་དགོས་པའི་ཚུམ་རིགས་དེར་སྤྱོད་པའི་རིག་གནས་སུ་བྲགས་པའི་བྲས་
སུ་བཅི་ཚོག་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་ངོ།^༡ །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

དེ་ཡང་གོང་དུ་དངས་པའི་ཚིག་ཕུང་དེར་བཏགས། “གེ་སར་གྱི་རྒྱུང་།” ཞེས་པ་ནས་
“མཛོན།” ཞེས་པའི་བར་ཚིག་རྒྱུ་བྱུང་གཅིག་དང་། “ཞིབ་མོར་དབྱད་ན།” ཞེས་པ་ནས་ “མཐོང་
ངོ།” །ཞེས་པའི་བར་གཅིག་སྟེ་ཚིག་རྒྱུ་བྱུང་གཉིས་སུ་གནས། དེ་ལྟར་འདྲ་ཚིག་རྒྱུ་བྱུང་དང་པོར་ཅ་
བའི་ཚིག་རྒྱུ་བྱུང་ནི། “གེ་སར་གྱི་རྒྱུང་ནམས་ཀྱིས་བོད་བཙན་པོའི་དུས་རྒྱུ་བྱི་སྤྱི་གཞུང་གི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་
སྟོན་པ་དང་། བོད་རང་གི་གནའ་སྟོལ་ངག་རྒྱན་ནས་བཤད་པའི་གཏམ་སྤྱ་སོགས་གཙོ་འདོན་བྱས་པ་རིགས་
པས་རྒྱུ་བྱུང་བར་མཛོན།” ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཅིང་། ཚིག་རྒྱུ་བྱུང་དེ་ལ་བྱད་གཞིའི་མིང་ཚིག་གཅིག་ལས་
མེད་ཀྱང་བྱད་ཚོས་བྱ་ཚིག་གཉིས་བཞེད་ཡོད་དེ། ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་སྟོན་པ་དང་། གཏམ་སྤྱ་
སོགས་གཙོ་འདོན་བྱས་པ་རིགས་པས་རྒྱུ་བྱུང་བ་དེ་གཉིས་སོ། །ཚིག་རྒྱུ་བྱུང་དེའི་ཆ་ཤས་སམ་
བུའི་ཚུལ་དུ་ནི། “བཟན་བཙུག་དེ་ནམས་བྱུང་དུས་ལ་ད་ལྟ་ངས་པ་རྟེན་པ་མེད།” ཅས་པའི་ཚིག་སྟུང་

^༡ «ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་དཔེ་ཚོགས།» བོད་ཀྱི་གཞུག་ལག་གཅིས་བཏུས། བོད་ཐེང་། ༡༧ རྩོན་གྱིང་
དོ་སྟོན། ཤོག xii

༡༧༧ ཚིག་སྐྱབ་ནང་ལུང་དངོས་སུ་འབྲེན་པ་དང་བསྐྱད་ནས་འབྲེན་པའི་ཚུལ།

ཚེ་རིང་གིས་ལྷ་ས་ལ་ཁོ་རང་རང་འགོ་ཚུག་ཟེར་བུང་། ཞེས་དང་།

ཡང་ན། ཆོ་མིང་གིས་“ལྷ་ས་ལ་ར་རང་རང་འགོ་ཆོག” ཅེས་ཟེར་བྱུང་། ཞེས་ཤུང་འདྲེན་བྱ་
 ཆུལ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཡང་། གཅིག་ལ་ཆོ་མིང་གིས་དེ་འདྲ་ཟེར་བྱུང་ཅེས་

པ་ཅམ་ལས་གང་སྐྱས་པའི་ཚིག་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་མ་བཞོད་ལ། གཅིག་ཤོས་ལ་ཆེ་རིང་གི་ངག་ཇི་མ་
 ཇི་བཞིན་སྐྱར་ལྷ་བས་ལྟ་བུར་བྲངས་པར་བརྟེན། དང་པོ་ལ་བརྒྱད་ནས་ལུང་འདྲེན་པ་དང་། བྱི་
 མ་ལ་དངོས་སུ་ལུང་འདྲེན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་ལུང་འདྲེན་དངོས་སུ་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ཨིན་ཡིག་
 གི་ལུང་འདྲེན་གྱི་རྟགས་བཞོད་དེ་གང་བྲངས་པའི་ལུང་དེ་རྟགས་སུ་བྱི་གཉིས་གྱི་བར་བཅུག་ན་
 ལེགས། དེ་ཡང་དཔེར་བརྗོད་ལགའ་གས་བཞོད་ན།

ཁ་སང་ང་སྐྱག་ཁང་དུ་ཡོད་དུས་པདྨ་སང་འགོ་མཁན་ཡིན་པས་ཞེས་དྲིས་བྱུང་།

ཁ་སང་ང་སྐྱག་ཁང་དུ་ཡོད་དུས་པདྨ་སྐྱོ་སང་འགོ་མཁན་ཡིན་པས།” ཞེས་དྲིས་བྱུང་།

ནོར་བུས་དེང་སང་ཁོ་རང་སེམས་པ་སྦྱིད་པོ་ཞེ་དྲག་ཡོད་ཅེས་གསུངས་བྱུང་།

ནོར་བུས། “དེང་སང་ང་སེམས་པ་སྦྱིད་པོ་ཞེ་དྲག་ཡོད།” ཅེས་གསུངས་བྱུང་།

པདྨ་སེཾ་ཉོག་རྒྱ་སེར་དམར་པོ་ཞིག་ང་ལ་སྦྱད་ནས་ང་ལ་དགའ་ཡི་འདུག་ཅེས་ཟེར་དུས་ང་སྐྱད་

ཆ་བཤད་མ་བྱུང་བར་ལུས་སོང་།

པདྨ་སེཾ་ཉོག་རྒྱ་སེར་དམར་པོ་ཞིག་ང་ལ་སྦྱད་ནས། “ང་ཁྱེད་རང་ལ་དགའ་ཡི་འདུག” ཅེས་

ཟེར་དུས་ང་སྐྱད་ཆ་བཤད་མ་བྱུང་བར་ལུས་སོང་། ལྟ་བུའོ།།

གོང་དུ་བཞོད་པའི་དཔེར་བརྗོད་དུ་བྱུང་བར་གསལ་བར་ཐོན་པ་བཞིན། དཔེ་ཆའམ་
 དེབ་སོགས་ནས་ལུང་འདྲེན་བྱེད་སྐབས་སུ་འང་། གང་ནས་ལུང་འདྲེན་བྱི་བའི་གཞུང་དེ་ལས་
 ཚིག་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་བྲངས་པ་དང་མ་བྲངས་པ་གཉིས་ལའང་བྱུང་བར་གསལ་བར་བྱེ་སྟེ་བཞོད་ན་
 གྲོག་པ་པོ་རྣམས་ནས་བདེ་སྐྱག་ཏུ་ངས་བྱུང་བའི་དགེ་མཚན་ཡོད་། དེར་བརྟེན། ལུང་དངོས་སུ་
 བྲངས་པ་ཡིན་ན།

ས་པཌ་གྱིས་«ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་»དུ། “རིག་པ་ནངས་པར་འཆི་ཡང་
 བསྐྱབ།” ཅེས་གསུངས། ཞེས་འབྲི་ལ། གལ་ཏེ་ལུང་དངོས་སུ་མ་བྲངས་པར་དོན་ཐོབ་ཅམ་སྒྲོས་

པ་ཡིན་ན།

ས་པཎ་གྱིས་«ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་»དུ་རིག་པ་ནངས་པར་འཆིན་འད་
བསྐྱབ་དགོས་ཞེས་གསུངས། ཞེས་པ་ལྟ་བུར་འབྲིན་ལེགས་སོ།།

༡༧༥ ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་བྱད་གཞི་རྒྱས་བསྐྱེད།

ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་ཙ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་དེ་བདེ་བླག་ཏུ་མཐོང་བྱུང་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོག་
སྐྱབ་ལ་སྟེ་མང་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་ལུས་པར་མི་འགྱུར་བའི་སྤྲད་དུ་གནད་གཅིག་ནི་ཆོག་སྐྱབ་
གང་ཡིན་རུང་དེའི་བྱད་གཞི་ལས་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་གཏམ་དེའི་བརྗོད་གཞི་གང་ཡིན་ལམ་སེང་ངོས་
འཛིན་བྱུང་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ཤིང་། དེ་ཡང་བྱད་གཞི་སྐབས་བདེ་པོ་དཔེར་ན་མིང་ཆོག་ “བསྐྱེད་” “ཆོ་
རིང་།” ལྟ་བུ་མིང་དངོས་དང་། ཡང་། “བྱུང་བ།” “མེ་ཏོག་” “ལོ་མ།” ལྟ་བུ་རིགས་ཀྱི་མིང་།
དེ་བཞིན་དུ་མིང་ཆོག་ “ང་” “ཁྱེད་” “ཁོང་” “དེ་” “འདི་” “འདི་ཆོ་” ལྟ་བུ་རེ་རེ་ལས་མེད་
ན་དཀའ་ངལ་མེད་མོད། སྐབས་འགར་ཆོག་སྐྱབ་གཅིག་ཡིན་ནའང་དེ་ལ་བྱད་པར་གྱི་ཆོག་མང་
པོ་བཏབ་པའི་བྱད་གཞི་ཡང་འོང་བས། དེའི་ཆོ་ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་བྱད་གཞི་ལས་སེང་ངོས་འཛིན་པ་
བྱུང་དཀའ་ལྷིད་པར་བརྟེན་བྱད་གཞིའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་ཚུལ་རྣམས་ཤེས་ན་དགོ་མཚན་ཆེ།

དེ་ལ་གོང་དུ་སྐྱེས་པ་ལྟར། “བསྐྱེད་གཞིས་བཏང་།” “བཞིན་གྱིས་གར་བྱུང་།” ལྟ་བུ་ནི་
མིང་ཆོག་དང་མི་ཆོག་རྒྱུ་བའི་ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་བྱད་གཞིར་སོང་བས་སྐབས་བདེ་མོད། སྐབས་མང་
པོར་ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་བྱད་གཞི་ལ་མིང་ཆོག་དང་མིང་ཆོག་རྒྱུ་བའི་མ་ཡིན་པར་ཆོག་བསྐྱེད་སྐྱེ། བྱད་
ཆོས་སྐྱར་བའི་མིང་ཆོག་གམ་མིང་ཆོག་བམ། ཡང་བྱ་ཆོག་ལས་བྱད་ཆོག་གྲུབ་པའི་ཆོག་ཅིག་མིང་
ཆོག་ལ་སྐྱར་སྟེ་བྱད་གཞིར་བཀོད་པའང་ཡོད་ཤིང་། དེ་ལའང་ནང་གསེས་དཔེར་ན། བྱ་ཆོག་གཙོ་བོར་
གྱུར་པའི་ཆོག་བསྐྱེད་སྐྱེ་ལས་བྱད་གཞི་སྐྱབ་པ། དཔེར་ན།

རྟ་བཞོན་རྒྱ་དེ་ལས་སྤྲོ་པོ་ཡོད་མ་རེད། (ཁ་སྐད་ལ། རྟ་བཞོན་ཡག་དེ་ཞེས་སྤྲོ།)

གཞས་གཏང་རྒྱ་དང་། ར་འབྲུང་རྒྱ་གཉིས་ཀ་ག་ལ་འོང་།

ལེགས་སྐྱར་སྐྱར་རྒྱ་དེ་དཀའ་བའི་གནས་ཤིག་རེད།

ཞིང་ལ་ས་བོན་བཏབ་རྒྱ་དེ་ལུས་སོང་།

ཆེ་རིང་གིས་དཀར་ཡོལ་བཅགས་པ་དེས་འཚོ་མོ་རྒྱང་ལངས་སོང་།

སྒོ་ཕྱེ་བ་དེ་ག་རང་འགྲིགས་ཡོད་མ་རེད།

མ་ཁི་བགངས་ཀྱིན་བཅུད་པ་དེས་སྐྱབས་སོང་། ལྷ་བྱ་དང་།

ཡང་བྱད་ཚིག་གཙོ་བོར་བྱུར་བའི་ཚིག་བརྒྱུགས་ལས་བྱད་གཞི་རྒྱུ་བ་པ། དཔེར་ན།

སྤྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམ་པ་སྟོན་པ་ཤུག་བྱུང་བས་གསུངས་སོ།

ངས་བརྩི་བོ་བྱེད་སའི་དེབ། ལོ་མང་བོར་གཅེས་བོར་ཉར་བའི་ས་སྤྲོ་ལེགས་བཤད་དེ་བརྒྱག་སོང་།

ཉིན་ཤས་སྟོན་ལ་ཉོས་པའི་ཀྱ་བྱ་དེ་ཅུལ་འདུག ལྷ་བྱ་འོ།

ཚིག་རྒྱུ་བྱི་བྱད་གཞི་ངོས་བཟུང་བའི་ཆེ། སྐབས་མང་བོར། ཚིག་ཕྱད། ཉི་རྒྱ་དང་།
དེ་རྒྱ་བཏབ་མིན་ལས་རགས་ཙམ་ངོས་འཛིན་ནུས་ཏེ། དཔེར་ན། “སྤྲོ་མ་དེ་ཐུགས་སེམས་བཟང་པོ་
འདུག” ཅས་དང་། “མེ་ཏོག་དེ་ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་བརྒྱད་ནས་ཐོན་པ་ཞིག་རེད།” ཅས་པར་ངོས་བཟུང་གི་དེ་རྒྱ་
སྐྱར་བའི་དབང་གིས་ཚིག་རྒྱུ་བྱི་བྱད་གཞི་ཀྱི་བྱད་གཞི་ལམ་སང་ངོས་འཛིན་བྱུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ།
“ཁོ་བོ་ནི་རྩམ་ཐག་དོང་དམར་ཅན་གྱི་རིགས་སུ་སྐྱེས།” ཞེས་དང་། “ཁྱི་ནི་ལག་པ་ལས་སྐྱུང་།” ཞེས་དང་། “མོག་
མོག་ནི་འཐེན་ཐུག་ལས་གྲགས་ཆེ།” ལྷ་བྱར་ངོས་བཟུང་གི་དགར་བའི་རྒྱ་ནི་ཞེས་པ་སྐྱར་བས། དེའི་
སྟོབས་ཀྱིས་ཚིག་རྒྱུ་བྱི་བྱད་དེ་རྣམས་ཀྱི་བྱད་གཞི་གང་ཡིན་བདེ་སྤྲུག་ཏུ་ཤེས་བྱུང་བ་བྱུང་ངོ་།

སྤྲིར་ནི་གོང་དུ་སྤྲོས་པ་བཞིན། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཚིག་རྒྱུ་བྱི་བྱད་གཞི་དང་བྱད་
ཚོས་དབར་སྐབས་མང་བོར་ཚིག་དོན་དུ་མས་བར་དུ་ཆོད་པ་འོང་བས། སྤྲོ་མང་ཚིག་རྒྱུ་བ་རྣམས་

གྲོག་པའི་ཆེ་སྐབས་འགར་བྱད་གཞི་བྱད་ཆོས་ལེགས་པོར་སྦྱར་མི་བྱུང་བ་འོང་བ་ལ། རྩོན་གྱི་བོད་
 གྱི་བད་སྒྲོན་སྒྲིལ་བ་རྣམས་ནས་དཀའ་ངལ་དེ་བསྒྲོག་ཐབས་སུ། སྤྱི་སྒྲིལ་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་ཆོག་
 དཔེར་ན། “གང་གིས།” “གང་ལ།” “གང་གི་ཕྱིར།” “ཚུལ་རི་ལྟར་དུ།” “རི་ཙམ་དུ།” ཞེས་
 སོགས་སྦྱར་ཏེ་བརྟག་དགོས་ཚུལ་གསུངས་པའང་ཤིན་ཏུ་ཕན་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་།
 དཔེར་ན་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་«མཁས་འཇུག་»ཏུ། «རྩ་བ་ཤེས་རབ་»ཀྱི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་
 ཆོགས་བཅད།

གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་། །འགག་པ་མེད་པ་སྤྱེ་མེད་པ།
 འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ། །ཆད་པ་མེད་པ་ཉག་མེད་པ།
 ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན། །སྒྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞེ་བསྟན་པ།
 རྩོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྒྲིལ་གྱིས། །དམ་པ་དེ་ལ་བྱུག་འཆལ་ལོ།^༩

ཞེས་པ་དཔེར་བཞོད་དེ་དོན་བཀྲལ་ཚུལ་འདི་ལྟར་གསུངས་སྟེ།

དཔེར་ན་གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་
 པ་ལའང་ཆོག་དང་པོ་གང་གིས་ཞེས་བྱ་བ་དང་། རྟག་པའི་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་།
 བརྒྱད་པའི་དེ་ལ་བྱུག་འཆལ་ལོ་ཞེས་སྒྲིལ་ལ་གང་གིས་བསྟན་པ་དེ་ལ་བྱུག་འཆལ་
 ལོ་ཞེས་བྱད་པར་གྱི་གཞི་བྱུང་ངོ་། །དེ་ནས་བྱད་པར་གྱི་ཆོས་བཤད་དོ། །གང་བསྟན།
 གང་གིས་བསྟན། རི་ལྟར་བསྟན་ཞེས་དོན་གྱི་དྲི་བ་བཞོད་ལ། གང་བསྟན་ན་རྟེན་
 ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་བསྟན། གང་གིས་བསྟན་ན་རྩོགས་པའི་སངས་རྒྱས་དེས་
 བསྟན། རི་ལྟར་བསྟན་ན་ཞི་བ་བསྟན། ཞེས་སྒྲིལ་ལོ། །དེ་དག་གི་དོན་ལེགས་པར་

^༩ མགོན་པོ་ཀྲུ་ཤུབ། «རྩ་བ་ཤེས་རབ།» རབ་བྱེད། ༡ མཆོད་བརྗོད།

བཤད་ན། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞེས། འགག་པ་མེད་པ་སྒྲིམ་པ་
 པ། འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ། ཁྱད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། བཟ་དད་དོན་མིན་
 དོན་གཅིག་མིན། ཞེས་དེ་ལྟ་བུའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་མཐའ་བརྒྱད་དང་
 བུལ་བ་དེ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་བྱད་པར་གྱི་ཚོས་སུ་སྒྱུར་རོ། གང་གིས་བསྟན་པའི་སངས་
 རྒྱུ་རི་ལྟ་བུ་ཞེས། སྒྲིམ་བ་རྣམས་ཀྱི་དམ་པ་ཞེས་སྒྱུར་ཏེ། སྒྲིམ་བ་ནི་དྲག་པོ་དང་འཕྲོག་
 བྱེད་ལ་སོགས་པ་ལྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་སམ། སེར་སྒྱུ་དང་གཟེགས་ཟན་ལ་སོགས་པ་དྲང་
 སྲོང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཡིན་གྱི། སྒྲིམ་བ་གང་ཅིའང་རུང་བ་པལ་བ་རྣམས་མི་བཟུང་རོ།
 རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དེ་རི་ལྟ་བུ་བསྟན་ཞེས། སྒྲོས་པ་ཉེར་ཞེ་ཞེ་བསྟན་པ།
 ཞེས་སྒྲེལ་ལ། དེ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་དེའང་། སྒྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་
 ཞེ་བའི་ཞེ་བ་ཡིན་ཏེ། དབང་ལྷག་ལ་སོགས་པ་ཞེ་བར་འདོགས་པའི་ཞེ་བ་མ་ཡིན་གྱི།
 ཡོད་མེད་ལ་སོགས་སྒྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞེ་བའི་ཞེས་བཤད་པར་བྱའོ།^༤

ཞེས་གསུངས་པ་ལས། «ཏུ་ཤེའི་»མཆོད་བརྗོད་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚིག་སྒྲིམ་སྒྲིམ་པ་པོ་ཡོད་པ་
 རྣམས་གསལ་བར་ངོས་འཛིན་ཏེ་དེ་རྣམས་པན་ཚུན་རི་ལྟ་བུ་སྒྲེལ་དགོས་ཚུལ་གསལ་བར་སྟོན་
 སྒྲིམ་སྒྲིམ་དང་འབྲེལ་བའི་དྲི་ཚིག་བཀོད་དེ་གཞུང་དོན་འབྲེལ་ཚུལ་འདི་འཇམ་མགོན་ས་པཎ་དང་རྩེ་
 ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་སོགས་ཆོད་ལྡན་མཁས་པའི་གསུང་དུ་མང་དུ་བྱོན་པ་སོགས་ཀྱིས། རྩོན་གྱི་བོད་
 ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲེལ་གིན་ཏུ་བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་བས། དེང་རབས་ཀྱི་
 གཞེན་ལུ་རྣམས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གི་ཡིག་ཆ་གྲོག་པའི་ཆེ་རྒྱུན་དུ་བེད་སྤྱོད་གཏང་གསུན་
 དག་མཚན་སྒྲིམ་པ་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་དོ་ཞེས་ཁོ་བོ་སྒྲེལ་། །

༤ «མཁས་པ་ལ་འདྲུག་པའི་སྒྲོ་» ས་པཎ་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྟར་མ། དེབ། ༤ ཤོག ༥༤

ལེའུ་ཉིར་བདུན་པ། ཚིག་གི་སྒྲུབ་བ་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པའི་སྒྲུབ།

༥ ཚིག་སྒྲུབ་གཙོ་བོ་དང་ཕལ་པ་ཞེས་པ་ནི། ལྷོ་མང་ཚིག་སྒྲུབ་དང་འབྲེལ་པའི་གནས་
དོན་ཞིག་སྟེ། ཚིག་སྒྲུབ་གཙོ་བོ་གི་ནང་ཁྱད་གཞི་དང་ཁྱད་ཚུལ་ཆ་ཆར་བར་ཡོད་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་
གཉིས་མཐུ་གཉིས་ལས་མང་བ་ཡོད་ཆེ། ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཕ་བའི་ཚིག་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་
གཙོ་བོ་ལམ་མ་མ་དང་། གཞན་རྣམས་དེའི་ཆ་གསལ་ལྟ་བུར་བཀོད་པས་ཚིག་སྒྲུབ་ཕལ་པ་ལམ་ལྟ་
བུར་འཛིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཕལ་པ་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱིས་བརྗོད་དོན་སྟོན་པ་ཅུ་
བའི་ཚིག་སྒྲུབ་དེར་ལྟོས་དགོས་པ་མ་ཟད། ཕལ་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་རྣམས་ལོགས་སུ་བཀྲལ་ཆེ་ཚིག་
སྒྲུབ་རང་མཚན་པར་གནས་མི་ལུས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཚིག་སྒྲུབ། “ཁ་སང་ང་དགོང་ཕྱོད་ལ་འབྱོར་
དུས་ཁྱིས་སོ་བརྒྱབ་བྱུང་།” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། “ཁ་སང་ང་དགོང་ཕྱོད་ལ་འབྱོར་དུས།” ཞེས་པའི་ཚིག་
སྒྲུབ་གཙོ་བོ་དང་། “ཁྱིས་སོ་བརྒྱབ་བྱུང་།” ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་སྟེ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། གཙོ་བོ་ནི།
“ཁྱིས་སོ་བརྒྱབ་བྱུང་།” ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། ཚིག་སྒྲུབ་དེ་ལོགས་སུ་བཀོད་ན་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་
པར་གྱུར་བུ་པ་བརྗོད་མི་དགོས་ཤིང་། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ཚིག་སྒྲུབ། “ང་དགོང་ཕྱོད་ལ་འབྱོར་དུས།”
ཞེས་པ་ལ། སྒྲིབ་ཁྱད་གཞི་“ང་”དང་། ཁྱད་ཚུལ་སུ་གྱུར་པའི་བྱ་ཚིག་ “ནང་ལ་འབྱོར་བ།”
གཉིས་ཆར་མོད། ཚིག་སྒྲུབ་དེས་དོན་ཆ་ཆར་བར་སྟོན་པ་དེ་ཚིག་སྒྲུབ་དེའི་ཚིག་སྒྲུབ་གཙོ་བོ་དེར་
ལྟོས་ཤིང་། དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཚིག་སྒྲུབ་ཕལ་པ་“ཁ་སང་ང་དགོང་ཕྱོད་ལ་འབྱོར་དུས།” ཞེས་པ་
དེ་ལོགས་སུ་བཀོད་ན་ཚིག་སྒྲུབ་རང་མཚན་པར་གྱུར་མི་བྱུང་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཤིང་།

དེ་ཡང་སྒྲིབ་ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་བོད་ཀྱི་སྒྲོལ་རྒྱན་བརྗོད་སྟོན་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཤད་པ་
གཏན་ནས་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཚིག་སྒྲུབ་གཙོ་བོ་གི་ནང་དུ་འང་ཚིག་གི་སྒྲུབ་བ་གཙོ་ཕལ་དུ་

འགྲུལ་ཚུལ་གྱི་སྒྲོར་འདི་དེ་བས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་གནས་ཤིག་མ་ཡིན་པར་བརྟེན། ཚུལ་
འདི་ལ་སློ་གོམས་པའི་ཕྱིར་དཔེར་བརྗོད་གང་འཚམས་ཤིག་བཀོད་ན་ཡན་ངེས་པས། དེ་ལྟར་དུ་
བགྱིན།

བའི་སྒྲ་མ་ཐུགས་རྗེ་དང་བཀྱིན་གྱི་བདག་ཉིད། གཞན་སུ་མཐོང་ནའང་གྲས་པའི་ཚུལ་
གྱིས་དུད་པ་དེ་མཁའ་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་སོ།།

དདུལ་གྱི་བུམ་པ་ཕྱ་སྒྲ་ཚོགས་གྱིས་བརྒྱན་པ། སྤྲ་ལོ་ལྷ་ས་ནས་ཉོས་ནས་ཅུང་ཟད་
བཟོ་བཅོས་བྱས་པ་དང་དེ་རྗེས་ཆེ་རིང་ལ་བཅོངས་པ་དེ་དེ་རིང་རྒྱར་ཉོས་པ་ཡིན།
ཁྱེད་རང་གིས་བུ་མོ་དེ་བར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་གཅིག་ལ་
ཆང་ས་རྒྱབ་གྱི་ཡོད་པེད།

ཁྱེད་རང་གིས་བུ་མོ་ཟེར་དུས་དེ་བར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་
གཅིག་ལ་ཆང་ས་རྒྱབ་གྱི་ཡོད་པེད།

ཁྱེད་རང་གིས་བུ་མོ་གང་ཞིག་དེ་བར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་
གཅིག་ལ་ཆང་ས་རྒྱབ་གྱི་ཡོད་པེད།

མགུལ་རྒྱན་བྱ་བ། གསེར་གཙོ་མ་ལ་གཡུ་སྒྲོན་པོའི་ཕྱ་བཏབ་པ་རིན་ཐང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
བ་ཞིག་རྒྱན་མས་ཁྱེད།

སྒྲ་མ་བྱ་བ། མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་བསྟེན་དགོས།

སྒྲ་མ་ཞེས་པ། (ཁ་སྒྲོད་ལ། སྒྲ་མ་ཟེར་དུས་) མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་
པ་ཞིག་བསྟེན་དགོས།

སྒྲ་མ་མཁས་བཙུན་བཟང་གསུམ་འཛོམས་པ་ཞིག་བསྟེན་དགོས།

ང་ནི་སེམས་ཤིན་ཏུ་སྒྲོ་བས་ནང་ལ་ལོག་ཕྱིན་པ་ཡིན།

བུ་མོ་གང་ཞིག་སྐད་ཤིན་ཏུ་སྟན་འཛེབས་དང་ལྡན་ཅིང་ཞབས་བྲོའང་མཁས་པ་དེས་
གར་གྱི་སྒྲེ་བྲངས་། བུ་མོ་གཞན་དག་སྐྱ་སྟན་གཏོང་མཁས་པ་དེས་རྗེས་སུ་བྲངས་ཏེ་
མོ་གཉིས་སྒྲིངས་ཆའི་སྟེང་དུ་སྒྲེབས་དུས། མི་ཆང་མས་སྟོག་པ་བཏབ་སྟེ་དགའ་བསུ་
བྱས་།

ཁ་སང་ཁྱེད་རང་ཕེབས་དུས་ང་གཟུགས་པོ་བྲུས་ཏེ་བསྐད་ཡོད་པས། རས་ཁྱེད་རང་
ཕེབས་པ་ལམ་སང་ཤེས་མ་བྱུང་།

“བོད་འགའ་ཞིག་འཛིག་རྟེན་སྒྲེ་བྱི་མི་འདོད་པས་རྒྱང་འཕེན་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་རྒྱང་འཕེན་པའི་སྐྱ་དོན་མ་ཤེས་
པར་ཟད་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་མ་གྲགས་པས་གྱི་ནའོ།” ཞེས་«མཁས་འཇུག་»ཏུ་བྱུང་བ་ལྟ་བུའོ།

གོང་དུ་བྲངས་པའི་དཔེར་བརྗོད་འདི་ལྟ་བུའི་ཚིག་སྒྲུབ་མང་པོ་དང་། ལྷག་པར་ཡིག་
སྐད་ལ་དེ་བས་ཀྱང་ཚིག་སྒྲུབ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་ཚིག་སྒྲུབ་རྒྱུ་དང་པ་སྟབས་བདེ་པོ་མ་ཡིན་པ་ཚིག་
གི་སྒྲུང་བའི་སྒྲེ་མང་པོ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཚུམ་བྱིས་ཀྱི་མངོས་ཆའི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཚིག་སྒྲུབ་སྟབས་
བདེ་དང་སྒྲེ་མང་དག་པན་ཚུན་བསྐྱེད་ནས་འབྲི་བྱུང་ན་ལེགས་པ་དང་། ཚིག་སྒྲུབ་སྒྲེ་མང་གི་བརྒྱུད་
ནས་བརྗོད་བྱ་ཡང་པན་ཚུན་བསྐྱེད་ནས་བྲུབ་པའི་གནས་ཚུལ་རྟོག་ཁྲ་ཅན་རྣམས་ཞིབ་མོར་རྟོན་
བྱུང་བའི་ཁྱད་ཚོས་ཡོད་པ་སོགས་ནི་དེ་གི་པའི་ཚུ་ཆད་མཐོན་པོར་སོན་པའི་སྐད་ཡིག་སྒྲིའི་འགོ་
སྟངས་ཡིན་པ་ཁྱེ་མི་དགོས་།

ཚིག་གི་སྒྲུང་བ་གཙོ་བོ་པལ་གྱི་ཁྱད་པར་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་
ནི། གོང་དུ་མིང་ཆ་བ་གྱི་ལེའུ་ཉེར་བདུན་སྒྲེ་སྒྲུ་ སུ་ དང་ གང་ གཟུགས་མི་འདྲ་བ། སུ་ཞིག་ སུས།
སུ་ལ། སུའི། སུའི་ཆེད་དུ། གང་ཞིག་ གང་གིས། གང་གི་ གང་ལ། གང་གི་བྱིང་། ཅིས་པ་རྣམས་
མིང་ཆ་བ་ཏེ་གྲུང་ཚུལ་བཤད་པ་རྣམས། སྐབས་འགར་བྱ་ཚིག་ལ་ཚིག་གི་སྒྲུང་བ་གཙོ་བོ་པལ་སྒྲུང་
ཏེ་སྒྲིག་པའི་ཆེས་སྒྲིའི་མིང་ཆ་བ་རྣམས་བཀོད་དེ་ཚིག་གི་སྒྲུང་བ་མ་མཐའ་གཙོ་བོ་པལ་པལ་བ་སྒྲུང་

ཞེས་པ་ར་ཚེས་གྲང་གི་སྒོར་ལ་གཏམ་སྒྲུལ་པའི་ལས་བྱེད་པ་དེ་ད་ལྟ་རང་ཇ་ཁང་དུ་བྱག་བྱུང་།
ཁ་སང་ཚོང་ཁང་ནས་གྲང་ཉེས་པའི་གོས་ཆས་རྣམས་ཕྱིར་ལོག་བྱས་ཤིག
མེ་ཏོག་གྲང་ལ་ཕོག་པའི་ལྷ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་། དེའི་ཕྱིན་རྒྱབས་ལྟ།
“གྲང་ཞེས་གཟིགས་ཤིང་གསུང་བ་ཡི། །མ་ཁྱེན་དང་སྟོན་བ་སྒྲ་མེད། །རྒྱལ་བ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་
བར་འབྱུང་། །གཟིགས་ཤིང་སྟོམ་པ་དེ་ལ་འདུད།” ཅེས་པའི་ཚིགས་བཅུད་«རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་
བར་»བྱུང་བ་དང་།
མི་གང་ཞེས་ ལོ་གསེང་རིང་དང་སྟོབ་ག་གཅིག་ཏུ་ཕྱིན་པ་དེ་ད་ལྟ་རང་འཇུག་ནས་དེ་མི་གེས་
པ་ལྟ་བུར་བྱས་ཏེ་གོམས་པ་སྟོམ་ནས་ཕྱིན་སང་བ་ཡ་མཚན་།
སུ་མོ་གང་གིས་ཁ་སང་ཁོམ་དུ་ཁྱོད་ལ་མེ་ཏོག་སྤྲད་པ་དེ་ད་གྱིན་ངས་ལམ་དུ་འགོ་བ་མཐོང་བྱུང་།
ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

དེ་ཡང་སྤྱི་སྤྱོད་མེད་ཆོད་པ་ལྟར་དེ་ཆོག་གི་སྤྱོད་པ་ལ་བྱང་གཞིར་བཞག་དཔེ་སྟོན་ལོད་
ལེགས་སྤྱོད་དང་དེར་དུས་ཀྱི་དི་རྗེ་དེ་སྐད་དུ་ཤིན་ཏུ་དར་ལ། ལྷག་པར་ལུ་བ་སྤྱོད་པ་ལེ་སྐད་ཨིན་
ཇི་དང་རྒྱ་རེན་ཆ་ལྷ་ལུང་ཡང་ཡིག་སྐད་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཁ་སྐད་ལའང་བྱལ་ཆེ་བས། དེའི་ལུགས་
ཀྱིས་ཁ་སྐད་དུ་འདྲ་ཆོག་གི་སྤྱོད་པ་གཙོ་པོ་ལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོག་སྤྱོད་སྟེ་མང་ཡོད་པ་ལྷག་པོར་
བཞག་ལུ་བ་ལེ་བྱང་ཆོས་ཡོད་། བོད་སྐད་ལ་ནི་ལེགས་སྤྱོད་ཀྱི་ལུགས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཡིག་སྐད་ལ་སྤྱི་
སྤྱོད་མེད་ཆོད་བཞག་དེ་ཆོག་སྤྱོད་བྱེད་པའི་སྟོན་ཡོད་མོད། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་ལེགས་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་
བོད་སྐད་དུ་ཚུར་སྐད་འགྱུར་བྱས་པའི་ནང་དུ་མང་བ་ལས། རང་རྩོམ་རང་གི་ནང་ཉུང་ཤིང་། ལྷག་
པར་ཁ་སྐད་ལ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བ་སྟེ་པལ་ཆེར་སྟོན་ལོད་གཏན་ནས་མེད་པ་ལྷ་
ལུང་གྲུར་པ་འདི་བོད་སྐད་རང་གི་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགྲོ་སྤྱད་ས་ཤིག་ཡིན་ནམ་དཔུང་དགོས་

པར་མཐོང་། གང་ལྟར་ཡང་མ་མཐར་ང་ཚོས་གང་ཐུབ་ཐུབ་ཀྱིས་ཡིག་སྐད་ལ་སྒྲི་སྒྲུ་མིང་ཚབ་ཏུ་
བཀོད་དེ་ཚིག་སྒྲོར་བྱེད་པའི་སྒོལ་དེ་སྒར་སྒོབ་དཔོན་ཐོན་མི་ནས་བརྩམས་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་
ནམས་ནས་སྒོལ་གཏོང་བ་དེ་མ་ཉམས་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། བོད་ཡིག་ནང་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པའི་
ཆེ་ལྷག་པོར་བོད་སྒྲོན་བཀྱི་བའི་གོམས་གཤིས་ཤིག་ཆགས་ཐུབ་ན་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་ལ་བརྟེན་
པ་ལྷག་ཏུ་འགོ་བའི་དག་མཚན་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཁོ་བོ་མཐོང་།

དེ་ཡང་དཔེར་ན་ཉི་མེ་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། སྒྲིར་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་མང་ཆེ་བའི་
སྒོལ་ལྟར། ཚིག་སྒྲུབ་ཀྱི་ནང་བྱ་ཚིག་མཐར་འཇོག་པ་བོད་སྐད་དང་མཚུངས་མོད། སྐད་ཡིག་དེར་
སྒྲི་སྒྲུ་མིང་ཚབ་ཏུ་སྒྲུར་བའི་སྒོལ་ལྷག་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་སྐབས་མང་པོར་ཚིག་
སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱད་གཞི་དང་རྩ་བའི་ཁྱད་ཚོས་སུ་གྱུར་པའི་བྱ་ཚིག་གཉིས་ཚིག་དོན་དུ་མས་བར་དུ་མ་
ཆོད་པར་ཉེ་བོར་གནས་ཐུབ་པ་འོངས་སྟེ། དཔེར་ན། བོད་སྐད་ལ།

ཁྱེད་རང་བླ་མོ་ད་བར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་ཀྱང་མཐོང་མ་ཐོང་བ་གཅིག་ལ་ཆང་ས་བརྒྱབ་ཀྱི་
ཡོད་པེད།

ཅས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ལ། ཁྱད་གཞི། “ཁྱེད་རང་” ཞེས་པ་དང་། ཁྱད་ཚོས་གཙོ་བོར་
གྱུར་པའི་བྱ་ཚིག་ “ཆང་ས་བརྒྱབ་པ་” གཉིས་ཀྱི་དབར་ཚིག་དོན་དུ་མས་བར་དུ་ཆོད་པས་ཐག་
རིང་པོར་འགྱུར་ལ། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ཉི་མེའི་སྐད་དུ་ནི།

ཁྱེད་རང་བླ་མོ་གང་ཞིག་ལ་ཆང་ས་བརྒྱབ་པ་སྟེ། དེ་ནི་ཁྱེད་ནས་ད་བར་མིག་གིས་ཐེངས་གཅིག་
ཀྱང་མཐོང་མ་ཐོང་བ་ཞིག་གོ།

ཞེས་པ་ལྟ་བུར་བྲིས་པ་དང་སྒྲུབ་གཉིས་ཀ་ལུས་པས། ཁྱད་གཞི་ “ཁྱེད་རང་” ཞེས་པ་
དང་། ཁྱད་ཚོས་གཙོ་བོ་“ཆང་ས་བརྒྱབ་པ་” གཉིས་ཀྱི་དབར་དེ་ཙམ་ཐག་མི་རིང་བའི་ཁྱད་ཚོས་
ཐོན་པ་དེ་བྱུང་ངོ་།

ཡང་སྐད་ཡིག་གཞན་ལ་སྒྲི་སྒྲུ་མིང་ཚབ་ཏུ་བཀོད་དེ་ཚིག་སྒྲོར་བྱས་པའི་རིགས་འགའ་

གསལ་ལ་བོད་རྒྱ་དུ་གཤམ་གསལ་ལྟར་བྱ་ཆོག་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དེའི་མཐར་ཆོག་གོགས་
 “མཁན་” ཞེས་པ་བཏབ་སྟེ་སྤྱི་རུང་བར་ཡང་མངོན། དཔེར་ན།
 གང་ལྟར་ཡང་ཐ་མ་དཔུལ་སྒྲིང་མཁན་དེ་ང་ལཁེལ་གྱི་རེད།
 ང་ཆོའི་ཁ་ལག་བཟོ་མཁན་དེ་ངའི་ཨ་མ་ལགས་ལཁེལ་སོང་།
 ཟློད་རང་ལ་ཡི་གེ་གཏོང་མཁན་དེ་ང་ཡིན།
 ཟློད་རང་རྒྱད་གཏོང་མཁན་དེ་བགྲིས་རེད།
 ཨ་མ་ལགས་ཐུགས་ལམ་དུ་འཇུག་མཁན་དེ་ཕལ་ཆེར་ཕུ་ལགས་ཡིན་པ་འདྲ། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།
 ཡིག་རྒྱད་ལ་གོང་གི་བྱེད་པ་པོའི་ཆོག “སྒྲོད་མཁན།” “བཟོ་མཁན་” སོགས་ལ།
 “སྒྲོད་པ་པོ་”དང་། “བཟོ་པ་པོ།” “གཏོང་པ་པོ།” “འཇུག་པ་པོ།” སོགས་འབྲི་དགོས་ལ། དེ་
 རྒྱལ་བྱེད་པ་པོ་སྟོན་པའི་ཆོག་གི་དོད་ཡིན་པས། བྱ་ཆོག་རང་ཉིད་ཀྱི་གཞུགས་ལ་ཕལ་ཆེར་ད་ལྟ་
 པའི་གཞུགས་བཞོད་དགོས་སམ་བཏྟག

ཡང་སྐད་གཞན་ཡིན་ཡིག་དང་དེ་རྗེ་ལྟ་བུ་མང་པོ་ཞིག་ལ། ཚིག་སྒྲུབ་གཙོ་བོ་ཞིག་གི་
 ཡན་ལག་ཏུ་ཚིག་གི་སྒྲུབ་བ་པ་ལ་པ་ཞིག་དེ་སྒྲུབ་ལྟ་བུ་ཞིག་སྒྲུབ་ཏེ་བྱུང་བ་མང་དག་ཅིག་བྱུང་ལ། དེ་
 དག་སྒྲུབ་ཐད་འབྱུང་ལྟ་བུར་དཔེར་བརྗོད་བཞིན་ན་གཤམ་གསལ་ལྟར་འབྱུང་ཏེ།
 ད་ལིན་ཏུ་དགའ་བོ་བྱུང་བ་སྟེ། ཁྱེད་འདིར་ཐེབས་པ་ལོ།
 དགིས་གིས་བཤད་པ་སྟེ། ཁོང་ཕྱི་ལོ་ལྟ་མར་འགྲོའོ།
 ཨ་མ་ལགས་ལ་གསུང་རོགས་སྟེ། ར་འདིར་འདུག
 ཁོང་གིས་གསུངས་པ་སྟེ། དེའི་ཕ་ལགས་ལོ་མང་གོང་འདས་དྲོངས་ཟིན་པ་དེ་དེའི་རྒྱུར་དེར་
 བཞེངས་ནས་འདུག ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ།
 གལ་ཏེ་གོང་དུ་བཞིན་པའི་དཔེར་བརྗོད་རྣམས་ཐོད་ཡིག་རང་གི་བྱི་སྒྲངས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བཞིན་ན་

གཤམ་གསལ་ལྟར་བྱ་དགོས་པར་མཐོང་།

ཁྱེད་འདིར་ཐེབས་པར་ང་གིན་ཏུ་དགའ་བོ་བྱང་།

བགྱིས་ཀྱིས་ཁོང་ཕྱི་ལོ་ལྷ་སར་འགྲོ་ཡི་ཡིན་ཅེས་བཤད་བྱང་།

ཨ་མ་ལགས་ལ་ང་འདིར་འདུག་ཅེས་གསུང་རོགས།

ཁོང་གིས་ངའི་ཕྱ་ལགས་ལོ་མང་གོང་འདས་དྲུངས་ཟིན་པ་དེ་ངའི་ཟུར་དེར་བཞེངས་ནས་འདུག་

ཅེས་གསུངས་སོང་། ལྟ་བུའོ།།

ད་དུང་ཡང་བོད་སྐད་ཀྱི་ནང་ཆོག་སྒྲོར་གཙོ་བོ་པལ་སྒྲོར་ཚུལ་ལས་བརྒྱུ་མས་པའི་དབྱང་
པའི་གནས་མང་ཞིག་ལྟས་མོད། སྐད་ནས་འདིའི་སྒྲོར་ལ་རྩོམ་ཡིག་གཞན་ཞིག་ལོགས་སུ་བའི་
གོ་སྐབས་འདྲ་འོང་སྤྱད་ལ། དེབ་འདིར་ནི། སྒྲིར་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ཀར། བརྒྱ་སྤྱོད་
ཀྱི་གཞུང་ནས་རྒྱུ་གཞག་གཏན་འབེབས་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར། དོན་ངོ་མའི་ལག་ལེན་ལ་
ཆོག་སྒྲོར་གཙོ་བོ་པལ་སྒྲོར་བའི་སྒྲོལ་ཡོད་པ་དང་། དེའི་རིགས་ལམ་གང་ཡིན་རགས་བསྐྱུས་གིག་
རྟོགས་ཅུས་ན་དག་མཚན་གིན་ཏུ་ཆེ་བར་མཐོང་བར་བརྟེན། སྒྲི་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་རྒྱུ་གཞག་
རགས་ཙམ་ཞིག་ཞུས་ཡོད།

མཐའ་དོན་ཆོག་སྒྲོར་གཙོ་བོ་པལ་ལམ་མ་བྱར་སྒྲོར་ཚུལ་འདི་ལ་གོམས་པ་ལེགས་
པར་ཆགས་ན། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བོད་ཀྱི་རྩོམ་གྱིས་པ་མཁས་པ་སྤྲུམས་མཛད་པའི་གཞུང་མང་
པོ་ཞིག་གྲོག་པའི་ཆེ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་སྤྱིང་དོན་གང་ཡིན་ལམ་སང་རྟོགས་བྱུང་བ་དང་།
དེའི་ཐོག་བརྗོད་བྱའི་རྩ་བ་གང་ཡིན་དང་དེའི་ཡན་ལག་གམ་ཆ་གས་གང་ཡིན་སོགས་རྒྱུ་དབྱེ་
ལེགས་པར་འབྱེད་བྱུང་བ་འོང་བས་དག་མཚན་གིན་ཏུ་ཆེ་བ་མ་ཟད། རང་ཉིད་ཀྱིས་འབྲི་རྩོམ་ལ་
འདུག་པའི་སྐབས་སུ་འང་བརྗོད་དོན་རྒྱུས་གང་གསལ་གསལ་འབྲི་བྱུང་པའི་བྱང་པར་ཡང་ཡོད་
ངས་པས། དོན་འདི་ལ་སྒོལ་རྒྱུ་སྐྱུ་རྟོགས་ཀྱི་བརྒྱ་སྤྱོད་དུ་བཤད་པ་དམིགས་བསལ་མ་ཐོན་

ནའང་དོ་གལ་ཆེན་པོར་བརྟེན་གྱི་ཁོ་པོ་མཐོང་བས་འདིར་རལ་བ་བསྟེན་ཏེ་རྣམ་པར་བཞག་
པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ།

འདིར་དཔེར་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྟོན་གྱི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་པའི་གསུང་འགའ་ཞིག་བཞུད་
ཅིང་། དེ་རྣམས་གོང་དུ་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཆོག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲོམ་ལ་དབྱེད་པ་བྱ་ཚུལ་དེ་དང་
སྒྲགས་ནས་བརྟག་པ་མཛད་འཇལ།

དེ་ནས་ཆོས་དག་པ་བརྩུ་ལ་བརྟེན་པའི་བྲིམ་འཆང་བ། འདོད་ཡོན་ལྷ་
སྟེལ་བ། ལན་ཚུན་ཏུ་སྟེས་སྒྲུབ་བ། མངའ་ལོག་གི་འབངས་རྣམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་
བསྟོན་པ་ལ། བོད་ན་ཡི་གེ་མེད་པས། སྟོན་པོ་དབང་པོ་རྩོད་པ་བདུན་རྒྱ་གར་དུ་ཡི་གེ་
སྟོབ་ཏུ་བཏང་པས། མཐའ་འདྲེ་རྣམ་པ་གསུམ་ལ་ཐུག་ནས་ལོག་པས། དེ་ནས་ཐོན་
མི་ཨ་ལུའི་བྲ། ཐོན་མི་སྟོན་ཏེ་ཞེས་པ་ཡིད་གཞུངས་པ་དབང་པོ་རྩོད་པ། ཡོན་ཏན་དུ་
མ་དང་ལྷན་པ་ཅིག་ཡོད་པ་ལ། གསེར་མང་པོ་བསྐྱར་ནས་རྒྱ་གར་དུ་ཡི་གེ་སྟོབ་ཏུ་
བཏང་ངོ་།^༡ །ཞེས་དང་།

ཡང་དཔེར་བརྗོད་གཞན་ཞིག་དྲང་ན། དེ་ལྟ་བུ་དེས་ཐོ་རངས་དང་
སྟོན་དང་སྟོན་ཐོན་དེ་བྱུན་བཞེ་ལ་བསྟོམ་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་དང་པོར་ཡུན་རིང་
ན་བྱིང་ཤོད་ཀྱི་དབང་དུ་འགོ་ཞིང་དེ་ལ་གོམས་ན་སྟོ་འཆོས་དཀའ་བས་བྱུན་ཆུང་ལ་
གངས་མང་བར་བྱ། སྟོམ་འདོད་པའི་འཕྲོ་ལ་བཅད་ཀྱིན་བྱས་ན་ཕྱི་མ་རེས་ཀྱང་

༡ «རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» དེབ། ཤོག ༥༥ ནས་དཔེར་བརྗོད་དུ་བཞུད།

འཕྲུག་སྒྲིང་འདོད། གཞན་དུ་ན་མལ་མཐོང་བའི་ཆོ་སྒྲུག་ལོག་ལོག་འོང་གསུང་བ་
ལྟར་རོ། །ཕུང་ཟད་བཏྟན་དུ་སོང་བ་ན་ཐུན་བཞིང་། དེ་ཐམས་ཅད་ལའང་སྒྲོང་བ་ཏ་
ཅང་དམ་དྲགས་པ་དང་ཏ་ཅང་ལྟོད་པའི་སྒྲོན་དང་བུལ་བར་བྱས་ལ་སྒྲོང་སྟེ། དེས་ནི་
གེགས་ཉུང་ཞིང་ཏ་ཅང་དུབ་པ་དང་བྱིང་རྒྱགས་སོགས་ཞི་བར་འགྱུར་རོ།^༡ །ཞེས་
སོགས་ལྟ་བུ་དང་།

གཞན་ཡང་། རོ་བོ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཡེར་བ་ལྟ་རི་སྒྲིང་པའི་མགུལ་ན་
བཞུགས་པའི་དུས་སུ། རོག་ལགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས། འབྲོམ་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་
ལ་འདི་སྐད་ཅེས་ཞུས་པ། བྱིད་རྒྱལ་བ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་གསུམ་གྱི་བར་དུ་
ཞུས་ལན་ནོར་བུའི་ཐེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་གཞན་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ། ལེའུ་ཉི་མེ་ཕ་
གསུམ་གྱི་སྒྲོན་ནས། ཆོས་ཟབ་མོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་གསུངས་ནས། དེའི་ནང་ན་མར་ལ།
ཐེ་ཆོམ་ཐམས་ཅད་སྤང་བ་ཞིང་། སྐྱུ་བ་ལ་ནན་ཏན་གཅེས་སུ་བྱ། །ཞེས་གསུངས་
གདའ་ན། བྱིད་ཀྱིས་སྒྲོན་ཐེ་ཆོམ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་སྐྱུ་བ་ལ་ནན་ཏན་རི་ལྟ་བུ་
མཛད། བདག་ལ་ཐུགས་བརྩེ་བའི་སྒྲོན་ནས་བཏྟན་དུ་གསོལ། ཞེས་ཞུས་པ་དང་།
འབྲོམ་གྱི་ཞལ་ནས། ཁོ་བོ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྒྲེ་བོ་འཆིང་བ་དུས་མས་བཅིངས་པ་ལ།
ཐེ་ཆོམ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་ག་ལ་སྟིང་། མངོན་པར་ཤེས་པ་མེད་པས་སྒྲོན་སྐྱུ་བ་ལ་
ལ་ནན་ཏན་གཅེས་སུ་བྱས་པའང་བཏྟན་པར་དགའ། ཁོ་བོ་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཐམས་
ཅད་སྤངས་ནས་སྐྱུ་བ་ལ་ནན་ཏན་གཅེས་སུ་བྱས་པ་མེད་མོད་ཀྱི། སྒྱིར་ཐར་
པ་འདོད་པ་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་སྐྱུ་བ་ལ་ནན་ཏན་གཅེས་སུ་བྱེད་

^༡ རྩ་ཚིང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། «བྱང་རྒྱལ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ།» དེའ། ཤོག ༩༠ ནས་དཔེར་རྫོང་དུ་བཞོད།

དགོས་པར་གསལ་མོད་གསུངས་པ་དང་། གསང་ཕྱ་བས། རྩོ་བོ་ལ་ཕྱག་གསུམ་
བཅུ་ཉེ། རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་འདི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་གབ་ནས་མི་སྟོན་པར་
གདའ་བས། ཁོང་གི་ཡོན་ཏན་ཅིག་གསུང་བར་ཞུ། ཁོང་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད། ལྷ་མ་ལ་
སྟོ་སྟུར་མི་མངའ། ཁོང་གི་ཡོན་ཏན་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དད་གུས་སྟོམ་ཞིང་། ཕྱི་
རབས་ཀྱི་སེམས་ཅན་ལའང་ཕན་ཐོགས་པས། ཅིས་ཀྱང་ལྷ་མས་བསྟན་པར་ཞུ་
ཞུས་ཏེ་། །ཞེས་སོ།།

༡ «བཀའ་གདམས་གྲགས་བཤ།» བུ་ཚོས། དེབ། ཤོག ༡ ནས་དཔེར་རྫོང་དུ་བཞག།

ལེའུ་ཉེར་བརྒྱད་པ། བོད་ཡིག་གི་མཆོམས་བཅད་ཀྱི་སྒྲོར།

༥ བོད་ཡིག་འབྲི་བའི་ཆོམང་པོ་ཞིག་ལ་དཀའ་ངལ་འཕྲད་ས་གཅིག་ནི་ཆོག་སྐྱབ་བྱས་
ཏེ་ཆོག་པན་ཚུན་བསྒྲིགས་པ་ན་མཆོམས་གང་དུ་བཅད་མ་བཅད་ཀྱི་སྒྲོར་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་སྔོན་
རྒྱུན་སྐུམ་ཉག་གི་ལུགས་ལྟར་ན་མཆོམས་བཅད་མཐའ་དག་གི་ཐོག་ནས་བྱེད་ཅིང་། རང་
གསེས་ཆོག་གི་ཤད་དེ་ཤད་གཅིག་དང་། ཉིས་ཤད། བཞི་ཤད་བཅས་གསུམ་སྟེ། དེ་རྣམས་བཞོད་
པའི་ཆོ། དོན་ཉུང་དུ་ཞིག་རྫོགས་པ་དང་། དོན་འབྲིང་རྣམས་ནང་ཁུལ་རྣམ་དཔེ་འབྱེད་པ་དང་།
ཆོག་ས་བཅད་ལ་རྗེས་འཇུག་གའི་མཐར་དང་། ཆོག་ལྷག་ལ་མིང་མང་པོ་ཆབས་ཅིག་ལ་ཡོད་ཆོ་
མིང་སོ་སོར་འབྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ནི་ཆོག་གི་ཤད་བཏབ་། ཆོག་ལྷག་ཏུ་རྫོགས་ཆོག་གི་མཐའ་
ཅན་དང་། ཆོག་ས་བཅད་གང་ཡིན་ལ་ཆོག་རྒྱང་དེ་དེའི་མཐར་ཉིས་ཤད་དང་། དོན་ཆོན་ཆོན་སོ་
རྫོགས་པ་དང་ལེའུ་དེ་རྫོགས་པའི་མཆོམས་སུ་བཞི་ཤད་བཏབ་ཅིས་བྱུང་།

དེ་ལྟར་ན་འང་ལེའུ་རྩ་མ་གཉིས་སུ་སྐྱབ་པ་བཞིན། ཆོག་སྐྱབ་ཅིས་པའི་བཤད་པ་དང་དེའི་
རྣམ་པར་གཞག་ཚུལ་གསལ་པོ་ཞིག་ནི་བོད་ཀྱི་བརྟན་སྒྲོན་གྱི་གཞུང་དུ་དེ་རྩ་མ་དར་བར་བརྟེན།
སྔོན་གྱི་ཚུམ་བྱིས་པ་མཁས་པས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་མཛལ་ཆོཆོག་སྐྱབ་ཤིན་ཏུ་རིང་
པོ་ཡིག་སྐྱང་མང་པོར་བྱུང་བ། སྐབས་མང་པོར་ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྟེང་། ཞིང་། ཅིང་། ཤིང་། ལྷ་ལུ་
དང་། ཡང་ན། ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྟེང་། སྟེ། ཏེ། དེ་གསུམ་དང་། ལྷག་བཅས་ཀྱི་ལ་སྟེ། ཆོག་གི་
འཛོག་མཆོམས་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུན་དུ་བཞོད་པའི་གི་གྱི་ཡི་ལྷ་ལུའི་སྟེང་། ཡང་ན་རྒྱུ་མཆོན་
འབྲེན་པའི་ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྟེང་། པས། བརྟེན། ཞེས་སོགས་ཀྱི་མཆོམས་སྒྲོར་གྱི་སྟེང་བཞོད་དེ་ནར་
མར་འབྲི་བའི་ཚུམ་གྱི་སྔོན་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཐོན་པ་དེ་རྒྱུ་མཆོན་གཅིག་སྐྱབ་རྫོགས་ཉག་ས་

གིས་ལོགས་སུ་མེད་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ལ། རྒྱལ་ཚོན་གཞན་ཞིག་ནི་སྡོན་གྱི་རྩོམ་གྲིས་པ་རྣམས་
ཁ་སྐད་ལ་ཡུལ་མི་གྲོང་པའི་སྐད་དུ་བརྩིས་སྟེ་རྩོམ་གྲིས་གནང་བའི་སྐབས་གང་ཐུབ་གྱིས་དེ་ལས་
ཐག་རིང་དུ་བཏང་སྟེ་ཆོས་སྐད་དམ་ཡིག་སྐད་གཙང་མ་ཞིག་འོང་བའི་རྩོམ་པ་མཛད་པ་དེས་ཡིན་
ཟིན།

གང་ལྟར་ཡང་། སྤྱིར་ཡིག་རྒྱད་ལ་ཆོག་སྒྲུབ་ཚོགས་ཏུགས་ཤིག་ཡོགས་སུ་ཡོད་མི་
ལ་མ་བརྟེས་པར། བོད་རྒྱུད་སྒྲུབ་འཕེལ་ཆོ་ཆོང་མས་ཆོག་སྒྲུབ་ཚོགས་ཏུགས་ཤིག་ཡོད་པ་ལྟ་
བུར་ཆོག་སྒྲུབ་རྣམས་རྒྱས་བསྐྱེད་མཆོམས་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་བརྗོད་པའི་མཆོམས་བཅད་པ་ནི་
ཞུ་མ་དགོས་། དེ་ལྟར་འདྲ་ཡིག་རྒྱད་དང་འབྲེལ་བའི་ཆོ་དེ་སྤྱིར་ཡིག་རྒྱད་ཚོགས་ཏུགས་ཤིག་
ཡོགས་སུ་མེད་པའི་དབང་གིས། བོད་ཡིག་རྩ་ཡི་གེ་འབྲི་ཁྲོག་ལ་འཇུག་པའི་ཆོ་བརྗོད་པ་རྒྱས་
བསྐྱེད་མཆོམས་པ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་མཆོམས་བཅད་བྱ་ཚུལ་དེ་གོམས་པའི་ཐོག་ནས་རང་བཞིན་
ཁྱིས་རྒྱས་ཆགས་པ་ལས། དངོས་སུ་བརྟེན་གྱི་རིགས་ལམ་གྱི་སྟེང་ནས་གཏན་འབེབས་མ་བྱུང་
བས་མང་པོ་ཞིག་གནད་དོན་འདིའི་ཐོག་ནས་དོན་མེད་གྱི་ངལ་བ་ཆེན་པོ་འཁྲད་པའི་གནས་ཚུལ་
ཆགས་ཡོད་། འདིར་ཁོ་པོས་བོད་རྒྱུད་འབྲི་རྩོམ་ལ་འཇུག་པའི་ཁྱིས་གྱི་མི་རབས་རྣམས་ལ་གཙོ་
བོར་བསམས་ཏེ་བོད་ཡིག་འབྲི་རྩོམ་རྒྱུ་བསྐྱེད་པའི་ཆོ་ཆོང་ཆོ་ཆོང་ཆོ་ཆོང་ཆོ་ཆོང་ཆོ་ཆོང་ཆོ་ཆོང་ཆོ་ཆོང་
བར་གཏན་འབེབས་བཞིན་།

མཚམས་བཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི། ཆོག་རྒྱལ་བཅིང་པའི་ཆེ་བར་མཚམས་གཅོད་པའི་
 ཉགས་ལ་གད་བཀོད་པ་དང། དེའི་གོང་དུ་ཆོག་ལྷན་ ཞིང་ ཤིང་ ཅིང་ སོགས་བཀོད་དེ་མཚམས་

9) མཚམས་བཅད་ཅེས་པ་ནི། རྟོག་སྒྲུབ་ཀྱི་དང་པོ་ཆོ་རྟོག་མཚམས་བཅད་པའི་རྟགས་སྒྲུབ་ཀྱི་དང་པོ་མཚམས་ལ་བྱ་ཞིང་། བོད་སྐད་ལ་ནི། མཚམས་བཅད་ཐམས་ཅད་ཤིང་གི་ཕྱི་ཕྱོད་ནས་བྱེད། མཚམས་བཅད་ནི་ཡིན་སྐད་པར་སྒྲོད་ལྟར་ན་ punctuation ཞེས་པ་དེ་འོད་ཡིན།

སྒྲོར་ལྷག་བཅས་སྟོན་པའམ། ཡང་ན་སྒྲར་བསྐྱུ་ལུའི་མཐའི་ཆོག་ཕྱད་དང་། ཡང་ན་མཐུག་སྐྱད་
ཀྱི་ཆོག་བཞོད་དེ་སྐབས་སྟོབས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་རྫོགས་པར་བྱས་པའམ། ཡང་ན་ལྷག་པའི་དོན་
མང་པོ་དང་མིང་མང་པོ་འཛོམས་པའི་ཆོ་ཡི་གེ་གྲོག་དུས་ངལ་གསོ་བའི་གནས་མཆོན་པའི་ཆེད་དུ་
བཞོད་པའི་རྟགས་སོ།།

བོད་ཡིག་ལ་མཆོམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་ནི།

། ཆོག་ཤད་དང་།

།། ཉིས་ཤད་དང་།

།། །། བཞི་ཤད་བཅས་ཤད་ཀྱི་སྒྲོར་ཚུལ་ཁག་གསུམ་དང་།

༥ ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་མཐའ་རྫོགས་པར་མཆོན་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་གསར་པ་ཁོ་བོས་སྒྲོ་
འཆར་ཐུལ་བ་རིན་ཆེན་སྤངས་ཤད་བཅས་བཞི་ཡོད་༥

༢༥།༡ ཆོག་ཤད།

དེ་ཡང་ཆོག་ཤད་སྒྲོར་ཚུལ་ནི། ༡ ཆོག་ལྷག་གི་བའི་སྐབས་དོན་ཐ་དད་པ་མང་པོ་
ཡོད་པ་རྣམས་སོ་སོར་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་དོན་དུ་ཆོག་ཤད་དང་། ༢ དེ་བཞིན་དུ་ཆོག་ལྷག་ལ་མིང་
མང་པོ་བགྱང་བའི་སྐབས་མིང་རེའི་མཐར་དང་། ༣ དོན་འབྲིང་པོ་རྣམས་ཐ་དད་པར་འབྱེད་པའི་
དོན་དུ་དང་། ༤ ཆོག་བཅད་ལ་ཆོག་རྒྱུ་རེའི་མཐར་ཉིས་ཤད་དགོས་ཀྱང་དམིགས་བསལ་
མཐའི་ཡི་གེ་ ག་ ཀ་ ཁ་ གསུམ་གྱི་མཐར་བཅས་སྐབས་བཞི་ལ་ཆོག་ཤད་བྱ།

༢༥།༢ ཉིས་ཤད།

ཉིས་ཤད་སྒྲོར་ཚུལ་ནི། ༡ ཆོག་ལྷག་གི་བའི་སྐབས། གོ་ངོ་དོན་བོ་མོ་འོ་རོ་ལོ་སོ་
ཏོ་སྟེ་སྒྲར་བསྐྱུ་བརྟུག་ཅིག་པོ་གང་རུང་བཞོད་དེ་མཆོམས་བྱིན་ཆད་དེའི་མཐུག་ཏུ་དང་། ༢ ཆོག་སོ་

བཅད་འབྲི་བའི་སྐབས་གོང་གི་དམིགས་བསལ་ཡི་གེ་གསུམ་མ་གཏོགས་པར་ཚོག་བཅད་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་ཚོག་ཀྱང་རེའི་མཐར་ཉིས་ཤད་བཀོད་དགོས།

ཟུར་བཞོན། དེང་སང་མང་པོ་ཞིག་གིས་དེབ་དཔར་སྐྱོན་སྐབས། དེང་རབས་ཀྱི་སྟོལ་ཡིན་ཁུལ་
ཀྱིས། ཚོགས་བཅད་དུ་བཞུགས་པའི་གཞུང་ཚམས་ཤོག་བུའི་སྟེང་དུ་ཡིག་ཐེང་རེར་ཚོག་ཀྱང་གཅིག་གམ་
གཉིས་གང་རུང་དུ་བྱས་ནས་ཚོགས་བཅད་སྒྲིག་པའི་ཚེ། དཔེར་ན།

།སྟེ་བོ་ཡོན་ཏན་ཡོད་མེད་པའི། །སྤང་དོར་སྟོ་གོས་ལྡན་ན་མཁས།

།རྟུལ་དང་འདྲེས་པའི་ལྷགས་ཕྱེ་རྣམས། །ཁབ་ལེན་རྟོ་ཡིས་ལེན་པར་གཤམ།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཚོག་ཀྱང་རྣམས་ཤད་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་བཅུག་ཀྱི་འདུག་པ་ནི་གིན་ཏུ་མི་རིགས་ཏེ། མིང་ཚོག་
གང་ཡང་མ་བྲིས་པའི་སྟོན་ལ་མཚམས་བཅད་ཀྱི་རྟགས་བཀོད་པ་བད་སྟོན་ཀྱི་རྩ་བའི་ཁྲིམས་དང་འགལ་བ་
མ་ཟད། མཛེས་ཆའི་སྟེང་ནས་ཀྱང་མི་རིགས་པར་མཐོང་བས། མ་དག་རྒྱན་འབྲམས་འདི་འདྲའི་རྗེས་སུ་མི་
འབྲང་བར་ལུ།

༢༥།༣ བཞི་ཤད།

བཞི་ཤད་སྟོར་ཚུལ་ནི། ༡ ལེའུའི་མཚམས་དང་། ༢ དེ་བཞིན་དུ་དོན་ཚན་ཆེན་མོ་
རྫོགས་མཚམས་སུ་བཀོད་དགོས་དེ་ལྟར་ཤད་རྣམས་བཀོད་པའི་ཚེ། ༣ ཡིག་མ་གཏོགས་པར་
ཚོག་མཐའ་མའི་ཡི་གེ་དང་ཤད་ཀྱི་བར་ལ་ཚོགས་མི་དགོས་པར་གསུང་དགོས་དེ། ༤ ཡིག་ལ་ཚོགས་
དགོས་པ་ནི་ཤད་བཏབ་ཆེ་ཡི་གེ་ བ་ དང་ནོར་ཉེན་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ནོ།

༢༥།༤ ཚོག་སྒྲུབ་རྫོགས་རྟགས།

ཚོག་སྒྲུབ་རྫོགས་རྟགས་ལ་སྟོན་གྱི་སུམ་རྟགས་ཀྱི་གཞུང་དུ་སྤྱར་བསྟེན་མཁུག་ཏུ་
ཉིས་ཤད་བཀོད་ཚུལ་ཙམ་ལས་སྟོལ་གཞན་མ་བྱུང་ཡང་། བོད་ཡིག་གི་བའི་སྐབས་ཁྱད་གཞི་བྱང་

ཚོས་སྐྱུར་ནས་དེ་ལ་བྱ་ཚིག་དང་ནམ་འགྱུར་གྱི་ཚིག་སྟགས་བཞོད་དེ་ཚིག་སྐྱུབ་ནི་དེས་པར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིག་རིགས་གཞན་དང་མཚུངས་ལ། བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོད་རྟིང་པའི་ནང་དུ་ནི་ཤད་སྐྱུར་ཚུལ་ཙམ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡི་གེ་ལས་མིང་། མིང་ལས་ཚིག་ཚིག་ལས་བརྗོད་པ་གྲུབ་གསུངས་པ་ཙམ་ལས་ཚིག་སྐྱུབ་བཟོ་ཚུ་ལ་སྒྲོར་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་བཤད་པ་ཐོན་པ་གཏན་ནས་མེད་ཤོ། བོད་ཡིག་གང་ལ་གཞི་བཙུགས་པའི་ལེགས་སྐྱུར་དང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིས་ཀྱི་རྒྱ་གར་གི་ཡིག་རིགས་དེར་དུས་ཀྱི་ན་ག་རའི་ཡི་གེ་ལྟ་བུར་ཆ་བཞག་ན། བོད་ཡིག་དུ་ཤད་བཞོད་སའི་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཤད་མི་དགོས་པ་དང་། ཚིག་སྐྱུབ་ཅིག་མཚུགས་ཚོགས་མཚམས་སུ་ཤད་གཅིག་བཞོད་པས་ཚིག་སྐྱུབ་ཀྱི་མཐའ་གང་དུ་ཡོད་མིན་ངོས་འཛིན་ཆེས་སྒྲིབ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པར་བརྟེན། ར་རང་ཚོའི་བོད་ཡིག་ལའང་དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་སྐྱུབ་ཤིང་མཚུགས་ཚོགས་མཚམས་སུ་ངོས་འཛིན་སྒྲིབ་པའི་ཆེད་དུ་རྟགས་ཤིག་དེས་པར་དུ་བཞོད་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་། དེ་ཡང་རྟགས་མངོན་གསལ་ཙན་ཞིག་བཞོད་ན་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་ཡིག་འབྲི་སྒྲིག་བྱ་མཁན་ནམས་འཇུག་པ་བདེ་ཞིང་ལྷག་པར་ཡི་གེ་གྲོག་པ་བོས་ཚིག་སྐྱུབ་ཀྱི་མཐའ་ཚོགས་པར་ངོས་འཛིན་ལས་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པའི་དགོས་མཚན་ཡོད་ཤོ། འདི་ནི་རྣམ་ཐྱོགས་པའི་ཡིག་རིགས་ལ་ཚིགས་བུང་འདྲ་བ་སྟེ་“རྒྱལ་སྟོབ་”ཞེས་པ་བརྒྱབས་ཏེ་ཚིག་སྐྱུབ་ཀྱི་མཚུགས་སུ་ད་པར་བྱེད་པ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་དེ་དང་འདྲའོ།

འོ་ན་རྟགས་དེ་རིམ་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་བྱ་ཞེ་ན། ཁོ་བོས་བྱས་ན་ཕྱི་ནས་རྟགས་གསར་པ་ཞིག་ཁྱེར་འོང་བ་ལས་ནམ་བཅད་ཀྱི་རྟགས་སམ། ཡང་ན་རིན་ཆེན་སྐུངས་ཤད་ལྟ་བུ་ཞིག་བཞོད་ན་ལེགས་པར་མཐོང་སྟེ། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་དེ་གཉིས་སྟེ་ནས་ནས་བོད་ཡིག་དབུ་ཙན་རང་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པར་བརྟེན་བོད་ཡིག་གི་གཟུགས་དང་མངོས་བྱའི་ཆ་ནས་མཐུན་པ་དང་། གཉིས་ཐད་ནས་ནམ་བཅད་ནི་སྟོན་གྱི་ཡི་གེ་རྟིང་པ་དཔེར་ན་«བཀའ་ཐང་སྟེ་ལྟ་»ལྟ་བུའི་ནང་དུ་འང་རྟགས་དེ་བཞོད་སྟོལ་དར་འདུག་ལ། རིན་ཆེན་སྐུངས་ཤད་ནི་སྟོན་གྱི་ཤིང་དཔར་ལ་གལ་ཏེ་ཚིག་འབྲུག་གཅིག་ལུས་ཏེ་ཐིག་འོག་མར་བཞོད་དགོས་ན་དེ་དུས་རྟགས་འདི་བཞོད་སྟོལ་ཡོད་ཤོ། དེར་རིན་

ཆེན་སྐྱབས་ཤད་བཀོད་མཁན་གྱི་ཕྱི་དོན་ལ། སྐད་ནས་ཀྱང་ཉག་ས་འདི་དགོས་མེད་དུ་འགྱུར་
 རེས་པར་བརྟེན། ར་ཆོས་ཉག་ས་འདི་དེང་བོད་ཡིག་གི་སྐབས་ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་མཐའ་ཚོགས་པར་
 མཆོན་པའི་ཉག་ས་སྐད་ཀོད་པའི་ལམ་སྟོན་གསར་བཞག་ལག་ལེན་བསྐྱར་བྱུང་ན་དགེ་མཚན་ཆེ་
 བར་མཐོང་ངོ་། །དམིགས་བསལ་ནི་ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་མཐར་སྐྱར་བསྐྱེད་མཐའ་ཚོགས་ཆོག་གོ་ངོ་ནོ་
 སོགས་ཡོད་ན་ཉིས་ཤད་འཐོབ་ཅིང་། དེ་རིགས་ལ་ཆོག་སྐྱབ་ཚོགས་ཉག་ས་ལ་ཉིས་ཤད་རང་
 གིས་ཆོག་གི་རིན་ཆེན་སྐྱབས་ཤད་སྐྱར་མི་དགོས་། དེ་བཞིན་དུ་ཡང་ཆོག་སྐྱབ་ཀྱི་མཐར་རྗེས་
 འཇུག་ག་ཡོད་ན་དེའི་མཐར་ཤད་མི་འཇུག་པས་ཆོག་སྐྱབ་ཚོགས་ཉག་ས་ལོགས་སྐྱབ་བྱུང་མི་
 དགོས་སོ།།

གཞན་ཡང་། མཇུག་སྐྱད་ཀྱི་བྱ་ཆོག་ ཡིན་ རེད་ ཡོད་ འདུག་ བྱུང་ སོང་ སོགས་
 དང་། ཡང་དེ་ཆོག་གི་མཐའ་ཅན་ གཤམ་ ངམ་ དམ་ བམ་ སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ བྱེད།
 འབྲས། ལྷུ་ས། བྱུ་ས། མཛད། གནད། སོགས་སྐྱབ་སྟོན་བྱ་ཆོག་དང་། སྐྱལ་ཆོག་ ཞིག་ ཅིག་
 ཤིག་ སྟོན་པ་སྐྱབ་བྱེད། ཤིག་ ཤིག་ ལྟ་བུ་དང་། དྲང་སྐྱེད་གདམས་ངག་ལ་འཇུག་པ་ལྟ་བུ་སྐྱར་ཏེ་
 སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་ཆོག་སྐྱབ་མཇུག་ཚོགས་པར་བྱེད་པ་ན། གོང་དུ་ཁུས་པ་ལྟར་ཆོག་སྐྱབ་ཚོགས་
 ཉག་ས་རིན་ཆེན་སྐྱབས་ཤད་སྐྱར་དགོས་། ཡང་། ཞིང་ ཤིང་ ཅིང་ ཞེས་པའི་མཚམས་སྐྱར་དང་།
 ལྷག་བཅས་ཀྱི་ ལ་ དང་། ཨི་ལྷན་གྱི་ཕྱད་གི་གྱི་གྱི་འི་ཡི་ཆོག་གི་འཇོག་མཚམས་དང་མི་མཐུན་
 པའི་རྒྱན་ལ་སྐྱར་བ་སོགས་དང་། འབྱེད་སྐྱད་ཀྱི་ དྲང་། དེ་ཡིན་ན་ལྟ་བུ་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་པའི་དོན་
 ཅན་དུ་སྐྱར་བའི་ ལྟ་སྐྱེད་ དེ་བཞིན་དུ་ བས་ བས་ ཞེས་པ་བྱེད་སྐྱེད་མཐའ་ཅན། བརྟེན་ ལྟ་བས་
 གཤིས་ ཞེས་པའི་རྒྱ་མཚན་དོན་གྱིས་སྟོན་པའི་དོན་ཅན་གྱི་ཕྱད་སོགས་ཀྱི་མཇུག་དུ་ཤད་བཀོད་
 པའི་ཆེ། སྐབས་བབས་ཀྱི་དོན་དུང་མ་ཚོགས་པས་དེའི་ཆེ་མཚམས་བཅད་སྐྱོར་བ་ནི་ངལ་གསོ་
 བ་ལྟ་བུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས། དེ་དག་གི་སྐབས་སྐྱེད་ཆོག་ཤད་སྐྱར་དགོས་སོ། །མཚམས་བཅད་
 ཀྱི་ཉག་ས་དེ་རྣམས་འགོད་ཚུལ་དཔེར་བརྟེན་རྒྱས་ཙམ་ཞིག་བཀོད་ན།

ཁ་ས་ང་ཚོ་སློབ་ཕྱག་ཚོ་གཙང་པོར་རྩ་བ་ཀླུ་པ་ཡིན་པ་ཡིན་པ་དེ་འཛིན་གྱི་ལུ་ནང་ནས་ང་དང་། བསྐྱུ་མིན་ལས། འཚོ་མོ་བཅས་ཡོད་པ་ལས་དུ་ང་ཚོར་ཉམས་སྦྱང་ཁྱད་མཚར་ཞིག་ཕྱད་བྱུང་། རྒྱ་མཚན་རྩ་བ་ནས་མེད་པ་ལ་སྟེས་དབང་གིས་འཛིན་གྱི་གཞན་གྱི་སློབ་ཕྱག་ལ་མོ་ཞིག་གིས་བསྐྱུ་ལ་ཁྱད་གསོད་དང་འབྲེལ་མི་སྟེན་པའི་མིང་འདྲིགས་འདྲའི་འདྲའི་ཐོག་ནས་འབོད་རྒྱ་འགོ་བརྩམས་སོང་། བསྐྱུ་མི་ལ་མ་བྱས་པར་མུ་འབྲུད་ནས་ང་རང་ཚོ་སྐྱད་ཆ་ཤོད་བཞིན་པ་དེ་ག་རང་ལ་སེམས་བཞག་ནས་བུ་མོ་དེར་མིག་ཅམ་ཡང་བཞུས་མ་སོང་། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་བུ་མོ་དེའི་འཛིན་གྱི་གཅིག་པ་གཞན་ནས་ཀྱིས་ཀྱང་ལད་མོ་བྱ་རྒྱ་འགོ་བརྩམས་ཏེ་གནས་སྡོད་ཁྱད་མཚར་པོ་ཞིག་ཆགས་སྟབས། རོས་ནས་ཐོག་མར་རྫོག་བྱ་སློང་མཁན་གྱི་བུ་མོ་དེར་ངག་འཇམ་པོའི་ཐོག་ནས། ཁོང་ཁྱོད་རྣམ་པ་གང་ཡང་མེད་པ་བྱས་ཏེ། “ཁྱོད་རང་གང་འདྲ་བྱས་ནས་རྒྱ་མཚན་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་ངའི་གྲོགས་མོ་ལ་འདི་འདྲ་གནང་གི་ཡོད།” ཅས་དྲིས་པ་ཡིན།

བུ་མོ་དེ་ངའི་བྱི་བ་དེ་གོ་བ་དང་ལམ་སངས་པ་ལ་མིག་གཅིག་བཞུས། བསྐྱུ་ལ་མིག་གཅིག་བཞུས། དེ་ནས་སྒྱུར་དུ་ང་ལ་མིག་བཞུས་ཏེ། “འོ་ཅི། དགོངས་དག་ངས་ཞེ་དྲགས་ལོར་ཤག་ ངའི་བསམ་པ་ལ་བསྐྱུ་ལགས་ཁ་སང་ང་དང་ཁ་རྩོད་ཤོར་སའི་བུ་མོ་དེ་རེད་བསམ་བྱུང་། དགོངས་དག” ཅས་ལབ་བྱུང་།

དེ་དུས་ངས་མོ་ལ། “དགོངས་དག་གསུང་ན་བསྐྱུ་ལ་གསུང་རོགས་དང་། ང་ལ་ཁྱད་པར་གང་ཡང་ཡོད་མ་རེད།” ཅས་ལབ་པས། མོས་དེ་ལྟར་བསྐྱུ་ལ་དགོངས་དག་ཞུས་པར། བསྐྱུ་མི་ཡིན་ན་འགྲིག་གྱི་འདྲི་གསུངས་ཏེ་རྫོག་བྱ་མེད་པར་ཆགས་སོང་། །ཞེས་སོ།

སྒྲོམ་ལ། བསྐྱན་བཅོས་«ལེགས་བཤད་སྒྲོན་དབང་»དུ།

ལྷག་པའི་དོན་མང་མིང་མཚམས་དང་། །དོན་འབྲིང་འབྲེད་དང་དོན་ཅུང་རྫོགས།།

ཆོགས་བཅད་ག་མཐར་ཆེག་ཤད་བྱ། །རྫོགས་ཆོག་མཐའ་ཅན་ལྷག་པ་དང་།།

ཆོགས་བཅད་གང་མཐར་ཉིས་ཤད་འཕྱོང་། །དོན་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་པ་དང་།།

ལེའུའི་མཚམས་སུ་བཞི་ཤད་དགོས། །ང་ཡིག་མ་གཏོགས་ཡིག་ཤད་དབང་།།

ཆོག་མེད་དེ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་འབད། །ཅིས་བྱང་བ་ལྟར་ལ།

དེའི་སྟེང་། ཆོག་སྐྱབ་མཐའ་ཡི་ག་ཡིག་དང་། །སྐར་བསྐྱེད་ཉིས་ཤད་མ་གཏོགས་པ།།

ཆོག་སྐྱབ་རྫོགས་མཐར་སྐྱང་ཤད་བྱ། །ཞེས་ཀྱང་བསྐྱན་ནོ།། །།

མཐུག་བྱང་།

༥ མཐོ་སྐང་གིན་ཏུ་ཡངས་པའི་ཡུལ་སྒོངས་སུ། །མི་ལོ་ཁྲི་བྲག་སྒོན་ནས་སྒྲེར་ཆགས་པའི།
ཅུམ་ཟ་གདོང་དམར་ཅན་གྱི་མི་རིགས་ལས། །མཆེད་པའི་སྐད་འདི་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་སྐད།

དེ་འབྲའི་སྐད་དེ་མཆོན་བྱེད་ཡི་གེ་དང་། །དེ་ལས་མིང་ཆོག་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ།
སྒོན་བྱེད་བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོན་ཕྱི་མོ་ནི། །སྒྲོབ་དཔོན་ཐོན་མའི་དྲིན་ཅེས་ཀྱུན་ལ་གྲགས།

ཐོན་མའི་སུམ་ཅུ་པ་དང་ཉགས་འཐུག་སྟེང་། །ཕྱེ་བྱི་འབྲུག་གི་གནས་བརྒྱད་ཆེན་མོ་དང་།
སྒྲི་ཉིའི་སྐྱ་སྒོ་མཆོན་ཆ་བསྐྱན་དགོས་པས། །བད་སྒྲོན་ཕྱི་མོའི་གཞུང་ནི་བཞི་རུ་ངས།

དེ་དག་ནུམས་ལ་འགྲེལ་དང་ཡང་འགྲེལ་དང་། །མཐའ་དབྱེད་ཟུར་ཟུན་ལ་སོགས་སྒྲ་ཆོགས་པའི།
ཡིག་ཆ་གིན་ཏུ་མང་བ་སྒྲེལ་བ་ལས། །བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོན་རིང་ལུགས་ཆེས་མཐོར་འཕེལ།

དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་སྒོན་གྱི་བད་སྒྲོན་ཀྱུན། །ཅུ་བའི་སྒྲོམ་གཞི་ལགས་སྐྱར་བད་སྒྲོན་ལ།
ཅི་ཉེར་མཛད་པས་བོད་སྐད་རང་ཆས་ཀྱི། །བད་སྒྲོན་ལམ་དེ་རྫོགས་པར་གསལ་མི་སྤང་།

ལྷག་པར་རང་བཞིན་སྐད་ལ་གྲོང་སྐད་ཅེས། །སྤྲད་ཅིང་དེ་ཡི་སྒྲུབ་ཚུལ་རིགས་པའི་ལམ།
དཔེར་ན་མཐུག་སྤྲད་ཆོག་ནུམས་བཞོད་ཚུལ་སོགས། །བཤད་པ་ཅུམ་ཡང་མ་མཛད་དོར་བ་བྱུང་།

དེ་འབྲའི་རྒྱུན་གྱིས་ཡིག་སྐད་ཁ་སྐད་དབར། །བར་སྟོང་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏེ་བོད་རིགས་ནུམས།
ཆོས་སྐད་བྱ་བའི་བོད་ཡིག་སྒྲོབ་པའི་ཆོ། །སྐད་ཡིག་གཞན་ཞིག་སྒྲོང་བ་ལྟ་བུར་གྱུར།

དེ་འབྲའི་གནས་དེ་གིན་ཏུ་ཡང་བར། །སེམས་གིང་ལྷག་པར་བོད་རིགས་གཞོན་ནུའི་ཁོངས།
བོད་ཡིག་འབྲི་ཅུལ་ལྷན་པ་ཆེས་དཀོན་པར། །མཐོང་ནས་སྒྲོ་བས་ཡིད་ནི་ལྷག་པར་པམ།

གནས་འདི་མི་རིགས་བསམས་ཏེ་ངལ་བའི་ཁུར། །བདག་གིར་སྒྲུངས་སྟེ་ལོ་མང་གཞུང་ལྷགས་ལ།།
དབྱེད་པ་ཞིབ་མོར་བྱས་ཏེ་བོད་སྐད་ཀྱི། །བད་སྟོད་གསར་བཙུག་བཀྱི་བའི་ལས་ལ་ཞུགས།།

དེ་ཡང་རྟོལ་རྒྱལ་མེད་པར་གང་ཐུབ་ཀྱིས། །རྩ་བ་གནད་སྟོལ་བད་སྟོད་གཞིར་བྱས་ཤིང་།།
ཡི་གེའི་རྩལ་ཡང་འགྲུབ་བཙུག་མི་དགོས་པར། །བད་སྟོད་གསར་བའི་གཞུང་ལྷགས་རྩལ་བས་སྒྲུབ།།

དེ་ལ་བད་སྟོད་བྱི་མོའི་གཞུང་བཞི་དང་། །སྤུལ་ཏྲགས་འགྲེལ་ཆེན་བྲ་སྟེ་སེ་ཏུ་དང་།།
གསེར་ཏྲག་འཇམ་དཔལ་ལོ་ལོ་མཐའ་དཔྱོད་དང་། །གཞན་ཡང་ས་པའ་བད་སྟོད་གཞུང་རྣམས་སྒྲུབས།།

དེ་ནས་རིམ་གྱིས་སྟོལ་རྒྱུན་བད་སྟོད་དུ། །མ་ཚང་གནད་རྣམས་རེ་རེ་ཞིབ་དཔྱོད་ཐོག།
གཏན་འབེབས་བཀྱིས་ཤིང་ལྷག་པར་ཆོག་གི་ཆོགས། །རྣམ་དཔེ་ཞིབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སྟོལ་འདི་བཙུགས།།

དེ་བཞིན་ཡི་གེའི་ཆོགས་དང་ཆོག་གི་ཆོགས། །དེ་ལས་ཆོག་སྟོར་ཆོག་སྒྲུབ་བྱ་རྩལ་གྱི།།
སྟོལ་ཡང་བཙུགས་ཤིང་ལྷག་པར་བྱ་ཆོག་ལ། །ཡིག་གཟུགས་འགྲུབ་རྩལ་རིགས་ལམ་གཏན་ལ་པལ།།

མདོར་ན་འདིར་ནི་བོད་ཀྱི་བད་སྟོད་ནི། །བོད་སྐད་རང་དང་བསྟན་པའི་སྟོལ་བཏོད་དེ།།
ཁ་སྐད་ཡིག་སྐད་དབར་གྱི་ཏར་བ་དེ། །གང་ཐུབ་རྒྱུ་དུ་འགྲོ་བའི་ལམ་ཡང་བྱེད།།

འདི་ཡང་མཁས་དང་གྲགས་པའི་ཕྱིར་མ་ཡིན། །ཞོར་དང་བརྟེན་པ་བཀྱར་བསྟེན་ཕྱིར་མ་ཡིན།།
བོད་ཡིག་ཅི་ལྟར་ངལ་བ་རྒྱུ་དུའི་བརྒྱུད། །ཤེས་རྒྱས་བྱུང་ན་སྤུལ་པ་ཁོ་ནས་ལགས།།

འདིར་འབད་དབར་གིས་བོད་སྐད་སྒྲིབ་རྣམས། །སྤྲད་ནས་བོད་ཡིག་སྟོབ་ལ་འཇུག་པའི་ཆོ།།
ཡི་གེ་འབྲི་རྩལ་རྩལ་ནི་ལྷག་པོ་དུ། །རིང་པོར་མི་ཐོགས་ཐོབ་པར་གྱུར་ཅིག་གྱ།།

ཞེས་«བོད་སྐད་ཀྱི་བད་སྟོད་གསར་བ་སྒྲིལ་ལྟེ་མེག»ཀྱི་བའི་བཞིན། །རང་ལོ་བཙུ་དྲག་ལ་སོན་པའི་ཆོ་

ལྷ་ར་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་སྟན་པའི་དང་བཅས་པའི་རིག་གནས་ལ་མཁས་པའི་བླ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་
 པ་སྐབས་ཐེ་ཐོ་སྤྱོད་རིན་པོ་ཆའི་དྲུང་དུ་སྐུ་ཏྲགས་སྟན་པའི་དང་བཅས་པའི་ཐ་སྟན་རིག་གནས་ལ་སྤྱོད་པ་
 ལྷ་ར་འཛུལ་ཁྲིད་ཞུ་བའི་སྐུ་ལ་བ་ཐོབ་ཅིང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཞར་དང་ཞོར་ལ་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཐུན་གྱི་བདེ་སྤྱོད་
 ཀྱི་གཞུང་ཆེ་ཆུང་མང་དག་ཅིག་ལ་གོམས་འདྲིས་བསྟེན་པ་མ་ཟད། སྐབས་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་
 གཞུང་ལུགས་དེ་དང་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡིག་གཙོ་གྲས་ཨིན་སྤྱོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་དང་ཡང་ཕན་ཚུན་བསྐྱར་ཞིབ་
 བཀྲིས་པ་སོགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོག་ལ་བསམ་སྒྲོ་ཡུན་མི་རིང་བ་ཙམ་བཏང་བའི་རིགས་པར་སྐྱེ་བ་
 གྲང་རི་བ་ལྷ་ར་མས་ཐུབ་བསྟན་སྤྱིན་པས། སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༧ དབྱར་ཀ་ལྷ་བ་བརྒྱུད་པའི་གྲུང་མེད་དང་བསྟན་ནས་
 འགོ་བརྩམས་གིང་། ལོ་དེའི་ལྷ་བ་བརྩམས་པའི་ཆེས་ ༡༡ ལ་རགས་ཟེན་མཐུག་ཐོགས་པར་བྱས། དེ་ནས་
 རགས་ཟེན་དེ་ཉིད་བོད་ཀྱི་བདེ་སྤྱོད་རིག་པར་ཐུགས་རྒྱུད་ཞིབ་མོ་ཡོད་པའི་དེད་ལྷ་བ་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྟེ་
 ཡོད་ཁག་དང་། གཞན་ཡང་ལེགས་སྐྱར་བདེ་སྤྱོད་དང་ཨིན་སྤྱོད་གཉིས་ཀ་ལེགས་པོ་མཁྱེན་པའི་བོད་རིགས་
 ཀྱི་མཁས་པ་དག་ལ་འང་ལེགས་བཅོས་ཞུ་དགོས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལན་པའི་གཞིར་སྤུལ་ཅིང་། ཕྱིར་ཐེབས་
 ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལས་རགས་ཟེན་ལ་ལེགས་བཅོས་ཞུ་འོས་ཆུང་གང་ཐུབ་གཞུང་དུ་ཚུད་པར་བྱས་ཏེ།
 མཐར་ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༠ ཡི་ལོ་མཐུག་ཏུ་བདེ་སྤྱོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཚུམ་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱས་པ་
 དག་ལེགས་འཕེལ།། །།

ཁུངས་བཅོལ་དང་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁག

བསྟན་འགྲུལ།

ཐོན་མི་སམ་གྲོ་༧། «ལུང་སྟོན་པ་སུམ་ཅུ་པ།» ཟླ་དགེ་བསྟན་འགྲུལ། ཟླ་མདོ། བེ

————— «ཏགས་ཀྱིས་འདུག་པ།» ཟླ་དགེ་བསྟན་འགྲུལ། ཟླ་མདོ། བེ

ལོ་ཙྰ་བུ་ཁྱི་ཁྱི་འབྲུག་ «གནས་བརྒྱད་»ཙྰ་འགྲེལ། ཟླ་དགེ་བསྟན་འགྲུལ། ཟླ་མདོ། བེ

«སྤྱོད་བམ་པོ་གཉིས་པ།» ཟླ་དགེ་བསྟན་འགྲུལ། ཟླ་མཚོ་གས། ཅོ

སྤྱི་ཉི་ལྷོ་ཀའི། བད་སྟོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་«སྤྱོད་མཚོན་ཆ།» ཟླ་དགེ་བསྟན་འགྲུལ། ཟླ་མདོ། བེ

«སྤྱོད་འགྲེལ་པ།»རང་འགྲེལ་ལམ་རོང་ཐོམ་ཚེས་ཀྱི་བཟང་པོས་མཛད་པར་ཡང་གྲགས། ཟླ་དགེ་བསྟན་འགྲུལ། ཟླ་མདོ། བེ

ཅུ་གོ་མི། «ཉེ་བར་སྒྱུར་བ་ཉི་ལུ་པའི་འགྲེལ་པ།» ཟླ་དགེ་བསྟན་འགྲུལ། ཟླ་མདོ། རེ

དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་རྗེས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག (རྩོམ་པ་པོའི་མཚན་ཀྱི་ཁོའི་རིམ་ལྗང་བསྒྲིགས་པ།)

«བཀའ་གདམས་བུ་ཚོས།» དེ་བ། མཚོ་སྟོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས། ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་བསྐྱུན།

སྒྲིགས་སྟོན་རིན་ཆེན་བཀྲ་ཤིས། «བད་གསར་རྟེན་གི་རྣམ་བཞག་ལི་ཤིའི་གྲུང་ཁང་།» བེ་ཅིང་མི་རིགས་

དཔེ་སྟུན་ཁང་ནས། ༡༩༩༠ ལོར་དེ་བཀའ་གསུགས་སུ་དཔར་བཅུ་བ།

སྤྲང་རི་བུ་བསྟན་སྒྲིན་པ། “སྟོན་སྤྱོད་རོ་སྟོན། བོད་ཀྱི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ཀྱི་བརྗོད་

བྱ་དང་རྩོམ་གྱི་རང་བཞིན་ལས་བརྒྱམས་ཏེ་གཏམ་ཅུ་ར་ཟད་སྟོན་ཏེ་བཤད་པ།”

«ལེགས་བཤད་ལུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་དཔེ་རྩོགས།» བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་

བཅུས། བོད་ཐུང་། ༡༩༩༧ བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས། ༢༠༠༤ ལོར་

དཔར་བཅུ་བ།

དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ། «བོད་སྐད་ཀྱི་སྐྱོད་སྐྱོར་སྒྲོལ།» དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩམ། དེ་བཞིན་གཉིས་
པ། གངས་ལྗོངས་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་ནས་ ༡༩༩༠ ལོར་དེ་
གསུམ་ཅན་ཞིག་དཔར་དུ་བཏབ།

དབུལ་ཁུ་རྩམ་བྱ་དུ། «སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་སེ་རྩེ་ཞལ་ལུང་།» གསུང་འབུམ། བོད་དྲུག་པ། དབུལ་
རྩེ་གི་དཔར་ལ་ལྷི་ལི་བོད་ཀྱི་ཁང་པས་ ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་བཤུས་གྱིས་དཔར་
དུ་བཏབ།

«དགག་ལན་ཚངས་པའི་ཐིག་གི་སྐྱེད་སྒྲུབ།» གསུང་འབུམ། བོད་དྲུག་པ།
རྩོག་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ། «དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་བསྐྱེད་པ།» བཀའ་གདམས་དཔེ་དཀོན་གཅེས་བཏུས། དེ་བ།
༩ རྩོག་ལོ་རྩེ་བ་སྒྲོ་ལྷན་ཤེས་རབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ། གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་
སྐྱེད་ཁང་ནས་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་བཏབ།

ལུང་སྐྱོ་རོལ་པའི་དོ་རྩེ། «སུམ་རྩེ་པ་དང་རྟགས་འཇུག་གི་དོན་ཉུང་དུར་བཤད་པ་སྒྲོ་ལྷན་དགའ་བསྐྱེད།»
གསུང་འབུམ། བོད། ༡༩ མོག་ཡུལ་གྱི་དཔར་མ་ལ་དྲ་ས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་
དཔར་བཤུས་གྱིས་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

འཇམ་དཔལ་རོལ་པའི་སྒྲོ་གོས། «སུམ་རྩེ་པའི་དགོངས་འགྲེལ་རབ་གསལ་སྒྲུབ་སྒྲོལ།» ཨ་མདོ་དགེ་བཤེས་
འཇམ་དཔལ་རོལ་པའི་སྒྲོ་གོས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། དེ་བ། བོད་གཉིས་པ། སེ་ཁྲོན་
མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་ནས་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

རྩེ་བཙུན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། «སྐྱོ་མཚན་བྱའི་མཚན།» ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་གྱི་ཁ་སྒོང་། བོད། མ།
རྩེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ། «ཡི་གེའི་བཀྲག་ཐབས་བྱིས་པ་བདེ་སྐྱེད་ཀྱི་འཇུག་པ།» ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ།
བོད། ༨

ཐུབ་བསྐྱེད་མཚན་སྐྱེད། «བོད་ཀྱི་སྐྱོ་རིག་པའི་གནས་ལ་དཔྱད་པ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» རྩེ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་
མཛོད་ཁང་། ༡༩༩༩

དོར་ཞིག་དོར་བྱུག་སྒྲིམས་སྒྲོ། «བད་སྒྲོད་རིག་པའི་དོན་འགྲེལ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།» ཀན་སུ་མི་རིགས་དཔེ་
སྒྲིག་ཁང་ནས། ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་ཐངས་གཉིས་པ་བཏབ།

ན་ག་སངས་རྒྱས་བསྟན་དར། «བོད་ཀྱི་བད་སྒྲོད་ནག་ཁྲིམས་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ༡༩༩༩ ལོར་
དཔར་བཏབ།

ནུམ་གླིང་པའ་ཆེན་དཀོན་མཆོག་ཆོས་གྲགས། «སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་སྒྲིག་བྱེད་ནོར་བུ།»
དགའ་ལྡན་སུམ་རྟགས་གླིང་གི་དཔར་མ་དཔེ་བྱང་པའ་ཆེན་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་
བཞུགས་པ།

དཔར་ལོ་ལྷ་བ་སྒྲོ་གོས་བཏན་པ། «ཆོགས་གསུམ་གསལ་བ།» མཆོ་སྒྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲིག་ཁང་ནས།
༡༩༩༥ ལོར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ་པའི་དེབ། «དག་ཡིག་
ཕྱོགས་བསྒྲིགས་སུ་ཉག་ཆོས་སུ»ཞེས་པའི་ནང་བཞུགས།

«བོད་ཀྱི་ཡིག་རྟིང་ཞིབ་འཇུག» ཞེས་པ། མི་རིགས་དཔེ་སྒྲིག་ཁང་ནས་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་བཏབ་པའི་ནང་
དུ་ཕྱོགས་བཏུས་ཀྱི་དབྱེད་རྩིས་ལས། སྟོབས་ལྡན་བྱ་བའི་“སུམ་རྟགས་ཀྱི་
ཕྱི་མོ་འདི་ཉིད་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་གི་བརྒྱུ་མཆོས་ཡིན་མིན་སྒྲོར་གྱི་ཐོག་
མའི་དབྱེད་པ།” ཆངས་སྒྲིམ་དབྱེས་པའི་སྒྲོ་གོས་ཀྱི་“བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་བྱང་འཕེལ་
སྒྲོར་ལ་རགས་ཅམ་དབྱེད་པ།” དང་། བསོད་ནམས་ཆེ་རིང་བྱ་བའི་“སུམ་
རྟགས་ཀྱི་གཞུང་བརྒྱུ་མཆོས་པའི་དུས་རབས་ཀྱི་དབྱེད་པ།” བཅས།

བྲ་སྟེ་རིན་ཆེན་གྲུབ། «སུམ་རྟགས་འགྲེལ་པ་ཀླན་བཟང་དགོངས་རྒྱན།» མཆོ་སྒྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲིག་ཁང་
ནས་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔེ་བཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་ཞོ་རྟེ། «སུམ་རྟ་པའི་སྟིང་པོ་ལེགས་བཤད་སྒྲོན་དབང་།» གསུང་འབུམ། བོད། ག
«རྟགས་ཀྱིས་འཇུག་པའི་སྟིང་པོ་དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» གསུང་
འབུམ། བོད། ག

«བོད་ཡིག་གི་གནས་དང་བྱེད་ཚུལ་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ངོ་མཚར་གཏམ་གྱི་ལུ་གུ།»

གསུང་འབུམ། བོད། ག

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ། «སྒྲོ་སྒྲོང་སྟན་ངག་སྒྲུ་རྒྱལ།» གསུང་འབུམ། བ

«བྱང་ཚུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ།» དེབ། མཆོ་ལྷན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་ནས།

༡༩༥༥ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱེད།

ཆེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་། «ཐོན་མིའི་ཞལ་ལུང་།» ར་ས་ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་ནས་བོད་ནས་ཐོན་པའི་དེབ་ལས་

དཔར་བཤུས་གྱིས་ཐོག་མར་ ༡༩༩༠ ལོར་བཏབ་ཅིང་། ༡༩༩༥ ལོར་དཔར་

ཐེངས་དྲུག་པ་བཏབ།

རྗེ་སྒྲོན་སྒྲོ་བཟང་དཔལ་ལྷན། «བོད་ཡིག་གི་བད་སྒྲོན་བྱི་མོའི་སྒྲུ་བྱང་།» གསུང་འབུམ། བོད། ཆ

གསུང་འབུམ། བོད། ཆ གསུང་འབུམ། བོད། ཆ གསུང་འབུམ། བོད། ཆ

སྒྲུ་གར་ལྷི་ལིར་ ༡༩༩༥ ལོར་དཔེ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

«དཔེར་བརྗོད་ཆོགས་བཅད་ཐོར་བུ་སྐལ་བཟང་ཡི་ག་འཛོ་བའི་དབྱངས་སྟན།»

གསུང་འབུམ། བོད། ཆ

ཞུ་ཆོས་སྒྲོང་བཟང་པོ། «བོད་ཀྱི་བདེ་ལོ་བསྟན་བཅོས་ཟ་མ་ཏོག་བཞོད་པ།» དགའ་ལྷན་ཕུན་ཆོགས་གླིང་

གི་དཔར་མ་ལ་རྒྱ་གར་ལྷི་ལི་བོད་ཀྱི་ཁང་པས་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་བཤུས་གྱིས་

དཔར་དུ་བཏབ།

སུམ་ཏྲགས་གྱི་«འགྲེལ་བ་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་» ལྷ་ས་ཕུན་ཁང་དཔར་མ།

རག་ར་བཀྲས་མཐོང་། «གནས་བརྒྱད་བསྟུས་དོན་ཁ་སྒྲོང་དང་བཅས་པ།» དེབ། རྒྱ་གར་ར་ས་ནས་དཔར་

བཏབ།

«ལུང་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ།» དེབ། འབྲས་སྒོ་མང་གུང་དུ་ཁང་ཆོན་ནས།

༡༩༩༩ ལོར་དཔར་བཏབ།

- ཤུ་མཆོག་ལྟ་། «སྤྲོ་མཆོན་ཆའི་ནམ་བཤད་སྤྲོ་བའི་རྒྱན།» གསུང་འབུམ། བོད། ཡ གསུང་འབུམ་
དཔེ་གཟུགས་ཅན་ ༡༩༧༥ ལོར་ལྷོ་ལིར་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་བཟབ།
- ཤེས་རབ་འོད་ཟེར། «ས་མཐའི་ནམ་དབྱེ་རབ་གསལ་སྤྲོན་མེ།» འདི་ལ་ཡིག་ཆུང་གི་མཆན་བཟབ་པ་ཞིག་
རྩའི་སི་ཏུ་པ་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་བསྟན་པའི་ཉིན་བྱེད་ཀྱི་གསུང་
འབུམ། བོད། ཐ བའི་ནང་བཞུགས། དཔལ་སྤྲུང་དཔར་མ་ལས་དཔར་བཤུས་
ཀྱིས་རྒྱ་གར་ལྷོ་ལིར་ ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་བཟབ།
- ས་སྤྲོ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན། «རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།» དེབ། བེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྤྲུང་
ཁང་ནས། ༡༩༩༥ ལོར་དཔར་བཟབ།
- ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། «སྤྲོ་ལ་འཇུག་པའི་བསྟན་བཅོས།» ས་ཆེན་གོང་མ་རྣམ་ལྷན་གསུང་འབུམ་
དཔེར་བསྟར་མ་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གསུང་འབུམ་བོད་
བཞི་པ། དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་བསྐྱེད་སྤྲུང་།
ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྤྲུང་ཁང་ནས། ༢༠༠༧ ལོར་དཔར་བྱ་བཟབ།
- «སྤྲོ་བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» གསུང་འབུམ། དེབ། བོད་བཞི་པ།
- «ཡི་གའི་སྤྲོར་བ།» གསུང་འབུམ། དེབ། བོད་བཞི་པ།
- «བྱིས་པ་བདེ་འཇུག་གི་ནམ་བཤད།» གསུང་འབུམ། དེབ། བོད་བཞི་པ།
- «སྤྲོ་ལོ་ས་བཅད།» གསུང་འབུམ། དེབ། བོད་བཞི་པ།
- «མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྤྲོ་བ།» གསུང་འབུམ། དེབ། བོད་བཞི་པ།
- «སྤྲོ་བསྟན་གྱི་བསྟན་བཅོས་བསྟོད་དབྱེད་ཀྱི་ཐེང་བ།» ས་ཆེན་གོང་མ་རྣམ་
ལྷན་གསུང་འབུམ་ཁ་ཁ་སྤྲོང་ལས་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གསུང་
འབུམ་བོད་དང་བོ། དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་
བསྐྱེད་སྤྲུང་། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྤྲུང་ཁང་ནས། ༢༠༠༧ ལོར་དཔར་བྱ་བཟབ།

སི་ཏུ་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་སྒྲུང་བ། «སུམ་རྟགས་འགྲེལ་ཆེན་མཁས་པའི་མགྲུལ་རྒྱན་ལྟེ་མེག་གི་མཛེས།»
 མཆོ་སྒྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་ནས། ༡༠༠༧ ལོར་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་
 བཏབ།

གསེར་ཏྲུ་སྒྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས། «སུམ་རྟགས་ཀྱི་མཆན་འགྲེལ་རོ་མཆར་འཕུལ་གྱི་ལྟེ་མེག་» བེ་ཅིང་མི་
 རིགས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་ནས་ ༡༩༩༥ ལོར་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ།

ཨ་ཀྲུ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་སྒྲོ་གྲོས། «རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དང་བྱ་བྱེད་ལས་སོགས་ཀྱི་བྱད་
 བར་མདོ་ཅམ་བཞུད་པ།» ཨ་ཀྲུ་ཡོངས་འཛིན་དབྱངས་ཅན་དགའ་བའི་སྒྲོ་གྲོས་
 ཀྱི་གསུང་འབུམ། བོད། ༡ སྒྲུ་འབུམ་དཔར་མ་ལས་ཨ་རི་བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་
 དཔེ་ཆོགས་སྟེ་བས་ ༡༠༠༤ ལོར་སྒྲོག་ཀླད་དུ་དཔར་དུ་བཅུས་པ།

————— «རྟགས་འཕྲུག་གི་དགོངས་འགྲེལ་རབ་གསལ་སྒྲུང་བ།» གསུང་འབུམ། བོད། ༡

————— «རྟགས་འཕྲུག་གི་དཀའ་གནད་བདག་གཞན་དུས་གསུམ་ཀྱི་བྱད་པར་ཞིབ་ཏུ་བྱེད་
 ཏུང་གསལ་འཕུལ་གྱི་ལྟེ་མེག་» གསུང་འབུམ། བོད། ༡

————— «ཡི་གེའི་ཐོབ་ཐང་ཉེར་མཁོ་རབ་གསལ་མེ་ལོང་།» གསུང་འབུམ། བོད། ༡

ཨ་ལག་ག་བསྟན་དར་ལྷ་རམས། «ཡི་གེའི་བཤད་པ་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན།» བོད་བཅའི་རྣམ་གཞག་ཉེར་
 མཁོ་ཕྱོགས་བསྟེན་ལུང་ལའི་དོ་ཤལ། དེབ་དང་པོ། རྒྱ་གར་སྟོ་ཕྱོགས་འབྲས་
 སྒྲུངས་སྒྲོ་གསལ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ནས་ ༡༩༥༠ ལོར་དཔར་དུ་བཏབ།

————— «སུམ་རྟགས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་སྐལ་ལྷན་ཡིད་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་སྒྲུང་བའི་མཛོད།»
 བོད་བཅའི་རྣམ་གཞག་ཉེར་མཁོ་ཕྱོགས་བསྟེན་ལུང་ལའི་དོ་ཤལ། དེབ་དང་པོ།

ཡིན་ཡིག་དུ་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་ལག (ཚུམ་པ་པོའི་མིང་ཀུའི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིགས་པ།)

ནི་ཁོ་ལྷས་ཏྲེན་ན་དྲེ་དང་གསང་བདག་དོ་རྗེ་སོགས། «བོད་ཀྱི་སྐྱེ་སྐྱོད་སྒྲོ་བ་དེབ།» ཨ་རི་ཨི་ཐ་ལ་གངས་
སེང་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་ནས་ ༡༩༩༡ ལོར་དཔར་བཏབ། (Nicholas Tornadre,
Sangda Dorje and Charles Bramble, *Manual of Standard Ti-*
betan: Language and Civilization. Ithaca: Snow Lion, 2003)

མིའ་ཆེ་ལྷ་ཨི་ལཱ་རས། རན་ཏོམ་ཁང་གི་ལེགས་པོའི་ཚུམ་གྱི་བྲིད་ཡིག ཨ་རི་རན་ཏོམ་ཁང་ནས། ༡༩༩༡
ལོར་དཔར་བཏབ། (Mitchell Ivers, *Random House Guide to Good*
Writing. USA: The Ballantine Publishing Group, 1991.)

རྡོ་མི་ལྷེ་བ། «བོད་དུ་བརྒྱུད་རིག་པའི་སྐུལ་བར་དབྱེད་ཞིབ།» ཏོ་ལ་རྒྱ་རྒྱལ་ས་ཨུམ་སྟེར་ཏོམ་དུ་
༡༩༩༩ ལོར་དཔར་བཏབ། (Roy A. Miller, *Studies in the Grammati-*
cal Tradition in Tibet, Amsterdam Studies in the Theory and
History of Linguistic Science, vol. 6.)

སྤྲུ་ཐེ་ལ་གྲིན་བཞུམ། «ཨོ་ཏྲཱ་ལྷོ་རྩ་ཨིན་སྐད་བརྒྱུད་སྒྲོ་བ།» ཐེ་ཐ་ཡོ་ཏྲཱ་ལྷོ་རྩ་དཔར་སྐྱེན་ཁང་ནས། ༡༩༩༩
ལོར་དཔར་བཏབ། (Sydney Greenbaum, *Oxford English Grammar*.
Oxford: Oxford University Press, 1993.)

སུ་སན་ཐར་མན། «ཁྱེད་ལ་མཁོ་བར་འགྱུར་བའི་བརྒྱུད་ཀྱི་དེབ་གཅིག་གྲུ།» (Susan Thurman, *The*
Only Grammar Book You'll Ever Need. Avon: Adams Media,
2003.) ཨ་རི་ཨ་དུ་སྐད་དཔར་སྐྱེན་ཁང་ནས། ༡༩༩༡ ལོར་དཔར་བཏབ།

«ཨོ་ཏྲཱ་ལྷོ་རྩ་ཨིན་སྐད་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ།» ཨོ་ཏྲཱ་ལྷོ་རྩ་དཔར་སྐྱེན་ཁང་ནས། ༡༩༩༧ ལོར་དཔར་བེད་སྤྲོད་གསུམ་
བ་བཏབ། (*Oxford English Dictionary*. The Compact Edition; thrd
edition; Oxford: Oxford University Press, 1987.)

༡༡༡། ཐོན་མིའི་ལེགས་བཤད་སུམ་ཅུ་པའི་སྒྲིང་པོ་ལེགས་བཤད་ ཕྱོན་པའི་དབང་པོ་བཞུགས་སོ།

དབངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོ་རྗེ།

༡༡༡། བོ་མོ་གྲུ་རུ་མཛུ་གྲོ་ལྟ་ཡ། སྒྲ་མ་མཚོག་དང་དབྱེར་མེད་པའི། །འཇམ་པའི་དབངས་ལ་
གྲུས་བཏུད་ནས། ཐོན་མིའི་ལེགས་བཤད་སུམ་ཅུ་པའི། །སྒྲིང་པོ་མདོར་བསྐྱས་བཤད་པར་བྱ།

དབངས་ཀྱི་བྱ་བ་གསལ་པོ་སྤྱ། བྱེད་པ་ཨི་ཨུ་ཨི་ཨོ་བཞི། །གསལ་བྱེད་ཀ་སོགས་སུམ་
ཅུ་ཡིན། །ག་ད་ན་པ་མ་ལ། །ར་ལ་ས་རྣམས་རྗེས་འཇུག་བཅུ། །ད་དང་ས་གཉིས་ཡང་འཇུག་
སྟེ། །ད་ནི་ན་ར་ལ་གསུམ་དང་། །ས་ནི་ག་ད་པ་མར་འཕྱོབ། །ག་ད་པ་མ་ལ་སྒྲོན་འཇུག།

གོ་རོ་དོ་ལོ་པོ་མོ་ལོ། །རོ་ལོ་སོ་ཏོ་སྒྲར་བསྐྱ་སྟེ། །རྗོགས་ཚིག་ལྷ་སྤྱད་ཅེས་གྲང་བྱ། །དག་
ཡོད་ཏོ་དང་མཐའ་མེད་ལོ། །གཞན་རྣམས་མིང་མཐའི་རྗེས་མཐུན་སྒྲུར། །སྤྱར་རུ་དུ་ན་ལ་ཏུ། །ལ་
དོན་རྣམ་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ། །རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་དང་། །དེ་ཉིད་ཆོ་སྐབས་རྣམས་ལ་
འཇུག །ས་སྤྱ་ག་བ་དག་མཐར་ཏུ། །ད་ད་ན་པ་མ་ར་ལ་དུ། །འད་དང་མཐའ་མེད་ར་དང་སྤྱ། །གི་ཀྱི་
ཀྱི་འི་ཡི་ལྟ་པོ། །རྣམ་དབྱེ་དུག་པ་འབྲེལ་སྒྲ་དང་། །དེ་རྣམས་ས་མཐའ་ཅན་ལྟ་ནི། །རྣམ་དབྱེ་
གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲ་སྟེ། །སྒྲོར་ཚུལ་ན་མ་ར་ལ་གྱི། །ད་བ་ས་ཀྱི་ག་ད་གི། །འད་དང་མཐའ་མེད་འི་དང་
ཡི། །ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་ཁྱེན་སྤྱད་དེ། །ག་ད་བ་ས་དག་མཐར་ཀྱང་། །ད་ན་མ་ར་ལ་མཐར་
ཡང་། །འད་དང་མཐའ་མེད་འང་དང་ཡང་། །ཏེ་དེ་སྟེ་གསུམ་ལྟག་བཅས་ཏེ། །ན་ར་ལ་ས་དག་
མཐར་ཏེ། །ད་དེ་ག་ད་པ་མ་ལ། །མཐའ་མེད་རྣམས་ལ་ས་སྟེ་འཕྱོབ། །གམ་དམ་དམ་ནམ་བམ་
མམ་འམ། །རམ་ལམ་སམ་ཏམ་འབྱེད་སྤྱད་དེ། །སྒྲོར་ཚུལ་སྤྱར་བསྐྱའི་སྐབས་དང་མཚུངས། །ར་
རུ་འི་ཡི་འང་ཡང་རྣམས། །རྒྱ་ད་པ་མི་སྒྲོང་སྒྲོང་བའི་བྱད། །འོ་ལུ་འམ་གྱི་གོང་དུ་ཆོག །མེད་དང་
ཡོད་པ་འང་དེ་བཞིན་ཡིན། །ནས་ལས་འབྱུང་འབྱུང་དགར་སྤྱད་དེ། །འབྱུང་འབྱུང་དངོས་ལ་གང་
སྤྱར་བུས། །རིས་མཐུན་དགར་ནས་མི་མཐུན་ལས། །སྤྱད་ལ་ནས་སྒྲ་ཁོ་ན་འཇུག །ཀྱི་དང་ཀྱ་ཡི་

བོད་སྐྱེ། །ཕལ་ཆེར་མིང་གི་ཐོག་མར་སྐྱོར།།

ནི་ནི་དགར་དང་བརྒྱན་པའི་སྒྲ། །དང་ནི་སྤྱད་འབྱེད་རྒྱ་མཚན་དང་། །ཆོ་སྐབས་གདམས་ངག་ལུ་ལ་འཇུག །མིང་གི་ཐོག་མའི་དེ་སྒྲ་ནི། །ཐ་སྐད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་། །རྣམ་གངས་གཞན་ཅན་གཉིས་ལ་འཇུག །ཅི་ཇི་སྤྱད་ཤི་སྒྲ་སྟེ། །ཞིག་སྟེ་སྤྱད་འབྱེད་ལ་ཅི། །སྟེད་སྟེད་ལྟར་བཞིན་སྤྱད་ལ་ཇི། །སྤྱ་ནི་གང་ཟག་གང་ཀྱན་ལ་འོ། །ན་རོ་ཡོད་མེད་པ་བ་མ། །བདག་པོའི་སྐྱེ་སྟེ་གང་ན། །བ་མ་ས་དང་དྲག་མཐར་པ། །ང་འ་ར་ལ་མཐའ་མེད་ལ། །བདག་སྐྱ་ཡར་གྱུར་བ་དང་ནི། །ཆ་ལ་པ་ཉིད་སྐྱོར་བ་ལེགས། །མིང་མཐའི་བ་བའང་ཕལ་ཆེར་འདྲ། །མ་ནི་ངེས་མེད་སྐབས་དང་སྐྱར། །མ་མི་མིན་མེད་དགག་སྐྱེ་སྟེ། །མ་ནི་ཐོག་མ་མིན་མེད་མཇུག །མ་ནི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང་། །ཆོག་ཐུད་ཞིང་སོགས་ང་ན་མ། །འ་དང་ར་ལ་མཐའ་མེད་མཐར། །ཞིང་ཞེས་ཞེའོ་ཞེ་ན་ཞིག །ག་ད་བ་དང་ད་དྲག་མཐར། །ཅིང་ཅེས་ཅེའོ་ཅེ་ན་ཅིག །ས་མཐར་ད་མིགས་བསལ་གེས་མ་གཏོགས། །ཤིང་ཤིག་གེའོ་གེ་ན་འཐོབ། །འོན་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ལྟན་ཅིག་སོགས། །མིང་གི་ཆ་དང་མ་ལོར་གཅེས། །རྒྱང་པ་འཇུག་ལ་འ་མཐའ་དགོས། །གྲག་གྱེད་བརྟེགས་འདོགས་ཅན་ལ་སྤང་།།

ལྷག་པའི་དོན་མང་མིང་མཚམས་དང་། །དོན་འབྲིང་འབྱེད་དང་དོན་ཉུང་རྫོགས།།
ཆོགས་བཅད་ག་མཐར་ཆིག་ཤད་བྱ། །རྫོགས་ཆོག་མཐའ་ཅན་ལྷག་པ་དང་། །ཆོགས་བཅད་རྒྱང་མཐར་ཉིས་བཤད་འཐོབ། །དོན་ཚན་ཆེན་མོ་རྫོགས་པ་དང་། །ལེའུའི་མཚམས་སྤྱ་བཞི་ཤད་དགོས། །ང་ཡིག་མ་གཏོགས་ཡིག་ཤད་དབར། །ཆོག་མེད་དེ་སོགས་ཞིབ་ཏུ་འབད། །ཆོག་གི་ལོ་མས་མ་བསྐྱབས་ཤིང་། །དོན་གྱི་འབྲས་བྱ་གཡུར་ཟ་བའི། །ལེགས་བཤད་ལྷོན་པའི་དབང་པོ་འདི། །དབྱངས་ཅན་གྱུ་པའི་དོ་རྗེས་སྟེ་ལ། །ཤྱུྃ།།རྗེ་བཙུན་སྒྲ་མ་དབྱངས་ཅན་གྱུ་པའི་དོ་རྗེས་གསུང་འབུམ་ག་པར་བཞུགས་པ་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་ཕྱོགས་བསྐྱོགས་བཞིན་པའོ། ། །

༡༩༩། རྒྱལ་ཁྲིམ་པའི་སྤྱི་པོ་ལེགས་བཤད་ལྗོན་དབང་གི་ ཆོག་དོན་རྣམ་པར་གསལ་བ་འབྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་ ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

སྐབས་རྗེ་རེ་སྤང་རིན་པོ་ཆེ།

༡༩༩། ར་མོ་གྲུ་རུ་ཡེ། ཤེས་རབ་འོད་སྣང་མཆོག་སྤྱིན་གྱིས། འགོ་སློའི་འདབ་རྒྱ་འཇུག་པའི་གཉེན།།

སྤྲུལ་གསུང་གི་དབང་ལྷན་ལ། སྤྱིང་ནས་འདུད་དོ་བརྩེ་བས་སྦྱོང་།།

ཐོན་མིའི་གཙུག་ལག་གསལ་བ་ལ། རྒྱ་བའི་གཟི་བྱིན་ཡོངས་འཕྲོག་ཅིང་།།

མོངས་གདུང་སེལ་བའི་གསང་གཏོར་དུ། ལེགས་བཤད་བདུད་རྩི་ཟེགས་མ་སྦྱོ།།

དེ་ལ་འདིར་རྒྱལ་ཁྲིམ་པའི་སྤྱི་པོ་ལེགས་བཤད་པ་ལ། ར་མོ་གྲུ་རུ་མཆོག་ཏུ་ཡ། ཞེས་པ་རྒྱ་
གར་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྒྲིབ་ཡིན་ཞིང་། དེ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ན། ར་མོ་ནི་ལྷན་འཛུགས་ལ། གྲུ་རུ་ནི་སྤྲུལ་མ། མཆོག་ནི་འཇུག་པ། རྒྱ་
ཏུ་ནི་དབང་ས། ཡ་ནི་ལའི་དོན་ཏེ། མདོར་ན། སྤྲུལ་འཇུག་དཔལ་དབང་སེལ་ལ་ལྷན་འཛུགས་ལོ། ཞེས་སྐད་བྱང་པར་ཅན་གྱི་
སྒྲིབ་ནས་མཆོད་པ་བརྗོད་པ་ཡིན།

སྤྲུལ་མཆོག་དང་དབྱེར་མེད་པའི། འཇུག་པའི་དབང་སེལ་ལ་གྲུས་བཏུང་ནས། ཞེས་པ་
དབུལ་ཁུ་དབང་སེལ་ཅན་གྲུབ་དོར་རམ་སྤོ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་རང་གི་སྤྲུལ་དབུལ་ཁུ་སྤྱོད་དང་རྗེ་བཙུན་འཇུག་པའི་
དབང་སེལ་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་བསྒྱུར་ནས་སྒྲིབ་གསུམ་གྲུས་པས་ལྷན་འཛུགས་ལོ། བོད་སྐད་ཀྱིས་མཆོད་པར་བརྗོད་པ་ཡིན། རས་
ཞེས་པ་ནི་ལྷན་པ་འདྲན་པའི་ཆོག་སྤྱོ། མཆོད་པར་བརྗོད་ནས་བསྐྱེད་བཅོས་འདི་ཉིད་བརྩམ་པར་དམ་བཅའ་བཞིའི་ཞེས་
པའི་དོན་ནོ། ཐོན་མིའི་ལེགས་བཤད་རྒྱལ་ཁྲིམ་པའི། སྤྱི་པོ་ལེགས་བཤད་པར་བྱ། ཞེས་པ་ཆོས་
རྒྱལ་སྤོང་བཅན་སྤྲུལ་པའི་ཆོས་སྤོང་ཐོན་མི་སམ་རྩོ་ཤས་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་རྒྱལ་ཁྲིམ་པ་དང་རྟགས་གྱི་འཇུག་པའི་རྩ་བ་

གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་དང་པོ་སྐུ་ཕྱུ་པའི་སྤྱིང་པོ་དོན་མདོར་བསྐྱེགས་ནས་བཤད་པར་བྱ་ཞེས་བརྟམ་པར་དམ་བཅའ་བཞིན།

དབྱངས་ཀྱི་བྱ་བ་གསལ་བོ་སྤྱ བྱེད་པ་ཨི་ཨུ་ཨི་ཨོ་བཞི། གསལ་བྱེད་ཀ་སོགས་སྐུ་ཕྱུ་ཡིན། ཞེས་པ་སྤྱིར་ཡི་གེ་ལ་དབྱངས་དང་གསལ་བྱེད་གཉིས་ཡོད། དེར་མ་འདྲས་པའི་ཡི་གེ་མེད། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་རང་ཅག་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྒྲིབ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བ་ཨུ་ལི་དབྱངས་ཀྱི་བྱ་བ་གསལ་བོར་བྱེད་པ་ཨི་ཨུ་ཨི་ཨོ་བཞི་ཡོད་ཅིང་། ཀླ་ལིའམ་གསལ་བྱེད་ནི་ཀ་ནས་ཨའི་བར་སྡེ་བ་བྱེད་དང་བརྟུན་ཡོད་པའི་ཡི་གེ་སྐུ་ཕྱུ་ཐམས་པའོ། གཤ་ར་ད་ན་བ་མ་འ། ར་ལ་ས་རྣམས་རྗེས་འཇུག་བཅུ། ཞེས་པ་ནི། ག་ནས་སའི་བར་བཅུ་པོ་དེ་རྣམས་མིང་གཞིའི་རྗེས་སྐུ་འཇུག་པས་ན་རྗེས་འཇུག་བཅུ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན། ཉག བཟང་། བཤད། མདུན། བཏབ། བསམ། མདའ། ཤར། གསལ། བྱས་ལྟ་བུ། ད་དང་ས་གཉིས་ཡང་འཇུག་སྟེ། ཞེས་པ་ད་དང་ས་གཉིས་རྗེས་འཇུག་ཡིན་པ་མ་ཟད་རྗེས་འཇུག་གི་རྗེས་སྐུ་ཡང་བསྐྱར་འཇུག་པས་ན་ཡང་འཇུག་ཡིན། ད་ནི་ན་ར་ལ་གསུམ་དང་། ཞེས་པ་ཡང་འཇུག་ད་ནི་རྗེས་འཇུག་ན་དང་ར་ལ་གསུམ་གྱི་མཐར་འཇུག་ཅིང་གཞན་བདུན་གྱི་མཐར་མི་འཇུག་སྟེ་དཔེར་ན། བྱིནད། ལྷུངད། ཅུལད་ལྟ་བུ། ས་ནི་ག་ར་བ་མར་འཕྱོད། བྱེད་པ་ཡང་འཇུག་ས་ནི་རྗེས་འཇུག་ག་དང་ར་དང་བ་དང་མ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་འཇུག་སྟེ་དཔེར་ན། རྗོགས། གངས། ཐབས། ལམས་ལྟ་བུ། ག་ད་བ་མ་འཕྱོན་འཇུག བྱེད་པ་རྗེས་འཇུག་བཅུ་ལས་ག་ད་བ་མ་འཕྱོན་མིང་གཞིའི་ཡི་གེའི་སྒྲིབ་དུ་འཇུག་པས་ན་སྒྲིབ་འཇུག་ཅེས་བྱའོ། དཔེར་ན། གཅིག དགའ། བསམ། འདུན་ལྟ་བུ།

གོ་ངོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ། རོ་ལོ་སོ་ཏོ་སྐར་བསྐྱེ། རྗོགས་ཚིག་ལྷ་སྤྱད་ཅེས་ཀྱང་བྱ། ཞེས་པ། གོ་ངོ་དོ་ནོ་བོ་མོ་འོ་རོ་ལོ་སོ་ཏོ་བཅས་ཀྱི་མིང་ལ་སྐུ་ཕྱུ་པའི་རྩ་བར་སྐར་བསྐྱེ་དང་། དག་ཡིག་གཞན་ནས་རྗོགས་ཚིག་དང་། སྐྱོ་སྐྱོ་མཚོན་ཆར་སྤྱད་ཅེས་གསུངས་པས་དེ་རྣམས་རྣམ་གྲངས་ཡིན། ཐོབ་སྐྱེད་སམ་སྐྱོར་རྩལ་ནི། དྲག་ཡོད་ཏོ་དང་མཐའ་མེད་འོ། ཞེས་པ་ད་དྲག་གསལ་དའི་ཡང་འཇུག་ལ་ཏོ་འཕྱོད་སྟེ་དཔེར་ན། བྱིནད་ཏོ། ལྷུངད་ཏོ། ཅུལད་ཏོ་སྐྱེད་དང་། མཐའ་རྟེན་མེད་པར་འོ་འཕྱོད་སྟེ་དཔེར་བྱའོ་ལྟ་བུ། གཞན་རྣམས་མིང་མཐའི་རྗེས་མཐུན་སྐྱར། ཞེས་པ་གཞན་རྣམས་མིང་གསལ་གྱི་མཐར་རྗེས་འཇུག་བཅུ་པོ་དེ་གང་ཡོད་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་སྐྱོར་དགོས་ཏེ་དཔེར་ན། ཉག་གོ། བཟང་ངོ། བཤད་ངོ། མདུན་ནོ། བཏབ་བོ། བསམ་མོ། མདའ་འོ། ཤར་ངོ། གསལ་འོ། བྱས་སོ། ལྟ་བུ།

སྐར་སྐྱེད་ལ་ཏུ། ལ་དོན་རྣམ་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ། སྐར་སྐྱེད་ལ་ཏུ་བཅས་བདུན་པོ་དེ་རྣམས་

ལ་ལའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚིག་ཕྱད་བདུན་ཟེར། དེ་རྣམས་དོན་གང་ལ་འཇུག་ཅིན། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་
 དང་། རྟེན་ཆེ་ཆོས་སྐབས་རྣམས་ལ་འཇུག། རྟེན་པ་གར་ཕྱོགས་སུ་འགོ་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་
 དང་། ཉའི་ཆེད་དུ་རྩ་རྒྱུན་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ་དགོས་ཆེད་དང་། ལྟ་ཁང་དུ་རྟེན་གསུམ་ཡོད་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ་རྟེན་
 གནས་དང་། འོད་དུ་འཛར་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པའི་ནང་ཚན་དེ་ཉིད་དང་། ཉི་མ་འཆར་ཁ་སུ་འགོ་ལྟ་བུ་བདུན་པའི་ནང་
 ཚན་ཆེ་སྐབས་ཉེ་དོན་ལྟ་བུ་འཇུག་ཐོབ་སྒྲུངས་སམ་སྒྲོར་ཚུལ་ནི། ན་ལ་གཉིས་རྩེས་འཇུག་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་ཤིང་གཞན་ལའི་
 དོན་ཅན་གྱི་ཚིག་ཕྱད་ལྟ་བུ་ཐོད་སྒྲོར་ཚུལ་ནི། ས་སུ་ག་བ་དྲག་མཐར་དུ། འང་ན་མ་ར་ལ་དུ། འང་མཐའ་
 མེད་ར་དང་སྤ། རྟེན་པ་ས་སུ་ཞེས་པ་རྩེས་འཇུག་སའི་མཐར་སུ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། གཡས་སྤ། ལས་སུ་ལྟ་སྤ། ག་བ་
 དྲག་མཐར་དུ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ལག་ཀྱང་། ལག་ཀྱང་། རྒྱབ་ཀྱང་། ལག་བ་ཀྱང་། ལྷན་དུ་། སྒྲུང་དུ་། གསོལ་དུ་། ཅུང་དུ་
 གསོལ་ལྟ་སྤ། ང་ད་ན་མ་ར་ལ་དུ། ཞེས་པ་དྲུག་པོ་དེའི་མཐར་དུ་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ལྟེང་དུ། ཐོད་དུ། མདུན་དུ།
 ལམ་དུ། གསེར་དུ། དཔལ་དུ་ལྟ་སྤ། འང་མཐའ་མེད་ར་དང་སྤ། ཞེས་པ་འཇུག་ཡོད་པ་དང་། མཐའ་རྟེན་
 མེད་པར་ར་དང་སུ་གང་རིགས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། མེ་མདར། མེ་མདའ་སྤ། ཁར། ཁ་སུ་ལྟ་སྤ།

གི་གྱི་གྱི་འི་ཡི་ལྟ་པོ། རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་འབྲེལ་སྒྲུ་དང་། ཞེས་པ་དེ་རྣམས་ས་མཐའ་མེད་པ་ནི།
 ཤིང་གི་ཀ་བ་ལྟ་བུ་གཞི་མཐུན་གྱི་དྲུག་པ་དང་། ལྟེང་གི་མི་ལྟ་བུ་རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ་དང་། ལག་པའི་སོར་མོ་ལྟ་བུ་
 ཡན་ལག་ཅན་དང་ཡན་ལག་འབྲེལ་བ་སོགས་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་ཚིག་སྤྱི་འབྲེལ་བའི་སྒྲུ་ཡིན། དེ་རྣམས་ས་མཐའ་ཅན་
 ལྟ་བུ་ནི། རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུ་སྟེ། ཞེས་པ་གི་སོགས་ས་མཐའ་ཡོད་པ། གིས། གྱིས། གྱིས། འིས། ཡིས་ལྟ་
 བེ་རྣམ་དབྱེ་གང་ལ་སྒྲོར་ཡུལ་དེ་རང་གིས་ཉེ་འགྲངས་ཅི་རིགས་སུ་བྱ་བ་ཞིག་བྱེད་པའི་དོན་རྟེན་པའི་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་བྱེད་
 པ་པོའི་སྒྲུ་སྟེ་དཔེར་ན་མིག་གིས་བལྟས་ལྟ་བུ་བྱ་བ་ཉེ་བར་བྱས་པ་དང་། མིག་གིས་བུམ་པ་འི་ཕྱི་མོ་ནས་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་
 དུ་ཡང་དང་ཡང་དུ་ལེགས་པར་བལྟས་སོ་ལྟ་བུ་བྱ་བ་འགྲངས་བར་བྱས་པའོ། རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་གསུམ་པ་གཉིས་གྱི་ཚིག་
 ཕྱད་ཐོབ་སྒྲུངས་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པས་དེའི་སྒྲོར་ཚུལ་ནི། སྒྲོར་ཚུལ་ན་མ་ར་ལ་གྱི། ཞེས་པ་རྩེས་འཇུག་ན་མ་ར་ལ་
 བཞི་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཚིག་ཕྱད་ལ་གྱི་དང་གྱིས་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། སྒྲོན་ཆེན་གྱི་དག
 སྒྲོན་ཆེན་གྱིས་བལྟས། གཏམ་གྱི་འགོ་ གཏམ་གྱིས་བསུས། ཆར་གྱི་ཟེགས་མ། ཆར་གྱིས་སྤངས། སྤུལ་གྱི་མགོ་ སྤུལ་གྱིས་

སོ་བཟུང་ལྟ་བུ། ད་བ་ས་ཀྱི་ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་ད་བ་ས་གསུམ་གྱི་མཐར་ཆུང་དུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཆོག་ཕྱད་གྱི་
 དང་གྱིས་འཕྱོང་པའི་དཔེ་ནི། བྱོན་གྱི་གདོང་། བྱོན་གྱིས་བཤད། རྒྱུ་གྱི་གོས། རྒྱུ་གྱིས་ཁྱེད། གོས་གྱི་ཆག་ གོས་གྱིས་
 གཡོགས་ལྟ་བུ་དང་ཤུགས་གྱིས་གོ་དགོས་པ་ད་དུག་ཡོད་པར་ཡང་གྱི་དང་གྱིས་འཕྱོང་བོ། །ཤ་ང་གི་ཞེས་པ་རྗེས་འཇུག་ག་
 ང་གཉིས་གྱི་མཐར་ཆུང་དུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཆོག་ཕྱད་གི་དང་གིས་འཕྱོང་པའི་དཔེ་ནི། བདག་གི་ནོར། བདག་གིས་
 བཤད། ཆང་གི་སྤང་མ། ཆང་གིས་ར་རོ་ལྟ་བུ། །འ་དང་མཐའ་མེད་འི་དང་ཡི། །ཞེས་པ་འ་མཐའ་རྟེན་ལ་ཡོད་པ་
 དང་མེད་པར་རྟེན་དུག་པ་དང་གསུམ་པའི་ཆོག་འི་དང་ཡི་ཅི་རིགས་སམ་འིས་དང་ཡིས་ཅི་རིགས་པར་འཕྱོང་པའི་དཔེ་ནི་
 མདའ་ལྟོང་། མདའ་ཡི་ལྟོང་། མདས་བསད། མདའ་ཡིས་བསད། ཁའི་སོ། ཁ་ཡི་སོ། ཁས་ཐོས། ཁ་ཡིས་ཐོས་ལྟ་བུ། །

ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་རྒྱན་སྟེ། །ཞེས་ཀྱང་། ཡང་། འང་གསུམ་གྱི་ཆོག་ཕྱད་རྟེན་མཐུན་པའི་
 རྒྱན་དང་། མི་མཐུན་པའི་རིག་ཡན་ཏེ་ཆོག་རྒྱན་གཉིས་དང་། སྟེད་པའི་དོན་ཏེ་དོན་གསུམ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དང་པོ་ཆོག་
 རྒྱ་ཕྱི་གཉིས་མཐུན་པར་རྟོན་པའི་མཐུན་པའི་ཆོག་རྒྱན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། མཛེས་ཀྱང་མཛེས། རི་དེ་མཐོ་ཡང་མཐོ། ཤ་
 ཟའང་ཟ་ལྟ་བུ། ཆོག་རྒྱ་ཕྱི་གཉིས་མི་མཐུན་པར་རྟོན་པ་མི་མཐུན་པའི་ཆོག་རྒྱན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། མཛེས་ཀྱང་གོས་མེད།
 ཀྱན་གྱི་ལྟ་ཡིན་ཡང་མཆོད་མཁའ་མེད། རྒྱན་ལ་དག་འང་ཕྱིས་བདར་མེད་ལྟ་བུ། ཀྱང་སོགས་ཀྱི་རྩས་པས་དོན་གཞན་ཞིག་
 སྟེད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ལྟས་ཀྱང་བཀྲད་དོ། །ཤ་ཡང་ཟ། ང་ཡང་ཕྱིན་ལྟ་བུ་ཐོབ་སྟངས་སམ་སྟོར་ཚུལ་ནི། ཤ་
 ད་བ་ས་དྲག་མཐར་ཀྱང་། །ཞེས་རྗེས་འཇུག་ ག ད། བ། ས། བཞི་དང་། ཡང་འཇུག་ད་བཅས་ཀྱི་མཐར་ཀྱང་འཕྱོང་
 པའི་དཔེ་ནི། བདག་ཀྱང་འགོ། བཤད་ཀྱང་མི་ཉན། རྒྱུ་ཀྱང་ན། ཆོས་ཀྱང་ཤེས། ཕྱིན་ཀྱང་མ་བསྐྱེད། བཀའ་བསྐྱར་ཀྱང་
 མི་ཉན། བཀའ་སྐུལ་ཀྱང་མི་གོ་ལྟ་བུ། ང་ན་མ་ར་ལ་མཐར་ཡང་། །ཞེས་རྗེས་འཇུག་ང་ན་མ་ར་ལ་བཅས་ཀྱི་མཐར་
 ཡང་འཕྱོང་པའི་དཔེ་ནི། ལྟ་ཁང་ཡང་ཡོད། ལན་ཡང་མི་འདེབས། ལམ་ཡང་ནོར། ཁར་ཡང་བཅུག དཔལ་ཡང་ཆེ་ལྟ་བུ།
 འ་དང་མཐའ་མེད་འི་དང་ཡང་། །ཞེས་པ་མཐའ་རྟེན་ལ་ཡོད་པ་དང་མཐའ་རྟེན་མེད་པར་འང་དང་ཡང་ཅི་རིགས་
 འཕྱོང་པའི་དཔེ་ནི། མདའང་ཤེས། མདའ་ཡང་ཤེས། སྤང་རིང་། སྤ་ཡང་རིང་ལྟ་བུ།

ཏེ་དེ་སྟེ་གསུམ་ལྟ་བུ་བཅས་ཏེ། །ཞེས་པ་མིང་མཐའ་ཏེ་རྒྱུང་ཏེ་དང་། དེ་དང་། ས་སྟེ་གསུམ་མདོར་
 བསྟར་བྱས་འཆལ་ཏེ་བཤད། ཆོས་བཤད་དེ་གོ། སོང་སྟེ་སྟེ་བས་ལྟ་བུ་སྟེ། བསྟན་བྱ་ལྟ་བུ་མ་འདྲེན་པའི་དོན་ཡིན་ཅོ། །ཐོབ་

པའི་དཔེ་ནི། ལྷ་ཡང་བདག་ལ་ཤིན་ཏུ་དབྱེས། ལྷ་ལ། འོ་ལུ་འམ་གྱི་གོང་དུ་ཆོག། མེད་དང་ཡོད་པ་འང་དེ་
བཞིན་ཡིན། །ཞེས་པ་སྤྲོད་བསྐྱེད་འོ་དང་། མིང་གི་ཆ་གསུང་། འབྲེད་སྤྲོད་ཀྱི་འམ་རྣམས་ཀྱང་པའི་ཁ་སྒོང་དུ་མི་
དགོས་ན་དེ་རྣམས་ཀྱི་གོང་དུ་ཆོག་མི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་སྤྲོད་མའི་གཙོ། །བསྐྱེད་ཐེ་ལུ་འབྲེད་ག་ལས་སྤྲོས།
བདུད་མོ་འམ་ཡང་ན་ལྷ་མོ་སྤྲོ། །ལྷ་ལ། ཀྱང་པའི་ཁ་སྒོང་དུ་དགོས་ན་དེ་རྣམས་ཀྱི་གོང་དུ་ཆོག་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། འདི་ནི་
དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོ་འོ། །ཐེ་ལུ་འབྲེད་ལས་རྒྱས་ཏེ་སྤྲོས། ལྷ་འམ་ཡང་ན་བདུད་མོ་སྤྲོ། །ལྷ་ལ།

ནས་ལས་འབྲེད་ཁྱད་སྤྲོད། །ཞེས་པ་ནས་དང་ལས་གཉིས་ནི་རྣམ་དབྱེ་ལྷ་པ་འབྲེད་ཁྱད་སྤྲོད་སྤྲོས་
དངོས་དང་། དེའི་ཆར་གཏོགས་དགར་གཞི་ལས་ལོགས་སུ་དགར་པའི་དོན་དང་། མང་པོ་སྤྲོད་པའི་དོན་སྤྲོད་ན་གསུམ་ལ་
འཇུག་པ་ལས། དེ་རྣམས་ཀྱི་དབྱེ་བཞི། འབྲེད་ཁྱད་སྤྲོད་དངོས་ལ་གང་སྤྲོད་འབྲེད། །ཞེས་འབྲེད་ཁྱད་སྤྲོད་དངོས་ཡིན་ན་
ནས་དང་ལས་གང་སྤྲོད་ཀྱང་འབྲེད་པའི་དཔེ་ནི། ས་ནས་རྩ་སྤྲོས། ས་ལས་རྩ་སྤྲོས། བ་ལས་འོ་མ་འཛོ། བ་ནས་འོ་མ་འཛོ་
ལྷ་ལ། དགར་བ་ལ་རིགས་མཐུན་དགར་བ་དང་། རིགས་མི་མཐུན་དགེ་བ་གཉིས་ཡོད། རིས་མཐུན་དགར་ནས་ །ཞེས་
པ་དགར་གཞི་དང་དགར་ཆོས་རིགས་མཐུན་པ་ལ་ནས་མ་གཏོགས་ལས་མི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱ་བྱིན་
གཟུགས་མཛོས་ལྷ་ལ། མི་མཐུན་ལས། །ཞེས་པ་དགར་གཞི་དང་དགར་ཆོས་རིགས་མི་མཐུན་པ་ལ་ལས་མ་གཏོགས་
མི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། ལྷ་ལས་དུད་འགོ་དམན་ལྷ་ལ། སྤྲོད་ལ་ནས་སྤྲོད་འོ་ན་འཇུག། །ཅེས་པ་སྤྲོད་པའི་དོན་ལ་ནས་
སྤྲོད་འོ་ན་འཇུག་ཅིང་ལས་མི་འཐོབ་པའི་དཔེ་ནི། སྤྲོད་ཀྱི་ལྷ་ནས་ཀྱང་མཐོལ་གྱི་བར་ལྷ་ལྷ་དང་། སྤྲོད་ཆུལ་ནི། རེས་འཇུག་
ལ་ལྷོས་མི་དགོས་སོ།

ཀྱི་དང་ཀྱ་ཡེ་བོད་སྤྲོད། །ཞེས་པ་ཡུལ་བྱེད་པར་ཅན་ལ་བོད་པ་ཀྱི་དང་། ཡུལ་མཉམ་པ་ལ་བོད་པ་ཀྱ་
ཡེ་དང་། རྒྱགས་བཟླན་ཡུལ་དམན་པ་ལ་བོད་པ་ཆ་ཡེ་རྣམས་ལ་འཇུག་ སྤྲོད་ཆུལ་ནི། ཡུལ་ཆེར་མིང་གི་ཐོག་མར་
སྤྲོད། །ཞེས་པ་ཡུལ་ཆེར་འབོད་བྱ་གང་ཡིན་གྱི་མིང་གི་ཐོག་མར་སྤྲོད་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། ཀྱ་ཆུལ་པོ་ཆེན་པོ། ཀྱ་ཡེ་གོགས་
པོ། ཡུལ་ཆེབས་དཔོན་ལྷ་ལ། ཡུལ་ཆེར་ཞེས་པ་ནི་སྐབས་འགར་མིང་ཆོག་གི་མཐུར་སྤྲོད་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། དག་གི་དངོས་
བྱུང་ཆུལ་ཅིག་དབྱངས་ཅན་གྱི། །ལྷ་ལྷོ།

ནི་ནི་དགར་དང་བརྒན་པའི་སྒྲ། །ཞེས་པ་ནི་དགར་གཞི་ལེགས་སུ་དགར་བའི་དོན་དང་། ཅན་ཉན་བརྒན་པའི་དོན་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་ལས་དང་པོ་དགར་བའི་དཔེ་ནི། སྤོན་འགྲོ་དངོས་གཞི། མཇུག་གསུམ་ལས་དང་པོ་སྤོན་འགྲོ་ནི། ལྟ་བུ། གཉིས་པ་བརྒན་པའི་དཔེ་ནི། ར་ནི་བྱང་། མར་ནི་བྱང་། སྤོན་ནི་བྱང་། ལུ་ལོག་ནི་བྱང་ལྟ་བུ་དང་། ཡང་སྤོན་པ་ཐམས་ཅད་ལྟ་བུ་ནི། །ལྟ་བུ་ཚིག་གི་ཁ་སྐོང་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱང་བརྒན་པའི་སྒྲར་འགྲུབ་རོ།།

དང་ནི་སྤྱད་འབྲེད་རྒྱ་མཚན་དང་། །ཆོ་སྐབས་གདམས་ངག་ལྟ་ལ་འཇུག །ཅེས་པ་མིང་གི་བར་མཚམས་སུ་ཡོད་པའི་དང་ཞེས་པ་དོན་ལྟ་ལ་འཇུག་པ་ལས། དབྱེ་གཞི་མཇུག་ཏུ་ཡོད་པའི་སྤྱད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། མིག་དང་། རྩ་བ་དང་། རྩ་དང་། ལྟེ་དང་། ལུས་རྣམས་ནི་དབང་པོ་ལོ། །ལྟ་བུ། དབྱེ་གཞི་ཐོག་མར་ཡོད་པའི་འབྲེད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། དབང་པོ་ལྟ་ནི་མིག་དང་། རྩ་བ་དང་། རྩ་དང་། ལྟེ་དང་། ལུས་སོ་ལྟ་བུ། རྒྱ་མཚན་གྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཡི་གེ་བྲིས་པ་དང་ངག་བྱེད་མཁས་མིན་ཤེས་སོ། །ལྟ་བུ། རྒྱུ་བརྒྱུད་པ་ཆོ་སྐབས་ཀྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཉི་མ་ཤར་བ་དང་འགྲོ་ལྟ་བུ། གདམས་ངག་འདོམས་པའི་དོན་ནམ་སྐུ་ལ་ཚིག་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཡི་གེ་བྲིས་དང་། སྐུ་རྟགས་སྦྱོངས་དང་། དག་ཡིག་ཟེན་དང་ལྟ་བུ།

མིང་གི་ཐོག་མའི་དེ་སྒྲ་ནི། །ཐ་སྤྱད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་། །རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གཉིས་ལ་འཇུག །ཅེས་པ་མིང་གི་ཐོག་མར་ཡོད་པའི་དེ་སྒྲ་དོན་མང་པོར་འཇུག་པ་བཤད་ཀྱང་མདོར་བསྟུན། ཐ་སྤྱད་འདས་པ་དང་། རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་གཉིས་ལ་འཇུག་པ་ལས། དང་པོ་བརྒྱུད་ཚུལ་དེ་གཉིས་ལ་ཐད་ཀར་བཏགས་པའི་རྒྱུ་འདས་པ་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། མི་གཞོན་པའོ། །དེ་གཟུགས་རིང་ངོ། །དེ་གདོང་ཞེང་ཆེ་ལོ། །དེ་སྤྱད་སྤོམ་མོ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་དངོས་སུ་མི་གསལ་ཡང་དེ་སྤྱི་ལྟ་བུ་རྒྱུ་འདས་པ་གཞན་ཞིག་སྦྱོར་རྒྱ་ཡོད་པའི་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། དེ་ལ་ལྟོས་ཤིག དེ་མ་གོད་ཅིག དེ་ཁྱེད་གོག ལྟ་བུ།

ཅི་རི་སུ་གང་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི། །ཞེས་པ་ཅི་སོགས་བཞེད་པའི་བྱེད་ཐག་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་ལ་བྱབ་པའི་དོན་ལ་འཇུག་གོ། སྦྱོར་རྒྱུ་ནི། ཞིག་སྤྱི་སྤྱི་དང་འབྲེད་པའི་ཅི། །ཞེས་པ་ཞིག་སོགས་ལྟ་ལ་ཅི་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཅི་ཞིག་ཅི་སྤྱི། ཅི་སྤྱི། ཅི་འབྲེད་ལྟ་བུ་དང་། ཞིག་ལ་རི་ཞིག་ལྟ་བུ་རི་སྤྱི་ལྟ་བུ་དང་། །སྤྱི་དང་སྤྱི་ལྟ་བུ་བཞེན་སྤྱི་ལ་རི། །ཞེས་པ་སྤྱི་དང་སོགས་ལྟ་ལ་རི་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། རི་སྤྱི་དང་། རི་སྤྱི་དང་། རི་ལྟ་བུ་དང་། རི་བཞེན། རི་སྤྱི་ལྟ་བུ་དང་། །སྤྱི་ནི།

གང་ཟག་ཅེས་པ་སྟེ་གང་ཟག་སྟེ་སེམས་ཡོད་ལ་འཇུག་ཅིང་སེམས་མེད་ལ་མི་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། སྟེ་ཡིན། སྟེ་ཡིས་ཟེར།
སྟེ་ལ་ཡོད་ལྟ་བུ། གང་ཀྱན་ལ་འོ། །ཞེས་པ་གང་ཞེས་པ་ནི་སེམས་ལྡན་སེམས་མེད་ཀྱན་ལ་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། གང་ནས་
ཡིན། གང་ཞིག་ཡིན། གང་གི་ཕྱིར་ལྟ་བུ།

ན་རོ་ཡོད་མེད་པ་བ་མ། །བདག་པོའི་སྒྲིག་སྟེ། ཞེས་པ་ན་རོ་ཡོད་པའི་པོ་དང་། པོ་དང་། མོ་གསུམ་
དང་། ན་རོ་མེད་པའི་པ་དང་། པ་དང་། མ་སྟེ་དུག་པོ་དེ་སྒར་མིང་གི་ཆ་གས་སྟེ་མེད་པ། སྒྲུབ་པ། བཟོ། ལྷག་ འགག་ ལྟ་ཅི།
ཆང་ལྟ་བུ་ལ་གསར་དུ་སྒྱུར་ན་སྒར་གྱི་མིང་དོན་མི་སྟོན་པར། དེའི་བདག་པོ་འཇུག་ དེར་སྟོན་མཁན་ལྟ་བུ་དོན་གཞན་ཞིག་སྟོན་
པ་བདག་པོའི་སྒྲིག་དཔེར་ན། སྒྲུབ་པ་པོ། བཟོ་བོ། ལྷག་མོ། འགག་པ། ལྟ་ཅི་བ། ཆང་མ་ལྟ་བུ། དེ་ན་མས་སྒྱུར་རྒྱུ་ལ་ནི།
ག་ད་ན། །བ་མ་ས་དང་དུག་མཐར་པ། །ཞེས་ཐེས་འཇུག་ག་ད་ན། བ། མ། ས་དུག་དང་དུག་བཅས་བདུན་ལ་
བདག་སྒྲུབ་པ་འཛོལ་པའི་དཔེ་ནི། གཡག་པ། མཛོད་པ། དགའ་ལྡན་པ། གསོལ་ཐབ་པ། གྲོང་གསུམ་པ། དབུས་པ། བར་
ཕྱིན་པ་ལྟ་བུ། ང་འ་ར་ལ་མཐའ་མེད་ལ། །བདག་སྒྲུབ་ཡར་བྱུར་བ་དང་ནི། །ཞེས་པ་ཐེས་འཇུག་ ང། ལ།
ར། ལ་བཞི་དང་མཐའ་མེད་བཅས་ལྟ་བོ་དེ་ན་མས་གྱི་མཐའ་ཅན་གྱི་མིང་དང་སྟེ་བ་པ་མེད་པ་བདག་སྒྲུབ་ཡར་བྱུར་ན་བ་ཕྱིན་པ་
འཛོལ་པའི་དཔེ་ནི། ར་སྒྲོང་བ། ཏ་མདའ་བ། བྱང་གར་བ། ལམས་དོལ་བ། ལྟ་ས་བ་ལྟ་བུ། ཆ་ལ་བ་ཉིད་སྒྱུར་བ་
ལེགས། །ཞེས་པ་མིང་དང་སྟེ་བ་པ་ཡོད་པ་བདག་སྒྲུབ་ཆ་མོང་ན་བ་ཉིད་སྒྱུར་བ་ལལ་ཆེར་ལ་ལེགས་པའི་དཔེ་ནི། གཙང་པ།
འབའ་པ། ལྷར་པ། ཆལ་པ། ཅེ་པ་ལྟ་བུ། མིང་མཐའི་པ་བའང་ལལ་ཆེར་འདྲ། །ཞེས་པ་བདག་སྒྲུབ་མ་ཡིན་པ་མིང་
མཐའ་པ་བའང་སྒྱུར་རྒྱུ་ལལ་ཆེར་དེ་དང་འདྲ་བ་ལག་པ། ཀར་པ་ལྟ་བུ། མ་ནི་ངེས་མེད་སྐབས་དང་སྒྱུར། །ཞེས་
པ་བདག་སྒྲུབ་མ་ནི་འདི་ལ་འདི་འཛོལ་མ་ངེས་པས་སྐབས་དང་སྒྱུར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི་ཇ་མ། ཆང་མ་ལྟ་བུ།

མ་མི་མིན་མེད་དགག་སྒྲིག་སྟེ། །ཞེས་མ་མི། མིན་མེད་བཞི་པོ་དེ་སྒྱུར་ན་སྒྱུར་ཡུལ་གྱི་དོན་དེ་མ་ཡིན་
པའམ་མེད་པར་སྟོན་པའི་དགག་པའི་སྒྲིག་ཡིན། སྒྱུར་རྒྱུ་ནི། མ་ནི་ཐོག་མ་ ཞེས་པ་དགག་སྒྲུབ་དང་མི་གཉིས་དགག་
བྱའི་ཐོག་མར་སྒྱུར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། མ་ཡིན། མི་འདུག་ལྟ་བུ། མིན་མེད་མཇུག་ །ཅེས་པ་དགག་སྒྲུབ་མིན་དང་མེད་
གཉིས་དགག་བྱའི་མཇུག་ཏུ་སྒྱུར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི་ལྟ་མིན། འདྲེ་མེད་ལྟ་བུ། མ་ནི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང་།
ཞེས་པ་དགག་སྒྲུབ་མ་ནི་དགག་བྱའི་ཐོག་མར་སྒྱུར་དགོས་པ་མ་ཟད་དགག་བྱ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་སྒྱུར་ན་སྟོན་སྟངས་གཉིས་ཀ་

དགག་ནུས་པའི་བར་གྱི་གསལ་བྱེད་ལའང་འཇུག་པའི་དཔེ་ནི། ཏྲ་མ་བོང་། ར་མ་ལུག་ལྷ་བྱ།

ཚོག་ཤད་ཞིང་སོགས་ ཞེས་པ་ཞིང་སོགས་ལུ་དང་། ཅིང་སོགས་ལུ། ཤིང་སོགས་པའི་བཅས་ནི་ཚོག་
 རོན་རྩ་ལྟ་ཤད་ཅེད་ལུ་ཡིན། སྤྱིར་རྒྱུ་ནི། ངན་མ། །འདྲང་ར་ལ་མཐའ་མེད་མཐའ། །ཞིང་ཞེས་ཞེའོ་
 ཞེ་ན་ཞིག །ཅིས་པ་ང་སོགས་བདུན་པེ་དེའི་མཐའ་ཞིང་སོགས་ལུ་སྤྱིར་དགོས་པའི་དཔེན། སང་ཞིང་། སང་ཞེས་ཟེར་རོ།
 སང་ཞེའོ། སང་ཞེ་ན། ལྷ་ཁང་ཞིག་ཡོད་ལུ་སྟེ། དེ་བཞིན་དུ། བྱོན་ཞིང་། བསམ་ཞིང་། མི་འདའ་ཞིང་། གློར་ཤར་ཞིང་།
 གསལ་ཞིང་། གསལ་ཞིང་། ཞལ་ལ་ལྷ་ཞིང་ལུ་རིགས་འགྲེ ག་ད་བ་དང་ད་དྲག་མཐའ། །ཅིང་ཅས་ཅེའོ་ཅེ་
 བ་ཅིག །ཅིས་རྩེས་འཇུག་ག་ད་བ་གསུམ་དང་ད་དྲག་ཡོད་པ་བཅས་པའི་ལ་ཅིང་སོགས་ལུ་སྤྱིར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི།
 བཀག་ཅིང་། བཀག་ཅས་ཟེར་རོ། བཀག་ཅིན། རྒྱ་ཤོག་ཅིག་ལྷ་སྟེ། དེ་བཞིན་དུ་བཤད་ཅིང་། བཀག་ཅིང་། བསྟན་ད་ཅིང་། ཡི་
 བེ་བསྟར་ད་ཅིང་། རྒྱ་བསྟེལ་ད་ཅིང་ལུ་རིགས་འགྲེ ས་མཐའ་ད་མིགས་བསལ་ཤེས་མ་གཏོགས། །ཞེས་པ་
 རྩེས་འཇུག་ས་མཐའ་ཚོག་ཤད་ད་མིགས་གསལ་ཤེས་མི་སྤྱིར་བར་ཞེས་སྤྱིར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། ཚས་བྱས་ཞེས་ཟེར་རོ་ལྷ་སྟེ།
 ཤིང་ཤིག་ཤེའོ་ཤེ་ན་འཕྲོང་། །ཞེས་པ་རྩེས་འཇུག་མཐའ་ཤིང་སོགས་པའི་འཕྲོང་པའི་དཔེ་ནི། བྱས་ཤིང་། བྱིས་
 ཤིང་། བྱས་ཤེའོ། བྱས་ཤེ་ན་ལྷ་སྟེ། གོང་གི་ཞེའོ་དང་། ཅེའོ་དང་། ཤེའོ་རྒྱམས་ནི་ཟེར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་དང་། ཞེན་དང་།
 ཅེན་དང་ཤེན་རྒྱམས་ཟེར་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ལྷན་ཅིག་སོགས། །མིང་གི་ཆ་དང་མ་ཞོར་
 ག་ཅེས། །ཞེས་པ་འོན་ཀྱང་ཁ་ཅིག་དང་། ལྷན་ཅིག་དང་། ཆབས་ཅིག་དང་། ཐབས་ཅིག་དང་། ལྷབས་ཅིག་དང་། འབའ་
 ཞིག་དང་། རེ་ཞིག་གས། རེ་ཤིག་རྒྱད་ཅིག་སོགས་མིང་གི་ཆ་ཤས་ཡིན་ཞིང་ཚོག་ཤད་མིན་པས་དེ་འདྲ་དང་མ་ཞོར་བར་བྱེད་
 པ་ཤིན་ཏུ་གཅེས་སོ།།

རྒྱུད་པ་འཕྲུལ་ལ་འ་མཐའ་དགོས། བྲུག་གྲུང་བརྟེན་མ་འདོགས་ཅན་ལ་སྤང་། །ཞེས་
 པ་ལྟག་ཅེས་པས་གི་གྲུ་ཞེས་ཀྱང་། གྲུང་ཅེས་པས་འབྲེང་བ་ལྟ་བུ་དེ། བརྟེན་མ་ཞེས་པས་ར་མགོ་ལ་མགོ་ མ་མགོ་ འདོགས་
 ཞེས་པས་ཡ་ར་ལ་མའི་སྤང་འདོགས་ཞེས་སྟེ་དེ་རྣམས་གང་ཡང་མེད་པ་ནི་རྒྱུད་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་འདྲའི་རྒྱུད་པ་ཡིན་པ་ལ་
 འཕྲུལ་གྱིང་ཐོན་འཕྲུག་ལྟ་གང་ཡང་རྒྱུད་པ་ཡོད་ན་འ་མཐའ་འེས་པར་དགོས་པའི་དཔེ་ནི། དགའ་ལྗན། དཔའ་བོ། མདའ་
 པ། མཐའ་དག འགའ་ཞེས་ལྟ་བུ། གོང་དུ་བཤད་པའི་གྲུག་གྲུང་བརྟེན་མ་འདོགས་ཅན་ལ་འ་མཐའ་སྤོང་དགོས་པའི་དཔེ་ནི།

སེམས་ཅན་གྱི། གྲུ་པ། དར་བའི་བདེ། གོ་བྱེད་བད། རྒྱུ་སྡེ་ཡུ་མོ་ལྟ་བུ།

དེ་ནི་དབུ་ཆེན་གྱི་ཤད་དང་། དབུ་མེད་ལ་ཡང་དདུལ་རྩུ་ཡལ་སྤྲུལ་གྱི་ཐུག་པ་ཞེས་སུ་ཆོག་ཤད་མཛད་པ་བཅས་
 གྱི་འཕོབ་རྩུལ་ནི། ལྷག་པ་འདི་དོན་མང་མིང་མཆོམས་དང་། །ཞེས་པ་ཆོག་ལྷག་དོན་མང་པོ་ཡོད་པར་མིང་གི་སྒྲིབ་
 པ་བཅད་པ་ལྷ་སྤྱོད་མ་ཡིན་པར་མིང་གི་མཆོམས་སུ་ཆོག་ཤད་ཅེ་འཕོབ་པའི་དཔེ་ནི། དག་ཡིག་རིན་པོ་ཆེའི་ཟ་གཏོག་དང་།
 དག་གི་སྒྲིབ་མ་དང་། ལི་ཤིའི་གྲར་ཁང་སོགས་ལ་ལྷ་སྤྱོད་ དོན་འབྲིང་འབྲེད་དང་ཞེས་དོན་མ་ཉུང་འབྲིང་ཅམ་ཡོད་ན་
 མིང་དོན་གྱི་དབྱེ་པ་འབྲེད་མྱིང་དགོས་ན་མིང་མཆོམས་སུ་ཤད་ཅེ་འཕོབ་པའི་དཔེ་ནི། སུམ་རྩུ་པ་དང་རྟགས་འཇུག་གོ །ལྷ་
 སྤྱོད་ དོན་ཉུང་རྫོགས། །ཞེས་པ་དོན་ཉུང་དུ་ལས་མེད་ན་རྫོགས་མཆོམས་སུ་ཤད་ཅེ་འཕོབ་པ་ནི། དེ་རང་ཡིནད། ལྷ་སྤྱོད་
 ཆོགས་བཅད་ག་མཐར་ཆིག་ཤད་བྱ། །ཞེས་པ་ཆོགས་བཅད་གྱི་རྒྱང་པའི་མཐར་ག་ཡོད་ན་ཤད་ཅེ་འཕོབ་པའི་དཔེ་
 ནི། རྩམས་གངས་གཞན་ཅན་གཉིས་ལ་འཇུག །ལྷ་སྤྱོད་ འདིར་དངོས་སུ་ག་ལས་མ་གསུངས་བྱང་། ཀ་དང་། ཤ། ལ་འང་།
 ཆོག་ཤད་ལས་མི་འཕོབ་པ། དཔེར་ན། ཅེ་པོ་རབ་མཛེས་ཀྱི་ཤ་ཤ །ཞེས་དང་། ལྷ་ཡི་གར་མ་འབྲེལ་ན་ཀ །ལྷ་སྤྱོད་ རྫོགས་
 ཆོག་མཐའ་ཅན་ལྷག་པ་དང་། །ཞེས་པ། གོ་ངོ་དོ་ནོ་སོགས་རྫོགས་ཆོག་མཐའ་ཅན་གྱི་ཆོག་ལྷག་ལ་ཤད་གཉིས་
 འཕོབ་པའི་དཔེ་ནི། འདི་ནི་རྒྱང་ངོ་། །ལྷ་སྤྱོད་ ཆོགས་བཅད་རྒྱང་མཐར་ཉིས་བཤད་འཕོབ། །ཅེས་པ་རྒྱང་མཐར་
 ག་ཀ་ཤ་གསུམ་མེད་པའི་ཆོགས་བཅད་ཐམས་ཅད་གྱི་རྒྱང་མཐར་ཤད་གཉིས་འཕོབ་པའི་དཔེ་ནི། སྤྱ་མ་མཆོག་དབྱེར་མེད་
 པའི། །ལྷ་སྤྱོད་ དོན་ཆོན་ཆེན་མོ་རྫོགས་པ་དང་། །ཞེས་པ་དོན་ཆོན་ཆེན་མོ་རྫོགས་མཆོམས་ཡིན་ན་ཤད་བཞི་འཕོབ་
 པའི་དཔེ་ནི། དག་བྱེད་གསལ་པའི་མེ་ཡོང་རྫོགས་སོ། །ལྷ་སྤྱོད་ ལེའུའི་མཆོམས་སུ་བཞི་ཤད་དགོས། །ཞེས་
 ལེའུ་མཆོམས་སུ་ཤད་བཞི་འཕོབ་པའི་དཔེ་ནི། རྩུ་བརྩམས་པའི་ལེའུ་སྟེ་དང་པོའོ། །ལྷ་སྤྱོད་ ང་ཡིག་མ་གཏོགས་ཡིག་
 ཤད་དབར། །ཆོག་མེད་ཅེས་པ་དབུ་ཆེན་གྱི་སྒྲུབས་སུ་མཐའི་ང་ཡིག་དང་ཤད་གྱི་བར་དུ་ཕྱེ་ཆོག་གམང་ཆོག་འཕོབ་
 པའི་དཔེ་ནི། ཆོག་གི་ལོ་མས་མ་བསྒྲིབས་ཤིང་། །ལྷ་སྤྱོད་ གཞན་ཡི་གེ་དང་ཤད་གྱི་བར་དུ་ཆོག་མི་བྱེད་པའི་དཔེ་ནི། དོན་གྱི་
 འབྲས་སུ་གཡུང་ཟ་བའི། །ལྷ་སྤྱོད་ དེ་སོགས་ཞིབ་དུ་འབད། །ཅེས་པ་དེ་ལ་སོགས་པ་ཆོག་དོན་སྤྱོད་མོ་ལ་ཡང་ཞིབ་དུ་
 བརྟགས་ཤིང་དབྱང་ནས་འབད་དགོས་སོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

སུམ་ཅུ་པའི་སྒྲིང་པོ་ལེགས་བཤད་ལྷོན་དབང་གི་ཚིག་དོན་རྣམ་པར་གསལ་བ་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་། 427

ཚིག་གི་ལོ་མས་མ་བསྐྱབས་ཤིང་། འོན་གྱི་འབྲས་བུ་གཡུར་བ་བའི། ལེགས་བཤད་
ལྷོན་པའི་དབང་པོ་འདི། འབྲངས་ཅན་གྲུབ་པའི་ངོ་རྗེས་སྒྲེལ།

སྒྲུལ་པ། གང་ཞིག་སྒྲིང་གི་སྒྲིང་པོར་ནི། འདྲིད་དུ་བསྐྱེན་པས་མཁས་པའི་གནས། འདོད་རྒྱུར་འཛོལ་འཁྲུག་
པའི་ནོར། འཕྲངས་མེད་གཏོང་བའི་ལམ་ནས་འབྱེད། འདི་ཡི་ལེགས་བྱས་འོ་མཚོ་ལྷ། འཕྲིན་པའི་འབྲས་བུ་བཟང་སྒྲུབ་ཞིའི་
ཟླ། འཁྱུན་དགའི་དཔལ་དུ་བསེལ་བ་དེས། ལན་བདེའི་ས་མོས་རྒྱས་གྲུར་ཅིག འཕྲུལ་སུམ་ཅུ་པའི་སྒྲིང་པོ་ལེགས་བཤད་
ལྷོན་དབང་གི་ཚིག་དོན་རྣམ་པར་གསལ་བ་འཕྲུལ་གྱི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་བློ་གསལ་དོན་གཉེར་ཅན་འགའ་ཡིས་བསྒྲུལ་
ངོར་རྗེས་སྒྲུལ་མིང་བ་བློ་གཏོར་དབྱེས་པའི་ལང་ཚོས་རྒྱུར་བ་དགེ་ལེགས་འཕེལ། །

༡༡༡། །རྟགས་འཇུག་གི་སྟིང་པོ་དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

དབྱངས་ཅན་གྱུ་བ་པའི་དོ་རྗེ།

༡༡༡། །ན་མོ་མཆུ་བྱི་ཡེ། རྒྱལ་ཀུན་མཐུན་པའི་ཡེ་ཤེས་དབྱིད། །གཞོན་ནུའི་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་
རྟོག་བ། །རྗེ་བཙུན་བཀྲན་པའི་ལའོར་ལོ་དང་། །དབྱེར་མེད་སྤྱོད་མའི་ཞབས་བཀྲད་ནས། །མཁས་
མཆོག་ཐོན་མའི་བླགས་མཆོ་ལས། །བྱུང་བའི་བདེ་སྤྱོད་ཕྱི་མོ་མཆོག་ །རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་སྟིང་
པོའི་དོན། །མདོར་བསྟུས་ཆོག་གིས་གསལ་བར་བྱ།།

སྟིང་ན་དབྱངས་མོ་གསལ་བྱེད་པོ། །དེ་ཕྱིར་ཀླ་ལི་སྤྲུམ་རྩ་པོ། །ཐོ་ཡི་ཡི་གེ་འབའ་ཞེག་
ལ། །ནང་གསེས་སྟེ་ཆོན་ལྷར་དབྱེ་སྟེ། །ཀ་ཅ་ཏ་པ་ཅ་རྣམས་པོ། །ཁ་ཆ་ཐ་ཕ་ཆ་མ་ནིང་། །ག་ར་
ད་བ་ཇ་མ་ཞ། །ཟ་འ་ཡ་ཤ་ས་རྣམས་པོ། །ང་ཉ་ན་མ་ཤིན་རྩ་མོ། །ར་ལ་ཉ་ཨ་མོ་གཤམ་སྟེ། །ཨ་
ནི་མཆོན་མེད་ཅེས་ཀྱང་བྱ།།

སྟོན་འཇུག་ལྟ་ཡི་བ་ཡིག་པོ། །ག་ད་མ་ནིང་འཕོ་ཡིག་ །མ་ནི་ཤིན་རྩ་མོ་ཡིན་ནོ། །དེ་
རྣམས་གང་ལ་གང་འཇུག་ན། །ཐོ་ཡིག་བ་ནི་ཀ་ཅ་ཏ། །ཅ་ག་ང་ཇ་ཉ་ད་ན། །རྩ་ཞ་ཟ་ར་ཤ་སར་
འཇུག་ །མ་ནིང་ག་ནི་ཅ་ཏ་ཅ། །ཉ་ད་ན་ཞ་ཟ་ཡ་ཤ། །སར་འཇུག་མ་ནིང་ད་ཡིག་ནི། །ཀ་པ་ག་བ་ང་
མར་འཇུག་ །མོ་ཡིག་འ་ནི་ག་ཇ་ད། །བ་ཇ་ཁ་ཆ་ཐ་ཕ་ཆར། །ཤིན་རྩ་མོ་ཡི་མ་ཡིག་ནི། །ཁ་ཆ་ཐ་
ཆ་ག་ཇ་ད། །རྩ་ད་ཉ་ན་རྣམས་ལ་འཇུག་ །རི་ལྟར་འཇུག་པར་བྱེད་ཅེ་ན། །ཐོ་ནི་སྒྲ་རྩོལ་དྲག་པར་
འཇུག་ །མ་ནིང་རན་པར་འཇུག་པ་ཡིན། །མོ་ནི་ཞན་པའི་རྩལ་གྱིས་ཏེ། །ཤིན་རྩ་མོ་ནི་མ་ཉམ་པས་
སོ།།

ཅིའི་ཕྱིར་འཇུག་པར་བྱེད་ཅེ་ན། །ཐོག་མར་འདི་ལྟར་ཤེས་དགོས་ཏེ། །ལས་གང་ཞེག་

ལ་བྱེད་པ་པོ། གཞན་དང་དངོས་སུ་འབྲེལ་བ་ཡི། །བདད་དྲུག་བྱས་ནས་བྱེད་པོ་དང་ལྷ། །དེ་ཡི་བྱེད་པ་
གཉིས་པོ་ནི། །དངོས་པོ་བདག་ཡིན་བྱ་ཡུལ་དང་། །བྱ་བ་གཉིས་པོ་དངོས་པོ་གཞན། །དེ་བཞིན་
བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་། །དངོས་སུ་འབྲེལ་མེན་ཇི་ལྟར་ཡང་། །བྱ་བ་བྱས་ཟིན་འདས་པ་དང་། །བྱ་
བ་བྱེད་འགྱུར་མ་འོངས་དང་། །བྱེད་བཞིན་པ་ནི་ད་ལྟ་བ། །དེ་ཕྱིར་དུས་གསུམ་དབྱེ་བས་ནི། །བྱེད་
ལས་དང་འབྲེལ་བཟ་གི་ནི། །སྦྱོར་བ་ཀུན་ལ་བྱབ་པ་ཡིན། །བདག་གཞན་དབྱེ་བས་དེ་ཙམ་དུ།
བྱབ་པ་མེན་ཡང་བྱེད་པོ་དང་། །བྱ་ཡུལ་བསྐྱེད་ཕྱིར་དབྱེ་བ་དེ། །མཛད་ནས་བདག་གཞན་དང་
འབྲེལ་བའི། །བྱ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་དེ་ཁོངས་བསྐྱེས། །དེས་ན་དུས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ། །བདག་གཞན་
དབྱེ་བས་མ་བྱབ་བ། །བསྐྱེད་པའི་དོན་དུ་ཤེས་དགོས་པར། །གསུངས་ཀྱང་སྟོན་འཇུག་འ་ཡིག་
སྐབས། །བྱེད་ལས་ཙམ་དང་འབྲེལ་བ་ཡི། །དངོས་པོ་བདག་ལའང་འཇུག་པ་མཐོང་།།

དེ་ལྟར་ངེས་ནས་པོ་ཡིག་པ། བསྐྱབས་སོ་ལྟ་བུ་འདས་པ་དང་། བསྐྱབ་བྱའི་ལྟ་དང་
 བསྐྱབ་པར་བྱ། ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་གཞན་ལ་འཇུག མ་ཞིང་ག་དྲག་ཉིས་པོ་ནི། གཙོད་པ་
 པོ་དང་གཙོད་པར་བྱེད། གཙོད་པར་འགྱུར་དང་དགྲི་བ་པོ། དགྲི་བར་བྱེད་དང་དགྲི་བར་འགྱུར།
 ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་བདག་དོན་དང་། གཙད་བྱའི་གིང་དང་གཙད་པར་བྱ། དགྲི་བྱའི་སྒྲལ་མ་
 དགྲི་བར་བྱ། ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་གཞན་དོན་དང་། གཙོད་བཞིན་པ་དང་དགྲི་བཞིན་པ།
 ཞེས་སོགས་ད་ལྟ་བསྐྱབ་ཆེད་འཇུག མོ་ཡིག་འཛི་འཆད་པ་པོ། འཆད་པར་བྱེད་དང་འཆད་པར་
 འགྱུར། ཞེས་སོགས་དངོས་པོ་བདག་དངོས་དང་། འགྲོ་བ་པོ་དང་འགྲོ་བར་བྱེད། ཅིས་སོགས་
 བདག་དོན་པལ་པ་དང་། འབྲིལ་ལོ་ཞེས་སོགས་ད་ལྟ་དང་། འབྲིལ་བར་འགྱུར་སོགས་མ་
 འོངས་འཇུག ཤིན་ཏུ་མོ་མི་མ་ཡིག་ནི། བདག་གཞན་དུས་གསུམ་མཉམ་པར་འཇུག འོན་ཀྱང་
 བྱེད་པོ་གཞན་དངོས་དང་། འབྲེལ་བའི་འདས་ལ་འདི་སྡོན་འཇུག མེད་པར་ངེས་གིང་ག་ད་
 ཏུང་། ད་ལྟ་བ་ལ་བའི་སྡོན་འཇུག ཏུང་ཞིང་མགོ་ཅན་ད་ལྟ་བར། བས་འཕལ་མེད་པར་ངེས་

བར་ཅམ། གཞན་ཡང་བས་འཕུལ་ཅན་པལ་ཆེར། བྱེད་པ་པོ་ནི་ད་ལྟ་དང་། བྱ་ཡུལ་མ་འོངས་
བར་བསྐྱུས་ནས། འདས་ལ་བས་ཕུལ་ཡང་འཇུག་ཡོད། ད་ལྟ་བ་ལ་གཉིས་ཀ་མེད། མ་འོངས་
འཕུལ་ཡོད་ཡང་འཇུག་མེད། བསྐྱུལ་ཆོག་འཕུལ་མེད་ཡང་འཇུག་ཡོད། སྐབས་འགར་འདས་
དང་བསྐྱུལ་ཆོག་ལ། ས་རྒྱུད་སྐྱུར་བས་འབྱས་པ་འདྲ་ཡོད།

རྗེས་འཇུག་ཡི་གེ་བཅུ་པོ་ཡི། ག་ད་བ་ས་བཞི་རྣམས་པོ། ང་མ་འ་གསུམ་མོ་ཡིན་ཅིང་།
ན་ར་ལ་གསུམ་མ་ནིང་སྟེ། མིང་གཞིའི་ཡི་གེ་ཀུན་ལ་འཇུག། ཇི་ལྟར་འཇུག་ཚུལ་གཉིས་ཏེ། ངང་
པོ་སྒྲ་ཡི་འཇུག་ཚུལ་ནི། ཁོ་ཡི་ག་ཡིག་ཡང་འཇུག་ཅན། སྒྲེ་བུ་རབ་དང་པོ་ཡིག་བ། ཡང་འཇུག་
ཅན་ནི་སྒྲེ་བུ་འབྲིང་། ག་བ་ཡང་འཇུག་མེད་པ་དང་། ང་སའི་མཐའ་ཅན་ཐ་མ་སྟེ། ངག་བ་པོ་
ལ་འད་ནང་གསེས་གྱིས། ངག་ཞན་བར་མ་གསུམ་དུ་དབྱེ། ཇི་བཞིན་ཞན་བ་མོ་ལ་ཡང་། བར་
གསེས་ངག་གཞན་གཉིས་དབྱེ་སྟེ། ང་མ་ཡང་འཇུག་ཅན་མོ་དང་། ང་མ་ཡང་འཇུག་མེད་པ་དང་།
འ་མཐའ་ཅན་རྣམས་ཤིན་ཏུ་མོ། བར་མ་མ་ནིང་ན་ར་ལ། ཡང་འཇུག་ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རུང་།
མིང་གཞི་པོ་ཡིག་མཐར་ཡོད་དང་། མིང་གཞི་མ་ནིང་རྗེས་སུ་ནི། ཡང་འཇུག་དང་བཅས་ཞུགས་
པ་ན། ངག་དང་ཕྱད་པས་ངག་པར་གྱུར། མིང་གཞི་མོ་ཡིག་རྗེས་སུ་ནི། ཡང་འཇུག་མེད་པར་
ཞུགས་པ་ན། ཞན་དང་ཕྱད་པས་ཞན་པར་འགྱུར། ཇི་གཉིས་འགྱུར་བ་མ་ནིང་ཡིན། མིང་གཞི་
མོ་ཡིག་རྗེས་སུ་ནི། ཡང་འཇུག་དང་བཅས་ཞུགས་པ་ན། ངག་ཞན་གཉིས་ཀའི་ཆ་ལྟན་ཕྱིར།
མཚན་གཉིས་མ་ནིང་ཞེས་སྟགས། མིང་གཞི་མ་ནིང་རྗེས་སུ་ནི། ཡང་འཇུག་མེད་པར་ཞུགས་
པ་ན། ངག་གཞན་གང་དུ་འང་མི་འགྱུར་པས། མཚན་མེད་མ་ནིང་ཞེས་སྟེ་འདྲོད།

གཉིས་པ་དོན་ལ་གཉིས་ཡོད་པའི། སྤྲ་མ་གང་ལྟར་འགྱུར་བ་ནི། རྗེས་འཇུག་གང་
ལ་ཞུགས་པ་ཡི། མིང་དེས་བདག་གཞན་སོགས་གང་སྟོན། པལ་ཆེར་མིང་དེའི་སྟོན་འཇུག་གི།
ཞུས་པར་སྐྱུར་ནས་རྟོགས་པར་བྱ། བྱི་མ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་བ་ནི། རྗེས་འཇུག་པོ་ཡིས་པོ་ཡིག་གི།

མིང་མཐའ་གཞན་དང་དེ་བཞིན་དུ། །མོ་ཡིས་མོ་ཡི་མིང་མཐའ་དང་། །མ་ནིང་གིས་ནི་མ་ནིང་དང་། །
 དེ་རྣམས་རྟགས་མཚུངས་འདྲིན་ཚུལ་ཏེ། །བརྗོད་བདེ་འདྲིན་པའང་གིན་ཏུ་མང་། །གཞན་ཡང་མིང་
 མཐའ་དེ་ཉིད་ཀྱིས། །རྟགས་མཚུངས་པའམ་སྒྲུ་མཐུན་པའི། །རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་དང་སྒྲར་བསྒྲུ་
 རོགས། །སྒྲུ་མའི་བྱུགས་དང་མཐུན་པར་འདྲིན། །དེ་དག་ནང་གསེས་གང་འདུག་ནི། །རྣམ་
 དབྱེའམ་འཕྲད་བཅས་མིང་ཆོག་དེའི། །མཐར་སྒྲར་མིང་དོན་ལས་གཤེས་བྱ། །

དེ་ཡང་ཆོས་རྣམས་རོ་བོ་ཙམ། །བརྗོད་བ་རྣམ་དབྱེ་དང་བོ་སྟེ། །དཔེར་ན་སུམ་པ་ཀ་བ་
 བཞིན། །གསལ་བྱེད་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་ཏུང་། །ལས་དང་བྱ་ཡུལ་དོན་གཅིག་སྟེ། །དེ་ལྟའི་བྱ་འདི་
 ཡུལ་ཞིག་ལ། །བྱ་བ་བྱས་པར་སྟོན་པ་ལ། །གཉིས་པ་ལས་སུ་བྱ་བ་དང་། །གཉིས་པའི་ནང་ཚན་
 དེ་ཉིད་དང་། །བཞི་བ་དགོས་ཆེད་གསུམ་འདྲ་ཡང་། །བྱ་བ་བྱས་པས་བྱ་བའི་ཡུལ། །དེ་འམ་དེ་
 དང་འབྲེལ་བ་ལ། །ཕན་ཐོགས་མེད་ན་གཉིས་པ་སྟེ། །དཔེར་ན་གར་དུ་འགོ་ལྟ་བུ། །ཕན་ཐོགས་
 ཡོད་ན་བཞི་བ་སྟེ། །དཔེར་ན་སྟོང་ལ་སྒྱིན་ལྟ་བུ། །ཕན་ཐོགས་མེད་ཀྱང་བྱ་ཡུལ་དང་། །བྱ་བ་རོ་
 བོ་གཅིག་ཡིན་ན། །གཉིས་པའི་ནང་ཚན་དེ་ཉིད་དེ། །དཔེར་ན་ལྟ་བུ་གསལ་ལྟ་བུ། །གང་ཞིག་
 གང་ལ་བརྟེན་པའམ། །གནས་དང་ཡོད་པའི་དོན་ཙམ་ལས། །བྱ་བ་གཏན་ནས་མི་བྱེད་ན། །རྣམ་
 དབྱེ་བདུན་པ་གནས་གཞི་སྟེ། །དཔེར་ན་སྟེང་དུ་མི་ཡོད་ལྟར། །ཆོ་སྐབས་གཉིས་དང་དོན་འདྲ་ན། །
 བདུན་པའི་ནང་ཚན་ཆོ་སྐབས་ཏེ། །དཔེར་ན་མཚུ་སྒྲུ་གར་བ་ན། །ཆོ་འཕྲུལ་དུས་ཆེན་ཚུགས་ལྟ་
 བུ། །རྣམ་དབྱེ་གཉིས་བཞི་བདུན་པ་དང་། །དེ་ཉིད་ཆོ་སྐབས་གསལ་བྱེད་སྒྲུ། །སུ་ར་རུ་དུ་ན་ལ་
 ཏུ། །ཡིན་ཞིང་ཕལ་ཆེར་ལ་སྒྲུ་དང་། །མཐུན་པས་ལ་དོན་རྣམ་དབྱེའང་ཟེར། །འོན་ཀྱང་ན་ལ་དེ་
 ཉིད་ལ། །རི་འདུག་སྒྲུ་བའི་སྟོ་ལས་གསུངས། །རྣམ་དབྱེ་གང་ལ་སྟོར་ཡུལ་དེས། །ཉེ་འབྲངས་
 གང་དུ་བྱ་བ་ཞིག །བྱས་ན་གསུམ་པ་བྱེད་སྒྲུ་སྟེ། །དཔེར་ན་བདག་གིས་བཤད་ལྟ་བུ། །བྱ་བ་གཏན་
 རས་མི་བྱེད་པར། །སྒྲུ་ཉི་འབྲེལ་བྱེད་ཙམ་སྟོན་ན། །རྣམ་དབྱེ་བྱུག་པ་འབྲེལ་སྒྲུ་སྟེ། །དཔེར་ན་

བདག་གི་མིག་ལྟ་བུ། རྣམ་དབྱེ་གསུམ་དྲུག་གསལ་བྱེད་སྒྲ། ཁ་མཐའ་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡི། གི་
 གྱི་གྱི་འི་ཡི་ལྟ་ཡིན། གང་ཞིག་གང་ལས་བྱུང་བའོ། བྱེད་ལྟ་བུ་བའི་དོན་ལྟ་ན། རྣམ་དབྱེ་
 ལྟ་བུ་འབྱུང་ཁུངས་ཏེ། དཔེར་ན་ཞལ་ནས་ཐོས་ལྟ་བུ། གསལ་བྱེད་སྒྲ་ནི་ནས་ལས་ཏེ། དགར་
 དང་སྤྲུང་བའང་ལྟ་བུར་གཏོགས། གཞན་ཡང་ཆོག་དོན་གོང་ལོག་ཏུ། བསྐྱུ་ཆུ་ཡོད་ན་སྤྲུང་བའི་
 སྒྲ། དང་དང་ཀྱང་ཡང་འང་སོགས་སྒྲོར། རྣམ་གངས་དུ་མས་དོན་བསྐྱར་ན། འབྱེད་སྤྲུང་སྒྲ་
 འཇུག་དགག་པ་དང་། བདག་དོན་ཡོད་ན་ཐོག་མཐའ་བུ། བ་སྒྲེའི་རྟགས་རྣམས་ཅི་རིགས་
 འཇུག་ཆུ་དུ་གྱུར་བའི་ཆོག་ལྟར་ཀྱང་། དོན་ལ་བསྟེགས་པ་ཡོད་ན་སྒྲོར། དེ་བཞིན་བསྟན་བྱ་ལྟག་
 ཡོད་ན། ལྟག་བཅས་སྒྲ་སྒྲོར་ཆོག་དོན་ནི། རྟོགས་ན་སྒྲར་བསྐྱེད་སྒྲ་རྣམས་སྒྲོར།

དགོས་པ་ཅི་ཕྱིར་འཇུག་ཅེ་ན། ཁོ་ཡིག་དབྱངས་དང་མི་ལྟ་ན། ཁོ་ཡིག་གསལ་བྱེད་
 བརྗོད་མི་ལུས། དེ་ཕྱིར་དབྱངས་ལྟར་བཞེད་པ་བདེ། ཁོ་ཡིག་དབྱངས་ལྟར་དེ་དག་ལའང་།
 རྟོག་འཇུག་བཅུ་པོ་མ་ཞུགས་ན། དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི། མིང་དང་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་རྣམས་།
 སྟོན་པའི་ཆོག་དང་དོན་ལྟ་ན་པའི། དག་གི་བརྗོད་པ་ཡོད་མིན་ཏེ། ཡི་གེའི་ཁོངས་ནས་མིང་དབྱུང་
 ཞེང་། མིང་གི་ཁོངས་ནས་ཆོག་སྤྱང་ནས། ཆོག་གིས་དོན་རྣམས་སྟོན་པས་སོ། མིང་ཆོག་བརྗོད་
 པ་མེད་ན་ནི། མཐུན་མོང་མཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི། ཤེས་བྱ་སྟོན་པའང་མེད་པར་འགྱུར། དེ་
 ཕྱིར་འཕགས་ཡུལ་མཁས་རྣམས་ཀྱི། རྟོག་སྤྱུ་འབྱངས་ནས་གསུངས་པ་འདི། སྒྲེ་བོ་ཀྱན་གྱིས་
 རྟོགས་གྱུར་ཅིག།

ཆོག་གི་སྒྲ་ཙམ་འདྲ་ན་ཡང་། དོན་ལ་ཁྱད་པར་གིན་ཏུ་ཆེ། དེ་ཕྱིར་བརྗོད་དག་ལ་བརྟེན་
 བས། མ་ནོར་དོན་རྣམས་འཆོལ་བ་གཅེས། དོན་ལ་མི་སྐྱོངས་སྐྱོངས་པ་ཡང་། ལྟགས་འདིར་
 མཁས་མིན་གྱིས་བྱེད་དེ། སྒྲ་ཤེས་དོན་ལ་མི་སྐྱོངས་ཞེས། མཁས་པའི་གསུང་ལ་ཡོངས་སུ་

གཤམ། །འདི་ལ་མ་སྒྲུངས་མོངས་མོད་ཀྱིས། །འཆད་ཚོད་ཚོམ་པའི་གྲར་འཇུག་པ། །ཕ་སྐྱེས་སེང་
ལྷགས་གྲོན་པ་བཞིན། །ནམ་ཞིག་རྗེས་ངན་གསལ་བར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་སྒྲོ་གསལ་དོན་གཉེར་
ནམས། །རྟགས་འཇུག་དཀའ་གནད་གཟུགས་བརྟན་ཀྱན། །གསལ་བར་འཆར་བའི་མེ་ལོང་
འདིར། །ལ་ལྟར་གཟིགས་མོར་སྒྲོད་དང་གྱི། །འདི་ལ་ཁོངས་པའི་ཚོགས་མཆིས་ན། །གཟུར་གནས་
མཁས་པའི་སྒྱུན་སྒར་འཆགས། །རྩུང་ཟད་འབད་ལས་ཐོབ་པའི་དགེས། །ཀྱན་གྱིས་འདི་དོན་
རྟོགས་པར་ཤོག།

ཅེས་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་སྒླིང་པོའི་དོན་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་དཀའ་གནད་གསལ་བའི་
མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། མཁས་མཆོག་སི་རུ་བཀ་ཆེན་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྣམ་རྟ་བ་
དཔལ་བཟང་པོའི་བཞེད་པ་དང་མཐུན་པར་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོ་རྗེས་སྒྲུར་བའོ། ། །
རྗེ་བཙུན་སྒྲ་མ་དབྱངས་ཅན་གྲུབ་པའི་དོ་རྗེའི་གསུང་འབུམ་ག་པར་བཞུགས་པ་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་ཕྱོགས་བསྐྱེད་བཀྱིས་
བའོ། ། །

ལྷན་ཐབས། རྒྱུ་མཁོའི་བྱ་ཆོག་རེའུ་མིག

འདིར་ལྷན་ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་དུ། ཉིན་རེའི་མེ་ཆེའི་ནང་རྒྱུ་དུ་བེད་སྤྱོད་པའི་བྱ་ཆོག་ཡོངས་གྲགས་བརྒྱ་ཕྱག་འགའ་ཤས་ཞིག་བཏུས་ཏེ། དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཆོག་བཅས་པར་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འབྲུང་ཚུལ་རེའུ་མིག་ཏུ་བཞོན་ཡོད་པ་ “བྱ་ཆོག་གི་རྩ་བའི་གཟུགས་” ཞེས་པ་ནི། བྱ་ཆོག་གི་ལེའུར་བཤད་པ་བཞིན། བྱ་ཆོག་གི་བྲག་པ་གང་དང་གང་ཡིན་ཅུང་། དེའི་བྱིངས་སམ་རྩ་བའི་གཟུགས་ལྟ་བུ་ཞིག་ངོས་བཟུང་ན། དེ་ལས་འདས་མ་འོངས་སོགས་དུས་གསུམ་དང་སྐུལ་ཆོག་སོགས་ལ་ཡིག་གཟུགས་ཇི་ལྟར་འབྲུང་ཚུལ་དཔོག་ཅུས་པའི་བྱེད་ཆོས་ཡོད་ཚུལ་དང་། དེ་ཡང་བོད་སྐད་ལ་བྱ་ཆོག་མ་འོངས་པའི་གཟུགས་དེ་བཞག་ན་ཡིག་སྐུལ་སོགས་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་ལགས་། “ཞེ” ཞེས་པ་ནི་ཞེ་སའི་ཆོག་རྣམས་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། “ཐ་དད་དང་ཐ་མི་དད” ཞི། བྱ་བྱེད་འོ་ཐོ་ཐ་དད་མི་དད་དེ། བྱེད་པ་པོ་གཞན་དང་དངོས་འབྲེལ་མི་འབྲེལ་གང་ཡིན་སྟོན་ནོ།

༡

བྱ་ཆོག་གི་རྩ་བའི་གཟུགས།	བྱ་ཆོག་སྐུར་གཞི།	ད་ལྟ་བུ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཆོག་གི་ཚུལ།	བྱ་བྱེད།
བཤུར་བ།	སྐུ་མ་སོགས་ལོང་དུ་	བཤུར་	བཤུར་	བཤུར་	བཤུར་ཞིག་	ཐ་དད།
བཞོལ་བ།	བྱ་ཆོག་སོགས་ཟུར་དུ་	བཞོལ་	བཞོལ་	བཞོལ་	ཞོལ་ཅིག་	ཐ་དད།
བསྐྱུག་པ།	དཔེ་ཆ་དང་དེ་བཞིན་སོགས་	བསྐྱུག་	བསྐྱུགས་	བསྐྱུག་	བསྐྱུགས་ཞིག་	ཐ་དད།
བསྐྱོན་པ།	རྟ་དང་གཡག་སོགས་ལ་	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་ཅིག་	ཐ་དད།
བཤྲི་བ།	རས་དང་དང་སོགས་ཀྱིས་	བཤྲི་	བཤྲིས་	བཤྲི་	བཤྲིས་ཞིག་	ཐ་དད།
དཔྲུག་པ།	སྐུ་མའི་ཕྱག་སོགས་	དཔྲུག་	དཔྲུགས་	དཔྲུག་	དཔྲུགས་ཞིག་	ཐ་དད།
དཔྲོལ་བ།	དྲིལ་བུ་དང་ཐོལ་མོ་སོགས་	དཔྲོལ་	དཔྲོལ་	དཔྲོལ་	དཔྲོལ་ཅིག་	ཐ་དད།
བརྒྱུ་བ།	རྒྱུ་མ་	བརྒྱུ་	བརྒྱུས་	བརྒྱུ་	བརྒྱུས་ཞིག་	ཐ་དད།

ལྷན་པ་ལོ་ཤུ་ཆོག་གཅེས་བུ་གི་རེ་ལུ་མིག

437

འཁེལ་བ།	ཆོས་གྲངས་སོགས་གཏན་	འཁེལ་	འཁེལ་	འཁེལ་		ཐ་མི་དད།
མཁོ་བ།	དདལ་སོགས་	མཁོ་	མཁོ་	མཁོ་		ཐ་མི་དད།
འཁོར་བ།	འཁོར་ལོ་སོགས་	འཁོར་	འཁོར་	འཁོར་		ཐ་མི་དད།
འཁོལ་བ།	ལྷན་དང་ཆ་སོགས་	འཁོལ་	འཁོལ་	འཁོལ་		ཐ་མི་དད།
ཁུབ་བ།	རྒྱ་དྲགས་སོགས་	ཁུབ་	ཁུབ་	ཁུབ་		ཐ་མི་དད།
འཁྱག་བ།	དཔྱན་ཁ་སོགས་སུ་	འཁྱག་	འཁྱག་	འཁྱག་		ཐ་མི་དད།
འཁྱམས་བ།	ཁྱོམ་སོགས་ལ་	འཁྱམ་	འཁྱམས་	འཁྱམ་	ཁྱམས་གིག	ཐ་དད།
མཁྱེད་བ།	ཡལ་ག་སོགས་ལ་རྒྱུ་དང་	མཁྱེད་	མཁྱེད་	མཁྱེད་	མཁྱེད་ཅིག	ཐ་དད།
མཁྱེན་བ།	ཕྱིས་སོགས་	མཁྱེན་	མཁྱེན་	མཁྱེན་		ཐ་དད།
འཁྱེར་བ།	དེར་ཆས་སོགས་	འཁྱེར་	ཁྱེར་	འཁྱེར་	ཁྱེར་ཅིག	ཐ་དད།
འཁྱེལ་བ།	ལན་དང་ལས་ཀ་སོགས་ཁྱེད་	འཁྱེལ་	འཁྱེལ་	འཁྱེལ་		ཐ་མི་དད།
འཁྱེབ་བ།	ཁྱོམ་གྱི་དང་ཁྱེད་ཁྱོམ་	འཁྱེབ་	འཁྱེབས་	འཁྱེབ་	འཁྱེབས་གིག	ཐ་དད།
འཁྱེད་བ།	དཔེ་ཆ་སོགས་	ཁྱེད་	ཁྱེད་	འཁྱེད་	ཁྱེད་ཅིག	ཐ་དད།
འཁྱུག་བ།	གོ་རེ་དང་མེས་སོགས་	འཁྱུག་	འཁྱུགས་	འཁྱུག་		ཐ་མི་དད།
འཁྱུང་བ།	བྱང་ལྷན་གི་མེས་སོགས་	འཁྱུང་	འཁྱུངས་	འཁྱུང་		ཐ་དད།
འཁྱུལ་བ།	བཟུན་ལ་ཞོར་ནས་བཞུགས་	འཁྱུལ་	འཁྱུལ་	འཁྱུལ་		ཐ་དད།
འཁྱེལ་བ།	འཁྱེལ་ལ་དང་མཁྱེད་ལ་སོགས་	འཁྱེལ་	འཁྱེལ་	འཁྱེལ་		ཐ་མི་དད།

ག

གང་བ།	ལྷན་སོགས་ལྷན་	གང་	གང་	གང་		ཐ་མི་དད།
གབ་བ།	ལྷན་ལྷན་དུ་	གབ་	གབ་	གབ་	གོ་བ་ཅིག	ཐ་དད།
གུག་བ།	ཤིང་ལྷན་ལ་ག་སོགས་	གུག་	གུག་	གུག་		ཐ་མི་དད།
གུད་བ།	བཞུགས་ལྷན་དང་དཔལ་འཁྱེད་	གུད་	གུད་	གུད་		ཐ་མི་དད།
གུས་བ།	ལྷན་དང་དཔེ་ཆ་ལ་	གུས་	གུས་	གུས་		ཐ་མི་དད།
གོ་བ།	དོན་དང་གྲུ་གཞས་སོགས་	གོ་	གོ་	གོ་		ཐ་མི་དད།
གོག་བ།	ཕྱི་ལ་ཕྱི་སོགས་	གོག་	གོག་	གོག་		ཐ་མི་དད།
གོམས་བ།	མི་དེ་གྱི་ལ་གཏམ་བཤད་	གོམས་	གོམས་	གོམས་		ཐ་མི་དད།
	ལྷན་					

གོད་པ།	ཆམ་པ་སོགས་འགོ་ནད་	གོད་	གོད་	གོད་		ཐ་མི་དད།
གྱར་པ།	ར་ལུག་སོགས་ལྷན་ས་	གྱར་	གྱར་	གྱར་		ཐ་མི་དད།
གྱོན་པ།	ལྷ་མོ་དང་གོས་སོགས་	གྱོན་	གྱོན་	གྱོན་	གྱོན་ཅིག	ཐ་དད།
གྲགས་པ།	སྐད་གྲགས་སོགས་	གྲགས་	གྲགས་	གྲགས་		ཐ་མི་དད།
གྲིམ་པ།	ཐག་པ་སོགས་	གྲིམ་	གྲིམ་	གྲིམ་		ཐ་མི་དད།
གྲོལ་པ།	ཆོགས་འདུ་སོགས་	གྲོལ་	གྲོལ་	གྲོལ་		ཐ་མི་དད།
གྲེང་པ།	གཏམ་སོགས་	གྲེང་	གྲེངས་	གྲེང་	གྲེངས་ཅིག	ཐ་དད།
བགད་པ།	ཆོད་ཏོ་བའི་གཏམ་ལ་ཆད་མོ་	བགོད་	བགད་	བགད་	བགོད་ཅིག	ཐ་དད།
བགྱི་པ།	ལས་དོན་སོགས་	བགྱིད་	བགྱིས་	བགྱི་	བྱིས་ཅིག	ཐ་དད།
བགང་པ།	མ་ཁི་སོགས་	བགང་བ་	བགངས་	བགང་	བགོངས་ཅིག	ཐ་དད།
དགར་པ།	དོན་འགའ་ཞིག་ལོགས་སུ་	དགར་	བགར་	དགར་	ཁོར་ཅིག	ཐ་དད།
དགྲག་པ།	མི་མང་པོ་མོ་མོའི་ཕྱོགས་སུ་	དགྲགས་	དགྲག་	དགྲག་	ལྷག་ཅིག	ཐ་དད།
དགོངས་པ།	བྲ་མས་དོན་དེ་ལ་	དགོངས་	དགོངས་	དགོངས་	དགོངས་ཅིག	ཐ་དད།
དགོས་པ།	རྒྱུ་ལོ་སོགས་	དགོས་	དགོས་	དགོས་		ཐ་མི་དད།
དལྱེས་པ།	པ་མ་སོགས་ལྷགས་	དལྱེས་	དལྱེས་	དལྱེས་		ཐ་མི་དད།
དགྲམ་པ།	འབྲུ་དང་སྒྲན་མ་སོགས་ས་ལ་	འགྲམས་	འགྲམ་	དགྲམ་	ཁྲོམས་ཅིག	ཐ་དད།
མཐུ་པ།	གཞན་སྒྲན་པོ་བཏང་ཕྱི་མི་	མཐུ་	མཐུ་	མཐུ་		ཐ་མི་དད།
འགག་པ།	ཐ་ཁ་སོགས་སྒྲིག་མས་	འགག་	འགགས་	འགག་		ཐ་མི་དད།
འགམ་པ།	ཅུམ་པ་དང་བྱེ་མ་ཀ་ར་སོགས་	འགམ་	འགམས་	འགམ་	འགོམས་ཅིག	ཐ་དད།
འགལ་པ།	ལྷུང་པའི་ཁྲིམས་སོགས་དང་	འགལ་	འགལ་	འགལ་		ཐ་དད།
འགྲལ་པ།	ཤིང་སྤོང་གི་ཡལ་ག་སོགས་	འགྲལ་	འགྲལ་	འགྲལ་		ཐ་མི་དད།
འགོ་གཞུགས་པ།	ལས་དོན་སོགས་	འགོ་འཇུང་	འགོ་བཅུགས་	འགོ་གཞུང་	འགོ་ཚུགས་ཅིག	ཐ་དད།
འགོར་པ།	གནམ་གྱི་འགྱོར་བར་ཡུན་རིང་	འགོར་	འགོར་	འགོར་		ཐ་མི་དད།
འགྱུར་པ།	ལོ་ཤུས་ནས་གཤེད་སོགས་	འགྱུར་	གྱུར་	འགྱུར་		ཐ་མི་དད།
འགྱེལ་པ།	ལྷག་པ་བརྒྱབས་ཏེ་ཤིང་སྤོང་	འགྱེལ་	འགྱེལ་	འགྱེལ་		ཐ་མི་དད།

$\mathbb{Z}$

རང་བ།	ཉག་ལ་ཆུད་ཉག་ལོ་ལ་རམ་ཏེ་	རང་	རང་	རང་		ག་མི་དད།
-------	-------------------------	-----	-----	-----	--	----------

ངལ་བ།	ལུས་སེམས་སོགས་	ངལ་	ངལ་	ངལ་		ཐ་མི་དད།
དུབ།	སེམས་སྒྲོལ་ས་	ཏུ་	ཏུས་	ཏུ་	ཏུས་ཤིག་	ཐ་མི་དད།
དེས་བ།	དོན་དེ་དེ་ག་རང་དུ་	དེས་	དེས་	དེས་		ཐ་མི་དད།
དེས་བ།	དོན་དེ་གྲོལ་	དེས་	དེས་	དེས་	དེས་ཤིག་	ཐ་དད།
དོས་བ།	ལྷན་ཉེ་སོགས་གཞན་ལ་	དོས་	དོས་	དོས་	དོས་ཤིག་	ཐ་དད།
དོས་བ།	སྒྲོལ་པ་ཟུ་འབྱུང་ལྟེ་	དོས་ས་	དོས་ས་	དོས་ས་		ཐ་མི་དད།
དངངས་བ།	མི་དྲ་སྒྲག་ནས་	དངངས་	དངངས་	དངངས་		ཐ་མི་དད།
མངག་བ།	སྒྲོ་ཆ་ཤོད་ཟུ་དང་གོས་ཉོ་ཟུ་	མངག་	མངགས་	མངག་	མངགས་ཤིག་	ཐ་དད།
བརྩམ་བ།	གཞན་གྱི་ཟུ་ཉེ་ལ་	བརྩམ་	བརྩམས་	བརྩམ་		ཐ་མི་དད།
བརྩམ་བ།	ཅུ་ས་མ་སོགས་	བརྩམ་	བརྩམས་	བརྩམ་	བརྩམ་ཤིག་	ཐ་དད།
བརྩམ་བ།	དབུགས་ཕྱི་ནང་དུ་	བརྩམ་	བརྩམས་	བརྩམ་	བརྩམས་ཤིག་	ཐ་དད།
བརྩམ་བ།	མོས་དང་ཚོད་མ་སོགས་	བརྩམ་	བརྩམས་	བརྩམ་	བརྩམས་ཤིག་	ཐ་དད།
བརྩམ་བ།	དགེ་བརྒྱུས་གཞན་དོན་དུ་	བརྩམ་	བརྩམས་	བརྩམ་	བརྩམས་ཤིག་	ཐ་དད།
བརྩམ་བ།	ཅ་ལག་དང་དོ་པོ་སོགས་	བརྩམ་	བརྩམས་	བརྩམ་	བརྩམས་ཤིག་	ཐ་དད།
བརྩམ་བ།	ཉོན་པ་ལ་ཉེན་འབྱུང་གཞན་པ་ལ་ཉོན་ཉེན་	བརྩམས་	བརྩམས་	བརྩམས་	བརྩམས་ཤིག་	ཐ་དད།

ཅ

གཙུབ།	གཙུས་ཐེང་སོགས་	གཙུ་	གཙུས་	གཙུ་	གཙུས་ཤིག་	ཐ་དད།
གཙག་བ།	དཀར་ཡོལ་སོགས་	གཙག་	བཙག་	གཙག་	ཚོག་ཅིག་	ཐ་དད།
གཙད་བ།	ཐག་པ་དང་སྒྲོད་པ་སོགས་	གཙད་	བཙད་	གཙད་	ཚོད་ཅིག་	ཐ་དད།
གཙོལ་བ།	ཅ་ལག་སོགས་གཞན་ལ་	གཙོལ་	གཙོལ་	གཙོལ་	གཙོལ་ཅིག་	ཐ་དད།
གཙར་བ།	ཐུ་མ་དང་དགེ་ཆུན་གྱི་སྒྲུ་འདུན་ལ་	གཙར་	བཙར་	གཙར་	གཙར་ཅིག་	ཐ་དད།
བཙང་	ལག་པས་དང་། དོན་གྲོལ་	བཙང་	བཙངས་	བཙང་	ཚོངས་ཤིག་	ཐ་དད།
བཙབ་བ།	གསང་བའི་དོན་སོགས་	བཙབ་	བཙབས་	བཙབ་	འཚོབས་ཤིག་	ཐ་དད།
བཙིང་བ།	ཐག་པ་སོགས་གྱིས་	བཙིང་	བཙིངས་	བཙིང་	ཆིངས་ཤིག་	ཐ་དད།
བཙུབ།	ཁྲོལ་པ་ལས་ཟུ་	བཙུ་	བཙུས་	བཙུ་	ཟུས་ཤིག་	ཐ་དད།

པཅོས་པ།	ཁང་པ་དང་འབྲུལ་ཆས་སྟེ་	འཚོས་	པཅོས་	པཅོས་	ཚོས་ཤིག	ཐ་དད།
ཕྱེ་པ།	མེ་དང་རྩ་ལ་	ཕྱེ་པ་	ཕྱེ་པས་	ཕྱེ་པ་	ཕྱེ་པས་ཤིག	ཐ་དད།
ཕྱོགས་པ།	དྲུས་ཚོད་སོགས་	ཕྱོགས་	ཕྱོགས་	ཕྱོགས་		ཐ་མི་དད།

ཆ

ཆག་པ།	ཞ་སྒྲག་སོགས་	ཆག་	ཆག་	ཆག་		ཐ་མི་དད།
ཆགས་པ།	གཞུགས་མཛེས་པ་སོགས་ལ་	ཆགས་	ཆགས་	ཆགས་		ཐ་མི་དད།
ཆུད་པ།	ཅ་ལག་རྒྱལ་ལྷན་པ་ལྟ་	ཆུད་	ཆུད་	ཆུད་		ཐ་མི་དད།
ཆོག་པ།	རི་ལི་འཛུགས་པ་ལྟ་	ཆོག་	ཆོག་	ཆོག་		ཐ་མི་དད།
མཆི་པ།	སངས་རྒྱལ་ལ་སྒྲུབས་སྟེ་	མཆི་	མཆིས་	མཆིས་	མཆིས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
མཚོང་པ།	ཅིད་མཁྱེན་པས་རྒྱུད་རིང་པོར་	མཚོང་	མཚོངས་	མཚོང་	མཚོངས་ཤིག	ཐ་དད།
མཚོད་པ།	ཕྱེ་དང་ལྷ་སོགས་ལ་	མཚོད་	མཚོད་	མཚོད་	མཚོད་ཅིག	ཐ་དད།
མཚོད་པ།	གསོལ་རྒྱ་དང་ཞལ་ལག་སྟེ་	མཚོད་	མཚོད་	མཚོད་	མཚོད་ཅིག	ཐ་དད།
འཆད་པ།	ལྷན་དང་ཐག་པ་སོགས་	འཆད་	ཆད་	འཆད་		ཐ་མི་དད།
འཆམས་པ།	པ་མ་དང་སྒྲུབ་སོགས་	འཆམ་	འཆམས་	འཆམས་		ཐ་མི་དད།
འཆལ་པ།	རྩལ་ཁྱིམས་དང་ཤེས་རབ་སྟེ་	འཆལ་	འཆལ་	འཆལ་		ཐ་མི་དད།
འཆི་པ།	ནད་དྲག་པོ་བཏབ་སྟེ་	འཆི་	ཤི་	འཆི་		ཐ་མི་དད།
འཚོར་པ།	ནད་ལ་རྒྱུ་མ་དང་། ཁ་ནས་ ཆོག་དན་སོགས་	འཚོར་	ཤོར་	འཚོར་		ཐ་མི་དད།
འཚོལ་པ།	གོ་རིམ་སོགས་	འཚོལ་	འཚོལ་	འཚོལ་		ཐ་མི་དད།

ད

མཇལ་པ།	གཞུག་ལག་ཁང་སོགས་	མཇལ་	མཇལ་	མཇལ་	མཇོལ་ཅིག	ཐ་དད།
མཇུག་འགྲིལ་པ།	ལས་ཀ་སོགས་མཇུག་	འགྲིལ་	འགྲིལ་	འགྲིལ་		ཐ་མི་དད།
འཇིག་པ།	ཁང་པ་སོགས་	འཇིག་	ཞིག་	འཇིག་		ཐ་མི་དད།
འཇིགས་པ།	གཅན་ཟན་དང་རྒྱ་པ་སྟེ་ལ་	འཇིགས་	འཇིགས་	འཇིགས་		ཐ་མི་དད།
འཇུབ།	རྒྱུ་ལག་སོགས་ནས་	འཇུ་	འཇུས་	འཇུ་	འཇུས་ཤིག	ཐ་དད།
འཇུག་པ།	ཁང་པ་ལི་ནང་དུ་	འཇུག་	ཞུགས་	འཇུག་	ཞུགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།

རྗེས་སྐྱབས་པ།	བསམ་གཤིས་ཅན་གྱི་མིའི་	ལེ་སྐྱབས་	བདམ་	འབར་	བོད་སྐད་གྲགས་	ཐ་དད།
བརྗེས་པ།	དཔུལ་གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་	ལེ་	བརྗེས་	བརྗེས་	རྗེས་གྲགས་	ཐ་དད།
བརྗེད་པ།	གཏམ་དང་དོན་སྟོན་	ལེ་དྲ་	བརྗེད་	བརྗེད་		ཐ་མི་དད།
བརྗོད་པ།	རག་ནས་བྱང་པོར་	ལེ་དྲ་	བརྗོད་	བརྗོད་	ལེ་དྲ་ཅིག	ཐ་དད།
བརྗིད་པ།	ཡོན་ཏན་དང་སྤྱན་དྲགས་ཀྱིས་	བརྗིད་	བརྗིད་	བརྗིད་		ཐ་མི་དད།

ཉ

ཉན་པ།	བསྐྱབ་བྱ་སྟོན་	ཉན་	ཉན་དྲ་	ཉན་	ཉན་ཅིག	ཐ་དད།
ཉམས་པ།	དཔལ་འབྱོར་སྟོན་	ཉམས་	ཉམས་	ཉམས་		ཐ་མི་དད།
ཉར་པ།	སྐོར་ཁྱི་སྟོན་	ཉར་	ཉར་དྲ་	ཉར་	ཉར་ཅིག	ཐ་དད།
ཉལ་པ།	གདན་ཁྱིའི་སྐྱོད་ཏུ་	ཉལ་	ཉལ་དྲ་	ཉལ་	ཉལ་ཅིག	ཐ་མི་དད།
ཉེས་པ།	ལོ་རྟག་སྟོན་	ཉེས་	ཉེས་	ཉེས་		ཐ་མི་དད།
ཉོ་པ།	ཁྲིམ་ནས་ཆོལ་སྟོན་	ཉོ་	ཉོས་	ཉོ་	ཉོས་གྲགས་	ཐ་དད།
ཉོབ་པ།	དེའུ་ལྷག་པོ་དེ་མཐོང་ནས་	ཉོབ་	ཉོབ་	ཉོབ་		ཐ་མི་དད།
མཉེས་པ།	དག་ཆུན་སྟོན་ལྷགས་	མཉེས་	མཉེས་	མཉེས་		ཐ་མི་དད།
རྩིད་པ།	ལོ་མ་དང་མེ་རྟག་སྟོན་	རྩིད་	རྩིད་	རྩིད་		ཐ་མི་དད།
རྩིད་པ།	དངོས་ཆས་བསྐྱུག་པ་སྐྱུར་ཏུ་	རྩིད་	རྩིད་	རྩིད་		ཐ་མི་དད།
སྐྱམ་པ།	དོན་དེ་དེའོ་བསམ་པ་འཕམ་	སྐྱམ་	སྐྱམ་	སྐྱམ་		ཐ་མི་དད།
བརྟམ་པ།	ཆོག་རྒྱ་སྟོན་གྱིས་	བརྟམ་	བརྟམ་	བརྟམ་	བརྟམ་	ཐ་དད།
བརྟེས་པ།	ཉོགས་པ་དང་ཆེན་པོའི་གནས་	བརྟེས་	བརྟེས་	བརྟེས་		ཐ་མི་དད།
བརྟོག་པ།	ཞེས་ཟས་ལ་ལངས་དོར་གྱི་ལ་	བརྟོག་	བརྟོགས་	བརྟོག་		ཐ་མི་དད།
བསྐྱུང་པ།	དཔུ་དང་ཞབས་སྟོན་	བསྐྱུང་	བསྐྱུངས་	བསྐྱུང་		ཐ་མི་དད།
བསྐྱུག་པ།	ས་དང་གོ་ས་མཐོན་པོར་	བསྐྱུག་	བསྐྱུགས་	བསྐྱུག་	བསྐྱུགས་གྲགས་	ཐ་མི་དད།
བསྐྱེལ་པ།	གསེལ་སྐྱོན་ལ་མེད་སྐྱོད་ལྷུ་	བསྐྱེལ་	བསྐྱེལ་	བསྐྱེལ་		ཐ་དད།
བསྐྱོག་པ།	རྒྱ་གདམ་གྱིས་	བསྐྱོག་	བསྐྱོགས་	བསྐྱོག་	བསྐྱོགས་གྲགས་	ཐ་དད།
བསྐྱོན་པ།	མདོན་སྐྱུ་གྱི་དོན་ལ་གྲོལ་བ་ལྟེ་	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་	བསྐྱོན་ཅིག	ཐ་དད།
བསྐྱུབ་པ།	ལག་པས་	བསྐྱུབ་	བསྐྱུབས་	བསྐྱུབ་	བསྐྱུབས་གྲགས་	ཐ་དད།
བསྐྱུམ་པ།	དཔལ་ལྷག་སྟོན་	བསྐྱུམ་	བསྐྱུམས་	བསྐྱུམ་	བསྐྱུམས་གྲགས་	ཐ་དད།

༩

གཉིབ་པ།	གྲར་སོགས་	གཉིབ་	གཉིབས་	གཉིབ་	གཉིབས་ཤིག	ཐ་དད།
གཉུགས་པ།	ཁྱུངས་སོགས་དེ་དང་དེ་ལ་	གཉུག་	གཉུགས་	གཉུགས་	གཉུགས་ཤིག	ཐ་དད།
གཉུང་བ།	ཡི་གེ་སོགས་	གཉུང་	བཉུང་	གཉུང་	ཐོངས་ཤིག	ཐ་དད།
གཉུད་པ།	ལུགས་སྒྲིལ་གསར་པ་སོར་	གཉུད་	བཉུད་	གཉུད་	གཉུད་ཅིག	ཐ་དད།
གཉུབ་པ།	གྲི་སོགས་གྱིས་དུས་ལུང་	གཉུབ་	གཉུབས་	གཉུབ་	གཉུབས་ཤིག	ཐ་དད།
གཉུམ་པ།	རས་སོགས་གྱིས་	གཉུམ་	བཉུམས་	གཉུམ་	ཐུམས་ཤིག	ཐ་དད།
གཉུལ་བ།	དག་སོགས་	གཉུལ་	གཉུལ་	གཉུལ་	གཉུལ་ཅིག	ཐ་དད།
གཉོར་བ།	མེ་ཉོག་གནམ་ལ་དང་། དུལ་སོར་བག་མེད་གྱིས་	གཉོར་	གཉོར་	གཉོར་	གཉོར་ཅིག	ཐ་དད།
བཉུང་བ།	ར་དང་ཆང་སོགས་	འབུང་	བཉུངས་	བཉུང་	འབུངས་ཤིག	ཐ་དད།
བཉུག་པ།	བེན་པ་ཡིན་མིན་	ཉོག་	བཉུགས་	བཉུག་	ཉོགས་ཤིག	ཐ་དད།
ཉོགས་པ།	འདུས་བྱས་མི་རྟག་པ་སོར་	ཉོགས་	ཉོགས་	ཉོགས་		ཐ་མི་དད།
བཉེན་པ།	ཐོས་ལའེལ་ས་ཞིག་ལ་	ཉེན་	བཉེན་	བཉེན་	ཉེན་ཅིག	ཐ་མི་དད།
བཉོལ་བ།	མ་ཉིད་པ་ལི་རྒྱག་སོགས་	ཉོལ་	བཉོལ་	བཉོལ་	ཉོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བཉུ་བ།	མིག་གིས་གཟུགས་ལ་	ཉུ་	བཉུས་	བཉུ་	ཉུས་ཤིག	ཐ་དད།
ཉུང་བ།	གིང་གི་ཕྱེ་ནས་	ཉུང་	ཉུངས་	ཉུང་		ཐ་མི་དད།
ཉོགས་པ།	འོད་ཁོག་	ཉོགས་	ཉོགས་	ཉོགས་		ཐ་མི་དད།
བཉུས་པ།	འབས་བྲུ་རྒྱ་ལ་	ཉུས་	བཉུས་	བཉུས་		ཐ་མི་དད།
བཉུམ་པ།	འོད་ཆེར་སྒྲི་བོ་ནས་	ཉུམ་	བཉུམས་	བཉུམ་	ཉུམས་ཤིག	ཐ་དད།
ཉུར་བ།	རྩན་པ་དང་བྱ་དགའ་སོགས་	ཉུར་	ཉུར་	ཉུར་	ཉུར་ཅིག	ཐ་དད།
བཉུན་པ།	ལ་མའི་འདོད་པ་དང་	ཉུན་	བཉུན་	བཉུན་	ཉུན་ཅིག	ཐ་དད།
བཉུན་པ།	ལམ་སོགས་	ཉུན་	བཉུན་	བཉུན་	ཉུན་ཅིག	ཐ་དད།
བཉུན་པ།	དག་པའི་བཞེས་གཉེན་སོར་	ཉུན་	བཉུན་	བཉུན་	ཉུན་ཅིག	ཐ་དད།
ཉུར་བ།	རྩན་པ་དང་བྱ་དགའ་སོགས་	ཉུར་	བཉུར་	བཉུར་	ཉུར་ཅིག	ཐ་དད།
བཉོན་པ།	རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་ལ་	བཉོན་	བཉོན་	བཉོན་	བཉོན་ཅིག	ཐ་དད།
བཉུབ་པ།	སྒྲི་མ་གྲོན་ལ་གསོལ་ཆོགས་	ཉུབ་	བཉུབས་	བཉུབ་	ཉུབས་ཤིག	ཐ་དད།

ཕ

ཐར་བ།	བཙོན་ཁང་ནས་	ཐར་	ཐར་	ཐར་		ཐ་མི་དད།
ཐལ་བ།	མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཁ་ནས་	ཐལ་	ཐལ་	ཐལ་		ཐ་མི་དད།
ཐིམ་བ།	ཚུ་བྱེ་མའི་ནང་དུ་	ཐིམ་	ཐིམ་	ཐིམ་		ཐ་མི་དད།
ཐུག་བ།	ལམ་དུ་དག་པ་	ཐུག་	ཐུག་	ཐུག་		ཐ་མི་དད།
ཐུབ་བ།	ལས་འགན་སོགས་བྱེད་	ཐུབ་	ཐུབ་	ཐུབ་		ཐ་མི་དད།
ཐུལ་བ།	དག་སོགས་	ཐུལ་	ཐུལ་	ཐུལ་		ཐ་མི་དད།
ཐེག་བ།	འཁུར་སོགས་	ཐེག་	ཐེག་	ཐེག་		ཐ་མི་དད།
ཐེབས་བ།	སྒོ་དང་སྐྱེ་ཁུང་སོགས་	ཐེབས་	ཐེབས་	ཐེབས་		ཐ་མི་དད།
ཐོགས་བ།	ལག་ན་མེ་མདའ་སོགས་	ཐོགས་	ཐོགས་	ཐོགས་	ཐོགས་ཕྱིག	ཐ་དད།
ཐོགས་བ།	དཔུལ་སྒོ་དྲ་རྒྱ་	ཐོགས་	ཐོགས་	ཐོགས་		ཐ་མི་དད།
ཐོས་བ།	སྒྲ་དང་གཏམ་སོགས་	ཐོས་	ཐོས་	ཐོས་		ཐ་དད།
མཐུད་བ།	ཐག་པ་གཉིས་	མཐུད་	མཐུད་	མཐུད་	མཐུད་ཕྱིག	ཐ་དད།
མཐུན་བ།	སྒྲན་མཆོད་ནང་པན་ཚུན་	མཐུན་	མཐུན་	མཐུན་		ཐ་མི་དད།
འཐུམས་བ།	ཐོས་ཀྱི་ནང་དུ་	འཐུམས་	འཐུམས་	འཐུམས་		ཐ་མི་དད།
མཐོང་བ།	མིག་གིས་	མཐོང་	མཐོང་	མཐོང་		ཐ་དད།
འཐབ་བ།	དག་ལ་	འཐབ་	འཐབ་	འཐབ་	འཐོབས་ཕྱིག	ཐ་དད།
འཐིབས་བ།	གནམ་སོགས་	འཐིབས་	འཐིབས་	འཐིབས་		ཐ་མི་དད།
འཐུད་བ།	ངས་སྐད་ཆ་སོགས་བཤད་	འཐུད་	འཐུད་	འཐུད་		ཐ་མི་དད།
འཐེན་བ།	དབྱུགས་དང་། ཐག་པ་སོགས་	འཐེན་	འཐེན་	འཐེན་	འཐེན་ཕྱིག	ཐ་དད།
འཐོབ་བ།	གོ་ས་དང་སྒྲན་གྲགས་སོགས་	འཐོབ་	ཐོབ་	འཐོབ་		ཐ་མི་དད།
འཐོམས་བ།	མགོ་སོགས་	འཐོམས་	འཐོམས་	འཐོམས་		ཐ་མི་དད།
འཐོར་བ།	དཔེ་ཆ་ཚད་མ་	འཐོར་	འཐོར་	འཐོར་		ཐ་མི་དད།

ད

དད་བ།	བླ་མ་དང་སངས་རྒྱལ་ལ་	དད་	དད་	དད་		ཐ་མི་དད།
དར་བ།	དེང་སང་ལྷགས་སྐོལ་འདྲེ་མི་འདྲ་	དར་	དར་	དར་		ཐ་མི་དད།

དྲུག་པ།	གིང་འབྲས་ཀྱིས་ལོ་མ་རྒྱམས་	དྲུག་	དྲུག་	དྲུག་		ཐ་མི་དད།
དྲུབ་པ།	མུ་རན་སོགས་ཀྱིས་ཡིད་	དྲུབ་	དྲུབ་	དྲུབ་		ཐ་མི་དད།
དོགས་པ།	ལམ་ལ་རྒྱན་མ་ཡོད་མེད་	དོགས་	དོགས་	དོགས་		ཐ་མི་དད།
དྲུང་པ།	རྒྱིན་པ་མེད་པས་གནམ་གིན་ཏུ་	དྲུང་	དྲུངས་	དྲུང་		ཐ་མི་དད།
དྲག་པ།	ནད་ན་ཆ་སོགས་	དྲག་	དྲགས་	དྲག་		ཐ་མི་དད།
དྲན་པ།	པ་མ་དང་། པ་ལུལ་སོར་	དྲན།	དྲན།	དྲན།		ཐ་མི་དད།
དྲོ་པ།	མེ་སྒོས་ཏེ་	དྲོ་	དྲོས་	དྲོ་		ཐ་མི་དད།
གདང་པ།	ཁ་སོགས་	གདང་	གདངས་	གདང་	གདོངས་གིག	ཐ་དད།
གདིང་པ།	གདན་སོགས་	འདིང་	བདིང་	འདིང་	ཐིང་ཅིག	ཐ་དད།
གདུང་པ།	སེམས་ཁུལ་སོགས་ཀྱིས་	གདུང་	གདུངས་	གདུང་		ཐ་མི་དད།
བདམ་པ།	མང་པོའི་ནང་ནས་	འདམ་	བདམས་	བདམ་	འདོམས་གིག	ཐ་དད།
འདའ་པ།	འཕྱོན་སྤངས་ཀྱི་ཆོད་ལས་	འདའ་	འདས་	འདའ་		ཐ་མི་དད།
འདར་པ།	རྒྱག་ནས་ལག་པ་སོགས་	འདར་	འདར་	འདར་		ཐ་མི་དད།
འདུ་པ།	ལམ་མང་པོ་ཞིག་གཅིག་ཏུ་	འདུ་	འདུས་	འདུ་		ཐ་མི་དད།
འདུག་པ།	ཅོག་པར་	འདུག་	འདུག་	འདུག་	འདུག་ཅིག	ཐ་མི་དད།
འདུན་པ།	དགེ་བའི་ཆོས་སོགས་ལ་	འདུན་	འདུན་	འདུན་		ཐ་མི་དད།
འདུམ་པ།	འཕྲགས་པ་སོགས་ལས་རྒྱུ་	འདུམ་	འདུམས་	འདུམ་		ཐ་མི་དད།
འདེག་པ།	མྱིད་ཆོད་གི་ལོ་མང་པོ་	འདེགས་	བདེག་	གདེག་	ཐིག་ཅིག	ཐ་དད།
གདུལ་པ།	སེམས་རྒྱུད་སོགས་	འདུལ་	བདུལ་	གདུལ་	ཐུལ་ཅིག	ཐ་དད།
གདབ་པ།	རྒྱོན་ལམ་དང་། ཞིང་སོགས་	འདབས་	བདབ་	གདབ་	ཐོབ་ཅིག	ཐ་དད།
གདགས་པ།	མིང་གི་བ་རྒྱུད་སོགས་	འདོགས་	བདགས་	གདགས་	ཐོགས་གིག	ཐ་དད།
འདོད་པ།	དམིགས་ལུལ་བཟང་པོ་སོར་	འདོད་	འདོད་	འདོད་		ཐ་མི་དད།
གདོན་པ།	ཆོར་མ་སོགས་ལུས་ནས་	འདོན་	བདོན་	གདོན་	ཐོན་ཅིག	ཐ་དད།
གདམ་པ།	བསྐྱེད་བྱ་སོགས་	འདོམས་	གདམས་	གདམ་	འདོམས་གིག	ཐ་དད།
དོར་པ།	ཕན་ཐོགས་མེད་པ་རྒྱམས་	འདོར་	དོར་	དོར་	དོར་ཅིག	ཐ་དད།
དྲང་པ།	རྒྱ་རྩ་དེ་གར་ཕྱོགས་སུ་	འདྲེན་	དྲངས་	དྲང་	དྲོངས་གིག	ཐ་དད།
དྲིལ་པ།	དོན་ཕྱོག་ཏུ་	འདྲིལ་	དྲིལ་	དྲིལ་	དྲིལ་ཅིག	ཐ་དད།

འདྲི་བ།	འདྲི་བ་དང་སྐད་ཆ་སོགས་	འདྲི་	འདྲི་ས་	འདྲི་	འདྲི་ས་ཤིག	ཁ་དང།
འདྲིས་པ།	མི་མང་པོར་ལས་སྐྱེ་པོའི་ཐོག་ནས་	འདྲིས་	འདྲིས་	འདྲིས་		ཁ་མི་དང།
འདྲོག་པ།	དོན་མེད་ཏུ་རྟ་སོགས་	འདྲོག་	འདྲོགས་	འདྲོག་		ཁ་མི་དང།
བརྟེན་པ།	གྲི་དང་ཆོར་བ་སོགས་	བརྟེན་	བརྟེན་	བརྟེན་	རྟོར་ཅིག	ཁ་དང།
བརྟེན་པ།	ར་དང་འབྲུབ་སོགས་	བརྟེན་	བརྟེན་ས་	བརྟེན་	རྟོར་ས་ཤིག	ཁ་དང།
རྟོལ་བ།	ཤོག་སྐྱེས་དང་ཕྱ་སོགས་	རྟོལ་	རྟོལ་	རྟོལ་		ཁ་མི་དང།
ལྟངས་པ།	གདན་ལས་ལམ་	ལྟངས་	ལྟངས་	ལྟངས་	ལྟོངས་ཤིག	ཁ་མི་དང།
ལྟོག་པ།	ལམ་ལོར་བ་ལས་	ལྟོག་	ལྟོག་	ལྟོག་		ཁ་མི་དང།
བརྟེན་པ།	ཐལ་མོ་སོགས་	བརྟེན་	བརྟེན་ས་	བརྟེན་	རྟོར་ས་ཤིག	ཁ་དང།
བརྟེན་པ།	ས་ལ་མགོ་སོགས་	བརྟེན་	བརྟེན་ས་	བརྟེན་		ཁ་མི་དང།
བརྟེན་པ།	ས་དང་གདན་ལ་	བརྟེན་	བརྟེན་	བརྟེན་	ལྟོངས་ཤིག	ཁ་མི་དང།
བརྟེན་པ།	འག་ཤུགས་ཀྱིས་གཞན་ལ་	བརྟེན་	བརྟེན་ས་	བརྟེན་	ལྟོགས་ཤིག	ཁ་དང།
བརྟེན་པ།	ལྟུང་བར་བཤད་པ་རྣམས་མདོར་	བརྟེན་	བརྟེན་ས་	བརྟེན་	ལྟུངས་ཤིག	ཁ་དང།
བརྟེན་པ།	འབྲུགས་པ་རྣམས་	བརྟེན་	བརྟེན་ས་	བརྟེན་	ལྟུངས་ཤིག	ཁ་དང།
བརྟེན་པ།	རྣམས་དག་ལོས་ཕན་ཚུན་	བརྟེན་	བརྟེན་	བརྟེན་	ལྟུངས་ཤིག	ཁ་དང།
བརྟེན་པ།	ལས་འགན་རྣམས་ཉེས་སྐྱོད་ལས་	བརྟེན་	བརྟེན་ས་	བརྟེན་	ལྟོངས་ཤིག	ཁ་དང།

ན

ན་བ།	མགོ་དང་རྒྱུ་ལག་སོགས་	ན་	ན་	ན་		ཁ་མི་དང།
རྟེན་པ།	འདྲིས་པས་མའི་རྟེན་ཞེ་	རྟེན་	རྟེན་	རྟེན་	རྟེན་ཤིག	ཁ་དང།
རྟེན་པ།	ཉི་མ་རི་རྒྱུ་ལ་	རྟེན་	རྟེན་	རྟེན་		ཁ་མི་དང།
ཞོན་པ།	ལྷ་མ་ལས་སྐྱེས་པ་མེད་	ཞོན་	ཞོན་	ཞོན་		ཁ་མི་དང།
ཞོན་པ།	དཀའ་ངལ་སོགས་ཀྱིས་	ཞོན་	ཞོན་	ཞོན་		ཁ་མི་དང།
མཞོན་པ།	ལྷ་མ་ལས་སྐྱེས་པ་མེད་	ཞོན་	མཞོན་	མཞོན་		ཁ་དང།
ཞོན་པ།	ཡི་གེ་སོགས་	ཞོན་	ཞོན་	ཞོན་		ཁ་མི་དང།
གནད་པ།	གསོལ་རས་སོགས་	གནད་	གནད་	གནད་	གསོལས་ཤིག	ཁ་དང།
གནད་པ།	མེས་པ་ཅན་ལ་	གནད་	གནད་	གནད་		ཁ་དང།
མནན་པ།	ཤོག་ཕྱེ་ཕྱིད་ཤིང་གི་ལྱི་ལོག་ཏུ་	མནན་	མནན་	མནན་	ཞོན་ཅིག	ཁ་དང།

21

དཔག་པ།	དཀའ་པའི་གནས་རྒྱུ་མ་སྔ་	དཔོག་	དཔག་	དཔག་	དཔོག་མ་གྲིག་	མ་དད།
དཔྱད་པ།	དར་ཞོགས་	དཔྱོད་	དཔྱད་སྔ་	དཔྱད་	དཔྱོད་སྔ་གྲིག་	མ་དད།
དཔྱད་པ།	གནས་རྒྱུ་པ་དེ་ན་པ་མིན་མིན་	དཔྱོད་	དཔྱད་	དཔྱད་	དཔྱོད་ཅིག་	མ་དད།
ཐྱང་	ཐྱིག་པ་དང་ཉེས་པ་ཞོགས་	ཐོད་	ཐོང་སྔ་	ཐོད་	ཐོད་སྔ་གྲིག་	མ་དད།
ཐྱང་པ།	འབྲས་དང་ཕྱོད་ཞོགས་	ཐྱང་	ཐྱང་སྔ་	ཐྱང་	ཐྱང་སྔ་གྲིག་	མ་དད།
ཐོ་པ།	གནས་དང་ཁང་པ་ཞོགས་	ཐོ་	ཐོ་སྔ་	ཐོ་	ཐོ་སྔ་གྲིག་	མ་དད།
ཐོལ་པ།	སངས་རྒྱུ་ཁྱིམ་ཐུན་པ་	ཐོལ་	ཐོལ་	ཐོལ་	ཐོལ་ཅིག་	མ་དད།
ཐྱང་པ།	མེ་དང་ཕྱོག་ཞོགས་	ཐོད་	ཐོང་	ཐོད་	ཐོད་ཅིག་	མ་དད།
ཐྱད་པ།	མཐུན་ཆེན་པ་ཐང་པོ་ལ་	ཐོད་	ཐོད་	ཐོད་	ཐོད་ཅིག་	མ་དད།
ཐྱད་པ།	རྩ་པ་དང་དཔྱད་ཞོགས་	ཐོད་	ཐོད་	ཐོད་	ཐོད་ཅིག་	མ་དད།
ཐྱས་པ།	རྒྱ་མ་ཞོགས་ཁྱིམ་	ཐོས་	ཐོས་	ཐོས་	ཐོས་ཅིག་	མ་དད།
ཐྱི་དཔ།	འཕྲིན་ཡིག་ཞོགས་	ཐོད་	ཐོད་སྔ་	ཐོད་	ཐོད་སྔ་གྲིག་	མ་དད།
ཐྱལ་པ།	ཐུ་འབྲུལ་ཞོགས་	ཐྱལ་	ཐྱལ་	ཐྱལ་	ཐྱལ་ཅིག་	མ་དད།
ཐྱག་པ།	གདན་དང་། མེད་མའི་རལ་པ་	ཐྱག་	ཐྱག་སྔ་	ཐྱག་	ཐྱག་སྔ་གྲིག་	མ་དད།
ཐོ་པ།	ཕྱར་མེ་མཐུན་གཉིས་ཀ་	ཐོ་	ཐོ་	ཐོ་	ཐོ་	མ་མི་དད།

པ

ཕན་པ།	སྒྲིལ་འདི་ན་ཟུག་དྲག་པོ་ལ།	ཕན་	ཕན་	ཕན་		ཐ་མི་དད།
ཕྱིགས་པ།	མདའ་བསྐྱུན་ཏེ་ས་ལ་ཨི་བྱུང་	ཕྱིགས་	ཕྱིགས་	ཕྱིགས་		ཐ་མི་དད།
ཕྱད་པ།	བོད་སྐད་མི་ཤེས་པ་རྣམས་ ཟུང་དུ་	ཕྱད་	ཕྱད་	ཕྱད་	ཕྱད་ཅིག	ཐ་དད།
ཐེབས་པ།	སྒྲིལ་གྱི་ནུས་པ་གསོ་ལ་ཆོད་ལ།	ཐེབས་	ཐེབས་	ཐེབས་	ཐེབས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
ཐོག་པ།	མདའ་བསྐྱུན་པས་ལུས་ལ།	ཐོག་	ཐོག་	ཐོག་		ཐ་མི་དད།
ཐོང་པ།	ཕྱུ་མོར་དང་ཟེར་ཕྱིས་	ཐོང་	ཐོངས་	ཐོང་		ཐ་མི་དད།
ཕྱག་པ།	ཕྱུ་དང་ཡོན་ཏན་མོར་གྱིས་	ཕྱག་	ཕྱག་	ཕྱག་		ཐ་མི་དད།
ཕྱེད་པ།	བདེན་རྒྱུ་གྱི་ཁྱེད་པར་	ཕྱེད་	ཕྱེད་	ཕྱེད་		ཐ་མི་དད།
ཕྱོགས་པ།	བཟང་པོའི་ཐད་དུ་	ཕྱོགས་	ཕྱོགས་	ཕྱོགས་	ཕྱོགས་ཤིག	ཐ་དད།
ཕྱལ་པ།	པ་མ་དང་བྱ་ཕྱག་ཁ་	ཕྱལ་	ཕྱལ་	ཕྱལ་	ཕྱལ་ཅིག	ཐ་དད།
འཕྱར་པ།	རྒྱ་འབྲུལ་གྱིས་གནམ་ལ།	འཕྱར་	ཕྱར་	འཕྱར་	ཕྱར་ཅིག	ཐ་དད།
འཕྱར་པ།	བྱ་སྟོགས་གནམ་ལ།	འཕྱར་	ཕྱར་	འཕྱར་	ཕྱར་ཅིག	ཐ་མི་དད།
འཕལ་པ།	གད་སྟེག་སྟོགས་	འཕལ་	འཕལས་	འཕལ་	འཕལ་ཞིག	ཐ་དད།
འཕྱར་	སྒྲིལ་སྟོང་མ་བྱས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་	འཕྱར་	ཕྱར་	འཕྱར་		ཐ་མི་དད།
འཕེར་པ།	ན་ཆོད་གྱིས་ལས་དོན་	འཕེར་	འཕེར་	འཕེར་		ཐ་མི་དད།
འཕེལ་པ།	ཡོན་ཏན་དང་བསོད་ནམས་	འཕེལ་	འཕེལ་	འཕེལ་		ཐ་མི་དད།
འཕོ་	ལས་བྱེད་སྟོགས་	འཕོ་	འཕོས་	འཕོ་		ཐ་མི་དད།
འཕྱག་པ།	གད་སྟེག་སྟོགས་	འཕྱག་	འཕྱགས་	འཕྱག་	འཕྱགས་ཤིག	ཐ་དད།
འཕྱར་པ།	དུ་བ་དང་སྒྲུངས་པ་སྟོགས་	འཕྱར་	འཕྱར་	འཕྱར་		ཐ་མི་དད།
འཕྱད་པ།	དཀའ་ངལ་སྟོགས་	འཕྱད་	ཕྱད་	འཕྱད་		ཐ་མི་དད།
འཕྱོག་པ།	གཞན་གྱི་མོར་སྟོགས་	འཕྱོག་	ཕྱོགས་	འཕྱོག་	ཕྱོགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
འཕྱོད་པ།	བཟང་ལྷ་དང་ལུང་པ་སྟོགས་	འཕྱོད་	འཕྱོད་	འཕྱོད་		ཐ་མི་དད།

པ

བད་པ།	གོས་སྟོགས་ཆར་པས་	བད་	བདས་	བད་		ཐ་མི་དད།
-------	------------------	-----	------	-----	--	----------

བྱད་པ།	ཀྲ་ལག་གི་ཆོག་སྟོན་པ།	བྱད་	བྱད་	བྱད་		ཐ་མི་དད།
བོར་བ།	དཔུལ་སྟོན་པ་ལམ་དུ་	བོར་	བོར་	བོར་		ཐ་མི་དད།
བྱམས་པ།	བྱུག་སྟོན་པ་ལ་	བྱམས་	བྱམས་	བྱམས་		ཐ་མི་དད།
བྱ་བ།	ལས་དོན་སྟོན་པ།	བྱེད་	བྱས་	བྱ་	བྱས་ཤིག	ཐ་དད།
ཐིན་པ།	ཆོད་ཆོག་རྣམས་	ཐིན་	ཐིན་	ཐིན་		ཐ་མི་དད།
ཐེལ་བ།	ལས་ལག་མང་བས་	ཐེལ་	ཐེལ་	ཐེལ་		ཐ་མི་དད།
ཐུང་བ།	གོ་ས་དང་ལག་འཁྱེད་སྟོན་པ།	ཐུན་	ཐུངས་	ཐུང་	ཐུངས་ཤིག	ཐ་དད།
ཐུག་པ།	ཐོད་ཀྱི་ནང་དུ་ཆུ་སྟོན་པ།	ཐུག་	ཐུགས་	ཐུག་	ཐུགས་ཤིག	ཐ་དད།
དབང་བ།	སྐབས་སྟོན་པ་མང་པོ་	དབང་	དབང་	དབང་		ཐ་མི་དད།
དབུལ་བ།	གསོལ་ཆོག་སྟོན་པ།	འབུལ་	ལུལ་	དབུལ་	ལུལ་ཅིག	ཐ་དད།
དབེན་པ།	ཐུང་དང་གཞོད་ཆེ་སྟོན་པ་ཀྱིས་	དབེན་	དབེན་	དབེན་		ཐ་མི་དད།
དབྱུག་པ།	གད་མྱིག་སྟོན་པ་ལྱེད་	དབྱུག་	དབྱུགས་	དབྱུག་	དབྱུགས་ཤིག	ཐ་དད།
དབྱེ་བ།	ཁ་དང་ཁ་སྒྲུ་སོ་སོར་	འབྱེད་	ལྷེ་	དབྱེ་	ལྷེས་ཤིག	ཐ་དད།
འབད་བ།	ཐོབ་ཐོབ་སྟོན་པ་ལ་	འབད་	འབད་	འབད་	འབོད་ཅིག	ཐ་དད།
འབབ་བ།	ཆར་པ་སྟོན་པ།	འབབ་	བབས་	འབབ་		ཐ་མི་དད།
འབར་བ།	མེ་དང་ལྷ་མར་སྟོན་པ།	འབར་	འབར་	འབར་		ཐ་མི་དད།
འབུད་པ།	ཐྱིད་ལུ་སྟོན་པ།	འབུད་	ལུད་	འབུད་	ལུད་ཅིག	ཐ་དད།
དབུབ་པ།	གྲར་སྟོན་པ།	འབུབ་	ལུབ་	དབུབ་	ལུབ་ཅིག	ཐ་དད།
འབུར་བ།	ཅིག་པའི་རི་མོ་སྟོན་པ།	འབུར་	འབུར་	འབུར་		ཐ་མི་དད།
དབབ་བ།	ཡལ་ག་ལས་གིང་ཐོག་སྟོན་པ།	འབེབས་	པབ་	དབབ་	ཐོབ་ཅིག	ཐ་དད།
འབོག་པ།	བསྐྱབ་ཐྱོམ་སྟོན་པ།	འབོག་	འབོགས་	འབོག་	འབོགས་ཤིག	ཐ་དད།
དབོ་བ།	གད་མྱིག་སྟོན་པ་ལྱེད་	འབོ་	ཐོས་	དབོ་	ཐོས་ཤིག	ཐ་དད།
འབོད་པ།	ཐུན་མཆོད་སྟོན་པ་རྒྱུར་	འབོད་	བོས་	འབོད་	བོས་ཤིག	ཐ་དད།
འབོར་བ།	དཔུལ་སྟོན་པ་བག་མེད་དུ་	འབོར་	བོར་	འབོར་	བོར་ཅིག	ཐ་དད།
འབུང་བ།	མཆོན་ཉིད་སྟོན་པ་ལ་ལེགས་པར་	འབུང་	བུང་	འབུང་		ཐ་མི་དད།
འབུར་བ།	ཤོག་ལུ་རྣམས་པན་རྒྱུན་	འབུར་	འབུར་	འབུར་		ཐ་མི་དད།
དབྱི་བ།	ལྷོག་ཅེད་ལྷོད་གད་ལུ་རྣམས་	འབྱིད་	ལྱིས་	དབྱི་	ལྱིས་ཤིག	ཐ་དད།

དབྱུང་བ།	གནས་དང་གྲུ་ལ་ནས་	འབྱེན་	ལྷུང་	དབྱུང་	ལྷུང་ཞིག་	ཐ་དད།
ཐུག་པ།	མཚོན་དང་དྲི་བཟང་སོགས་	འབྲུག་	ཐུགས་	ཐུག་	ཐུགས་ཤིག་	ཐ་དད།
འབྲུང་བ།	མེ་ཉོག་ལས་འབྲུས་ལུ་སོགས་	འབྲུང་	ཐུང་	འབྲུང་		ཐ་མི་དད།
ཁྱོ་བ།	ལུས་པའི་ནང་དུ་ལྷུ་སོགས་	འབྱོ་	ཁྱོ་ས་	ཁྱོ་	ཁྱོ་ས་ཤིག་	ཐ་དད།
འབྱོར་བ།	འབྲུལ་པ་རྒྱུ་སྐྱེས་ནང་ལ་	འབྱོར་	འབྱོར་	འབྱོར་		ཐ་མི་དད།
འབྲུལ་བ།	རང་དབང་དང་ཐོབ་ཐང་སོགས་	འབྲུལ་	འབྲུལ་	འབྲུལ་		ཐ་མི་དད།
འཁྲི་བ།	དེ་མོ་དང་མི་གེ་སོགས་	འཁྲི་	འཁྲི་ས་	འཁྲི་	འཁྲི་ས་ཤིག་	ཐ་དད།
འཁྲེག་པ།	ལྷ་དང་ཁ་སྒྲིལ་སོགས་	འཁྲེག་	འཁྲེགས་	འཁྲེག་	འཁྲེགས་ཤིག་	ཐ་དད།
འཁྲེལ་བ།	ཁྱི་མ་ཚེས་རྒྱུ་སྐྱེས་ཀྱི་པ་དེ་རྒྱུག་ རྒྱུ་སྐྱེས་པ་ན་ལྷུ་རྒྱུ་	འཁྲེལ་	འཁྲེལ་	འཁྲེལ་		ཐ་མི་དད།
ཁྱེག་པ།	དེ་མོ་དང་ལྷུ་རྒྱུ་གྱིས་	ཁྱེག་	ཁྱེགས་	ཁྱེག་	ཁྱེགས་ཤིག་	ཐ་མི་དད།
ཁྱེ་བ།	རང་ལྷུ་རྒྱུ་སྐྱེས་	ཁྱེ་དྲ་	ཁྱེ་ས་	ཁྱེ་	ཁྱེ་ས་ཤིག་	ཐ་དད།
ཁྱེར་བ།	ཁྱི་མ་ཚེས་དྲུ་	ཁྱེར་	ཁྱེར་ས་	ཁྱེར་	ཁྱེར་ས་ཤིག་	ཐ་དད།
ཁྱེར་བ།	ལྷུ་རྒྱུ་མེ་སོགས་	ཁྱེར་	ཁྱེར་	ཁྱེར་	ཁྱེར་ཤིག་	ཐ་དད།
ཁྱེན་པ།	ལྷུ་ལྷོ་ར་སོགས་དབྱུལ་པོ་ལ་	ཁྱེན་	ལྷུ་ལྷོ་	ཁྱེན་	ཁྱེན་ཤིག་	ཐ་དད།
ཁྱེར་བ།	ལྷུ་དེ་མིག་སོགས་	ཁྱེར་	ཁྱེར་ས་	ཁྱེར་	ཁྱེར་ས་ཤིག་	ཐ་དད།
ཁྱེལ་བ།	ལོ་མོ་ལྷོ་ས་གཉིས་ཀྱི་དོན་རྒྱུ་སྐྱེས་	ཁྱེལ་	ཁྱེལ་	ཁྱེལ་	ཁྱེལ་ཤིག་	ཐ་དད།

མ

མིང་བ།	ཁ་ནང་ཡོད་པའི་ལྷ་ས་དེ་	མིང་	མིང་	མིང་	མིང་ཤིག་	ཐ་དད།
མུར་བ།	ཁྱི་མི་ལ་མང་པོ་མོ་དེ་	མུར་	མུར་	མུར་	མུར་ཤིག་	ཐ་དད།
མོས་པ།	ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་མི་ལ་	མོས་	མོས་	མོས་	མོས་ཤིག་	ཐ་དད།
མུལ་བ།	ས་གནས་མང་པོར་	མུལ་	མུལ་	མུལ་	མུལ་ཤིག་	ཐ་དད།
མུར་བ།	བདེ་རྒྱུག་མང་པོ་	མུར་	མུར་ས་	མུར་		ཐ་མི་དད།
མུས་པ།	ཆང་རྒྱ་གུ་	མུས་	མུས་	མུས་		ཐ་མི་དད།
དམིགས་པ།	གཞན་གྱི་དོན་ལ་	དམིགས་	དམིགས་	དམིགས་	དམིགས་ཤིག་	ཐ་དད།
དམོད་པ།	ཞིག་ཅན་གྱི་མི་ལ་	དམོད་	དམོད་	དམོད་	དམོད་ཤིག་	ཐ་དད།
མུས་པ།	དེ་ལོ་བཟུངས་ཏེ་མི་མང་པོ་	མུས་	མུས་	མུས་		ཐ་མི་དད།

ॐ

གཅིག་པ།	ཡུལ་ན་ལ་ཁྱེད་མོག་མ་	གཅིག་	གཅིག་མ་	གཅིག་	གཅིག་མ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅོད་པ།	གཏུང་གི་ད་མོག་མ་	གཅི་ད་	བཅོད་མ་	བཅི་ད་	གཅི་ད་མ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅུལ་པ།	དེའི་མ་མུ་པ་འཁྱེད་མ་	འཁྱེལ་	བཅུལ་	བཅིལ་	མེལ་ཅིག	མ་དད།
གཅིག་མ་པ།	ཁ་གདངས་ན་མ་མཆེ་པ་	གཅིག་མ་	གཅིག་མ་	གཅིག་མ་		མ་མི་དད།
བཅི་ད་པ།	མ་ཡུལ་མོག་མ་	འཆི་ད་	བཅི་ད་	བཅི་ད་	མེ་ད་ཅིག	མ་དད།
བཅུ་མ་པ།	ར་ལ་ཁྱེད་མོག་མ་པ་	འཁྱེལ་	བཅུ་མ་མ་	བཅུ་མ་	ཁྱེལ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅི་པ།	པ་མ་དང་དམེ་མུན་མོག་མ་པ་	ཅུ་	བཅི་མ་	བཅི་	ཅུ་མ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅི་པ།	གཏུང་ག་མོག་མ་གཅིག་ན་མ་	ཅུ་	བཅི་མ་	བཅི་	ཅུ་མ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅི་པ།	ལ་མ་པ་འཁྱེད་པ་	བཅི་	བཅི་	བཅི་		མ་མི་དད།
བཅི་པ།	ཀླུ་མེད་མོག་མ་	ཅུ་	བཅི་མ་	བཅི་	ཅུ་མ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅི་པ།	གཏུང་མེད་མོག་མ་	འཁྱེད་	བཅི་མ་	བཅི་	མེད་མ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅི་ད་པ།	མེད་ལ་གཅིག་མུའི་པ་	འཁྱེད་	བཅི་ད་མ་	བཅི་ད་	མེད་མ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅུད་པ།	གནས་མེད་པ་ད་ཅིན་	ཅུད་	བཅུད་	བཅུད་	ཅུད་ཅིག་	མ་དད།
བཅུལ་པ།	དེ་བུ་དང་མུ་ད་མོག་མ་	ཅུལ་	བཅུལ་མ་	བཅུལ་	ཅུལ་གྱི་ག	མ་དད།
བཅུལ་པ།	དག་པ་འདི་ལ་མ་དོན་པ་	ཅུལ་	བཅུལ་	བཅུལ་	ཅུལ་ཅིག	མ་དད།
བཅུལ་པ།	པ་ག་དང་ལུ་དག་པ་མོག་མ་	ཅུལ་	བཅུལ་	བཅུལ་	ཅུལ་ཅིག	མ་དད།
བཅུད་པ།	ལུ་ལུ་པ་མུ་པ་མུལ་	བཅུད་	བཅུད་	བཅུད་	བཅུད་ཅིག	མ་དད།

བཙོན་པ།	ཡོན་ཏན་དང་ཤེས་ཀྱི་ལ་	བཙོན་	བཙོན་	བཙོན་	བཙོན་ཅིག	ཁ་དང།
---------	----------------------	-------	-------	-------	----------	-------

མ་

མ་པ།	ཉི་མམ་གདུངས་ཏེ་	མ་	མ་	མ་		ཁ་མི་དང།
མར་པ།	ལས་དོན་ཐམས་ཅད་	མར་	མར་	མར་		ཁ་མི་དང།
མམ་པ།	དམིགས་ལུ་ལྷུང་པས་ཡིད་	མམ་	མམ་	མམ་		ཁ་མི་དང།
མྱགས་པ།	དཀ་འཛུད་ཀྱིས་	མྱགས་	མྱགས་	མྱགས་		ཁ་མི་དང།
མྱ་པ།	མཐོ་མོའ་ཆོམ་མོར་	མྱ་	མྱ་	མྱ་		ཁ་མི་དང།
མྱགས་པ།	མྱགས་འདྲ་མོགས་	མྱགས་	མྱགས་	མྱགས་	མྱགས་ཤིག	ཁ་མི་དང།
མོར་པ།	བ་ལྷག་དྲག་པོ་	མོར་	མོར་	མོར་		ཁ་མི་དང།
མོས་པ།	འབྲས་དང་ཤ་མོགས་	མོས་	མོས་	མོས་		ཁ་མི་དང།
མཚན་པ།	ལག་པ་ལ་མེ་མོས་	མཚན་	མཚན་	མཚན་	མཚན་ཅིག	ཁ་དང།
མཚར་པ།	མིའི་མདུན་ལ་སྐད་ཆ་གོད་རྒྱར་	མཚར་	མཚར་	མཚར་		ཁ་མི་དང།
མཚོན་པ།	མི་མོ་དཔེ་དོན་དེ་	མཚོན་	མཚོན་	མཚོན་		ཁ་མི་དང།
འཚང་པ།	ཆམ་པ་མོག་པས་དབྱགས་	འཚང་	འཚངས་	འཚང་		ཁ་མི་དང།
འཚམ་པ།	སྐབས་དོན་དང་	འཚམ་	འཚམས་	འཚམ་		ཁ་མི་དང།
འཚོག་པ།	མི་དང་ནག་ཆལ་མོགས་མེས་	འཚོག་	མོག་	འཚོག་		ཁ་མི་དང།
འཚུབ་པ།	ཐལ་རྒྱུད་མོགས་	འཚུབ་	འཚུབས་	འཚུབ་		ཁ་མི་དང།
འཚོམ་པ།	གོས་མོགས་	འཚོམ་	འཚོམས་	འཚོམ་	ཚོམས་ཤིག	ཁ་དང།
འཚོ་པ།	ཐས་དང་མུན་གྱིས་	འཚོ་	འཚོས་	འཚོ་		ཁ་མི་དང།

མ་

མཛད་པ།	དུས་རྒྱུ་དྲུང་པོ་	མཛད་	མཛད་	མཛད་	མཛོད་ཅིག	ཁ་དང།
འཛག་པ།	ཇ་མ་ནས་རྒྱུད་རྒྱུ་མོགས་	འཛག་	ཟག་	འཛག་		ཁ་མི་དང།
འཛད་པ།	མར་མེའི་རྒྱུ་མོགས་	འཛད་	ཟད་	འཛད་		ཁ་མི་དང།
འཛའ་པ།	པ་མ་བྲ་ལྷག་རྒྱུས་	འཛའ་	འཛའ་	འཛའ་		ཁ་མི་དང།
འཛིང་པ།	ཅུ་དང་ལོ་མ་མོགས་	འཛིང་	འཛིངས་	འཛིང་		ཁ་མི་དང།
འཛུམ་པ།	མེ་ཏྲག་གི་འདབ་མ་རྒྱམས་པ་	འཛུམ་	ལུམ་	འཛུམ་		ཁ་མི་དང།

འཇུལ་བ།	ཁང་པའི་ནང་དུ་	འཇུལ་	འཇུལ་	འཇུལ་	འཇུལ་ཅིག	ཐ་མི་དད།
འཇོག་པ།	དེ་དང་གི་དཔྱོད་ཆོག་ས་	འཇོག་	འཇོག་ས་	འཇོག་	འཇོག་ས་གིག	ཐ་དད།
འཇོམ་པ།	མིག་པ་དང་དྲག་ཆོག་ས་ལ་	འཇོམ་	འཇོམ་ས་	འཇོམ་	འཇོམ་ས་གིག	ཐ་དད།
འཇོམ་པ།	ཐུན་མཁོའི་ཐུན་ས་	འཇོམ་	འཇོམ་ས་	འཇོམ་	འཇོམ་ས་གིག	ཐ་དད།
བརྩི་བ།	གང་པའི་འོག་དུ་	བརྩི་	བརྩི་ས་	བརྩི་	བརྩི་ས་གིག	ཐ་དད།
བརྩུ་བ།	ཤོག་ས་པོ་ལོན་ཁུལ་བྱས་ནས་	བརྩུ་	བརྩུ་ས་	བརྩུ་	བརྩུ་ས་གིག	ཐ་དད།
བརྩེ་བ།	ལྟོད་བྱང་གི་དབྱུང་པ་ཆོག་ས་	བརྩེ་	བརྩེ་ས་	བརྩེ་	བརྩེ་ས་གིག	ཐ་དད།
རྫོགས་པ།	ལོ་རྒྱུས་དང་ལེའུ་ཆོག་ས་	རྫོགས་	རྫོགས་	རྫོགས་		ཐ་མི་དད།
བརྩུང་བ།	ར་ཆོག་ས་ཉི་ཤུ་	བརྩུང་	བརྩུང་ས་	བརྩུང་	བརྩུང་ས་གིག	ཐ་དད།
བརྩུབ་པ།	མ་འདངས་ན་ལྟོན་མ་ཆོག་ས་	བརྩུབ་	བརྩུབ་ས་	བརྩུབ་	བརྩུབ་ས་གིག	ཐ་དད།

ཞ

ཞ་བ།	གང་ལག་ཆོག་ས་	ཞ་	ཞ་	ཞ་		ཐ་མི་དད།
ཞར་བ།	མིག་	ཞར་	ཞར་	ཞར་		ཐ་མི་དད།
ཞི་བ།	མི་མཐུན་པ་ཆོག་ས་	ཞི་	ཞི་	ཞི་		ཐ་མི་དད།
ཞུ་བ།	གཞིལ་རས་དང་དགོངས་པ་	ཞུ་	ཞུ་ས་	ཞུ་	ཞུ་ས་གིག	ཐ་མི་དད།
ཞུད་པ།	མར་ཆོག་ས་	ཞུད་	ཞུད་	ཞུད་		ཐ་མི་དད།
ཞུམ་པ།	ལྷིང་ཁམས་ཆོག་ས་	ཞུམ་	ཞུམ་	ཞུམ་		ཐ་མི་དད།
ཞེན་པ།	འདོད་པའི་ཡུལ་ལ་	ཞེན་	ཞེན་	ཞེན་		ཐ་མི་དད།
གཞག་པ།	ཐས་གོས་ཆོག་ས་ནང་ལ་	གཞག་	གཞག་	གཞག་	གཞག་ཅིག	ཐ་དད།
གཞལ་བ།	དེ་དང་ཆོག་ས་ཆད་	གཞལ་	གཞལ་	གཞལ་	གཞལ་ཅིག	ཐ་དད།
གཞིག་པ།	སྐབས་བབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་	གཞིག་	གཞིག་ས་	གཞིག་	གཞིག་ས་གིག	ཐ་དད།
གཞུ་བ།	རྫོང་དུ་གི་ཆོག་ས་	གཞུ་	གཞུ་ས་	གཞུ་	གཞུ་ས་གིག	ཐ་དད།
གཞུག་པ།	གཞན་ལ་སྐད་ཆ་གོད་དུ་	གཞུག་	གཞུག་	གཞུག་	གཞུག་ཅིག	ཐ་དད།
གཞོག་པ།	གི་དང་རྫོང་ཆོག་ས་	གཞོག་	གཞོག་ས་	གཞོག་	གཞོག་ས་གིག	ཐ་དད།
གཞོམ་པ།	དགྲ་དང་གྲོང་ཆོག་ས་དམག་གིས་	གཞོམ་	གཞོམ་ས་	གཞོམ་	གཞོམ་ཅིག	ཐ་དད།
གཞོལ་བ།	སྒོ་བ་སྒྱུར་ཆོག་ས་ལ་ཅུ་གཅིག་དུ་	གཞོལ་	གཞོལ་	གཞོལ་	གཞོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བཞད་པ།	གནས་ལོ་གསར་དུ་	བཞད་	བཞད་	བཞད་		ཐ་མི་དད།

བཞུག་པ།	ཕྱི་དང་ལ་ཕྱི་མོགས་	བཞུག་	བཞུག་	བཞུག་	ཞོར་ཅིག	མ་དང།
བཞུག་པ།	ག་མེ་དང་དྲུའུ་མོགས་	བཞུག་	བཞུགས་	བཞུགས་	བཞུགས་ཅིག	མ་དང།
བཞུགས་པ།	མི་དང་གདན་ཞུ་དྲུ་	བཞུགས་	བཞུགས་	བཞུགས་	བཞུགས་ཅིག	མ་མི་དང།
བཞེད་པ།	ཞོག་པ་ལྟ་པོ་	བཞེད་	བཞེདས་	བཞེད་	བཞེདས་ཅིག	མ་མི་དང།
བཞེད་པ།	འདུས་བྱས་རྒྱལ་མི་རྟག་པར་	བཞེད་	བཞེད་	བཞེད་	བཞེད་ཅིག	མ་དང།
བཞེས་པ།	ག་མོའང་མོགས་	བཞེས་	བཞེས་	བཞེས་	བཞེས་ཅིག	མ་དང།
བཞོན་པ།	རྟ་དང་གལ་ག་མོགས་	ཞོན་	བཞོན་	བཞོན་	ཞོན་ཅིག	མ་དང།

ཐ་བ།	ཐ་མ་མོག་མ་	ཐ་	ཐ་ན་	ཐ་	ཐོན་ཕྱིག	ཐ་དད།
ཐིན་བ།	འག་པ་དད་། དཔེ་ཆ་ཐོན་དད་	ཐིན་	ཐིན་	ཐིན་		ཐ་མི་དད།
ཐུག་བ།	རྒྱ་དཔེ་འཕྲོད་མོག་མ་	ཐུག་	ཐུག་	ཐུག་		ཐ་མི་དད།
ཐུབ་བ།	ཕྱིག་པའི་ཏི་མོ་མོག་མ་	ཐུབ་	ཐུབ་	ཐུབ་		ཐ་མི་དད།
ཐུམ་བ།	མེ་ཏོག་མོག་མ་ལ་	ཐུམ་	ཐུམ་	ཐུམ་		ཐ་མི་དད།
པ་ཐུབ་བ།	ཤུལ་མ་ཐུག་མ་མོག་མ་ཡང་ཡང་	པ་ཐུབ་	པ་ཐུག་མ་	པ་ཐུབ་	ཐུབ་ཕྱིག	ཐ་དད།
པ་ཐུམ་བ།	འཕྲུག་པ་དད་འཕྲོན་པ་མོག་མ་	པ་ཐུམ་	པ་ཐུག་མ་	པ་ཐུམ་	ཐུམ་མེ་ཕྱིག	ཐ་དད།
པ་ཐོག་བ།	པ་ར་ཆད་མོག་མ་	པ་ཐོག་	པ་ཐོག་	པ་ཐོག་	ཐོག་ཕྱིག	ཐ་དད།
ཐོན་བ།	ཐོན་པ་ཤད་ཐིན་པ་དད་	ཐོན་	ཐོན་	ཐོན་		ཐ་མི་དད།
ཤུལ་པ་བ།	ཤིང་ནག་ནང་ལ་	ཤུལ་	པ་ཐུབ་མ་	ཤུལ་	ཤུབ་པ་ཕྱིག	ཐ་དད་པ།
ཤུལ་མ་བ།	ཐུར་ཕྱིན་	ཤུལ་མ་	ཤུལ་མ་	ཤུལ་མ་	ཤུལ་མ་ཕྱིག	ཐ་དད།
ཤུལ་དཔེ་བ།	འཛིན་པ་ནས་ཐུ་མོག་མ་	ཤུལ་དཔེ་	ཤུལ་དཔེ་	ཤུལ་དཔེ་		ཐ་མི་དད།
ཤུལ་མ་བ།	ཤུལ་མ་ཁྱིའི་ཕྱིང་དུ་	ཤུལ་མ་	ཤུལ་མ་	ཤུལ་མ་	ཤུལ་མ་ཕྱིག	ཐ་མི་དད།
ཤུལ་ར་བ།	ནད་དད་ཤུལ་དཔེ་མ་	ཤུལ་ར་	ཤུལ་ར་	ཤུལ་ར་		ཐ་མི་དད།
ཤུལ་མོ་བ།	པ་མའི་པག་འཕྲོན་མོག་མ་	ཤུལ་མོ་	ཤུལ་མོ་	ཤུལ་མོ་	ཤུལ་མོ་ཕྱིག	ཐ་དད།
པ་ཐི་བ།	ཆད་པ་གཤིན་	ཤུལ་མོ་	ཤུལ་མོ་	ཤུལ་མོ་		ཐ་མི་དད།
པ་ཐོན་བ།	ཁང་པ་དད་ནང་ཆས་མོག་མ་	པ་ཐོན་	པ་ཐོན་	པ་ཐོན་	པ་ཐོན་ཕྱིག	ཐ་དད།
པ་ཐོན་དཔེ་བ།	ཤུལ་ཕྱིན་པ་རྒྱས་པ་མོག་མ་ལ་	པ་ཐོན་དཔེ་	པ་ཐོན་དཔེ་	པ་ཐོན་དཔེ་		ཐ་མི་དད།

འ

འོ་བརྒྱལ་བ།	འགྲུལ་བཞུད་མང་ནས་	འོ་བརྒྱལ་	འོ་བརྒྱལ་	འོ་བརྒྱལ་		ཐ་མི་དད།
འོ་བྱ་བ།	སྒྱིད་རྒྱལ་ཅན་གཉིས་	འོ་བྱེད་	འོ་བྱས་	འོ་བྱ་	འོ་བྱས་ཤིག་	ཐ་མི་དད།
འོང་བ།	ལྷ་ས་ནས་	འོང་	འོངས་	འོང་		ཐ་མི་དད།
འོན་པ།	སྒྲིབ་གསལ་ཆེན་པོས་སྒྲིབ་	འོན་	འོན་	འོན་		ཐ་མི་དད།
འོར་བ།	དངོས་ཆོག་སོགས་	འོར་	འོར་	འོར་	འོར་ཅིག་	ཐ་དད།

ཡ

ཡལ་བ།	མཐའ་སོགས་	ཡལ་	ཡལ་	ཡལ་		ཐ་མི་དད།
ཡིབ་པ།	སྒྲིབ་རྒྱལ་ལ་	ཡིབ་	ཡིབས་	ཡིབ་	ཡིབས་	ཐ་མི་དད།
ཡེང་བ།	སེམས་གཞན་ཏུ་	ཡེང་	ཡེངས་	ཡེང་		ཐ་མི་དད།
ཡོ་བ།	དེ་མོ་དང་ཐིག་སོགས་	ཡོ་	ཡོ་	ཡོ་		ཐ་མི་དད།
ཡོང་བ།	བྱ་ལྷན་རྒྱལ་མང་ལ་	ཡོང་	ཡོང་	ཡོང་		ཐ་མི་དད།
ཡོལ་བ།	དུས་ཆོད་སོགས་	ཡོལ་	ཡོལ་	ཡོལ་		ཐ་མི་དད།
གཡར་བ།	ཡོ་ཆས་སོགས་གཞན་ལ་	གཡར་	གཡར་	གཡར་	གཡོར་ཅིག་	ཐ་དད།
གཡུག་པ།	རལ་གྱི་གནས་ནས་	གཡུག་	གཡུགས་	གཡུག་	གཡུགས་ཤིག་	ཐ་དད།
གཡེང་བ།	སེམས་གཞན་ཏུ་	གཡེང་	གཡེངས་	གཡེང་	གཡེངས་ཤིག་	ཐ་དད།
གཡོ་བ།	ཤིང་རྒྱུད་ཆེན་པོ་རྒྱུད་གིས་	གཡོ་	གཡོས་	གཡོ་	གཡོས་ཤིག་	ཐ་དད།
གཡོག་པ།	བྱ་གྲུང་གོས་སོགས་	གཡོག་	གཡོགས་	གཡོག་	གཡོགས་ཤིག་	ཐ་དད།
གཡོལ་བ།	ཆོ་བ་དང་ལས་ཀ་སོགས་ལ་	གཡོལ་	གཡོལ་	གཡོལ་	གཡོལ་ཅིག་	ཐ་དད།

ར

རག་པ།	ཁེ་དང་གྲོང་སོགས་	རག་	རག་	རག་		ཐ་མི་དད།
རལ་བ།	གོས་དང་ཤོག་བྱ་སོགས་	རལ་	རལ་	རལ་		ཐ་མི་དད།
རིག་པ།	དོན་གྱི་གནས་སོགས་	རིག་	རིག་	རིག་		ཐ་མི་དད།
རིགས་པ།	མི་དེ་དག་གཞན་ཏུ་	རིགས་	རིགས་	རིགས་		ཐ་མི་དད།
རིལ་བ།	ས་མཐོ་ས་ནས་	རིལ་	རིལ་	རིལ་		ཐ་མི་དད།
རུང་བ།	ལྷ་ཁང་དུ་སྒྲིབ་ཆ་གོད་	རུང་	རུང་	རུང་		ཐ་མི་དད།

རྩལ་བ།	ལས་ཀྱིད་པ་ཚད་མས་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་གིག	ཐ་དད།
རྩལ་བ།	ས་དང་། མུ་ཁ་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་		ཐ་མི་དད།
རྩལ་བ།	ཟས་རྒྱིང་པ་སོགས་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་		ཐ་མི་དད།
རྩལ་བ།	དམིགས་ལུ་ལ་སོགས་འབྱུང་བར་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་		ཐ་མི་དད།
རྩལ་བ།	ཕྱིག་པ་སོགས་ལ་ལག་པས་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་གིག	ཐ་དད།
རྩལ་བ།	བདེ་སྐྱིད་སོགས་ལ་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་	རྩལ་གིག	ཐ་དད།
བརྒྱུག་པ།	དངོས་ཆས་སོགས་	བརྒྱུག་	བརྒྱུགས་	བརྒྱུག་		ཐ་མི་དད།
བརྒྱུག་པ།	ཁང་པ་དང་ཁྱིམ་སོགས་	བརྒྱུག་	བརྒྱུགས་	བརྒྱུག་	བརྒྱུགས་གིག	ཐ་དད།
བརྒྱན་པ།	གོས་སོགས་རྒྱས་	བརྒྱན་	བརྒྱན་	བརྒྱན་	བརྒྱན་གིག	ཐ་མི་དད།
བརྒྱས་པ།	མི་གས་བཞིན་དུ་གས་པར་	བརྒྱས་	བརྒྱས་	བརྒྱས་	བརྒྱས་གིག	ཐ་དད།

ལ

ལག་རྒྱ་ལོན་པ།	བསམ་དོན་སོགས་	ལོན་	ལོན་	ལོན་		ཐ་མི་དད།
ལང་བ།	གདན་ལས་	ལང་	ལངས་	ལང་	ལངས་གིག	ཐ་མི་དད།
ལབ་པ།	རྒྱ་ཆ་སོགས་	ལབ་	ལབ་	ལབ་	ལབ་ཕྱིག	ཐ་དད།
ལུག་པ།	ཕྱིག་པ་སོགས་	ལུག་	ལུག་	ལུག་		ཐ་མི་དད།
ལུད་པ།	རྩ་དང་རྩ་སོགས་	ལུད་	ལུད་	ལུད་		ཐ་མི་དད།
ལུས་པ།	ལུག་པ་སོགས་	ལུས་	ལུས་	ལུས་		ཐ་མི་དད།
ལོག་པ།	ལ་ལུ་ལ་སོགས་སུ་	ལོག་	ལོག་	ལོག་	ལོགས་གིག	ཐ་མི་དད།
ལོང་བ།	མིག་ལྟ་བུ་	ལོང་	ལོངས་	ལོང་		ཐ་མི་དད།
ལོང་བ།	གངས་ཀ་སོགས་	ལོང་	ལོངས་	ལོང་		ཐ་མི་དད།

ཤ

བཤད་པ།	རྒྱ་ཆ་སོགས་	ཤོད་	བཤད་	བཤད་	ཤོད་ཕྱིག	ཐ་དད།
ཤབ་པ།	གི་ལྟ་བུ་ལུ་ལས་ནས་	ཤབ་	ཤབས་	ཤབ་	ཤོབས་གིག	ཐ་དད།
བཤེར་བ།	བཤེན་པ་ཡིན་མིན་	ཤེར་	བཤེར་	བཤེར་	ཤེར་ཕྱིག	ཐ་དད།
ཤེས་པ།	རྒྱ་ལོག་མང་པོ་	ཤེས་	ཤེས་	ཤེས་		ཐ་མི་དད།
ཤོང་བ།	རྒྱ་ལྟ་བུ་	ཤོང་	ཤོང་	ཤོང་		ཐ་མི་དད།

མོར་བ།	ཅིད་མོ་མོགས་	མོར་	མོར་	མོར་		ཐ་མི་དད།
གཤར་བ།	ལམ་དོག་པོར་རྟུ་ཡི་ལ་མོགས་	གཤར་	བཤར་	གཤར་	གཤོར་ཅིག	ཐ་དད།
གཤིབ་བ།	ཤོགས་དང་མཉམ་དུ་	གཤིབ་	གཤིབས་	གཤིབ་	གཤིབས་ཤིག	ཐ་དད།
གཤེགས་བ།	རྒྱལ་ཤོར་རྣམས་རང་གཅན་ལ་	གཤེགས་	གཤེགས་	གཤེགས་	གཤེགས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
གསག་བ།	ཤིག་པ་མོགས་	གསོག་	བསགས་	གསག་	གསོགས་ཤིག	ཐ་དད།
བཤམ་བ།	མཆོད་པ་དང་གསེལ་ཆོགས་	གཤམ་	བཤམས་	བཤམ་	ཤོམས་ཤིག	ཐ་དད།
བཤལ་བ།	དཀར་ཡོལ་མོགས་རྒྱལ་	བཤལ་	བཤལ་	བཤལ་	བཤོལ་ཅིག	ཐ་དད།
བལྟ་བ།	ཨི་ལོ་དང་ཨི་མོ་མོགས་	བལྟ་	བལྟས་	བལྟས་	ལྟས་ཤིག	ཐ་དད།
བལྟམ་བ།	ལྟམས་ལེམས་རྩྭ་རྟམ་	བལྟམ་	བལྟམས་	བལྟམ་	ལྟམས་ཤིག	ཐ་མི་དད།
བཤོལ་བ།	ལས་ཀ་རྒྱམས་	བཤོལ་	བཤོལ་	བཤོལ་	ཤོལ་ཅིག	ཐ་དད།

སངས་པ།	ཁྱིམ་རྒྱལ་ས་	སངས་	སངས་	སངས་		ཐ་མི་དད།
སད་པ།	གཉིད་དང་པག་ཆགས་མོགས་	སད་	སད་	སད་		ཐ་མི་དད།
སིམ་པ།	ཁྱེ་མ་རྒྱལ་	སིམ་	སིམ་ས་	སིམ་		ཐ་མི་དད།
གསན་པ།	པག་པ་མོལ་མོགས་	གསན་	གསན་	གསན་	གསོན་ཅིག	ཐ་དད།
བསྐྱབ་པ།	རིམ་མོ་མོགས་ལག་པ་ས་	སྐྱབ་	བསྐྱབས་	བསྐྱབ་	སྐྱབས་ཤིག	ཐ་དད།
བསམ་པ།	དོན་རྒྱུམས་ལེགས་པར་	སེམས་	བསམས་	བསམ་	སོམས་ཤིག	ཐ་དད།
བསལ་པ།	སྐྱེན་པ་དང་སྐྱེན་མོགས་	སེལ་	བསལ་	བསལ་	སོལ་ཅིག	ཐ་དད།
སོན་པ།	ཡི་ཤེ་པ་དྲང་པ་དེ་ལག་རྒྱ་	སོན་	སོན་	སོན་		ཐ་མི་དད།
ལྷིད་པ།	གཞན་ལྱི་ནོར་ལ་	ལྷིད་	ལྷིད་	ལྷིད་		ཐ་མི་དད།
ལྷེ་པ།	རང་ལྷལ་དྲ་	ལྷེ་པ་	ལྷེ་པ་ས་	ལྷེ་པ་		ཐ་མི་དད།
གསང་པ།	དོན་ཆེན་པོ་རྒྱུམས་དྲང་ཤོག་	གསང་	གསངས་	གསང་	གསོངས་ཤིག	ཐ་དད།
གསིལ་པ།	སིལ་སྒྲིན་དང་དྲིལ་པུ་མོགས་	གསིལ་	བསིལ་	གསིལ་	གསིལ་ཅིག	ཐ་དད།
གསིལ་པ།	ཞལ་རས་དང་ལྷག་མོགས་	གསིལ་	བསིལ་	གསིལ་	གསིལ་ཅིག	ཐ་དད།
གསིལ་པ།	ཁིང་དང་རྩོམ་གས་དྲུམ་པུར་	གསིལ་	བསིལ་	གསིལ་	གསིལ་ཅིག	ཐ་དད།
གསྐྱང་པ།	བཙོན་ལྷན་འདས་ཀྱིས་	གསྐྱང་	གསྐྱངས་	གསྐྱང་	གསྐྱངས་ཤིག	ཐ་དད།
གསོ་པ།	ནད་དང་ལུས་ལྷག་མོགས་	གསོ་	གསོས་	གསོ་	སོས་ཤིག	ཐ་དད།

ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་དང་དེ་དག་འཇུག་ཡུལ།

༡ བྱ་བ། ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཚིག
བྱེད་བ།	བྱས་བ།	བྱ་བ།	བྱོས་ཤིག

བོད་སྐད་ལ། “ཁོང་ཁྱོད་” “མེད་སྟོ” ལྟ་བུའི་མིང་ཚིག་རང་མཚན་པ་དང་། ཡང་། “ངལ་གསོ།” “ཁ་འདོན།” “དམ་བཅའ།” ལྟ་བུ་བྱ་ཚིག་ལས་གྲུབ་པའི་མིང་ཚིག་དང་། བྱ་ཚིག་ “བཟང་པོ།” “ངན་པ།” མོགས་དང་། དེ་བཞིན་ ལྷ། “ཚོང་བ།” “དག་ཆེན།” “རྩོམ་བྲིས་པ་” མོགས་བདག་སྒྲ་ཅན་གྱི་ཚིག་བཅས་ལ། “བྱ་བ་” ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲུབ་ཏེ་ བྱ་ཚིག་མང་པོ་ཞིག་གསར་དུ་སྒྲུབ་རུང་བ་ཤེས་དགོས། དེ་ལྟར་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་བཏང་སྟེ་གསར་དུ་གྲུབ་པའི་ཚིག་ རྣམས་འཛུལ་གྱིད་སྐད་ཡིག་གཞན་དང་བསྟན་ན། རེ་རེ་ནས་བྱ་ཚིག་བྱེད་གཤམ་པ་རེ་རེ་རོས་འཛིན་དགོས་པར་མཐོང་། བྲིས་ ཅས་ཀྱང་ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་འདི་བཞོད་དེ་བྱ་ཚིག་གསར་བ། དཔེར་ན་དྲ་རྒྱ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག་ “གྲུ་གླེལ་བྱ་བ།” “ཆེ་བྱ་བ།” “ཉི་ལྔ་བྱ་བ།” ལྟ་བུའང་བཟོ་རུང་བས། བྱ་ཚིག་ནི་མིང་ཚིག་ལྟར་གསར་དུ་བཟོ་རུང་བའི་ཚིག་གི་རིགས་ སུ་རེས་སོ། ཐུན་མོང་བའི་བྱ་ཚིག་གི་སྒྲོར་ལ་གསལ་བཤད་ཞིབ་པ་བྱ་ཚིག་གི་ལུང་རྒྱས་ཡོད་པས་དེར་གཟིགས་འཚལ།

གོག་གོག་བྱ་བ།	གྲས་ཞབས་བྱ་བ།	བན་པ་བྱ་བ།
སྐད་ཆ་བྱ་བ།	ཤ་སྒྲིག་བྱ་བ།	ངལ་གསོ་བྱ་བ།
ལྷག་པ་བྱ་བ།	གྲུང་པོ་བྱ་བ།	དོ་སྐུལ་བྱ་བ།
སྒྱུ་བོ་བྱ་བ།	ཤོས་བྱ་བ།	དོ་སྦྱོང་བྱ་བ།
སྒྱུར་སྒྱུར་བྱ་བ།	སྒྱུ་རྩལ་བྱ་བ།	ཆེ་འོད་བྱ་བ།
ཁ་འདོན་བྱ་བ།	དག་ཆེན་བྱ་བ།	མཚོད་འབྲུལ་བྱ་བ།
ཁས་ལེན་བྱ་བ།	དག་འཕྱོ་བྱ་བ།	འཇམ་པོ་བྱ་བ།
ཁོང་ཁྱོད་བྱ་བ།	མགོ་ཁྱིད་བྱ་བ།	ཉར་ཚུགས་བྱ་བ།
བྱད་གསོད་བྱ་བ།	མགན་བསྟར་བྱ་བ།	ཉམས་རྒྱུད་བྱ་བ།
མཁས་པོ་བྱ་བ།	འགན་ལེན་བྱ་བ།	ཉོ་ཚོང་བྱ་བ།

སྒྲིང་རྩེ་བྱ་བ།	སྒྲོབས་པ་བྱ་བ།	ཐོན་བྱ་བ།
གཉེན་སྒྲིག་བྱ་བ།	ཕྱིར་འགྲུངས་བྱ་བ།	བཟང་པོ་བྱ་བ།
བརྟམ་དཔྱད་བྱ་བ།	ཕྱིར་འཐེན་བྱ་བ།	བཟོད་པ་བྱ་བ།
ཏ་གོན་བྱ་བ།	བྱམས་པོ་བྱ་བ།	ཟབ་སྦྱང་བྱ་བ།
ཏན་ཏན་བྱ་བ།	བབས་བཏྟ་བྱ་བ།	གཟབ་གཟབ་བྱ་བ།
གཏམ་འགྲུབ་བྱ་བ།	འབད་བརྩོན་བྱ་བ།	ཡག་པོ་བྱ་བ།
བརྟམ་དཔྱད་བྱ་བ།	སྒྲུབ་པོ་བྱ་བ།	ཡིན་མདོག་ཁ་པོ་བྱ་བ།
བརྟམ་པོ་བྱ་བ།	སྒྲུབ་པོ་བྱ་བ།	རེ་བྱ་བ།
ཐབས་ཤེས་བྱ་བ།	ཕྱག་དོག་བྱ་བ།	ལམ་སྟོན་བྱ་བ།
མཐར་ཁྱོལ་བྱ་བ།	ཐེལ་བ་བྱ་བ།	ལས་ཀ་བྱ་བ།
མཐུན་པོ་བྱ་བ།	ཐུ་ངན་བྱ་བ།	ཤཆ་བྱ་བ།
མཐོ་སྟེག་བྱ་བ།	དམའ་འབབས་བྱ་བ།	ཤར་བསྒྲོད་བྱ་བ།
མཐོང་རྒྱུ་བྱ་བ།	ཙོག་ཙོག་བྱ་བ།	སེམས་འཆབ་བྱ་བ།
དྲང་འདོད་བྱ་བ།	ཅིས་སྒྲོད་བྱ་བ།	སེར་སྒྲུབ་བྱ་བ།
དམ་བཅའ་བྱ་བ།	ཅེད་མོ་བྱ་བ།	སེམས་འབྲལ་བྱ་བ།
དལ་པོ་བྱ་བ།	བཙེ་བ་བྱ་བ།	སེམས་ངན་བྱ་བ།
དོ་སྣང་བྱ་བ།	ཆ་གཞིག་གེ་བྱ་བ།	སྒྲུབ་སྒྲོབ་བྱ་བ།
དོན་ལྡན་དུ་བྱ་བ།	ཆ་པོ་བྱ་བ།	སྒྲིག་གཙོད་བྱ་བ།
དྲི་བརྩེད་བྱ་བ།	རྩལ་མཐུན་བྱ་བ།	ལྷག་བསམ་བྱ་བ།
འདོད་བརྩམ་བྱ་བ།	ཆོང་པ་བྱ་བ།	ཏམ་པ་བྱ་བ།
སྒྲུག་པོ་བྱ་བ།	ཆོད་ཆོད་བྱ་བ།	རྩར་དག་བྱ་བ།
ནན་གཏན་བྱ་བ།	རྩིག་པོ་བྱ་བ།	ལྟོད་ལྟོད་བྱ་བ།
སྒྲེ་ལེན་བྱ་བ།	ཞེས་བྱ་བ།	ལྷ་རྩྭ་བྱ་བ།
དཔོན་པོ་བྱ་བ།	ཞེན་ཞོག་བྱ་བ།	ལྷ་བུ་ལོ།

༡ བརྒྱབ་པ།	ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྐུལ་ཆོག
	རྒྱབ་པ།	བརྒྱབས་པ།	བརྒྱབ་པ།	རྒྱབ་པ་གིག

“བརྒྱབ་པ”ཞེས་པ་ནི། སྤྱིར་ཡིག་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཆོག་བསྟུང་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཚད་པའི་བྱ་ཆོག་རང་མཚན་པའི་
 གཤམ་ཏུ་ཡོད་མོད། སྐབས་མང་པོར་། “བྱ་བ་”དང་“གཏང་བ།” ཞེས་པ་དང་མཚུངས་པར་དོན་མང་པོར་འཇུག་པའི་བྱ་
 ཆོག་གིན་ཏུག་ལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་འདྲུང་པས། རང་རྒྱུ་གི་དོན་ནས་བྱ་ཆོག་འདིའི་དོན་དེ་ཡིན་ཅེས་བརྗོད་དགའ་། སྤྱིར་རྒྱུལ་ལ།
 “བྱ་བ་”ཞེས་པ་དང་མི་འདྲ་བར། མིང་ཆོག་ཁོ་ནའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་གཤམ་དགོས་།

སྐད་བརྒྱབ་པ།	ལུས་བརྒྱབ་པ།	ཐིག་བརྒྱབ་པ།
རྒྱན་མ་བརྒྱབ་པ།	གོམ་པ་བརྒྱབ་པ།	དྲི་མ་བརྒྱབ་པ། ཟས་ཤིང་པ་ལ།
སྒོར་བ་བརྒྱབ་པ།	གཏངས་ཀ་བརྒྱབ་པ།	བདོག་ཆ་བརྒྱབ་པ།
སྐོས་བརྒྱབ་པ།	སྐྱ་བརྒྱབ་པ།	ལྗོག་པ་བརྒྱབ་པ།
སྐུལ་བརྒྱབ་པ།	སྐྱེ་ཁུང་བརྒྱབ་པ།	ལྗོག་པ་བརྒྱབ་པ། ལྷ་མ་སོགས་ལ།
+ སྐྱར་བརྒྱབ་པ། བཤད་སྐྱར་*	སྐྱོ་བརྒྱབ་པ། ཁང་པ་སོང་།	དཔར་བརྒྱབ་པ།
དཔྱུགས་གིག་བརྒྱབ་པ།	ཤི་བརྒྱབ་པ།	ཐོགས་བརྒྱབ་པ།
དཔྱོག་གཏམ་བརྒྱབ་པ།	ཐོམ་སོ་བརྒྱབ་པ།	ཕ་བརྒྱབ་པ། རྒྱན་ཆ་སོང་ལ།
ཁ་བརྒྱབ་པ། གཤམ་དམ་སོང་།	རྒྱ་བརྒྱབ་པ། མེ་ཉོག་སོང་ལ།	མེ་བརྒྱབ་པ།
ཁ་བརྒྱབ་པ། དཀར་ཡོལ་སོགས་ལ།	ཆང་ས་བརྒྱབ་པ།	མེ་མདའ་བརྒྱབ་པ།
ཁ་མཚུ་བརྒྱབ་པ།	མཚོངས་བརྒྱབ་པ།	དམག་བརྒྱབ་པ།
ཁང་པ་བརྒྱབ་པ།	རག་པ་བརྒྱབ་པ།	སྒོན་ལམ་བརྒྱབ་པ།
ལུས་བརྒྱབ་པ།	ཉོ་ཆ་བརྒྱབ་པ།	ཅིས་བརྒྱབ་པ།
གངས་བརྒྱབ་པ།	ཉལས་བརྒྱབ་པ། གིང་སྤོང་སོང་ལ།	ཆང་ཀ་བརྒྱབ་པ།

*ཁ་སྐད་ལ། བཤད་སྐྱོར་བརྒྱབ་པ། སྐད་ཆ་དྲི་སྐྱོར་བརྒྱབ་པ། གཏངས་ཀ་ཅི་སྐྱོར་བརྒྱབ་པ་སོགས་ན་རོ་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་བོན་།

ཚག་བརྒྱབ་པ།	བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་པ།	སོ་བརྒྱབ་པ།
འཚོམ་ཏུ་བརྒྱབ་པ།	གཟའ་བརྒྱབ་པ།	ག་གཟུས་བརྒྱབ་པ།
སྒྲི་སི་པན། ག་སྒྲུན་	འོ་བརྒྱབ་པ། བཟའ་ལྷ་སོར་ལ།	གཤུ་བརྒྱབ་པ།
སོར་བརྒྱབ་པ།	རེ་བ་བརྒྱབ་པ།	གོ་སྐྱུག་བརྒྱབ་པ།
ཟེར་བརྒྱབ་པ།	ལ་བརྒྱབ་པ།	ཏུ་ཏོག་བརྒྱབ་པ།
གཟའ་སྟོས་བརྒྱབ་པ།	ལག་པ་བརྒྱབ་པ། ཤིང་ཏོག་སོགས་ལ།	ལྷ་བུའོ།
གཟིངས་འབྲུག་བརྒྱབ་པ།	སེན་ལྟོག་བརྒྱབ་པ།	

༥ གཏང་བ།	ད་ལྟ་བ།	འདས།	མ་འོངས།	སྤྲུལ་ཆོག
	གཏོང་བ།	བཏང་བ།	གཏང་བ།	ཐོངས་ཤིག

“གཏང་བ”ཞེས་པ་ནི། སྤྲུལ་གྲུ་ཆོག་རང་མཚན་པའི་གྲུ་ལ་དུ་ཡོད་མོད། “བརྒྱབ་པ།” ཞེས་པ་དང་མཚུངས་པར་དོན་མང་པོར་འཇུག་པའི་གྲུ་ཆོག་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་ཤིང་། ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན། ཐུན་མོང་པའི་གྲུ་ཆོག་འདི་ལ། ཕྱིར་འབྱེན་པ་འཇུག་པའི་དོན་ནམ། ཡང་ན། “བྱ་བ་”ཞེས་པའི་དོན་ཚད་བཟང་ལུང་ཞིག་ཏུ་ངས་པར་ཁོ་བོ་མཐོང་། སྤྲུལ་སྤྲུལ་ལ། “བརྒྱབ་པ་”ཞེས་པ་དང་འདྲ་བར། མིང་ཆོག་ཁོ་ནའི་ཐུགས་ལ་ཤུགས་ཤིག་ཤིག་ཤིག་གིས་གཏང་ཡང་། སྤྲུལ་ཐོབ་ཀྱི་མིང་ཆོག་ཅིག་ལ་ཐུན་མོང་པའི་གྲུ་ཆོག་དེ་བཏང་སྟེ་གྲུ་ཆོག་གསར་དུ་སྤྲུལ་པ་ནི་ཐུན་མོང་པའི་གྲུ་ཆོག་སྤྲུལ་པ་གཉིས་དང་མཚུངས་སོ།།

བཀའ་བསྐྱོན་གཏང་བ།	ཁྱིམ་གཏང་བ།	གཏོར་མ་གཏང་བ།
སྐད་གཏང་བ།	གྲུ་དང་མོ་ཏ་མོ་ཏ་གཏང་བ།	ཐུགས་སྦྱོར་གཏང་བ།
བསྐྱང་གསོ་གཏང་བ།	གྲུ་གཞས་གཏང་བ།	ཐུབ་ཚད་གཏང་བ།
སྤྲུལ་ལངས་གཏང་བ།	ཉེས་པ་གཏང་བ།	མཐུ་གཏང་བ།
སྦྱིད་པོ་གཏང་བ།	ཁུ་གཏང་བ།	དག་བཤེར་གཏང་བ།
ཁ་གཏང་བ།	ཁུ་བཤེར་གཏང་བ།	དྲི་མ་གཏང་བ།
ཁ་བཏགས་གཏང་བ།	ཆར་པ་གཏང་བ།	སྤྲུལ་ཏུ་གཏང་བ།
ཁ་དཔར་གཏང་བ།	གཅིན་པ་དང་ཅོག་པ་གཏང་བ།	སྤྲུལ་པོ་གཏང་བ།
ཁྱི་གཏང་བ།	བཅིངས་སྒོལ་གཏང་བ།	བརྟ་གཏང་བ།

སྒྲིག་གཏང་བ།	བཙུན་དཔྱོད་གཏང་བ།	ཤེ་ཤེ་གཏང་བ།
འཕྲིན་བཅོལ་གཏང་བ།	ཚབ་གཏང་བ།	སེམས་གསོ་གཏང་བ།
བུ་ལོན་གཏང་བ།	ཚོགས་གཏང་བ།	གསོལ་ཚོགས་གཏང་བ།
སྒྲིའི་འཕྲིན་བ་གཏང་བ།	ཁྱུ་དག་གཏང་བ།	སྒྲིག་ཐོག་གཏང་བ།
སྒྲོམ་གཏང་བ།	ཡག་ཏུ་གཏང་བ།	བསངས་གསོལ་གཏང་བ།
སྒྲིན་བ་གཏང་བ།	ཡར་རྒྱས་གཏང་བ།	བསམ་སྒྲོ་གཏང་བ། ལྟ་བུ་ལོ།
མེ་གཏང་བ། ཐབ་སྟོང་ལ།	ཡི་གེ་སོགས། གཏང་བ།	
དམག་མི་གཏང་བ།	རོལ་མོ་གཏང་བ། རྒྱ་སྟོན་སྟོང་།	

སངས་མཛུགས་ལོ།

བོད་སྐད་ཀྱི་བད་སྟོད་གསར་བསྐྱེད་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་

ཅུ་མ་པ་པོ། སྐད་དེ་བ་བྱུང་བ་སྐྱེད་སྐྱེད་པ།

བཟོད་བྱ། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་བད་སྟོད་སྟོད།

དཔར་སྐྱེད་དང་དཔེ་སྐྱེད་ལག་ལུང་བ། གྲོ་བཟང་ཚུ་དཔ།

བོད་ཀྱི་གཞུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བཏབ།

སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོར། ལྷ་ལིར་དཔར་ཐངས་དང་པོ་བསྐྱེད།